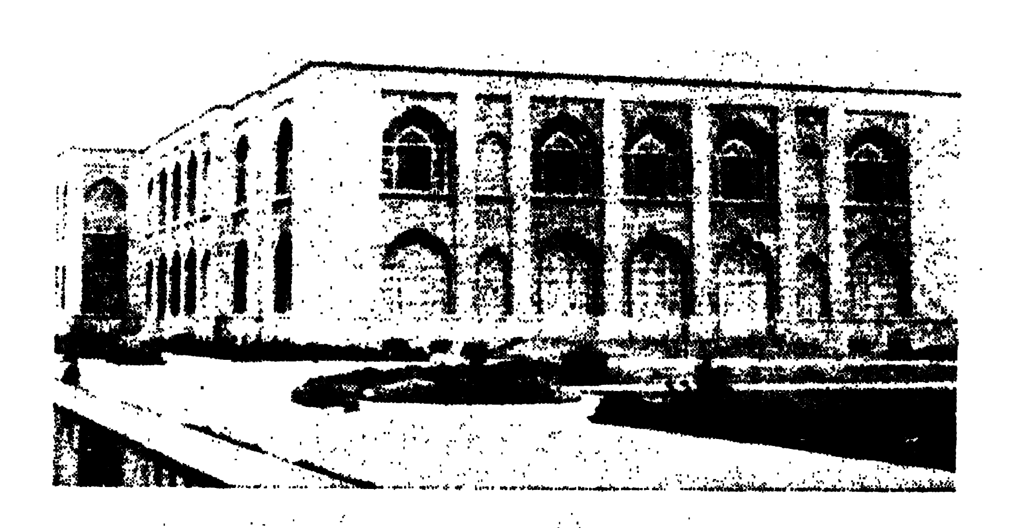
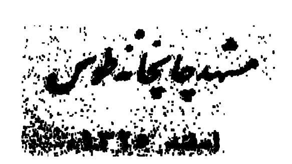
فهرست کتابخانهٔ آستانهٔ قدس رضوی

جلد چهارم

نمای خارجی کتابخانهٔ آستانقدس

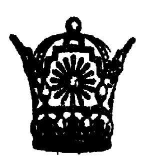

تاریخ کتابخانه :

تنها کتابخانهٔ که از کتابخانه های نامی بزرك ایران در ادوار اسلامی باقی مانده این کتابخانه است . این کتابخانه در آغاز از نقطهٔ نظر مذهبی و از شؤن وتعلقات روضهٔ منورهٔ هشتمین پیشوای مذهب شیعهٔ امامیه مندرجاً موجود گشته . در اثر حوادث و انقلابات خونینی که مکرراً درین شهرستان بوقوع پیوسته دست یغما و تعدی بر ین کتابخانه رفته باین جهت تاریخ تأسیس وکیفیت دائر بودن آنرا در ادوار مختلفه نمیتوان بتحقیق معین داشت. آنچه ازقرائن وشواهد ونصوصی که دروقفنامه های مرقوم در پشت برخی ازمصاحف شریفه وکتبی که ازدیرین زمان باقی مانده (وتاکنون بدست آمده) برمی آید اینست که علی الرسم مذهبی (ازوقف نمودن قرآن درمعابد ومساجد واماکن متبرکه) قرآن هائی بر روضهٔ مطهره وقف شده . قدیمی ترین نسخ موجودهٔ ازآنها جزواتی است که واقف آن ابوالبرکات علی بن حسین و تاریخ وقف آن ۴۲۱ قمری هجری است . ونیز قرآنی است که در اوائل قرن پنجم در دورهٔ دیالمه وقف شده. واقف آن شهرستی بنت الامیر ابی العباس خسرو فیروزبن رکن الدوله است. در مرور زمان عدد متناهی قرآن برروضهٔ منوره وقف شده وشهرستان مشهد هم مرکزیت مذهبی وعلمی پیدا کرده اندك اندك کتب مذهبی ازقبیل تفسیر وحدیث نیز برروضهٔ منوره وقف میشده . تادر اواخر قرن هشتم واواسط قرن نهم که دورهٔ سلطنت شاهرخ کورکانی است این پادشاه دادگستر دانش دوست علاقهٔ مخصوصی بمشهد داشت ودرین دوره مرکزیت مشهد و کوچ کردن مردم ازنواحی واطراف واقامت در آن اهمیت مخصوصی بخود گرفته بود بحدی که حاکم وقت (خواجه سید میرزا) هراسان ومشوش میشود ومسئلهٔ مهاجرت بمشهد را بدربار گزارش میدهد ودرین موضوع کسب تکلیف میکند که شرحش از مبحث ما بیرون است. باری درین دوره مساجد ومدارس ومعاهد ومحافل مشهد تأسیس ودائر ورونق میگیرد. ملکهٔ وقت مسجد جامع تاریخی گوهرشادرا بناء میکند. بدیهی است که درهمچه دورهٔ کتابخانهٔ روضهٔ مبارکه نیز اهمیت بخود گرفته. دروقفنامهٔ مرقوم در پشت کتاب روض الجنان (۱) این عبارت مذکور است : « از کمال ارادت وحسن عقیدت خاطرمبارك برونق جمیع امور آنجا متعلق شده ودر روضهٔ مطهره جوامع کلام الله ومصاحف بسیار بود اما تفسیری که همهٔ طوائف ازآنجا استفادهٔ معانی قرآنی » این فقره عبارت وقفنامه بخوبی ظاهر است که

---

(۱) شمارهٔ ۱۲۲ تفسیر خطی. وقفی اعتماد الدوله جلال الدین شیخ ابوسعید والارسلان در تاریخ سلخ ربیع الاول ۸۶۱

بسم الله الرحمن الرحیم

« اللهم صل علی علی بن موسی الرضا الذی ارتضیته »

« ورضیت به من شئت من خلقك اللهم و كما جعلته »

« حجة علی خلقك و قائما بامرك وناصراً لدینك »

« وشاهداً علی عبادك و كما نصح لهم فی السر »

« والعلانیة ودعا الی سبیلك بالحكمة والموعظة »

« الحسنة فصل علیه افضل ما صلیت علی احد من »

« اولیائك و خیرتك من خلقك انك جواد كریم »

بیاری خداوند متعال و افاضات حضرت **ثامن الحجج الاطهار** علیه الصلوة والسلام وعنایات ولی عصر عجل الله تعالی فرجه بفرمان مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه تولیت جلیلهٔ عظمای آستانهٔ قدس رضوی **محمد رضاشاه پهلوی** خلد الله ملکه در دورهٔ نیابت تولیت عظمای جناب آقای غلامحسین اشرفی جلد چهارم فهرست کتابخانهٔ آستانقدس رضوی که حاوی ۱۹۰۴ جلد کتاب (۱۰۴۷ جلد خطی - ۸۵۷ جلد چاپی) در ابواب حکمت وکلام وفلسفه ومنطق وتفسیر ویازده گراور است بحلیهٔ طبع درآمد ومورد استفادهٔ ارباب دانش گذاشته شد

سرکار فیض آثار مشهد مقدس معلی‌است که طائفهٔ اوزبکیه از آنجا بغارت برده بودند وبواسطه و وسایط بهند آورده بفقیرحقیر تراب اقدام اهل الله نورالله بن شریف الحسینی المرعشی الشوشتری احسن‌الله الیهما فروخته وفقیر قربة الی‌الله تم آنرا باچندجلد کتاب دیکر که‌ازوقف‌سرکار آنحضرت بدست‌آمده بود بان مشهد مقدس فرستاد » پس ازختم غائله اوزبك و برقراری امنیت عمران وآبادی استان خراسان (که دارای جنبهٔ عالی کشاورزی ونقطهٔ مهم سوق الجیشی است) و جهة اهتمام شاهنشاهان صفوی قرار گرفت ومیدانیم که سلاطین صفویه انارالله براهینهم ازسلالهٔ‌خاندان عصمت وحامی مذهب امامیه ومروج شعائر دینی وحافظ آثار مقدسهٔ مذهبی وعاشق آبادانی‌می‌بودند ودرین دوره است که تعاضد نیروی لشکری وقوهٔ روحانی حیات سیاسی ایران را نگهدار ونمایان می‌داشتند ودوش بدوش بودن رشادت سپاهی باعاطفهٔ روحانی پایهٔ استقلال‌خارجی‌واصلاحات‌داخلی بوده . درین دوره دربار شاهنشاهی ایران پناهگاه شیعهٔ اثنی عشری ملجاء وملاذ اعلام امامیه بهر زبان وملیتی که می بودند می بود . بدیهی است درچنین دورهٔ شهرستان مشهد که تربت مطهر امام هشتم است وروضه وبارگاه فیض الانوار آن بزرگوار سلام الله علیه را در آغوش خود گرفته مورد توجه واقع میشود . شاهنشاهان صفوی از اموال اختصاصی املاکی برروضهٔ مطهره وقف داشتند وتولیت روضهٔ مطهره (که‌درسابق حجابت ونقابت آن بعهدهٔ یکی ازسادات جلیل و اشراف محلی بود) ازین‌دوره ازشئون سلطنتی وافتخارخاصهٔ سلاطین ایران محسوب شد وبرای رونق و تنظیم امور آستانقدس از رجال عالی مرتبه نایب تولیت (باصطلاح آنروز متولی باشی) نصب وتعیین می‌داشتند(۱) وازدربارشاهنشاهی‌برای آستانقدس‌ورعایت بهداری‌مشهدپزشك‌عالی‌مقامی‌روانه‌می گردد

---

(۱) اشخاصی که در دورهٔ صفویه بمقام‌عالی نیابت تولیت عظمی وخدمات دیگری درآستان‌قدس‌مفتخر گشته اند درتاریخ عالم‌آرای عباسی مذکور است . اول کسیکه بدینمقام ازطرف شاه طهماسب اول تعیین شده امیر ابوالولی بن میر شاه محمود انجوی شیرازی بوده. عالم‌آرای‌عباسی ترجمه اشرا چنین آورده : « میر ابو الولی‌سید فاضل فقیه متعصب درتشیع بود ودرفضایل وکمالات ازبرادرش درپیش واستحضارش درمسائل فقهی میان فقهاء ازدیگران بیش بود ودراول حال بتولیت‌آستانهٔ متبرکه صدره مرتبهٔ رضویه ماموگشته مدتی بخدمت روضه متبرکه قیام داشت و ازآن‌مهم بجهت نزاعی‌که میانهٔ او وشاه‌ولی سلطان ذوالقدر حاکم مشهد مقدس واقع شده بود از تولیت سرکار فیض آثار معزول شده باردوی معلی آمد و بشراکت برادر متولی اوقاف غازانی شد و دراواخر ایام شاه جنت مکان تولیت سرکار آستانه مقدسه صفویه بمیر ابوالولی تفویض یافته برادرش من حیث الانفراد متولی غزان گشت» ونیز آورده که‌ازاول جلوس شاه عباس صفوی تامدت بیست سال بالاستقلال عهده دارمقام‌صدارت عظمی بوده . اعیان الشیعه (ج ۸ ص ۲۷۲) ترجمهٔ مشارالیه را نقل‌کرده وآورده است که ازپدر وهم ازسید امیر صفی الدین محمد بن جمال الدین استرابادی روایت و نقل حدیث می‌کرده و از مشایخ سید حسین بن سید حیدر بن قمر حسینی کرکی عاملی است .

درنیمهٔ سدهٔ نهم هجری روضهٔ رضوی دارای قرآن های زیاد بوده و کتابهائی داشته لیکن بجهت آنکه کتبش مذهبی وطائفی وتعلق بفرقهٔ مخصوصی داشته واقف مذکور برین می شود که کتابخانه را جنبهٔ عمومی ومورد استفاده تمام فرق اسلامی قرار دهد. در وقفنامهٔ کتاب غایة الوصـول (۱) جملهٔ: «خزانة الکتب» ذکر شده. این جمله بطور واضح مینماید که آستانقدس درآغاز قرن دهم دارای کتابخانهٔ مهم ودائری بوده . دراواخر سدهٔ دهم کتابخانهٔ آستانقدس کتب زیادی داشته و حاوی نفایس گرانبها وبتمام معنی کتابخانهٔ معتبری بوده . خراسان ازاواخر سـدهٔ ۱۰ تا اوائل سدهٔ ۱۱ هجری دچار انقلابات خونین ومبتلا بغائلهٔ اوزبکیه بوده . این قوم مهاجم متعدی چندین دهه سال خراسان را درقتل وغارت گذاشته که تفصیل آن ازموضوع مقاله بیرون است . آنچه را که مورخ آن عصر(در کتاب عالم آرای عباسی دروقایع سال ۹۹۸) درباب کتابخانه ذکر نموده نقل می گردد : «و کتابخانهٔ سرکارفیض آثار که درتمادی ایام ازاقصی بلاد اسلام جمع شده بود از مصاحف بخطوط شریف حضرات ائمهٔ معصومین ع واستادان ماتقدم مثل یاقوت مستعصمی واستادان سته ودیگر کتب علمی وفارسی که ازحیز احصاء بیرون بود بدست ازبکان بی تمیز نادان درآمـده آن درر گرانمایه را چون خزف ریزهٔ بی بها بیکدیگر میفروختند» این نص تاریخی ثابت می دارد که روضهٔ مطهره ازدیر زمانی دارای کتابخانه و در سال ۹۹۸ از کتابخانه های معـظم و معتبر بوده وبدیهی است که پیدایش همچه کتابخانهٔ درمحیطی که مسیر حوادث وانقلاب بوده دردورهٔ که مدنیت جهان روابط ملل ووسائط نقلیه وصنعت چاپ را پدید نیاورده بود وتعصبات مذهبی درکمال قوت بوده وفرقهٔ امامیه در پردهٔ اختفاء وشعار تقیه می بود باید قرنها گذشته باشد تا یك چنین خزانهٔ عامره و گنجینهٔ گرانبهائی از کتاب در اول قرن دهم بوجود آمده باشد . باری پس ازین تاراج ویغمای تاریخی وآمدن شاه عباس کبیر بخراسان ورفع غائلهٔ اوزبکیه بهمت آن شاهنشاه بزرك باقیماندهٔ از کتب وبدست آمده ازمصاحف وکتابهائی که رفته بود وهم آنچه را که آن شاهنشاه وشیخ بهاء الدین محمد عاملی ازقرآنهای ممتاز و کتب نفیس ومنحصر بفردی که برآن وقف داشتند صورت کتابخانه را محفوظ داشت وبعضی از کتب تاراجی آن که درهندوستان فروخته شـده بود بکتابخانهٔ آستانقدس عودت داده شد چنانکه دستخط قاضی نورالله شوشتری (۲) در پشت کتاب مختصر مجمع البیان (شمارهٔ ۱۹۸ تفسیرخطی) برین مدعا گواه است : «ازجمله کتب کتابخانهٔ

---

(۱) شماره ۳۶ اصول خطی، وقفی سیدمحسن رضوی ازمعارف مشهدومجاز ازابن ابیجمهور احسائی بوده تاریخ وقف ۱۴ صفر ۹۲۵ است .

(۲) ترجمهٔ احوال وعکس دستخطش دراین مجلد آورده شده

بوروزگاری نیز درکار جهانگشائی و مدتها گرفتار حکومت ملوك الطوائفی بوده . حمایت مذهبی (که‌دردولت سابق مورد اهتمام واساس کار بود) از میان رفت . کلیهٔ موقوفات (که درآمد آن درآن روزگار ازدرآمد مالیات کشور بیشتر بوده) ضبط گشت وجزسیاست شمشیر وصرف قوای‌حیاتی ومنابع‌ثروتی‌درراه‌مصالح‌جنگی‌چیزدیگری در نظر شاهنشاه قهرمان نادرشاه افشارجلوهٔ نداشته (۱)اهتمامی که دردورهٔسابق بشؤن‌روضهٔمنوره‌ومعابدومعاهد ومراکز علمی داده می‌شد ازمیان میرود (۲) وحیات فرهنگی ایران در حالت وقفه و انحطاط بوده با این وصف درتمام دورهٔ افشاریه کتابخانه پا برجا بوده وچنانکه بیاید مورد توجه شاهنشاه افشار مذکور واقع شده و کتابهائی بر آن وقف فرموده . در طومار عادلشاه (۳) اسامی اشخاصی ازکارکنان کتابخانه با ذکرکار وحقوق آنها ثبت‌است واین‌میرساند که این کتابخانه‌با باقیماندهٔ از تشکیلات وسیع سابق آن درسال ۱۱۶۰ مفتوح ومورد توجه بوده . در دورهٔ قاجاریه که خط مشی سیاسی عوض میشود وروشی شبیه دورهٔ صفوی اتخاذ می‌گردد مجدداً مرکزیت علمی ومذهبی مشهد مورد توجه واهتمام واقع می‌شود مخصوصاً پس ازچند سال ازسلطنت مرحوم ناصر الدین شاه که در اثر فرسودگی‌سالها جنك و کشمکش داخلی‌وخارجی راحت قهری پیدا شده بود ومردم سرگرم تعمیر وترمیم و تزیین بودند درین دوره بشؤن آستان‌قدس اهتمام بسزا داده شد وبمانند پیش افتخاراداره امورآن ازامتیازات خاصهٔ شاهنشاهان

---

(۱) ناگفته نماند که افشاریه عموما پیرو مذهب امامیه بودند وشاهنشاه مقتدر افشار نیزبروشی دیگر خواهان حمایت مذهب جعفری بود . گواه‌آن همان عهدنامهٔ دوستی است که درسال۱۱۴۹ با دولت عثمانی طرح نمود .

(۲) — تولیت امور آستانقدس دردورهٔ افشاری نیز ازشئون‌سلطانی بوده واول کسی که‌بفرمان نادرشاه امر تولیت آستانقدس بدو تفویض شده ظاهرا میر سید محمد بن میرزا داود دختر زادهٔ شاه سلیمان صفوی و داماد شاه سلطان حسین صفوی‌وملقب بشاه سلیمان ثانی است که ترجمه‌اش درمجمل التواریخ تالیف گلستانه مذکور است .

(۳) پس ازقتل نادرشاه دریکشنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۶۰ علیقلیخان فرزند برادر نادر شاه در بیست وهفتم همان ماه درمشهد بتخت شاهی جلوس‌کرد وخودرا علیشاه وعادلشاه نامید . این پادشاه درآغاز پادشاهی نظم ورونق آستانقدس را وجهٔ همت شاهانه قرارداد. مقداری از رقبات.املاک که وقفنامهٔ آنها در دست بود ازتصرف دیوان اخراج نمود ویکصد زوج ازاملاک مرغوب ملکی خود نیز بر روضهٔ مطهره وقف‌داشت ودراختیار متولی روضه‌مطهره میرزا محمدابراهیم ثانی که خود اورا معین نموده بود گذاشت و برای آستانقدس سازمانی تعیین‌نمود وآئین نامهٔبرای تعیین کار وحقوق کارکنان تدوین داشت . این آئین نامه موسوم است بطومار عادلشاهی . تاریخ تحریرآن رمضان ۱۱۶۰ ودرکتابخانه ضبط است .

(۱) مدارس تأسیس شد. طبقات امرآء وخوانین وغیرهما نیز به پیروی از روش پادشاهان و بمنظور جاوید داشتن نام نیك ونیل باجر اخروی رقبات املاك بر روضهٔ منوره وقف نمودند بالجمله درسایهٔ امنیت وعدالت خراسان آباد ومشهد معمور واز مراکز علمی می گردد (۲) کتابخانه نیز درین عصر مورد توجه دربار شاهنشاهی بوده وچنانچه خواهیم گفت تنظیم امور کتابخانه‌را بعهدهٔ یکی ازعلماء می‌سپارند و بفرمان شاهانه بوظیفهٔ کتابداری (خازن الکتب) منصوب می گردد. شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الامل (تاریخ ختم تألیف آن غرهٔ جمادی الثانی ۱۰۹۷ بوده) ونیز در ریاض العلماء وحیاض الفضلاء (۳) نام این کتابخانه و برخی از کتب نفیس آنرا ذکر نموده اند بالجمله از مجموع نصوص وشواهد و قرائن تاریخی دانسته می‌شود که این کتابخانه تا آخر دورهٔ صفوی از کتابخانه های معتبر ومورد استفاده وتوجه عمومی بوده. دردورهٔ افشاریه اوضاع واحوال سیاسی تغییر میکند. ایرانی درین دوره دریك حالت (حاضرباش) جنگی بوده، روزگاری دردفع فتنه وغائلهٔ قوم مهاجم افاغنه وتثبیت دولت جوان مقتدر مرکزی.

---

(۱) تاریخ عالم‌آرای عباسی درترجمهٔ حکیم عماد الدین آورده : « درعلم و حکمت میانهٔ همگنان طاق ودردانشوری وحذاقت مشهور آفاق بود رسالات مرغوب و نسخه های غریب از او درعلم طب وترتیب معاجین ومعالجه امراض مزمنه‌ومواد حاره خصوصا جرب صغیر و کبیر که بین‌الجمهور به‌آتشك مشهور است. معتمد علیه اطباء است » تا آنجائیکه گوید : « چون شاه جنت مکان در رواج ورونق آستانهٔ مقدسه حضرت امام الجن والانس باقصی الغایة توجه مرعی داشته ازهرطبقه آنچه بهتر بود بخدمات آن سرکار تعیین می‌فرمودند اونیز بطبابت سرکار فیض آثار مامور گشته مدتها درمشهد مقدس معلی بمعالجهٔ مرض مشغولی داشت».

(۲) برای نشان دادن نمونهٔ از اهتمام بآستانقدس ومرکزیت مشهد درآن عصری که اول نضج دولت صفوی است (درزمان سلطنت شاه طهماسب اول) سطور ذیل از تاریخ عالم‌آرای عباسی نقل می‌شود : « میرکمال‌الدین محمد استرابادی ومیر ابوالقاسم اصفهانی متولیان سرکار فیض آثار رضیهٔ رضویه که تا حین حیات شاه جنت مکان هر دو بامر تولیت واجبی وسنتی آن سرکار فیض‌آثار مشغول بودند میرکمال الدین ازسادات عظام استراباد ومیر ابوالقاسم ازسادات خلیفهٔ اصفهان بود بسادات مازندران اشتهارداشت ودراواخر زمان حضرت شاه جم جاه بخدمات سرکارفیض‌آثار منصوب گشته میرکمال‌الدین بتولیت سنتی ومیرابوالقاسم بتولیت واجبی‌قیام داشتند غرض از عبارت سنتی آنست که مهور غلات وآنچه سرکار خاصه شریفه بجهت مصارف آنسرکار ازمصالح شیلان و وظایف خدام ومدرسان‌وارباب وظایف وادارات سادات وعلماء وفضلا وارباب‌استحقاق داده می‌شد چون اختیارصرف حضرت خاقان جنت آشیان داشتند آنرا سنتی می‌نامند وحاصل اوقاف و نذورات که مصرف معین دارد بموجب شروط واقفین عمل می‌باید کرد آنرا واجبی می شمارند »

(۳) تالیف میرزا عبدالله تبریزی معروف بافندی ازشاگردان مرحوم مجلسی وکتابدار او بوده در ۱۱۳۰ وفات کرده.

ایوان طلائی صحن کهنه بوده (۱) در حدود سالهای ۱۲۸۹-۱۲۹۰ باهتمام نایب تولیت عظمای وقت مرحوم حاج سیف الدوله (۲) کتابخانه بطبقهٔ فوقانی کشیك خانه (۳) منتقل میشود و بدستور آن مرحوم برای کتابها قفسه از چوب کاج (که مصون از آسیب موریانه است) از قصبهٔ قدمگاه آورده وساخته وشیشه اندازی میشود لیك موفق بانجام آن نمیگردد. در دورهٔ نیابت تولیت مرحوم مؤتمن الملك میرزا سعیدخان انصاری (۴) نواقص وباقیماندهٔ کار تکمیل وتصیم میشود. کتابها از قرآنها جدا و بمحلی جدید نقل گشته ومحل سابق مخزن قرآنها وبقرآنخانه نامیده میشود. شصت و اند سال کتابخانه درین محل می بود وبالطبیعه درتمادی سالها طبق روح علمی وحیات فرهنگی اوقات کتابهای آن افزایش یافته بود. درعصر جدید که رشتهٔ اصلاحات در کلیهٔ شئون حیاتی عملی گشت نظم امور آستانقدس بکفایت مرحوم مصباح السلطنه محمد ولیخان اسدی (۵) سپرده شد. اولین خدمت آن مرحوم در آستانقدس توجه بکتابخانه وترتیب سازمان آن بود. چند حجره از حجرات فوقانی صحن را باتهیهٔ میز وصندلی برای قرائتخانه تخصیص داد وقرائتخانه را ازمخزن کتاب جدا نمود ومخزن کتاب را توسعه داد وهم درزمان آن مرحوم فهرست کتابخانه طبع وتوزیع شد وبرشهرت آن فزود. شهرت واسعهٔ کتابخانه و تعمیم فرهنگ وتوجه عمومی مردم واهتمام اولیای امور برتعداد کتب وموقعیت این کتابخانهٔ قدیمی افزود ودیگر محل مذکور باغرفه ها وحجره هائیکه ضمیمهٔ آن شده بود مناسب کتابخانهٔ امروزی وموافق باترقیات عصر نبود. درسال ۱۳۱۵ خورشیدی دردورهٔ نیابت تولیت عظمای جناب آقای فتح الله پاکروان (۶) حسب الامر شاهنشاه فقید معظم ساختن جایگاه تازه و

---

(۱) محل مذکور دوطبقه ومشتمل برچهار اطاق بوده. مظفرالدوله ابراهیم خان خزیمه در زمان نیابت تولیت عضد الملك درب آنرا نقره کرده وتاکنون باقی است.

(۲) سلطانمحمد میرزا سی وهشتمین فرزند فتحعلیشاه قاجار ازسال ۱۲۸۸ تا ۱۲۹۰ نایب تولیت عظمی بوده. (۳) محل مذکورواقع است درجنب شرقی حرم مطهر وجنوب آن شبستان (معروف بشبستان گرم) مسجد گوهرشاد و محل معروف بمدرسهٔ علینقی میرزا درمشرق آن واقع است که درآغاز بمساحت ده ذرع ونیم طول وشش ذرع و نیم عرض بوده ومتدرجا برآن غرفه هائی افزوده شد.

(۴) متوفای ۱۳۰۱ مدفون دردارالسعاده رواق روضهٔ مطهره از ۱۲۹۰ تا ۱۲۹۷ نایب تولیت عظمی بوده.

(۵) مقتول درشنبهٔ ۲۹ آذر ۱۳۱۴ مدفون در رواق روضهٔ مطهره موسوم بتوحیدخانه. ازمردم قاین ودربدایت کار دردستگاه مرحوم (شوکت الملك) ابراهیم علم امیر قاین می بوده. بهوش ودرایت ذاتی وهم مساعدت آن مرحوم بمقامات عالی نائل گشت. نمایندهٔ مجلس شورایملی گردید واز اول ۱۳۰۵ تا ۳ آذر ۱۳۱۴ نایب تولیت عظمی بود وازمردان عمران دوست و اصلاح طلب جدی بشمار واز تمام تعینات دنیوی تنها عاشق نام نیك بود.

(۶) از ۳ آذر ۱۳۱۴ تا ۱۲ دی ۱۳۲۰ عهده دار مقام عالی مذکور بود

وقت می بود (۱) درین دوره نیز کتابخانه مورد توجه واستفاده بوده وسازمان آن کامل میشود و بتناسب اوضاع و احوال سیاسی وعلمی آن روزگار اصلاحاتی در آن بعمل آمد . ایران در دورهٔ معاصر که مولود نهضت وزمامداری شاهنشاه فقید سعید رضا شاه پهلوی است وارد مرحلهٔ نوینی می گردد که بالاختصار در پرتو فکر بلند واراده قوی واوامر آن شاهنشاه اصلاح وتجدد و ترقی بسبك جهان متمدن اجراء ونمودارمی گردده آبادی شهر تاریخی مشهد وجلال وشکوه روضهٔ منوره واین معبد بزرك جهانی وجههٔ همت مخصوص آن شاهنشاه واقع گردید وحقاًچنان نمود که خود فرموده بود : « من همتم را تقدیم آستان قدس کردم » ودرین زمان که افسر و دیهیم خسروی وتخت وتاج شاهنشاهی ایران بوجود مقدس خدایگان معظم کشور اعلیحضرت همایون شاهنشاه محمد رضا شاه پهلوی مزین است طبق نیات مقدسه واوامر مبارك بمانند پیش رشتهٔ تکمیل وترقی با مزایای بیشتر مناسب با پیشرفت جهان نیز ادامه دارد . درین دوره چنانکه بباید نسبت بکتابخانه وشئون آن اهتمام بسزائی مبذول گشت وبالاجمال درین دوره کتابخانه شهرت جهانی پیدا کرد ودرشمارهٔ کتابخانه های عمومی معتبر خاور میانه درآمد. خلاصه آنکه از عصر شاه عباس بزرك بجهت مرکزیت مذهبی وعلمی که مشهد درتوالی ازمنه داشته کتابخانهٔ آستانقدس پا برجا مانده ودائر بوده ودرتمام انقلابات پس ازصفویه لطمهٔ اساسی بان وارد نشده .وهماره مورد علاقه و توجه اولیاء امور وطبقات دیگر بوده وهست . بداعی ایمانی پیدایش یافته وهم بتوجه قلوب پایدار ودرمسیر تکامل است وتنها کتابخانه ایست در ایران که تحقیقاً شش قرن بر آن گذشته است .

جایگاه کتابخانه :

از جایگاه کتابخانه در اعصار متوالیه وادوار مختلفه اطلاعی دردست نیست. آنچه را کـه مسلم است درحدود سال ۱۱۵۰ هجری قمری محل کتابخانه وقرآنخانه واقع در گوشهٔ جنوب

---

(۱) — اول شخصی که درین دوره بمقام نیابت تولیت عظمی منصوب وروانهٔ مشهد گشته مرحوم حاج میرزا موسی خان فرزند مرحوم قائم مقام بزرك میرزا عیسی است آن مرحوم از اواخر عهد فتحعلیشاه (ظاهرا ازسال ۱۲۴۷) تا سال ۱۲۶۱ عهده دار مقام مذکور بود وخدمات مهمی در تعمیر وترمیم روضهٔ مطهره واحیاء رقبات موقوفه آستانقدس وتنظیم وتعدیل مصارف آن نمود واز مال شخصی خود نیز ملکی بر روضهٔ منوره وقف داشت. مشارالیه درشب چهارشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۶۱ فوت کرد ودر رواق پشت سر روضهٔ مطهره دفن گشت .

۱۰۳۴ متر مربع محل کتابخانه وموزه وبقیه ازمساحت مذکور صحن وچمن است. نقشهٔ اساسی کتابخانه وموزه را آقای گدار فرانسوی رئیس اداره باستانشناسی وزارت فرهنك ایران ترسیم داشته ولی نقشهٔ منضمات ساختمان که عبارت از مقبرهٔ شیخ بهائی وتالار تشریفات باشد توسط آقای مهندس بیوك قهرمانی عملی شد. عمارت کتابخانه وموزه سه طبقه (که یك طبقه تحتانی یازیر زمین) وبارتفاع ۱۲ متر است . پی ریزی آن باتبون ساده ودیوارهای آن باآجر و پوشش میان طبقه ها وهم پوشش عمارات باتبون مساح انجام شده است. نمای خارجی عمارت ازسنگهای سماق تربت حیدریه وسنگهای ابری وسفید نقشه دار خلج (ازمحال مشهد است) و کف قسمتی از اطاقها ارمرمر لیموئی تربت حیدریه وسنگهای سماق است. مخزن کتابخانه درطبقهٔ فوقانی سمت مشرق عمارت ودوطبقه وبمساحت ۱۴۲/۸۰ مترمربع است . قرائتخانه وجایگاه مطالعه (که گنجایش شصت وچهارنفررا دارد) طبقهٔ تحتانی زیر عمارت مخزن و بمساحت ۱۴۲ متر است . غرفهٔ نفایس کتابخانه درطبقهٔ فوقانی سمت مغرب روی بقعهٔ شیخ بهائی است وهشت اطاق وتالار دیگرهم مشتمل بردفتر واطاق کارمندان ومحل تذهیب وصحافخانه وانبار کتابخانه است. برای آب مشروب کتابخانه وموزه درسال ۱۳۲۴ سمت مشرق کتابخانه چاه تحت الارضی بعمق چهلمتر بدستیاری مهندسین شوروی کنده شد که بوسیلهٔ برق آب کشیده ووارد لوله بطبقهٔ فوقانی عمارت واماکن دیگر جاری وتقسیم میشود.

واقفین عمده :

درصدر مقال گفته شد که کارنامهٔ پیدایش این کتابخانه وپایداری آن درتوالی اعصاردراعی معنوی وسائق ایمانی افرادی است که بطیب طینت وخلوص عقیدت بقدر قدرت واستطاعت در سرزمین زندگی درخت نیکوکاری ویادکار نیکخواهی را می نشانند وبجا میگذارند وازنظر خدا پرستی وفرهنك دوستی برای استفادهٔ عمومی دربن نقطهٔ مقدس مذهبی کتاب وقف داشته‌اند که‌نام یکایك آنان وتاریخ وقف دراین دفتر همایون ثبت است لیکن اشخاصی که در تناسب احوال وازمان تعداد با اهمیتی کتاب وقف نموده‌اند وخدمت قابلی بکتابخانه کرده اند اینانند :

۱ ـ خواجه شیر احمد (بن عمیدالملك بن شیر احمد) تونی از مردمان اواخر سدهٔ

سقف بقعه آئینه کاری مقرنس است کتیبه سنگی زیر آئینه (بخط ثلث بر جسته از سید حسین نقاش باشي) ترجمه شیخ است . کف بقعه و ازاره از سنك مرمر محصول معدن تربت حیدریه فرش و پوشیده شده . طبقه فوقانی بقعه در اختیار کتابخانه و غرفه نفایس کتابخانه است . بقعه دارای دو درب است درب خصوصی آن درصحن کتابخانه و درب عمومی آن که‌منبت‌است درصحن نو باز میشود.

مناسبی برای کتابخانه وموزهٔ آستانقدس منظور وعملی گشت . مساحت پنجهزار وهفتصد متر مربع از اماکن وقفی آستانقدس وابنیهٔ را که آستانقدس خریداری نمود وهم مدرسهٔ مندرس متصل بصحن نو معروف به (مدرسهٔ پائین پا) (۱) برای جایگاه کتابخانه وموزه تعیین شد . در ۱۴ آذرماه ۱۳۱۶ - مطابق غرهٔ شوال ۱۳۵۶ سنك اساسی آن گذاشته (۲) وشروع بساختمان شد ومساحت ۱۴۰۰ متر مربع دیگر از زمین های وقفی آستانقدس نیز منظور است که در موقع مقتضی براین محل ضمیمه شود . کتابخانه ازتاریخ مذکور تاشهریور ماه ۱۳۲۰ دردست ساختمان میبود لیك قسمت عمدهٔ آن باقی مانده بود تاباهتمام جناب آقای علی منصور (منصور الملك) (۳) ساختمان کتابخانه پایان یافت وقسمت مهم ازلوازم آن (ازقفسه وصندلی ومیزقرائت) ساخته شد ودرمهر ۱۳۲۳ کتابخانه بجایگاه نوین نقل گشت ومصاحف شریفه ازمحل اسبق نقل ودرجایگاه سابق کتابخانه گذاشته شد . جایگاه کنونی کتابخانه که ازبناهای عالی و زیبای کشور است واقع درجنوب صحن نو ومشرق جامع گوهرشاد است. درب ورودی عمومی آن ازفلکه جنوبی ومقابل خیابان تهران است . مجموع مساحت محوطهٔ کتابخانه وموزه ۵۷۰۰ مترمربع است وآنچه زیر بنا است بشرح ذیل است: ۴۵۲ متر مربع تالار تشریفات آستانقدس - ۱۳۸ مترمربع مقبرهٔ شیخ بهائی علیه الرحمه (۴)

---

(۱) مرحوم اعتماد السلطنه درمطلع الشمس (ج ۲ ص ۲۷ وص ۲۵۷) آورده است که مدرسهٔ مذکور بنام مدرسه سعدیه نیز معروف است وداستانی درباب بنای مدرسه ازبانی آن که سعدالدین نام داشته نقل کرده ومادهٔ تاریخ بنای مدرسه (که در کریاس مدرسه در کتیبهٔ بخط نستعلیق بست از محمدرضا امامی بتاریخ ۱۰۸۷ نوشته شده بود) این است : « آمد از غیب این ندا عالم بود آباد مجمع فضلا»

(۲) این سنك در زیر پی درب ورودی کتابخانه و موزه گذاشته شده و عبارتی که در آن بخط نستعلیق برجستهٔ طلائی نقر و کنده شده این است : « این ساختمان موزه و کتابخانه آستانقدس در آبان ماه سال هزار و سیصد و شانزده خورشیدی بفرمان آباد کننده کشور ایران و برباد دهنده بنیاد تباهی ایران شاهنشاه بزرك رضا شاه پهلوی که روزگار فرمان روائیش دراز باد آغاز گردید . نیابت تولیت عظمای آستانقدس و استاندار خراسان فتح‌الله پاکروان »

(۳) از ۱۲ دی ماه ۱۳۲۰ تا ۷ آذر ماه ۱۳۲۴ مفتخر بمقام نیابت تولیت عظمی بود

(٤) بقعهٔ شیخ بهائی علیه‌الرحمه که سابقا میان راهرو صحن نو و مسجد جامع گوهرشاد واقع شده بود مندرس و بنای آن هنگام ساختمان و اتصال کتابخانه بصحن نو خراب شده بود از نو بنیاد گشت و بفرمان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی محمد رضا شاه پهلوی و بمساعی جمیلهٔ جناب آقای علی منصور بطرز ممتاز و زیبائی تزیین گشت . بقعهٔ کنونی واقع درضلع شمالی کتابخانه است . مرقد شیخ (که سابقا در گوشه بقعه واقع شده بود) در میان بقعه واقع گشته و قفسه آئینه که حاوی دستخط و هم تعدادی از مؤلفات چاپی شیخ است در کنار بقعه گذاشته شده .

(بقیه در زیر صفحهٔ بعد)

دینی و مذهبی به بندر بمبئی مبعوث گشته وتا آخر عمر پیشوای امامیهٔ آن بندر مهم می‌بود و عمری را بتقوا و وعظ و تعلیم و ترویج احکام شرع گذرانید. تاریخ وقف کتب: رمضان ۱۳۰۹ است

۱۲ حاجیه اشرف السلطنه متوفاة ۱۳۳۲ مدفون در رواق روضهٔ مطهره موسوم بدار الحفاظ دختر شاهزاده امامقلی میرزا عماد الدوله وهمسر مرحوم محمد حسن خان اعتماد السلطنه و از فاضلات عصر خود بوده . تاریخ وقف ۳ شعبان ۱۳۴۴ است

۱۳ - میرزا مرتضی قلیخان طباطبائی نائینی متوفای ابان ۱۳۱۴ مدفون درمقبرهٔ اختصاصی واقع درصحن قدیم روضهٔ مطهره رضوی جنب شرقی ایوان عباسی . فرزند مرحوم میرزا محمد حسن خان مستوفی (متوفای ۱۳۰۵) و نوهٔ دختری احتشام الدوله خانلر میرزا بن نایب السلطنه عباس میرزا است . علوم رائج عصررا بحد وافی تحصیل کرده . شرافت خانوادگی و فضائل اکتسابی وذاتی را جامع واز اشراف عصر بود . مکرراً بمقام نیابت تولیت عظمی وکفالت استانداری خراسان منصوب گشت . اولین مرتبهٔ که عهده دار مقام نیابت تولیت عظمی گردید ذیحجهٔ ۱۳۲۹ بوده . تاریخ وقف کتب شوال ۱۳۴۰ است

۱۴ـ عماد المحققین حاج شیخ محمد مهدی (بن یحیی انرازی قزوینی) فهرستی تهرانی متوفای ۳ ابانماه ۱۳۱۵ مدفون درصحن نو (مقابل ایوان طلا) روضهٔ رضویه . مؤلف رسالهٔ (امان الحثیث من لهو الحدیث) فاضلی متتبع و کتاب دوست واز طبقهٔ محدثین وذاکرین بود وسالها نیز افتخار کارمندی این کتابخانه‌را می‌داشت . عمری را بعفاف ومناعت گذراند . از زخارف دنیوی که درطول عمر وقناعت بزندگی پارسائی تهسیه نموده بود منزلی متوسط و کتابخانهٔ بود . کتابخانه را درحال حیات بتاریخ تیرماه ۱۳۱۰ وقف بر کتابخانه داشت .

۱۵ـ میرزا رضا خان قاضی نور مولود در ۱۲۹۰ قمری درقریهٔ حصار (واقع میان بروجرد و اصفهان) متوفای چهار شنبهٔ ۱۸ رمضان ۱۳۵۰ مدفون درمقبره برادرش . برادر اعیانی (۱) و کوچک مرحوم میرزا مرتضی قلیخان طباطبائی نائینی است . پس ازفوت پدر درسایهٔ برادر تربیت یافته . علوم متنوعه قدیمه را دراصفهان نزد اساتید عصر تحصیل وتکمیل نموده . در آغاز مشروطیت درزمرهٔ آزادیخواهان وعضو شاخص انجمن ایالتی اصفهان بود . در اواسط مجلس اول تهران آمد وروزنامهٔ نیاتررا اداره ونشرداد (۲) وضمناً باموختن زبانهای فرانسه وانگلیسی وعلوم جدیده اشتغال می‌داشته . درمجلس دوم نمایندهٔ یزد بود . پس ازآن دروزارت های دادگستری ومعارف وغیرهما غالباً مقام کفالت ومعاونت راعهده دار وآخر بن شغلش دادستانی

---

(۱) کلمهٔ اعیانی دراصطلاح ادبای پارسی قرن ۱۳ هجری قمری موضوع است ازبرای برادران وخواهرانی که از یك پدر ومادر باشند .

(۲) از روزنامه های تند رو آن عصر بود وباتعطیل مجلس اول از میان رفت .

دهم هجری قمری است. ترجمه اش بنظر نرسید - تاریخ وقف نیز نوشته نشده

۲ - شاهنشاه صفوی بزرگ شاه عباس که درجمع آوری کتب کتابخانه و دائر نمودن آن پس از تاراج وحشیانهٔ اوزبکیه رهین توجهات عالیهٔ آن شاهنشاه است وچنانکه گفته شد شخصاً نیز بعضی ازمصاحف فوق العاده ممتاز و کتب گرانبها درتاریخ ۱۰۱۷ بکتابخانه نیاز نموده

۳ - سید محمد زمان حسینی اعرجی سمنانی. ظاهراً ازعلماء جامع عصر خود بوده تاریخ وقف: سال ۱۰۲۴ است.

۴ - شیخ بهائی علیه الرحمه کتب نفیسی درتاریخ ۱۰۳۰ وقف نموده

۵ - حکیم الملک امیرجبرئیل حسینی ازپزشکان ومقیم حیدرآباد دکن بوده. تاریخ وقف: سال ۱۰۳۷ است.

۶ - ابن خاتون شیخ اسد الله بن شیخ محمد مؤمن. ترجمه اش بنظر نرسیده. کتاب فرائد القلائد (۱۱۹ نحو وصرف خطی) که برای شیخ محمد ابن خاتون عاملی در ۱۰۴۰ نوشته شده از جملهٔ کتب وقفی مشار الیه است از این قرینه گمان میرود که از خاندان معروف ابن خاتون عاملی باشد. بالجمله تاریخ وقف کتب ابن خاتون سال ۱۰۶۷ است.

۷ - شاهنشاه افشار نادرشاه تاریخ وقف سال ۱۱۴۵ است.

۸ - آقا زین العابدین خادم شریف أصفهانی. ترجمه اش دیده نشده. تاریخ وقف دوم رجب ۱۱۶۶ است

۹ - حاجیه تاج ماه بیگم متوفای ۱۲۸۲ مدفون دررواق پشت سرحرم مطهره مشار الیها دختر مرحوم قائم مقام میرزا عیسی فراهانی وازمجللات عصرخود وصاحب خیرات وصدقات و موقوفات است. تاریخ وقف کتابها شعبان ۱۲۶۲ است.

۱۰ - عضد الملك میرزا محمد حسین (بن فضل الله الحسینی) قزوینی. ازرجال عالی رتبه و کاردان وعمران دوست عصر خود بوده. دونوبت (از سال ۱۲۷۲ تاسال ۱۲۷۷ وازسال ۱۲۸۲ تا سال ۱۲۸۵) عهده دار مقام نیابت تولیت عظمی گشت. آن مرحوم درجمع وخرج ورتق وفتق امور آستانقدس واحیاء وانقاذ قسمت مهمی از رقبات موقوفه (که دورهٔ افشاریه غصب شده بود) واحداث ابنیه وترمیم املاك وتعمیر وتزیین روضهٔ منوره خدمات تاریخی مهمی نموده. رقباتی ازاملاك خاصهٔ خودرا نیز وقف برآستانقدس داشت. تاریخ وقف کتب: رجب ۱۲۷۶ است.

۱۱ - حاج سید محمد (بن محمد تقی بن محمد بن ابوالحسن بن عبدالله بن نورالدین بن سید نعمت الله جزائری محدث معروف) شوشتری متوفای ۱۲ رجب ۱۳۰۹ درآغاز جوانی از شوشتر مهاجرت بنجف کرده پس ازپانزده سال تحصیل بمنظور تبلیغ وترویج اصول و شعائر

اذهان مستقیمه ازوجود: «مصحح» اشعار بتلازم با : «نساخ» را درمی‌یابند. دردورهٔ قاجاریه که امور آستانقدس مرتب می‌گردد همواره اشخاصی بوظیفهٔ نساخی در کتابخانه بوده اند و آثارشان در کتابخانه موجود وتا امروز هم یکی از کارمندان کتابخانه موظف بتصحیح و ونسخه برداری است وازهنگام پیدایش چاپ درایران آستانقدس کتاب برای کتابخانه خریده وبنام نایب تولیت های وقت (غیر از اشخاص سابق‌الذکر) وقف گشته وازین‌قبیل است کتب وقفی رکن الدوله (۱) ومجدالملك (۲) بالجمله آستانقدس بتناسب اوضاع مالی واحوال‌زمانی برای اعتبار کتابخانه وخدمت بفرهنك ازعوائدموقوفات مطلقه کتاب برای‌کتابخانه‌خریده خصوصاً درین‌دورهٔ جدید ومخصوصاً درسال ۱۳۲۴ خورشیدی که باهتمام وفرهنك‌دوستی نایب تولیت عظمای وقت جناب‌آقای علی منصور تعداد معتنابهی کتاب خریده‌شد که درتمام ادوار بی سابقه بود .

۱۹ـ مرحوم حاج مهدی قلیخان قرائی ازخوانین تربت حیدریه دردورهٔ ناصری است. مشارالیه رقباتی‌ازاملاك برآستانقدس وقف داشته ویکی‌ازمصارف آن‌صحافی کتب کتابخانه‌است.

کتابداران کتابخانه :

ازمتصدیان کتابخانه (خازن الکتب) وطرز سازمان آن درتمامی ادوار اطلاعی دردست نیست . آنچه که منصوص است بنقل از کتاب ریاض العلماء وحیاض الفضلاء در دورهٔ صفویه بفرمان شاهانه امیر دوست‌محمد حسینی استرابادی متصدی امور کتابخانه می‌گرددو اعقاب و ذراری او تاعصر صاحب ریاض العلماء (حدود ۱۱۳۰) عهده‌دار مقام مذکور بوده‌اند. ترجمهٔ مفصل مشارالیه بنظر نرسید واین قدر مسلم است که ازطبقهٔ‌علماء ومحدثین ومؤلف کتاب فارسی عمل السنه وپدر امیر محمد مؤمن شهید درمکه بسال ۱۰۸۸ است (۳) ازینرو باید معاصر باشاه صفی باشد . دردورهٔ افشاریه چنانکه درطومار عادلشاهی ثبت است این اشخاص عهده‌دار وظائف کتابخانه بوده اند : « میرزا ابوالقاسم کتابدار، میرزا اسماعیل وملااسدالله کلید دار، ملامحمدرضی مصحح ، ملا حسین صحاف» در دورهٔ قاجاریه درحدود سال ۱۲۸۰

---

(۱) محمد تقی میرزا بن محمد شاه متوفای شوال ۱۳۱۸ مدفون در رواق روضهٔ مطهره موسوم بدارالحفاظ مکرراً باستانداری خراسان ونیابت تولیت عظمی منصوب گشته اولین دفعه درسال ۱۲۹۲ بوده (۲) حاج میرزا محمدخان از ۱۲۸۵ تا ۱۲۸۷ نایب تولیت عظمی بوده

(۳) داماد ملامحمد امین استرابادی محدث معروف وازمشایخ علامه مجلسی و مجاور مکه بوده .

دیوان کشور با آخرین پایهٔ قضائی بوده . بالجمله از رجالی عالی رتبه قضائی واز اساتید ادب معاصر وسالها رئیس انجمن ادبی مرکزی بوده . در همهٔ مراحل از خودستائی وخودنمائی روگردان ودرتمام احوال با جودت قریحه واستقامت سلیقهٔ که داشت بافاده و استفاده ومطالعه وتتبع نیز مشغول بود وبهمین جهت از تمام حطام دنیوی وتزیینات ظاهری صرف نظر کرده بود و تنها عشق مفرطی بجمع کتب داشت وکتابخانهٔ مهم نفیسی تهیه کرده بود ودرنظرداشت آنرا کاملتر وباتحصیل لوازم دیگر کتابخانهٔ عمومی تأسیس نماید لیك اجل مهلتش نداده دختر آن مرحوم که وارث منحصر بفرد بود باقتضای حسن نیت وهم بتشویق مرحوم میرزا مرتضی قلیخان که وصی بود برای رعایت منظور پدر ونیل بمثوبت کتابخانه را در یازدهم مرداد ماه ۱۳۱۱ بنام پدر وقف برین کتابخانه داشت .

۱۶ ـ قائم مقام التولیه حاج میرزا محمد علی بن سید محمد متولد ۱۲۷۳ هجری قمری متوفای دوم مردادماه ۱۳۱۷ مدفون در رواق روضهٔ مطهره معروف بدار الضیافه . بزرك خاندان شریف سادات رضوی واز اجلهٔ اشراف عصر ودرهر کارخیر عام المنفعه پیشوا وپیش‌قدم ودرقضاء حوائج کوشا بوده درشوال ۱۳۴۱ مفتخر بمقام نیابت تولیت عظمی گشت . از مآثر جمیلش تعمیر رواق دارالضیافه ازمال شخصی ووقف رقباتی برآستانقدس ومسجدجامع گوهرشاد وتعمیر بقعهٔ منورهٔ حضرت موسی المبرقع (جد اعلای سادات رضوی مشهد) واحداث صحن برای آن می باشد . تاریخ وقف کتب : بهمن ماه ۱۳۱۶ است .

۱۷ ـ وزارت فرهنك ایران ازهنگام کفالت جناب آقای علی اصغر حکمت .

۱۸ـ آستانقدس . ازدیرزمانی آستانقدس کتاب برای کتابخانه تهیه می‌نموده لیك آغاز تحقیقی آن معلوم نیست .

ازسازمان کتابخانه دردورهٔ پیش ازصفوی اطلاعی دردست نیست. دردورهٔ صفویه که حیات ورونق مجدد آن ازآنان ومورد عنایت شاهنشاهان آن زمان بوده ومتصدی امور کتابخانه بفرمان شاهانه تعیین می گشته باشواهد اوضاع آن عصر که درطی این مقال مذکور گشته یقیناً اکتفاء بهمان کتب تقدیمی نمیشده واگر برای کتابخانه کتاب خریده نمیشده دست کم درکتابخانه نساخان و وراقان ومصححانی بوده اند که نسخ کتب را ازخارج بدست می آوردند و برای کتابخانه نسخه برمی‌داشتند ونسخ کتابخانه را مقابله وتصحیح می نمودند و بدین ترتیب کتاب برای کتابخانه تهیه می کردند که متاسفانه خصوصیات وجزئیات آن روشن نیست . دردورهٔ افشاریه شخصی بنام ملامحمد رضی درکتابخانه وظیفهٔ مصححی را داشته . ارباب

علمی بحسب توالی ازمنه واعصار) نیز مناسب با این قبیل کتابخانه ها نیست . کتابهائی که درقدیم تألیف شده بمانند فهرست ابن‌ندیم بغدادی وفهرست شیخ طوسی وفهرست منتجب‌الدین قمی ومعالم العلماء ابن شهرآشوب نیز اشبه بکتب رجالی‌است. بعقیده واطلاع محرراین‌سطور مقدم ترین کتابی که درموضوع شناسانیدن کتاب تألیف شده اول کتاب نفیس سعد السعود تألیف سید اجل رضی الدین علی بن طاوس حلی علیه الرحمه است که درنیمهٔ دوم قرن هفتم تألیف شده است وگمان میرود اسلوب فهرست کتابخانه های مال متمدنه متخذ ازآن باشد. (۱) دوم کتاب کشف الظنون عن اسامی الکتب والفنون تألیف حاجی خلیفه مصطفی کاتب چلبی است که درسدهٔ یازده هجری قمری تألیف شده وتنها این دو کتاب نگارنده را سر لوحهٔ فکر بود و از مطالعهٔ آنها اصولی اتخاذ داشت مقصود از فهرست را این دانست : « شناسانیدن کتاب ونسخه بطور آسان » واصول متخذهٔ مشار الیها که دراسلوب تألیف آن بکار رفت بتفصیل ذیل است :

۱- تبویب علمی کتب ومصدر ومذیل داشتن بدو شماره شماره‌با لا شمارهٔ علمی وشمارهٔ پائین شماره عمومی کتب کتابخانه و کتابهائی که در حاشیهٔ کتابی دیگر چاپ شده بدون شماره عنوان میگردد .

۲- تداخل کتب علوم متقارب الموضوع (بمانند صرف ونحو) که از هریک آنها بتعداد مناسب کتاب نباشد .

۳- ترتیب کتب هرعلمی بترتیب الفبائی برعایت سه حرف اول آن .

۴- الحاق وذکر کتب چاپی هرعلمی پس از ختم کتب خطی آن علم .

۵- توصیف وتحدید کتاب از ذکر مقصود وابواب کتاب (درکتب خطی بقدر وافی ودرچاپی بطور اختصار) وترجمهٔ مؤلف آن بقدر مقتضی باذکر مدارك و هم اشارهٔ بکتب شروح وحواشی آن که درکتابخانه موجود است.

۶- توصیف نسخه درکتب خطی بضبط جملات اول وآخر نسخه وذکر مشخصات خط وتذهیب ونقش ونام کاتب وواقف وتاریخ کتابت ووقف و درکتب چاپی بیان نوع و

(۱) سعد السعوددومین فهرستی‌است که‌ابن‌طاوس برای کتابخانه‌خودتالیف فرموده وعلاوه برتوصیف کتب کتابخانه حاوی افاداتی نیز هست . فهرست اولی که تالیف فرموده موسوم است بکتاب الابانة فی معرفة اسماء کتب الخزانة و درتوصیف آن چنین‌آورده: « ماكان ذلك يكفى فى‌معرفة اسوارالكتب وجواهرها فجعلنا هذا تماما ومراه يرى منها عين ناظر كثيرا من‌تلك الفوايد» کتاب الابانه دیده‌نشده

هجری قمری حاج اوکتای قاآن میرزا (۱) بفرمان مرحوم ناصرالدین شاه بمقام ریاست کتابخانه نائل می گردد. پس از فوت آن مرحوم از سال ۱۳۰۸ تا ۱۳۴۲ مرحوم شراج السلطان (۲) پدر محرر این سطور بریاست کتابخانه منصوب می گردد. از سال ۱۳۴۲ تا کنون که سی وپنج سال است مسوّد این اوراق افتخار خدمتگذاری را دارد. کتابخانه از آن تاریخ به بعد بتناسب هرعصری دارای سازمان بوده وکار کنانی بوظیفهٔ فراشی ونقاشی وتذهیب وصحافی و نساخی وکتابداری وغیرهما داشته وسازمان امروز آن نیز براصول تازه دائر است.

فهرست کتابخانه :

اولین کتابخانهٔ که در ایران موفق بنشر فهرست وفضیلت سبق دراین کار را حائز گشته این کتابخانه است. آنچه که مسلم است ازاواخر سدهٔ سیزده هجری قمری فهرستهائی باسلوبهای مختلف تدوین شده. اولین فهرستی که نشر یافت همانست که دردورهٔ نیابت تولیت عظمی مرحوم میرزا سعید خان انصاری تدوین وذیل جلد دوم مطلع الشمس چاپ شد. دومین فهرستی که نشریافت همان سه جلد تألیفی مسوّد این اوراق است که بدستور نایب تولیت عظمی وقت مرحوم محمد ولیخان اسدی در ۱۳۰۵ خورشیدی نشریافت ودرآن هنگام تألیفی درین موضوع و بان اسلوب درایران وهم دربعضی ازکشورهای اسلامی دیگر بی پیشینه بود چه انکه ازفهرستهای کتابخانه های قدیم بمانند کتابخانهٔ صاحب بن عباد (دارالکتب ری) اطلاعی دردست نیست (۳) تفنن های دانایان باختر درتألیف فهرست (ازتجزیهٔ کتب بحیث زبان یاترتیب کتب هر

---

(۱) متوفای ربیع الثانی ۱۳۰۸ مدفون در رواق پشت سر روضه منورهٔ رضوی موسوم بمسجد ریاض. فرزند شجاع السلطنه حسنعلی میرزا وممدوح حکیم قاآنی است. حکیم مذکور بپاس مرحمت های شجاع السلطنه تخلص شعریش که: «حبیب» بود تبدیل وبنام اوکتای قاآن میرزا: «قاآنی» تخلص فرمود. مشاراليه درشعر دارای قریحه بوده ودیوان مختصری ازاو باقی است. پس ازگرفتاری پدر مدتها پنهان وآواره بود. پس ازآنکه مورد عفو واقع گشت مقام ومنصب مذکور براو ارزانی گشت.

(۲) عبد الرضا میرزا بن اوکتای قاآن میرزا متوفای ۱۳۴۰ مدفون در بقعهٔ حضرت امامزاده عبدالعظیم جنب مقبره ناصرالدین شاه.

(۳) معجم الادباء (ج ۲ ص ۳۱۵) درتوصیف کتابخانهٔ مذکورآورده: «قال ابوالحسن البیهقی وانا اقول بیت الکتب الذی بالری علی ذلك دلیل بعد ما احرقه السلطان محمود بن سبکتکین فانی طالعت هذا البیت فوجدت فهرست تلك الکتب عشر مجلدات»

انجام وفراغت ذمه حاصل شده یا نشده مطلبی است که فی العجاله برمسود اوراق پوشیده است لیك اینقدر واضح است که بعلت قلت بضاعت علمی وادبی جهد المقلی بجای آورده .
دربیست و پنجسال پیش که مجلدات سه گانه با نواقصی که داشت نشریافت مراجع دینی واقطاب علمی ودانشمندان باختر وخاورشناسان همه بحسن نیت نگارنده را قرین لطف وافضال داشتند . یکی برسم تشویق تحسین گفت و آفرین فرمود و دیگری بنقد محققانه منت تعلیم نهاد . جزاهم الله عن العلم واهله خیرالجزاء .

بتاریخ چهار شنبهٔ ۲۱ اسفند ماه ۱۳۲۵ مطابق ۱۸ ربیع الثانی ۱۳۶۶

(رئیس کتابخانهٔ آستانقدس رضوی)

« اوکتائی »

مشهد چاپخانهٔ طوس

« رو نیون تن »

محل وتاریخ چاپ ووقف ونام واقف .

۷- کتابهائی که ازحیث تبویب علمی مورد اختلاف انظار است بمانند نهج البلاغه (اخبار یا ادبیات) وآیات الاحکام (فقه یا تفسیر) بحسب نظر و اختیار شخصی در بابی قرار داده می‌شود وبرای رعایت وجمع انظار تنها اسم آن درباب دیگر ذکر و احاله بباب مختار می‌گردد .

۸- کتابهائی که دارای اسم خاص و بعنوان دیگر مشهورند بمانند : (روضة البهیه - شرح لمعه - بهجة المرضیه - سیوطی - شواکل الحور - شرح هیاکل النور) حسب اختیار باسمی ضبط وبنام دیگر نیز آورده واحاله باسم مختار می‌شود

۹- کتابها و رساله هائی که اسماء موضوعه ندارند بجنبهٔ موضوع ضبط میشود (بمانند حاشیه برشرح جدید تجرید - رساله در معاد)

۱۰- ترجمهٔ مؤلفینی که دریکباب دارای تألیفاتی باسماء مختلفه باشند یا درابواب مختلف کتاب داشته باشند تنها درضمن یك کتاب ذکر می‌شود ودر کتب وابواب ومجلدات دیگر اکتفاء بذکر اسم آنها و اشاره بمحل ذکر ترجمه می گردد مگرآنکه درمحل مذکور اشتباهی یا اطلاع بیشتری درترجمه بدست آمده باشد .

۱۱- تذییل هر جلدی ازمجلدات فهرست بدوفهرست الفبائی: اول فهرست اسامی کتب معنونه درآن جلد باتعیین صفحه. دوم فهرست اسامی مؤلفین نیز با تعیین صفحه. مؤلفینی که بعناوینی غیر از اسم (ازکنیه ولقب وغیرهما) معروفند بعنوان معروف ضبط می گردد مثل محمد بن حسن بن محمد اصفهانی صاحب کشف اللثام. معروف بفاضل هندی . احمد بن عبدالحلیم معروف بابن تیمیه . مؤلفینی که بدوعنوان مشهورندمثل حسین بن عبدالله بلخی معروف بابن سینا وشیخ الرئیس هردو عنوان ضبط میگردد لیك دریك عنوان ذکر شمارهٔ صفحه‌می‌شود ودرعنوان دیگر بجای ذکر شماره میان دو ابرو عنوانی که مذیل بشمارهٔ صفحه است ذکر می گردد .

این بود اصول موضوعهٔ که در تألیف فهرست بکار برده‌شد . درین جلد چهارم نیز مقصود وروش همان وچنان است که در۲۵ سال پیش درمجلدات اولیه منظور واعمال گشت حال دربن جلد اصول یازده گانهٔ مذکورچقدر رعایت شده‌ووظیفهٔ که درمقابل علم وعلما داشته

۲۹۲ آئینهٔ حکمت

فارسی ـ مؤلف مولانا حسن بن عبدالرزاق لاهیجانی. مؤلف از علماء اواخر سدهٔ ۱۱ هجری قمری و مدفون در قبرستان قم است سال وفاتش بمنقول از ریاض العلماء سال ۱۰۲۱ است، انتساب این رساله بمولانا در کتب تراجم موجوده دیده نشد و این نسخه از اول آن افتاده است. ولی بقرار منقول: قزوینی درتتمیم امل الآمل این رساله را از جملهٔ مؤلفات مولانا شمرده است. رساله در دیباچه چنین توصیف شده: «و چون باعث تالیف این رساله نمودن حقیقت حکمت بود تسمیه آن بآئینه حکمت مناسب نمود و این حقیر درین رساله مدعی هیچ یك از طرفین نیستم بلکه مجملی از آنچه از جانب هر کدام صورت گفتن داشته باشد بر سبیل روایت حکایت کنم». رساله پس از دیباچه ای که قدری از اول آن افتاده ضمن سه باب صورت گرفته: ۱ ـ در ذکر آنچه ایشان در تعریف حکمت و بیان فضیلت آن گویند ۲ ـ در ذکر مسائل چند که بر سر آن ها اینهمه نزاع کنند و حل اشکال آنها بموافقت برهان و حدیث و قرآن ۳ ـ در ذکر بعضی اخبار که از اهل بیت اخیار صلوات‌الله علیهم اجمعین روایت شده و ذکر بعضی اقوال و احوال جمعی از علماء که صریح یا مشعر است بر فضل و مدح حکمت و حکماء ـ آغاز موجود «کار را تنك ننموده بلکه دین را بر شما آسان نموده». انجام (چه هر کس تامل و تعمق درین علم شریف کند تواند دانستکه اصول مطالب آن مستفاد از انبیاء علیهم‌السلام است و حکم جزم باین معنی کند بحیثیتی که هیچ شك و ریب در آن نداشته باشد این بود مقصود از این رساله)

خط نسخ ۱۵ سطری فصول بقرمزی نوشته شده، دارای ۴۴ برگ، اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی تیر ۱۳۱۰ (۳۵۱)

۲۹۳ ابصار المستبصرین

فارسی ـ نگارش عبدالوهاب بن عبدالرحمن بن محمدحسین بن نظرعلی بن مرتضی قلی شیرازی ساکن دبیل از محال هند تحریر مناظره ایست در مسئلهٔ امامت که با مولانا عبدالعلی شیرازی در ۱۰۴۲ در شهر دبیل نموده و مولانا وتیرا ملزم و مفحم داشته و در نتیجه نگارنده از مذهب حنیفی عدول بتشیع نموده است.

آغاز (الحمدلله الذی تم حجته علی الثقلین ببعثة النبی المنصور) انجام (بلکه بیشتر در شك افتادند آنگاه مخدوم الانامی دامن افشانده برخواست «کذا»)

۲۹۷ اثبات واجب

عربی - نگارش نجم‌الدین علی بن عمر بن علی کاتبی قزوینی درگذشته ۶۷۵ این نسخه حاوی مفاوضات و شامل مناظرات قلمی بین کاتبی و خواجه نصیرالدین طوسی است که در اطراف رساله اثبات واجب کاتبی صورت گرفته .

شرح کتب و نسخه این است : ۱ - رسالهٔ کاتبی در اثبات وجود واجب ۲ - اشکالات خواجه بر آن رساله ۳ - رد کاتبی اشکالات خواجه را ۴ - ابطال خواجه رد کاتبی را ۵ - نامه کاتبی بخواجه در اعتراف بکم‌مایگی و کوتاه پایگی خود و شکر گذاری از افضال در این افادات ۶ - پاسخ خواجه نامهٔ کاتبی . این نسخه پاره از پاسخ خواجه را ناقص دارد .

آغاز پس از دیباچه « اعلم ان الاوائل قالوا فی اثبات هذا المطلوب العظیم لاشک فی وجود موجود » انجام موجود « ذاکر لانعامه فالله تعالی یجزیه خیر الجزاء » خط نستعلیق ۲۰ سطری - عناوین نسخه بشنجرف نوشته شده دارای ۱۹ برگ - وقفی فهرستی اندازه ۱۹ در ۱۲ (۲۹۸)

۲۹۸ اثبات واجب

عربی - مکرر شماره ۲۰ حکمت مؤلف ابو المعالی امیر صدرالدین محمد دشتکی متولد سه شنبه ۲ شعبان ۸۳۸ مقتول در جمعه ۲ از رمضان ۹۰۳ مدفون در مدرسه منصوریه شیراز «مجالس المومنین» فنون ادبی را نزد پسر عمه خود میر حبیب‌الله و دیگران خوانده و شرعیات را نزد پدرش غیاث‌الدین و پسرعم خود میر نظام‌الدین احمد آموخته و علوم عقلی را از سید فاضل مسلم فارسی و جمعی دیگر اقتباس و تکمیل نموده و ازاجله اعلام دوره خود بشمار است این رساله که بنام ابوالمظفر احمد بهادر «مقتول در ۹۰۳» نوشته شده در اثبات وجود وصفت واجب است که پس‌از دیباچه ضمن ۱۲ فصل و خاتمه صورت گرفته : فصل ۱ - فی اثباته تعالی ۲ - فی توحیده ۳ - فی‌ان واجب‌الوجود لایقبل‌القسمة الی الاجزاء اصلا ۴ - فی ان واجب‌الوجود هل‌یجوزان یکون له صفته زائده علیه ام‌لا ۵ - فی علمه تعالی ۶ - فی قدرته تعالی ۷ - فی ارادته ۸ - فی‌حیاته ۹ - فی سمعه و بصره ۱۰ - فی کلامه ۱۱ - فی القضاء والقدر ۱۲ - فی‌سائر صفاته منها الحکمه خاتمه فی تقسیم صفاته این نسخه تا قدری از فصل چهارم را داراست آغاز « الله لااله الا هو له‌الاسماء الحسنی منه‌الابتداء » انجام موجود «فانکان الاول لزم ان‌یکون‌الشئ‌الواحد من‌جمیع الوجوه قابلا » شرح براین

کتب خطی

[illegible] نسخ ۲۰ سطری [illegible] ۳۷ برگ ـ وقفی [illegible] بیگم سال ۱۲۶۲ اندازه ۲۶ در ۱۶ [illegible]

۲۹۴ ابصار المستبصرین

[illegible] الجزء [illegible] علی القائلین » انجام [illegible] عن ذلك [illegible] خط نسخ و نستعلیق ۱۶ سطری [illegible] وقفی [illegible] اندازه [illegible] « ۳۵ »

۲۹۵ اثبات صانع

[illegible] شماره ۱۲ [illegible] ثبات واجب « [illegible] موضوع خود [illegible] اوراق صورت گرفته:
۱ ـ [illegible] فی [illegible] عن [illegible] تعالی [illegible] ۴ ـ فی اثبات [illegible] مقدمة [illegible] ۶ ـ فی [illegible] تعالی [illegible] و بصره
۸ ـ فی [illegible] تعالی .

آغاز موجود [illegible] الکتاب [illegible] فی اثبات الصانع و [illegible] الاولی فی [illegible] ما تقول [illegible]

[illegible] والجواب [illegible] الکلام [illegible] بالاشخاص والازمان حادثه » تاریخ نوشتن [illegible] این تاریخ اشتباه از کاتب است و باید ۱۰۱۰ باشد ـ خط نستعلیق [illegible] سطری ـ ابواب و عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۷۸ برگ ـ وقفی فهرستی اندازه ۸ [illegible] در ۱۲ [illegible]

۲۹۶ اثبات واجب

فارسی ـ منسوب بخواجه [illegible] الدین طوسی و جزوه ایست در اثبات ذات واجب بطریق استدلال فرق متکلمین و حکماء و ریاضیین [illegible] در صدر نسخه انتساب رساله را بخواجه علی المسموع یاد نموده . [illegible] الذریعه هم بنقل از کشف الحجب این رساله را در شماره مؤلفات خواجه دانسته . آغاز « بدان [illegible] تعالی الی الصراط المستقیم » [illegible] « از فواید این بهره‌مند گردند تم [illegible] والصواب » خط نستعلیق [illegible] ترجمة الصلوة شماره ۴۱۲ تفسیر [illegible] ۱۱ » [illegible] دو صفحه آخر نسخه دو مقاله ایست در معاد (۶۰۲)

کتب خطی

در تفسیر آیهٔ مبارکه نور منسوب بملامیرزا جان باغنوی تاریخ تحریر نسخه محرم ۱۲۲۲ خط نستعلیق شکسته ۲۰ سطری . فصول بقرمزی نوشته شده « به بینید رساله حدوث عالم شماره ۶۰۰ حکمت ص ۳۱ » (۵۹۵۰)

۳۰۱ اثبات واجب

عربی ـ (مؤلف شمس الدین محمد خفری) رساله ایست دراثبات وجود و توحید وعلم حق تعالی که به ابوالفتح سلغرشاه بن توران شاه بن‌محمد شاه‌بن‌تهمتن بهادر خان اهداء نموده واین غیر از اثبات واجب معروف مؤلف میباشد ورساله دردیباچه چنین‌توصیف شده « هذه رسالة قد اوردت فیها تحقیق احق مایبلغ نحوه اعناق الرغبات و هی امهات مسائل الکلام من الالهیات الی معرفة المبدء الاول لجمیع الموجودات وبیان نعوت کماله وصفات جلاله واقامة حجج القاطعة علی احاطة علمه تعالی بجمیع الممکنات من الکلیات والجزئیات والمعقولات والمحسوسات واوضحت بالبراهین الساطعة ان الفلاسفه قد زلت اقدامهم فی‌هذا المقام » ـ رساله دردومقصد انجامیده ۱ـ فی ذکر دلائل وجودالله تعالی و توحید والاشارة الی مراتبه ۲ ـ فی احاطة علم‌الله تعالی علی الموجود وبیان عنایته علیها وجوده آغاز (تبارك الله وسبحانه ما اعظم شانه‌واجل سلطانه) . انجام ـ (وعلی کلمة العشق اختم الرساله سائلا من الله تعالی ان یجعلنی من العارفین لکماله والعاشقین لجماله ثم الحمد علی نواله والصلوة علی‌محمد وآله) پس‌ازاین ضمن ۳ صفحه رساله ایست در دلالت الفاظ ازقاضی راضی که ازآخر افتاده دارد ـ خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ کاغذ نسخه آبی رنك ـ دارای ۱۳ برك وقفی فهرستی . اندازه ۱۶ در ۱۰ (۵۹۲)

۳۰۲ اثبات واجب

فارسی ـ مؤلف بنا بمسطور در دیباچه محمد بن اسماعیل قاینی مدعو بمسیح است گمان میرود همان محمد مسیح بن اسماعیل فدشکوئی فسائی باشد که در شعر فارسی متخلص بمفتی و درعربی بمسیح بوده ومقام شیخ الاسلامی فارس‌را داشته ودرسن نزدیك به ۹۰ در ۱۱۲۷ در گذشته است وشیخ علی حزین اورا ازاساتید خود شمرده وازاعظم واجل تلامذه استاد الکل آقاحسین خوانساری دانسته دراین رساله هم استاد را بافضل المتاخرین نامبرده ـ الذریعه (ج ۱ ص ۱۰۹) مؤلف این کتاب را بطورقطع محمد مسیح فسائی دانسته . گمان میرود کلمهٔ « قاینی » دراین نسخه تصحیف و غلط کلمهٔ

کتاب را بشماره ۹۳۹ به بینید خط نسخ ۲۳ سطری فصول و عناوین بشنجرف نوشته شده صفحات مجدول بزر وتحریر - دارای ۹ برگ واقف نائینی مرداد ۱۳۱۱ اندازه ۴۳ در (۲۶) ۲۹۷

۲۹۹ اثبات واجب

عربی - مکرر پیش آغاز « اللّهلااله‌الاهوله‌الاسماءالحسنی» انجام » و مایکون فی نفس الامر من غیرتعقل نقص هوالوحده » خط نسخ ۳۲ سطری - دارای ۱۲ برگ وقفی نائینی - اندازه ۱۸ در ۱۱ (۸۷۷)

۳۰۰ اثبات واجب

عربی مکرر شماره ۷ مؤلف شمس‌الدین محمدبن احمد خفری شاگرد صدرالدین محمد دشتکی مؤلف از اعلام آغازدوره صفویه است که در کاشان میزیسته و اختیارتشیع نموده و گویندبا بی - مهارتی در علم فقه و نداشتن کتاب مبسوطی در آنهام بقوت عقل سلیم استنباط احکام از عقل مینمود و مرجع مردم کاشان در مسائل مذهبی بودو آنانرا احکام مذهب جعفری میاموخت و محقق کرکی مؤلف را در کاشان دیده و او را در صحت مستنبطات فقهیه‌اش تحسین نموده - تاریخ وفات مؤلف بتحقیق معلوم نیست سال ۹۵۷ که در الذریعه ذکر شده در مدارك موجوده بنظر نرسید . فاضل چلبی در شرح کتاب تکمله او نوشته که در محرم ۹۳۲ از آنفراغت یافته . فارسنامه جلد ۲ مؤلف را متوفی ۹۳۰ واندی دانسته شاید روایت اخیر مقرون بصحت باشد چه آنکه همان کتاب ورود محقق کرکی را به تبریز بر شاه طهماسب در ۹۳۸ دانسته و اگر رفتنش را بکشان بمقتضای قاعده پس ازورود به تبریز بدانیم بایدمؤلف در همان وقت زنده باشد . در جلد اول فهرست برای خفری سه رساله اثبات واجب ذکر نموده شده و هم سال وفاتش در ۱۰۱۵ مشخص گشته و هر دو اشتباه بوده است که ناشی از خلط نمودن ترجمه خفری و ساعدن الحکماء نظام الدین احمد شده است . « ترجمه هر دو در روضات الجنات بی در بی است » رساله ضمن مقدمه و ۳ مقصد صورت گرفته المقدمة فی ذکر اصول یحتاج الیها اثبات المطالب المقصدالاول فی اثبات الواجب بالذات ۲ - فی اثبات التوحید و دلائله التی تقرر عندی قطعیتها ۳ - فی علمه تعالی آغاز پس‌از تسمیه و تحمید و نام مؤلف « فهذه رسالة فی‌اثبات واجب‌الوجود بالذات و صفاته بالدلائل القطعیه التی تقررت عندی قطعیتها » انجام « و لما کان مبحث العلم و توابعه بحرا عمیقا لاساحل له اقتصرعلی ماذکر والحمدلله علی افضاله » سپس مقاله ایست

بسزا نزد امراء اق قونیلو داشت و بمنصب قضاء فارس نائل گشت و چندی هم بصدارت یوسف بن میرزا جهانشاه مشغول بوده ، رساله در بیان اثبات وجود واجب‌الوجود است و در آن برشته بحث و تدقیق پرداخته (و بمباحث توحید و صفات نپرداخته) و آن را بنام یکی از سلاطین نوشته در نسخ موجوده نامی از کسی برده نشده است . مؤلف در رساله اثبات واجب جدید این رساله را یاد آور شده ، تصریح نموده که تالیفش در عنفوان شباب بوده ـ تنصیص مذکور بر آن میدارد که سال ۸۹۸ را که زمان تالیف این رساله در مجالس المؤمنین یاد شده سهو از کاتب بدانیم ـ رساله ضمن دو مقصد صورت گرفته مقصد اول در اثبات وجود واجب است بمسالك متكلمين مقصد دوم بمسالك الهيون است نسخه مصحح و مقابله شده با نسخه اصل است آغاز « سبحانك سبحانك ما اعظم شانك واظهر برهانك » انجام « و لهذه المباحث مزيد تفصيل ربما يعثر عليه في تعليقاتنا » حواشی و شروح این رساله را بشماره های ۴۶۳ ـ ۴۵۸ ـ ۴۵۲ بنگرید نویسنده حافظ غیث الدین ـ تاریخ تحریر جمادی الثانی ۹۴۶ در کاشان نوشته شده خط نسخ ۲ سطری ـ دارای ۱۶ برگ ـ وقفی نائینی اندازه ۱۹ در ۱۳ « ۲۹۳ »

۳۰۵ اثبات واجب قدیم

مکرر پیش ـ آغاز (سبحانك سبحانك ما اعظم شانك واظهر برهانك) انجام (ولهذه المباحث مزيد تفصيل ربما يعثر عليه في تعليقاتنا) تاریخ تحریر نسخه ۷ ذیقعده ۱۰۰۶ خط نسخ شکسته ـ دارای ۱۴ برگ ـ وقفی سید محمدتقی سال ۱۱۰۶ اندازه ۲۰ در ۱۳ « ۲۹۵ »

۳۰۶ اثبات واجب قدیم

مکرر پیش ـ آغاز « سبحانك ما اعظم شانك واظهر برهانك » انجام « ولهذه المباحث مزيد تفصيل انما يعثر عليه في تعليقاتنا » خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۲۷ برگ وقفی فهرستی اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۲۹۶ »

۳۰۷ . اثبات واجب جدید

عربی ـ مؤلف جلال الدین محمد دوانی ، رساله موجزی است جامع در اثبات وجود وتوحید وصفات الله ودوم رساله ایست که درین موضوع نگاشته وشاید آخرین اثر خامهٔ علامی باشد که درپایان عمر درخطه لار تالیف نموده ومورد نظر وتوجه اعلام متاخرین واقع گشته ، رساله ضمن سه فصل صورت گرفته : الفصل الاول في اثبات واجب‌الوجود ۲ـ في ان وجوده ولا يد « کذا » عنه بل هو عين وجوده الخاص ۳ـ في توحيده

« فسائی » باشد که از کاتب نسخه ... است و رساله ایست جامع ومبسوط در اثبات وجود و توحید که پس از دیباچه ضمن فاتحه و دو مقصد و خاتمه ای صورت گرفته فاتحه در تمهید مقدماتیکه مبنی علیه مقاصد است ضمن ۴ فصل ، مقصد اول در اثبات وجود واجب ـ مقصد دوم در اثبات توحید واجب ـ خاتمه در ذکر احادیثی که شاهد بر مدعا است . آغاز (یامن منه المبدء والیه المنتهی یامن له الاسماء الحسنی دلنا علی طریق ذاتك) انجام (امن لا یکونان له هکذا ... المعلا فیه ... الله تعالی) چهار صفحه اول ... نستعلیق وبقیه بخط نسخ ۱۶ سطری دارای ۴۳ برگ ، وقعی نائینی اندازه ۱۸ در ۱۲ (۳۶۹)

۳۰۳ اثبات واجب

عربی نگارش مولانا حیدر علی بن شیخ جمال الدین ـ ترجمه نگار ... مقاله ایست در اثبات ذات واجب الوجود آغاز پس از تسمیه و تحمید وباء مؤلف « هذه نبذة صدرت منی ارتجالا بحسب بعض الاخوان مع تشتت البال و تفرق المحال فی اثبات واجب الوجود جلت عظمته و هو طور جدید » انجام « فعترف الزندیق بذلك و حسن اعتقاده و ذلك من قوله تعالی و اذا مسكم الضر فی البحر الایة » سپس ضمن ۱۵ صفحه مختصریست در تفسیر سوره مبارکه توحید و بعضی از آیات و فواید متفرقه ـ خط نسخ ۳۱ سطری ـ دارای ۱۰ برگ وقعی نائینی ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ « ۵۴۲ »

اثبات واجب

بشماره ـ ۶۷۲ مراجعه شود

اثبات واجب

منتخب الخاقان شماره « ۱۰۴۰ » مراجعه شود

اثبات واجب

بشماره (۱۰۵۶) مراجعه شود

۳۰۴ اثبات واجب قدیم

عربی ـ مکرر شماره ۱ مؤلف جلال الدین محمد بن سعد الدین اسعد صدیقی دوانی متخلص بفانی متولد ۸۳۰ در گذشته ۹۰۷ یا ۸ آرامگاهش در دیهٔ دوان از مضافات کازرون نسبش بخلیفه اول ابوبکر صدیق منتهی میشود پس از تحصیل مبادی نزد پدرش بشیراز رفت و نزد اساتید عصر چون محیی الدین انصاری و خواجه حسن شاه و غیرهما تلمذ وتکمیل نمود شهرت عالمی را دارا شد و از اعلام واساتید نامی روزگار خود بشمار رفت ومکانتی

بچاپ رسیده . آغاز «المیمر الاول من کتاب ارسطوطالیس الفیلسوف المسمی بالیونانیه اثولوجیا» انجام «لاینالها شیئی من الحواس البته» کاتب ابو المفاخر الحسینی الخادم - تاریخ تحریر ۱۱۱۵ خط نسخ ۱۸ سطری - وقفی نائینی دارای ۷۴ برگ - اندازه ۱۸ در ۱۲ «۳۰۰»

(۱) - وبرخی نسبت کتاب را بارسطو منکرند ومی‌پندارند که از «اثورات» باوطن است .

۳۱۱ اثولوجیا

مکرر شماره پیش - این نسخه ناقص است وتاقدری ازمیمر هشتم را دارا است. آغاز «المیمر الاول من کتاب ارسطوطالیس الفیاسوف المسمی بالیونانیه اثولوجیا» انجام (والمرکب لایدرك الاشیاء البسیطه کنه ادراکها) خط نستعلیق مختلف السطر دارای ۳۰ برگ - وقفی نادرشاه سال وقف ۱۱۴۵ اندازه ۲۹ در ۲۰ «۳۰۱»

۳۱۲ اجوبة المسائل

عربی - مجیب خواجه نصیرالدین طوسی «ترجمه‌اش بیاید» رساله پاسخ است از پرسش‌های صدرالدین محمد قونوی «اصل پرسش ها را بشماره ۹۹۴ به بینید» آثار الشیعه این رساله را موسوم به «مفاوضات» دانسته شایسته آن است که رسالهٔ شماره ۲۹۷ بدین نام موسوم باشد . آغاز «اتانی کتاب ما اراه مشابها - بغیر کتاب الله من مأثر الکتب»

انجام «یدیم ظله علی طالبی الکمال و یسبغ علیه فیضه الذی لایزال انه لطیف مجیب»

خط نستعلیق ۱۸ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۳۰ برگ - وموریانه خورده اندازه ۲۴ در ۱۴ (۶۶۵)

۳۱۳ اجوبة المسائل

عربی - مجیب علامهٔ شیرازی قطب الدین محمود بن ضیاء الدین مسعود بن مصلح الدین کازرونی شافعی درگذشته بسن نزدیك ۹۰ در سال ۷۱۰ آرامگاهش تبریز در جوار قبر بیضاوی «فارسنامه جلد ۲ ص ۱۴۰» از خاندان پزشکی و خود پزشك بیمارستان مظفریه شیراز بوده . نزد پدر و عمویش کمال الدین ابوالخیر بن مصلح کازرونی و شمس الدین محمد کیشی و شرف الدین زکی بوشکانی و خواجه نصیرالدین طوسی شاگردی نموده است - رساله پاسخ و حل چهار پرسش و شبههٔ فلسفی است : «تجسد اعمال - روح لطیفهٔ انسانی - تصورات و تخیلات روح - انجام روح حیوان»

آغاز پس از نام و خطبه مؤلف (فانی القی الی کتاب کریم من لدن حکیم علیم مشتملا علی مسائل لیس المسئول عنها باعلم من السائل» انجام «فالعجز عن درك الادراك ادراك و

کتب خطی

۴ فی ان واجب الوجود لایقبل القسمة الی الا جزاء ۵ فی ان صفته تعالی عین ذاته ۶ فی علمه تعالی ۷ فی قدرته تعالی ۸ فی ارادته تعالی ۹ فی حیاته تعالی ۱۰ فی سمعه وبصره ۱۱ فی کلامه تعالی ۱۲ فی القضاء والقدر ۱۳ فی حکمته تعالی ۱۴ فی وجوده تعالی « شرح آنرا بشماره ۷۶۳ بنگرید » ـ آغاز « وتوکلی علیه العلیم القدیم و منه استعانه فی التعمیم وله الحمد » انجام « وقد سبق من العلم عین الذات فقدرجع الامر کله الی الله تعالی » خط نسخ هرصفحه دارای سه خانه وحاشیه است که درمتن وحاشیه نوشته شده صفحات مجدول بزر وتحریر ـ فصول و عناوین بقرمزی نوشته شده وقفی نائینی در مرداد ۱۳۱۱ دارای ۶ برگ اندازه ۴۳ در ۲۶ « ۲۹۲ »

۳۰۸ اثبات واجب جدید

عربی ـ مکرر پیش آغاز (و منه الاعانة فی التعمیم وله الحمد) انجام (وآله و صحبه معادن الحبور) نویسنده نسخه عبدالنبی بن محمد تقی قزوینی که در سال ۱۱۴۷ در تبریز نوشته خط نسخ و نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۲۸ برگ تقدیمی فهرستی ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۵۴۱ »

۳۰۹ اثبات واجب جدید

عربی ـ مکرر پیش آغاز (الحمد علی کرمه العمیم ومنه القدیم والصلوة و السلام علی نبیه الکریم) انجام (والعلم عین الذات فقدرجع الامر کله الی الله الا الی الله تصیر الامور) خط نستعلیق شکسته ۲۱ سطری ـ سال تحریر ۱۱۶۰ دارای ۱۵ برگ ـ وقفی سید محمدتقی سال ۱۱۱۹ اندازه ۲۰ در ۱۳ « ۲۹۳ »

۳۱۰ اثولوجیا

عربی ـ مانند شماره ۱۴ مصنف ارسطو طالیس بن نیقوماخس معروف بمعلم اول متولد در اسطاجیرا در ۳۸۴ درگذشته درخلکیس ۳۲۲ قبل از میلاد ـ شاگرد افلاطون و پیشوای حکماء مشائون ـ کتاب درفن حکمت الهی وربوبیت است ، در مقدمهٔ کتاب مذکور است که تفسیر این کتاب از فرفوریوس صوری است که آنرا عبدالمسیح بن عبدالله بن ناعمه حمصی نقل بعربی داده ویعقوب بن اسحق کندی برای احمد بن معتصم بالله اصلاح نموده در آثار مترجم ومفسر کتابی بدین نام دیده نشد . ابن ندیم « در آخر ترجمهٔ ارسطو « تفسیر کتاب اثولوجیارا از کندی یاد نموده بی آنکه از مترجم آن نامی ببرد ۱۰ » ـ نسخه درسال ۱۸۸۲ م در برلن ودرسال ۱۰۱۵ ق ـ هـ درحاشیهٔ کتاب قبسات در تهران

انجام (اذلیس ورائه کلام ولیس وراء عبادان قریة) کاتب محمد صادق بن ملا عبدالمؤمن نوری - تاریخ کتابت ربیع‌الثانی ۱۲۶۹ -

خط نسخ ۲۱ سطری - دارای ۲۰برگ - وقفی فهرستی اندازه ۲۱ در۱۴ (۳۰۲)

۳۱۷ اجوبة‌المسائل

مکرر پیش - این نسخه صدراً و ذیلا افتاده دارد و از حیث احتواء بر مطالب مخالف است با شمارهٔ پیش و پس از پاسخ از نبوت و ولایت خاصه پاسخ‌پرسش‌حکمت غیبت ولی عصر عجل‌الله فرجه و شرح حدیث « تعلق القلب بالموجود شرك و بالمفقود کفر » و فرق بین دنیای مذموم و محمود میباشد

آغاز موجود (کیف یدل‌العقل القاطع) انجام موجود (ولا یتعلق قلبه بشیئی من ذالك) خط نستعلیق و شکسته ۲۰ و ۲۱ سطری دارای ۱۹ برگ - وقفی فهرستی اندازه ۱۵ در ۱۰ « ۳۰۳»

۳۱۸ اجوبة‌المسائل

عربی -مجیب‌حاج ملاهادی‌سبزواری (ترجمه‌اش بیاید) ۹ پرسشی است ازاسمعیل عارف تخلص در مسائل و مطالب عرفانی و فلسفی و عقاید از کیفیت وجود ولی‌عصر و توضیح حدیثی راجع بعصر ظهور و مسئله انکدار و انشقاق ماه و دور فلك و قدم انواع و دلیل بر وجود عالم مثال و فرق بین نفوس انسان و فلك که در رجب۱۲۷۲ مجیب از نگارش پاسخها فراغت یافته است ۰

آغاز (الحمدالله الذی هدانا لهذا) انجام « و هوالفلك فمن رفعه یلزم وضعه »

خط نسخ ۱۵ سطری دارای ۴۲ برك - وقفی شیخ علی سبزواری مرداد ۱۳۱۱ اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۵۹۰ »

۳۱۹ اجوبة‌المسائل

عربی - مجیب حاج ملا هادی سبزواری پاسخ ۹ پرسشی است از احمد بن محمد جعفر یزدی در مباحث وجود ۰

آغاز « الحمدلله‌الودود فیاض الوجود » انجام (ووصوله الی‌الغایة الحقیقیه ثمرة‌الحرکة الجوهریة وفی‌ذاك فلیتنافس المتنافسون »

خط نسخ ۱۵ سطری- دارای ۱۶ برك - وقفی شیخ‌علی سبزواری سال ۱۳۵۱ - اندازه ۱۸ در ۱۰ (۴۱۱)

هذا آخرالجواب والله‌اعلم بالصواب» کاتب عبدالاول بن محمودبن‌محمود عباسی ـ تاریخ‌نوشتن ۲۸ رمضان ۹۰۸ بعداز این‌شش‌برگ از مبحث امامت شرح تجرید قوشچی است .

خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۱۴ برگ وقفی نائینی ـ اندازه ۲۰ در۱۳ (۵۸۸)

۳۱۴ اجوبة‌المسائل

عربی ـ مجیب صدرالمتالهین شیرازی «ترجمه‌اش بیاید» این رساله که درحاشیه کتاب مبدء و معاد در تهران بچاپ رسیده پاسخ به پنج پرسش شمس‌الدین محمد گیلانی معروف بشمسا است در مسائل مختلفهٔ حکمی از تصویر حرکت درکم و منطبعه بودن نفس نباتی و وجود ذهنی بعضی از اعراض و استناد ادراکات جزئیه در حیوانات و حدوث‌نفس بحدوث بدن ـ نسخه نوشته شدهٔ از نسخه اصلی است .

آغاز « وردالی کتاب من‌اعز الاخوان والا فاضل‌الاقران »

انجام « و تمام القول فیما یحتاج الی صحبة طویلة » سال تحریر ۱۲۹۲ خط‌شکسته نستعلیق ۱۱ سطری دارای ۲۴ برگ ـ وقفی فهرستی اندازه ۲۲ در ۱۵ « ۳۰۴ »

۳۱۵ اجوبة‌المسائل

عربی ـ مجیب شیخ احمد احسائی « ترجمه‌اش بیاید » وجیزه‌ایست در پاسخ سه مسئله غامض فلسفی زیر که از وی پرسش شده و در پنجم ربیع‌الاول ۱۲۳۲ ازنگارش آن فراغت یافته : ۱ ـ کیفیة صدور موجودات از مبداء اول ۲ ـ کیفیة علم حق تعالی بجزئیات ۳ ـ کیفیت معراج پیغمبر ص ۴

آغاز نسخه پس‌از اطهارات سائل و دیباچهٔ مجیب « اعلم‌ان‌صدورالموجودات‌انماکان من فعل‌الله تعالی لامنه عزوجل » انجام (و حسب‌المجاهدین والمشکلین النار «کذا»)

خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۱۸ برگ ـ اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی نائینی«۲۰۷»

۳۱۶ اجوبة المسائل

عربی ـ مجیب سید کاظم بن قاسم رشتی درگذشتهٔ ۱۲۵۹ ق‍ ـ ه در کربلا پیشوای طریقه شیخیه پس‌از استادش شیخ احمداحسائی . دیباچهٔ نسخه افتاده و بهمین‌جهت‌معلوم نشد که کدام یك از اجوبة‌المسائل او است . این نسخه شامل پاسخ مطالب مربوطهٔ به‌نبوت و ولایت خاصه و تخیل مسترشد صورت مرشد را و تفسیر آیات راجعه بنفی علم غیب از پیغمبر ص ۴ و اثبات علیة و فاعلیة معصومین علیهم‌السلام از کتاب و سنت است .

آغاز « قال سلمه‌الله تعالی کیف‌یدل‌العقل القاطع المطبوع »

بنوری متولد ۹۵۶ مقتول ۱۰۱۹ در اکبرآباد هند .

از پیشوایان جلیل شیعه در آغاز سدهٔ یازده و دارای تالیفاتی است در فنون مختلفه در زمان اکبر شاه بهند رفت شهریار وقت مقدمش را گرامی داشت و منصب قاضی القضاتی را بدو تفویض نمود مشروط باین که طبق مذاهب اربعه اهل سنت فصل خصومت کند مترجم گویا اول مبلغ و مروج و داعی بتشیع بوده است در کشور هند و همین جهت موجب سعایتش نزد جهانگیر شاه گردید و اسباب شهادتش فراهم گشت و در زیر تازیانه درگذشت. این کتاب رد ابطال الباطل فضل بن روز بهان اصفهانی است که در رد کشف الحق و نهج الصدق علامه حلی نگاشته .

ترسیم کتاب بدین نمط است که نخست گفتهٔ علامه را بعنوان « قال المصنف » و گفتهٔ فضل بن روز بهان را بعنوان « قال الناصب » ذکر نموده . سپس برد ایرادات فضل بن روز بهان و تایید مصنف پرداخته . مؤلف مدت تالیف این کتاب را چنین آورده :
« و قد اتفق نظم هذه اللئالی التی و شحت بها غوانی المعانی سبعة اشهر من غیر اللیالی » تاریخ فراغت از تالیف آخر ربیع الاخر ۱۰۱۴ در شهرستان اکره نسخه بچاپ هم رسیده است

آغاز (الحمد لله الذی جعل مقام شیعة الحق علیا)

انجام (و کان حقا علینا نصر المؤمنین و الله الناصر والمعین)

خط نسخ ۳۳ سطری ـ ابواب و عناوین در متن و حاشیه بقرمزی نوشته شده دارای ۱،۴۶ برگ ـ اندازه ۳۰×۲۱ در ۱۷ وقفی نائینی « ۳۰۸ »

۳۲۴ اخوان الصفاء فی تلخیص الهیات الشفاء

عربی ـ مؤلف (نظر بانچه در پشت نسخه نوشته شده) بهاء الدین محمد بن تاج الدین حسن بن محمد اصفهانی معروف بفاضل هندی متولد ۱۰۶۲ درگذشتهٔ ۲۵ رمضان ۱۱۳۷ در اصفهان که از اعلام ممتاز آخر عصر صفوی است . کتاب تلخیص جلد ۲ (الهیات) شفاء بوعلی سینا است . نسخه موجود فاقد دیباچه و از آخر هم ناقص و تا اوائل فصل پنجم از مقالهٔ هشتم را بیش دارا نیست . فاضل خوانساری و تنکابنی تلخیص شفاء را در شمارهٔ مؤلفات فاضل هندی ثبت کرده اند و نیز یاد نموده اند که بانجام و تتمیم آن موفق نگشته . تبویب کتاب بدین نمط است : در آغاز کتاب فهرست مقالات و فصول آنها آورده شده سپس هر مقالهٔ را طبق فصولش بتلخیص و بیان مراد پرداخته .

آغاز « الجملة الثالثة فی الفلسفة الاولی و فیها عشر مقالات المقالة الاولی و فیها ثمانیة

۳۲۰ اجوبة المسائل البجنوردیه

عربی – مجیب حاج ملا هادی سبزواری پاسخ رسشی است از محمد اسماعیل بجنوردی راجع بنکات عرفانی پارهٔ از اخبار و آیات و ادعیه و مسائل فلسفی وعرفانی که در چهارشنبهٔ چهارم ذیقعده ۱۲۷۴ در سبزوار از نگارش آن فراغت یافته است .

آغاز « الحمدلله الودود فیاض الوجود فاتح ابواب الخیرات »

انجام « واستمسك بالله الودود الرحیم »

خط نسخ ۱۵ سطری – دارای ۵۹ برك – وقفی شیخ علی سبزواری در مرداد ۱۳۱۱ – اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۳۰۵ »

۳۲۱ اجوبة المسائل البجنوردیه

عربی – پرسنده و پاسخ دهنده مانند شماره پیش پرسش و پاسخی است از مسائل شق‌القمر و رجعت و حشر جسمانی و مکان بهشت و دوزخ و عالم مثال و گردش افلاك .

آغاز (الحمدلله الودود واجب الوجود الذی لایخلقه الدهور)

انجام (ولیس لهما الا اللیس والقوة والنقیصه فی ذاتها بذاتها)

خط نسخ ۱۵ سطری – دارای ۱۸ برك – وقفی شیخ علی سبزواری مرداد ۱۳۱۱ اندازه ۱۸ در ۱۱ (۵۶۴)

۳۲۲ اجوبة المسائل الخلخالیة

عربی – مجیب حاج ملا هادی سبزواری . پاسخ به ۳ پرسشی است از سید سمیع خلخالی راجع بشرح و ابراز نکتهٔ عرفانی:(قیمة کل امرء مایحسنه) که از کلمات قصار علوی است و توضیح پاره‌ای از فقرات خطبهٔ علوی ع در خلقت آسمان و زمین و دو فقره عبارت از رسالهٔ حدوث عالم و مشاعر در معنی ایام ربوبی و اجلائیة انیة وجود نسخه گویا ناقص است .

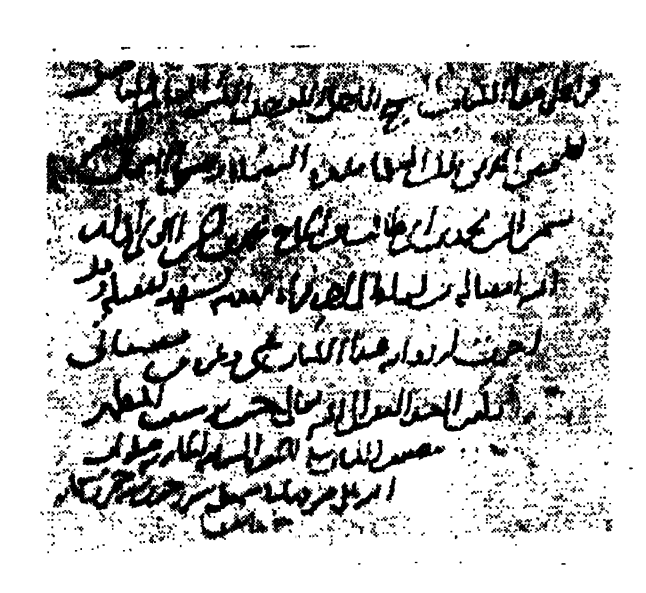
آغاز « الحمدلله المتعالی المنعوت بالنعت الجمالی »

انجام (ولذا کان موضوع الالهی الوجود الحقیقی المطلق)

خط نسخ ۱۵ سطری – دارای ۲۸ برك – واقف مانند شماره پیش اندازه ۱۸ در ۱۱ (۳۰۶)

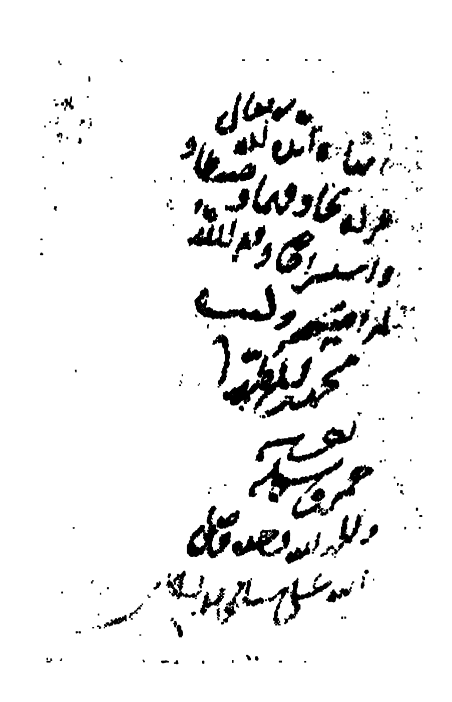
۳۲۳ احقاق الحق

عربی – مؤلف قاضی نورالله بن سید شریف‌الدین حسینی مرعشی شوشتری متخلص

صورت دستخط علامهٔ حلی (ترجمه اش را درصفحهٔ ۱۵ به بینید) این اجازه را درپشت صفحهٔ اول کتاب نهج المسترشدین شمارهٔ ۱۰۶۵ حکمت خطی نوشته :

« قراء علی هذا الکتاب الشیخ الاجل الاوحد الکبیر العالم الفاضل المحقق المدقق ملک العلماء بلغة الفضلاء رئیس الاصحاب . الفقیه شمس الدین محمد بن ابی طالب بن الحاج محمد بن الحسن الاوی ادام الله افضاله من اوله الی آخره قراءة مهذبة یشهد بفضله وقد اجزت له روایة هذا الکتاب عنی وغیره من مصنفاتی وکتب العبد الفقیر الی الله تعالی حسن بن یوسف بن المطهر مصنف الکتاب فی الحضرة الشریفة الحائریة صلوات الله علی مشرفها فی مستهل شهر رجب من سنة خمس وسبعمائة حامدا مصلیا »

صورت دستخط فخر المحققین فرزند علامهٔ حلی (ترجمه اشرا درصفحهٔ ۱۴ به بینید)

این سطوررا درصفحهٔ آخر کتاب نهج المسترشدین شمارهٔ ۱۰۶۵ حکمت خطی نوشته:

« انهاه ایده الله تعالی قراءة بحثا وفهما و ضبطا واستشراحا وفقه الله لمراضیه وکتب محمد بن المطهر الحلی خمس وسبعمائه والحمد لله وحده وصلی الله علی نبینا محمد و آله الطاهرین »

فصول « انجام (هف بل کل اثنین لایختلفان)

خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۷۷ برگ اندازه ۱۸ در ۱۲ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ شمسی (۳۰۹)

۳۲۵ ارجوزه

عربی ـ سراینده حاج میرزا محمد کریمخان بن ظهیرالدوله ابراهیم خان بن مهدی قلیخان بن محمد حسینخان قاجار ـ متولد از دختر میرزا رحیم مستوفی تفلیس در شب پنجشنبه ۱۸ محرم ۱۲۲۵ هـ در کرمان درگذشتهٔ دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۲۸۸ در دیه تهرود آرامگاهش کربلا در رواق روضهٔ مطهرهٔ حسینی ع شاگرد سید کاظم رشتی و پیشوای طریقهٔ شیخیه است ـ « تذکرة الاولیاء تالیف میرزا نعمت‌الله شریف رضوی » کتاب منظومهٔ ایست فلسفی عرفانی نسخهٔ موجود تا فصل پنجم از باب پنجم از رکن اول « در الهیات از بیان اثبات وجود و توحید و صفات حق تا مبحث علم » را دارا است .

آغاز « الحمدلله العظیم العال ـ ذی المجدوالاکرام والجلال »

انجام « فلم یغادر من صغیرة ولا کبیره الاوفیه فضلا » کاتب محمد رضا طباطبائی در تاریخ شعبان ۱۳۰۵ خط شکسته نستعلیق ۱۱ سطری دارای ۲۱ برگ ـ وقفی نائینی اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۳۱۳ »

۳۲۶ ارجوزه

عربی ـ سراینده مولانا علیرضا شریف از افاضل نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۳ هـ ـ ق گویا از مردمان کرمان باشد منظومه ایست ببحر رجز قریب هزار بیت در بیان مشاعر و حواس ظاهریه و باطنیه انسان که در شب چهار شنبه دوم صفر ۱۲۷۷ از آن فراغت یافته

آغاز (حمدالمن غاب عن‌المشاعر ـ باسرها من باطن و ظاهر)

انجام (کذلک الصلوة فی الاحوال ـ علی‌النبی المصطفی والال) تاریخ کتابت ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۶ خط نستعلیق ۱۱ سطری دارای ۷۳ برگ وقفی نائینی اندازه ۱۷ در ۱۱ « ۳۱۲ »

۳۲۷ اساس‌الوحدانیة ومبنی‌الفردانیة

عربی ـ مؤلف شرف‌الدین داود بن محمود بن محمد رومی قیصری درگذشتهٔ ۷۵۱ آرامگاهش در شهر ازنیق درب جامع چاء ارلی غازی خیرالدین پاشا از اعلام و مشایخ سلسلهٔ صوفیهٔ قونویه‌است اورخان غازی پس‌ازفتح ازنیق در آنشهرمدرسهٔ بساخت و مؤلف را

بمدرسی آن بکماشت «عثمانلی مؤلفلری ج ۱» رساله در بیان وحدت حقتعالی است که در ۴ اصل انجامیده ۱ ـ فی بیان مهیة الوحدة والکثرة ۲ ـ فی اقسام الوحدة ۳ ـ فی وحدة الحق سبحانه و تعالی ۴ ـ فی ان الواحدات الکونیه والکثرات کلها راجعة الی الوحدة الحقانیه الذاتیه

آغاز (الحمدلله الاحدی بالذات الواحدی بالصفات)

انجام « والاحاطه العلمیة لا تنافی الاحاطه الذاتیه التی ظهرت واظهرت کل شیئی والله علی مانقول وکیل »

خط نستعلیق و شکسته ۲۰ سطری ـ عناوین بشنجرف ـ دارای ۶ برگ ـ وقفی تقی موسوی ـ سال وقف ۱۱۱۹ اندازه ۱۹ در ۱۰ « به بینید رساله وجودیه شماره ۱۹ ۷ حکمت ص ۵۲ » (۶۴۰۰)

۳۲۸ استقصاء النظر فی البحث عن القضاء و القدر

عربی ـ مکرر شماره ۴۵ حکمت مؤلف جمال الدین ابومنصور حسن بن سدید الدین یوسف بن علی بن مطهر معروف بعلامهٔ حلی متولد در رمضان ۶۴۸ درگذشته در محرم ۷۲۶ آرامگاهش نجف در ایوان طلائی صحن روضهٔ علوی ع از اعاظم اعلام و اجلهٔ پیشوایان امامیه و دارای مؤلفاتی بسیار در علوم عقلی و نقلی است ـ مشاهیر از مشایخ و اساتیدش در نقلیات دائیش محقق حلی و شیخ میثم بحرانی و جمال الدین و رضی الدین ابنی طاوس و پدرش و جمال الدین حسین بن ابان نحوی و عزالدین فاروقی و تقی الدین عبدالله بن جعفر بن علی صباغ کوفی میباشند و در عقلیات کاتبی قزوینی و خواجه نصیرالدین طوسی و برهان الدین نسفی هستند ـ مؤلف مورد عطوفت پادشاه شیعهٔ مغولی شاه خدا بنده بود و اینرساله را که بمسئلت شهریار نامبرده نگاشته جامعی است وجیز در تحقیق مسئله جبر و اختیار که اختلافی بین عدلیه و اشاعره است ـ رساله بدین نمط ترسیم شده که پس از تحریر محل نزاع ۱۷ برهان عقلی و ۱۸ دلیل از آیات بر اثبات مذهب عدلیه نگاشته سپس ادله جبریون را ذکر و رد نموده ـ یکی از علماء اهل سنت هند رساله‌ای بر رد این رساله نبشته و قاضی نور الله شوشتری کتاب النور الانور فی مسئلة القضاء و القدر رادر دفع اشکالات و رد آن و تایید اینرساله نگاشته است .

آغاز پس از دیباچه « وقبل الخوض فی الادلة نقرر محل النزاع فنقول ذهب جهم بن صفوان الی انه لافعل »

وراء الحجب البشریه عسیر غیر یسیر) . خط نسخ ۲۰ سطری ـ دارای ۳۲ برگ وقفی نادرشاه ـ سال وقف ۱۱۴۵ ـ اندازه ۲۰ در ۱۲ (۸۹۶)

۳۳۰ اسرار الانوار الالهیه

عربی مکرر شمارهٔ پیش ـ آغاز (الحمد لله فایض الانوار) انجام (والاستشفاف لانوار الالهیه من وراء الحجب البشریه عسیر غیر یسیر) کاتب عبد الحکیم بن حافظ یوسف خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ وقفی خواجه شیر احمد ـ دارای ۱۶ برگ اندازه ۲۲ در ۱۴ (۱۴۳۹)

۳۳۱ اسرار الانوار الالهیه

عربی ـ مکرر پیش نسخه از نسخه مغلوطی رونویس شده کاتب زین الدین علی. آغاز « الحمدلله فایض الانوار و فاتح الابصار » انجام (واستشفاف الالهیة من وراءالحجب البشریة غیر یسیر » پس از این ۶ برگ است که شامل لغز معروف شیخ بهائی در نحو و متفرقات دیگر میباشد .

خط نسخ ۳۰ سطری ـ دارای ۱۲ برگ ـ وقفی نائینی اندازه ۱۷ در ۱۱ « به بینید اثبات واجب شماره ۳۰۳ حکمت ص ۳۴ » « ۵۹۱۱ »

۳۳۲ اسرار الانوار الالهیه

عربی ـ مکرر پیش آغاز « الحمدلله فایض الانوار »

انجام « و استشفاف انوار ها من راء الحجب البشریه عسیر غیر یسیر » « رساله در بیان شرح حجب که قبل از این نسخه و در یکجلد و خط یك کاتب است تاریخ تحریر آن ۱۰۵۹ میباشد و این نسخه هم ظاهراً در همان تاریخ نوشته شده است »

خط نسخ ۲۱ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته ـ دارای ۱۶ برگ ـ وقفی نائینی ـ اندازه ۲۷ در ۲۰ « به بینید رساله در بیان شرح حجب شماره ۶۶۱ حکمت ص ۳۹ » (۵۹۲۶)

۳۳۳ اسرار الصنایع

فارسی ـ مؤلف قاضی محمد سعید بن محمد مفید « محمد باقر » قمی ملقب بحکیم کوچك از اعلام اواخر سدهٔ ۱۱ معاصر شاه سلیمان صفوی تلمیذ ملا رجبعلی تبریزی «متخلص بواحد درگذشتهٔ ۱۰۶۵ یا ۱۰۸۰ » وفیض کاشانی. ترجمهٔ مؤلف مبسوطاً بنظر

انجام (والفرق بین الصورتین ثابت) کاتب شاه محمد بن زین العابدین تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۰۴۲ خط شکسته نستعلیق ۲۲ سطری دارای ۸ برگ - اندازه ۲۵ در ۱۴ وقفی فهرستی « ۳۱۴ »

۳۲۹ اسرار الانوار الالهیه

عربی مؤلف حجة الاسلام ابوحامد زین الدین محمدبن محمدبن محمدبن احمد غزالی طوسی شافعی متولد ۴۵۰ یا ۴۵۱ درگذشته دوشنبه ۱۴ جمادی الثانی ۵۰۵ درطابران - شاگرد احمد رادکانی وامام الحرمین ابوالمعالی جوینی است انتسابش در تصوف بشیخ ابوعلی فارمدی است وخود ازاعلام روزکار بشماراست - بعد از تکمیل علوم رسمی بدرخواست خواجه نظام الملك استادی مدرسهٔ نظامیهٔ بغدادرا قبول نمود وپس ازچندی بسیر وسیاحت ومسافرت وهم اقامت درسوریا وفلسطین ومصر پرداخت سپس بازگشت به نیشابور نمود وباصرار زیاد عهده دار تدریس مدرسهٔ نظامیهٔ آنجا گشت پس از مدتی هم آنرا ترك گفت و بطابران رفت وتأسیس خانقاه ومدرسه نمود وپایان عمررا درآنجا بعبادت وتدریس و وعظ وارشاد گذرانید - رساله ایست عرفانی درتحقیق معنای نور وبیان جهت اطلاق آن برحضرت حقتعالی و بیان رموز ودقایق وتاویل آیهٔ مبارکهٔ نور واحادیث مشتملهٔ براین کلمه که ضمن سه فصل صورت گرفته: ۱- فی بیان ان النور الحق هوالله تعالی وان اسم النور لغیره مجاز محض ۲- فی بیان مثال المشکوة والمصباح والزجاجة والشجرة والزیت والنار ۳- فی معنی قوله ص ان لله تعالی سبعین الف حجاب من نور وظلمة . نویسنده نسخه را بنام مشکوة الانوار یاد کرده . کشف الظنون در تشخیص رساله دچار اشتباه وتشویش شده درجلد ۱ این رساله را باذکر عدد فصول وجملهٔ آغاز آن رابنام (اسرار الانوار الالهیه بالآیات المتلوه) یاد کرده . درجلد ۲ عیناً همین رساله را باذکر عدد فصول و هم مقصود رساله و هم جملهٔ آغازآنرا بنام (مشکوة الانوار) ضبط نموده بلا فاصله این رساله را باذکر مشخصات آن که مطابق بامشخصات رسالهٔ سابق الذکر است بنام مشکوة الانوار وصفاة الاسرار ذکر نموده و آنرا به بعض اهل تصوف نسبت داده سپس اظهار نظر کرده و مؤلف آنرا غزالی دانسته و نسبت رسالهٔ موسوم بمشکوة الاسرار را بغزالی بغلط گرفته لیکن بتحقیق مسمای هرسه اسم یکی است ونام اول که اختیار ماشد بجنبهٔ موضوعش است وتخلف زیادی وکمی نام دوم وسوم هم شاید بجهت تخالف نسخه ها وازکاتب باشد . آغاز (الحمدلله فیض الانوار وفاتح الابصار) . انجام (. استشفاف انوارالالهیه من

منهما الی الاخر فی تحصیل النظام بین امور الجمهور ۱۲ - فی کیفیة تعلیم الانبیاءعلیهم السلام و ارشادهم للجمهور ۱۳ - فی الاقتصاء عن الحکایة الغریبة الموعود ذکرها التی نقلها افلاطون الالهی فی کتابه المعروف بالنوامیس ۱۴ - فی بیان حدوث صناعة الکلام وصناعة الفقه و تحقیق حالهما و منزلتهما ۱۵ - فی بیان الفرق بین صناعة الفقه و صناعه الکلام و بیان طرق ذب المتکلمین عن الملل ۱۶ - فی بیان تقدم الصناعات المذکورة و تاخرها بحسب الشرافة والمرتبة والزمان ۱۷ - فی تحقیق معنی الخاص و بیان ان الصناعات المذکورة ایها مستحقة لهذا الاسم بحسب نفس الامر ۱۸ - فی بیان بعض معانی الخفیة المتعلقة بالحکمة والملة ۱۹ - فی بیان الفروق التی وقعت بین النوامیس الالهیة یعنی الشریعة النبویة و السیاسات العرفیة السلطانیة و امتیاز کل واحد منهما عن الاخر -

آغاز (الهم انطقنی بمحاسن الکلمة والکلام) انجام « چه همگی از برای دیگران می باشند یعنی گریدگان (کذا) نه از برای ایشان کما لایخفی) نسخه در زمان مؤلف نوشته شده - نویسنده محمد ابراهیم بن محمد رضی - تاریخ نوشتن ۱۰۸۰ خط نستعلیق شکسته - دارای ۶۵ برگ - وقفی نادر شاه سال ۱۱۴۵ اندازه ۱۹ در ۱۱ « ۳۱۶ »

۳۳۴ اسفار

عربی - مکرر شماره ۲۶ مصنف صدر الدین محمد بن ابراهیم قوامی شیرازی معروف باخوند ملا صدرا و صدرالمتالهین - درگذشته در سفر حج در بصره ۱۰۵۰ بروایت روضات الجنات و ۱۰۵۹ بروایت منتظم ناصری - شاگرد شیخ بهائی در منقول و پرورش یافتهٔ دست میر معروف بداماد در عقلیات است. مترجم یگانه استاد بارعیست در حکمت الهی که مطالب مشاء و اشراق و استفادهٔ آنها را از مأثورات اهل بیت عصمت علیهم السلام محررا نگاشته - این کتاب که مفصل ترین کتب او و موسوم به الحکمة المتعالیه فی الاسفار العقلیه است حاوی مباحث دورهٔ حکمت است و ضمن چهارجلد بچاپ رسیده است - این نسخه در اصفهان در رجب ۱۲۰۶ باهتمام علی بناه معروف بحسین زنوزی و محمد معروف بحسن متخلص بفانی فرزند سید عبدالرسول زنوزی با نسخ متعدده مقابله و تصحیح شده است . آغاز (الحمد لله فاعل کل محسوس و معقول) انجام « فی طرفة عین هان علیه التصدیق » کاتب علی بناه معروف بحسین زنوزی در ۱۲۰۶ حاشیه و تعلیقات بر این کتاب را بشماره های ۴۱۹ - ۳۶۲ خطی و ضمیمه ۵۰۳ چاپی بنگرید خط نستعلیق شکسته ۳۴ سطری ابواب و فصول در متن و حاشیه بقرمزی نوشته شده . دارای ۵۰۴ برگ - اندازه ۳۱ در ۱۹ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۰ شمسی « ۳۱۷ »

کتب خطی

نرسید ،قدر متیقن در سال ۱۰۹۹ « که تاریخ فراغت او است از تالیف شرح حدیث بساط » زنده بوده و بنا بر آنچه آقای علی بامداد در مقدمهٔ شرح اربعین مؤلف آورده که مؤلف شرح حدیث غمامه را در سن ۵۱ سالگی بسال ۱۰۹۹ تالیف کرده سال تولد مؤلف در ۱۰۴۸ خواهد بود . آذر بیگدلی در بارهٔ مؤلف همین قدر نوشته که از پزشکان شاه عباس دوم بوده که در پایان از ملازمت اخراج و متوطن در قم شده و در همان شهر درگذشته ـ نصرآبادی که آغاز تالیف تذکره اش در سال ۱۰۸۳ بوده مؤلف را مجللا یاد کرده و او را مغضوب شاه سلیمان دانسته که فی‌التاریخ در قم میزیسته ـ سید خوانساری مؤلف را قاضی قم دانسته وفاتش را مردداً بین آخر سدهٔ ۱۱ و اول ۱۲ یاد کرده ـ طرائق‌الحقایق وفات مؤلف را حدود ۱۱۰۰ دانسته ، مؤلف رساله را در دیباچه چنین تعریف و توصیف نموده است :

« که این فصلی چند است در بیان کیفیت حدوث حروف مقطعه و کلمه و کلام و پیدا شدن صناعات خمسه قیاسیه معروفه و تفاوت مقامات آنها بحسب درجات و درکات شرافت و خساست و تقدم و تاخر هر یک در وجود خارجی و شرافت و مرتبت و کیفیت درخشیدن گوهر جهانتاب نبوت و رسالت و شرح حال صناعت کلام و فقه و کیفیت خدمت آنها مرملت را و بیان صنایع و وقایع متعلقهٔ باین مقام و فی‌الحقیقة این رساله ترجمه ایست از مقالات شافیه قدماء حکماء و نتیجه ایست از مقدمات کلیه ایشان قدس‌الله تعالی ارواحهم و حقیر را دخلی بیش از ترتیب تالیفی و تنظیم و تنسیق کتابی نیست مگر شرذمهٔ قلیلی »

رساله ضمن یک مقدمه و ۱۹ فصل صورت گرفته و عناوین آنها عربی‌است :

مقدمة در بیان شرح صناعات خمسهٔ منطقیه فصل ۱ ـ فی بیان وجود الحروف المعجمة والاصوات و فی بیان السبب الاول لاختلاف الالسنة ۲ـ فی بیان سبب وقوع التركيبات والتاليفات اللفظية فی‌حروف المعجمة وكيفية مهية الالفاظ و تداولها بين الامم ۳ ـ فی بیان آخر مراتب المكالمات و المحاورات و ابتداء شروعها فی الاستعارات والصناعات ۴ ـ فی‌بيان حدوث صناعة الخطابة و صناعة الشعر و ما يتعلق بهما ۵ـ فی بیان حدوث صناعة‌الكتابة وسبب حدوثها و ضرورة وجودها ۶ ـ فی بیان حدوث صناعة اهل‌اللغة و ما يتعلق بهذا الموضع ۷ ـ فی‌بيان حدوث صناعة الجدل و صناعة السوفسطيقا ۸ ـ فی بیان ظهور لوامع صناعة‌ـ البرهان من مشارق العرفان ۹ ـ فی بیان سطوع انوار النبوة من آفاق انفس العباد و ظهور آثار الهداية من مظاهر الرشاد ۱۰ ـ فی بیان وجوب تقدم الحكمة بحسب الزمان على النبوة ۱۱ ـ فی بیان لمية وجود الانبياء عليهم السلام و سلاطين الاعصار و بيان احتياج كل واحد

۳۴۰ اسکندریه

فارسی ـ مکرر شماره ۱۲۹ مؤلف میر سید شریف علی بن محمد بن علی حسینی گرگانی متولد ۷۴۰ در گرگان متوفای ۶ ربیع الثانی ۸۱۶ (یا ۸۱۸ بروایت منتظم ناصری) در شیراز . از اعلام و اساتید دوره گورکانیست . رساله مختصری است در پاسخ پرسش های اسکندر بن عمر شیخ بن امیر تیمور گورکانی در غوامض مسائل اعتقادی وفلسفی . کاتب در مقدمهٔ نسخهٔ که بشماره ۳۴۴ است آورده که سائل مذکور در سال ۸۱۵ از اصفهان این سؤالات را برای مؤلف فرستاده است بنا بر این شاید این رساله آخر بن تالیف مؤلف مذکور باشد . رساله مرتب بر ده فصل است : ۱ ـ در تمهید معذرت جهت قصور ادراك ۲ ـ در بیان مقصود از آفرینش ۳ ـ در بیان آفریدهٔ اول ۴ ـ در بیان ترکیب روح با جسد و مفارقت آنها از هم ۵ ـ در بیان ثواب و عقاب ۶ ـ در بیان حقیقت فرشته ۷ ـ در بیان حقیقت شیطان ۸ ـ در بیان صراط وسئوال و میزان ۹ ـ در باب معراج پیغمبر ص ۱۰ ـ در وصیت مشایخ ـ شماره ۱۲۹ اشتباهاً بنام رساله در اصول دین ضبط شده . در صدر آن بخط قرمز مسطور است که رساله بجهت سلطان ابوسعید طغرل تصنیف شده اینهم اشتباه است .

آغاز (حمد بیحد مر حضرت باری را که عین بصیرت انسان را جهت دریافتن حقایق و دقایق منور و روشن گردانید) انجام « و اشارات ایشان بتوحید از آنجا ناشی گرد » تاریخ تحریر ۹۶۸ خط نستعلیق ۱۹ سطری دارای ۱۱ برك ـ وقفی خواجه شیر احمد اندازه ۱۹ در ۱۳ « ۴۲۴ »

۳۴۱ اسکندریه

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (بر مقتضای فرمان بندگی حضرت سلطان) انجام « و اشارات بتوحید از آنجا ناشی گردد » خط نسخ ۱۲ سطری ـ ابواب بشنجرف نوشته شده ـ برگها موریانه خورده ـ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ دارای ۲۰ برك اندازه ۱۷ در ۱۲ « ۶۳۵ »

۳۴۲ اسکندریه

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (این اجوبه ایست که استاد البشر والعقل الحادیعشر) انجام « و اشارات ایشان بتوحید از آنجا ناشی گردد والله الموفق للصواب » خط نسخ مختلف السطر ـ سال تحریر نسخه ۱۲۷۹ دارای ۱۹ برك وقفی نائینی ـ اندازه ۲۱

کتب خطی

۳۳۵ اسفار ج ۱

مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لله فاعل کل محسوس و معقول » انجام « و هوالاستدلال بالاشکال علی‌الاحوال » کاتب، فضل‌الله بن محمد علی حسینی ـ تاریخ کتابت شوال ۱۲۳۷ خط شکسته نستعلیق ۲۱ سطری ـ صفحه اول دارای سرلوح مذهب و بین سطور دو صفحهٔ اول طلا اندازی ـ فصول و ابواب در متن بقرمزی نوشته شده ـ برگها مجدول بتحریر و طلا ـ دارای ۲۱۶ برگ اندازهٔ ۲۵ در ۱۶ وقفی نائینی. « ۳۱۹ »

۳۳۶ اسفار ج ۲

مکرر پیش ـ آغاز « ان الترتیب الطبیعی و ان استدعی ان یقدم مباحث‌الجواهر » انجام (و ما قال بناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارك الله احسن الخالقین) کاتب حسن خوانساری سال تحریر ربیع الاول ۱۲۲۴ خط نسخ ۲۵ سطری ـ دارای ۲۰۸ برگ اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی. (۳۲۰)

۳۳۷ اسفار ج ۳

مکرر پیش آغاز (الحمدلله الذی انار بوجوب وجوده وجود الکائنات) انجام « بل هو کل الاشیاء ولیس هوالاشیاء »
خط نستعلیق ۲۲ سطری ـ دارای ۱۱۹ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۳۲۱ »

۳۳۸ اسفار ج ۴

مکرر پیش ـ آغاز (الفن الثانی الفن الاول فی علم النفس من مبدء تکونها) انجام (فی طرفة عین هان علیه التصدیق) کاتب حسینعلی بن ملا غلامحسین ـ تاریخ تحریر جمادی الاول ۱۲۵۷ خط نسخ مختلف السطر ـ دارای ۱۱۴ برگ ـ اندازه ۳۲ در ۲۱ وقفی نائینی. (۳۲۲)

۳۳۹ اسفار ج ۱ و ۲

مکرر پیش ـ آغاز « الحمدلله فاعل کل محسوس و معقول » انجام (بل هو کل الاشیاء و لیس هوالاشیاء) کاتب نور محمد بن علی محمد نوری مازندرانی بسال ۱۲۶۲ در دیه شیر کلاه از محال مازندران خط نستعلیق شکسته ۲۱ و ۲۷ سطری ـ دارای ۳۱۳ برگ اندازه ۳۱ در ۲۱ وقفی نائینی. « ۳۱۸ »

۳۴۷ الاشراق فی مطلع الاحقاق

عربی ـ مؤلف محمد رضا ـ ترجمه مؤلف بنظر نرسید. بمستفاد از کتاب زمان مؤلف درسدهٔ ۱۲ وپس از درگذشتن دورهٔ نادری است . مؤلف درمطاوی این کتاب خودرا درعلوم حکمت واصول فقه صاحب تألیف یاد کرده وتفصیل برخی ازمطالب این کتابرا بتالیفات دیگرش حواله داده لیك اسامی مؤلفاتش را ذکر ننموده. تنها درصفحه ۳ یکی از تألیفاتش را بعنوان تعلیقه برشفاء یاد نموده ودرمطاوی کتاب خود را مکرراً از اهل اشراق ودارای خلسات یادکرده ومطالب کتاب را از اشراقات خود دانسته و در مواردی ازکتاب نیز ازجدش بعنوان جد عارف و صاحب تألیفات تعبیر نموده . رساله دربیان اصول پنجگانهٔ مذهبی است ومؤلف درآنترائی بتسنن ورعایت تقیه نموده ـ مطالب کتاب تحت عنوان (اشراق) است وپس ازدیباچه ضمن میخواند اشراق صورت گرفته . اشراق نخست « الوجود اه بعنیان العام وهو عرض یعبر عنه لمفهوم الحصول وهومشترك فی کل ماوقع فی صقع الامکان وربما توهم شمول صقع الوجوب وحقیقة الاشراق نسخه» اشراق پایان « فی نصوص قد خفی علی کثیر من العقول سرمعنا ها الی یومنا مرویة فی کتب الشیعة والاشاعره »

آغاز ـ پس از تسمیه وتحمید « ان علم الکلام فرض علی المسلمین الدین وهو السبیل الی حق الیقین » ـ انجام « اللهم اکشف الغطاء عن سر هذه النصوص » خط نسخ ۱۰ سطری ـ دارای ۱۴۱ برك ـ اندازه ۶ در ۱۰ وقفی نا ئینی « ۳۲۵ »

۳۴۸ اشراق النیرین

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار (ترجمه‌اش بیاید) مختصریست درعرفان وتصوف وسلوك که درعنوان یك اشراق ودونیر صورت گرفته ـ نسخه افتاده دارد ـ اشراق در تصحیح کیفیت ادراك ـ نیر ۱ دراظهار شمه ای از تطابق نسخهٔ انسانی بانسخه وجود ـ نیر ۲ در اشعار متولد ثانی .

آغاز (الحمد لله رب العالمین حمداً ینبغی لعظمته وعز جلاله) ـ انجام (وبعضی ازقوای ومشاعر این حال دارند که درهنگام) خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۱۸ برك وقفی فهرستی اندازه ـ ۲۱ در ۱۶ « به بینید رساله درتوحید شماره ۶۲۰ حکمت ص ۱۳۱ » « ۶۳۹۶ »

در ۱۲ (۶۲۶)

۳۴۳ اسکندریه

فارسی ـ مکرر پیش . آغاز پس از دیباچه (مقدمه در تمهید معذرت جهة قصور) انجام « اثبات وحدانیت بوده باشد ازو عفو کرده باشند » خط نستعلیق که بطور چلیپا نوشته شده ـ فصول و عناوین بشنجرف ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۶ در ۱۷ « به بینید رساله در حدوث و قدم شماره ـ ۶۳۴ ص ۴ » (۶۳۸۳)

۳۴۴ اسکندریه

فارسی ـ مکرر پیش : آغاز « الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین) انجام « در مثل این حالت مصاحب نباشد والله أعلم بالصواب »خط نسخ ۲۶ سطری دارای ۷ برگ (به بینید مرآت المحققین ۹۸۸ حکمت ص ۱۵) « ۶۰۰۰ »

۳۴۵ اسکندریه

فارسی ـ مکرر پیش : آغاز « الحمدلله رب العالمین » انجام « و اشاره ایشان در توحید از آنجا ناشی گردد » بعد از این مقاله ایست در روح ـ خط نستعلیق (به بینید ره انجام نامه ۷۳۸ حکمت ص ۲۸) « ۶۹۷۶ »

اشراف هیاکل النور لکشف ظلمات شواکل الغرور

بشماره ۸۷۰ مراجعه شود

۳۴۶ اشراقات الرضویة

عربی ـ مؤلف سید محمد بن محمود حسینی تهرانی لواسانی معروف بعصار متخلص به آشفته متولد ۱۲۶۴ یا ۵ درتهران درگذشتهٔ ۹ محرم ۱۳۵۶ درمشهد کتابی است منظوم ومنثور درتصحیح اشعار وتوضیح مراد قسمت الهیات منظومهٔ سبزواری که در شعبان ۱۳۴۵ از این تألیف فراغت یافته نسخه بخط دستی مؤلف است که پاکنویس نشده

آغاز ـ (یامن به التکلان واعتمادی) (صل علی المولی النبی الهادی)

انجام ـ (اختم بالحمد والصلوة) (اقول ذا بضاعة مزجاة)

خط نسخ ۲۰ سطری ومختلف ـ دارای ۱۰۸ برگ ـ تقدیمی خود مؤلف بسال ۱۳۴۶ اندازه ۱۷ در ۱۱ (۳۲۳)

اصول دین

بشماره ۹۹۵ مسائل مراجعه شود

۳۵۲ اصول عقاید

فارسی ـ مؤلف امام فخرالدین رازی مختصری است در اصول عقاید اهل سنت که در دیباچه چنین توصیف و تحدید شده : « مختصری سازذ مشتمل بر اصول ادله در مسئلهائی کی دانستن آن از فروض اعیانست » تا آنجا که گوید « مرتب بر دو جمله جملهٔ نخستین در ذکر ادلهٔ اصول دین و دوم در شرح بعضی از مقالات اهل علم الخ » شکی در نسبت رساله بامام نیست و تردید در نام نسخه است و اختیار نام اصول دین و تعیین این نام برای این رساله بلحاظ موضوع و تناسب آن با مطالب رساله است . و فیات الاعیان گوید که مؤلف در کتابش موسوم به تحصیل الحق نسبت استادانش رادر اصول و فروع مذهب ذکر نموده درین نسخه هم مطابق با آنچه دروفیات نقل شده است در دیباچه نگاشته : « و پیش از انك درین مقصود خوض کنیم نسبت استاذان خوذ در علم اصول و فروع بگوئیم که من در علم اصول دین شاگرد پدر خوذ امام سعید الخ » ولی دانسته نشد که تحصیل الحق بچه زبانی نوشته شده تا حدس و گمان رود که این کتاب همان تحصیل الحق است یا کتاب دیگری است از امام ـ رسالهٔ در ۸ باب انجامیده : ۱ـ در احکام نظر ضمن ۳فصل ۲ ـ در شناختن باری تعالی ضمن ۱۰ فصل ۳ ـ در صفات باریتعالی ضمن ۱۲ فصل ۴ ـ در افعال ضمن ٦ فصل ۵ ـ در نبوت محمد مصطفی ص ۴ ضمن ۵ فصل ٦ ـ در احوال اخرت ضمن ٦ فصل ۷ ـ در امامت ضمن ۴ فصل ۸ ـ در اصول فقه ضمن ٦ فصل .

آغاز « هر ثنائی که عقول و افهام و خواطر و اوهام بمبادی و غایات و اوائل و نهایات ان تواند رسید » انجام « اینست جمله مسئله هاکی خواستم شرح داذن) پس از این ۴ صفحه از اول گلستان سعدی است وحدت خط نسخه با نسخه ضمیمه(ترجمه پنج پرسش پاسخ) که بشماره ۳۹۸ است و در محرم ۷۰۰ نوشته شده میرساند که این نسخه هم در همان تاریخ و بخط همان کاتب است . خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۱۷ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ « ۵۴۵ »

۳۵۳ اضحویة

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس ابن سینا . این رساله بروایت نامهٔ دانشوران از جملهٔ

۳۴۹ اصول دین

عربی - مؤلف ابوطالب فخر الدین محمد فرزند علامهٔ حلی، متولد دوشنبهٔ ۲۰ جمادی الاول ۶۸۲ متوفای جمعهٔ پنجم جمادی الثانی ۷۷۱ از نوادر روزگار است که درحداثت سن مقام شامخ علمی را دارا گشت، مختصری است دراصول پنجگانهٔ مذهب که‌ضمن ۱۵ اصل صورت گرفته، درتذکره های موجود نامی از این تألیف بنظر نرسید فاضل تنکابنی درشمارهٔ مؤلفات مؤلف دوکتاب بنام کتاب المسترشدین و هدایة الطالبین یاد نموده، گمان میرود آن دوتألیف یکی است وهمین رساله باشد واین‌عبارت دیباچه این کتاب مشاراليه را باشتباه انداخته : «انی املیت هذه الرساله‌لارشاد المسترشدین وهدایة الطالبین »

آغاز - پس ازتسمیه وتحمید « اما بعد فیقول محمد بن الحسن بن‌المطهر انی املیت » - انجام « وعن قول معصوم الی قول‌مجتهد فایها المؤمنون تمسکوا به‌واعتمدوا عليه والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته » خط نسخ ۲۰ سطری اوراق رطوبت رسیده دارای ۲۰ برگ - وقفی نادرشاه - اندازه ۲۸ در۱۵ « ۴۲۷ »

۳۵۰ اصول دین

عربی - مکرر پیش - آغاز « الحمد لله رب العالمین وصلی‌الله علی » انجام- « وعن‌قول معصوم الی قول مجتهد » خط نسخ ۱۴ سطری - ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده ، دارای ۱۵ برگ - اندازه ۱۸ در۱۳ « ۵۴۶ »

۳۵۱ اصول دین

فارسی - مکرر شماره ۴۹ - مؤلف مولانا احمد بن محمد معروف بمقدس‌اردبیلی کتاب درچهار باب صورت گرفته وباب امامت را مفصل نوشته ۱ - در اثبات واجب و صفات ثبوتیه وسلبیه حق تعالی در سه فصل ۲- دربیان نبوت ۳ - دربیان امامت ۴-در بیان معاد .

آغاز « بدان هداك الله که چون آدمی قابل علم وتکلیف «کذا» مکلف است به اصول دین وفروع‌آن بعقل ونقل » - انجام « چه جای آنکه اجماعی باشد که ضروری نشده باشد مثل حرمت جماع درحیض » - تاریخ نوشتن ۳ محرم ۱۰۰۷ - نویسنده ناصرالحق الرضوی - خط نستعلیق ۱۵ سطری - ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده دارای ۶۳ برگ - وقفی خواجه شیر احمد اندازه ۱۹ در ۱۱ « ۵۴۷ »

(کذا) تنها باید گذارد) پس از این نیز مقاله ایست در موضوع معتقدات فرقهٔ امامیه که بدین جمله آغاز گشته : (بدان که واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد زن و مرد دانستن اصول دین) و بدین جمله پایان یافته‌است : (و تصدیق اینها واجب (کذا) والله اعلم بالصواب) خط نستعلیق (به بینید لوازم الدین شمارهٔ ۹۶۸ حکمت ص ۷) « ۵۹۹۷ »

۳۵۶ اعتقادات

عربی و فارسی ـ ترجمهٔ رسالهٔ اعتقادیهٔ شیخ بهائی است که شرح آن درشمارهٔ پیش گذشت ولی مترجم شناخته نشد . مترجم رساله را مطلب‌بمطلب ترجمه نموده است بدین ترتیب که اصل رساله را فصل بفصل ذکر نموده و پس از ذکر هرفصلی‌ترجمهٔ آنرا آورده که فاصلهٔ میان فصول رساله ترجمهٔ همان فصول است .

آغاز رساله « الحمدلله علی آلائه » آغاز ترجمه « ترجمهٔ یعنی حمد و ثناء وستایش مر خدایرا بر نعمت های او » انجام‌رساله « واقروا بذلك علینا » انجام ترجمه «واقری (کذا) کرده اند آنها را بر ما » وحدت خط این نسخه با نسخهٔ (شرایع الاسلام) که بشمارهٔ ٦۳۸٦ عمومی است میرساند که کاتب هر دو نسخه کطکرطمین «۱» حسینی و تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۱۲۲ است .

خط نسخ ۹ سطری ، عناوین بشنجرف . دارای ۴۴ برك . اندازه ۱۹ در ۱۳ ، وقفی نائینی . « ٦۰۹ »

۳۵۷ اعتقادات

عربی ـ مکرر شمارهٔ ـ ۳٦ مؤلف ملا محمد باقر مجلسی دوم ـ مختصری‌است در اعتقادات شیعه و رد صوفیه ـ نسخه بچاپ هم رسیده است .

آغاز « الحمدلله الذی سهل لنا سلوك شرایع الدین » انجام « و انا اعرف بطریقه و عندی خطوطه فی ذلك » تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۱۹۲ در آخر نسخه وصیتی است از مجلسی راجع باعتقادات حقه ـ خط نسخ که بطور چلیپا نوشته شده است ـ رنگ

«۱» فاضل معاصر آقای حاج شیخ محمود واعظ حلبی مقصود ازین لفظ را چنین تعیین نموده‌اند که کلمهٔ « محمد حسین » بقاعدهٔ قلم « کم صلا » (که از قلم اسرار و در علوم غریبه بکار میرود) کطکرطمین نوشته میشود . بنا بر این کاتب نسخه‌محمد حسین حسینی است .

مصنفات شیخ است در اصفهان. کمان میرود (رسالة الاضحیه) که فاضل چلبی برای شیخ یاد کرده همین رساله باشد. وجه تسمیهٔ رساله را بعضی گفته‌اند که بمناسبت تالیف آن در روز عید اضحی است - بروایت ابن ابی‌اصیبعه این رساله را شیخ برای امیر ابوبکر محمد بن عبید تصنیف کرده در دیباچهٔ نسخه های موجود در کتابخانه از شخصی که گویا رساله بنام او تصنیف شده تعبیر بشیخ الامین شده. رساله در مبحث معاد استضمن دیباچه و ۷ فصل صورت گرفته. دیباچه حاوی ثناء بر مصنف‌له و شکوهٔ مصنف است از ناملائمات روزگار. ترتیب فصول چنین است:

فصل ۱ - فی ماهیة المعاد ۲ - فی اختلاف الاراء ۳ - فی مناقضة الاراء الباطلة فیه ۴ - فی الشئی الذی هوالانیة الثابتة فی‌الانسان ۵ - فی ان هذا الشئی غیر قابل للفساد وانه جوهر سرمدی ۶ - فی وجوب المعاد ۷ - فی تعرف احوال طبقات الناس بعدالموت -

آغاز «افاض‌الله تعالی علی روح الشیخ فی الدارین انوارالحکمه» انجام «و ذلک مما لاوجه له الا ان یری رمزا کسایرالرموز»

خط نستعلیق شکسته ۱۷ سطری «به بینید تحریر صورنفسیه شمارهٔ ۲۸۷ حکمت از ص ۷ تا ۴۷» وقفی نائینی. «۸۷۴»

۳۵۴ اضحویه

عربی - مکرر شمارهٔ پیش. کاتب اشتباهاً این رساله را بنام کتاب المعاد ضبط کرده است. آغاز «فاض‌الله علی روح الشیخ الامین فی الدارین» انجام «له الا ان یری رمزا کسایرالرموز»

خط نسخ ۱۹ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۱ برگ - وقفی فهرستی - اندازه ۲۲ در ۱۷ «به بینید رساله در نفس شمارهٔ ۷۰۶ حکمت ص ۹۳» (۵۹۵۳)

۳۵۵ اعتقادات

فارسی - مؤلف شیخ بهائی. مترجم ملا ادهم خلخالی. (ترجمه شان بیاید) رساله وجیزه‌ایست در بیان معتقدات شیعهٔ دوازده امامی از اصول و فروع که بمنظور تمیزاین فرقه از فرق دیگر شیعه تالیف شده است. رساله مرتب بر ده فصل است ومترجم رساله رابمسائل نماز مذیل نموده.

آغاز (شیخ مرحوم می‌گوید که الحمدلله علی آلائه) انجام (وهمین بسالحمدا

تصریح نموده . در تذکره های موجود انتساب این رساله بهیچ یك از آن دوشخص نام برده شده بنظر نرسیده . درآخر این نسخه کاتب رساله را بنام رسالهٔ فرقهٔ ناجیه ضبط کرده است ودرپشت این نسخه وهم نسخهٔ دیگر بخط مغایر مؤلف بنام شیخ ابراهیم قطیفی رقم شده است. چیزیکه دور میدارد که رساله همان کتاب تعیین فرقهٔ ناجیهٔ شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی باشد (که در ۹۴۴ میزیسته) همان است که سید خوانساری تألیف شیخ قطیفی را داشته ودروصف او گوید: که تعیین فرقهٔ ناجیه را از اخبار معصومین علیهم السلام نموده است لیك در این رساله تعیین فرقهٔ ناجیه باخبار اهل سنت وجماعت استدلال شده است . آغاز پس ارتسمیه وتحمید (وبعد فانه یجب علی کل بالغ عاقل أن ینظر لنفسه) انجام (فویل للذین کفروا من النار وغضب) کاتب سیف بن احمد لبنی حائی - تاریخ نوشتن ۱۶ جمادی الاول ۹۷۷ درقزوین . نسخه مصحح وبانسخه‌های شیخ محمد حبائی و محمد بن شمس الدین قطیفی مقابله شده است . خط نسخ شکسته مختلف السطر - دارای ۲۳ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی ابن خاتون . بسال ۱۰۶۷ (۴۳۹)

۳۶۱ الفة الفرقه

عربی - مؤلف ، حسن بن عبد الرزاق لاهیجی «مذکور» رساله مرتب است بر دیباچه و۱۲ فصل وخاتمه . مؤلف مقصود ازتألیف این رساله‌را دردیباچه چنین بیان نموده : « وقد ذکرت بفضل الله تعالی فی مؤلفاتی عقایدی علی حسب مادلنی الیه قواعد الایمان واقامنی علیه قوانین البرهان فی بسط من البیان وتفصیل و اوضحت من مضایقها المخرج والی رحبها السبیل ولکنی التقط فی صحیفتی هذه من ذلك عدة مسائل شاع ذکرها فی السنتهم بسوء وتثقل علی قلوبهم وتؤ مجرداً اکثرها من الدلیل أم مکتفیاً من کثیره بقلیل معبراً عنه باخصر عبارة اومشیراً الیه اوجز اشارة » ترتیب وعناوین فصول بشرح زیر است : فصل ۱- فی توحید ذاته تعالی والصفات ۲ - فی کیفیة علمه بالجزئیات ۳- فی تمام التوحید وهو عینیة الوجود للذات ۴- فی قدرته واختیاره ۵- فی غایة افعاله ۶- فی الحدوث والقدم ۷- فی اول ماخلق من العالم ۸- فی البداء ۹- فی خلافة الله تعالی ومایتعلق بها ۱۰- فی وجوب البرائة من اعداء الله تعالی واعداء خلفائه صلوات الله علیهم ۱۱- فی افعال العباد ۱۲- فی القول فی المعاد خاتمة در بیان خلاصهٔ مطالب فصول کتاب است که بعنوان (تلخیص وختم) بیان داشته .

آغاز (الحمد لله الذی اغنانا بحکمته الکاملة من کل حکمة) - انجام (ای الفریقین

متن کاغذ گلی کم رنگ و حاشیه نباتی - برگها مجدول بزر و لاجورد وتحریر وزر و شنجرف بدو جدول - دارای ۹ برگ - وقفی نائینی - اندازه ۲۱ در ۱۳ (۵۴۸)

اعتقادات

بباب اخبار مراجعه شود

۳۵۸ اکسیرالعارفین

عربی - مؤلف آخوند ملا صدرای شیرازی ۰ رساله ایست فلسفی در چهار مبحث از مطالب مربوطه بعلم النفس و مرتب است بر چهار باب :

۱ - فی کمیةالعلوم و قسمتها ۲ - فی محل المعرفة والحکمة و هی الهویةالانسانیه - ۳ - فی معرفةالبدایات ۴ - فی معرفةالنهایات - این رساله با چند رسالهٔ دیگر مؤلف در تهران در سال ۱۳۰۲ بچاپ رسیده

آغاز (سبحانك اللهم یا مبدع العقول والنفوس باضوائها و انوار ها) انجام (وآخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین) نویسنده علی اکبربن محمد کریم طبیب سالیزنی - تاریخ نوشتن شعبان ۱۲۶۴ در اصفهان در مدرسهٔ میرزا حسین خط شکسته و نستعلیق ۱۶ سطری ۰ دارای ۴۲ برك وقفی فهرستی اندازه ۲۱ در ۱۳ (۳۲۷)

۳۵۹ اکسیرالعارفین

عربی - مکرر شمارهٔ پیش ۰ آغاز (سبحانك اللهم یا مبدع العقول والنفوس باضوائها و انوار ها) انجام (و آخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین)

تاریخ نوشتن ۱۳۱۳ ق خط نستعلیق ۱۰ سطری - فصول و عناوین بقرمزی نوشته شده ۰ دارای ۹۹ برك - وقفی نائینی - اندازه ۱۶ در ۱۰ (۳۲۸)

۳۶۰ الزام النواصب

عربی - رساله ایست درموضوع امامت واحتجاجات براهل سنت که باقواعد العقاید خواجه نصیر الدین طوسی درتهران در۱۳۰۳هجری قمری بچاپ رسیده ومؤلف آن مورد نظر است - امل الامل (درفایدهٔ اول ازفواید دوازده گانه خاتمه) این کتابرا از کتب مجهولة المؤلف شمرده - الذریعه الی تصانیف الشیعه (بنقل از کتاب کشف الحجب) آورده که بعضی این رساله را یابن‌طاوس نسبت داده اند ۰ ونیز روایت کرده که شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی در تذکره اش انتساب رساله را بشیخ مفلح بن حسن صیمری

۳۶۳ الفین الفارق بین الصدق والمین

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۸ ؛ مؤلف علامهٔ حلی. این کتاب از معتبرات کتبی است که در مسئلهٔ امامت نوشته شده و شامل ۱۰۰۰ دلیل عقلی و نقلی بر اثبات خلافت بلا فصل حضرت امیرالمؤمنین ؏ و ۱۰۰۰ دلیل بر ابطال شبهات مخالفین است - لیکن نسخ متداوله بیش از ۱۰۲۰ و اندی را ندارد. مؤلف این کتاب را بدرخواست فرزندش فخرالمحققین تألیف کرده - کتاب بچاپ هم رسیده .

آغاز (الحمدلله مظهر الحق بنصب الادلة الواضحة والبراهین) انجام (فلا شیئی من الامام بغیر معصوم) خط نستعلیق ۲۳ سطری - عناوین بقرمزی نوشته - دارای ۱۴۷ برگ - اندازه ۲۱ در ۱٤ - وقفی آقا زین العابدین سال ۱۱٦٦ (۳۴۰)

۳۶۴ الانسان الکامل فی معرفة الاوائل والاواخر

عربی - مؤلف عبدالکریم بن ابراهیم گیلانی از اقطاب سلسلهٔ قادریه - کشف‌الظنون تاریخ تولد مؤلف را در ۷٦۷ ضبط کرده و تاریخ وفاتش را تعیین نکرده . تذکرة الاعلام از تاریخ تولد مؤلف چیزی نگفته لیک تاریخ وفاتش را در ۸۲٦ھ - ق تعیین نموده و هم اورا سبط عبدالقادر گیلانی (۴۹۱ - ۵٦۱)معروف دانسته . این نسبت مؤلف بعبدالقادر با تاریخ ولادت مؤلف که در کشف‌الظنون ذکر شده درست نمی‌آید .

کتاب دوره‌ایست در معرفةالله بمشرب تصوف که ضمن ٦۳ باب صورت گرفته و بچاپ هم رسیده است .

آغاز (الحمد لمن قام بحمده اسم‌الله) انجام (لانه لما کان البدو فی الوجود فلابدان یکون له الختام علیه فضل « کذا » الصلوه والسلام)

خط نسخ ۱۹ سطری - ابواب بقرمزی نوشته شده . دارای ۱۴۹ برگ اندازه ۲٦ در ۱۷ - وقفی قایم مقام بهمن ۱۳۱٦ (۳۴۲)

۳۶۵ انشاءالدوائر

عربی - مؤلف محی الدین محمد معروف بابن عربی ؛ « ترجمه‌اش بیاید » رساله ایست عرفانی که برای عبدالله بدر حبشی در بیان مرتبهٔ وجود انسان تالیف کرده. چنانچه در فصل اول گوید : (لما کان الغرض فی هذاالکتاب ان نبین این مرتبة الانسان فی الوجود و منزلته فی حضرة الجود و بروزه فی عینه بعینه و هل متصفا بحال قبل کونه» رساله پس از دیباچه ضمن ۲ فصل و ۳ باب صورت گرفته : فصل ۱ - در بیان اقسام

احق بالامن ان کنتم تعلمون ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین) پس ازاین ضمن ۵ صفحه قطعهٔ ازرساله درمباحث نفس ازمؤلف ضمیمه است که بدین جمله آغازمیگردد : (الحمد لله الذی برحمته ینجلی ظلمة کل باطل) این شماره ضمیمهٔ شماره ۲۹۲ «آئینه حکمت است » (۶۴۴۱)

۳۶۲ الف الانسانیه

فارسی - مؤلف خواجه محمد دهدار شیرازی متخلص بفانی فرزند ابومحمد محمود دهدار که عیانی تخلص میکرد . مؤلف در رسالهٔ کواکب الثواقب خودرا به : (محمد بن محمود بن محمد) یاد کرده ریاض العارفین ازسال تولد ووفات او چیزی ننوشته - منتظم ناصری سال وفاتش را ۱۰۱۶ نوشته - تذکرهٔ صبح گلشن مؤلف را اشتباهاً بنام احمد ضبط کرده وآورده است که استاد مؤلف درعلوم رسمی شاه فتح الله شیرازی وشیخ طریقتش شیخ حسن نجفی بوده که در احمد نگر هند بدو معتقد گشته . مؤلف در آغاز ورود بهند بدکن رفته ونزد عادلشاه دارای منزلت گشته . وپس ازوی باحمد نگر رفته ودر دربار نظام شاهیان چندی وارد خدمات دیوانی شده سپس رشتهٔ ترك وتجرید پیش گرفته ودر شهر سورت بانزوا میزیسته . ودرسن ۶۹ درسال ۱۰۱۶ درگذشته - آثارعجم پدرمؤلف را بطور اجمال یاد نموده ونقل قول به بودنش ازمردان خفر نموده است . رساله یکرشته نگارشی است عرفانی در بیان مقام انسانی . دردیباچه مقصود از رساله را چنین بیان نموده: « فقره چند بطریق اختصار تام ازپیش رو حقیقت انسانی درطی تحریر کشد که باعث هیجان شوق اهل ذوق شود - چون اصل حقیقت انسانی حقیقت محمد است «ص» این رساله را که موسوم است بالف الانسانیه مصدر ساخت بجهة مناسبت بتأویل دوسوره از کلام الله که فی الحقیقه یکسوره است مخصوصه دربیان شأن محمد «ص» وبروتیره آنموذج واشعار نه بسط درگفتار چه مقصود منحصر بود در تیمن وتبرك » - دوسورهٔ مذکور سوره های مبارکهٔ الضحی و الم نشرح است که ممزوجاً بدانها استشهاد نموده .

آغاز (حمد وسپاس وستایش بیقیاس حضرت خداوند راست جل وعلا که ازنقطهٔ حب ذاتی جوهر انسانرا بیافرید) . انجام - (آشکارا ساختن توئی تو مقدورتست و عین قدرت تو) - خط نستعلیق وشکسته ۱۶ سطری - دارای ۱۸ برك - اندازه ۲۱ در ۱۷ - وقفی فهرستی (۳م۱)

٣٦٨ انوار الجلاليه للفصول النصيريه

عربی - متن از خواجه نصیر الدین طوسی - « ترجمه اش بیاید » مترجم رکن الدین محمد بن علی فارسی گرگانی استرابادی از افاضل نیمهٔ دوم سدهٔ ٧ (روضات الجنات ص ٢٦٥ و ٦٠٩) شارح، مقداد بن عبدالله بن محمد بن حسین بن محمد سیوری حلی اسدی از اعلام نیمه اول سده ٩ که در ٨٢٣ میزیسته و روایت میکند از شهید اول. الذریعه تاریخ وفات شارحرا در ٢٦ جمادی الثانی ٨٢٦ ضبط کرده است .

کتاب شرحیست بطور قال اقول که شارح بنام امیر جلال الدین ابی المعالی علی بن شرف الدین حسینی آوی تالیف نموده . و بنا بر آنچه که در آخر نسخه مسطوراست شارح در ٨ رمضان ٨٠٨ ازین شرح فراغت یافته است . نسخه در سی سال و اندی پس از عصر شارح نوشته شده .

آغاز (سبحانك اللهم واجب الوجود و مبدا و غاية وجود كل موجود)

انجام (و من لم يقم بذلك شقى شقاء متينا و خسر خسرانا مبينا) « كذا » نویسنده علی بن خلیل بن موسی بیرونی برحی - تاریخ نوشتن جمعه اول محرم ٨٥٧ خط نسخ مختلف السطر . دارای ٧٧ برگ . اندازه ١٨ در ١٣ - وقفی نائینی « ٣٤٧ »

٣٦٩ انوار الجلاليه للفصول النصيريه

مکرر شمارهٔ پیش - این نسخه تا قدری از مبحث عدل را دارا است .

آغاز (سبحانك اللهم واجب الوجود) انجام (ولا يقع فيه اشتباه ولاشك و الحكم هنا) خط نستعلیق شکسته ١٨ سطری دارای ٢٩ برگ - اندازه ١٩ در ١٣ وقفی نادر شاه ١١٤٥ - « ٣٤٦ »

٣٧٠ انوار الجلاليه للفصول النصيريه

مکرر شمارهٔ پیش . آغاز (سبحانك اللهم واجب الوجود) انجام (وخسر خسرانا مبينا) خط نستعلیق ١٦ سطری - دارای ٩٣ برگ . اندازه ١٩ در ١٢ وقفی فهرستی « ٣٤٨ »

[حرف - ب]

٣٧١ باب حادی عشر

عربی - مکرر شمارهٔ ٤٨ ، مؤلف علامهٔ حلی - مؤلف پس از اینکه کتاب مصباح

معدومات ۲ ـ در بیان اقسام موجودات باب ۱ در بیان جدول هیولائی ۲ ـ در بیان جدول حضرة الهی از جهة اسماء حسنی ۳ ـ سبب ایجاد عالم .

آغاز (الحمدلله الذی خلق الانسان علی صورته) انجام « فتحقق هذا الفصل العجیب فانه نافع فی الباب »

خط نسخ ۱۷ سطری ـ دارای ۱۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی فهرستی ـ « ۳۴۴ »

۳۶۶ انشاء الدوائر

عربی ـ مکرر شمارهٔ پیش . آغاز « الحمدلله الذی خلق الانسان » انجام « فتحقق هذا الفصل العجیب فانه نافع فی الباب »

خط نستعلیق ۱۵ سطری . ابواب و عناوین بقرمزی نوشته شده دارای ۲۲ برگ اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی تاج ماه بیگم بسال ۱۲۶۲ « ۳۴۴ »

۳۶۷ الانصاف فی الانتصاف لاهل الحق من اهل الاسراف

عربی ـ بجهت افتاده گی اول و آخر نسخه مؤلف کتاب شناخته نشد ـ این کتاب رد بر منهاج السنة ابن تیمیه است که بر رد منهاج الکرامهٔ علامهٔ حلی نگاشته . عناوین مطالب از اشکال و رد غالباً بطور « قوله ـ قلنا » است ـ کتاب مرتب بر یک مقدمه و یک بحث و ۱۷ مقام و خاتمهٔ است: المقدمة یشتمل علی وصیة لکل ذی رویه . والبحث یشتمل علی قسمین احدهما اذکر فیه اعتقاد الامامیة الذی ذکره ابن مطهر و وسمه بانه منهاج الکرامة والقسم الاخر اذکر فیه اعتقاد السنة و المقامات منها ستة عشر مقاما فی المواضع التی علیها و اجیب عنها و المقام السابع عشر فی ذکر خلاف الامه فی المسائل العقلیه والخاتمه یشتمل علی حکم و قواعد ـ نسخه بخط قدیمی است .

آغاز موجود (لعقلیة والنقلیه « در صحافی رفته » لم یستدل علی بطلان اکثر اقوال الامامیه الا معارضه قول من خرج » انجام موجود (حتی قرنهم بالکتاب المجید الذی لایاتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه) خط نسخ مختلف السطر ـ اقوال بشنجرف دارای ۱۹۱ برگ بوسیله آقای تقی آقای مدرس تسلیم کتابخانه گردیده در شهریور ۱۳۱۷ ـ اندازه ۲۵ در ۱۸ . « ۵۶۴۳ »

الانوار والاسرار

بشماره ۹۰۰ مراجعه شود .

۳۷۷ باکورة السلیمانیه فی کشف اسرار دیانة النصیریه

عربی ـ مؤلف سلیمان اذنی مسیحی متولد ۱۲۵۰ ق ـ ه درشهرستان انطاکیه. تاریخ وفات و شرح احوالش بنظر نرسید. رساله در بیان آداب و عقاید دیانت فرقه نصیریه است ـ نسخه در بیروت بچاپ رسیده.

آغاز (الحمدلله الذی اخرجنا من الظلمة الی النور) انجام (و ما یکون هذا الاستماع الا حفظ وصایاه بدون امتزاج ولا نقصان) تاریخ کتابت رجب ۱۲۹۷ ـ خط نسخ ۲۰ سطری ـ دارای ۶۱ برگ ـ ابواب و عناوین بشنجرف نوشته شده ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی قائم مقام بهمن ۱۳۱۶ « ۲۵۸ »

۳۷۸ بحر الافکار

عربی ـ شرحی است برحاشیهٔ خیالی برعقاید نسفی شارح درمقاطیع کلام جملهٔ: « هوالاول » را ایراد نموده است. این شرح درکشف الظنون بدین نام از حسن بن حسین بن محمد یاد شده وگوید که شارح مدرس یکی ازمدارس مصر بوده واین شرح را برای آیاس پاشا نوشته است ـ گمان میرود که این آیاس پاشا همانی باشد که صدراعظم سلطان سلیمان ودرگذشته در۹۴۶ باشد نه آیاس پاشای متوفای در۹۶۶ برادر سنان پاشای صدر اعظم. ازنیروشارح ازمردمان سدهٔ ۱۰ خواهدبود چندبرگی از اول این نسخه افتاده (قاموس الاعلام جلد ۱ ص ۵۰۴) (کشف الظنون جلد ۱ ص۱۸۵ وجلد۲ ص۱۲۰)

آغاز موجود (لایخالف قانون الشرع و ما ذلك الاعلم الکلام) انجام (بترجیح احد الطرفین فان الفصل بیدالله یؤتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم)خط نستعلیق۱۸سطری. عناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۲۴۱ برگ ـ وقفی عضد الملك ـ سال وقف۱۲۷۶ اندازه ۲۲ در۱۴ « ۷۲۱ »

۳۷۹ بحر الجواهر خاقانی فی نص ائمة اثنی عشر

فارسی ـ مؤلف حاج سید محمد باقر شیرازی متوفای ۱۲۴۰ ه ـ ق مدفون درحافظیهٔ شیراز فرزند سید محمدحکیم باشی متوفای ۱۲۱۵ ه ـ ق ز دودمان سادات ملا باشیه شیراز است « فارسنامه جلد ۲ » ـ کتابی است در امامت که بنام فتحعلی شاه قاجار نوشته شده وپس از دیباچه ضمن یکمقدمه و۶ باب صورت گرفته : مقدمة دربیان معنی امامت ـ باب ۱ـ دربیان اختلافات وشرایط واموری که درامامت است. ۲ـ دربیان نصوص اجابهٔ حضرت خیر البریة است برامامت و خلافت علی «ع» ۳ ـ در بیان

المتهجد شیخ طوسی‌را ملخص و مرتب بر ده باب نمود و بنام منهاج الصلاح فی مختصر المصباح موسوم داشت بدرخواست وزیر خواجه عزالدین محمد قوهدی یکباب بر ده باب انکتاب افزود این باب یازدهم شامل عقاید امامیه و از مختصرات کتب کلامیه است که جداگانه تدوین و چاپ شده و دارای شروحی است ترجمه و شروح این کتابرا بشماره های ۱۷۸ و ۱۸۰ و ۱۰۲۲ و ۹۶۸ و ۱۰۴۹ به بینید .

آغاز (الباب الحاد یعشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین)

انجام (و تجویز التاثیر ولا من الضرر) کاتب حسین بن فخرالدین سهام - تاریخ کتابت شوال ۸۸۰ - خط نسخ مختلف السطر - دارای ۴۳ برگ - فصول و عناوین بقرمزی نوشته شده - اندازه ۱۹ در ۱۴ - واقف شناخته نشد « ۳۰۶ »

۳۷۲ باب حاد یعشر

مکرر شمارهٔ پیش - نسخه محشی بحواشی توضیحی است - کاتب محمد صالح بن محمد مؤمن تونی - تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۰۳۹ - خط نسخ ۱۹ سطری - دارای ۱۲ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۲ - وقفی فهرستی - « ۳۵۷ »

۳۷۳ باب حادیعشر

مکرر شمارهٔ پیش - تاریخ کتابت ۱۰۵۲ هـ - ق خط نسخ ۱۱ سطری - دارای ۸ برگ - اندازه ۲۰ در ۱۳ - وقفی نادر شاه در سال ۱۱۴۵ « ۳۵۴ »

۳۷۴ باب حادیعشر

مکرر شمارهٔ پیش - کاتب فرج الله بن عبدالله بن ربیع نیسی - تاریخ کتابت ۱۰۹۷ - خط نسخ ۵ سطری - فصول و عناوین را بقرمزی نوشته - دارای ۲۵ برگ وقفی فهرستی اندازه ۲۱ در ۱۳ « ۳۵۵ »

۳۷۵ باب حادیعشر

عربی - مکرر شمارهٔ پیش - خط نسخ ۲۳ سطری - برگها مجدول بطلا و شنجرف - دارای ۳ برگ - اندازه ۴۳ در ۲۶ - وقفی نائینی « ۳۵۲ »

۳۷۶ باب حادیعشر

مکرر شمارهٔ پیش - خط نسخ ۶ سطری - فصول بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۰ برگ - اندازه ۲۱ در ۱۵ واقف شناخته‌نشد اوراق موریانه خورده « ۳۵۳ »

تاریخ کتابت محرم ۵۸۱ - خط نسخ ۲۸ سطری - دارای دو برگ - اندازه ۱۷ در ۷ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ « به بینید رسالهٔ طواسین الازل ۶۶۳ حکمت ص۱۰، (۶۳۸۵)

(حرف پ)

۳۸۲ پاسخ نامه

فارسی - مؤلف سید محمد عصار . رساله دربیان ۲۱ مسئله ازمسائل دینی‌واعتقادی است که درپاسخ پرسش از آنها تالیف نموده - نسخه بخط دستی مؤلف ومسوده است که درشب ۷ ربیع الثانی ۱۲۳۳ ازآنفراغت یافته . نسخه مصدر است بمراسلهٔ که در جواب مسائل نگاشته . آغاز مراسله - (فدایت شوم رقیمه کریمه و رسیله جمیله)

آغاز کتاب « الحمد لله الذی اظهر الکائنات بفیضان جوده » - انجام « یارب دعای خسته دلان مستجاب کن » خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر - دارای ۱۶۳ برگ وقفی خود مؤلف - اندازه ۲۴ در ۱۸ « ۳۶۲ »

۳۸۳ پنجهٔ آفتاب عالمتاب

فارسی - مؤلف عماد بن عبد الله . ترجمه اش بنظر نرسید . لیك مؤلف در صفحاتی که ملحق برساله نموده برمیرزا بدیعا محمد رضوی متولی‌روضه مطهرهٔ رضوی ثنا گفته واین رساله را باو هدیه نموده . وهم آورده که درشب نوروز سال ۱۰۹۰ بوسیلهٔ او داخل ضریح مطهر شده است . رساله دربیان پنج مسئلهٔ‌عقلی : « دانستن کنه اشیاء وحدوث عالم و جبر و اختیار وحسن وقبح اشیاء ووحدت وجود » و مسئلهٔ فقهیهٔ نماز جمعه درعصر غیبت وخاتمه دربیان اسرار آفرینش است،تمام‌عبارت و جملات کتاب به روی وقافیهٔ حرف (الف) انشاء شده است .

آغاز (لوح عطایای علی عظیم - فیض هدایای علیم وحکیم الحمد لله الواهب للعطایا العلیم العظیم) - انجام (بنوعی باشد مستلزم اجماع جمع علماء) - نسخه گویا بخط مؤلف باشد - تاریخ کتابت رمضان ۱۰۸۸ - پس از این ضمن ۲۹ صفحه مطالبی است راجع بعقاید وغیره از مؤلف که آنرا ملحق برساله نموده است . خط نسخ ۱٤ سطری - برگها مجدول بلاجورد وتحریر وطلا عناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده - دارای دو سرلوح مذهب است - دارای ۷۱ برگ - اندازه ۲۱ در ۱۲ - وقفی

نصوص خفیة است بر امامت وخلافت علی بن ابیطالب «ع» ۴ـ دربیان احوال ظاهری وکمالات باطنی بدنی ونفسی حضرت امیر المؤمنین «ع» ۵ـ دربیان نفی امامت وخلافت وعدم قابلیت واهلیت غیر علی «ع» است ـ ۶ـ در اثبات امامت سایر ائمة علیه السلام وانحصار در دوازده امام .

آغاز « بهترین لؤلؤئی که غواص عاقله را از بحر اندیشه بدست طلب درآید » انجام « دیده رمد مهاجرت کشیدهٔ مؤمنان روشن ومنور گردد » . خط نستعلیق ۱۵ سطری صفحه اول دارای سرلوح مذهب وبین سطور وحاشیه دوصفحه اول طلا اندازی شده ـ عناوین و ابواب بشنجرف نوشته شده برگها مجدول بتحریر و طلا ولاجورد بدوجدول دارای ۱۸۰ برگ اندازه ۲۸ در۱۷ وقفی نائینی « ۳۰۹ »

۳۸۰ بستان القلوب

فارسی ـ گمان میرود تألیف ملا جلال دوانی باشد ـ مختصری است که مؤلف در دیباچه آنرا بدو قسم تبویب نموده ـ قسم اول راجع بعالم اجسام که نخست دراین قسم پس از ذکر پارهٔ از قواعد منطقی پرداخته است بعناصر واثریات . قسم دوم مربوط بعالم ارواح درخود شناسی وخدا شناسی است ـ کشف الظنون کتابی بدین نام بمحقق دوانی نسبت داده بدون اندك تعرضی بخصوصیات کتاب . ریاض العارفین هم یکی از آثار سهروردی مقتول را بدین نام یاد کرده است .

آغاز (سپاس آنخدائیرا که بی واسطه ما بخود) . انجام (پیش اصحاب دل شقاوت بس عظیم است والسلام والاکرام) خط نسخ ۲۳ سطری (به بینید جام گیتی نما ۴۴۱ حکمت ص ۳۷) (۵۸۸۳)

۳۸۱ بستان المعرفه

عربی منسوب بابو مغیث حسین بن منصور حلاج . اصلا ازاهل بیضاء شیراز است لیك درشهرستان واسط وبغداد نشو نما کرده . صحبت شیخ ابوالقاسم جنید را دریافته است . موقعیتش در انظار اختلافی است . برخی اورا صوفی زاهد وبعضی اورا ملحد میدانند نسبت تشیع بوی نیز داده شده باری بتحریك حامد بن عباس وزیر المقتدر عباسی در اواخر ذیقعدهٔ ۳۰۹ ببدترین صورتی کشته وسوخته شده

آغاز (قال العالم السید الغریب ابو عماره الحسین بن منصور الحلاج قدس الله سره المعرفه فی ضمن الحکمة مخفیة) . انجام « لا یعرف القدمی المحدث الفانی »

۳۸۶ تجرید العقاید

عربی ـ مصنف خواجه نصیرالدین محمد بن محمد بن حسن جهرودی الاصل طوسی ـ متولد در شنبه ۱۱ جمادی الاول ۵۹۷ در طوس متوفای ۱۸ ذیحجه ۶۷۲ در بغداد آرامگاهش در شهرستان کاظمین در رواق روضه حضرت امام موسی کاظم ع . نقلیاترا از پدرش و ابو السادات فرا گرفت و عقلیاترا از فریدالدین داماد نیشابوری بیاموخت مرگزیت شامخی که در دربار فاتح مغولی هلاکو خان داشت بی نیاز از شرح است .

این رساله از موجزات جامعی است که در فن خود ممتاز و دارای شروح و حواشی بسیاری است و ضمن شروح و هم جداگانه بچاپ رسیده ـ به بینید شروح اینرساله را بشماره های ۱۶۶ ـ ۲۰۱ ـ ۲۲۰ ـ ۷۷۲ ـ ۷۷۸ ـ ۸۸۰ ـ ۱۰۶۱ ـ آغاز (اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه) انجام (ثم انه فرض کفایة لا فرض عین) کاتب محمد مقیم ـ خط نستعلیق مختلف السطر ـ اوراق مجدول بشنجرف دارای ۳۱ برگ .

اندازه ۲۹ در ۲۰ ـ وقفی نادرشاه « ۳۶۴ »

۳۸۷ تحریری در انفساخ صور

عربی ـ مقاله ایست در « انفساخ صور موجوده در نفوس شریره پس از مرگ » که محرر آن شناخته نشد ـ آغاز پس از تسمیه و تحمید (قد اتفق النظر فیما امر به سیدنا الاستاد والرئیس الاجل ادام الله علوه و هو انفساخ الصور) انجام (هذا ماحضرنی ادام الله علو سیدنا الاستاد و متعنا بطول بقائه و من تفضله علی عبده ان یتسلط عذره فی هذه الاسترسال و یسد خلله و یصلح فاسده) سپس قریب سه صفحه خطبه ایست منصوب بشیخ الرئیس .

خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۴ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۳ ـ وقفی نائینی ـ « ۳۸۹ »

تحصیل الحق

به بینید اصول عقاید شماره ۳۵۲ را .

۳۸۸ تحفة الخواص

فارسی ـ یکرشته عبارتی است عرفانی در مسئله ولایت . نگارنده اش شناخته نشد . گمان میرود از مردمان نیمه دوم سده ۱۳ هجری قمری باشد ـ در متن رساله نامی برای آن تعیین نشده و نام مذکور را کاتب در صدر نسخه نوشته ـ

نادرشاه . سال وقف ۱۱٤۵ (٥١٤)

(حرف - ت)

۳۸۴ تجرید

عربی - مؤلف امیر غیاث الدین منصور بن صدر الدین محمد شیرازی دشتکی متوفای ۹۴۸ درشیراز . فضایل و کمالاترا از پدر بزرگوارش آموخته و چندی مقام صدارت شاه طهماسب صفوی را دارا بوده . اسم کتاب در نسخه تصریح نشده و تعیین آن ازراه تطابق هویت این کتاب است با آنچه که در مجالس المؤمنین در توصیف کتاب تجرید یادشده :

« دیگر کتاب تجرید در حکمت که جمیع مسائل حکمت طبیعی و آلهی را بعبارت موجز بلیغ مجرد از دلائل ذکر فرموده » کتاب بر دو قسم مرتب شده قسم اول طبیعیات است که ضمن ۸ فن تمام شده : فن ۱ - فی سمع الکیان ۲ - فی السماء و العالم ۳ - فی الکون والفساد ۴ - فی آثار العلویة ۵ - فی المعادن ۶ - فی النبات ۷ - فی الحیوان ۸ - فی النفس .

قسم دوم در الهیات که در ۴ فن صورت گرفته :

۱ - فی الفلسفة الاولی ۲ - فی واجب الوجود وصفاته ۳ - فی الجواهر الروحانیة ۴- فی العنایة و کیفیة دخول السرفی القضأ الالهی و معنی القضأ والقدر - نسخه از مسودهٔ مغلوطی رونویس شده است .

آغاز (اللهم یا نور الارض والسماء و یا عالم السر والا خفی انت اعلم بحوایج السائلین) انجام (فاجتهد فی تنویر سایر الانوار فتکون نوراً علی نور یهدی الله لنوره من یشاء و یضرب الله للناس الامثال)

خط نسخ ۱۸ و ۱۷ سطری - دارای ۲۰ برگ - وقفی آقای زین العابدین اندازه ۲۰ در ۱۲ « ۳۶۵ »

۳۸۵ تجرید

مکرر پیش . آغاز (یا نور الارض والسماء یا عالم السر واخفی) انجام (لیکون نورا علی نور یهدی الله لنوره من یشاء و یضرب الامثال للناس) خط نستعلیق ۱۵ سطری - سال تحریر نسخه ۹۹۷ هـ ق دارای ۲۱ برگ (به بنید تفسیر آیه بنی آدم شمارهٔ ۱۴۷۱ عمومی تفسیر ص ۲۲) « ۶۰۱۹ »

۳۹۱ تحفهٔ شاهی

فارسی ـ مؤلف شاید قاضی عبد الخالق کرهرودی باشد . کتابی است دربیان حقیقت مرتضوی ومقام عاوی۴ وشرح سفر حجاز وعتبات وحاوی‌دومجلس گفتگو ومناظره ایست درمسئله امامت که دربغداد برای مؤلف رخ داده است . کتاب بخامهٔ عرفانی وتکلفات منشیانه صورت گرفته وبشاه عباس صفوی اهداء شده ـ درکتاب‌نام مؤلف و اسم کتاب مذکور نیست وتسمیهٔ آن بدین نام وانتساب بقاضی کرهرودی بطور احتمال است فقط درصدر نسخه بخط مغایر باخط نسخه نوشته‌شده : « رسالهٔ قاضی زاده » ازاین‌جمله وقرینهٔ عصر گمان برده شد که همان تحفهٔ شاهی مختصری باشد که سید خونساری برای کرهرودی یاد کرده است .

آغاز (کنه خردم درخور اثبات تونیست) ـ انجام (فبهم انزل الغیث وبهم‌اثیب واعاقب) خط نستعلیق مختلف السطر ـ مجدول بشنجرف ـ دارای ۶۲ برگ ـ اندازه ۲۹ در ۲۱ وقفی نادرشاه ۱۱۴۵ (۳۶۹)

۳۹۲ تحفةالفحول فی شرح الفصول

عربی ـ شرحی است مزجی ومفصل برفصول خواجه نصیرالدین‌طوسی(۱) درنسخه نامی از شارح نیست شارح درآخر کتاب آورده که تاریخ فراغت ازین شرح در ۹۵۳ ق . ه درکلکنده ازمحال دکن بوده . گمان میرود شارح محمد بن‌أحمدخواجکی شیخ شیراز باشد . نسخه قدری از دیباچه اش افتاده .

آغاز موجود (والبرهان‌وکاتب الرساله بل الکتاب الموسوم بالفصول فی علم الاصول) انجام (وعاشر ها الرضا و هو الخروج عن رضاه الی رضی ألله تم بالتسلیم الیه بالکلیه والرضا بالقضایات لایصح الا علی احاد من الکمل) . کاتب مظفرعلی . تاریخ کتابت رجب ۹۵۴ ـ خط نستعلیق ۱۹سطری ـ دارای ۲۷۹ برگ . اندازه ۲۵ در۱۵ ـ وقفی‌ابن‌خاتون سال ۱۰۶۷ (۳۷۰)

۳۹۳ تحفةالنجفیه

عربی ـ نگارش میرزا محمد باقر بن محمد جعفر طباطبائی همدانی ـ متوفای

---

(۱) ـ فصول خواجه نصیر الدین فارسی است وچنانکه گذشت فاضل گرکانی آنرا تعریب نموده متن این کتاب ترجمهٔ فصول است .

آغاز (الحمدلله الذی انسانا حقایق الدین) انجام (گویم اندر مجمع روحانیان و تمت کلمة ربك صدقاً و عدلا لامبدل لکلماته)

خط نستعلیق ۱۱ سطری - عناوین بقرمزی نوشته شده - دارای ۳۷ برگ. اندازه ۱۷ در ۱۱ . وقفی نائینی « ۵۶۴۴ »

۳۸۹ تحفة الذهب

فارسی - یکرشته نگارشی است عرفانی از نعیمی نامی که مقیم در گلپایگان بوده و برای شاهزاده اسماعیل میرزا نگاشته . نسخه بخط دستی نگارنده است تاریخ تحریر آن جمعه ۱۵ شوال ۱۲۹۷ است .

آغاز (اللهم صل علی محمد ناصب لواء الحمد و صاحب المقام المحمود وعلی آله الطاهرین الفائزین ببذل المجهود) انجام (ناگاه خاك راهی جام جهان نما شد)

خط نسخ و نستعلیق مختلف السطر که در بعضی از صفحات بطور چلیپا نوشته شد و مجدول بمرکب - دارای ۱۰ برگ - اندازه ۲۳ در ۱۸ وقفی نائینی « ۳۶۷ »

۳۹۰ تحفهٔ شاهی

فارسی - مؤلف قاضی زاده علاء الدین عبد الخالق کرهرودی ازافاضل نیمهٔ اول سده ۱۱ وشاگرد شیخ بهائی است . بروایت سید خوانساری مؤلف را دو تالیف است باین نام که یکی مفصل تر ازدیگری است وابن همان نسخهٔ مفصلتر است که حاوی مناظرات مؤلف با قاضی زادهٔ خوارزمی درموضوع امامت است که درمجلس شاه عباس صفوی صورت گرفته و بامر شاهنشاه نامبرده تحریر یافته وضمن مقدمه و قاعده و خاتمهٔ مختصر ومرتب گشته است :-

مقدمه دربیان معنی ومقصود از لفظ امام وبیان احتیاج بوجود وی . قاعده - وآن مشتمل است برمناهج متعدده . خاتمه در رجعت ومطالب مربوطه بمعاد است .

آغاز (کس نامه انوار جلی ننویسد) . انجام (مرقوم رقم حسن اعتقاد گشته در رشتهٔ خلوص نیت وصفای طویت منتظم باد) کاتب ملامحمد جعفربن زین العابدین . تاریخ کتابت ۱۵ جمادی الاول ۱۲۴۳

خط نسخ ۲۰ سطری - ابواب وعناوین را بقرمزی نوشته - دارای ۱۷۲ برگ - اندازه ۲۶ در ۱۶ - وقفی تاج ماه بیگم ۱۲۶۲ (۳۶۸)

اشرف المجالی واکمل المظاهر و علی اله و احبائه و اتباعه »
انجام « من وتو رفته و خدا مانده قلت ما قلت و استغفرالله » کاتب محمدتقی بن‌أشرف حسینی مازندرانی . تاریخ کتابت صفر ۱۰۲۲ خط نسخ و نستعلیق ۱۶ سطری . دارای ۱۶ برک ، اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی ملامرسی - « ۵۸۵۷ »

۳۹۶ تحقیق التفرید

عربی ـ مکرر شماره پیش : آغاز (رب زدنی علما الحمدلله الاول) انجام (قلت ما قلت و استغفرالله) در اول نسخه ۳ برک مطالب متفرقه از شرح هدایة ملا صدرا است . خط نسخ ۲۰ سطری ـ دارای ۷ برك ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی نائینی . « ٦٤٣٠ »

۳۹۷ تحقیق المبین فی شرح نهج المسترشدین

عربی ـ شارح نجم الدین خضربن شمس‌الدین محمد بن علی رازی حبلرودی نجفی از اعلام نیمه ۱ سدهٔ ۹ هـ ـ ق ـ شرحی است مزجی بر نهج‌المسترشدین علامهٔ حلی. شارح در دیباچه آورده که پس از مفارقت مجلس حضرت استاد ادام الله ظلاله وحرکت از شیراز و زیارت نجف باین شرح برداختم و تاریخ فراغت ازین شرح را بطوریکه در آخر کتاب ذکر نموده نزدیك صبح یکشنبه سیم ذیقعده ۹۲۸ در مدرسهٔ زینیه واقع در حله سیفیه است ـ تاریخ مزبور تحقیقاً اشتباه از کاتب نسخه است و صحیح همان است (که در روضات الجنات بطورتقریب ذکر شده) ۸۲۸باشد ـ چه آنکه شارح ازتلامذه شمس الدین محمدبن میرسید شریف است که در ۸۳۸ فوت کرده و عبارت مذکور در دیباچه صریح است که شارح در حیات استادش شروع بتالیف این شرح کرده بنابرین اگر تاریخ اتمام آن در ۹۲۸ باشد چنین میشود که مدت تالیف این شرح ۹۰ سال باشد
آغاز (نحمدك الهم « کذا» یارافع العلوم باحسن الکلام)
انجام (و دفع الله عن ساکنیها جمیع النوائب والاذاء بحق محمدالمصطفی وعترته‌الاوصیاء من سنة ثمان و عشرین تسعماء « کذا » هجریة) تاریخ کتابت سه شنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۴۵ ـ خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۱۸۰ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۳ ، وقفی آقا زین العابدین در سال ۱۱۶۶ « ۳۷۲ »

تحفة المراد

شرح نکات عرفانی قصیدهٔ میرفندرسکی است مراجعه شود بباب ادبیات

۱۳۱۹ هـ . ق از پیروان شیخ احمد احسائی است - مختصری است درتحقیق اقسام نسبت که در ۷ جمادی الاول ۱۲۸۷ در نجف از آن فراغت یافته است -

آغاز پس از دیباچه (بوساطه ال الرسول علیهم السلام ازنسبة جمیع ماسوی الله سبحانه)

انجام (و قد مر شرح جمیع ذلك و ذلك فذلکة الکل) کاتب فضل الله بن محمد ابراهیم همدانی - تاریخ کتابت ۱۹ ذیحجه ۱۲۸۹ - خط نستعلیق ۱۲ سطری . دارای ۱۹ برگ . کاغذ نسخه آبی . وقفی نائینی (به بینید رساله تحقیق نفس رحمانی شماره ۶۶۲ حکمت ص ۱۷ « ۵۹۵۸ »

۳۹۴ تحقیق الانسان

عربی - مؤلف نظر بآنچه که در صدر نسخه نوشته شده شیخ الرئیس است . این رساله غیر از رساله (قوی الانسانیة و ادراکاتها) است رساله دریکمقدمه وسه مبحث و خاتمهٔ صورت گرفته : المقدمة فیما یطلق علیه لفظ الانسان من المعینین ، مبحث اول فیما اشتهر بین القوم من تعریف الانسان الخ ۲ - فیما ظننت انه صواب ان یذکر فی تعریفه . ۳ - فی ان الانسان باحد معنیه مرکب فی الخارج و بسیط فی العقل الخ . خاتمه ففی تحقیق ان الانسان باحد معنیه هل عینه بالمعنی الاخر ذاتا و وجودا .

آغاز (اما بعد فهذه رسالة فی تحقیق معنی الانسان و تبیین تعریفه و تعیین اجزائه بما لامزید علیه) انجام (و ان سرور النفس فی التعطیل علی ان الوقت یقتضی التعجیل)

خط نسخ که در سه ستون بطور چاپا نوشته شده بین سطورمجدول بطلاوتحریر . ابواب و عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای دو برگ . اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی (به بینید رساله در ارزاق شماره ۵۹۱ حکمت ص ۲) « ۵۹۳۰ »

۳۹۵ تحقیق التفرید لارباب التوحید

عربی - مؤلف کمال الدین حسین بن محمد لاری از شاگردان علامهٔ دوانی است . نام و نسب مؤلف درصفحهٔ ۱۶ این نسخه چنین ذکر شده : « کمال الدین بن محمد بن فخر بن علی لاری » تاریخ تولد و وفات مؤلف بنظر نرسید . لیك درتاریخ جمادی الثانی ۹۲۸ میزیسته . « کشف الظنون ج ۲ - روضات الجنات » رساله مختصریست در اثبات وحدة وجود که بنام امیر عبدالباقی صدر اعظم شاه اسمعیل صفوی تالیف نموده و در سال ۹۱۳ در شهرستان لار از آن فراغت یافته است .

آغاز « رب زدنی علما الحمدلله الاول الاخر الباطن الظاهر والصلواة والسلام علی سیدنا

کامل با وجود کمال و علم و دانش خود مریدی و شاگردی بشسته رکهیسراختیارنموده از آب حیات سخنان ارشاد و تلقین و اپدیس گیان او که در ضمن حکایات شیرین و افسانه های رنگین صورت یافته بهره گرفته » تا آنجا که گوید : « و بعد از خرامیدن خود بانعالم بقاء سخنان بشسته را که مانند آب حیات جانبخش باشد برای اهل عالم یادگار گذاشت » (وپس ازگذشتن چندین‌دور های فلکی و سد ها سال بالمیك رکهیسر معروف که استاد و مرشد روشن دل عصر خود بوده بدرخواست شاگردش موسوم به بهرك سخنان بشسته را ضمن ۳۲۰۰۰ شلوك شرح و بر شاگردش املاء نموده وشاگرد آنرا نسخه و تالیف نموده مؤلف آن ۳۲۰۰۰ شلوك را تلخیص و ضمن ۶۰۰۰شلوك‌نموده و این‌مختصر جامع را در شش‌باب مندرج نموده » :

باب ۱ ـ در بیان احوال رامچند که‌او را چون جذبهٔ عالم غیب گریبان جان بگرفت از مشغولی اسباب دنیوی دل گرفته شد که سلطنت این جهانی و حظهای‌نفسانی بر او تلخ گردید و آنرا بزبان سانسکریت بیراك برکرن گویند ۲ـ دربیان ممجه‌برکرن « فناء از صفات بشریت و باقی ببقاً حق شدن » ۳ ـ ایبت برکرن « یکانگی ذات حق شرح و منشاء کثرات و بودن تعینات لایتناهی ظهور یکنور است » ٤ ـ استهرت «استهته» برکرن (ترتیب پیدایش و نظام و کیفیت بقاء این عالم در مدت عمر خود) ۵ ـ ابشم برکرن « جمع حواس و خواطر و توجه بحق » ٦ ـ بزبان پربرکرن « در بیان تصوف » طرائق الحقائق از جملهٔ مؤلفات میرزا ابوالقاسم فندرسکی بیکی‌حاشیه‌براین کتاب‌راشمرده نسخهٔ موجوده‌پاره‌ای ازصفحات آن دارای حواشی‌است بامضاء (ابوالقاسم) و « حس » و مذیل است بفرهنگ لغات کتاب .

آغاز « شکر و سپاس بیقیاس سزاوار حضرت دادار آفریدگار بی مثل و مانند و بی همتاست» انجام « بهرك نام‌شرح کفت‌از احوال رامچند که بشسته اپدیس گیان نموده تمام شد » تاریخ کتابت ۱۲۲۴ خط نستعلیق ۲۰سطری ، مجدول بلاجوردوشنجرف بدو جدول ـ دارای ۳۹۱ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۳۷۴ »

۴۰۰ ترجمهٔ جوك باشست

فارسی مکرر پیش ـ این نسخه مصدر است به چهار بیت شعر در توصیف کتاب که بمیر فندرسکی نسبت داده شده ـ بیت اولش این است :

« همچو آبست این سخن بجهان ـ پاك و دانش فزای چون قرآن » فرهنگ لغاتش

۳۹۸ ترجمهٔ پنج پرسش و پاسخ

فارسی رساله حاوی پنج پرسشی است که در راه میان مکه و مدینه از تاج‌الدین اشنوی شده و او پاسخ داده ـ در نسخه نام صریحی از مترجم نیست فقط در دیباچه خود را از مریدان عبدالسلام کاموسی معرفی نموده و هم بمترجمی کتاب عوارف‌المعارف سهروردی‌شناسانیده کشف‌الظنون مترجمین فارسی آنکتاب را یکی بنام ظهیرالدین عبدالرحمن بن علی شیرازی و دیگریرا باسم شیخ عزالدین‌محمود بن علی کاشانی نطنزی یاد کرده.
و در آخر نسخه هم مسطور است:

(تمام شد این رساله علی یدالعبد الفقیر احمدبن محمد حاجی کاموسی فی‌تاریخ‌محرم سنهٔ سبعمائه) پنج پرسش این است:

پرسش اول از تعریف و ماهیت نفس است ۲ ـ از تعریف دل و حقیقت اواست ۳ ـ حد سر چیست ٤ ـ فرق نفس و روح ودل ٥ ـ رتبت سر وروح.

آغاز (پس‌از تسمیه و تحمید (بدانك این ضعیف لهیف اسیف بنده خدا و محب رسول و اهل بیت رسول) انجام (از بهر قصور ادراك آفریدگان و نیز از بهر استبقاء ایمان اهل زمان والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۱۹ و ۲۰ سطری (به بینید اصول عقاید ۳۵۲ حکمت ص ۱۰۰) « ۵۹۱۶ »

۳۹۹ ترجمهٔ جوك باشست

فارسی ـ مؤلف بندت کشمیری موسوم به ابهنندن ـ مترجم پانی پتی از مردمان اوائل سدهٔ ۱۰ ـ این کتاب از کتب معتبرهٔ حکمأ براهمه و شامل فلسفه و تصوف‌واصول عقاید و اخلاق کیش برهمی است که بفرمودهٔ نورالدین محمد جهانگیر پادشاه (متوفای ۱۰۳۷ هـ ـ ق) هنگام ولیعهدیش (که موسوم بسلطان سلیم بوده) از سانسکریت‌بپارسی نقل شده. مترجم گوید:

« مضمون وماحصل آنرا از زبان پنهان مشروحاجی بوری و جگنات مرنیادسی فرا گرفته بی شایبهٔ تکلف و تصرف ترجمه بفارسی ساده نموده »

مؤلف در دیباچه پس از تقدیس برهم هویت و تاریخ پیدایش کتاب را نگاشته که نصوص برخی از عبارات و خلاصهٔ پاره‌ای را می نگاریم:

« بنا بر آن مظهری جامع صفت‌جمال و جلال خود ذاتی مستجمع نعوت کمال خداوندی خود از رحم کوسلیان زن را جه جسرته که عفیفه و پارسا بود ظاهرگرد و آنمظهر

۴۰۴ ترجمهٔ شواهد الربوبیه

فارسی ـ مؤلف آخوند ملاصدرا ـ مترجم ـ ابوالقاسم احمد یزدی .
کتاب بخواهش شاهزاده محمد ولی میرزا پسر فتحعلیشاه ترجمه شده. مترجم در یکشنبه دهم جمادی لاول ۱۲۴۵ از ترجمهٔ کتاب فراغت یافته. نسخه دیباچه را ندارد . گمان میرود نسخه بخط مترجم باشد .

آغاز (مشهد اول درآنچه احتیاج به آن میباشد درهمهٔ علوم) ـ انجام (چه ملك مشتق میباشد ازالوکه معنی رسالت است) .

خط نستعلیق ۱۶سطری ـ عناوین بقرمزی نوشته‌شده . دارای ۲۱۲ برك اندازه ۲۲ در۱۶ وقفی قائم مقام بهمن ۱۳۱۶ (۳۷۷)

۴۰۵ ترجمة‌العقاید

فارسی ـ مؤلف ملامحسن فیض کاشانی (ترجمه اش بیاید) مختصریست دراصول عقاید که برهشت « در » مرتب گشته .

آغاز (حمد بیحد وثنای بیعد خداوند) . انجام (ما را ساقی رباید از دست رزقنا الله ذلك بمنه) . خط نستعلیق که درمتن وحاشیه بطور چلیپانوشته شده . مجدول بطلا وتحریر (به بینید رساله دربیان مخارج وصفات حروف شماره ۴۰۸۱ تجوید ص۷) (۶۰۵۰)

۴۰۶ ترجمهٔ مدارج الکمال

فارسی ـ ازخامهٔ حکیم افضل الدین محمد کاشانی معروف به بابا افضل ازدانشمندان سدهٔ هفتم ـ آرامگاهش درمرق ازتوابع کاشان ـ ترجمهٔ مؤلف بطور روشن ومحرر در مدارك موجوده بنظر نرسید ـ منتظم ناصری سال وفاتش را در۶۶۷ ق ـ ه نوشته و سال ۶۶۶ و ۷۰۷ هم گفته شده ـ جنبهٔ امتیازی مؤلف توانائی او است درنگارش پارسی ـ ارباب تذکره‌ها این کتاب را بنام مدارج الکمال ذکر نموده اند ـ و کشف الظنون (مدارج الکمال الی مدارج الوصال) ثبت کرده بدون تعرض ازعربی یا فارسی بودن کتاب ومشخصات دیگر او ـ دراین نسخه که اجمع نسخ است و هم نسخهٔ دیگر مؤلف را تنصیص است که نظم این کتاب درنخست بلغت عربی‌بوده و بخواهش برخی از یاران ترجمه نموده ـ نسخهٔ عربی آن بنظر نرسیده ، کتاب درعلم النفس ومباحث‌مربوطه بآن میباشد که پس از دیباچه ضمن هشت « در»سخن ، صورت گرفته : گشایش در

در صدر نسخه تدوین شده است .

آغاز (شکر و سپاس بیقیاس سزاوار حضرت دادار آفریدگار) انجام (بهرک نام مشرح گفت از احوال را مچند که بشسته ابدیس کیان نمود نموده تمام شد)

تاریخ کتابت ۲۳ صفر ۱۲۴۲ ـ خط نستعلیق ۱۹ سطری دارای ۳۳۷ برگ ـ اندازه ۳۰ در ۲۰ ـ وقفی نائینی . « ۳۷۳ »

۴۰۱ ترجمهٔ رسالهٔ مناظره

فارسی ـ مؤلف مناظر ابن ابی جمهور احسائی ـ مترجم جلال الدین محمد بن محمد کاشانی است که در ۱۹ شعبان ۱۰۰۱ در هند ازین ترجمه فراغت یافته .

آغاز « ثنا و محمد تیکه زبان بیان بحکم انت کما اثنیت علی نفسک بعجز وقصور معترف باشد » انجام (و بعد از آن حقیقت احوال او معلوم نشد)

کاتب شاه محمد همدانی ـ تاریخ کتابت رجب ۱۰۴۲ ـ خط نستعلیق ۲۲ سطری دارای ۱۹ برگ اندازه ۲۰ در ۱۴ . وقفی فهرستی « ۳۷۵ »

۴۰۲ ترجمه رسالهٔ نفس

فارسی . مصنف ارسطاطالیس . مترجم بفارسی افضل الدین محمد کاشانی (ترجمه‌اش بیاید) فضلاء یونان بشرح وتفسیر این سه مقاله پرداخته اند . ابن ندیم آورده که این سه مقاله را حنین بن اسحق عبادی بسریانی نقل داده واسحق بن حنین این سه مقاله‌را که بشرح ثامسطیوس بود ترجمه بعربی نموده وظاهرا دیگری هم این رساله‌را بعربی ترجمه کرده باشد . دانسته نشد که این رساله ازکدام ترجمه نقل بفارسی شده است . نسخه در تهران بچاپ رسیده .

آغاز (بنام ایزد بخشایندهٔ بخشایش گر همگی آنچه دانای یونان) . انجام (و بر این حجتهای قوی گفته‌اند وروشن بنموده‌است) خط نسخ ۱۷ سطری . مجدول بزر وتحریر ولاجورد . دارای ۴۲ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۲ واقف معلوم نشد (۳۷۶)

۴۰۳ ترجمه رسالهٔ نفس

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (بنام ایزد بخشاینده بخشایش همگی) انجام (وبر این حجتهای قوی وروشن بنموده) ـ تاریخ کتابت ۱۲۷۵ ق ـ ه

خط نستعلیق ۱۸ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۹ برگ ـ اندازه ۲۹ در ۱۸ وقفی نائینی (به بینید ره انجام نامه شماره ۷۴۹ حکمت ص ۲۳) (۹۲۸)

خط شکسته نستعلیق ۲۴ سطری که بطور چلیپا نوشته شده . سال تحریر نسخه ۱۳۱۹ ـ دارای ۲۰ برگ ـ اندازه ۲۹ در ۱۷ ـ وقفی نائینی « ۸۸۲ »

۴۱۰ ترجمهٔ مدارج الکمال

فارسی ـ مکرر پیش . از اول این نسخه بقدر صفحهٔ افتاده است

اول موجود (و پنهانی و درونی که فزودش درونی نیست)

انجام (و ان الله بهم لرؤف رحیم) خط نسخ ۱۷ سطری ـ مجدول بطلا و تحریر و لاجورد . دارای ۱۰ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۲ . « ۸۸۳ »

تشیید القواعد فی شرح تجرید العقاید

به بینید شماره ـ ۱۶۶ و حاشیه بر این کتاب را بشماره ۴۱۲ بنگرید

۴۱۱ تعریف علم کلام

عربی ـ مؤلف ملا جلال دوانی . تعلیقه ایست بر تعریف علم کلام که در کتاب مواقف مذکور است . درین تعلیقه متصدی دفع اعتراضات علی عران طوسی بر شارح انکتاب « میر سید شریف » شده است . مؤلف رساله را بنام میر محب الله پسرزاده امیر نعیم الدین نعمة الله تألیف نموده و بهند فرستاده است . «۱»

آغاز (یا من وقف فی حواشی مواقف جلاله عقول الاجلة الاعلام)

انجام (فان الامی متهیو للکتابه لکنه لیس قادرا علیها) نسخه مقابله شده است . خط نستعلیق مختلف السطر . دارای ۱۸ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ . وقفی نائینی . « ۳۸۲ »

۴۱۲ تعریف علم کلام

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (یا من وقف فی حواشی مواقف جلاله)

انجام (فان الامی متهیؤ لکتابه لکنه لیس قادرا علیها) خط نستعلیق و شکسته ۲۰ سطری دارای ۸ برگ وقفی نقی موسوی ـ سال وقف ۱۱۱۹ ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ (به بینید رساله وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۹۷) « ۶۴۰۴ »

۴۱۳ تعریف علم کلام

عربی ـ مکرر پیش . آغاز (یا من وقف فی حواشی مواقف جلاله)

انجام (لیس قادرا علیها تم الرساله) خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ مجدول بلاجورد ـ (به بینید

(۱) « مجالس المؤمنین »

اول که گوهر مردم و آنچه اوراست درو یافته شود . ۲ـ آنچه جدا شد مردم ازجز مردم ۳ . درذکر مراتب خاصیت مردم میان دوطرف نقصان و کمال . ۴ـ در ذکر اسباب یاری دهندهٔ خاصیت مردم را دررسیدن بکمال ۵ـ درآفات واسباب که نفس را ازکمال وغایت خویش باز برند وبکسلند . ۶ درنشانهای کمال خاصیت مردم .
۷ـ درذکر طریق حاصل کردن اسباب یاری کنندهٔ بیداران وهشیاران را فهم ودرایت و بصیرت وهدایت درترقی وزیادت . ۸ـ در پیدا کردن فایده ومنفعت دانش .
آغاز (بنام خدائیکه جز او خدائی نیست آغاز هرچیز واو بی آغاز) . انجام (وچون مدد فضل وتوفیق الهی بپایان رسد محمد بامحامدان قرین شود وهم اسعد باسعادت همنشین گردد ان الله لرؤف رحیم و الحمد لله علی ما هدانا) خط نستعلیق وشکسته ۱۷سطری دارای ۳۲ برگ . اندازه ۲۱ در۱۴ وقفی نائینی (۸۸۴)

۴۰۷ ترجمة مدارج الکمال

فارسی ـ مکرر پیش ـ این نسخه با نسخه پیش تخالف عبارتی دارد .
آغاز نسخه (الحمدلله رب العالمین) آغاز مطلب (خداوندا بفزونی جودوفروغ وجودت) انجام (و شکیبای برآمیزش بلا نعم المولی و نعم الیقین لااله الا هواليه المصير) خط نستعلیق و شکسته که بطور چلیپا در متن و حاشیه نوشته شده ـ مجدول بطلا و تحریر ـ دارای ۶ برگ . اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « ۲۷۹ »

۴۰۸ ترجمة مدارج الکمال

مکرر پیش ـ آغاز (خداوندا بفزونی خود و فروغ وجودت که جان بوی جویا و خردبوی گویا شد) انجام (از نوازش چنین عطا و شکیبای برآزمایش بلانعم المولی و نعم النصیر لااله الا هو والیه المصیر)
خط نستعلیق که بطور چلیپا در هر صفحه در سه ستون نوشته شده . مجدول بطلاو تحریر (به بینید رساله در عشق شماره ۶۱۴ عمومی ادبیات ص۱۰) « ۵۹۴۳ »

۴۰۹ ترجمة مدارج الکمال

مکرر پیش ـ نویسنده دیباچه را ننوشته ـ آغاز « آغاز سخن بدانید ای برادران و یقین شوید » انجام (وهم اسعدباسعادات این هم نشین گردد ان الله بهم لرؤف رحیم و لله الحمد علی ما هدانا انه ولینا و مولینا)

در زیر عنوان « تعلیق » ذکر شده . این نسخه ملك شاهزادهٔ عزالدوله بوده مشار اليه بخط خودش در تاريخ ۱۲۸۳ نوشته که مؤلف کتاب شیخ الرئیس است . گمان میرود این کتاب همانی باشد که در کتب متأخرین از آن نقل شده و ابن ابی اصیبعه آنرابعنوان (کتاب تعالیق علق عنه تلمیذه ابو منصوربن زیلا) یاد کرده است

آغاز پس از تسمیه و تحمید (تعلیق موضوع المنطق هوالمعقولات الثانيه المستنده الى المعقولات الاول من حيث يتوصل بها من معلوم الى مجهول)

انجام « وليس مؤثرالداعى بالحقيقه من الاول بل هو بالحقيقه المؤثرلا لاالداعى »

صدر نسخه ضمن ۲۸ صفحه افادات و عباراتی است ؛ خط نستعلیق وشکسته که بطور چلیپا نوشته ـ عناوین در متن و حاشیه بشنجرف ـ دارای ۱۰۱ برك ـ اندازه ۲۲ در ۱۲ ـ وقفی نائینی . « ۳۸۵ »

۴۱۶ تعليقات

مانند پیش ـ این نسخه با نسخهٔ شمارهٔ پیش اختلاف ترتیب و عبارت دارد وپارهٔ از صفحات آن دارای تعلیقاتی است بامضاء « م ح ق » گویا میرداماد باشد . کاتب احمد بن زين العابدين علوى عاملى خاله زاده وهم شاگرد میر داماد است و ترجمه اش درامل الآمل و روضات الجنات مذکور است . تاریخ کتابت ۵ رجب ۱۰۰۵

آغاز پس از تسمیه و تحمید (آ ان العالم انما يسير مضافا الى الشى المعلوم بهيئة يحصل فى ذاته) انجام « و هذا هوالملكة المستفاده من واهب الصور و تخرج به عقولنامن القوه الى الفعل » خط نستعلیق و شکسته مختلف السطر ـ دارای۱۷۸ برك ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی . « ۳۸۴ »

۴۱۷ تعليقات

فارسی ـ مسائل چندی است حکمی ازقسمت امور عامه که بعنوان « تعلیق » ذکرشده وغالباً مطالب مربوط بیکدیگر است . درنسخه نامی ازمؤلف نیست . درپشت نسخه بخط مغایر باخط نسخه نوشته شده : « تعليقات ملا رجبعلى » گمان میرود همان ملا رجبعلی تبریزی باشد که درشعر « واحد » تخلص میکرده و طرف انس شاه عباس صفوی دوم بوده ـ وفاتش بروایت روضة الصفا سال ۱۰۶۵ و بروایت تذکرهٔ دانشمندان آذربایجان ۱۰۸۰ است .

آغاز . (تعلیق درتفسیر قول حکیم که الممکن فی حد ذاته لیس وعن علته ایس

حاشیه بر محاکمات ۵۳۵ حکمت ص ۲۰۸) (۵۸۸۹)

۴۱۴ تعلیقات

عربی – نظر بانچه کاتب در صدر نسخه نوشته اثر خامهٔ معلم دوم ابو نصر محمد بن طرخان بن اوزلغ فارابی متوفای در سن زیادهٔ بر ۸۰ در سال ۳۳۹ ؛ آرامگاهش بیرون باب الصغیر دمشق . در ترجمه‌اش آورده اند که فرزند سپاهی بوده و از ترکستان ببغداد رفت . و در علوم مختلف مکمل گشت سپس بشام رفت . مقدمشرا سیف الدوله حمدانی گرامی داشت ، در سایهٔ شهریار حمدانی روزگاری را بزهد و پارسائی میگذرانید و با روزی چهار درهم مستمری از شهریار مذکور قناعت مینمود و بعزلت و انزوا میزیست . کنارهٔ سبزه و آب ماوی میداشت و بافادات درسی و املاء و نگارش افکارش می پرداخت . افادات قلمیش را در رقعه ها ثبت مینمود و در جزوه ها کمتر کتابت مینمود ؛ بهمین جهت آثار خامه اش بیشتر بطور مقاله و فصول و تعلیقات است . از اساتیدش پیش از ابوبکر سراج ودر نحو و متی بن یونس ویوحنا بن حیلان (جیلاد – خیلان) در منطق اطلاعی نیست – این رساله که از جمله تعلیقات او است جملاتی است مجزا و مستقل در مباحث حکمت . گویا همانکتابی باشد که ابن ابی‌اصیبعه بعنوان (تعالیق فی الحکمة) یاد کرده است .

آغاز (منها هذه الموجودات کلها صادرة عن ذاته و هی مقتضی فهی غیر منافیه له)

انجام (و قد یتفق ان یکون دونه و کذلك فی الهندسة کالنقطه اذا اخذنا ها و نقول انه شئی لاجزء له والله اعلم بحقیقه‌الحال) در پایان نسخه مقاله ایست در بیان محرك اول منسوب بابو سلیمان منطقی محمدبن طاهربن بهرام سجستانی « منجری » از حکماء سدهٔ ۴ ق – ه آغاز (فی المحرك الاول ان اولی البحوث عن المحرك الاول ما ارتبط الکمال فی النظر الطبیعی فیه بالنظر الی فیما بعد الطبیعة)

انجام (ولم یکن المحرك الاول الذی هوالشائق فی المحیط) ، خط نستعلیق شکسته ۲۸ سطری که تقریباً بدون نقطه است و نویسنده نقطه گذاری نموده و در هر سطری بیش از چند نقطهٔ نگذارده است ؛ عناوین بشنجرف – دارای ۴ برگ – اندازه ۲۷ در ۲۰ وقفی نائینی ؛ « ۳۸۳ »

۴۱۵ تعلیقات

عربی – جملات و مطالبی است در مباحث منطق و حکمت طبیعی و الهی که

۴۲۰ تعلیقه بر اسفار

عربی - مکرر بیش - خط شکسته نستعلیق ۱۲ سطری که درخود کتابخانه نوشته شده آغاز وانجام برابر باشمارهٔ پیش است . اندازه ۱۸ در ۱۱ « ۳۹۱ »

۴۲۱ تعلیقه بر درة الفاخره

عربی - اثرخامهٔ میرزا ابوالحسن جلوه ؛ آغاز (قال الملاجامی فی الرسالة الوجودیه لاشك ان مبدء الموجودات موجود) انجام (والوجود بشرط لا بمعنی انه لا یقوم بالمهیة کما فی وجود الممکنات)

کاتب حاج سید عباس شاهرودی - تاریخ کتابت رجب ۱۳۰۶ در تهران پس ازین ضمن سه صفحه عبارتی است در بیان ترکیب حقیقی وانضمامی - خط نستعلیق ۱۵ سطری . دارای ۱۰ برك اندازه ۱۸ در ۱۱ ؛ وقفی فهرستی : « ۶۴۹ »

۴۲۲ تلخیص الشافی ج ۱ و ۲

عربی - مؤلف شیخ طوسی (ترجمه اش در شماره یك اخبار ذکر شد)

تلخیص و اضافاتی است بر شافی شریف مرتضی که در ماه رجب ۴۳۲ از آن فراغت یافته . مجلسی دوم اصل کتاب شافی و هم تلخیص ان را تصحیح کرده تاریخ فراغت از تصحیح (بنا بر سواد دستخط مجلسی که در ذیل ج ۱ نوشته شده) آخر رجب ۱۰۹۷ است . آغاز (الحمد لمستحق الحمد و موجبه)

انجام (و نسال الله تعالی ان یجعل ذلك خالصا لوجهه مقربا من مثواه و مبعدا من عقابه بمنه انشا الله) نسخه بچاپ هم رسیده . خط نسخ و نستعلیق مختلف السطر - قسمت کمی از جزوات بخط قدیم و بقیه بخط تازه است - دارای ۲۵۵ برك - اندازه ۲۵ در ۱۴ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ شمسی . « ۳۹۰ »

۴۲۳ تنبیه النائمین

فارسی - جمع و نشر یکنفر بابی ازلی است که نام او بدست نیامد .

کتاب پس از دیباچهٔ ناشر حاوی لوح و مکتوبی از عباس افندی در دعوت عمه‌اش به بهائیت و پاسخ عمه اش از آلدوح میباشد .

گمان میرود که این کتاب همان کتابی است که نزد این فرقه معروف است به کتاب عمه .

آغاز (حمد و ستایش مبرا از ارایش اغراق و معلی از الایش اغلاق) انجام

یعنی ممکن ازانحیث که ممکن است چیز وجود نیست) - انجام (و ازتوجه عقل بظاهر به بیرون آمدن شعاع تعبیر فرموده است دانشمند کیفیت علم عقل بموجودات و احساس عقل موجودات را) ـ خط نسخ ونستعلیق ۲۰ سطری ـ دارای ۲۲ برگ ، اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی فهرستی (۳۸۶)

۴۱۸ تعلیقات بر شرح فصوص

عربی افاداتی است برشرح فصوص قیصری از حکیم معروف میرزای جلوه (ابوالحسن بن محمد طباطبائی زوارهٔ نائینی متولد ذیقعده ۲۳۸ در احمد آباد گجرات متوفای شب جمعه ششم ذیقعده ۱۳۱۴ درتهران مدفون درقبرستان ابن‌بابویه) که ظاهراً تقریر او و تحریر تلمیذش حاج سید عباس بن‌علی اورسجی شاهرودی « متوفای شوال ۱۳۴۱ درسن ۷۰ واندی درمشهد » باشد .

آغاز « قوله فی والوجود وانه هوالحق مراده من هذا الوجود هو الوجود الذی هو مقابل المفهوم ای حقیقه الوجود التی بها یطرد العدم » - انجام « و بما یمکن معرفته من المجوع و ما یتعذر علی ما ساشیر الیه فیما بعد انشا الله » کاتب حاج سید عباس شاهرودی ـ خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۴۵ برگ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۳۸۷ »

۴۱۹ تعلیقه بر اسفار

عربی ـ مؤلف ـ آقا علی بن عبدالله زنوزی متوفای ۱۳۰۷ مدفون در حضرت امامزاده عبدالعظیم ع استاد جامع معقول ومنقول عصرخویش بوده و بمدرسی مدرسه سپهسالار قدیم درتهران اشتغال داشته . تعلیقه افاده ایست درشرح وتوضیح عبارت اسفار دربیان برهان صدیقین که درموقف اول ازفن اول جلد سوم اسفار محرر است .

آغاز (قوله قده وتقریره اعلم یااخ الحقیقه ایدک الله بنورمنه ان الدهیات بحسب انفسها مع عزل النظرعن وجوداتها لایمکن اعتبار الصدق) ـ انجام « و قوله ع فی دعاء الصباح یامن دل علی ذاته بذاته اشارة الی القسمین فافهم ذلک کله وفقک الله للوصول الی سبیل معارفه » کاتب عباس بن علی « حاج سید عباس شاهرودی مذکور » تاریخ کتابت ۲۶ جمادی الاول ۱۳۰۷ خط نسخ ۱۵ سطری دارای ۱۲ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۳۸۸ »

۴۲۷ تنزیه الانبیاء و الائمه

عربی مکرر پیش. آغاز پس از تسمیه وتحمید (ساءلت احسن الله توفیقك املاء الکلام) انجام - (ان اخرالله نم فی الاجل و یفضل بالتائید والمعونه) خط نسخ ۲۷ سطری - مسائل وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۹۸ برك - اندازه ۳۰ در ۲۰ نسخه قدیمی است . وقفی قائم مقام بهمن ۱۳۱۶ (۳۹۴)

۴۲۸ تنزیه الانبیاء

عربی - مؤلف سید عبد الوهاب بن علی حسینی از افاضل اواخر سدهٔ ۹ واوائل سدهٔ ۱۰ مؤلف این کتاب را زبده وخلاصه وتتمیم وتوضیح تنزیه الانبیاء شریف مرتضی قرار داده ولی مبحث تنزیه الائمه را نگاشته وآنرا بنام سلطان بدیع الزمان میرزا موشح نموده . سید خوانساری این کتاب را دیده و مظنونا مؤلفش را امیر عبد الوهاب حسینی استرابادی شارح فصول نصیریه وپدر امیر نظام الدین عبد الحی دانسته - مؤلف متصدی قضاء گرگان بوده وازمشایخ مفسر زواری است . (روضات الجنات ص ۳۵۱)

آغاز (الحمد لله الذی خلق الانسان علمه البیان واوجد لهم مایبصرهم من بدیع الزمان وعجیب الشان) - انجام (وما خالفه فاضربوا به عرض الحایط) - تاریخ کتابت ۹۴۴ خط نستعلیق ۱۷ سطری - دارای ۵۲ برك - اندازه ۲۲ در ۱۵ وقفی خواجه شبیر احمد (۵۷۲)

۴۲۹ تنقیح الادلة والعلل فی ترجمة کتاب الملل و النحل

فارسی - مترجم افضل بن صدر ترکهٔ اصفهانی (۱) مترجم باشارهٔ والی عراق وقت کتاب ملل ونحل شهرستانی را ترجمه نموده وهم بدفع شکوك و شبهات و مقالات ملل (که در اصل کتاب ذکر گشته ورد نشده) پرداخته و سپس کتاب را بسلطان شاهرخ کورکانی اهدا نموده .

آغاز (اللهم صل علی ناسخ الملل وماسخ النحل وهادی السبل و افضل الرسل ومهدی السبل محامد حمد وسپاس که گلزارارم از بهجهٔ اصطفاش شکفید) - انجام (کرم فرمای ازین بسیارم اقتد) کاتب ابو الفتح بن ابو المکارم حجاری . تاریخ کتابت ۲۶

---

(۱) . گمان میرود مترجم همان خواجه افضل ترکه است که منتظم ناصری او را مقتول در سال ۸۵۰ نوشته .

« ابدالاباد این اسم بنام نامی شما یادگار خواهد ماند » خط نسخ ۱۷ سطری ـ عناوین و پاره ای اشعار بجوهر قرمز نوشته شده دارای ۱۰۳ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی . « ۳۹۲ »

۴۲۴ تنزیه الانبیاء والائمه

عربی ـ مؤلف . شریف مرتضی ابوالقاسم علی بن حسین مشهور بعلم الهدی ملقب بذوالمجدین و ثمانینی آرامگاهش پس از دفن در خانه اش نقل داده شد بکربلا . ترجمه اش در شمارهٔ ۱۷۱ خطی گذشت . کتاب در اثبات عصمت و تنزیه پیمبران وپیشوایان دوازده گانه شیعه است از هر گونه نا مناسبیکه برخی از فرق اهل سنت بآنان روا می دارند نسخه بچاپ رسیده .

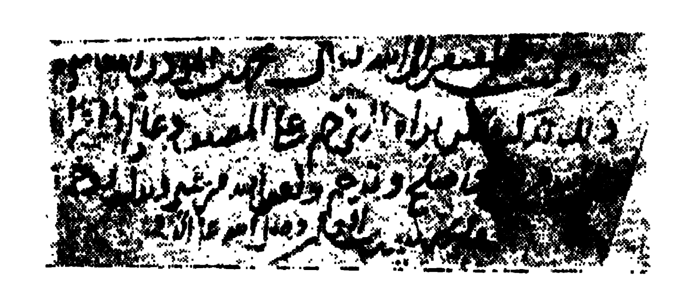
آغاز پس از تسمیه و تحمید « سالت احسن الله توفیقك املاء الكلام فی تنزیه الانبیاء والائمه علیهم الصلوة والسلام » انجام « ولعلنا نستقصی الكلام فیه فی مسایل و ناتی علی ما لعله لم نورده فی كتاب الامامة فی موضع نفرده له ان اخرالله تعالی فی الاجل و یفضل بالتائید والمعونه » تاریخ کتابت محرم ۷۸۷ خط نسخ ۲۷ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۷ برك ـ اندازه ۳۵ در ۲۵ وقفی نائینی . « ۳۹۳ »

۴۲۵ تنزیه الانبیاء والائمه

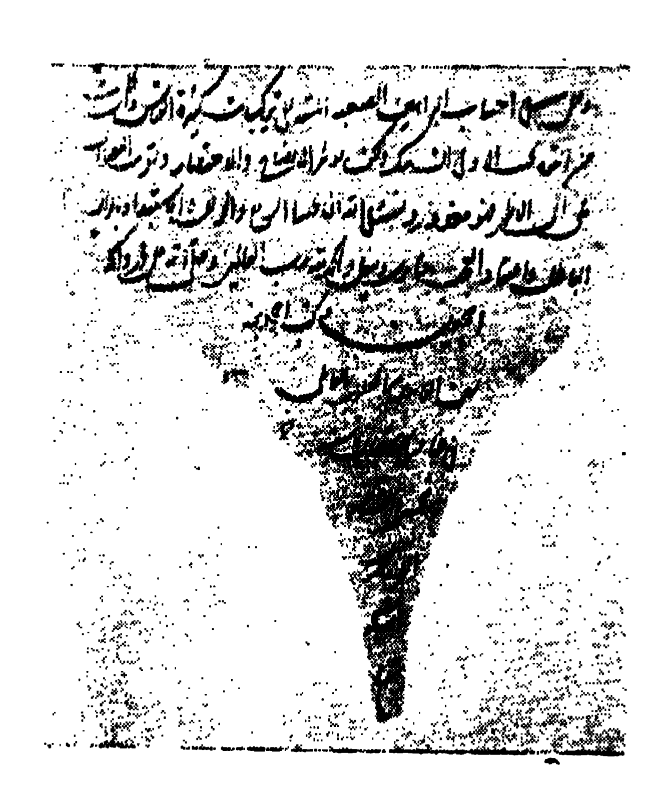
عربی ـ مکرر شمارهٔ پیش . آغاز پس از تسمیه و تحمید « سالت احسن الله تعالی توفیقك » انجام « ان اخرالله تعالی فی المده و تفضل بالتایید والمعونة » کاتب : حسین ـ تاریخ کتابت ۱۰۷٤ خط نسخ ۲۴ سطری دارای ۷۵ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۵ . وقفی نائینی . « ۳۹۵ »

۴۲۶ تنزیه الانبیاء والائمه

عربی مکرر پیش . آغاز (سالت احسن الله توفیقك) انجام (فی موضع تفرد له ان اخرالله تعالی فی المدة و تفضل بالتایید والمعونة)
کاتب . مومن ـ تاریخ کتابت ۱۰۹۱ در مدرسهٔ سمیعیهٔ مشهد ـ خط نسخ ۱۷ سطری ـ ابواب و عناوین بقرمزی نوشته شده ـ دارای ۱۲۵ برك اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی محمد شفیع بسال ۱۱۵۲ « ۳۹۶ »

صورت دستخط محمد بن مؤذن عاملی (ترجمه اش را در امل الآمل به بینید)
این سطور تتمهٔ تقریظی است که درآخر کتاب شمارهٔ ۴۳۰ حکمت خطی نوشته: « وکتب المفتقر الی الله تعالی محمد بن الموذن العاملی ذلک تذکرة لمن یراه للترحم علی المصنف وعلی اذا قراه یرحم الله من نظر واصلح وترحم ولعن الله من غیر وبدل ووحه ... (زیر صحافی رفته) والحمد لله رب العالمین وصلی الله علی ا .... (بقیه زیرصحافی رفته)

صورت دستخط سید احمد بن زین العابدین عاملی (مؤلف کتاب کشف الحقائق شمارهٔ ۲۲۲ حکمت خطی وکتاب بیان الحق شمارهٔ ۴۹ فقه خطی) که از کتاب ۳۱۶ حکمت خطی برداشته شده .

صفر ۹۵۲ خط نستعلیق ۱۶ سطری . ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۴۵ برگ - اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی قائم مقام (۳۹۷)

۴۳۰ التوضیح الانور بالحجج الواردة لدفع شبه الاعور

عربی – مؤلف نجم الدین خضر حبلرودی – این کتاب هم مانند انوار البدریه « ۲۳ حکمت خطی » در ابطال کتاب یوسف بن مخزوم واسطی ناصبی اعور است که در رد امامیه نوشته – ترجمهٔ ابن مخزوم وهم نام کتابش بدست نیامد الذریعه ابن مخزوم واسطی را بزیاده کلمهٔ «مقصودی» از معدمان حدود ۷۰۰ دانسته. این کتابرا ازانوار البدریه ممتازتر دانسته اند . ترسیم کتاب بدین نمط است : (قل الاعور - قلت) و تاریخ اتمام تالیف بتصریح مؤلف در ظهر یکشنبه ۲۶ صفر ۸٤۰ درحرم امیرالمؤمنین علی علیه السلام بوده است . نسخه دیباچه اش افتاده ودرآخر دارای دوتقریض یکی بتاریخ سلخ ربیع الاول ۸۵۶ ازحسین بن خیر بن محمد حسین (بواسطه سائیدگی بعضی از کلمات سامی پدران و انتسابات نویسنده ناشناس ماند.) است .

ودیگری از محمد بن مؤذن عاملی است « ترجمه اش در امل الامل مسطور است » ونسخه هم مصحح بتصحیح او است .

آغاز موجود « رجاء لجوده رسالة مشحونة بانواع الشبه والرد علی طریقه الابرار»

انجام – « فان اکثرهم کما تری یریدون اطفاء نورالحق لحسدهم وهواهم » .

خط نسخ ۲۵ سطری - دارای ۲۱۱ برگ اندازه ۲۶ در۱۶ وقفی حاج محمد طاهر – سال وقف ۱۱۲۹ (۳۹۸)

۴۳۱ توضیحات

فارسی – مؤلف حسام الدین یحیی لاهجی - کاتب درصدرنسخه کلمهٔ (کارکیا) را بر اسم مؤلف افزوده است . شاید مؤلف همان یحیی لاهجی باشد که شیخ بهائی درصفر ۱۰۲۵ باو اجازهٔ روایت داده است (۱) رساله مختصری است درجملهٔ از اصول عقاید وبرخی ازفروع بی ذکر برهان واکتفاء بنقل عقیده ارباب استدلال وسلوك نموده – رساله حاوی یک مقدمه و۲۵ توضیح و۱۱ اضافه ویك تبصره و۲ نکته و ۲ حقیقت و یك تأکید و۳ حکمت و۲ برهان است . تاریخ تألیف ذیحجه ۱۰۵۲ است .

---

(۱) احوال و اشعار شیخ بهائی ص ۹۰

آغاز - « افسر سخن ثنای صانع صنعت نمائیست که مصنوعات را بقلم بدایع رقم درصفحهٔ امکان نکاشته » - انجام « و اکثر مفسرین بر آنند که بعضی را ملك الموت قبض روح مینماید وبعضی را اعوان وانصار او » خط نسخ ۲۰ سطری. دارای ۱۱ برك - اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی تاج ماه بیکم سال ۱۲۶۲ « ۴۹۹ »

۴۳۳ تهافت الفلاسفه

عربی. مؤلف علاء الدین علی طوسی متوفای ۸۸۷ یا ۸۶۰ در سمرقند (۱) از افاضل آنعصر بشمار ومقرب نزد سلطان محمد فاتح عثمانی بوده - این کتاب وهم کتاب تهافت الفلاسفه برسوی که بشمارهٔ ذیل است بامر سلطان مذکور درمحاکمهٔ امام غزالی نمبنی به تهافت الفلاسفه اش تالیف شده است. مؤلف این کتاب رادرشش ماه وخواجه زادهٔ برسوی کتابش را درمدت چهار ماه تالیف نمود. کتاب برسوی مورد توجه انظار گشت وتفضیل بر این کتاب داده شد. ومحقق دوانی نیز آنرا بستود وفرمود اکر منهم بدین تالیف می پرداختم بیش از این چیزی نمی نکاشتم. وسلطان هم مؤلف کتاب دوم را بزیاده بر ۱۰۰۰۰ درهم جایزه که به هریك داده بود باسنی خوبی مزیت داد و این جهت رنجش مؤلف این کتابرا فراهم آورد واز دربار سلطان رخت بسمرقند بر کشید - مؤلف این کتابرا به (ذخر) نامیده کتاب مرتب است بر دیباچه ومقدمه و ۲۰ مبحث - مبحث ۱ - حدوث العالم ۲ - ابدیة العالم ۳ - فی بیان ان قولنا الله تعالی فاعل العالم وصانعه هل هو بطریق الحقیقة أم لا ۴ - اثبات الصانع للعالم ۵ - توحید الاله جل وعلاء ۶ - اتصاف الله تم بالصفات ۷ - انه تم هل یجوز ان یکون له ترکیب من اجزاء عقلیه اولا ۸ - انه تعالی هل له ماهیة غیر الوجود ام لا ۹ - ان الله تعالی لیس بجسم ۱۰ - الکلام فی حقیقة العلم ۱۱ - انه تم عالم بغیره من الاشیاء ۱۲ - بیان انه تعالی تعام ذاته ۱۳ - انه تعالی لیس عالما بالجزئیات المتغیره ۱۴ - انه هل للفلك نفس ناطقة محرکة له بالارادة اولا ۱۵ - بیان الغرض الاقصی من حرکة الفلك ۱۶ - بیان علم نفوس السموات ۱۷ - بیان ان ترتب الموجودات بعضها علی بعض هل هو لعلاقة عقلیه وعلة حقیقة بینها ام لا ۱۸ - بیان ان النفس الانسانیه هل هی مجردة ام لا ۱۹ - بیان ان النفس الانسانیه قدیمة اوحادثه ۲۰ بیان ان حشر الاجساد ورد الارواح الی الابدان هل هو ممکن وواقع ام لا -

آغاز - (سبحانك اللهم یا منفردا بالازلیة والقدم) - انجام « و انظاره لیست مما یوثق بها فی الاحاطه بدون تائید صاحب الوحی المؤید باعلام الله تم » تاریخ کتابت ربیع الاول

---

(۱) قاموس الاعلام - کشف الظنون

ازلیت و ابدیت گشت)

انجام (و سخن درین دائره و اسرار آن غایت و نهایت ندارد بر همین اختصار کردم که وقت عزیز است و کار مهمتر از این در پیش است والله یقول الحق وهویهدی السبیل)

حاشیهٔ بر این کتاب را بشمارهٔ ۴۶۴ و ۵۵۸ به بینید خط نستعلیق که بطور چلیپا عناوین ودوائر بقرمزی نوشته، دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۶ در ۱۷ وقفی نائینی . « ۳۲۶ »

۴۳۵ جام جهان نما

فارسی مکرر پیش . آغاز (حمد بیحد و شکر بیعد) انجام(و سخن درین دایره و اسرار ان نهایت ندارد والله یقول الحق و هو یهدی السبیل)

خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۱۴ برگ . گمان میرود که نسخه در سدهٔ دهم نوشته شده باشد ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی ، « ۴۰۳ »

۴۳۶ جام جهان نما

مکرر پیش ـ آغاز (ولا حول ولا قوة الا بالله حمد بیحد و شکر بیعد سزای ذاتی) انجام (و بهمین اختصار کنم که وقت عزیز است و کاری بهتر ازین در پیش دارم)

خط نسخ ۲۳ سطری که در متن وحاشیه نوشته شده . دارای سه برگ (به‌بینید جام گیتی نما ۴۴۱ حکمت ص ۲۳) « ۵۸۸۰ »

۴۳۷ جامع الاسرار و منبع الانوار

عربی ـ مؤلف مولانا حیدربن علی عبدلی (عبیدی) حسینی آملی حلی بغدادی المنشأ از مردمان نیمهٔ یکم سدهٔ ۸ و معاصر با فخر المحققین حلی و نصیر الدین کاشانی حلی است ؛ کتاب مشتمل است بر اسرار توحید و نبوت و ولایت بر مسلك اشراق و تصوف بعباراتی روشن و موافق مذهب امامیه . و مرتب است بر دیباچه و مقدمه و ۳ اصل و هر اصلی حاوی ۴ قاعده است :

مقدمة مشتملة علی کتمان الاسرار .

الاصل الاول من الاصول فهو مشتمل علی بحث التوحید و اقسامه ۲ ـ مشتمل علی الاستشهاد بکلام الله تعالی و کلام انبیائه و اولیائه علیهم السلام و کلام المشایخ فی حقیقة التوحید و اثباته ۳ ـ مشتمل علی اسرار الشرائع الالهیه واسرار ارباب الشریعه و الطریقه والحقیقه من الانبیاء والاولیاء علیهم السلام المتعلق ببحث التوحید ـ

۸۹۷ درشهرستان هرات - خط نستعلیق ومختلف ۱۸ و۱۹ سطری دارای ۱۱۴ برگ -
اندازه ۱۷ در۱۲ وقفی نائینی (۴۰۰)

۴۳۳ تهافت الفلاسفه

عربی - مکرر شمارهٔ ۶۳ مؤلف خواجه زاده مصلح‌الدین مصطفی بن یوسف برسوی متوفای ۸۹۳ شاگرد خضر بك سیوری حصاری (متوفای ۸۶۳ است) . سبب تألیف و بیان موقعیت این کتاب درشمارهٔ فوق ذکرشد . کتاب در۲۲ فصل صورت گرفته - این نسخه دیباچه تاچند سطری از فصل اول آن افتاده است - کتاب در حاشیه تهافت الفلاسفه غزالی درمصر چاپ شده .

آغاز موجود « المناهیة التی یجب ویلیق ان یقع کل موجودمنها » - انجام «وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب » - کاتب حسن بن احمد گیلانی- تاریخ کتابت ۹۶۵ خط نسخ ۱۷ سطری - دارای ۲۴۰ برگ - اندازه ۱۷ در۹ وقفی نائینی « ۴۰۱ »

[حرف - ج]

۴۳۴ جام جهان نما

فارسی - مؤلف شیخ مغربی محمد شیرین - نفحات الانس گوید مؤلف مرید شیخ اسماعیل سیسی بوده و در بعضی از سیاحات در دیار مغرب بدست یکی ازمشایخ که نسبتش بابن عربی میرسیده خرقه پوشیده و در ۸۰۹ بسن ۶۰ سالگی فوت کرده است . ریاض العارفین (بنقل از کشکول بهائی) بجای کلمه سیسی (سمنانی) ضبط کرده و شیخ سمنانی را مرید نورالدین عبدالرحمن اسفرائنی دانسته و روایت بودن مولد مؤلف در نائین و قبرش در اصطهبانات را قول مقرون بصواب دانسته است .

تذکرهٔ دانشمندان آذربایجان مؤلف را بنام محمد بن عزالدین بن‌عادل بن یوسف متولد در دیه امنداز بلوکات رودقات تبریز متوفای در ۸۰۸ یاد کرده و قبرش را در گورستان محلهٔ سرخاب تبریز دانسته . رساله ایست عرفانی جامع کلیات علم توحید ومراتب وجودی‌و مشتمل‌استبر دو دائره ۱ - در احدیت و واحدیت و وحدت و اعتبار وجود و علم و نور و شهود و تجلی ۲ - در ظاهر وجود و در ظاهر علم و برزخیت ثانیه و تعیین و تجلی ثانی -

آغاز (حمد بیحد و شکر بیعد سزای ذاتی که وحدتش رامنشا احدیت ومرآت

کتب خطی

از افاضل شاگردان علامهٔ دوانی است . مؤلف بخواهش استادش از سلطان یعقوب بایندری بمقام قضاوت یزد و تصدی موقوفات آنجا نائل گشت ـ رساله خلاصهٔ گفتار و آراء و عقاید حکماً است در الهیات و طبیعیات بدون بیان ادله که پس از دیباچه ضمن فاتحه و سی مقصد و خاتمهٔ صورت گرفته است .

آغاز « سپاس حکیمی را که افکار حکما و انظارعلما در معرفت که او متحیر و پریشانند » انجام « و بعد از استحکام عقاید و بنیه در کلام متقدمین و صوفیه و حکما نظر کند و ازهر جا استفاده کند تا آن عقائد بمزید استحکام و رسوخ موصوف گردد و بدرجه یقین رسد انشاءالله تعالی » پس از این در سه صفحه افاداتی است متنوع از میر صدر الدین محمد فرزند کوچك غیاث الدین منصور دشتکی ـ کاتب در صدر نسخه نوشته که مشار الیه این افاداترا بخواهش نظام الدین گیلانی نگاشته است .

خط نسخ ۲۳ سطری که در متن و حاشیه نوشته شده ـ مجدول بطلاو تحریر ، ابواب و فصول بشنجرف و دوائر بطلا ـ دارای ۳ برگ اندازه ۴۲ در ۲۶ ـ وقفی نائینی ـ « ۴۰۴ »

۴۴۲ جام گیتی نما

مکرر پیش ـ این نسخه دوائر فلکی و برخی از مقاصد را ندارد و در ترتیب مقاصد هم با نسخهٔ پیش مختلف است .

آغاز « سپاس حکیمرا که افکار حکما و انظار علما در معرفت که او متحیر و پریشانند » انجام « تا انعقاید بمزید استحکام و رسوخ موصوف گردد و بدرجه یقین رسد انشا الله تعالی وحده العزیز »

خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۱۵ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ واقف شناخته نشد ، « ۴۰۵ »

۴۴۳ جاودان نامه

فارسی ـ مؤلف افضل الدین محمد کاشانی مختصریست موجز و شیوا در مبدأ و معاد و سلوك که کمتر بذکر دلیل پرداخته ؛ رساله پس ازدیباچه درچهار باب صورت گرفته و هر بابی دارای فصولی است . نسخه بچاپ رسیده است .

آغاز پس از تسمیه و تحمید (امابعدبدانك این نامه ئیست از ما بنزد بر ادرانی کی ایشان را انسانیت رنجه دارد)

آغاز (الحمدلله الذی کشف عن جماله المطلق حجاب الجلال المسمی بالکثرة)
انجام (رکابیه اوسلت دینی و ایمانی)
کاتب ملا علی - تاریخ کتابت ۱۸ محرم ۱۰۷۷ خط نستعلیق مختلف السطر -
دارای ۲۳۵ برگ - اندازه ۲۴ در ۱۲ . وقفی نائینی « ۴۱۴ »

۴۳۸ جامع الاسرار و منبع الانوار

عربی - مکرر پیش . آغاز (الحمدلله الذی کشف عن جماله المطلق حجاب الجلال) انجام (رکابیه ارسلت دینی و ایمانی) خط نسخ ۱۷ سطری - ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۱۰ برگ - اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴۰۷ »

۴۳۹ جامع الاصول فی شرح الفصول

عربی - شارح نجم الدین خضر حبلرودی . شرح مزجی مبسوطی است برترتیب فصول خواجهٔ طوسی که در محرم سال ۸۴۴ در نجف از آن فراغت یافته است .

آغاز « احمد الله علی اصول نعمه و فصولها السابغه » انجام « و ان لم یعرف غرض الخالق وینبهه بالتفریط والجهل شقی شقا عظیما و خسر خسرانا مبینا »

کاتب محمد بن موسی بن عمران بن معالی ال غریق الحرایری (کذا) تاریخ کتابت ۱۹ ربیع الثانی ۸۵۶ نسخه مصحح است و عبارت زیر در آخر نسخه مسطور است : « کتبت بیدی والخط یشهدلی انی ساکبة یوما وارتحل (بقیه در صحافی رفته) یا ساکن الدار لاتنسی الرحیل غدافکل ساکن دارسوف یرتحل « بقیه در صحافی رفته » برسم العبد المفتقر الی الله المعتصم بالولی مفخرالحاج والحرمین زین الدین علی عاملی »

خط نسخ ۱۹ سطری - دارای ۱۳۴ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۳ - وقفی نائینی « ۳۰۸ »

۴۴۰ جامع الفوائد فی شرح خطبة العقاید

عربی - مؤلف فخرالمحققین محمد حلی - رساله شرحی است در توضیح پارهٔ از نکات مطویه در خطبهٔ قواعد الاحکام پدر بزرگوارش که مربوط بعقاید است .

آغاز (فقد سألنی اجل الخلان و افضل الاخوان) انجام (اوصنفا و قدجعل لها الفصول) خط نسخ ۲۳ سطری که در متن و حاشیه نوشته شده - مجدول بطلا و تحریر و شنجرف - دارای ۵۰ صفحه (به بیند حبل المتین شمارهٔ ۲۷۳۴ عمومی فقه ص ۷) «۶۰۳۷»

۴۴۱ جام گیتی نما

فارسی - مؤلف قاضی میر حسین بن معین الدین حسینی میبدی متوفای ۹۱۰ «۱»

«۱» ریاض العارفین

لطف بامامة و تعلق علم بمعدومات وتمیز آنها وشبهه در حجم وحیز وسبب وعلة ومؤثر ومقتضی ومعجزه وفرق بین فعل و صنع » که مورد بحث میان امیرحسام الدین ابوالحسن بن رجا وسید رضی الدین بن عرفه واقع شده . مؤلف دردیباچه جریان بحث را که سبب تألیف این رساله است چنین ذکر کرده : « ابتدا مسائله بان قال انه کان جری بینه وبین السید رضی بن الدین عرفه ابقاه الله بحث فی الامامة و کیفیة حصول اللطف بها وانه الحرج عند البحث ولما وصل الی حمص ذکر ماجری وانی کتبت الیه کتابا یتضمن الا نتصار السید رضی الدین فیما ذکره وانه رد جوابه وذکر فیه صورة البحث علی جلیته ووقفت واقعه حلب وحاسة التتار خذلهم الله البلاد ومنع ذلک من المعاودة فی ذلک ولم یرد علیه جواب شافی و هو یقول الان ان لطف الامامة »

آغاز . (الحمد لله علی آلائه وصلواته علی سیدنا محمد النبی وعلی الطاهرین من آله وسلم تسلیما اما بعد فاننی وقفت علی ماسطره الشیخ الفقیه العالم الزاهد العابد الامیرحسام الدین ابوالحسن بن رجا حرسه الله وایده من المسائل واجبت عنها بحسب الوقت) انجام (قوله والحجة ان کان کون افعالنا محتاجة الینا الی آخره فبوضحه قلنا « کذا » کون افعالنا محتاجة الینا) خط نسخ ۲۰ سطری . دارای ۲۴ برگ : نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۲۸ در ۱۶ ـ وقفی نائینی (۴۱۳)

۴۴۸ جواهرالاسرار وزواهر الانوار

فارسی ـ مؤلف کمال الدین حسین بن حسن کاشانی معروف بخوارزمی کشته شده بتیغ اوزبك در ۸۳۶ یا ۸۳۹ یا ۸۴۰ (۱) مدفون درخوارزم پائین پای قبر مرشدش خواجه ابوالوفا خوارزمی ازمعاریف عرفاء ومقام ارجمندی نزد میرزا شاهرخ داشته مؤلف را برمثنوی دو شرح است . در دیباچه این کتاب مذکور است که شرح اول موسوم بکنوز الحقایق ورموز الدقائق است وباز بالتماس جمعی این شرح موسوم بجواهرالاسراررا تالیف کرده . کشف الظنون تنها شرح اول را ذکر نموده وجملهٔ اول این شرح دوم را برای آن شرح ضبط کرده است . این شرح پس ازدیباچهٔ مفصل معدر است بدین ۱۰ مقاله: ۱ ـ فی ذکر بعض مشایخ هذه الطریقه وایراد ما نطقوا به من الحقیقة ۲ ـ فی الفاظ تدور بین هذه الطائفه (اصطلاحات صوفیه) ۳ ـ فی تباین مشارب ارباب الحال ۴ ـ فی الحضرة الذاتیه وبعض المراتب الکمالیه ۵ ـ فی الاسماء والصفات وفی ما بینهما من

(۱) ـ حبیب السیر ـ طرایق الحقایق ۳ ـ کشف الظنون ج ۲ ص ۳۷۶

انجام (تمام شد جاوذان نامه بپیروزی و فرخی و سپاس نگارندهٔ تن و دا رندهٔ جان را بحکمت بلند و قدرت بیچون و چند) تاریخ کتابت صفر ۷۰۰ خط نسخ ۱۹ سطری ـ ابواب و فصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۴٤ برگ ـ اندازه ۲۰در ۱۰ واقف شناخته نشد « ۴۰۹ »

۴۴۴ جاودان نامه

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله رب العالمین الصلوة والسلام) انجام (و بر یاران و پیروان او حسبنا الله و نعم الوکیل) سال تحریر نسخه ۱۲۷۵ ـ خط نستعلیق ۱۸ سطری ـ دارای ۲۵برگ ـ اندازه ۲۹در ۱۸ . وقفی نائینی . «۵۶٤۵»

۴۴۵ جاودان نامه

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز پس از تسمیه و تحمید (بدانکه این نامه ایست از مازی برادرانی که در ایشان) انجام (تمام شد جاودان نامه بفیروزی وفرخی وسپاس نگارنده و دارنده جانرا بحکمت بلند و قدرت بیچون و چند)

خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ ابواب و فصول بشنجرف نوشته دارای۲٦ برگ (به‌بینید ره انجام نامه .۷۴ حکمت ص۲۲) « ۵۹۸۴ »

۴۴٦ جواب شبهات

فارسی ـ مؤلف میرزا محمد باقر همدانی ـ رساله در توضیح و بیان مراد سه مطلب از اقوال شیخ احمد احسائی است که از مؤلف سئوال شده :

۱ ـ اگر بسیط الحقیقه کل الاشیاء نباشد خلاف توحید است ۲ ـ ترادف اسماء الله تعالی ۳ ـ نحوهٔ ربط خلق بخالق چون قیام است بقائم ـ ـ تاریخ فراغت از تألیف ۱۲ ذیقعده ۱۲۸٦ .

آغاز پس از تسمیه و تحمید (که بعضی از اعاظم قصبهٔ نراق چند شبهه) انجام (که تو برو و قیام را بصرات « کذا » کن والسلام علی) کاتب ابن حاجی محمد ابراهیم خطشکسته نستعلیق۱۳ و۱۴سطری دارای ۷ برگ ـ اندازه ۱۸در ۱۱ـ وقفی نائینی «۴۱۲۵»

۴۴۷ جواب مسائل

عربی ـ مؤلف شناخته نشد . از مندرجات رساله استفاده میشود که مؤلف اینرساله‌ومجیب‌این مسائل ازافاضل‌امامیه‌درنیمهٔ دوم‌سدهٔ ۷ است.رساله پاسخ است ازاین مسائل کلامیه : « کیفیة حصول

مؤلف این کتاب شناخته شد .

آغاز موجود (البدیهة من وجوب کون الکل اولی فی التحقق) ــ انجام موجود (وقیل لیس معنی وجود المهیة لمجردة بحسب نفس) خط نسخ ۲۳ سطری دارای ۱۵۷ برگ ــ اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی حاج قائم مقام (۵۶۴۹)

۴۵۲ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی مکرر شمارهٔ ۲ ــ محشی محمد حنفی تبریزی ـ مر آت الادوار ترجمهٔ محشی را ذکر نموده ومحل فوتش را دربخارا نوشته لیك اصلیت وسال وفاتش را معین نکرده . کشف الظنون (ج۱ ص۹۶) مؤلف را متوفای حدود ۹۰۰ دانسته است . ولی در آخر این کتاب درنسخهٔ که بشماره ۴۵۳ است محشی تاریخ فراغت از این حاشیه را در چهارشنبه ۹ شعبان سال ۹۲۶ صریحاً ذکر نموده .

آغاز (الحمد لمن تقدس جنابه من ان یکون شریعة لکل وارد) ـ انجام (کما انه لیس بتمام عقلا لا بالدلیل ولا بالبدیهه) ـ تاریخ کتابت ۹۸۹ خط نستعلیق مختلف السطر دارای ۲٤ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی (۴۲۲)

۴۵۳ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی ـ مکرر پیش آغاز ـ(الحمد لمن تقدس جنابه) انجام (لا بالدلیل ولا بالبدیهه) سال تحریر نسخه ۱۱۰۶ ـ خط نستعلیق شکسته ۲۱ سطری ـ دارای ۱۹ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی سید محمد تقی ۱۱۱۹ (۴۲۴)

۴۵۴ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لمن تقدس جنابه) آخر آن افتادگی دارد آخر موجود (قوله وقوله لان الزیادة ربما تکون) خط نسخ ۱۹ سطری ــ مجدول بشنجرف دارای ۲۲ برگ انداه ۲۳ در ۱۶ ـ وقفی نائینی (۴۱۹)

۴۵۵ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی ـ مکرر پیش ـ نویسنده دیباچه را ننوشته و از اول مطلب شروع کرده ــ آغاز ــ (والاخر لیس کذلك منهم) انجام (لا بالدلیل و لا بالبدیهه) ــ خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۳۳ برگ ـ اندزاه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴۲۰ »

تفاوت للدرجات ۶ فی العوالم و الحضرات الخمسات المجالی و المطالع و المقامات ۷ ـ فی کشف سر البدو والایجاد ۸ ـ فی التنبیه علی حقیقة الروح الاعظم واسماء فی العالم الانسانی باعتبار مرتبة من المراتب وملاحظة معنی من المعانی ۹ ـ فی عود الروح الیه واضمحلال جمیع المظاهر لدیه ۱۰ ـ فی حقیقة المحبة واقسامها وظهور غایتها لاقوامها ـ نسخه از اواسط واواخر افتاده دارد وتا آخر دفتر سوم را دارا است ـ

آغاز (حمد بیحد وعنایت وثنای بیحد ونهایت حضرت پادشاهی را که در سرادق لم یزلی بفردانیت معروف است) ـ انجام موجود (ودر مخاطبه آن دلنواز) خط نسخ ۲۶ و ۲۷ سطری فصول وابواب بشنجرف نوشته شده دارای ۲۹۵ برگ ـ اندازه ۲۶ در ۱۸ ـ وقفی نائینی (۴۵۱۷)

۴۴۹ جواهر الاسرار

فارسی ـ مکرر پیش ـ این نسخه تنها همان مقدمات ومقالات ده گانه را دارا است

آغاز (حمد بیحد و غایت) انجام موجود (می بینم از آنکه این افسانه بدید وهو حسبی و نعم الوکیل) تاریخ کتابت ۲۷ شعبان ۱۰۴۹ در شهرستان دولت آباد در زمان برهان نظام شاه ـ خط نسخ ۱۳ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۸۰ برگ اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ ـ برگهای کتاب موریانه خورده «۴۱۶»

۴۵۰ چهار فصل

فارسی ـ مؤلف سید هاشم بن مرتضی بن عبدالوهاب بن مؤمن حسینی لاهجانی. این کتاب رد کتاب ذریعة الوری تالیف میرزا باقر همدانی است در مسئله وحدت ناطق در عصر غیبت که گفتار برخی از پیروان شیخ احمائیست. تاریخ فراغت از تالیف ۲۹ رجب ۱۲۹۸ است.

آغاز پس از تسمیه و تحمید (و بعد بدانکه شك نیست که خداوند عالم جل شانه از حکمت) انجام (و قاتلهم الله انی یؤفکون) خط شکسته و نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۵۳ برگ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۴۱۷ »

[حرف ـ ح]

۴۵۱ حاشیه

عربی ـ حاشیه و تعلیقات و توضیحاتی است بر کتابی که آنهم از جملهٔ کتب شروح و حواشی در حکمت و کلام است. اول و آخر نسخه افتاده و بهمین جهت

عدم التساوی یفمه فافهم) خط نستعلیق ۱۶ سطری ؛ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۵۶ برگ ـ وقفی ابن خاتون در سال ۱۰۶۷ ـ اندازه ۲۰ در ۱۲ «۴۳۲»

۴۶۱ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی ؛ مکرر پیش ـ این نسخه با نسخهٔ پیش اختلاف دارد و کاتب بقدر دو صفحه را ننوشته است .

آغاز (قوله اذ کل ممکن فله علة) انجام (اختلاف فتامل یفهم تامل) کاتب ابن زین الدین علی محمد شریف . سال تحریر ۹۹۳ . خط نستعلیق و شکسته ۱۹ سطری ؛ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۳ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی ملا موسی «۴۲۳»

۴۶۲ حاشیه بر اسفار

عربی ـ محشی حاج ملا هادی بن مهدی سبزواری متخلص باسرار متولد ۱۲۱۲ متوفای دههٔ آخر ذیحجه ۱۲۸۹ در سبزوار . منقول را نزد حاجی کرباسی و شیخ محمد تقی صاحب هدایة المسترشدین تلمذ نموده و معقول را در خدمت آخوند ملا اسماعیل و ملا علی نوری فرا گرفت . پس از تکمیل و مسافرت مقیم در سبزوار گشت و تا پایان عمر بافادت و افاضت مشغول بود ؛ این تعلیقه در حاشیهٔ اسفار بچاپ رسیده . آغاز (نحمدك یا من لا اله الا هو) انجام (و انها لیست فیه وهذا مح فاحش) کاتب میرزا فتح‌الله ؛ تاریخ کتابت ۱۲۷۹ .

خط نستعلیق ۱۵ سطری دارای ۳۶۶ برگ ـ اندازه ۲۴ در ۱۷ وقفی قائم‌مقام «۴۲۶»

۴۶۳ حاشیه بر تجرید و شرح جدید

عربی ـ مکرر ۷۴ شرح وتوضیحی است بر تجرید و شرح جدید آن و در آن از حاشیهٔ قدیم دوانی نیز نقل شده است . ما نیز میان متن و شرح و حاشیه (قال المصنف ـ قال الشارح ـ قوله) میباشد . نسخه تمام دیباچه را ندارد و تنها خطابه را دارد و از آخر نیز ناقص است . در پشت نسخه شماره ۷۴ بخط مغایر مرقوم است: « حاشیه شاه فتح‌الله » شاید محشی همان حکیم شاه فتح‌الله شیرازی متوفای ۹۹۷ در هندوستان باشد «۱»

آغاز (الحمدلله رب العالمین والصلوة و السلام علی نبینا محمد و آله اجمعین قال المصنف قدس سره الا طهر اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه فیه ایماء الی کمال

«۱» نامه‌ دانشوران ج ۲ ص ۱۴۹ منتظم ناصری ج ۲ – ریاض العارفین

کتب خطی

۴۵۶ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی - مکرر پیش - آغاز - « الحمد لمن تقدس جنابه » انجام « من حیث انها کثیرة ممکنة بخلاف الواجبات) نسخه افتاده دارد - خط نستعلق ۲۱ سطری، دارای ۲۱ برگ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴۱۸ »

۴۵۷ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی - مکرر پیش - آغاز (الحمد لمن تقدس جنابه) - انجام « لا بدلیل ولا بالبدیهه » کاتب حسن بن حسین نجفی - اوراقی از اواسط نسخه افتاده است - خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر - دارای ۲۹ برگ - اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۴۲۱ »

۴۵۸ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی - محشی حبیب‌الله معروف بملا میرزا جان باغنوی شیرازی متوفای ۹۹۴ یا ۹۹۵ شاگرد خواجه جمال الدین محمود شیرازی است (۱) تاریخ فراغت از تالیف (چنانکه در نسخهٔ شمارهٔ ۴۵۹ مذکور است) نیمهٔ ذیحجهٔ ۹۸۳ است . نسخه از آخر افتاده دارد . آغاز (جل جلالك اللهم یا واجب الوجود)

انجام موجود (منه الا الیه اوالی ما صدر عنه کیف یمکن ان ق)

خط نستعلیق ۱۹ سطری - دارای ۲۵ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ - وقفی فهرستی - (۴۲۵)

۴۵۹ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی مکرر پیش - این نسخه دیباچه را ندارد - آغاز موجود (منهم من زعم ان جمیع براهین هذا المطلب متوقف علی ابطال الدور والتس)

انجام (و ان یکون موجودا فیه بصورته المطابقه لها فی المهیه کالمهیه المعلومه) تاریخ کتابت ۲۵ شوال ۱۱۰۶ خط نستعلیق ۲۱ سطری - دارای ۳۲ برگ - (به بینید حاشیه بر رساله اثبات واجب شماره ۴۵۳ حکمت ص ۳۹) « ۵۸۷۱ »

۴۶۰ حاشیه بر اثبات واجب قدیم

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۲۰ محشی نظر بانچه که در پشت نسخهٔ شماره ۱۲۰ نوشته شده قاضی عبدالخالق کرهرودی است .

آغاز (قوله اذ کل ممکن فله علة قیل اعلم ان المقدمه المذکوره) انجام : بل

(۱) فارسنامه ج ۲ کشف الظنون ج ۱

تاریخ کتابت شعبان ۱۱۰۸ و در جمادی الاول ۱۱۰۹ مقابله شده خط نسخ ۲۰ سطری دارای ۹۸ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ « ۴۳۳ »

۴۶۷ حاشیه بر حاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ حاشیه ایست بر حاشیهٔ خفری بر شرح جدید تجرید ، این نسخه خطبه و دیباچه را ندارد و از مبحث علم حق تعالی شروع شده ـ محشی شناخته نشد لیکن در پشت صفحه اول نوشته شده : « هذه تعلیقه شریفه علی الحاشیه الشریفه للعلامة الجلیل مولانا شمس الدین محمد الخفری قدس سره الفها الاستاد الفاضل والحبر الکامل قدوه الحکماء وزبده العلماء و وارث علوم جده سید المرسلین میرک موسی الموسوی دام ظله العالی » ودر آخر نسخه نوشته شده : « قد تمت هذه التعلیقه علی الحاشیه المنسوبه الی المحقق الفاضل و المدقق الکامل الشمس الدین محمد الخفری برد الله مضجعه فی اواخر شهر ذی الحجه سنه ۱۰۵۷ قد وقع الفراغ من تسوید هذه الحاشیه فی یوم الاربعا من اواسط شهر ست وسبعین من هجرة النبویه ص » این دو تاریخ یکی تاریخ تالیف این حاشیه و دیگری تاریخ فراغت کاتب است از کتابت نسخه . ظاهراً تاریخ اول « ۱۰۵۷ » تاریخ فراغت تالیف باشد و تاریخ دوم که تاریخ تحریر است کلمهٔ « الف » از آن افتاده و صحیح آن « ست و سبعین بعد الالف » باشد .

آغاز (قوله و کاما وجود لذاته فهو مدرک لذاته اه لما عرفت ان الوجود هو الظهور) انجام (لابتنائه علی کثیر من الاصول الفلسفة علی کثیر من البراهین) خط نستعلیق ۱۹ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده ، دارای ۷۱ برگ ؛ اندازه ۱۷ در ۱۰ . بوسیله آقای تقی آقای مدرس تسلیم کتابخانه گردید در شهریور ۱۳۱۷ « ۵۶۴۹ »

۴۶۸ حاشیه بر حاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ محشی ملا عبدالرزاق لاهجی « ترجمه‌اش بیاید » حاشیه ایست بر حاشیه خفری ـ آغاز « الحمد لصانع السموات العلی و خالق الارضین السفلی » انجام « هو ثبوت الادراک المسمی بالاحساس بلا آلة » کاتب نور محمد بن علی محمد ؛ تاریخ کتابت صفر ۱۲۵۱ ـ خط نستعلیق مختلف السطر اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۶۵ برگ اندازه ۱۵ در ۱۰ وقفی فهرستی « ۴۳۹ »

۴۶۹ حاشیه بر حاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لصانع السموات العلی) انجام (هو ثبوت الادراک

عنایته بالاختصار) انجام موجود (لانه یستلزم تجویز الاختصاص بالخصوصیة اولی وذلک الا)

خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ اقوال را بشنجرف نوشته ؛ دارای ۲۱۵ برگ . اندازه ۱۶ در ۱۰ ؛ وقفی فهرستی ؛ « ۴۴۶ »

۴۶۴ حاشیه بر جام جهان نما

فارسی ـ نظر بانچه که در صدر نسخه نوشته شده محشی شیخ عثمان مغربی است ـ حاشیه ایست بر جام جهان نمای مغربی ـ نسخه را نویسنده تمام نوشته است . محشی متن را بعلامت (م) و حاشیه را بعلامت (ح) متمایز داشته .

آغاز نسخه متن است (حمد بیحد و شکر بیعد سزای ذاتی) آغاز حاشیه (ح یعنی وحدت که اصل قابلیات جمیع اشیاء است احدیت و واحدیت از او ناشی است) انجام موجود « همچون کفارات که من وجه عباد است و من وجه عقوبت و همچنین اذواق . »

خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۳۶ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی نائینی «۴۰۲»

۴۶۵ حاشیه بر حاشیهٔ اثبات واجب قدیم

عربی ـ محشی خیرالدین بن عبدالرزاق بن مکی بن عبدالرزاق بن ضیاء الدین بن محمد بن مکی شهیداول (۱) از اعلام نیمه اول سده ۱۱ است و مقیم در شیراز بوده . شیخ بهائی بفضلش معتقد بوده باندازهٔ که کتاب حبل المتین را پس از تالیف برای نقادی نزد وی فرستاده است . این رساله که در ۱۷ محرم ۱۰۱۱ از آن فراغت یافته حاشیه ایست توضیحی بر حاشیه خفری سابق الذکر ـ نسخه گویا بخط محشی باشد آغاز « قوله ما سیرد علینا لیس الا فی ابطال التس واوکان جاریا فی ابطال الدور ایضا لکان له وجه فی الجمله یعنی ان المص لم یتعرض فیمایاتی الاایان بطلان التس)

انجام (و قدمر جواب المص عن الایراد المذکور بمافیه) خط نسخ مختلف السطر دارای ۲۰ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴۳۴ »

۴۶۶ حاشیه بر حاشیهٔ اثبات واجب قدیم

عربی ـ محشی دوم میرزا محمد بن حسن معروف بملا میرزای شیروانی . افاداتی است بر حاشیهٔ خفری بر اثبات واجب قدیم و گاهی هم بشرح اصل رساله پرداخته است عناوین به « قال المصنف و قال الشارح است)

آغاز (... المص اعلم ان البراهین المؤدیه الیهذا المط آه اشارالی ان المطبرهانی)

انجام (ولایقدح فیمنع المص ولایلزم منه استدراک فیه) کاتب محمد نبی بن ولی الله موسوی

(۱) روضات الجنات ص ۶۲۳

فیه ممکن بلاشبهه » انجام « وکذلک ماسیجیء من حضور الاشیاء باعیانها » نسخه مقابله شده است ـ کاتب محمد نبی بن ولی الله موسوی . تاریخ کتابت ۲۰ ذیقعده ۱۱۰۷ خط نسخ ۲۰ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۶۴ برگ اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی فهرستی « ۴۲۹ »

۴۷۳ حاشیه بر حاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر شماره ۸٤ ـ محشی محمد قاسم بن محمد صالح اصفهانی حاشیه ایست بر حاشیهٔ خفری بر الهیات شرح تجرید قوشچی ونسخه بیش از چند صفحه از اول کتاب را دارا نیست آغاز « الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی نبینا محمد سید الانبیاء والمرسلین واله الهداة » انجام موجود «لامتناع أن یکون کل من الشیئین متقدما بالمرتبتین او بمراتب» خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۷ برگ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی « ٤۳۶ »

۴۷۴ حاشیه بر حاشیه بر حاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ محشی سید محمد بن فتح الله موسوی است واین حاشیه را بنام شاهزاده محمد ولیمیرزا پسر فتحعلی شاه تألیف کرده . محشی در دیباچه آورده : « هذه تعلیقات منی علی الحواشی الشریفة الخفریة » ودر مطاوی شرح وتوضیح متن از ماتن بجملهٔ « انارالله جماله» تعبیر می کند . لیک متن کتاب حاشیه خفری نیست بلکه حاشیه برحاشیهٔ خفری است که بشمارهٔ ۴۷۱ گذشت از قراین موجوده در متن این کتاب وهم تعبیر محشی از ماتن بجملهٔ : «انارالله جماله» حدس قوی رفت که متن این نسخه حاشیه آقاجمال است بر حاشیهٔ خفری نسخهٔ موجود نا تمام است وتاقدری از مبحث قدرت حقتعالی را دارد .

آغاز (سبحانک یامن دل بذاته علی ذاته وتنزه عن مجانسة مخلوقاته یامن نصب رایات آیات قدرته علی هیاکل الممکنات) انجام موجود (ثم ان هذا انما هو علی ما فی رسالة العلم واما علی فی المتن فاختار المذهب الثانی فافهم) خط نسخ ۱۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده کاغذ کتاب آبی رنگ دارای ۱۶۵ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۴۳۸ »

۴۷۵ حاشیه بر حاشیهٔ عقاید نسفی

عربی ـ مکرر شماره ۸۷ محشی کمال الدین اسمعیل قره مانی معروف بقره کمال ترجمهٔ مفصل محشی بنظر نرسید کشف الظنون « ج ۲ ص ۵۶۲ » برای محشی تعلیقة بر شرح مواقف شریفی یاد کرده وگفته آنرا در روزگار سلطان بایزید دریکی از مدارس الثمان تألیف کرده ومادهٔ تاریخ تألیفش « تکملات ادب ۸۹۹ » است ازینرو محشی از فضلاء

المسمی بالاحساس بلا آله) خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۶۱ برگ ـ اقوال بشنجرف نوشته شده اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴٤۰ »

۴۷۰ حاشیه برحاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر پیش : نویسنده نسخه را تا آخر ننوشته است ـ آغاز « الحمدلصانع السموات العلی » آخر موجود « ههنا ما قام بالموصوف حقیقة »

خط نستعلیق ۱۹ سطری . دارای ۴۲ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۶ وقفی همشیره خان در ۱۲۶۲ « ۴۴۱ »

۴۷۱ حاشیه برحاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی . مکررشماره ۱۲۳ حواشی وافاداتی است برحاشیهٔ خفری برشرح تجریدقوشجی این نسخه تاقدری از مبحث علم حقتعالی را دارد . درکتاب نامی ازمحشی نیست . قرائن موجودهٔ درکتاب میرساند که محشی ازمردمان نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۱ است . روضات الجنات درشمارهٔ مؤلفات آقا جمال الدین خوانساری تالیفی بنام حاشیه برحاشیهٔ خفری ضبط کرده ونجوم السماء برای رضی الدین بن آقاحسین خوانساری تالیفی بنام (حاشیه برحاشیهٔ خفریه برالهیات شرح تجرید) ذکر کرده . قصص العلماء ازمؤلفات آقاجمال خوانساری تعلیقه برحاشیه خفری برالهیات شرح تجرید را یاد کرده . پس از بررسی ومطابقهٔ این حاشیه بامتن کتابیکه بشمارهٔ ۴۷۳ است ودرآن ازمانن بجملهٔ « اناراللہ جماله » تعبیر شده و تشخیص عصر محشی وگفتار ارباب تراجم پنداشته میشودکه محشی این نسخه آقاجمال الدین خوانساری است .

آغاز . پس ازتسمیه وتحمید (قوله اعتبر فیه حدوث الخلق آه هذا اشارة الی طریقه جماعة من المتکلمین الذین قالوا علة الحاجة الی المؤثر انما هی الحدوث) انجام « ای العلم التفصیلی هو مرادهم فلا یرد اشکال علیهم فافهم تمت » کاتب ابو طالب بن محمد ابراهیم همدانی ـ تاریخ کتابت ۱۲۰۶ دراصفهان خط نستعلیق و شکسته ۲۰ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ کاغذکتاب آبی رنگ دارای ۶۱ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی « ۴۳۵ »

۴۷۲ حاشیه برحاشیهٔ شرح جدید تجرید

عربی . محشی ملا میرزای شیروانی ـ حواشی وافاداتی است برحاشیهٔ خفری برشرح قوشجی ـ این نسخه تامبحث علم را دارا است .

آغاز « قوله لاشك فی وجود موجود آه قیل علیه هذاالتردید قبیح اذالموجود الغیرالمشکوك

آغاز (قوله ای لا بذلك الحال اراد قدس سره ان المتوهم ان اجری علی ظاهره اعنی الاستفناء) انجام (ان هذا الجسم نظرا الی ذاته یجوز فیه تحقق تلك الابعاد فتدبر و تبصر) نویسنده محمد موسی گیلانی ـ بعداز آن دو صفحه در معرفت ابعاد و اجرام ضمیمه است ـ خط نستعلیق ۱۹ سطری ، اقوال بشنجرف نوشته ـ دارای ۲۲ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ واقف شناخته نشد « ۴۴۳ »

۴۷۹ حاشیه برحاشیهٔ قدیم شرح جدید تجرید

عربی ـ محشی آقا حسین خوانساری ـ حاشیه است بر کتابی که بشماره ۵۰۳ ضبط گشته و حاشیهٔ باغنوی را هم نقل نموده و بتوضیح شرح جدید نیز پرداخته عناوین مطالب «قوله فی الحاشیه ـ قال المحقق قال الش» است روضات الجنات برای محشی دو حاشیه بر حاشیهٔ قدیم دوانی یاد کرده و گوید یکیرا تمام نکرد ـ این حاشیه تا آخر مقصد یکم را دارا است ؛ تاریخ فراغت از تالیف بنا بسواد دستخط محشی که در صفحه آخر نسخه است پنجشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۶۴ است .

آغاز پس از تسمیه و تحمید (قوله لایبعد ان یق فی ترك الموصوف ایماء لطیف الی آخر الحاشیه یمکن توجیه هذه الحاشیه بوجوه اذیمکن ان یکون المراد) انجام (بان یق البرودة مقارنة لملوالسقمونیا الذی هو اسهال الصفرا فینسب علتها الیه بالعرض) .

تاریخ نوشتن جمادی الاول ۱۱۲۵ ، خط نستعلیق ۲۸ سطری ، اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۰۴ برگ ، اندازه ۲۷ در ۱۴ وقفی نائینی (۴۵۵)

۴۸۰ حاشیه بر حکمت صادقیه

عربی ـ در کتاب نام محشی برده نشده است لیك ازین کتاب و رسالهٔ معاد که بشمارهٔ ۶۹۶ است و هم رسالهٔ معرفت النفس که ضمیمهٔ او است و هر سه مسوده و بیك خط است دانسته میشود که مؤلف آنها یکی است و این تالیفات را نیز دارد: ۱ ـ مثنوی فارسی (۱) ۲ ـ تاملات العشره (۲) ۳ ـ رسالة الحدوث ۴ ـ رسالة فی تتمیم حدوث

---

(۱) این دو بیت را از آن مثنوی دربت کتاب آورده « نفس کل عزم سفر آغاز کرد رخش فلك مهر (کذا) ساز کرد ، کر بطلب قطره زدی قهقری ، وانشدی مسند تم استوی

(۲) الذریعه ج۳ ص ۳۰۱ اشتباهاً کتاب تاملات العشر وهم این حاشیه را تالیف ملا محمد صالح بن محمد سعید خلخالی دانسته و آورده است که مؤلف این حاشیه شاگرد ماتن است و این حاشیه تقریر استادش است ، برای وضوح اشتباه بنگرید بجملهٔ آغاز این کتاب و هم بکتاب حکمت صادقیه .

ترکیه در پایان سدهٔ ۹ خواهد بود . کتاب تعلیقاتی است برحاشیهٔ خیالی برشرح عقاید نسفی - اول وآخر این نسخه افتاده است .

آغاز موجود « هکذا کل امر ذیبال لم یبد مستعانا بالحمد ثم او اجزم» انجام موجود « واما کون عبادة الملك اقوی وجودا من عبادات البشر فهم فی الانبیاء فان عبادات » ـ خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ اوراق مجدول بشنجرف ولاجورد دارای ۱۴۳ برگ اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی آقای شجیعی فروردین ۱۳۱۵ « ۴۵۳ »

۴۷۶ حاشیه برحاشیهٔ عقاید نسفی

عربی ـ محشی قول احمد ، (۱) حاشیه ایست بر حاشیهٔ احمد بن موسی خیالی برشرح عقاید نسفی آغاز « سبحانك اللهم و بحمدك علی آلائك »

انجام « وفی هذا الحدیث دلالة علی تفضیل البشر علی الملائکة » کاتب محمد بن ولی تاریخ کتابت ۱۰۸۸ ، خط نستعلیق و شکسته ۱۸ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۵۸ برگ ـ وقفی حاج علیخان ۱۲۹۹ ـ اندازه ۲۱ در ۱۵ « ۴۵۲ »

۴۷۷ حاشیه بر حاشیهٔ قدیمه

عربی حاشیه ایست برحاشیهٔ قدیم ملا جلال دوانی برشرح جدید تجرید نسخه دیباچه را ندارد نظر بآنچه که در پشت نسخه بخط مغایر با خط نسخه نوشته شده محشی ملا عبدالله یزدی است . ترجمه‌اش این است : عبدالله بن شهاب الدین حسین یزدی شهابادی . شاگرد جمال الدین محمود نیریزی است و در سال ۹۸۱ فوت شده است . محشی را دو حاشیه بر حاشیهٔ قدیم دوانی بر شرح جدید تجرید است (۲) این نسخه از اول مبحث ماهیات تاقدری از مبحث وحدت و کثرت را دارا است .

آغاز پس از تسمیه « .. فان المعقول الحاضر بذاته قد یکون جزئیا الخ اقول کانه من یری ان طبایع الموجوده » انجام « وبالجمله الجسم الواحد لایصیر کثیرا مع بقاهویته » خط نستعلیق و شکسته ۱۹ سطری . دارای ۲۹ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی ملاموسی گیلانی « ۴۵۴ »

۴۷۸ حاشیه برحاشیهٔ قدیمه

عربی ـ این نسخه نیز فاقد دیباچه است . بنا برآنچه در پشت نسخه نوشته شده مؤلف این حاشیه نیز ملا عبدالله یزدی است . این نسخه حاوی مبحث جواهر است .

---

(۱) کشف الظنون ج ۲ ص ۱۲۰ «۲» روضات الجنات

بالزوراء) انجام (والصلوة والسلام علی القدسیین خصوصا علی سیدنا سیدالکل فی‌الکل‌و علی آله و صحبه اجمعین والحمدلله رب العالمین)

خط نسخ ۲۱ سطری - دارای ۱۵ برک ، اوراق‌موریانه خورده - اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « ۴۱۰ »

۴۸۳ حاشیه بر زوراء

عربی - مکرر شمارهٔ پیش - آغاز (اما بعد الحمد لولیه والصلوة) انجام (سیدنا محمد و آله و اصحابه و تابعیه و احبائه) کاتب محمد پسر غیاث الدین - سال تحریر جمادی الثانی ۹۹٤ . خط نستعلیق و شکسته مختلف‌السطر - اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۹ برك . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۷۱۵ »

۴۸۴ حاشیه بر زوراء

عربی - مکرر پیش ، آغاز (اما بعدالحمد اولیه) انجام (والصلوة علی سیدنا محمد وآله و صحبه و تابعه و احبابه تمت‌الحواشی)

خط نستعلیق ۲۱ سطری مجدول بلاجورد ؛ دارای ۱۱ برك ؛ « به بینید حاشیه بر محاکمات ۵۳۵ حکمت ص ۳۳۴ » « ۵۸۹۴ »

۴۸۵ حاشیه بر زوراء

عربی - مکرر پیش ؛ آغاز « اما بعدالحمد اولیه » انجام « والسلام علی محمد و آله‌واصحابه و تابعه والحمدلله »

خط نستعلیق مختلف‌السطر که بعضی از صفحات بطور چلیپا نوشته شده ؛ دارای۸ برك ، به بینید رساله در اثبات نبوت ۵۹۰ حکمت ص ۳۷ » « ۵۹۶۱ »

۴۸۶ حاشیه بر زوراء

عربی - مکرر پیش . آغاز « اما بعد الحمد لولیه » انجام « والسلام علی سیدنا محمد و آله »

خط نسخ ۲۳ سطری که در متن و حاشیه نوشته شده - مجدول بطلاو تحریر- دارای ۴ برك « به بینید اثبات واجب ۲۹۸ حکمت ص ۱۱ » « ۵۸۶۹ »

۴۸۷ حاشیه بر زوراء

عربی - محشی غیاث الدین منصور دشتکی - نظر محشی تنها در رد است ؛

الدهر والحرکة والزمان ۵ ـ رسالة فی المعاد ۶ ـ شرح رسالهٔ تفاحیه ۷ ـ رسالة عجیبة فی بیان اللم الطبیعی فی الکرة المتحرکة البلوریه(۱) ۸ ـ حاشیه موسوم بمرآة النفس ۹ ـ حاشیه موسوم بمرآة العقل از رسالهٔ معاد مذکور استفاده میشود که مؤلف آن نظر علی زنگنه است و کتاب حکمت صادقیه که بشمارهٔ ۵۵۲ است در بعضی از صفحات آن عبارات و حواشی از این کتاب نقل ونوشته شده و بامضاء (ن ظ ر) می باشد و آن عبارات و حواشی از حیث خط با خط این کتاب نیز مشابهت دارد . این قراین و شواهد میرساند که نام محشی نظر علی زنگنه است . ترجمهٔ محشی بنظر نرسید .

آغاز (بسم الله والحمدالله کما هو اهله والصلوه علی محمدصم نبیه و اهله اما بعد فلما کانت الرسالة التی امر بجمعها و ترتیبها الفاضل المتاله القدیس مولانا محمد صادق الارجستانی تلمیذه افاضل التحریر مولانا حمزه قدس الله سر هما فی معرفة النفس و قویها)

انجام (و ذلك ما فصل له شانه علی عبد بالاختتام بالخیر) خط نستعلیق مختلف السطر که قسمتی از صفحات را بطور چلیپا نوشته . اقوال و فصول بشنجرف نوشته شده : دارای ۱۹ برگ اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی فهرستی « ۴۵۶ »

۴۸۱ حاشیه بر خلاصه

عربی ـ محشی شناخته نشد . از اینکه نقل اقوال علامهٔ حلی نموده دانسته میشود که از مردمان سدهٔ ۷ ببعد است ـ

آغاز (قوله بسم الله الخ ابتداء المصم بالبسملة فی اول کتابه لوجوه) انجام(کذلك المؤمنین هنالك تکلیفهم مثل تکلیف الملائکة) خط نسخ ۲۱ سطری ـ اقوال بطلا و شنجرف نوشته شده . دارای ۳۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۱ . وقفی نادر شاه سال ۱۱۴۵ . « ۴۹۷ »

۴۸۲ حاشیه بر زوراء

عربی ـ محشی ملا جلال دوانی . حاشیه ایست توضیحی بر رساله زوراش که اصل وهم حاشیه را در نجف بخواهش شرف الدین حسن قتال نگاشته .

آغاز (اما بعدالحمد لولیه والصلوة علی نبیه فانی لما فرغت من تهذیب الرساله الموسومة

(۱) پس از کلمه « بلوریه » این جملات مذکور است : « التی صلعها المرحوم محمدآقا جدید الاسلام من حکماء الفرانسه بحیث یخرج منه الشعلات و قد فصلنا فیه حقیقة الضوء و زیفنا المذهب المشهور فیه »

نور محمدبن علی‌محمد. تاریخ کتابت ربیع‌الاخر ۱۲۵۵
خط نستعلیق مختلف السطر - دارای ۴۸ برگ. اندازه ۱۵ در ۱۰ وقفی فهرستی. « ٤٢٨ »

۴۹۱ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش - آغاز پس ازدیباچه (قوله استدل علی وجود الواجب الخ)
انجام - (واجب الوجود بذاته واجب الوجود) سال تحریر ۹۸۷
درآخر ۶ صفحه رساله ایست دروجود ازعبدالرحمن جامی - اول آن (الوجود ای بانضمامه الی الماهیات) انجام (وکونه قائماً بالمجموع فلایجدی نفعا) کاتب‌ملك حسین‌بن ملك علی تبریزی.
سال تحریر ۹۹۲ - خط نسخ ۲۲ و۲۳ سطری دارای ٤۲ برگ - اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی نائینی. (٤٥۸)

۴۹۲ حاشیه بر شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش - نسخه ناقص‌وتا مسئلهٔ سرمدیت‌حق‌تعالی را دارا است‌ودارای حواشی است - آغاز پس از دیباچه (قوله استدل علی وجود الواجب تعالی‌آه اختارالمص قدس سره فی اثبات الواجب‌منهج الحکماء)
انجام - (لان اثباتها واثبات عدم زیادتها مستلزمان لاثبات البقاء وعدم زیادته) کاتب محمد بن‌محمد حسین همدانی تاریخ کتابت ۵ جمادی الثانی ۱۱۱۰
خط نسخ ۱۰ سطری - صفحه اول دارای یك سراوح مرصع زمینه طلا اوراق مجدول بطلا وتحریرولاجورد دارای ۱۱۷برگ اندازه ۲۱ در۱۱ وقفی نائینی « ۴۲۷ »

۴۹۳ حاشیه بر شرح جدید تجرید

عربی - محشی میرفخرالدین سماکی (ترجمه اش بیاید) تعلیقاتی‌است بر مبحث ماهیة وعلة ومعلول ازشرح‌جدید تجرید نسخهٔ موجود ازآخر افتاده دارد وتاقدری از مبحث جعل « مسئلة تقدم اجزاء ماهیة » را دارا است.
آغاز « اما بعد حمد ولی‌الانعام والصلوة والسلام علی‌سید الانام وآله العظام » انجام موجود « وله من حیث هو ذلك لنوع خواص والشیئی الذی « کذا » خط نستعلیق ۲۱ سطری - دارای ۲۹ برگ اندازه ۱۸در۱۲ واقف شناخته نشد « ۴۶۴ »

آغاز (حمد المن ایدنا بمحمد سیدنا سید اعلام الاسلام سند اهل الکلام فی الکلام)
انجام « ولوساغ ماتوهمه لساغ ابطال وجودالجسم بما اوهمه »
خط نسخ ۱۴ سطری ـ دارای ۱۴ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی ملا موسی «۴۶۷»

۴۸۸ حاشیه بر شرح اشارات

عربی ـ محشی ملاعبدالرزاق بن علی بن حسین لاهجانی قمی متخلص بفیاض متوفای ۱۰۵۱ شاگرد ملا صدراو هم داماد اوست. افاداتی است بر شرح خواجه نصیرالدین طوسی ؛ این نسخه تا قدری از مبحث تناهی ابعاد را دارا است . دانسته نشد که مأثور خامهٔ محشی چقدر بوده .

آغاز « یا من کلت فی زمرة العقول عن وصف جلاله السنة الاشارات » انجام « فلایلزم المحال الذی یلزم علی تقدیر اقتضاء الجسمیة بلاواسطه » در آخر نسخه ضمن ۳ صفحه رساله ایست در نفس منسوب بارسطو. کاتب علی اکبر بن محمد کریم طبیب. تاریخ کتابت ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۵۶ در مدرسه میرزا حسین واقع در اصفهان .

خط نستعلیق و شکسته ۱۶ سطری ـ اوائل بشنجرف نوشته شده دارای ۵۶ برگ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی فهرستی « ۴۵۹ »

۴۸۹ حاشیه بر شرح جدید تجرید

عربی ـ محشی میر صدرالدین دشتکی محشی را در این حاشیه نظر بتعرض ورد حاشیهٔ قدیم ملا جلال دوانی است و این غیر از حاشیه ایست که بشمارهٔ ۱۰۹ است ـ حاشیهٔ بشمارهٔ مذکور بنا بر توصیف و ضبط کشف الظنون حاشیهٔ دوم محشی است ؛

این نسخه فاقد دیباچه است و تا مبحث « میل » را دارد ؛

آغاز (و علی آله و اصحابه الذین الخ قال الشارح فیما کتب علی الحاشیه قیل لم یرد)
انجام (غیر بین ولا مبین) کاتب محمد بن حسین ـ تاریخ کتابت ۱۰ شوال ۹۸۸ ـ
خط نستعلیق ۲۱ سطری . دارای ۲۵۱ برگ . اندازه ۲۴ در ۱۷ وقفی نائینی «۴۷۴»

۴۹۰ حاشیه بر شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۶۹ محشی محمد خفری . افاداتی است برقسمت آلهیات شرح تجرید قوشجی که بنام شرح جدید نامیده شده است .

آغاز پس از دیباچه (قوله استدل علی وجود الواجب تم آه اختار المص قدس سره فی اثبات الواجب تم منهج الحکماالالهیین) انجام (کان واجب الوجود بذاته واجب الوجود لغیره) کاتب

تاقدری ازمسئلهٔ تجرد نفس را دارد . آغاز « یامن تقدس ذاته عن مشابهة الجوهر والعرض» انجام (وقائماً بالموضوع فی الوجودالاصلی فمما لا مجال ان یرتاب فی استحالته) تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۱۹۹ خط نستعلیق وشکسته ۱۸و۱۹ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۷۹ برگ اندازه ۲۰در۱۲ وقفی نائینی (۴۶۰)

۴۹۹ حاشیه‌برشرح جدیدتجرید

عربی ـ محشی ملامیرزای شیروانی . افاداتی است برشرح‌قوشجی از مبحث صدق حقتعالی تامسئلهٔ حسن وقبح را دارد. دانسته نشد که‌تراوش خامهٔ محشی چقدر بوده . عناوین مطالب به (قوله یاقال الشارح ـ اقول) است.

آغاز (قال المص س سره انتفاء القبح یدل علی صدقه اقول یمکن ان‌یکون‌مراده ان انتفاء القبح عن افعاله تعالی یدل علی صدقه فی کل موضع یحکم العقل بقبح الکذب) انجام ـ (وقد سبق فی اوائل هذاالمبحث نبذ مما یدل علی بطلان القول بان المالك لایقبح منه شیء من التصرفات فی ملکه) کاتب محمد نبی بن‌ولی الله ـ تاریخ کتابت ۱۲ صفر ۱۱۰۸ نسخه رونویس شده ازنسخهٔ اصلی است ودر ربیع‌الثانی ۱۱۰۹ بانسخهٔ اصل مقابله شده است خط نسخ ۲۰ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده‌دارای ۱۰۴ برگ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی (۴۳۰)

۵۰۰ حاشیه برشرح جدیدتجرید

عربی . مکرر پیش ـ آغاز (المص قس و انتفاء القبح یدل علی صدقه) آخر نسخه افتاده ـ آخر موجود (فعله علی انه یمکن ان‌یکون الغرض) خط نسخ ۱۷سطری دارای ۷۲ برگ اندازه ۱۷ در۱۱ وقفی سیدعلیخان ۱۲۷۳ (۴۷۰)

۵۰۱ حاشیه بر شرح جدید تجرید

عربی ـ از نامبرد شدن برخی از اعلام در کتاب استفاده میشود که محشی از اعلام امامیه نیمهٔ دوم سدهٔ ۹ ببعد است و استادش را بنام افضل قاینی یاد کرده .محشی را در این حاشیه بیشتر نظر در کلام یکی از افاضل است که از آن به :« قال الفاضل ـ ادرحمه‌الله » تعبیر میکند .

نسخه دیباچه ندارد . موجودی ازین حاشیه از مقصد سوم « الهیات » تاقسمتی از فصل سوم آن مقصد « فی افعال الله » است و مینماید که‌بیش‌از این‌ازخامهٔ‌محشی‌تراوش نکرده . آغاز « قال المص المقصد الثالث الخ لماکان علم‌الکلام هوالعلم بامور یقتدر معه

۴۹۴ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی مکرر شمارهٔ ۱۱۱ ـ محشی میرفخر الدین سماکی ، حاشیه ایست تنها برمقصد سوم (الهیات) آنشرح است . وآنرا بنام شاه طهماسب صفوی تالیف نموده و در ۹۴۱ از تألیف آن فراغت یافته است .

آغاز « الحمد لله الغفور الرحیم والصلوة والسلام علی حبیبه المنعوط بالخلق العظیم » انجام ـ « ولما کان المقصد الاقصی اثبات الواجب تعالی لایبعد ان یقال فی تاریخ التألیف اثبات الله الدال علیه ونسأل الله التوفیق فی تحریر المقاصد الباقیه » کاتب سرماساه بن ماساه (کذا) تاریخ کتابت ۳ ربیع الثانی ۹۸۶ خط نسخ ۲۳ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۸۸ برك . اندازه ۲۱ در ۱۲ واقف شناخته نشد « ۵۹۰۵ »

۴۹۵ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لله الغفور الرحیم » کاتب ازآخر نسخه چند صفحه را ننوشته است . آخر موجود « باعتبار الموضوع ولیس کذلك بزعمه کماسیذکر » خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۸۲ برك . اندازه ۱۸ در ۱۲ واقف شناخته نشد « ۴۶۳ »

۴۹۶ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ کاتب دیباچه را ننوشته و آخر نسخه نیز افتاده دارد . آغاز « قال المصنف طاب ثراه المقصد الثالث فی اثبات الصانع » ـ آخر موجود ـ « اقول لوکان للواجب تعالی مثل » خط نستعلق ۱۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۶۹ برك اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی سید علیخان بسال ۱۲۷۳ ـ « ۴۶۲ »

۴۹۷ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ این نسخه صدراً وذیلا افتاده دارد واز اواخر مبحث نفی محل تا چند صفحه به آخر مانده را دارا است .

آغاز موجود « نهایة لزم قدم العالم اذ فرده من الحادث قدیم ح » ـ انجام موجود ـ « بعد تمام الحدیث کما فی الشرح فلا حاجة الی ماذکرنا من التوجیه » خط نستعلیق ۱۲ سطری دارای ۲۴ برك اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی سید محمد تقی (۴۶۱)

۴۹۸ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی ـ محشی ملا عبدالرزاق لاهجی این نسخه از اول مبحث جواهر و اعراض .

کتب خطی

۵۰۴ حاشیه قدیم بر شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر پیش ـ از اول این نسخه یك صفحه افتاده و از آخر نیز ناقص است . اول موجود « لیس فی کلام الشارح اشعار » سطر آخر موجود « قوله فلا یصح الحکم علیه صحه » دو برك آخر رطوبت رسیده و سیاه شده است ـ
خط نسخ مختلف السطر ـ دارای ٦٤ برك ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۴۶۶ »

۵۰۵ حاشیه قدیم بر شرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر پیش . این نسخه از اواسط و آخر افتاده دارد . آغاز (یا من وفقنا لتجرید الکلام) آخر آن (الی ههنا بیان احکام العله الفاعلیه)
خط نستعلیق ۲۲ سطری ـ اوراق مجدول ـ دارای ۸۱ برك اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی نائینی « ۴۶۵ »

۵۰۶ حاشیه بر شرح جدید و بر حاشیهٔ قدیم تجرید

عربی ـ مکرر شماره ۹۱ ؛ محشی حبیب‌الله شیرازی معروف بملا میرزا جان باغنوی . تعلیقات و توضیحات و ایراداتی است بر شرح جدید تجرید و حاشیهٔ اول ملا جلال دوانی . مابزمین عبارات شرح و حاشیه « قال الشارح ـ قوله » میباشد .
آغاز (المصنف ره عما بعد حمد واهب الوجود علی نعمائه لایعدان توفی ترك الموصوف هنا ایماء لطیف الی ما سیجئی) انجام (ان یکون الحرکة فی الاول اشد من الحرکة فی الثانی) کاتب اسمعیل بن محمد شیرازی ؛ تاریخ کتابت ۱۰۳۴ خط نستعلیق ۱۸ سطری . دارای ۲۷۰ برك اندازه ۹ در ۱۳ وقفی قائم مقام « ۴۶۸ »

۵۰۷ حاشیه بر شرح جدید و بر حاشیه قدیم تجرید

عربی ـ مکرر پیش . آغاز « قال المصنف اما بعد حمد واجب الوجود » انجام ان یکون الحرکة فی الاول اشد من الحرکة فی الثانی » کاتب محمد شفیع فیروزآبادی .
خط نستعلیق مختلف السطر ـ چهار صفحه اول بخط تازهٔ نوشته شده . دارای ۱۷۹ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی نائینی « ۴۴۷ »

۵۰۸ حاشیه بر شرح جدید و بر حاشیهٔ قدیم تجرید

عربی ـ مکرر پیش؛ اول و آخر نسخه افتاده است اول موجود (المقید الذی اخذ معه قید مل و کن علی

علی اثبات العقاید الدینیه بایراد الحجج و دفع الشبه کما عرفوه به والمقصود بالذات فیه معرفة العقاید الدینیه المعبرعنه بالایمان » انجام « و بالجمله الکسب الذی قالوا به غیر معقول » خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۳۲ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی مرتضی قلیخان سال ۱۳۴۰ « ۴۳۷ »

۵۰۲ حاشیه برشرح جدید تجرید

عربی ـ صفحات اول نسخه افتاده است بهمین جهت محشی شناخته نشد ؛ لیك اینقدر معلوم است که محشی شاگرد غیاث الدین محمد بحرآبادیست . محشی متعرض حاشیهٔ ملا جلال دوانی شده . نسخهٔ موجود از اوائل مسئلهٔ (وجوب وجود معلول بوجود علت تامه) تا اوائل مسئلهٔ(صدور کثیر از واحد) را دارد . گویا مأثور خامهٔ محشی بیش از این نباشد .

آغاز موجود (فی الحاسیه الجلالیه اقول جمل الشارح قوله ولا یجب عطفا » انجام مع انه اعتبر الصدور عن مجموع ح وفی الصوره الاخیره تم کامه (کذا) خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۳۰ برگ ؛ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی (۴۷۵)

۵۰۳ حاشیه قدیم برشرح جدید تجرید

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۱۲ محشی ملا جلال دوانی ـ این حاشیهٔ اول محشی است که بسلطان ابوالفتح خلیل بیك بن ابوالنصر حسن بیك بهادر خان اهداء نموده . ودر جلد اول فهرست اشتباهاً حاشیهٔ دوم معرفی شده است ـ این نسخه تا حاشیه بر اوائل مبحث مزاج (اواخر فصل دوم از مبحث جواهر را) دارا است در حاشیه صفحهٔ ۱۹۱ این نسخه مرقوم است : « من ههنا الی آخر الکتاب لیس فی اکثرالحواشی القدیمه و تدعی بالملحقات اللاریه » بنابراین تراوش خامهٔ محشی تا اوائل مبحث فلکیات بوده و ملحقات باید از کمال الدین حسین لاری شاگرد محشی باشد ـ نسخه دارای دیباچه و حواشی محشی و هم از آقا جمال خوانساری را دارا است .

آغاز (یا من وفقنا لتجرید الکلام فی تقریر عقایدالاسلام) انجام مأثور خامة محشی(الا انهما یدفعان الغلط عن المصنف) انجام نسخه (واطال الکلام فیه علی ماهودابه). کاتب محمد رضا بن محمد معصوم حسینی رضوی ـ تاریخ کتابت ۱۲ رمضان ۱۱۱۵ در اصفهان . خط نسخ ۱۶ سطری ـ اوراق مجدول بطلا و تحریر دارای ۲۰۵ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی (۴۶۷)

خط نستعلیق ۲۱ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۷ برك ؛ اندازه ۱۹ در ۱۴ وقفی منتجب الدین (۴۷۲)

۵۱۳ حاشیه برشرح جدید تجرید وحاشیهٔ خفری

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۰۷ . محشی شمس‌الدین‌محمد گیلانی معروف بشمسا ـ (یا ملا شمسا) افاداتی است بر شرح تجرید قوشچی و هم بر حاشیهٔ خفری بر آنشرح ـ نسخه ناقص است .

آغاز « الحمدلله ذی المجد والبهاء) انجام موجود (مع قطع النظر عن جمیع ماعداها یکون ملا بسته لهذا الواحد)

خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ صفحه اول دارای یك سراوح مذهب . اوراق مجدول بطلا و تحریر ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۸۹ برك . اندازه ۲۲ در ۱۱ وقفی نائینی « ۴۴۲ »

۵۱۴ حاشیه برشرح جدید تجریدوبرحاشیهٔ قدیم

عربی ـ محشی شناخته نشد و مینماید از مردمان سدهٔ ۱۰ ببعد است ـ مایزبین عناوین شرح و حاشیه قدیم (قاله ـ قوله) است . نسخه مقابله شده و اولش افتاده است . آغاز موجود (المنطق من‌المهیه من‌حیث هی فی‌الجمله) انجام (و هو ما یعقل بالقیاس الی غیره)

خط نستعلیق ۲۳ سطری ؛ دارای ۲۵۹ برك ـ اندازه ۲۴ در ۱۲ ؛ وقفی نائینی . « ۴۷۴ »

۵۱۵ حاشیه بر شرح‌جدید تجرید وحاشیهٔ‌قدیم

عربی ـ اول و آخر نسخه افتاده و بهمین جهت محشی شناخته نشد ـ

آغاز موجود (بکیفیة نفسانیه بهذا الوجه بل تقول) انجام موجود (اخص مطلقا من مفهوم المقابل مع انه اخذفی)

خط نستعلیق ۲۱سطری ـ دارای۶۲برك ـ اندازه ۱۹در ۱۲ وقفی فهرستی «۴۴۵»

۵۱۶ حاشیه برشرح حکمت العین

عربی ـ کاتب دیباچهٔ محشی را ننوشته ـ بقرائن مستفاد از بعضی حواشی نسخه وهم توصیف فاضل چلبی محشی ملا میرزا جان باغنوی است حاشیه بطور

بصیرة) آخر موجود (فی‌اللوازم یستلزم تنافی الملزومات اذاکان)
خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۲۸۳ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۳ واقف شناخته نشد . « ۴۴۸ »

۵۰۹ حاشیه برشرح جدید و برحاشیه قدیم تجرید

عربی ـ مکرر پیش ، آغاز « قال المصنف رحمه‌الله اما بعد حمد واجب‌الوجود »
انجام « ان یکون‌الحرکة فی‌الاول اشد من‌الحرکة فی‌الثانی »
خط شکسته و نستعلیق ۲۴ سطری ـ دارای ۱۵۴ برگ . اوراق کتاب موریانه خورده ـ اندازه ۲۴ در ۱۲ وقفی نائینی (۴۴۹)

۵۱۰ حاشیه بر شرح جدید و برحاشیهٔ قدیم تجرید

عربی ـ مکرر پیش ؛ از اول این نسخه تقریباً ۱۷ صفحه و از آخر آن نیز افتاده .. آغاز موجود (لکن یمکن ان یقال نفی‌الاسناد الترادف ههنا کانه مبنی علی اطلاقات القوم الخ) آخر موجود « وصار حاصل کلامه ان‌الوحدة الشخصیه و ان لم‌یکن عین الجزئیة کمامر لکنها لازمه)
خط نستعلیق شکسته مختلف‌السطر دارای ۲۴۹ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی حاج علیمراد سال ۱۲۹۹ (۴۶۹)

۵۱۱ حاشیه برشرح قدیم تجرید

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۶۶ ، محشی میر سید شریف علی گرگانی ـ
آغاز (قوله اما بعد حمد واجب‌الوجود علی نعمائه الخ خص بالذکر من صفاته العلی ما هو اخص‌به تعم) انجام (فیکون هناك متاثرة اخری و هکذا فیلزم التس)
تاریخ کتابت ۹۰۳ .
خط نستعلیق شکسته ۲۱ سطری ـ دارای ۲۸۸ برگ . اوراق مجدول بشنجرف و موریانه خورده ـ اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی نائینی (۴۷۱)

۵۱۲ حاشیه برشرح قدیم تجرید

عربی ـ مکرر پیش . این‌نسخه از آخر افتاده دارد و قسمت کمی از کتاب‌است
آغاز (اما بعد حمد واجب‌الوجود علی نعمائه) آخر موجود (فاذا التفت الی حصولها عرفت بمجرد)

فراغت یافته و بوزیر محمود پاشا اهدا کرده است. کتاب چاپ هم شده ـ این نسخه صدراً وذیلا افتاده دارد ـ شرح این حاشیه وهم حواشی برآنرا بشمارهای ۳۷۸ و ۴۷۵ و۴۷۶ و۵۲۰ حکمت خطی وهم درضمیمهٔ شمار ۳۶۶ حکمت چاپی به بینید .

آغاز موجود « قال الشارح النحریر عامله الله تعالی بلطفه الخطیر بعد ماتیمن بالتسمیه والحمد لله » انجام موجود « التائب من الذنب کمن لاذنب له » خط نستعلیق ۱۷ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۵۷ برگ اندازه ۲۰ در۱۱ وقفی فهرستی « ۴۷۶ »

۵۲۰ حاشیه بر شرح عقاید نسفی

عربی ـ حاشیه برشرح تفتازانی است ـ محشی شناخته نشد .

آغاز « لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم سبحانك لاعلم لنا الا ما علمتنا انك انت العلیم الحمد لله المتوحد الاحد » انجام « قوله و الملائکة مؤمنون عالمون للصالحات فاین الاستواء » خط نسخ ۱۷سطری . اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۷۹برگ اندازه ۲۰ در۱۲ واقف شناخته نشد « ۴۷۸ »

۵۲۱ حاشیه برشرح مواقف

عربی مکرر شماره ۷۱ محشی کمال الدین مسعود شیروانی متوفای ۹۰۵ مدفون درمزار پیر سیصدسالهٔ هرات . از دانشوران عصر خود بشمار و تدریس مدرسهٔ مهد علیا گوهرشاد آغا ومدرسهٔ اخلاصیه ومدرسهٔ غیاثیهٔ هرات را « که تدریسش باعلم علماء خراسان اختصاص داشته » عهده دار بوده . حاشیه برشرح مواقف میرسید شریف است . اول و آخر این نسخه افتاده موجودی از موقف دوم امور « امورعامه » تاقدری از مقصد هفتم از مرصد چهارم (وحدت وکثرت) است

آغاز موجود (عند القائل الخ یرید ان الحکماء حاکمون بان واجب الوجود عبارة عن الوجود البحت) . انجام موجود (واعلم ان المقصود من کلام الش و هذا اعم من قوله اذ مغایر فیها لیس اعتراضا علی المصنف کما یتوهم ادما) « کذا » خط نستعلیق ۲۱ . سطری دارای ۱۶۲ برگ اوراق نسخه موریانه خورده . اندازه ۲۴در۱۰ وقفی ابن خاتون بسال ۱۰۶۷ (۴۷۹)

۵۲۲ حاشیه برشرح مواقف

عربی مکرر پیش ـ این نسخه از اول موقف دوم تا اوائل مقصد پنجم (در تمایز اعدام) ازمرصد اول را دارا است .

(قال-اقول) برشرح میرك بخارائی است نسخهٔ موجود ازآخر افتاده دارد وتاقدری ازمبحث دوم ازمقالهٔ اولی (جعل در بسایط) را دارا است - نسخه محشی است بحواشی که غالب آن بامضاء (ع -ق) است آغاز «قال الش الحکمة استکمال اه الاستکمال مصدر والمصادر قد یطلق ویراد بها معانیها النسبیة) انجام موجود (لانه اذالم یکن البسیط مجعو لا فی نفس الامر ذاتا ولاوجوداً) خط نستعلیق شکسته ۱۵ سطری - اوراق مجدول بشنجرف - صفحهٔ اول دارای سر لوح کوچك رنك آمیزی شده -

اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۰۹ برك - اندازه ۲۲در۱۵ وقفی نائینی « ۴۵۰ »

۵۱۷ حاشیه بر شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش - این نسخه حاشیه بر مقاله اولی را دارا است . دیباچهٔ محشی وحاشیه بردیباچهٔ شرح را فاقد است - آغاز موجود « قال الشارح ای الشاملة للمجرد والمادی ومقابلاتها اقول یحتمل » انجام موجود « فیلزم ان لایقدر العقل علی تعقلها هف» خط نستعلیق شکسته ۲۹ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۷۱ برك اندازه ۲۶ در۱۴ بوسیلهٔ محمد حسنخان درابان ۱۳۱۰ تسلیم کتابخانه شده است « ۴۵۱ »

۵۱۸ حاشیه برشرح عقاید عضدی

عربی - تعلیقاتی است برشرح ملا جلال دوانی برعقاید عضدی -این نسخه دیباچه را ندارد، نظر بانچه دربشت نسخه نوشته شده مؤلف این حاشیه خلخالی است وباید همان حسین حسینی خلخالی متوفای ۱۰۱۴ باشد که در کشف الظنون نام برده شده است. درآخر نسخه محشی نگاشته: است «هذا اول ماصنفته علی آخر ماصنفه العلامة الدوانی».

آغاز - « قوله وهو انسان بعثه الله الضمیر راجع النبی المطلق المذکور ضمنا »

انجام- « ثم لایخفی ان استدلال انما یصلح بدعوی ثلث کلمات کل نفس وکل معصیة وکل وقت » - کاتب حسن بن ابو بکربن عبدالله تامراد تاریخ کتابت ذیقعده ۱۰۱۴ درمدرسهٔ حسنیه - خط نسخ ۳۲ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۴۷برك اوراق نسخه رطوبت رسیده اندازه ۲۲ در۱۶ وقفی نائینی « ۴۷۷ »

۵۱۹ حاشیه بر شرح عقایدنسفی

عربی - مکرر شماره ۸۱ محشی احمد بن موسی ایزنیقی معروف بخیالی - متوفای ۸۷۵ - (۱) کتاب حاشیه برشرح تفتازانی است ،محشی درآخر رمضان ۸۶۲ ازاین کتاب

(۱) عثمانلی مؤلفلری - ج ۱ ص ۲۹۱

است ؛ آغاز « الحمدالله الذی تخلص بهدایة حکمة حواشی قلوبنا عن غواشی الربوب والاوهام) انجام (لان کرةالارض لیس لها من‌الجهات) کاتب عبدالله بن فقیه حسن .

تاریخ کتابت ۱۰۰۷ در مدرسهٔ اخلاصیه در شهر بدلیس . خط شکسته مختلف‌السطر اقوال بشنجرف نوشته شده ؛ دارای ۲۷ برگ . اندازه ۲۰ در۱۸ وقفی فهرستی «۴۸۱»

۵۲۶ حاشیه بر شرح هدایةالحکمة

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۰۶ . محشی میر فخرالدین محمد بن حسین حسینی سماکی استرابادی شاگرد غیاث‌الدین منصور دشتکی.روضة‌الصفا ترجمهٔ محشی و هم خواهرزاده‌اش را نوشته و تاریخ وفاترا یاد نکرده منتظم‌ناصری محشی رادر شمارهٔ مشاهیر و اعلام متوفای ۹۷۰ و هم ۹۸۴ ذکر کرده بی آنکه اشارهٔ باختلاف اقوال کند ؛

کتاب افاداتی است بر شرح فاضل میبدی و تا قسمت فلکیات را دارد. محشی این حاشیه را موشح بنام ابوالغازی نظام شاه هندی نموده .

آغاز « الحمد الله العلیم الحکیم و الصلوة علی نبیه المنعوت بالخلق العظیم » انجام « واسطة فی‌صدور التحریکات الغیرالمتناهیة عن‌النفس المنطبعه) کاتب عبدالحسین‌بن ابراهیم لحسانی ـ تاریخ کتابت ۲۲ رمضان ۹۸۴ ـ خط نسخ ۱۷ سطری دارای ۱۹۲ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۰ وقفی میرزا محمد عسکری بسال ۱۳۱۳ « ۴۸۳ »

۵۲۷ حاشیه‌برشرح هدایة الحکمة

عربی مکرر پیش از اول نسخه بقدر یکصفحه افتاده است . اول موجود (وبیان موضوعه الذی هو الموجودات) انجام «واسطة فی‌صدور التحریکات الغیر المتناهیة عن‌النفس المنطبعة » خط نستعلیق شکسته ۲۵سطری .دارای ۱۰۲ برگ .

اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی فهرستی (۴۸۲)

۵۲۸ حاشیه‌برشرح هدایة الحکمة

عربی .مکرر پیش ـ کاتب نسخه‌را تمام نکرده ـ آغاز (الحمد لله العلیم‌الحکیم) آخر موجود (فاذن هو عن‌طبعه مستندا) خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۶۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی نائینی (۴۸۴)

۵۲۹ حاشیه بر شفاء

عربی ـ محشی استاد الکل ذوالجمالین آقا حسین بن جمال الدین محمدخوانساری متوفای ۱۰۹۸ - ۱۰۹۹ مدفون درتخت فولاد اصفهان ـ نزد خلیفه سلطان تلمذ نموده

... يريد از الحكماء حاكمون بان واجب الوجود) انجام (الشرط ... حاقسه يدفع) خط نستعليق ۲۱ سطری دارای ٤٨ برك اندازه ١٩ در ... ی نائينی « ۴۸۰ »

۵۲۳ حاشيه بر شرح مواقف

عربی ـ حاشيه ايست بر شرح مواقف شريفی : اين نسخه ديباچه را ندارد واز آخر هم مينمايد ناقص است . موجودی آن تا قدری از مقصد ششم در «ابحاث وحدت» است ـ نام مؤلف اين حاشيه در پشت نسخه علی الطوسی نوشته شده شايد همان علاء الدين علی سابق الذكر باشد . كشف الظنون در تعريف اين حاشيه گويد :

« مختصری است شامل ابحاث كثيره » آغاز موجود (وكرم بنی آدم نوع الانسان كتب الشارح علی الحاشيه قدره) آخر موجود (لايخفی علی احد ان يقدم عدم الحادث علی وجوده غير نفس وجوده و عدمه)

خط نستعليق ۲۱ سطری ـ نسخه رطوبت رسيده . دارای ۵۱ برك ؛ اندازه ۱۸ در ۱۲ . وقفی شيخ محمد باقر سال ۱۱۷۶ « ۵۶۴۷ »

۵۲۴ حاشيه بر شرح هداية الحكمة

عربی ـ مكرر ۱۱۹ حاشيه ايست (بقوله ـ اقول) بر شرح هداية شمس الدين محمد بن مباركشاه بخاری . كاتب ديباچه را ننوشته . در پشت صفحهٔ اول بخط مغاير با خط نسخه مؤلف اين حاشيه، مير سيد شريف گرگانی نوشته شده ؛ اين نسخه تا اواخر فن اول از قسم سوم (مبحث كيف) را دارد .

آغاز موجود « قوله الحكمة صناعة نظريه الصناعة ملكة يقتدر بها الانسان علی استعمال موضوعات ما فی تحصيل غرض من الاغراض استعماله بالاختيار من غير روية) انجام (والعارض المميز هوالتعيين فيلزم كون التعيين عارضا)

خط نسخ مختلف السطر ـ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۴ برك . اندازه ۱۸ در ۱۳ . نسخه رطوبت رسيده است ـ وقفی ملا موسی « ۴۸۵ »

۵۲۵ حاشيه بر شرح هداية الحكمة

عربی ـ محشی مصلح الدين محمد لاری انصاری ـ متوفای ۹۸۴ يا ۹۸۰ يا ۹۷۷ (۱) شاگرد غياث الدين منصور است پس از تكميل سفری بهند و تركيه نموده سپس ببغداد آمد . افاداتيست بر شرح ميبدی و بتوضيح متن هم پرداخته و تا مبحث زمان را دارا

(۱) كشف الظنون ، فارسنامه ـ منتظم ناصری

اقوال بشنجرف نوشته ـ دارای ۱۱۷ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۶ وقفی تهرانی (۴۸۹)

حاشیه بر فتوحات الملکیه

به بینید ردود ونقود شماره ۵۷۶

۵۳۴ حاشیه بر مبدء ومعاد

عربی ـ محشی حاج ملا هادی سبزواری . این حاشیه با اصل کتاب بچاپ رسیده . اول و آخر این نسخه افتاده است .

آغاز موجود « قوله فی السلسله النزولیه اولها عقل الکل » انجام موجود « کسنخیة الشئی والفیئی » خط شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۴۳ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۷ وقفی حاج قائم مقام « ۴۹۱ »

۵۳۵ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ اول نسخه افتاده . محشی باغلب احتمال بنداشته میشود که ملا جلال دوانی باشد . حاشیه بر اوائل محاکمات است .

آغاز موجود « صحة لامدخل له فی التعریف » انجام « ونسبه الی تصریح الشارح بناء علی ماذکر من فایدة » خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۶ برگ ؛ اوراق مجدول بلاجورد اندازه ۲۱ در ۱۲ « ۴۹۵ »

۵۳۶ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ نظر باینچه که در پشت نسخه نوشته شده محشی ملا میرزا جان باغنوی است . نسخهٔ موجود قسمت منطق را ندارد .

آغاز موجود « قال المح بل یکفی فی اثباته اما مجرد ملاحظة تصوراته او النظر السابق اقول لایذهب علی من یتتبع فصول الکتاب ان کثیرا من الاحکام » انجام « وهو حال موت صاحب الجهل المرکب » تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۱۰۷ ـ خط نستعلیق ۲۳ سطری اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۸۷ برگ ـ اندازه ۲۵ در ۱۶ وقفی محمد شریف « ۵۶۴۸ »

۵۳۷ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ مکرر پیش . این نسخه فقط قسمت طبیعیات است وازاول وآخر نیزافتاده دارد ؛ اول موجود « قال المحاکم قد عرفت فیما سبق ان الاشاره » آخر موجود « الفرق بین ما نحن فیه و بین الاعتراض »

وجامع معقول ومنقول بوده واستاد جمعی از اعلام است.ریاست علمی و دنیوی را دارا گشته ومورد توجه شاه سلیمان صفوی بوده است.افاداتی است برجلد دوم شفاء که بعضی ازآن.با اصل کتاب بچاپ رسیده . نسخه مصحح ومقابله شده است .

آغاز ـ (الحمد لله الذی نزل من القران ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين) انجام ـ « ان الایجاد الذی یکون بعد العدم اولی بان یکون ایجادا وهو ایضا کما تری » تاریخ کتابت ۲۶ ذیحجه ۱۱۰۵ خط نستعلیق ۲۲ سطری ـ دارای ۲۸۴ برگ . اندازه ۲۳ در۱۲ وقفی نائینی «۳۸۶»

۵۳۰ حاشیه‌بر شفاء

عربی مکرر پیش . این نسخه ازدیباچه وهم از آخر ناقص است و موجودی آن‌تا اوائل مقالهٔ ششم « در اقسام علل » است .

آغاز « فی ابتداء طلب موضوع الفلسفة الاولی » انجام « لایثبت هذالمطلب بدون التمسك » خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۱۸۵ برگ - اندازه ۲۱ در۹ وقفی نائینی «۳۱۵»

۵۳۱ حاشیه بر شواهد الربوبیه

عربی ـ محشی حاجی ملا هادی سبزواری ـ این حاشیه با اصل کتاب بچاپ رسیده .

آغاز (الحمد لله الذی اعیان الممکنات مشاهد تجلیات ذاته) انجام (وتمم الحکمة واکمل الکلمه بحق محمد وآله العصمه سلام الله علیهم اجمعین)کاتب فتح الله خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ دارای ۲۱۷ برگ اندازه ۲۳ در۱۷ وقفی قائممقام « ٤۸۷ »

۵۳۲ حاشیه‌بر شواهد الربوبیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله الذی اعیان عالم الامکان) انجام (وتمم الحکمة و کل الکلیه بحق محمد و اله) خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۲۰۳ برگ ـ اندازه ۲۲ در١٤ وقفی‌نائینی « ۴۸۸ »

۵۳۳ حاشیه بر شواهد الربوبیه

عربی مکرر پیش ـ کاتب دیباچه‌را ننوشته ـ آغاز (قوله لان غیره به یکون محققا) انجام (فی آخر شرح حکمة الاشراق تمت الحاشیه) کاتب ابراهیم طهرانی شاگرد محشی است واز نسخهٔ اصل‌نوشته است . تاریخ تحریر ۱۲۷۲ خط نسخ ۲۱سطری.

آغاز (قوله بلسان الرمز بل بلسان عربی مبین حسم ان الجامع) انجام (و یصیب علیه الماء حتی یزول عنه اثره مجمع) کاتب فرج‌الله ساوجبلاغی ـ تاریخ کتابت ذیحجه ۱۲۹۶ . خط شکسته نستعلیق ۱۷ سطری . دارای ۱۶۳ برگ ـ اندازه ۲۵ در ۱۵ وقفی نائینی « ۵۱۱ »

۵۴۲ حاشیه بر مواقف

عربی ـ محشی عطاء الله بن محمود حسینی ـ ترجمهٔ محشی بنظر نرسید ـ کشف الظنون این شرح را ضبط نکرده است . این نسخه ناقص است ـ موجودی از آن قسمت آلهیات است ـ

آغاز پس از دیباچهٔ مختصر (قال الموقف الظ انه اسم مکان وح یحتمل) آخر موجود (وکون هذا خلاف ظاهرالایة م) خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۶ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۳ . وقفی ملا موسی « ۴۳۱ »

۵۴۳ حجة‌الاسلام

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۷۶ ، مؤلف حکیم نوری علی‌بن‌جمشید مازندرانی اصفهانی متوفای رجب ۱۲۴۶ مدفون در نجف . شاگرد آقا محمد بیدآبادی و میرزا ابوالقاسم مدرس اصفهانی است . این کتاب موسوم باسم مذکور و ملقب است به برهان الملة . تاریخ فراغت از تألیف ۱۲۳۲ است ؛ نسخه را آخوند ملا اسماعیل اصفهانی در تاریخ ۱۲۳۵ مقابله و تصحیح نموده .

آغاز (الحمدلله الاول بلا اول کان قبله) انجام (وصلی‌الله علی الحضرة الختمیة والورثة آلالیة والسلام علی تابع‌الهدی) کاتب محمد سعید حسینی تنکابنی . خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ ابواب و عناوین بقرمزی نوشته ؛ دارای ۶۶ برگ ـ اندازه ۲۸ در ۱۹ ـ وقفی عضدالملك ـ بسال ۱۲۷۶ « ۴۹۸ »

حجة البالغه

به بینید میزان التمیز شمارهٔ ۱۰۴۸

۵۴۴ حجة الدامغة

فارسی ـ مؤلف سید هاشم لاهجانی ـ کتابی است در اثبات وجود ولی عصر ورد شبهات بابیه که پس‌از دیباچه در سه مقصد و خاتمهٔ مرتب گشته : مقصد اول درابطال امر بابیه ۲ ـ در امر امام غایب از صفات و علامات و غیبت و ظهور و غیر ها ۳ ـ در ولادت با سعادت حضرت ؛ خاتمه در رفع استبعاد ضعفاء و بی‌بصیرتان در امر غیبت

خط نستعلیق مختلف‌السطر ـ دارای ۴۸ برگ ، اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی «۴۹۴»

۵۳۸ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ مکرر پیش . این نسخه از قسمت آلهیات تا آخر کتابست ـ

آغاز (... المحاکم فیکون هذا النمط اه) انجام (و توضیح المرموزات ما افیض فیها من‌التدقیق والحمدلله) خط نستعلیق و شکسته ۲۷ سطری ـ دارای ۱۵۱ برگ ، اندازه ۲۶ در ۱۴ بوسیله محمدحسینخان تسلیم کتابخانه شده در سال ۱۳۱۰ خورشیدی « ۴۹۳ »

۵۳۹ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (قال المح بل یکفی فی اثباته) انجام (ما افیض فیها من‌التدقیق والحمدلله)

خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۲۷۹ برگ ؛ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی فهرستی « ۴۹۲ »

۵۴۰ حاشیه بر محاکمات

عربی ـ محشی حاج ملا محمدباقر بن محمد مؤمن سبزواری درگذشته ۱۰۹۰ مدفون در مشهد در مدرسهٔ میرزا جعفر واقع در صحن عتیق . شاگرد شیخ‌بهائی و میرفندرسکی و مجلسی اول است ؛ در عهد شاه‌عباس صفوی دوم مقام امام جمعه و جماعت وشیخ‌الاسلامی اصفهان را دارا بوده ـ در مدارك موجوده نامی از این حاشیه برده‌نشده بتصریح محشی در آخر نسخه در ۲ ذیقعدهٔ ۱۰۷۵ از تألیف این حاشیه فراغت یافته حاشیه تنها بر قسمت‌طبیعیات است و ظاهراً بیش از این از خامهٔ محشی تراوش نکرده ـ

آغاز پس‌از تسمیه و تحمید (اما بعد قوله لکنه قابل‌لانقسامات غیر متناهیة‌قال‌المح اعلم ان معنی قول‌الجمهور الحکماء الجسم محتمل لانقسامات غیر متناهیه لیس انه) انجام (اذلابد من‌استناد الارادة المستمرة المتصلة بالاخرة الی امر قارالذات لاستحالة التسلسل) کاتب علی‌اصغر بن حاج محمد حسین سبزواری ـ تاریخ کتابت ربیع‌الاول ۱۱۳۷ . خط نسخ ۱۷ سطری ؛ دارای ۲۸۴ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۲ وقفی فهرستی «۴۹۶»

۵۴۱ حاشیهٔ بر مفاتیح‌الغیب

عربی ـ تعلیقاتی است برکتاب مذکور که برخی از آن تعلیقات بامضاء (نوری) و بعضی دیگر بامضاء (حی)است . گمان میرود که‌صاحبان امضاء آخوند ملاعلی نوری و حاجی سبزواری‌باشند، جامع این تعلیقات شناخته نشد ـ

خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر ـ دارای ۱۳۱ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ ـ وقفی خود مؤلف (۵۰۱)

۵۴۷ حدیقة الجعفریه

عربی ـ مؤلف عبد العلی مرجانی طالقانی از شاگردان صاحب قصص العلماء ، مختصری است در ابطال جبر وتفویض که ضمن ۱۰ حدیقه وخاتمه صورت گرفته و در رجب ۱۲۹۴ از آن فراغت یافته است .

آغاز الحمد لله ونشهد ان لا اله الا الله وانه مالك الملك » انجام « فاقحم اباحنیفه ومضی البهلول وترکه » ـ خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۳۰ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی (۵۰۲)

حدیقة الشیعه

به بینید شمارهٔ ۱۰۳ عمومی اخبارخطی

۵۴۸ حسنیه

فارسی ـ مناظره ایست مذهبی که بصورت داستان ومقاولهٔ کنیزی موسوم بحسنیه و ابراهیم بن سیار معروف بنظام تألیف وتحریر شده ـ این نسخه افتاده دارد . در روضات الجنات نسبت رسالهٔ فارسی بدین نام ودرین موضوع بشیخ ابوالفتوح رازی نقل شده است لیك علاوه برتخالف سبك عبارت این رساله باسبك عبارت شیخ ابوالفتوح از نسخهٔ که بشمارهٔ ۵۴۹ است معلوم میگردد که این رساله بزبان عربی تألیف شده . این رساله ذیل کتاب حلیة المتقین مجلسی چاپ شده . در دیباچهٔ چاپی نام مترجم ابراهیم استرابادی ذکر شده ومترجم آورده است که درتاریخ ۹۵۸ که از زیارت مکه ومدینه مراجعت میکرده دردمشق این رسالهٔ حسنیه‌را نزد سیدی که بتشیع وتورع مشهور بوده یافته‌ونسخه برداشته وبخواهش عزیزی آنرا بفارسی ترجمه نموده . آغاز موجود (ای ابراهیم مناظره دراز کشید می‌ترسم که‌موجب ملال خلیفه شود) انجام موجود . « اول درین‌آیه که گذشته درغار » تاریخ کتابت ۱۰۸۱ خط نسخ ۱۲ سطری ـ دارای ۲۸ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۲ ـ واقف شناخته نشد (۵۶۵۰)

۵۴۹ حسنیه

فارسی ـ مکرر شمارهٔ پیش . اول این نسخه افتاده است .

آغاز موجود « امام جمع خلایق ازجن وانس بحکم الهی » . انجام (وباقی‌سادات اهل بیت وباقی ائمه ؏ رسانیدند » . تاریخ کتابت صفر ۱۱۴۳ ـ صدر نسخه ضمن ۲۳

تاریخ فراغت از تألیف نیمهٔ شعبان ۱۳۱۰ است .
آغاز پس‌از خطبه (و بعد چنین گوید یکی از خدام آستان عالم ربانی و حکیم صمدانی) انجام (والحمدلله اولاوآخرا وظاهرا و باطنا) کاتب محمدبن محمد باقر جندقی ـ رمضان ۱۳۱۰ . خط نسخ مختلف السطر ـ دارای ۱۴۹ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۴۹۹ »

۵۴۵ حجة‌الکلام

عربی ـ مؤلف غیاث الدین منصور دشتکی ؛ انتصاب رساله بمؤلف بدون تردید است‌لیکن‌نام‌رساله واضح‌نیست‌صدرنسخه« رسالهٔ معاد» نوشته شده‌است .مؤلف‌در دیباچه‌رساله‌را چنین‌توصیف میکند: « هذا هوالحجة التاسعه من حجة الاسلام‌لایضاح محجة‌الاسلام‌الزام‌الخصام وافحام‌معاندعقایدالاسلام‌ممالفته » تاآنجا که گفته« و ترتب‌مقالتاهذه‌علی‌مقالات » مجالس‌المؤمنین کتابی‌بنام‌حجة‌الکلام‌از تألیفات‌مؤلف شمرده وگوید : « قسم‌مبحث معاد آن‌بنظر فقیر رسیده و در آنجا متصدی رد اقاویل حجة‌الاسلام غزالی شده و تشنیع بسیار بر او کرده و آن مبحث قریب بسه هزار بیت است » این تالیف چه بنام حجة‌الکلام یا حجة‌الاسلام باشد بنظر میرسد که این نسخه قطعهٔ مربوطهٔ ببحث معاد جسمانی از همانکتاب است .
رساله پس‌از دیباچه ضمن سه مقاله صورت گرفته : ۱ اعلم أن‌الایمان والاعتقاد بحشر الاجساد من ضروریات الدین الخ ۲ فی رد انکار المنکرین فی الجاهلیة الاولی ۳ فی رد شبهه المنکرین فی‌الجاهلیة الثانیه .
آغاز (اعوذ الیک و اعوذ منك بعد حمدالله الائه والصلوة علی انبیائه سیما سیدنا محمد و آله واولیائه) انجام موجود (ولم لایکون الالم حاصلا مماکسبه و اکتسبه عادة و طبعا والحمدلله اولاواخرا) خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ؛ دارای ۱۰ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۱ وقفی نائینی « ۵۰۰ »

۵۴۶ حجج‌الرضویه

فارسی مؤلف سید محمد عصار ـ تعلیقه ومستدرك‌وتتمیمی‌است بر کتاب‌هدیة‌المهدویه(۱) تاریخ فراغت از تألیف ۲۱ محرم ۱۳۴۱ است . نسخه بخط دستی مؤلف است .
آغاز پس از دیباچه « فاضل بهائی یعنی‌مضل بهائی درصفحهٔ ششم‌درسطر۲۷میگوید» انجام ـ (وباین‌سبب شربت ریاضت نوشیده ام وبعیش رغید ومال تلید رسیده ام » ـ

(۱) کتاب هدیة المهدویه را بشماره ۶۶۵ حکمت جاپی ببینید .

در مبحث نفس است که شاگردش ملا حمزهٔ گیلانی (۱) - برشتهٔ تحریر آورده و محمد علی بن محمد رضا نامی ازمردمان همان دوره دیباچه وفهرست برای آن نگاشته وهم بدین نام موسومش نموده - این همان رساله ایست که بشمارهٔ مذکور بنام معروف (قوی النفس) ضبط شده وبجهة نداشتن آن نسخه دیباچهٔ الحاقی مذکوررابهمان عنوان واسم معروف (قوی النفس) ضبط گشت . کتاب ضمن ۲۸ فصل صورت گرفته . « حاشیه بر این کتاب را به بشمارهٔ ۴۸۰ ببینید » . آغاز نسخه - (یامن خصت الوحدانیة بذاته)

آغاز کتاب . (فصل فی تحقیق القوی المنسوبة الی النفس النباتیة فنقول اولا ان القوة من حیث هی قوه بالذات لیست الاعلی امرها) - انجام « و هذا لدلیل مبنی علی اصولنالایفهمه الاالعاقلون » کاتب محمدهادی بن احمد طالقانی - تاریخ کتابت ۱۱۷۵ خط نسخ ۲۲ سطری - ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده - دارای ۷۹ برگ - اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی فهرستی «۵۰۵»

۵۵۳ حکمة العارفین

عربی مؤلف محمد طاهر بن محمدحسین شیرازی نجفی قمی - کتاب در رد آراء فلاسفه وعقاید عرفا است که ضمن مقدمهٔ در۱۹ فصل و خاتمه صورت گرفته . آغاز «الحمدلله الذی جعلنا بمعرفته و معرفة دینه علماء فقهاً وبمعرفة نبیه وآل نبیه حکماء وعرفاء» انجام « ونبذة من فضایل خاتم الاولیاء وقطب الاقطاب وغوث الاعظم اشکر والله علی ماهدیکم الیه من محبة الاولیاء الصادقین المطهرین المعصومین صلواة الله علیهم اجمعین و متابعتهم و اقتفاء آثارهم » - کاتب محمد علی - تاریخ کتابت شوال ۱۲۰۱ - خط نسخ ۱۷ سطری . ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۴۶ برگ - اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی قائم مقام «۵۰۷»

۵۵۴ حکمة العارفین

عربی مکرر پیش ازاول نسخه یك صفحه افتاده است .

اول موجود « الکتاب فی بیان عثراتهم وزلاتهم فی المسائل المتعلقة بالدین » کاتب آخر نسخه را نیز بقدر چند صفحه ننوشته وسفید گذارده است - آخر موجود « والی عقولهم وعقول مریدهم ومصدقهم » خط نسخ ۲۲ سطری - دارای ۱۱۹ برگ اندازه ۲۲ در۱۷ - وقفی نائینی «۵۰۶»

۵۵۵ حکمت عرشیه

عربی - مؤلف ملاصدرا - مختصری است در مبداء ومعاد که پس ازدیباچه ضمن دو

(۱) متوفای دراواخر ایام محاصره اصفهان (سال ۱۱۳۴) درغائلة افاغنه (تذکرهٔ حزین)

صفحه‌قطعه‌ئی ازترجمهٔ رساله‌یوحناست . خط نستعلیق ۱۰ سطری - دارای ۵۶ برگ - اندازه ۲۰ در۱۲ وقفی فهرستی « ۶۵۲ »

۵۵۰ حق الیقین فی اصول الدین

عربی - مؤلف محمد طاهر بن محمد حسین شیرازی نجفی قمی متوفای ۱۰۹۸ مدفون درقم در بقعهٔ شیخان - فقیهی اخباری مشرب ومتعصب برصوفیه و فلاسفه است واز مشایخ مجلسی دوم بشمار است - رساله مختصری است درعقاید. نسخه ناقص است موجودی ازآن تا قدری ازفصل سیم ازباب اول است -

آغاز - پس‌ازدیباچه (اما المقدمة ففی بیان طریق تنقیة القلوب ومعالجتها بذکر الموت لیزول عنها الصدء) - انجام موجود (منهم خلفاء بنی العباس واشتهر انهم) - خط نستعلیق ۱۶ سطری - ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده دارای ۱۰ برگ - اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی فهرستی (۵۰۴)

۵۵۱ حق الیقین فی معرفة رب العالمین

فارسی - مؤلف سعد الدین شیخ محمود بن عبد الکریم بن یحیی شبستری متوفای ۷۱۸ یا ۷۱۹ یا ۷۲۰ یا ۷۲۵ درسن ۳۳ سالگی مدفون درشبستر (۱) - رساله ایست در مبدء ومعاد که ضمن ۸ باب صورت گرفته ودر ایران بچاپ رسیده (شرح این کتاب را بشمارهٔ ۸۳۰) به بینید .

آغاز « ای پیداتر از هر پیدا » انجام « ونقطه عین وحدت منه بدا والیه یعود) سپس مقاله ایست فارسی درمقولات عشر که در۹ فصل انجامیده ودرصدرنسخه‌چنین‌مسطور است « من تصانیف محقق طوسی » - ومینماید که قطعهٔ ازکتابی است در منطق که کاتب آنرا افراد در کتابت نموده . خط نستعلیق که درمتن وحاشیه بطور چلیپا نوشته و مجدول بطلا وتحریر - ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۷ برگ اندازه - ۴۳ در۲۶ وقفی‌نائینی « به بینید شمارهٔ ۵۸۰ حکمت ص ۱۴ » - (۹۳۸۹)

۵۵۲ حکمت صادقیه

عربی . مکررشمارهٔ ۲۱۸ - تقریر درس وافادات ملامحمد صادق اردستانی (۲)

---

(۱) - دانشمندان آذر بایجان . ریاض العارفین

(۱) - متوفای ۱۱۳۴ - مدفون درتخت فولاد اصفهان - نجوم السماء

حل مشکلات الاشارات

شرح اشارات شماره ۷۶۵ را به بینید

۵۵۹ حیوة النفس فی حظیرة القدس

عربی ـ مؤلف شیخ احمدبن زین الدین ابراهیم بن صقر مطیرفی احسائی در گذشته ۱۲۴۳، مدفون در بقیع مدینه ـ از سید بحرالعلوم و صاحب ریاض و اعلام آندوره اجازه یافته است . کتاب مختصریست در اصول پنجگانه مذهبی و مطالب مربوط بعقاید که ضمن مقدمه و پنج باب و خاتمة صورت گرفته . اصل و هم ترجمة فارسی آن بچاب رسیده .

آغاز پس از دیباچه (اما المقدمة اعلم ان الله سبحانه لم یخلق العباد عبثا لانه حکیم) انجام (والواجب علی العباد شکر نعمائه و حمده علی کرم عدله و آلائه و الرضاء فی کل حال بقضائه وقدره) تاریخ کتابت ۱۲۸۱ . خط نسخ ۱۲ سطری کاغذ الوان ؛ ابواب و فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴۷ برگ . اندازه ۱۳ در ۸ . وقفی آقای شجیعی بسال ۱۳۱۵ خورشیدی « ۵۶۵۱ »

۵۶۰ حیوة النفس فی حظیرة القدس

عربی مکرر پیش ـ آغاز پس ازدیباچه (اما المقدمة اعلم ان الله سبحانه) انجام (والواجب علی العباد شکر نعمائه) ـ خط نسخ ۲۰ سطری ـ ابواب و فصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۴ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی (۵۱۲)

۵۶۱ حیوة النفس فی حظیرة القدس

عربی مکرر پیش ـ این نسخه بادونسخهٔ پیش تخالف دارد ـ آغاز پس ازدیباچه (المقدمه اعلم ان الله سبحانه) ـ انجام (فاجتنبوه لعلکم تهدون) پس از این رسالهٔ درحقیقت عقل ونفس وروح وهشت رساله ومقاله درپاسخ پرسش ها وتوضیح مسائل مختلفه ازمؤلف ضمیمه است ـ خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۴۳ برگ ـ اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی نائینی (۳۲۸)

(حرف ـ خ)

۵۶۲ خلاصه

عربی - رساله از متون کلامیه وبمسلك امامیه است . مؤلف آن شناخته نشد ـ

اشراق‌وخاتمه صورت گرفته و کتاب‌دارای شرح وبچاپ هم رسیده است.

آغاز - « الحمد لله‌الذی جعلنا ممن شرح صدره للاسلام » انجام « و نور قلوبنا بانوارالحکمة‌والیقین ». - تاریخ تحریر ۱۲۴۱ پس ازان ضمن ۷ صفحه رساله ایست در سلوك ومواعظ - خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر - دارای ۳۹ برك - اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی ۵۰۹

۵۵۶ حکمت عرشیه

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی جعلنا ممن شرح صدره للاسلام) انجام (ونورقلوبنا بانوارالحکمة والیقین » کاتب علی اکبربن محمد کریم‌طبیب سالیانی. تاریخ کتابت ذیحجه ۱۲۶۳ در اصفهان در مدرسه میرزا حسین ـ

خط نستعلیق و شکسته ـ ۱۶ سطری ابواب و عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳۵ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی فهرستی « ۵۰۸ »

۵۵۷ حکمت علائی

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۹۸ مصنف شیخ‌الرئیس بوعلی سینا ـ مختصری است حاوی علوم عقلی و ریاضی و بدانش‌نامه نیز موسوم است. کتاب از تصنیفات شیخ است در اصفهان که بنام علاء الدوله کاکویه نگاشته و دارای لغات و مصطلحات علمی پارسی‌است کتاب بچاپ رسیده نسخهٔ موجود تنها حاوی منطق و حکمت آلهی‌و طبیعی است.

آغاز (سپاس مرخداوند افریدکار بخشاینده خرد را) انجام (تا اینجا بس بود سخن گفتن اندر علم طبیعی) خط نستعلیق و شکسته ۱۵ سطری . دارای ۱۰۵ برك: اندازه ۲۲ در ۱۵ وقفی فهرستی « ۵۱۰ »

۵۵۸ حل جام جهان‌نما

فارسی ـ محشی شناخته نشد ـ حاشیهٔ ایست برجام جهان نما که در محرم ۸۵۰ شروع در آن نموده و اهداء به بایر خان کرده است.

آغاز (بسم النقطه الکاملة بها دایرة الوجود فمنه بداوالیه یعود امواج بحار سپاس) انجام (ولیکن سبب تاخیر کلیت این دائره جامعه و جزئیت دایر تین مذکور تین است) خط نستعلیق ۱۹ سطری .. عناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۹ برك . اندازه ۱۸ در ۱۳ . خریداری آستانه قدس در اسفند ۱۳۱۸ « به پیند کتاب دقایق شماره ۹۳۰ حکمت ص ۹۸ » « ۶۴۱۵ »

وسپاس مبدعی است » آخر موجود - « او ازباد پر میشود وشرائین او از روح »
خط نستعلیق ۱۵ سطری دارای ۱۱۶ برگ - اندازه ۲۲ در ۱۵ - نسخه رطوبت رسیده
وبعضی از برگها سیاه شده است وقفی نائینی « ۵۱۶ »

۵۶۵ دانش نامهٔ شاهی

فارسی - مؤلف محمد امین بن محمد شریف استرابادی متوفای ۱۰۳۶ علی الاصح
(یا ۱۰۲۶) درمکه نزد میرزا محمد صاحب رجال وشاه تقی الدین محمد نسابه تلمذ
کرده واز صاحب مدارك وصاحب معالم اجازت در روایت داشته . با اجتهاد در احکام
مخالف واخباری متعصبی بوده . آورده اند که مؤلف اول کسی است که مجتهدین را
نکوهش نموده ودر ناسزاگوئی را برروی آنان بگشود - مؤلف مقیم درحجاز ومجاور
حرمین بوده - و این کتاب را بنام قطب شاه هندی تألیف کرده وآنراچنین توصیف وتحدید
نموده : « خاطر فاتر گذشت که آنموذجی از غوامض مسائل حکمیه و کلامیه و
منطقیه و اصولیه وعربیه جمع کند » تا آنجا که گوید « چون این رساله درطریقهٔ خاصه
بمنزلهٔ کتاب اربعین فخر رازیست در طریقهٔ عامه مرتب برچهل فایده شد » . آغاز -
(الحمد لله الذی عرفنا لنفسه بعنوان انه خالق السموات والارضین و ما فیهن) - انجام
(بتوفیق طاعت داش زنده دار . اللهم خلد ملکه وسلطانه وادم علی العالمین بره و احسانه
واجعله من انصار امام الزمان ناموس العصر والامان علیه وعلی آبائه الطاهرین افضل الصلوة و
السلام من الملك العلام) - کاتب محمد صالح بن علی نقی بن محمد نقی بن نانی -
تاریخ کتابت ۱۰۹۱ - خط نستعلیق ۲۱ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۲۹
برگ - اندازه ۲۶ در ۱۹ وقفی تاج ماه بیگم ۱۲۶۲ (۵۱۷)

۵۶۶ درة الفاخر

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۷ - مؤلف نور الدین عبد الرحمن بن نظام الدین احمد
بن شمس الدین محمد دشتی اصفهانی معروف ومتخلص بجامی - متولد ۲۳ شعبان ۸۱۷
درقصبهٔ خرجرد جام متوفای « ۱۳ یا ۱۸ » محرم ۸۹۸ مدفون در عیدگاه هرات . علوم
ادب را درمدرسهٔ نظامیهٔ هرات وریاضی را درسمرقند آموخته . درفنون مختلفه مکمل و
در اندك زمانی بی نیاز ازتعلم شد ونزد سلطان حسین میرزای بایقرا و وزیر فاضلش نوائی
مقامی ارجمندی داشت ومفتی ومتصدی قضاء جام گشت دربایان . طالب مقامات عرفانی شد
ودر سلسلهٔ نقشبندیه وارد گشت ومرید خواجه عبید الله احرار بوده . مؤلف لقب اصلیش

درآخر نسخه مسطور است: « تمت هذه الاجزاء الموسومة بالخلاصه فی معرفة الله وصفاته الثبوتیه والسلبیة » . رساله ضمن ۸ باب صورت گرفته: ۱- فی التوحید در ٤ فصل ۲- فی العدل در ٦ فصل ۳- فی النبوة در ٥ فصل ٤- فی الامامة در ٤ فصل ٥- فی الوعد و الوعید ٦- فی آلالام والاعراض ۷- فی الاجال والارزاق والاسعار در ۳ فصل ۸- فی احوال المکلفین بعد الموت در ۴ فصل .

آغاز - پس ازتسمیه وتحمید (اعلم ان هذاالکتاب یشتمل علی مسائل یتعلق بعلم الاصول) انجام (فلو کانوا مکلفین لم یکن خالصا من المشقة و ذلك محالاقثبت انهم غیرالمکلفین بل منعمین مکرمین) . کاتب حسین بن عز الدین سهام (حاشیه بر این را بشماره ۴۸۱ به بینید) خط نسخ ۱۵ و۱۳ سطری - ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۷ برك . اندازه ۱۸ در ۱۳ واقف شناخته نشد « ٥۱۳ »

(حرف - د)

دانش نامه

به بینید حکمت علائی شمارهٔ ٥٥۷

٥٦۳ دانشنامهٔ جهان

فارسی . مؤلف غیاث الدین علی بن علی امیران حسینی « یاحسنی » اصفهانی . دورهٔ مختصریست درحکمت طبیعی ازبیان پدیدآمدن عقل ونفس وافلاك وعناصر بسیطه ومرکبه . کتاب مرتب برده فصل وخذیل است بخاتمهٔ در تشریح . اینکتاب درهند چاپ شده . مؤلف در سال ۸۷۹ در بدخشان ازتألیف این کتاب فراغت یافته . بنا برآنچه دردیباچهٔ این نسخه مذکوراست مؤلف این کتاب را بسلطان محمود بهادر خان اهدا نموده درنسخه چاپی بجای نام مذکور ابوالفتح سلطان محمد ذکرشده ودر نسخهٔ خطی که بشمارهٔ ٥٦۴ است نامی از کسی برده نشده است .

آغاز - (سزاوار ستایش وسپاس مبدعی است که باقتضای ذاتی که در لسان صاحب نوامیس الهی بامر کن معبر گشته) - انجام (ازعروق صفاری که نابتند ازغصون رحم) خط نستعلیق ۱٥ سطری - فصول وابواب ودوائر بشنجرف نوشته شده . نصف برك اول نسخه افتاده وصحافی شده است. دارای ۱۳۸ برك - اندازه ۲۱ در ۱۲ . وقفی نائینی «٥۱٥»

٥٦۴ دانش نامهٔ جهان

فارسی مکرر پیش - چند صفحه ازآخر کتاب افتاده است . آغاز «سزاوارستایش

خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۷ برگ « به بینید رساله وجودیه ۷۱۸ حکمت ص ۴ » « ۵۹۵۷ »

۵۷۱ در یتیم

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار . رساله ایست در بیان نسبت انسان بعالم وخویشتن شناسی آغاز « حمد و سپاس ازلی الات س « کذا » مرافریدگاریرا که کهشان الوهیتش مقوم وجود موجودات » انجام « و بتوفیق خدای تعالی از نعم الهی محظوظ باشد و از شر نفس و شیاطین الانس والجن محفوظ والله یقول الحق و هو یهدی السبیل »

خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۱۶ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی (به بینید رساله در توحید ۶۲۰ حکمت ص ۱۶۴ « ۶۳۹۷ »

۵۷۲ دوازده مقاله

عربی ـ مؤلف محمود بن نعمت الله بخاری ـ ترجمه‌اش دیده نشد . از کتاب استفاده میشود که از مردمان نیمهٔ اول سدهٔ ۹ بیعد است رساله در نقض و ابرام وشرح و توضیح دوازده قاعده عقلی از قواعد منطقی و فلسفی است ـ

آغاز (الحمدلله المحمود علی کل نعماله والصلوة والسلام علی سیدنا محمد و آله فهذه اثنی عشر مقالة ذکر فیها مایتعلق علی القواعد المشهورة فیما بین الطلاب المستعملة فیما لایدعی الاالصدق و الصواب) انجام (یقبله الطبع السلیم حتی یفیدالتعمیم) کاتب محمودبن محمد بن زین العابدین . تاریخ کتابت ۱۳ ذیحجه ۹۷۵ . خط نستعلیق ۲۵ سطری ـ دارای ۹ برگ و موریانه خورده ؛ اندازه ۲۰ در ۱۲ ـ وقفی فاضلخان « ۵۶۵۲ »

۵۷۳ دو فائده

عربی ـ فائده ۱ در سبب تعلق نفس ببدن است و از عبارت کاتب درصدر نسخه بر میاید که از آثار خامه بابا افضل الدین کاشی است .

آغاز (اتفقوا علی ان سبب تعلق النفس بالبدن هو اعتدال المزاج) انجام (لم یکن محل تعلق النفس کالنقطة هذا ما حضرنا فی الحال والله اعلم بالصواب و الیه المرجع والماب و السلام علی اهل السلام) فائده ۲ ـ فی سبب الخوف من الموت منسوب ببابا افضل است . آغاز (لما کن اعظم ما یلحق الانسان من المخاوف هوالخوف من الموت) انجام (الا بمشاکلته لتلک النفس و علی هذا ایضا تم الکلام) خط این نسخه

عماد الدین وتخلصش درآغاز دشتی بوده است . رساله در تحقیق وبیان اراء وعقاید صوفیه و حکماء و کلامیون است در اثبات وجود واسماء وصفات واجب و کیفیت صدور کثرت ازمبداء عزوجل . (تعلیقه براین رساله را بشماره ۳۲۱ به‌بینید)

آغاز ـ « الحمد لله الذی تجلی بذاته فتعین فی باطن علمه مجالی ذاته وصفاته »

انجام ـ « فیمکن ان یکون الصادر اولا بالوجود العینی اکثر من واحد کما ذهب الیه الصوفیة الموحده » ـ کاتب عرب بخاری . تاریخ کتابت ذیحجه ۹۹۱ . رساله دارای حاشیه ایست از عبدالغفور لاری که ۵ صفحهٔ اول آن درآخر نسخه ضمیمه است .

خط نستعلیق ۲۱ سطری . ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۶ برگ و موریانه خورده . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «۵۶۵»

۵۶۷ درة الفاخر

عربی ـ مکرر پیش ؛ آغاز (الحمدلله الذی تجلی بذاته) انجام (حصول الشرایط و ارتفاع الموانع)

خط نستعلیق ۱۷ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۹برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ واقف شناخته نشد . « ۵۱۸ »

۵۶۸ درة الفاخر

عربی ـ مکرر پیش ؛ آغاز « الحمدلله الذی تجلی بذاته » انجام « فلا بدان یکون علی تلك النسبة فیمکن ان یکون الصادر »

خط نستعلیق ۱۱ سطری ـ دارای ۴۲ برگ ، اندازه ۱۸ در ۱۳ واقف شناخته نشد ؛ « ۵۱۹ »

۵۶۹ درة الفاخر

عربی ـ مکرر پیش . آغاز « الحمدلله الذی تجلی بذاته » انجام « لاغیر فحصل المراد و ذلك ما اوردنا بیانه »

خط نستعلیق ۲۰سطری ـ کاغذ نسخه آبی رنك ؛ دارای ۱۲برك اندازه ۱۶ در ۹۰

«به‌بینید رساله در حدوث عالم ۶۴۰ حکمت ص ۱۰» « ۵۹۳۹ »

۵۷۰ درة الفاخر

عربی ـ مکرر پیش . آغاز « الحمدلله الذی تجلی بذاته » انجام « المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر »

آغاز پس از تسمیه و تحمید و نام مؤلف (ان هذه رسالة کریمة وکلمات عظیمه) انجام (و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون) کاتب محمد رضا طباطبائی ـ تاریخ کتابت ۱۳۰۵ ، خط نستعلیق ۱۴ سطری ـ دارای ۸۶ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ . وقفی نائینی . « ۵۲۳ »

۵۷۶ ردود و نقود

(ج - ۱)

عربی ـ محشی ابراهیم بن عرب آل عرفات قدیجی قطیفی خطی ـ ترجمه محشی در جائی دیده نشد و از کتاب شرح کفایة الفقه که بشماره ۶۲۰۲ خطی این کتابخانه و بخط محشی است دانسته میشود که محشی از مردمان نیمهٔ اول سدهٔ ۱۳ بوده و در صفر ۱۲۳۷ میزیسته و شاگرد میرزا محمد مهدی حسینی شارح کفایة الفقه سبزواری است . کتاب حاشیه بر فتوحات المکیه است نسخه بخط محشی است و در پشت نسخه نوشته این حاشیه مختصر است از حاشیهٔ مطولی که بر فتوحات تألیف نموده .

آغاز « قوله عن عدم وعدمه کانه اراد بالعدم الاول العدم المخلوق الامکانی الذی لم یخرج بعد من الامکان الی الاکوان » انجام « و اینا ان نذکر المذاهب الستة ابتداء المجلده الثانیه » خط نسخ ۲۱ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ کاغذ نسخه آبی رنگ دارای ۱۱۳ برگ ؛ اندازه ۲۲ در ۱۶ . وقفی عضدالملک سال ۱۲۷۶ « ۵۲۵ »

۵۷۷ رسائـل

پارسی و عربی ـ نگارش سید نورالدین شاه نعمت‌الله ولی بن عبدالله متولد پنجشنبه ۲۳ رجب ۳۱ ـ ۷۳۰ در کوهبنان کرمان درگذشته پنجشنبه ۲۲ رجب ۸۲۷ یا ۸۳۴ مدفون در قصبهٔ ماهان کرمان ـ از طرف پدر سلالهٔ سادات حسینی است که در حلب میزیسته اند، پدرش از آنشهر بکیج و مکران مهاجرت نموده و از طرف مادر بخوانین شبانکاره فارس می پیوندد (۱) علوم رسمی را از رکن‌الدین شیرازی و شمس الدین محمدبن بهاء الدین مکی و سید جلال‌الدین خوارزمی و عضد الدین ایجی فرا گرفت سپس روشهٔ ترک و تجرید پیش گرفت و در انجام در سایهٔ تربیت شیخ عبدالله یافعی بمقام معنوی نائل گشت و پس از مسافرت چندین ساله در کوه بنان کرمان رخت انداخت و بارشاد و افادات پرداخت و بزرگان از هر طبقه حضرتش را مکرم میداشتند وفرقهٔ

(۱) ریاض العارفین نسبت مادریش را ننوشته و او را متولد در کهستان از محال هرات دانسته .

با نسخهٔ که بشماره ۸۰۷ است یکی است و باید در ۱۲۷۳ نوشته شده باشد.خطشکسته نستعلیق ۱۴ سطری . دارای ۸ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی (به بینید شرح رسالة الطیر شماره ۸۰۷ حکمت ص ۱۶۳ » « ۶۴۲۱ »

(حرف ـ ذ)

ذخر

به بینید تهافت الفلاسفه شماره ۴۳۲

۵۷۴ ذوقیه

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار . مختصریست که در دیباچه چنین توصیف شده :

«این چندکلمه ایست برسم انموذج از ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی بطریقیکه مطابق مشرب صافی صوفیه و متکلمین نیز باشد و مبین قصد ایشان از آن مطالب تامعترض بر جهل خود اعتراف نماید»

رساله در عناوین بنیان و چهار رکن و پایان انجامیده:

بنیان در ذوقیات عقلی در ۱۰ ذوق . رکن ۱ در بیان مراد از رویه مشهود و مشاهده : ۲ در بیان شخص انسانی ـ ۳ در اشعار بمعنی وحدت وجود ـ ۴ ـ در بیان مقصود و شرح بودن وجود بمانند کلی طبیعی ـ پایان در مجملی از قول اهل دانش

آغاز (لك الحمد و انت اهل له حمدا یعلو حمد الحامدین من الازل الی الابد)

انجام (و مهرگسترش منور و محفوظ بحق النبی واله) خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۹ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۶ ؛ وقفی فهرستی (به بینید رساله در توحید ۶۲۰ حکمت ص ۵۶) « ۶۳۹۲ »

[حرف ـ ر]

۵۷۵ رجوم الشیاطین

عربی ـ مؤلف حاج محمد کریمخان .رساله‌در اصول دین و اخلاق و مطالب مربوط بعقاید است که ضمن دو اشراق صورت گرفته : اشراق اول در عنوان ۹ آسمان و اشراق دوم در ۷ زمین انجامیده و در جمادی الثانی ۱۲۶۸ از آن فراغت یافته ـ نسخه در تبریز بچاپ رسیده .

حکمت ـ کلام ـ فلسفه

کتب خطی

اندازه ۲۱ در ۱۳ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۵۴۳ »

۵۸۰ رسائل اخوان الصفاء وخلان الوفاء

عربی ـ مجموعه ایست حاوی ۵۱ رساله در علوم آلهی و طبیعی وریاضی و آداب ومانند دائرة المعارفی است فلسفی که بخامهٔ ساده تألیف وبچهار بخش تقسیم شده :

بخش ۱ ـ ریاضهٔ تعلیمی شامل ۱۳ رساله ۲ ـ جسمانیه طبیعی شامل ۱۷ رساله ۳ ـ نفسانیه عقلیه شامل ۱۰ رساله ٤ ـ ناموسیه آلهیه شامل ۱۱ رساله ـ برغم کاوش وتتبعات افاضل ازخاوریان و باختریان شخصیت واغراض نگارندگان رسائل مبرهن وآشکار نگشته و نام بیش از پنجنفر ازآنها دانسته نشده (۱) و از آنها هم ترجمهٔ دردست نیست وهمین ابهام مورد اختلاف حدس ونظر شده . شاید برخی گمان کنند که پنهان بودن این انجمن فلسفی از بیم تکفیر بوده ودیگریرا اندیشه براین باشد که این کانون درپشت پردهٔ تعلیمات فلسفی داعیهٔ انقلاب سیاسی درنظر داشته اند وبهمین جهة بعضی مؤلفین رسائل را از فرقهٔ اسماعیلیه دانسته اند ـ اینقدر مسلم است که جمعیتی در بصره ازنیمهٔ اول سدهٔ ۴ بتألیف این مجموعه پرداخته اند واز فرق شیعه بوده اند ویك شعبه شان هم در بغداد بوده است . کتاب بلغت اردو وفارسی ترجمه شده ـ اصل وهم خلاصهٔ آن دراروپا وهند ومصر بچاپ رسیده .

آغاز ـ (الحمد لله الذی لا یحسن الاشیاء الا ان یکون بداها احمده) ـ انجام (وبلغنا الی غایة مشیته فینا من الکمال الذی قصدنا فله الحمد منا ومن جمیع اخواننا الکرام دائماً ابداً بلا زوال ولا انقطاع کما هو اهله ومستحقه) نسخه در ۱۲٤۱ مقابله شده است . کتاب از حیث خط وتذهیب نفیس است . خط اینکتاب و رساله که بشمارهٔ ۶۰۵ است (رساله در بیان اسباب رعد) یکی است ـ نام کاتب و تاریخ نوشتن درآن رساله چنین مسطور است: احمد بن محمد علی اصفهانی ـ تاریخ کتابت ۱۲۳۸ ـ خط نسخ ۲۷ سطری ـ ومجدول بتحریر ولاجورد وطلا وشنجرف بدو جدول برك اول ودوم که فهرست نسخه است بامرکب وشنجرف نوشته شده ـ حاشیهٔ آن گل بوته و طلا اندازی گردیده ـ برك چهارم که اول نسخه است دارای یك سرلوح مذهب ومرصع نفیس وزیبا میباشد ـ بین سطور این برك وبرك مقابل آن طلا اندازی شده وحاشیهٔ این دو صفحه نیز تذهیب وترصیع گردیده ـ مجموعاً این نسخه دارای ۵۵ سرلوح مذهب میباشد که نام رساله در زمینهٔ طلا با شنجرف نوشته شده . ابواب وعناوین و فصول درمتن وحاشیه با لاجورد وشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴۴۷ برك

---

(۱) ابوسلیمان محمد بن معشر بستی معروف بمقدسی وابوالحسن علی بن هارون زنجانی و ابو احمد مهرجانی و عوفی و زید بن رفاعه .

عرفاء نعمت‌اللهی بایشان منسوبند ـ شمارهٔ رسائل و منشأتش اختلافی است ـ

ریاض العارفین شمارهٔ آنرا به ۳۰۰ نقل کرده تذکرهٔ که در صدر این نسخه است ۳۴۰ نقل نموده و گوید که مختار مولانا ۱۱۴ بوده ـ نسخهٔ موجود حاوی ۹۱ رساله است ـ ۱۴ رساله از رسائل مولانا در ۱۳۱۱ خورشیدی در تهران بچاپ رسیده ـ نسخه مصدر است بتذکرهٔ ضمن ۴۳ صفحه در احوال مولانا که بفرمودهٔ امیر نظام‌الدین عبدالباقی «۱» عبدالرزاق بن عبدالکریم بن عبدالرزاق کرمانی در شوال ۹۱۱ سیرهٔ مولانا را که سدیدالدین نصرالله در شیراز در تاریخ ۹۰۶ جمع آوری کرده بود محرر و مکمل نموده است .

آغاز نسخه « تحمید بیحد و عدو تمجید بیمد و عدد » آغاز رسائل (رسالهٔ تفسیر آیات القرآن « پس از تسمیه و تحمید » سورة البقره قوله تبارك و تعالی ان الله اصطفی ادم و نوحا ان الله اصطفی ادم ۴ بعلم الصفات و کشف جمال الذات) انجام « در حقیقت شاهد وصلش همواست » کاتب عباس بن محمد شیرازی همدانی ـ تاریخ کتابت سلخ رمضان ۱۲۶۴ . خط نسخ ۲۹ سطری ـ ابواب و عناوین و نام رسائل بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۵۱ برك ـ اندازه ۳۱ در ۱۹ . وقفی نائینی . (۵۴۰)

۵۷۸ رسائل

فارسی ـ مکرر پیش ـ این مجلد حاوی ۳۷ رساله است که چند رسالهٔ آن مکرر چند رساله مندرج درجلد سابق است .

آغاز ـ پس از یکصفحه ازفهرست رسائل (رسالهٔ منبع الانوار ومجمع الاسرار بسم الله الرحمن الرحیم قل بلسانه من کلامه هوالله احد) انجام (گربدانی اول و آخرتمام ظاهرو باطن توباشی والسلام) ـ نسخه مصحح وقدیمی است ـ خط نستعلیق مختلف‌السطر دارای ۱۷۱ برك ـ اندازه ۲۳ در ۱۲ وقفی نائینی « ۵۳۱ »

۵۷۹ رسائل

فارسی ـ مکرر پیش ـ این نسخه مشتمل بر یازده رساله است . اول آن رسالهٔ معرفت نامه ورسالهٔ آخر ـ رسالهٔ مهدیه است .

آغاز «قال‌الله تعالی‌آیاتنا فی الافاق وفی‌انفسهم الخ» انجام« برمادررحمت گشاید» خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۷۷ برك ـ اندازه

«۱» نواده شاه نعمت‌الله است که در رجب ۹۲۰ در وقعهٔ چالدوران کشته شده .

قصدنا الخ«چاپ شده» ۳ـ عیون المسائل« چاپ شده» ۴ـ فی کتاب مبادی آراء اهل المدینة الفاضله «چاپ شده» ۵ ـ نکت ابی نصر فیما یصح وفیما لا یصح من احکام النجوم (چاپ شده) ۶ ـ رساله ایست که بدون نام و انتساب بدین جمله آغاز گشته : « الاشیاء الانسانیه التی اذا حصلت فی الامم وفی اهل المدن حصلت لهم بالسعاده الدنیا فی الحیوة الاولی و السعادة القصوی فی الحیوة الاخرة اربعة اجناس الفضایل النظریه و الفضایل الفکریه الخ (۱) ـ ۷ مسائل متفرقه سئل عنها الحکیم الفیلسوف الشیخ ابونصر (چاپ شده) ۸ـ بیان مفارقات (المفارقات علی اربع مراتب مختلفه) نام مؤلف درین نسخه نوشته نشده لیك درنسخهٔ که بشماره ۹۱۰ است بشیخ الرئیس نسبت داده شده ودرنسخهٔ که بشماره ۹۱۲ است بابونصر منسوب است . ۹ـ رساله ایست که نامی از آن ومؤلفش نوشته نشده .

آغاز (اما ان السعادة هی غایة ما یتشوقها کل انسان وان کل من ینحو بسعیه نحوها فانما ینحو علی انها کمال ما) ـ انجام (فیجب ان نبتدی فیه ونجعل مانانا بهذا لکتاب) خط نستعلیق وشکسته ۲۳ سطری ـ دارای ۵۶ برگ ـ اندازه ۲۵ در ۱۵ وقفی نائینی (۵۳۲)

۵۸۵ رسالهٔ آغاز و انجام

فارسی ـ مؤلف خواجه نصیرالدین طوسی ـ بیست فصل است مربوط بمباحث معاد نسخه درطهران در ۱۳۱۴ بچاپ رسیده ـ

آغاز (ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذهدیتنا) انجام (و اصلاح سهوهائی که قابل اصلاح باشد بجای اورند) خط نستعلیق که در سه ستون در متن و حاشیه نوشته بین ستونها مجدول بطلا و تحریر فصول و عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴ برگ ـ اندازه ۴۳ در ۲۶ . وقفی نائینی « ۵۴۹ »

۵۸۶ رساله در ابطال زمان موهوم

عربی ـ مؤلف مولانا اسمعیل بن محمد حسین بن محمد رضا بن علاء الدین محمد مازندرانی معروف بخواجوئی درگذشتهٔ یازدهم شعبان ۱۱۷۳ یا ۱۱۷۷ در اصفهان آرامگاهش تخت فولاد «۲» از اعلام و اساتید عصر خود بشمار است و شاهنشاه افشار حضرتشرا مکرم میداشت ـ مولانا را درین رساله نظر برد اشکالات آقاجمال خوانساری بر ادلهٔ میر داماد است در موضوع ابطال زمان موهوم.

(۱) شاید رسالهٔ ششم همان رساله باشد که درعیون الانباء برای فارابی بنام « رسالة فی التنبیه علی اسباب السعاده » ضبط شده . «۲» روضات الجنات ۳۱ نجوم السماء ص ۲۶۹

اندازه ۳۰ در ۱۸ وقفی نائینی (۵۲۶)

۵۸۱ رسائل اخوان الصفاء

عربی ـ مکرر پیش ـ این نسخه دارای دیباچه ایست در ۷ صفحه ـ آغاز دیباچه (ثبت رسائل اخوان الصفا والاصدقاء الکرام).

آغاز نسخه (الحمد لله الذی لا یحسن الاشیاء) ـ انجام (و الحمدلله اولاوآخراً ونسئله لساناً ذاکراً وقلباً شاکراً الخ) کاتب عبدالله بحرانی ـ تاریخ کتابت ۱۰۹۷ ـ خط نسخ ۲۹ سطری فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ اوراق موریانه خورده ـ دارای ۴۳۱ برگ ـ اندازه ۲۷ در ۱۹ وقفی نائینی (۵۲۷)

۵۸۲ رسائل اخوان الصفاء

عربی ـ مکرر پیش ـ این مجلد رساله ۱۳ از بخش یکم و۲ از بخش ۳ کتاب را ندارد ـ آغاز (ثبت رسائل اخوان الصفا والاصدقاء الکرام)

آغاز نسخه (الحمدلله الذی لایحسن الاشیاء) ـ انجام (ویبلغك الله تعالی منازل الاخیار المصطفین الابرار) ـ خط نسخ ۳۶ سطری ـ مجدول بلاجورد وتحریر وطلا فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ کاتب رجبعلی بن عبدالله اصفهانی که برای شاهزاده امامقلی‌میرزادر تاریخ ۱۲۹۵ نوشته است ـ دارای ۳۴۹ برگ ـ اندازه ۲۵ در ۱۵ وقفی نائینی «۵۲۸»

۵۸۳ رسائل اخوان الصفاء

عربی مکرر پیش ـ این شماره شامل ۸ رساله ازبخش دوم است (ازرسالهٔ ۸ تا ۱۷) وشمارهٔ هفدهم آن بانسخهٔ چاپی مخالف است.

آغاز (اعلم ایها الاخ البار الرحیم الکریم ایدك الله ایانا بروح منه أن اعلم الناس) انجام (ثم اوردنا ایضاً ما عرفنا من الاخبار ومن جهة السمع) ـ خط نسخ ۱۹ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۱۱ برگ ـ اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی فهرستی (۵۲۹)

۵۸۴ رسائل ومقالات

عربی ـ مجموعه ایست حاوی ۹ رساله ومقاله بشرح زیر که بیشتر از آنهارا کاتب صریحاً نسبت بابونصر فارابی داده: ۱ ـ رسالهٔ عقلیه ـ اسماء العقل یقال علی انحاء کثیرة الخ. ۲ ـ فی اغراض الحکیم فی کل مقالة فی کتابه الموسوم بالحروف وهو تحقیق غرض ارسطوطالیس فی کتاب مابعدالطبیعه قال

کتب خطی

۵۹۰ رساله در اثبات نبوت

عربی ـ یکی از رسائلیکه در موضوع نبوت نسبت بشیخ الرئیس داده شده همین رساله است و در صدر آن این عبارت نوشته شده :«رسالة فی اثبات النبوة و تاویل مراسهم «کذا» و امثالهم الشیخ الرئیس»

آغاز (اصلحك الله ان اجمله جمل ما خاطبت به فی ازالة الشکوك » انجام« والثمانیة المؤدیة الی الجنة سمیت ابوابالها فهذه ابانة جمیع المسائل علی الایجاز) تاریخ کتابت ۱۰۹۷ نسخه پس از رسالهٔ مذکور حاوی مقالات و عبارات ذیل است : مقاله بنام رساله (فی ان لامخافة فی الموت) در چهار صفحه ۲ مقاله بنام (رسالة العروس) در نصف صفحه که نسبت داده شده است بشیخ الرئیس ۳ پاسخ خواجه نصیرالدین از پرسش محقق اول از گفته شیخ الرئیس : « ان الحرارة تفعل فی الرطب بیاضا » ضمن ۱۱صفحه۴ لغزی از شیخ بهائی و پدرش و نامهٔ از ملا صدرا بمیرداماد و پارهٔ مطالب متفرقهٔ دیگر . خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر و بطور چلیپا نوشته شده است . دارای ۱۲ برگ ؛ اندازه ۲۲ در ۱۲ ؛ وقفی نائینی « ۵۳۷ »

رسالهٔ احدیه

به بینید رساله عینیة الوجود شماره ـ ۶۸۳

۵۹۱ رسالهٔ ارزاق

عربی ـ مصنف نظر بانچه که در صدر نسخه نوشته شده شیخ الرئیس است • وجیزه ایست در بیان حکمت اختلاف تقدیر مردم در رزق و تفاوت آنها در روزی.

آغاز (الحمدلله و نعوذ بالله من علم یسلمنا الی الجهل بعدله) انجام (وفی کل ذلك من المنافع بالطول القول فی استخراجه حتی لایوجد فی العالم شئی باطل) خط نسخ که در سه ستون بطور چلیپا نوشته شده ـ بین سطور مجدول بطلا و تحریر .دارای یك صفحه و نصف صفحه است ـ اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « ۵۴۴ »

۵۹۲ رسالهٔ اصطلاحات

عربی ـ مؤلف محیی الدین معروف بابن عربی ـ مختصری است درشرح اصطلاحات صوفیه که در صفر ۶۲۵ در شهرستان ملطیه تالیف کرده است . «۱»

آغاز پس از نام مؤلف « الوقت عبارة عما انت علیه فی زمان الحال من غیر نظر الی الماضی والمستقبل » انجام « السرالسر ما انفرد به الحق عن العبدالتهی الجزء والخاصه

«۱» کشف الظنون ج ۱

کتب خطی

آغاز (و بعد الحمد المتفرد بالقدم والازلیه) انجام (بل من الملحدین المنکرین کما ضل قبله کثیر واضلوا) خط نسخ ۲۱ سطری ـ دارای ۱۶ برگ ، اندازه ۲۱ در ۱۷ وقفی قائم مقام « به بینید رساله در بداء ۶۰۳ حکمت ص ۷ » « ۵۹۲۳ »

۵۸۷ رساله در ابطال زمان موهوم

عربی ـ مؤلف از علماء امامیه اواخر سدهٔ ۱۲ ببعد است ـ این رساله در انتصار از آقا جمال خوانساری است در اشکالاتیکه بر ادله میرداماد در مسئلهٔ ابطال زمان موهوم نموده و رد بر خواجوئیست دور نیست که نام رساله (مرآة الازمان) باشد

آغاز (تبارك الذی کان ولم یکن معه شئی ثم شاء فانشأ الاشیاء) انجام (وهذا انما تیم بحسب الزمان الموهوم او بحسب الزمان التقدیری فافهم) خط نستعلیق وشکسته ۱۹ سطری ـ دارای ۳۱ برك . اندازه ۱۵ در ۱۰ . وقفی نائینی « ۸۸۵ »

۵۸۸ رساله در اتصاف ماهیت بوجود

عربی ـ مؤلف ملا صدرا . رساله در تهران در ۱۳۰۲ چاپ شده :

آغاز (الحمد لواهب الحیوة والعقل والصلوة علی النبی والاهل) انجام (لابنفسها الا بمجرد الاعتبار) کاتب احمد بن محمد حسینی . تاریخ کتابت ۱۲۱۶ . خط نستعلیق و شکسته ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۵ . وقفی نائینی (به بینید اسرار آلایات ۶۱۴۴ عمومی تفسیر) « ۶۴۰۸ »

۵۸۹ رساله در اثبات حدوث عالم

عربی ـ مؤلف شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی از حکما نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۱ واز شاگردان ملا صدرا است : مدتی در مکه مقیم بوده مخالفین از راه تعصب بشدت زدندش و بر اثر آن بیمار و از مکه خارج شد و در بین الحرمین درگذشت و در ربذه نزد قبر ابوذر غفاری آرمید «۱» این رساله در حاشیهٔ مشاعر در تهران ۱۳۱۵ بچاپ رسیده

آغاز « الحمدلله المتفرد بوجوب الوجود عن کل عین» انجام لایکون الاجسام تعالی عن ذلك علوا کبیرا » خط نسخ ۲۱ سطری ـ دارای ۳ برك . اندازه ۲۱ در ۱۷ . وقفی قائم مقام « به بینید رساله در بداء شماره ـ ۶۰۳ ـ حکمت ص ۲۴ » « ۵۹۲۵ »

«۱» شهداء الفضیله»

علی انبیائه المصطفین من خلقه و بعد فقد التمست منی) انجام (فان الصناعة نفسها یوجبه فانها یریدمنهم) خط نسخ ۲۰ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۶ برك . اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی « ۵۵۰ »

۵۹۶ رساله در اقسام علوم وحکمت

عربی ـ مکرر پیش . آغاز (الحمدلله ملهم الصواب و منورالالباب) انجام (ان الصناعة نفسها یوجبه و انها یرید منهم فلنختم)

خط نسخ ۳۳ سطری ـ دارای ۳ برك . اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی « بهپیند اثبات واجب ۳۰۳ حکمت ص ۶۳ » « ۵۹۱۳ »

۵۹۷ رساله در امامت

عربی ـ مصنف خواجه نصیرالدین طوسی وجیزه ایست در امامت که بخواهش علی بن نامامور یا نام آورد تألیف فرموده رساله مرتب بر ۲ فصل است :

فصل ۱ ینبغی ان یعلم ان لکل مسئلة موضعا معلومامن العلم الخ ۲ ثم اعلم ان الکلام فی الامامه مبنی علی خمس مسائل الخ) آغاز (الحمدلله واسع الرحمة وسابغ النعمة و صلی الله علی محمد شافع الامة و کاشف الغمه و آله اولی العصمة و ذوی الحکمة) انجام هوالخوف الغالب و عدم التمکن والظهور یجب عند زوال السبب) نسخه مذیل است بمقالة از خواجه در عقاید مجالس المؤمنین این مقاله رادرج کرده است ـ کاتب شاه محمد بن زین العابدین ـ تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۰۴۲ ؛ خط نستعلیق ۲۲ سطری ـ دارای ۷ برك ـ اندازه ۲۴ در ۱۴ . وقفی فهرستی « ۵۵۲ »

۵۹۸ رساله درامامت

عربی . مکرر پیش . آغاز پس از تسمیه « هذه رسالة فی الامام تصنیف مولی السعید» انجام « والظهور یجب عند زوال السبب واذو فینا بما وعدنا » . خط نستعلیق که در سه ستون درمتن ودرحاشیه بطور چلیپا نوشته . بین ستونها مجدول بطلا وتحریر . دارای دو برك . اندازه ۴۳ در ۲۶ . وقفی نائینی « ۵۵۱ »

۵۹۹ رساله در امامت

عربی ـ مؤلف حیدر علی بن شیخ جمال الدین . مقاله ایست در اثبات عصمت ائمه علیهم السلام . آغاز پس از تسمیه وتحمید و نام مؤلف (یا اخوان الدین والسالکین فی مناهج الیقین ان الذی حبانی الله تعالی به من معرفته اصول الدین سیما بحث الامامة التی هی عقیده کمل المحققین) ـ انجام « کلما یکشف عن ذلك النصوص المتواترة الواردة عنهم صلوات

العلم «کذا» خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۴ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۳ .
خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ ـ «بهبینید کتاب دقائق شماره ۸۶۰ حکمت
ص ۱۲۰» «۶۴۱۶»

۵۹۳ رساله اصول عقاید

عربی ـ مختصری است در اصول عقاید شیعه که در پنج باب و هر بابی ضمن مسائل عنوان و صورت گرفته ـ نسخه فاقد دیباچه است ـ بهمین جهت مؤلف آن شناخته نشد ـ آغاز «الباب الاول فی التوحید مسئلة واجب الوجود موجود» انجام «و هی منفیة عن غیرهم» .

خط نستعلیق که در سه ستون در متن و حاشیه بطور چلیپا نوشته ـ مسائل و عناوین بشنجرف نوشته شده و مجدول بطلا و تحریر ـ دارای دو برگ ـ اندازه ۴۳ در ۲۶ ـ وقفی نائینی «به بینید رساله در امامت ۵۹۹ حکمت ص ۴» «۵۹۱۷»

۵۹۴ رسالهٔ اصول و فروع

فارسی ـ مؤلف نورعلیشاه محمد علی بن میرزا عبدالحسین بن محمدعلی رفی طبسی اصفهانی متوفای ۱۲۱۲ ـ درشهرستان موصل مدفون درجوار حضرت یونس پیغمبر ـ از مریدان سید معصوم علیشاه دکنی و از اقطاب سلسلهٔ عرفاء نعمة اللهی بشمار است «۱» رساله مختصر جامعی است در اصول و فروع دین و مذهب و اصول مختصر سلوك و تجرد . مؤلف تفصیل سیر و حضور بخدمت شیخ و رسیدن بمقامانش را که در ضمن داستانی بیان کرده درین رساله آورده است نسخه بچاپ هم رسیده است .

آغاز پس از تسمیه و تحمید (بدانکه بر هر مکلفی واجب است که سیاح نظر را در دریای بی انتهای فکرت غوطه ور سازد) انجام (جدا گردد زهم ناحق و باطل) کاتب محمد موسوی ـ خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ عناوین و ابواب بلاجورد و بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۵ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی «۶۲۵»

۵۹۵ رساله در اقسام علوم و حکمت

عربی ـ منسوب بشیخ الرئیس ـ مختصری است در بیان تقسیمات حکمت و اقسام علوم عقلیه ـ

آغاز (الحمدلله ملهم الصواب و منور الالباب و واهب العقل والمتکفل بالعدل وصلوته

«۱» طرائق الحقایق

باختصار مذکور اکتفاء گشت . رساله درشرح حدیث عمران صابی است که مذیل بمسئلهٔ بداء گشته ـ وچون موضوع بداء درخور تحقیق واهمیت بوده بمانند رسالهٔ جداگانهٔ نوشته است . آغاز (لما وفقنی الله تم الشرح (کذا) رایت ان ابین بعون الله ومشیته تحقیق القول فی البداء لما فیه من الدقة والخفاء شدة الاحتیاج) انجام (راجع الی التغیر فی صفة الفعل لا فی صفة الذات تم عن ذالك علوا کبیرا) خط نسخ ۲۱ سطری . دارای ۴ برگ . اندازه ۲۱ در۱۷ وقفی قائم مقام (۵۵٦)

٦۰۴ رساله دربطلان تناهی ابعاد

عربی ـ مؤلف میرزا ابوالقاسم بن میرزا عبدالنبی حسینی شریفی شیرازی معروف بمیرزا بابا متخلص براز درگذشته ۱۲۸٦ مدفون در صحن نو مشهد رضوی (۱) از ازاقطاب عرفاء ذهبیه است ـ رساله در ابطال تناهی ابعاد بمسلك عرفا است که درپرسش فرزندش مجد الاشراف تألیف نموده و مذیل است به تعلیقات واضافات وتتمیماتی ازفرزند مؤلف . نسخه بچاپ هم رسیده است .

آغاز (یامن هوسیدی ومولائی وسندی ومقتدائی) انجام (ومن جهله فقدجهل الله الی آخرها) کاتب عشقی ذهبی ـ تاریخ کتابت ۱۳۱۰ ق خط نسخ ۱۷ سطری . دارای ٦۰ برگ . انداز ۲۲ در ۱٦ وقفی نائینی ـ (٦٦٦)

٦۰۵ رسالهٔ دربیان اسباب رعد و برق

عربی ـ منسوب بشیخ الرئیس ابوعلی سینا ـ آغاز (تقول ان الارعاد یکون من اسباب سبعة الاول منها انها اذا تصادمت غمامتان) انجام (وعلی هذه الجملة تتولد الصاعقة) کاتب احمد بن محمد علی اسفیدواجانی گرونی اصفهانی . تاریخ کتابت شعبان ۱۲۳۸ ودر ۱۲۴۱ مقابله شده است . خط نسخ ۲۷ سطری . مجدول بتحریر ولاجورد و طلا وشنجرف بدوجدول برگ اول دارای سرلوح مذهب که دروسط آن نام کتاب بلاجورد درزمینهٔ طلا نوشته شده حاشیهٔ این برگ وبرگ مقابل گل بوته و طلا اندازی ـ دارای سه صفحه ـ اندازه ۳۰ در ۱۸ وقفی نائینی ـ (به بینید رسائل اخوان الصفا ۵۸۰ حکمت ص ۴۷۰) ـ « ۵۹۰۸ »

٦۰٦ رساله دربیان حقیقت سیمرغ و کوه‌قاف

فارسی مؤلف (بقرائن مستفاده از نسخه) مجد الاشراف جلال الدین محمد بن

(۱) ـ طرائق الحقایق ج ۳

الله علیهم اجمعین » پس ازین ضمن ۹ صفحه فوائدی است متفرقه که احتمال میرود از مؤلف باشد ـ خط نسخ ۲۱ سطری ـ دارای ۸ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی به بینید اثبات واجب ۳۰۳ حکمت ص ۱۹ « ۵۹۱۰ »

۶۰۰ رساله دربداء

فارسی مؤلف ملا میرزای شیروانی ـ آغاز پس از تسمیه وتحمید و نام مؤلف ـ «که درآثار و اخبار اهلبیت عصمت علیهم الصلوة والسلام مذکور شده که بداء » انجام « وبا آنچه مذکورشد منتفی گردد » خط نستعلیق که بطور چلیپا نوشته شده ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۲ در۱۲ وقفی نائینی « به بینید رساله درتحقیق تخلف ازجیش اسامه ۶۱۳ حکمت ص ۷۲ « ۵۹۲۷ »

۶۰۱ رساله دربداء

فارسی مانند پیش آغاز پس از تسمیه وتحمید « که درآثار واخبار ائمة اهل بیت » انجام « با آنچه مذکورشد منتفی گردد » ـ بعد از این بلا فاصله سه مقاله است ازهمین مؤلف : ۱ درتوضیح کلام علامه درقواعد الاحکام راجع بترك طهارتین در دو روز ۲ در رفع شبهه ابن کمونه ۳ در اثبات امامت حضرت علی علیه السلام ـ خطنستعلیق ۲۰ و۲۱ سطری ـ دارای ۱۲ برگ ـ اندازه ۱۸ در۱۲ وقفی فهرستی « به بینید رساله در تحقیق تخلف ازجیش اسامه ۶۱۵ حکمت ص ۵۷ « ۶۳۸۲ »

۶۰۲ رساله دربداء

فارسی ـ مؤلف ملا محمد باقر مجلسی ـ آغاز پس از تسمیه وتحمید « چون در درمسئلهٔ بداء نزاع عظیم درمیان علمای خاصه وعامه بهمرسیده » ـ انجام « وشرح صحیفه کامله فی الجمله بسطی داده شد » نسخه بچاپ نیزرسیده است ـ خط نستعلیق ۱۵ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده ـ برگها موریانه خورده وداری ۹ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۲ ـ وقفی حاج سید محمد شوشتری سال ۱۳۰۹ « ۵۵۵ »

۶۰۳ رساله دربداء

عربی ـ مؤلف مولانا خلیل بن محمد اشرف قائنی اصفهانی درگذشته در قزوین ۱۱۳۶ ترجمهٔ مؤلف بروایت الذریعه (جلد ۱ ص ۸۵ وجلد ۲ ص ٥٤) در تتمیم امل الامل قزوینی مذکور استوچون آن کتاب دردسترس نگارنده نبود ترجمهٔ مؤلف

۶۰۹ رساله در بیان ماهیت روح و حیات و نفس و عقل

عربی ـ رساله در صدر نسخه بدین نام مشخص گشته و کاتب نگاشته است «لا اعرف مؤلفها» از نسخه استفاده میشود که مؤلف از افاضل امامیهٔ سده ۷ بیعد است رساله در ۲ فصل صورت گرفته فصل اول دارای ۱۰ بحث است: بحث ۱ فی اطلاق لفظ الروح ۲ ـ فی بیان الروح المتعلق بالبدن ۳ ـ فی ان الروح جسم ٤ فی ان الروح هل هو واحد ام متعدد ۵ فی بیان محل الروح و خروجه ٦ فی قدم الروح وحدوثه ۷ فی بقاء الروح وقته بعد مفارقة البدن ۸ فی ان الارواح هل هی متحده فی الماهیة اومختلفة ۹ فی مبدء الروح و معاده ۱۰ فی ان الروح غیر الجسد فصل دوم در شش بحث صورت گرفته و کاتب بحث سوم را ننوشته است: ۱ فی اصل الرؤیا و کیفیة و اقسامه ۲ فی بیان النفس و القلب والفرق بینهما و بین الروح ٤ فی بیان الموت و قابض الارواح و کیفیتها ۵ فی بیان القتل والقاتل و ذکر الاجل ٦ فی ان الانسان المخاطب بالشرایع المکلف المثاب المعاقب من هو

آغاز پس از خطبه (اما بعد فهذه رسالة مشتمله علی فواید جلیله من بیان ماهیة الروح والحیاة والنفس والعقل و اقسامها و توابعها و هی مرتبة علی فصلین و ستة عشر بحثا) انجام (و هذه التخلیة بحسب التصفیه بقدر التزکیة والاوضاع المحمدیه ص والاحکام الشرعیة هی معیار هذه العدالة و قانونها.)

خط نسخ ۲۳ سطری ـ فصول و عناوین بشنجرف نوشته برگها مجدول بشنجرف و طلا و تحریر بچهار جدول ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۳۳ در ۲٦ وقفی نائینی (به بینید رسالهٔ طرق در اخلاق شمارهٔ ـ ۳۵۳٦ عمومی ص ۳ «٦۰٦۹»

۶۱۰ رساله در بیان مفارقات

عربی ـ در صدر این نسخه بخط مغایر با نسخه تالیف رساله نسبت بشیخ الرئیس داده شده و در برخی از نسخ بابو نصر فارابی منسوب است.

آغاز (فصل فی اثبات المفارقات المفارقات اربع مراتب مختلفة الحقایق) انجام (فی الثوانی تقبض من الرصد وبالحس) خط نسخ ۲۸ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده. نسخه کهنه و قدیمی است و مینماید که در سده هفتم نوشته شده باشد ـ دارای ۳ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۷. وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰٦۷ «۵۳٦»

۱۱ رساله در بیان مفارقات

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (المفارقات علی اربع مراتب) انجام (وهوالمستعان

ابو القاسم بن عبد النبی حسینی شریفی نیریزی متولد ۱۲۴۹ (یا ۱۲۳۹) متوفای ۲۶ صفر (یا ربیع الثانی) ۱۳۳۱ مدفون درشیراز درغرفهٔ ایوان روضهٔ حضرت شاه چراغ ع (۱) مؤلف از اقطاب عرفاء ذهبی است ازطرف پدر بمیرسید شریف وازجهت مادر بقطب الدین نیریزی می پیوندد ــ رساله یکرشته نکارشی است عرفانی درشرح سؤال میرزا محمد جعفر پزشك کاشانی ازحقیقت سیمرغ و کوه قاف ومناسبت بین این دو ومطالبی دیگر ازدستور آداب سلوك وغیره که پس ازدیباچه دردومقدمه ودو مقاله وخاتمه و ختم الخاتمه صورت گرفته وپنداشته میشود که نسخه را کاتب تمام نکرده است .

آغاز (الحمد لله الذی لا اله الاهو حمد لا تدرکه العقول ولا اوهام ا لفحول من العلماء والحکماء الراسخین فی الفروع والاصول) انجام موجود (نیست غیر از معنی الفقر فخر) هشت برك اول نسخه بخط نسخ و۱۷ سطری و۱۵ برك بقیه شکسته نستعلیق و مختلف السطر ـ دارای ۲۳ برك ـ اندازه ۲۲ در ۱۶ وقفی نائینی (۵۸۶)

۶۰۷ رساله دربیان سنهٔ سرمدی وایام ربوبی

عربی ــ مؤلف بمسطور درصدر نسخه کمال الدین عبد الرزاق بن احمد کاشی متوفای ۷۳۰ یا ۷۳۵ مدفون درمصر درخیابان تحت الربع ـ مرید نورالدین عبدالصمد نطنزی بوده وباعلاء الدوله سمنانی مکاتبه وتخالف نظر درمسئلهٔ وحدت وجود داشته . (۲)

آغاز پس از تسمیه وتحمید (وبعد فان السنه الالهیه من حیث امتدادها اعنی مدت بقائها) انجام (وکان عن کل مرتبته صاعدا و الله الباقی بعد فناء الخلق) کاتب حاج سید عباس شاهرودی ــ تاریخ کتابت ذیحجه ۱۳۰۶ در تهران .خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ دارای ۵ برك ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی (۵۶۲)

۶۰۸ رساله دربیان سنه سرمدی وایام ربوبی

عربی مکرر پیش ــ آغاز (فان حقیقة الذات الالهیه من حیث هی هی امتداد ها) انجام « والله الباقی بعد فناء الخلق » ـ کاتب علی اکبر طبیب ـ درسال ۱۲۶۳ در رشت نوشته است ـ خط شکسته ونستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای دوبرك ـ اندازه ۲۲ در ۱۷ ـ وقفی فهرستی (بهبینید رساله در نفی جبر وتفویض ۷۰۹ حکمت ص۳۲) «۵۹۶۹»

(۱) طرائق الحقایق ج ۳ ـ کفایت المؤمنین

(۲) کشف الظنون ج ۲ ص۱۹۱ روضات الجنات

۶۱۶ رساله درتحقیق جعل

فارسی وعربی ـ مقاله ایست فارسی درموضوع «جعل» اثر خامهٔ مولانا محمدصادق اردستانی که درم صفحه صورت گرفته . پس از آن ترجمهٔ عربی آن ازمولانا محمد مهدی بن هدایت الله بن محمد طاهر موسوی است که در۳ صفحه انجامیده است ـ جد مترجم شاگرد اردستانی بوده . نسخه درزمان مترجم ازخط ملا مقیم مازندرانی شاگرد مترجم رونویس شده است .

آغاز رسالهٔ اصل (نسبت مجعول بجاعل ممکن نیست که بنحو فردیت باشد) انجام « واین‌دومعنی باهم جمعست ومنافاتی بایکدیگر ندارد »

آغاز ترجمه « لایمکن ان یکون المجعول فردا للجاعل » انجام « لان‌فاعل بذاته وغیره فاعل لابذاته » . کاتب حسن بن علی مازندرانی ـ تاریخ کتابت رمضان ۱۲۰۶ سپس ضمن ۶ صفحه رسالهٔ نفیسی است دربیان معنی ادعیه و اخباریکه دلالت دارد بر استغفار وتوبه وانابه معصومین ٤ ـ مؤلف آن شناخته نشد شاید ازمؤلف مذکور باشد ـ نسخه را کاتب تمام نکرده ـ خط نستعلیق ۱۹ سطری وبعضی از صفحات بطور چلیپا نوشته شده ـ کاغذ کتاب آبی رنك است ـ دارای ۷ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی عضدالملك سال ۱۲۷۶ « ۵۶۰ »

۶۱۷ رساله درتحقیق عالم مثال

عربی ـ نظر به آنچه که دربشت نسخه نوشته شده ـ مؤلف حاج ملا هادی‌سبزواری است ـ مختصری است در پاسخ پرسش‌ازنشانهٔ مثالی .

آغاز پس ازتسمیه وتحمید « فقد بلغنی من بعض اولادی المعنویه المشتق اسمه من الحروف العلویة » انجام « ان یجمع العالم فی‌واحد » خط نسخ ۱۶ سطری دارای ۱۵ برك ـ اندازه ۱۸ در۱۱ وقفی شیخ علی درمرداد ۱۳۱۱ « ۵۶۳ »

۶۱۸ رساله درتصحیح کلام امیرصدرالدین

عربی ـ مکرر شماره ۱۳۴ مؤلف غیاث الدین منصور دشتکی ـ نام اصلی رساله دانسته‌نشد واین نام مذکورنامی است‌انتخاذی از موضوع رساله و طبق‌عبارتی است که در پشت‌آن‌نسخه نوشته شده . مؤلف‌در دیباچه موضوع این‌رساله‌ومقصود از این تالیف‌راچنین آورده: «ان ابی وسیدی ابی‌الاباء وسید اعاظم الحکماء والعلماء قد علق علی‌الشرح التجرید للشرح الجدید تعلیقات فیها له تملیقات و تدقیقات وکان المولی‌النبیل المجادل الجلیل

و علیه التکلان)

تاریخ کتابت رمضان ۱۱۰۶ . خط نستعلیق و شکسته ۲۰ سطری ـ دارای ۱۰ برگ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی (به بینید رساله وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۷۸) « ۶۴۰۳ »

۶۱۲ رساله در بیان مفارقات

عربی ـ مکرر پیش . در صدر این نسخه نسبت داده شده بمعلم دوم فارابی .

آغاز (المفارقات اربع مراتب مختلفة الحقایق) انجام (فی الثوانی تفیض من الرصد و بالحس) پس ازین ضمن ۶ صفحه تقریبا عهدنامهٔ منسوب بشیخ الرئیس و هم فائدهٔ در تقسیم حکمت منسوب بخواجه نصیر وخبرمروی از کمیل در نفس ضمیمه است . خط نستعلیق ۱۶ و ۱۷ سطری ـ دارای ۶ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی « به بینید تحریر در صور نفسیه ۳۸۷ حکمت ص ۵۹ » « ۵۸۷۵ »

۶۱۳ رساله در بیان مفارقات

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (قال المفارقات اربع مراتب) انجام (وکثیر من الاوساط فی الثوانی تفیض من الرصد بالحس)

خط نستعلیق ۲۸ سطری ـ ابواب بشنجرف نوشته شده . دارای یکبرگ اندازه ۲۶ در ۲۰ وقفی نائینی «به بینید رساله در مبادی موجودات ۶۹۳ حکمت ص ۲٤) «۵۹۶۶»

۶۱۴ رساله در تحقیق تخلف ازجیش اسامه

عربی ـ مؤلف ملا میرزای شیروانی ـ رساله ایست شامل احتجاجات در باب امامت .

آغاز « الحمد لله اولا بادیا وثانیا تالیا والصلوة علی خیر من شرب صوب الغمام محمد المبعوث من اشرف جراثیم الانام و آله سادات الانام» انجام «والانکار لامامة اسامة والجحود للنبوة متعللا بالمذکورات من معدن واحد وتضرع علی اصل واحد وتشابهت الاحوال واستقربت بلافرق) خط نستعلیق که بطور چلیپا نوشته . دارای ۳۱ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « ۵۵۹ »

۶۱۵ رساله در تحقیق تخلف ازجیش اسامة

عربی مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لله اولا بادیا وثانیا تالیا » انجام « و تشابهت الاحوال واستقربت بلافرق» ـ خط نستعلیق ۲۱ و ۲۰ سطری ـ دارای ۲۸ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی فهرستی « ۲۰٤۳ »

۶۲۰ رساله در توحید

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار ـ مختصریست عرفانی که عناوین مطالب آن بشرح ذیل است : مقدمه دربیان شرف وفضیلت انسان ـ فصل ۱ دربیان توحید بطریق اهل استدلال ۲ ـ در بعضی اشارات به بیان اهل ذوق وتصوف وصل در اشارات بوحدت وجود وکثرت اطوار او درنمود .

آغاز (حمد وسپاس بیقیاس مرخداوندیرا که مشکوة دل چراغ ولکن بسعی قلب عبدی المؤمن بر افروخت) انجام (که با حق تا ابد باقی بماند والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) ـ خط نستعلیق ۱۵ و۱۶ سطری ـ دارای ۱۰ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی (۸۷۵)

۶۲۱ رساله در توحید

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار ـ مختصریست عرفانی دربیان بعضی ازمطالب مربوط بتوحید که پس از ذکر چند مبادی این دومطلب را ذکر کرده : « المطلب الاول منکر شیئی مقربان شیئی است و نافی مثبت الخ . المطلب الثانی وجود که مفهو می است واحد عام وشامل وجودات خاصه الخ »

آغاز (جل ربی لا اله الا هو له الحمد فی الاولی والاخرة) انجام « وانذات واحد است وهیچ دوی بوجهی ازوجهین دراونیست» خط نستعلیق ۱۶ سطری دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی (به بینید رساله درتوحید شماره ۶۲۰ حکمت ص ۷۲ « ۶۳۹۳ »

۶۲۲ رساله در توحید واصطلاحات صوفیه

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد . نام مذکور برای رساله درصدر نسخه نوشته‌شده. رساله حاوی ۹ فصل است وفصول آن غالباً بجملهٔ « بدان ای عزیز » آغاز میگردد ـ عناوین وترتیب فصول بشرح زیر است : ۱ دربیان عالم لاهوت ـ ۲ـ در جبروت ۳ ملکوت ۴ـ ناسوت ۵ـ درداستن عاشق ومعشوق وعشق ۶ـ (درنشو آدمیزاد) ـ بدانکه چون نطفه برحم مادری افتد مدبرمیشود الخ ۷ـ درمعرفت نفس ـ ۸ـ درمعرفت روح ۹ـ درمعرفت سر .

آغاز « رب افض بفضلك العمیم بدان ای عزیز که عالم لاهوت را احدیت گویند» انجام « دو دست را برافشان بیزارشو زمستی » خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ فصول و

مظهر سوء المقال مظهر اسم الجلال مکبا علیها مصرا علی الاخذ منها وردها منتحلا فیها تارة واخری معترضا لها او معترضا علیها وکان من شنشنته الاستار و الاخفاء خوفا من مباحات «کذا» رای الافهام متهامرة بعد اخری ولشدة جهده فی التفشیه والاخفاء لم یبرز منها الاقلیلا وکلما برز منها شیئا تعرضنا لرفعها ودفعها ولهذا جاء تعلیقاتنا متفرقة الاجزاء ثم بعد برهة برز مما ابرز فی النفس والهیولی طرف فیها امور شنیعة وتعریضات قبیحة فرایتا افصاح حاله وافصاح شیئی مما علی مقاله فلنحرر اولا دعاوی الاستاد ثم نشتغل بردا لرد والایراد) - رساله رد است بر اشکالاتی که ملا جلال دوانی بر مبحث هیولی و نفس ازحاشیهٔ میر صدر الدین دشتکی « پدر مؤلف این رساله» ایراد نموده . درمجالس المؤمنین درشمارهٔ تألیفات مؤلف آورده : « کتاب محاکمات میان نحریرین عالمین میر صدرالدین محمد وملا جلال الدین محمد دوانی درحواشی ایشان برشرح تجرید » کشف الظنون «ج۱ ص ۴۵۲ » درشرح حاشیه دوم میر صدر آورده : « واورد فیها نبذا من توفیقات ولده منصور سیما فی مقصد الجواهر » شاید کتاب محاکمات وکتاب توفیقات نام یک کتاب باشد لیک دانسته نشد که این رساله همان محاکمات وتوفیقاتاست یارساله وتألیف جداگانه است . آغاز « یا غیاث الوری صیرنا منصور اعلی العداء » انجام « وهذا ما وجدنا بعد هذ الصاحب الغواشی کلام ولعله انقطع وتم باتمام فلیعرض عنه » خط نسخ ۱۹ سطری دارای ۲۲ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۳ واقف شناخته نشد «۴۴۴»

۶۱۹ رساله در تصوف

عربی - منسوب بشیخ اشراق شهاب الدین سهروردی مقتول (ترجمه اش بیاید) دریشت نسخه نوشته شده « رسالة فی التصوف للشیخ المحقق شهاب الملة والدین المقتول » درپایان نسخه مرقوم است « تمت کلمه التصوف » - ریاض العارفین یکی از رسائل شیخ را بنام « کلیه در تصوف » یاد کرده رساله در۲۴ فصل صورت گرفته . دردیباچه چنین توصیف شده « فی تحریر کلمات مومیة الی الحقایق شارحة لمقامات الصوفیه و معانی مصطلحاتهم وما استروحوا الیه من المعارف وعلم القلب والروحانیات وما فوقها وما دونها و ثبت ما یفتقر الی البراهین علی سرد مضبوط »

آغاز (المحمود الله ومحمد رسول الله اللهم لك العبادة) انجام (وآخر ما اوصیك به تقوی الله عز وجل فان العاقبة للمتقین سبحانك لا علم لنا الا ماعلمتنا انك انت العلیم الحکیم) تاریخ کتابت ۱۰۵۲ خط نستعلیق وشکسته ۱٦ و۱۷ سطری.فصول بشنجرف نوشته شده. دارای ۱٦ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «۵۷۰»

۶۲۶ رساله در جبر و قدر

عربی ـ مؤلف خواجه نصیرالدین طوسی ـ این رساله وهم فارسی آن بخواجه نسبت داده شده وتمیز بین اصل وترجمهٔ رساله داده نشده ـ کاتب رساله را اشتباها بنام رسالهٔ خلق اعمال ضبط کرده ـ رساله در ۱۰ فصل صورت گرفته : فصل ۱ـ فی حکایت المذاهب ـ ۲ـ فی ذکر الوجوب والامکان والامتناع ـ ۳ـ فی ذکر الاسباب و العلل ومعنی الجبر و الاختیار ۴ـ فی ذکر ان السبب ما لم یصر موجبا لم یصدر عنه المسبب ـ ۵ ـ فی کیفیه استناد الاتفاقیات الی العلل ـ ۶ـ فی ان وجوب الفعل لاینا فی الاختیار ۷ـ فی فرق بین القوی والافعال الانسانیه ۸ـ فی القدرة والارادة ۹ـ فی ما هو حاصل هذ المباحث ـ ۱۰ ـ فی ان اطلاق اختیار بهذا المعنی هل یصح علی الباری تم املا

آغاز پس از دیباچه (وبعد لما حس فی ظن الاخوان ان لی فی مباحث العقلیه عینا دراکه) انجام « اذا بلغ الکلام الی الله تم فامسکوا » خط نستعلیق که درسه ستون درمتن وحاشیه بطور چلیپا نوشته وبین ستونها وحاشیه مجدول بطلا وتحریر ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴ برگ وقفی نائینی (به بینید رساله در امامت ۵۹۸ حکمت ص ۷ ـ « ۵۹۱۸ »

۶۲۷ رساله درجبر و قدر

فارسی ـ مؤلف خواجه نصیرالدین طوسی ـ مطالب وتبویب این رسالهٔ فارسی عین مضمون وترتیب رسالهٔ عربی سابق الذکر است وهردو رساله نیز بخواجه منسوب است ـ تردیدی نیست که خواجه را تألیفی بدین نام هست. لیك دانسته نشد که مأنور خامهٔ خواجه بچه زبانی است وتعریب یا ترجمهٔ فارسی آن از چه شخصی بوده است .

آغاز «الحمدلله رب العالمین ومسبب الاسباب ومفتح الابواب وملهمه الصواب » انجام (اذا بلغ الکلام الی الله فامسکوا) نسخه بچاپ رسیده ـ تاریخ کتابت ۱۰۸۷ خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۱۶ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۲ ـ پس از این در ۳۶ صفحه اخباری است درقضا وقدر ومشیت وامثال آن از کافی وغیره ـ وقفی نائینی (۵۷۷)

۶۲۸ رساله در جبر و قدر

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله رب الارباب ومسبب الاسباب) انجام ـ (اذا بلغ الکلام الی الله فامسکو) خط نستعلیق که درسه ستون درمتن وحاشیه نوشته شده ـ بین ستونها مجدول بطلا وتحریر ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳ برگ ـ اندازه

وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۷ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی ملا موسی « ۵۷۵ »

۶۲۳ رسالهٔ تهلیلیه

فارسی ـ مؤلف ملا جلال دوانی ـ صدر نسخه « رساله در توحید » نوشته شده. رساله درشرح کلمهٔ توحید «لااله الاالله» است که درعنوان دومقام مرتب گشته : مقام اول درمباحث رسمی دردو موقف انجامیده : موقف اول درمباحث لغوی دوم درمباحث عقلیه مقام دوم درکشف بعضی حقایق شهودی دردو موقف صورت گرفته ـ موقف اول در حقایق شهودی ـ ۲ـ در لطائف متعلقه بالفاظ . مؤلف این رساله را بحبیب الدین محب الله اهداء نموده .

آغاز (آفتاب جمال قدم ازآن متعالی است که خفش ظلمت سرای وحدت به نظر کلیل فکرت نظر مطالعهٔ سبحات انوار آن تواند نمود) انجام « وکما بدانا نعود منه نبدا والیه نعود والحمد لله الملك المعبود » ـ خط نستعلیق که در سه ستون بطور چلیپا نوشته عناوین بشنجرف نوشته شده دارای سه برگ ـ اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « به بینید ره انجام نامه ۷۲۸ حکمت ص ۴۸ » « ۶۹۷۸ »

۶۲۴ رسالهٔ تهلیلیه

فارسی مکرر پیش ـ آغاز «آفتاب جمال قدم ازآن متعالیست» انجام « منه بدا والیه یعود کل شیئی والله اعلم بالصواب » بلا فاصله سه صفحه حاوی فوائد متفرقه ضمیمه است. برگها موریانه خورده ـ خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ مجدول بلاجورد. دارای ۱۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در۱۲ « به بینید حاشیه برمحا کمات ص۵۴ حکمت ص۱۳» «۵۸۸۶»

۶۲۵ رساله در جبر و اختیار

فارسی ـ مؤلف مرحوم ملا فتح الله شوشتری متخلص بوفائی متوفی۱۳۰۴ هـ ـ ق (۱) در نجف . مؤلف رساله را بخواهش سیدصالح نام اردبیلی تألیف کرده .

آغاز « السلام علیك ایها السید الصالح المطیع » انجام « ازروی کلمات و اخبار اهلبیت معصومین سلام الله علیهم اجمعین علی حسب المقدور بحمد الله رب العالمین سمت تحریر یافت » ـ تاریخ کتابت ذیحجه ۱۲۹۴ ـ مقاله درفعل الله در۳صفحه منسوب بشریف گرگانی درآخر نسخه ضمیمه است . خط نسخ ۱۴سطری ـ دارای ۲۰ برگ ـ اندازه ۱۶ در۸ وقفی سید محمد شوشتری ـ « ۵۷۶ »

(۱) ـ الذریعه (ج ٤ ص ٤٥٢)

انجام (فقد کمل لب القول فی معنی الحدوث والقدم) کاتب علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی ـ تاریخ کتابت محرم ۱۲۶۶ درقمشه ـ خط شکسته ونستعلیق ۱۶ سطری دارای ۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی فهرستی» به بینید حکمت عرشیه ۵۵۶حکمت ص۷۱» « ۹۰۰ه »

۶۳۴ رساله درحدوث وقدم اجسام

فارسی . نظر به آنچه درصدر وذیل نسخه نوشته شده مؤلف خواجه جمال الدین محمود تبریزی شیرازی است . مؤلف شاگرد ملا جلال دوانی وصدر دشتکی است و درسال ۹۸۸ درشهرستان لار میزیسته (۱)

آغاز « بدانکه این کلماتی چند است در تفاصیل اقوالی که جمهور عقلا را از متکلمین وحکماء درقدم وحدوث اجسام متنازع فیه است » انجام (آن نکته که اصل بود ناگفته بماند) خط نستعلیق که بطور چلیپا نوشته شده ـ دارای ۵ ورق . اندازه ۲۶ در۱۷ واقف شناخته نشد « ۸۰ه »:

۶۳۵ رساله درحدوث وقدم وعلم وقدرت واجب

عربی ـ سه رساله ایست مختصر ازمیر داماد:

آغاز رساله اول (الحمد لله ربی حمداً فوق حمد الحامدین) آغاز رسالهٔ دوم ـ (بعد الحمد لمفیض العلم و واهب العقل) آغاز رسالهٔ سوم (سئلت ببیت المقدس الشریف عن حقیقة القدرة والارادة الداعی ـ وتحقیق المذهب علی سبیل الاجمال)

صدر نسخه مقاله ایست ازمؤلف درشرح حدیث نبوی : (مثل علی بن ابیطالب فی هذه الامة مثل قل هو الله احد فی القرآن)ودرآخرنسخه فتوای مؤلف درمسئلهٔ نماز جمعه در عصر غیبت و وجیزهٔ شیخ بهائی در درایه ضمیمه است . خط نستعلیق که بطور چلیپا درهرصفحه درسه خانه ودر حاشیه نوشته شده . بین خانه ها مجدول بطلا وتحریر ـ ابواب وعناوین را بشنجرف نوشته . دارای سه برگ ـ اندازه ۴۳ در۲۶ وقفی نائینی (۵۶۱)

۶۳۶ رسالهٔ حدود

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس ـ رساله در تعریف برخی از موضوعاتی است که در حکمت از آنها نام برده میشود . این رساله در ۱۲۹۸ق ـ ه درقسطنطنیه چاپ شده ـ

(۱) ـ فارسنامه ج ۲ .

۴۳در۲۶ وقفی نائینی (به‌بینید رساله آغاز وانجام ۵۸۵ حکمت ص۶) « ۶۳۸۷ »

۶۲۹ رساله درجبر وقدر

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله رب العالمین ومسبب الاسباب) انجام (اذا بلغ الکلام الی الله فامسکوا) خط نستعلیق ۲۲سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ، داری ۱۰ برگ ـ اندازه ۲۵ در۱۴ وقفی فهرستی به(بینید اوصاف الاشراف ۳۵۱۰ عمومی اخلاق ص۵۱) « ۶۰۶۶ »

۶۳۰ رساله درحدوث عالم

عربی ـ مؤلف میرمحمد باقربن میر شمس الدین محمد حسینی معروف بمیر داماد ـ متوفای ۴۱ یا ۱۰۴۰ مؤلف سبط شیخ علی بن عبدالعالی کرکی است . دانشمندی است جامع که رسوم فلسفه وحکمت را احیاء نموده ودرعلوم نقلی استاد بوده و از مشایخ حدیث بشمار است . تاریخ تألیف این رساله سال ۱۰۳۴ است .

آغاز « الحمد لله ربی حمداً فوق حمد الحامدین » انجام ـ « و ذالك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم » صدر نسخه ضمن دوصفحه و نیم مقاله ایست منسوب بملا میرزا جان درتحقیق معنی حمد وشکر . خط نستعلیق ۲۰ سطری دارای ۵ برگ . اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی « ۶۴۰ »

۶۳۱ رساله درحدوث عالم

عربی ـ مؤلف آخوند ملا صدرا ـ این رساله بسال ۱۳۰۲ درتهران چاپ شده است.

آغاز « یا مبدع العجائب وصانع الغرائب » انجام « وما یجحد بآیاتنا الا الکافرون » تاریخ کتابت رمضان ۱۲۹۲ خط شکسته ونستعلیق ۱۱سطری کاغذ حنائی رنك ـ دارای ۹۵ برك ـ اندازه ۲۲ در۱۵ وقفی فهرستی « ۵۷۸ »

۶۳۲ رساله درحدوث عالم

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز «سبحانك اللهم من قدیم قدتفرد بالقدم» انجام « ا زفی هذا لبلاغا لقوم عابدین » خط نسخ ۱۸ و ۱۹ سطری ـ دارای ۶۲ برك ـ اندازه ۲۲ در۱۲ وقفی نائینی « ۵۷۹ »

۶۳۳ رساله درحدوث عالم

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی ـ آغاز « حمدا لمن کان لم یزل بلا زمان ولامکان »

۶۴۲ رسالهٔ حدود وفروق

عربی ـ مؤلف ابوالحسن سعید «۱» بن هبة الدبن حسین متولد ۲۳ جمادی‌الثانی ۴۳۶ متوفای شب یکشنبه ۶ ربیع الاول ۴۹۵ ـ ازپزشکان بیمارستان عضدی دربغداد بوده «۲» رساله مجموعه ایست فلسفی در تحدید وتعریف موضوعاتی منطقی وفلسفی و وپزشکی ـ آغاز ـ پس ازتسمیه وتحمید ونام مؤلف « ما هوالحد الحد قول وجیز غایة الایجاز ذال علی طبیعة الشئی المحدود » انجام « فهذا کاف فیما رمیناه ومصغ فیما قصدناه ولواهب العقل‌و مانح الفضل الحمد وهو حسبنا ونعم الوکیل » وحدت خط نسخه بانسخه ۵۷۰ « رساله درتصوف » میرساند که تاریخ نوشتن این نسخه‌هم ۱۰۵۲است. خط نستعلیق وشکسته ۱۷ سطری ـ عناوین درحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای۲۷برگ اندازه۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۵۸۴ »

۶۴۳ رساله‌درحقیقت و کیفیت‌سلسلهٔ موجودات وتسلسل‌اسباب و مسببات

فارسی: رسالهٔ مختصری است بطور پاسخ وپرسش کاتب درصدرآن نوشته:« ازتصانیف شیخ الرئیس ابوعلی »

آغاز « وله الحمد دائماً وکفی جوده و صلوته علی رسله و انبیائه علیهم السلام خصوصاً محمد المصطفی صلی الله‌علیه‌واله وسلم‌باکرم دوستی که‌دوستی وی خدأیرا بود نه ریا » انجام « وشرح این هر دو طریق عمرها باید ووقتها مساعد اما برسبیل اجمال اینقدر گفته شد والله اعلم بحقأیق الاشیاء » خط نستعلیق که‌درمتن‌وحاشیه بطورچلیپانوشته شده ـ فصول وعناوین بشنجرف ـ ومجدول بطلا وتحریر.دارای ۳ برگ. اندا زه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « به بینید رساله آغاز وانجام ۸۵ حکمت ص۲۷ «۶۳۹۰» »

۶۴۴ رساله درحکمت

فارسی ـ رساله ایست دربرخی ازمباحث حکمی که‌دیباچه ندارد وپس‌ازتسمیه‌وارد مطلب شده . نام رساله ومؤلف آن دانسته نشد ـ جای عناوین مباحث سفید است ـ ترتیب مباحث بشرح زیر است : (... هیچ مهیتی وحقیقتی اعم ازاینکه مهیت جنسی. باشد یا نوعی فاعل شیئیت وجود خود نمیتواند بود ...چون ثابت شد که جاعل طبیعت ممکن موجود الخ... درتحقیق اینکه ذات وذاتی اشیاء مقول نمیتواند شد بر اشیاء تبشکیک... چون دانسته شد که معدوم معلوم نمیشود مطلقا الخ... بدان بدرستی‌وتحقیق که‌چون عقل‌اقدم واشرف موجودات است الخ

(۱) درنسخه نام مؤلف سعد نوشته شده ۲ ـ عیون الانبیاء ج ۱

آغاز پس از تسمیه وتحمید (بعد فان اصدقائی سالونی ان املی علیهم حدوداشیاء یطالبونی بتحدیدها) انجام (وهو الواحد الاحد الحق جل وعز وعلا) خط نسخ ۲۱ سطری ـ دارای ۸ برك ـ اندازه ۲۷ در ۲۰ وقفی نائینی (۵۸۱)

۶۳۷ رسالهٔ حدود

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (فان اصدقائی سالونی) انجام ـ (تعالی عما یقول الظالمون علوا کبیرا) خط نسخ ۱۰ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۳ برك ـ اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی حاج قائم مقام (به بینید تفسیر معوذتین ۱۴۸۲ عمومی تفسیر ص ۸۸) (۶۰۲۶)

۶۳۸ رسالهٔ حدود

عربی مکرر پیش ـ آغاز (فان اصدقائی سالونی) انجام (وهوالواحدالحق تعالی عما یقول الظالمون) مقالهٔ ضمن ۳ صفحه دراوصاف نفسانی منسوب بسهروردی مقتول ـ ضمیمه است . خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۱۷ برك اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی ملاموسی (۵۸۲)

۶۳۹ رسالهٔ حدود

عربی مکرر پیش ـ آغاز « وبعد فان اصدقائی سالونی » آخر نسخه افتاده . آخر موجود « یقبل الکمال باجتماعه الی غیره » خط نسخ ـ ۲۸ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۵ برك ـ اندازه ۱۷ در ۷ وقفی ابن خاتون ـ سال وقف ۱۰۶۷ « ۵۸۳ »

۶۴۰ رسالهٔ حدود

عربی مکرر پیش ـ آغاز (فان اصدقائی سالونی) انجام « وهوالواحدالحق تعالی عمایقولون الظالمون علواً کبیرا » خط نسخ ۱۹ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۱ برك ـ اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی فهرستی « به بینید رساله درنفس ناطقه انسان ۷۰۶ حکمت ص ۷۴ » « ۵۹۵۲ »

۶۴۱ رسالهٔ حدود

عربی مکرر پیش ـ این نسخه ازآخر ناقص است وکاتب تمام نکرده .

آغاز « فان اصدقائی سالونی » انجام « ویقال موضوع لکل محل متقوم » خط نسخ ۲۳ سطری دارای ۳ برك ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی « به بینید اثبات واجب ۴۰۳ ص ۶۹ » ۵۹۱۴

فصول وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده دارای ۱۸ برگ ـ اندازه ۳۰ در ۱۸ وقفی نائینی « به بینید رسائل اخوان الصفا ۵۸۰ حکمت ص ۴۳۸ » «۵۹۰۶»

۶۴۷ رسالهٔ خلق اعمال

عربی ـ دورساله ایست بی دربی درمسئلهٔ خلق اعمال که‌اول آن اثرخامهٔ میرداماد ودومی ازملاجلال دوانی است که بخواهش سعیدالدین استرابادی تالیف‌نموده.

آغاز رسالهٔ ۱ پس ازتسمیه وتحمید (فلقد سئالتنی افاض الله علیك سبحان فیوضات عالم القدس) انجام (گـون میمیرم و ازمن بت وزنار میماند) ـ آغاز رساله دوم ـ پس ازتسمیه وتحمید (فقد سئلنی الاخ فی‌الدین المولی الفاضل) انجام (ویکفی فی‌تحقیق هذه المرتبه الکلمة الماثورة عن امیرالمؤمنین ویعسوب الموحدین ۴ فی جواب کمیل بن زیاد وصاحب سره وقابل جوده وبره فلینظر المستبصر فیه بنظر دقیق ویتفکر فیه بفکر عمیق ینجلی علیه انوارالتحقیق والله ولی التوفیق) خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر ـ دارای ۳ برگ اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی (به بینید رساله دراقسام علوم و حکمت ۵۹۵ حکمت ص ۱۳ « ۶۰۰۸ »

۶۴۸ رسالهٔ خلق اعمال وعقلیه

عربی ـ دو رسالهٔ فلسفی است ـ رسالهٔ اول اثر خامهٔ میر داماد است رسالهٔ دوم منسوب بابی‌نصر فارابی‌است.

آغاز رسالهٔ اول پس از تسمیه وتحمید « سألتنی افاض الله علیك » انجام « وحق البسط فیه علی ذمة ما لیسرنا الله له » ـ آغاز رسالهٔ دوم « العقل یقال علی ستة انحاء » انجام (وفیماهوا کثرمن هذالمقدارفی‌هذه الاسنا (کذا)هوخارج‌عن‌غرضناههنا) تاریخ کتابت ۱۱۰۷ خط نسخ ۱۰سطری ـ دارای ۱۹ برگ ـ اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی قائم مقام (بهبینید رساله درمعرفت آفتاب از کره ۵۴۲ عمومی ریاضی ص ۱۴ « ۶۱۱۱ »

۶۴۹ رسالهٔ خاوات

عربی ـ مؤلف یوسف بن محمدجان قراباغی محمدشاهی ـ کشف الظنون ـ (جلد ۱ ص ۱۱۸) تاریخ فوت مؤلف را در ۱۰۳۰ واندی نوشته ـ تذکرهٔ دانشمندان آذربایجان « ص ۴۰۴ » مؤلف را معروف بکوسج و متوفای در ۱۰۵۳ دانسته‌است. رساله دراثبات وجود وتوحید وعلم واجب وبرخی ازمسائل حکمی است . رئوس مطالب بعنوان « خلوة » بیان شده است . رساله ضمن ۹ خلوت صورت گرفته است .

آغاز « کیف نحمدك یامن هوالحمد والحامد والمحمود » انجام (وانکان متناهیا

آغاز پس از تسمیه (هیچ مهیتی وحقیقتی اعم از اینکه مهیت جنسی باشد) انجام « کیفیت علم عقل بموجودات و احساس عقل بموجودات تمت الرساله » خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری ـ دارای ۱۴ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی عضد الملك ـ سال وقف ۱۲۹۱ (۸۰۲)

۶۴۵ رساله درحواس خمس

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد . رساله ایست درشرح حواس پنجگانهٔ ظاهری وباطنی باپیان وتاویلات عرفانی ومینماید که کاتب نسخه را ناقص گذارده.

آغاز (باسم سبحانه الذی الذیهوالصلوة علی من استحقها) انجام « وآنرا خیال منفصل خوانند وتجسد ارواح وتروح اجساد) خط شکسته نستعلیق ۱۲ سطری دارای ۱۰ برگ اندازه ۲۱ در ۱۷ وقفی نائینی « ۵۹۱ »

۶۴۶ رسالهٔ حی بن یقظان

عربی ـ مؤلف ابوبکر « یا ابوجعفر » محمدبن عبد الملك بن طفیل ـ متولد قرب سال ۴۹٤ درقادس « ازمحال غرناطه » متوفای ۵۸۱ در مراکش شاگرد ابن باجه است. ازحکماً وپزشکان عصر خودبوده و امراء موحدین مکرمش میداشتند . مؤلف را مسلك چنین بوده که مطالب فلسفی را باحقایق شرعی توفیق دهد. (۱) رساله پس از ذکر مقدمه در اجلیت حکمت اشراقی داستانی است فلسفی در بیان امکان ترقی و تکامل انسان بتفکر ومشاهده درعالم خلق ودریافتن برخی ازاسرار نهفتهٔ درطبیعت که بصورت داستان سیر طبیعی کودك بی مربی درآورده ـ رساله چاپ وترجمه بلاتینی وانگلیسی نیز شده است ـ .

آغاز پس ازدیباچه « ایها الکریم الصفی الحمیم منحك الله تم البقاء الابدی » انجام «والسلام علیك ایها الاخ البار الرحیم ایدك الله تعالی اسعافه ورحمة الله وبرکاته » خط نسخه بانسخهٔ ۵۹۰۸ یکی است وکاتب آن نسخه احمدبن محمد علی اسفید واجانی کرونی اصفهانی استواز اینروابن نسخه همدر۱۲۳۸ باید نوشته شده باشد. خط نسخ ۲۷سطری ومجدول بتحریر ولاجورد وطلا وشنجرف وتحریربدوجدول. برك اول دارای سرلوح مذهب که نام کتاب را باشنجرف ولاجورد درزمینهٔ طلا دروسط سرلوح نوشته است ـ

(۱) ـ تاریخ آداب اللغة العربیه ج ۳ ـ اکتفاء القنوع

رجب ۱۳۱۰ - خط نسخ ۱۵ سطری دارای دوبرگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « به بینید تعلیقه بر اسفار ۴۱۹ حکمت ص۲۵ » «۵۸۷۲»

۶۵۴ رساله درسر قدر

عربی مکرر پیش ـ آغاز (کتب الشیخ سلطان العارفین خاتم المشایخ » انجام ـ (فهذا ماحضرنا علی هذا السؤال والله اعلم بالصواب) خط نستعلیق ۱۵ سطری (به بینید رساله درتحقیق سنه سرمدیه ۶۰۷ حکمت ص۹ «۵۹۲۹»

۶۵۵ رساله درسریان نور وجود حق درموجودات

عربی ـ بنابرآنچه کاتب درصدر نسخه نوشته مؤلف فیض کاشانی است لیك درمجموعهٔ که بنام رسائل ملا صدرا درتهران چاپ شده از مؤلفات ملاصدرا وبنام رسالهٔ سریان الوجود ضبط گشته.

آغاز (احمد لمن یامن تجلیت بذاتك فی کل شیئی) انجام (واما معیته واحاطته العلمیة الحکمیه فهو اظهر من ان یخفی فاعرف) پس از این ضمن ۶ صفحه دومقاله است : مقالهٔ اول عربی راجع بمبحث علم حق تعالی است جمله آغاز آنانیست : (من تالیفاته جواب بعض الافاضل فقال ان کان الله سبحانه عالماً بالموجودات فی الازل قبل وجودها بالفعل کماهی فی نفس الامر) ـ مقالهٔ دوم راجع بمسئلهٔ حرکت ونحوهٔ وصول فیض است ازمبداء جملهٔ آغاز آن (وله ایضا بدان ای جوینده تحقیق وپویندهٔ وسط طریق ایدك الله بروح منه که مجموع عالم جسمانی) ظاهرا این دو مقاله اثر خامهٔ مولف رساله است . خط نسخ ۱۹ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۲ برك . اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی « ۵۹۹ »

۶۵۶ رسالهٔ سعدیه

عربی ـ مؤلف علامهٔ حلی دوره جامع مختصریست درعقاید و آداب مذهبی شیعه که برای سعد الدین آوی وزیر مغولی تألیف نموده . نسخه در ۱۳۱۵ ق درتهران چاپ شده.

آغاز (الحمد لله المفضل بجعل الانبیاء واسط بینه وبین عباده) انجام ـ (فان الاخبار فی ذلك اکثر من ان تحصی) ـ تاریخ کتابت ۱۰۴۲ خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف . دارای ۳۴ برك . اندازه ۲۵ در ۱۴ وقفی فهرستی «۶۰۰»

۶۵۷ رسالهٔ سعدیه

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله المتفضل بجعل الانبیاء) انجام (وصلة الرحم

عددا ایضا محال بالدلیل او بالاحتمال قاتمل) کاتب محمد مؤمن ـ خط نستعلیق و شکسته ۱۶ سطری ـ دارای ۳۱ برگ ـ عنا وین بشنجرف نوشته شده ـ اندازه ۱۸ در۱۲ ـ وقفی شیخ محمد باقر که در تاریخ شهریور ۱۳۱۷ بوسیلهٔ آقای نقی آقا مدرس رضوی تسلیم کتابخانه گردیده (۶۵۳ه)

رسالة الدائره

به بینید رساله غینة الوجود شماره ۶۸۳

۶۵۰ رساله در رد فرقهٔ وهابی

عربی ـ مؤلف حاج سید محمد عصار ـ نسخه بخط دستی مؤلف است ودر ۱۲ ذیحجه ۱۳۴۳ ازتألیف آن فراغت یافته .

آغاز (رب اشرح لی صدری ویسر لی امری) انجام (ودفع هذه الکریهه المظیمة المتضمنة للعواقب الوخیمه لازم علی قاطبة الانام) خط نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۳۰ برگ ـ اندازه ۲۱ در۱۷ وقفی مؤلف در۱۳۱۵ خورشیدی (۵۹۳)

۶۵۱ رساله در رد فرقه‌وهابی

عربی مکرر پیش. آغاز (رب اشرح لی صدری) آخرنسخه را کاتب‌نو شته است. آخر موجود (ظاهرا لا باطناً ویقصد اثبات) خط نسخ ۲۴ سطری ـ دارای ۲۴ برگ اندازه ۲۱ در۱۷ وقفی مؤلف در۱۳۱۵ (۵۹۴)

۶۵۲ رساله دررد قادیانی

فارسی ـ مؤلف حاج سید محمد عصار ـ وجیزه ایست در رد مذهب احمد قادیانی وبمنزلهٔ‌متمم کتاب مواهب‌الرضویة مؤلف میباشد. نسخه بخط دستی‌مؤلف است که‌درتاریخ ۱۳۴۲ ازتألیف آن فراغت یافته .

آغاز (ونیز ای‌فرزندارجمند عزیز ونوردیده ومدکشید باتمیزم)

انجام ـ (قابل تعرض وجواب نبود) خط نستعلیق وشکسته مختلف‌السطر ـ دارای ۸ برگ اندازه ۱۷ در۱۱ وقفی‌مؤلف‌درمرداد ۱۳۱۵ (۵۹۰)

۶۵۳ رساله درسر قدر

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس ـ رساله پاسخ پرسش شیخ ابوسعید ابوالخیر است . از موضوع قدر ـ رساله درضمن مجموعة الرسائل شماره ۵۶۹ حکمت چاپی چاپ شده ـ

آغاز (سئل الرئیس بعض الناس عن معنی قول الصوفیه من‌عرف سر القدر فقد الحد)

انجام (ویختل نظام العالم بسبب المختل عن القید ین والله اعلم بالسرائر) تاریخ کتابت

آغاز (این حروف مشتمل است بر فصولی که بمقالتی عشق تعلق دارد اگرچه حدیث عشق درحروف نیاید ودر کلمه نگنجد زیرا که آن معانی ابکار ست «کذا» که دست حیطهٔ حروف بردامن خدران ابکار نرسیده) انجام (دروصل تو هجر توعیان می بینم) کاتب محمود رومی ـ تاریخ کتابت ۸۸۲ خط نستعلیق ۱۲سطری. فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳۶ برگ ـ اندازه ۱۷ در۱۱وقفی نائینی « ۶۱۵ »

۶۶۱ رسالةشرح الحجب والاستار فی مقامات اهل الانوار والاسرار

عربی ـ نظر به آنچه که درپشت نسخه نوشته شده مؤلف شیخ شطاح است. ترجمه‌اش این است : ابو محمد روز بهان بن ابی نصر بقلی نسائی (یا فسائی) شیرازی متوفای نیمهٔ محرم ۶۰۶ یا ۶۱۹ مدفون درخانقاهش که بین مشرق وجنوب شیراز واقع بوده (۱) مرید سراج الدین محمود بن خلیفة بن عبدالسلام بن احمد بن سالبه. کتاب فصولی است عرفانی ازمکاشفات شیخ دربیان حجابهائیکه برای عرفا است تا وصول بحق ـ نام این کتاب درکتب تراجم‌های موجوده دیده نشد وظاهرا این کتاب هم غیراز کتاب الانوار فی کشف الاسرار است .

آغاز (الحمد لله الذی تقدس بجلاله عن نسبت الحدثان وتنزه بجماله عن الاحتجاب بالزمان والمکان) انجام (وامان کل خائف وماوی کل عارف و الحمد لله رب العالمین) تاریخ کتابت ۱۰۵۹ خط نسخ ۲۱ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۹ برگ. اندازه ۲۷ در ۲۰ وقفی نائینی « ۵۵۸ »

۶۶۲ رساله درشرح نفس رحمانی

عربی ـ مؤلف میرزا باقرهمدانی (۲)

---

(۱) نفحات الانس ـ منتظم ناصری.

(۲) ـ ترجمه مؤلف درص ۴۱ بروایت مرحوم حاج عماد فهرستی که معاصر بامؤلف بوده گذشت. ترجمهٔ مفصل مؤلف در کتاب تاریخ عبرة لمن اعتبر (ضمیمهٔ کتاب چهارفصل کرمانی چاپ‌شده) مذکور است . ترجمهٔ مذکور درسال ۱۳۱۸ هـ ـ ق درزمان حیات مؤلف نوشته شده . برای تصحیح واستدراك و تتمیم ترجمهٔ مؤلف خلاصهٔ آن نقل می‌شود : حاج میرزا محمدباقر بن محمدجعفر بن محمد صادق بن عبد القیوم بن اشرف بن محمد ابراهیم بن محقق سبزواری ملا محمدباقر معروف (صاحب ذخیرة المعاد وغیره) متولد در ۱۰ ربیع الاول ۱۲۳۹ درقریهٔ قهی از محال اصفهان. مقدمات را نزد پدرش آموخت وبرای تحصیل مهاجرت باصفهان نمود ودرمدرسهٔ نیم آورد ساکن شد . سپس بکرمان رفت و درمدرسهٔ ابراهیمیه منزل نمود و نزد حاج محمدکریمخان تلمذ نموده وازطرف مشار الیه به پیشوائی فرقهٔ شیخیه درهمدان منصوب می‌گردد . درغائله نزاع شیخیه و بالاسریها درهمدان درسال ۱۳۱۵ از آن‌شهرستان خارج و مقیم در نائین گردید .

باربعة وعشرين تمت) کاتب مسیحا بن‌سلطان محمد • تاریخ کتابت محرم ۱۰۸۵ خط نسخ ۱۸ سطری ـ دارای ۳۲ برگ . اندازه ۱۹ در۱۳ وقفی آقا زین العابدین سال ۱۱۹۶ « ۶۰۲ »

۶۵۸ رسالهٔ سعدیه

عربی ـ مکرر بیش ـ آغاز (الحمد لله الذی المتفضل بجعل الانبیاء) ـ انجام (وصلة الرحم باربعة وعشرين) اول نسخه ۸ ورقی است شامل بعضی از اخبار و احادیث . خط نسخ ۱۹ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳۵ برگ . اندازه ۲۵ در۱۸ . بوسیلهٔ آقای تقی مدرس رضوی تسلیم کتابخانه شده درشهریور ۱۳۱۷ (۵۶۰۰)

۶۵۹ رسالهٔ سعدیه

عربی مکرر بیش ـ آغاز « الحمد لله المتفضل بجعل الانبياء » انجام « وصلة الرحم باربعة وعشرين » خط نسخ ۲۳ سطری که درمتن وحاشیه نوشته شده ـ فصول و عناوین بشنجرف بر کها مجدول بطلا وتحریر وشنجرف بدو جدول ـ دارای ۱۰ برگ ـ اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی (۶۰۱)

۶۶۰ رسالهٔ سوانح العشاق

فارسی ـ مؤلف مجد الدین ابوالفتوح احمد بن محمد بن‌محمدبن احمد طوسی‌غزالی متوفای ۵۲۷ مدفون درقزوین . فقیهی بوده که رشتهٔ وعظ راپیشه‌نمود وپس‌از برادرش درمدرسهٔ نظامیه به تدریس پرداخت ومرید ابوبکر نساج گشت (۱) مؤلف دردیباچه رساله‌را چنین تعریف وتوصیف میدارد : « این حروف مشتمل است برفصولی که بمقالنی عشق تعلق دارد » عبارت زیر بین دیباچه وفصول رساله نوشته شده : « فصول نسخت للشیخ الامام حجة الاسلام احمدبن محمد غزالی فی‌العاشق والمعشوق والعشق ومایتعلق‌من‌الملامة و الوصال والفراق فی مراغة فی رمضان سنه ثمان وخمسمائه وبعضها فی‌التبریز) بالجمله پس از تطبیق عباراتی ازین رساله با آنچه درطرائق الحقایق ازرسالهٔ سوانح نقل شده دانسته شد که این رساله همان رسالهٔ سوانح العشاق است که درغلبهٔ محبت بعین القضات همدانی تألیف نموده . رساله مرتب بر۶۷ فصل است :

آغاز ـ فصل اول آن این است: « قال الله‌تعالی یحبهم ویحبونه ـ رباعی . با عشق روان‌شد ازعدم مرکب ما »

(۱) ریاض العارفین •

الرئیس و ابوحامد غزالی است.

آغاز (حمد باد ملکی‌را که ملك هردوجهان درتصرف اوست) انجام (به‌نزد ما ازین معنی‌تراشند) تاریخ کتابت ۱۳ جمادی الاول ۱۲۷۳ خط شکسته نستعلیق ۱۴ سطری . دارای ۷ برگ - کاغذنسخه آبی رنك - اندازه ۱۷ در۱۱ وقفی فهرستی (به بینیدشرح رسالة الطیر شماره ۸۰۷ حکمت ص۵۷) «۶۴۱۷»

٦٦٦ رسالة العروس

عربی - مصنف شیخ الرئیس مقاله ایست دربیان ترتیب وصدور کثرات از واجب و انتهاء ممکنات بواجب .

آغاز (اما بعد حمدالله فان کل‌شیئی فی عالم الکون والفساد) انجام (منزلة النفس القدسیة النبویه والله الملهم الصواب) پس ازین دعائی است ازشیخ موسوم بدعاء قدیس درترك شرابخوارگی خود انشاء فرموده . نسخه قدیمی است . خط نسخ ۱۹ سطری - دارای ۳ برگ - اندازه ۲۶ در۱۸ وقفی عضدالملك سال‌وقف ۱۲۷۶ «۶٤۲۹»

٦٦٧ رسالة العروس

عربی مکرر پیش - آغاز (عونك بالطیف کل شیئی فی‌عالم الکون والفساد ممالم یکن فکان) انجام (منزله النفس القدسیه النبویه ولواهب العقل حمد الایتناهی‌والصلوة‌والسلام علی سیدالانبیاء والمرسلین وآله الطاهرین) پس از این نامه پرسشی است ازشیخ الرئیس در مسئلة قضاء وپاسخ شیخ است ازآن وهم پرسش صدرالدین قونوی ازسعد الدین حموی است ازمسئلة کیفیت صدور عالم - خط نستعلیق ۱۶سطری دارای ۵ برگ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی (به‌بینید فصوص‌الحکم ۹۱٤ حکمت ص۱۸) « ۶۰۱۰ »

٦٦٨ رساله‌درعشق

عربی - مصنف شیخ‌الرئیس . این رساله‌را بخواهش فقیه ابو عبدالله محمد بن‌عبدالله بن احمد معصومی نگاشته - رساله در ۷ فصل انجامیده ۱- فی ذکر سریان العشق فی کل واحد من الهویات المدبره ۲- فی وجودالعشق فی بسایط النیر الحیة ۳- فی وجود العشق فی صورة النباتیة ٤- فی ذکر العشق النفس الحیوانیه ۵ - فی ذکر عشق الظرفاء والفتیان ۶- فی‌ذکر عشق النفوس الالهیه ۷- فی خاتمة‌الفصول

آغاز (سالت اسعدك الله یا ابا عبدالله الفقیه ان اجمع لك) انجام (وآله الطاهرین وصحبه الکرام المنتجبین یارب اختم بالخیر) نسخه قدیمی است - خط نسخ ۱۹سطری

آغاز پس ازدیباچه (اما ما امرتنی به من بیان مراد الشیخ) انجام (وهی کافیة لمثل جنابك) تاریخ تألیف ۶ جمادی الاول ۱۲۸۷ است . پس از این مقاله مختصریست ازمؤلف درتوضیح عبارتی ازفصول شیخ احسائی : «اول الوجودات هوالعری من التعینات الخ » ـ آغاز (لما وصلت الی بلد الکاظمین) انجام (ولیس لی مجال ازید من هذه الحال) تاریخ تالیف ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۸۷ است پس ازین قطعه عبارتی است راجع بحقیقت ملائکه . کاتب فضل الله بن محمد ابراهیم همدانی . تاریخ کتابت ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۸۷ خط شکسته نستعلیق ۱۲ و۱۴ سطری . داری ۸ برك . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۵۶۶ »

۶۶۳ رسالة طواسین

عربی ـ منسوب بحسین حلاج وجیزه ایست مرموز دراسرار عرفانی . مطالب در زیرعنوان «طس» ذکرشده . ریاض العارفین این رساله را بنام طاسین الازل ضبط کرده است

آغاز (طس طس السراج سراج من نورالغیب بداوعاد) انجام (فبقی التوحید وما وراه کلها حوادث) تاریخ کتابت در نسخهٔ بستان المعرفة شمارهٔ ۳۸۱ (که بلا فاصله بعدازین نسخه نوشته شده) محرم ۵۸۱ است) صفحهٔ اول نسخه رو نویس شده وبخط مغایر باخط نسخه است . خط نسخ ۲۸ سطری دارای دوائر وخانه ها ورموزی است که باشنجرف رسم شده است ـ دارای ۱۰ برك اندازه ۱۷ در ۷ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ «۶۱۰»

۶۶۴ رسالة الطیر

عربی ـ داستان مختصر عرفانی است . کاتب درصدر نسخه نوشته : « رسالة الطیر لشیخ شهاب الحق والحقیقة والدین المقتول قدس سره» ظاهرامقصود شیخ اشراق ابوالفتوح یحیی سهروردی باشد .

آغاز (اجتمعت اصناف الطیور علی اختلاف الوانها وانواعها) انجام (وطوی لك الطریق انه بذالك حقیق) پس از آن ضمن ۳ صفحه مقاله در اقوال راجع بنفس اختصار ازگفتار ارسطو ضمیمه است ـ خط نستعلیق وشکسته ۱۶ سطری دارای ۴ برك . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «۶۱۱»

۶۶۵ رسالة الطیر

فارسی مؤلف شناخته نشد ـ داستان کوچك عرفانی است غیر از رسالة الطیر شیخ

واجبائی فی الطریق سلمه الله تعالی عن مسائل) انجام (بسته شد دیگرنمی آید برون) ـ تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۲۷۰ خط شکسته ونستعلیق ۱۴ سطری ـ دارای ۸۲ برگ ـ اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی نائینی «۶۱۷»

۶۷۳ رساله درعصمت ورجعت

عربی ـ مؤلف شیخ احمد احسائی مختصریست دربیان معنی عصمت و اثبات آن برای اهل بیت عصمت ؏ ورجعت که بدرخواست شاهزاده محمد علی میرزا تألیف نموده مسئله عصمت ضمن یکمقدمه و۱۳ فصل وخاتمه صورت گرفته ومسئلهٔ رجعت در یکمقدمه و ۱۵ فصل وخاتمه انجامیده .

آغاز (الحمد لله جزیل النعم) انجام (ولاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم) ـ خط نسخ ۲۰ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۰۱ برگ اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « به بینید حیوة النفس ۵۶۰ حکمت ص ۲۵ (۶۹۰۲»)

۶۷۴ رسالهٔ عقاید

فارسی ـ مؤلف حاج محمد جعفر بن حاج صفرخان بن حاج عبد الله خان بن حاج محمد جعفرخان کبودر آهنگی بیوك آبادی همدانی از ایل قراگوزلو ملقب به مجذوب علیشاه متوفای پنجشنبه ۲۲ ذیقعده ۹ یا ۱۲۳۸ درتبریز مدفون درمزار حضرت سید حمزه؏ (۱) از اقطاب سلسلهٔ عرفاء نعمت اللهی است ـ مشاهیر اساتیدش درعلوم رسمی میرزای قمی ونراقی اول وملا محراب گیلانی است ـ شیخ طریقتش حسینعلی شاه است ـ رساله‌دربیان شرح عقاید مؤلف ورفع افترائهائی که باو نسبت داده شده وتوضیح أصول مذهب تصوف و اندیشه وگفتار آنها است . کاتب نسخه را ناتمام گذاشته .

آغاز پس ازتسمیه ونام مؤلف (که چون مدتهای بود مدید و عهد های بسیار بعید که جمعی این ضعیف را منسوب میساخته اند بتصوف ردیه) انجام موجود (و لیکن اصول وقواعد کلیه که ازعمومات کتاب وسنت معلوم شود باعدم معارض نص) خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۵۶ برگ ـ اندازه ۲۰ در۱۳ وقفی نائینی «۶۱۸»

۶۷۵ رسالهٔ عقلیه

عربی ـ منسوب بأبی نصر فارابی است ـ وجیزه ایست دربیان اعتبارات و اطلاقات ومراد ازعقل نزدجمهور مردم ودر اصطلاح منطقیین ومتکلمین وحکماء طبیعی و آلهی و علماء اخلاق .

آغاز (اسم العقل یقال علی اشیاء کثیره الاول الشیئی الذی یقول الجمهور فی الانسان انه عاقل

(۱) ـ بستان السیاحه ص ۳۱۶ طرایق الحقایق ج ۳

فصول بشنجرف دارای ۱۱برگ « اندازه ۲۶در۱۸ وقفی عضدالملك ـ سال وقف ۱۲۷۶ « ٦٤٢٨ »

٦٦٩ رساله‌درعشق

عربی مکرر پیش ـ آغاز « سئلت اسعدك الله یا اباعبدالله الفقیه » انجام « به‌من‌الملوك القانیه قدنری علی مبلغه » کاتب محمد کاظم ـ تاریخ کتابت رجب ۱۱۰۷ خط نسخ ۱۷ سطری اندازه ۲۳ در۱۵ وقفی قائم مقام « ٦١٦ »

٦٧٠ رساله‌درعشق

عربی مکرر پیش ـ آغاز (سالت اسعدك الله یا اباعبدالله الفقیه) انجام (و اذ قد بلغت هذا المبلغ فاانحتم الرسالة) خط نستعلیق وشکسته ۱٦سطری ـ فصول‌وعناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۱۱برك ـ اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی نائینی « به بینیدرسالةالطیر (٦٦۳ ـحکمت‌ص۲۰) «٥٩٤٠»

٦٧١ رساله‌درعشق

عربی ـ مؤلف آن شناخته نشد .

آغاز (ایها الطالب الحقیق والرفیق الشفیق ایدك الله بنورهالاطهر) انجام (اذ هو الموجود المحض وله البقاءالاکمل والسرمد الاتم) پس از این ضمن یکصفحه مقاله‌ایست دراحوال مردم هنگام حشر که بدین‌جمله آغاز گشته : « الحمد لله المتوحد فی ذاته المنفرد فی دیمومته صفاته » خط نسخ ۲۳ سطری که درمتن وحاشیه نوشته‌شده ـ برگها مجدول بشنجرف وطلا وتحریر بچهارجدول ـ دارای دوبرك . اندازه ۳۴ در۲٦وقفی‌نائینی « به بینید رسالهٔ طرق در اخلاق ۳٥۳٦ عمومی ص ۱۲ « ٦٠٧٠ »

٦٧٢ رساله‌عشقیه

عربی ـ مؤلف میرزا محمد حسین بن میرزا محمد کاظم بمی کرمانی ملقب برونق علیشاه متوفای ۱۲۳۰ یا ۱۲۲٥ مدفون درتکیهٔ مشتاقیه واقع درخارج شهر کرمان . ازمریدان نورعلیشاه است (۱) کتاب پاسخ چند پرسش عرفانی است . مؤلف این رساله‌را بحاج میرزا آقاسی صدر اعظم ایران اهدا نموده است . کاتب درآخر نسخه نوشته: « تمت هذه الرسالة الموسومة بکیمیاء السعادة المعروفة بالعشقیه »

آغاز ـ پس ازتسمیه وتحمید ونام مؤلف (انه سئلنی بعض اخلائی الشفیق و

(۱) ـ طرایق الحقایق ج ۳

۶۷۸ رساله‌درعلم امام

مؤلف شناخته نشد و مینماید که ازمردمان سدهٔ ۱۱ بعد است.

آغاز پس ازخطبه (وبعد سئلنی‌من لایسعنی الا اجابة مسئوله واسعافه بمأمو له عن ان الامام ع) انجام (اویعقل ثبوت الوجوب فلیتفطن بذلك والله المشكور) کا تب محمد حسین گلپایگانی ـ تاریخ کتابت ۱۳۰۴ ق خط نستعلیق ۱۸ سطری‌دارای ۶برگ اندازه ۲۲ در۱۸ وقفی نائینی « ۵۷۱ » ـ

۶۷۹ رساله درعلم باری‌تعالی

عربی ـ مؤلف علی نقی بن احمد بن زین الدین ـ رساله درتوضیح وشرح مراد ودفع توهم و افتراء ازپدرش‌در نحوهٔ‌علم باری‌تعالی‌است که‌درزمان‌حیات پدرش‌تألیف کرده.

آغاز(الحمد لله رب العالمین والصلوة علی الهادی الی النهج القویم) انجام (فبرهن‌علی مطلبه بحسب فهمه بغیر ما اراده وقصده) ضمن ۱۰ صفحه دو پرسش سید حسین بن سید عبد القاهر بحرانی است ازمؤلف راجع بداستان موسی وخضر ورجعت . خط نسخ مختلف السطر ـ دارای ۳۴ برگ ـ اندازه ۲۱ در۱۵ وقفی مرتضی قلی‌خان سال۱۳۴۰ « ۶۲۰ »

۶۸۰ رساله درعلم واجب تعالی

عربی ـ نسخه دیباچه ندارد بهمین جهت مؤلف شناخته نشد . گمان برده شده است مؤلف ملا شمسا محمد گیلانی است . نسخه ازنسخهٔ تصحیح شده مؤلف رونویس شده‌است . آغاز پس از تسمیه « اعلم ان العالم بالغیر قسمان احدهما العالم الذی یکون علمه زاید اعلی ذاته » انجام « والثانی من الثبوتیه الکمالیه الثابته فی مرتبة ذاته بذاته مع قطع النظر عن کل‌ماعدا ذاته » خط نستعلیق ۲۲سطری ـ دارای۱۱ برگ اندازه ۲۶ در۱۶ وقفی مرتضی قلیخان ـ سال وقف ۱۳۴۰ « ۶۲۱ »

۶۸۱ رساله درعلم واجب تعالی

عربی‌مکرریش ـ آغاز (الحمد لله خالق الکل وهادی السبل والصلوة و السلام علی افضل الرسل واکمل الکل فی الکل و آله المعصومین من الخطاء والزلل) انجام ـ « والثانی من الصفات الثبوتیه الکمالیه الثابتة فی مرتبة ذاته بذاته مع قطع النظر عن کل ما عدا ذاته » تاریخ کتابت ذیقعدهٔ ۱۰۹۵ پس ازاین در۴ صفحه رسالهٔ خلق‌اعمال میرداماد وعبارتی ازشجرة الالهیه میرزا رفیعا ضمیمه‌است. خط نستعلیق وشکسته ۱۹ سطری ـ دارای

انجام (فلا یقبله المادة الا منقسما و هذا شیئی قد بینه ارسطاطالیس فی کتابه فی النفس ایضاً) وحدت خط نسخه بانسخه شماره ۶۳۳ میرساند که این نسخه هم درنیمهٔ ۲ سدهٔ ۱۱ نوشته شده . خط نستعلیق ۲۸ سطری ـ دارای دو برگ اندازه ۲۶ در ۲۰ وقفی نائینی « به‌بینید رساله در مبادی موجودات ۶۹۳ حکمت ص ۲۱ « ۵۹۶۵ »

۶۷۶ رسالهٔ عقلیه

فارسی ازمؤلف نام صریحی درنسخه نیست ولی ازنام برخی اعلام که درباب دوم رساله ذکر شده استفاده میشود ـ مؤلف از علماء اواخر نیمه اول سدهٔ ۸ به بعداست. ودر پشت نسخه بخط مغایر بانسخه نوشته‌شده: « رساله‌للسید علی فی‌العقل » گمان میرود همان امیر سیدعلی همدانی عارف معروف باشد ـ رساله مرتب بر ۳ باب است : باب ۱ درفضیلت‌عقل و آنچه درین‌باب وارداست ازآیات‌واخبار‌وآثارصحابه ۲ـ درذکر اسامی عقل از اقوال متکلمین وحکماء اهل کشف ۳ـ درتفاوت درجات‌خلق دراکتساب انوار عقلی ـ

آغاز (حمد وثنای نامتناهی آنفاطر حکیم را که اشعهٔ انوار مصباح عقول را جناح همم سایران منازل‌غیب وشهادت گردانید) انجام (واذا تم التحریك والتسکین‌فلیس الخلق والامر) وحدت خط این رساله باخط رسالهٔ که بشماره ۶۹۸ که ضمیمه با این رساله است میرساند که تاریخ کتابت ۸۶۵ است . خط نستعلیق ۱۵ سطری. ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۰ برگ اندازه ۱۸ در۱۳ خریداری آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۶۰۷ »

۶۷۷ رساله عقول

عربی-مؤلف شناخته نشد . وجیزه ایست که پس ازتنزیه حق ازکثرات وشرح اسم باریتعالی دراثبات بودن عقل مبدء اول وبیان اطلاقات سه‌گانهٔ آن نزد فلاسفه است رساله درذیل نسخه بنام مذکور ضبط شده است .

آغاز (زعموا ان‌الله تعالی لاحدله ولارسم له لان لاجنس‌له‌ولافصل‌له) انجام (ویصح ذلك بطریق البرهان وما ذکرناه شرح الاسم) پس ازاین ضمن ۸ صفحه ۱۰ پرسش و پاسخی‌است درمطالب فلسفی ـ که‌پس ازتسمیه بدین پرسش آغازگشته: « العلة‌الاولی لمافارقت العلل‌النفسها ام لغیرها » خط نستعلیق وشکسته ۱۷ سطری دارای ۷ برگ . اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی نائینی به‌بینیدرساله‌درنفس ۷۰۵ حکمت‌ص۸۳ « ۶۰۱۶ »

لست : « هذه رسالة موسومة برسالة الدائره من تصنيفات قدوة الموحدين وزبدة العارفين السيد السند سيد عبدالله البليأني قدس الله روحه » کشف الظنون این رساله را بنام رسالة الاحديه ضبط کرده است ـ رساله یکرشته نکارشی است عرفانی درمعرفة الله ووحدة وجود.

آغاز (الحمد لله الذی لم یکن قبل وحدانيته قبل الا والقبل هو ولم یکن بعد فردانيته بعد الا والبعد هو وکان ولا بعد معه) انجام (وفقنا الله لما یحب ویرضی من القول والفعل والعلم والعمل والنور والهدی وانه علی کل شیئی قدیر وبالاجابة جدیر وصلی الله علی محمد وآله اجمعين الطيبين الطاهرين وسلم تسليما کثيرا) پس از این ضمن ۳ صفحه عبارتی است که درصدر آن دائره درسير وجود ترسیم شده آغاز عبارت زیر دائره «جميع المکاشفات فی هذه مضمون وجميع اندائره فی ابتداء الدائره مضمون » انجام آن « واما من له نظر فاذا لاتفاوت بينهما بل الجميع سواء عنده والله اعلم بالصواب واليه المرجع والماب» گمان میرود که این قطعه عبارت از متممات پیش باشد ـ خط نسخ ۱۴ سطری برگها مجدول بلاجورد وتحریر نسخه رطوبت رسیده دارای ۱۳ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۶۲۴ »

۶۸۴ رسالة قضاء وقدر

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس این رساله را هنگام مسافرت ازهمدان باصفهان درراه بطوردلستان تصنیف کرده.

آغاز (حاطکم الله جماعة الاخوان من الاسواء واسبغ جلايم الالاء) انجام (وما اصدق ماقيل اعملوا فکل ميسر لما خلق له فهذا ماجری وانا شاهد والله علی مايقال وکيل) خط نسخ ۱۲ سطری ـ دارای ۱۴ برگ ـ اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی حاج قائم مقام «به بینید مقالات ۱۰۲۵ حکمت ص ۳۳ » (۶۰۱۴)

۶۸۵ رسالة قضاء و قدر

عربی ـ مؤلف عبدالرزاق کاشانی (۱) رساله ضمن ۱۰ فصل انجامیده :فصل ۱ ـ فی القضاء والقدر والفرق بينهما ۲ ـ فی بيان محل القضاء ۳ ـ فی بيان محل القدر ۴ ـ فی تفصيل ما ذکر اجمالا ۵ ـ فی أيراد امثال مناسب لهذا المعنی ۶ فی بيان الافعال الاختياريه ۷ فی تفصيل ما اجمل فی ۸ بيان فائدة التکليف بالطاعات ۹ ـ فی بيان الاستعدادات وتنوعها ۱۰ ـ فی السعادة والشقاوة.

آغاز (الحمد لله الذی احاط علمه بالاشياء جملة وتفصيلا) انجام (انه هو حسبنا ونعم الوکيل) کاتب قوام الدين محمد رضوی ازنسخهٔ بخط مؤلف نوشته است. خط نستعلیق وشکسته که بطور چلیپا نوشته ـ فصول وعناوین بشنجرف دارای ۶ برگ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی (به بینید شرح رساله اثبات واجب ۷۶۳ حکمت ص ۱۱۵ «۵۹۸۶»

---

(۱) کشف الظنون ج ۱

۱۶ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی - سال وقف ۱۱۱۹ «به بینید رساله وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۲۳ « ۶۳۹۹ »

۶۸۲ رساله درعلم واجب تم

فارسی - رساله در دیباچه چنین تحدید و توصیف شده: « این رساله ایست از بهر یاران خود محرر کرده ام در آنکه علم حق تعالی شامل جزئیات و کلیات است و بیان آنکه هیچ حادثهٔ زمانی از ادراك او خارج نیست و نخست دعوی خودرا به برهان محقق کنم و بعد از آن خلاصهٔ دلیل خصم را یاد کنم و موضوع سهورایان » بالجمله رساله در رد مشائیون است که علم حق تعالی را شامل جزئیات نمیدانند . مؤلف مدعای خود را بدو طریق اثبات کرده نخست از راه علم بذات دوم از راه علم علت بمعلول . در نسخه نامی از رساله ومؤلف آن نیست . درصدر نسخه مرقوم است : « من فواید الجلیه ایضا » این رساله ضمن مجموعهٔ ازتألیفات بابا افضل کاشانی تدوین شده ودرماقبل وما بعد این رساله رسائل باباافضل نوشته شده. ازشباهت روش تحریر رساله وقرینهٔ بودن آن میان رسائل بابا افضل کاشانی ووحدت خط پنداشته میشود که این رساله هم از آثار باباافضل است .

آغاز « الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین»

انجام « ورساله را بنام حق جل وعلا وسپاس اوختم کردیم وصلواته علی محمد وآله اجمعین والسلام علی اهل السلام » پیش از این ضمن ۴ صفحه افاده ایست درتناهی اجسام منسوب به بابا افضل کاشانی - وحدت خط نسخه با نسخه ۸۰۷ میرساند که این نسخه همدر ۱۲۷۳ نوشته شده است - خط شکسته نستعلیق ۱۴ سطری - دارای ۱۰ برگ - اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی « به بینید شرح رسالة الطیر شماره ۸۰۷ حکمت ص ۱۱۵ « ۶۴۱۹ »

۶۸۳ رسالة عینیة الوجود

عربی - مؤلف اوحدالدین عبدالله بن ضیاء الدین مسعود بلیانی متوفای ۱۰ محرم ۶ یا ۶۸۳ مدفون درخانقاهش واقع درده بلیان ازمضافات کازرون (۱) مولف ازفرزند زادکان ابوعلی دقاق است. ونسب روحانیش بابوالجنیب سهروردی منتهی میگردد. در کتب تراجم موجوده نسبت چنین رسالهٔ بدین نام بمؤلف دیده نشده ودر متن نسخه هم نامی از رساله ومؤلف آن نیست تنها درصدر نسخه بخط مغایر بانسخه مرقوم است: « رسالة موسومة بعینیة الوجود ازعارف موحد میر عبدالله بلیانی » و در پشت نسخه بخطی دیگر نوشته شده

---

(۱) نفحات الانس - ریاض العارفین - آثارعجم - فارسنامه ج ۲

۶۸۸ رسالهٔ قضاء وقدر

عربی ـ مکرریش آغاز (اعلم ان مسئلة القضاء والقدر) انجام (الاجوبة السابقه جوابه وجواب امثاله تحت الکتاب) خط شکسته نستعلیق مختلف السطر. نصف کاغذ نسخه آبی ونصف نباتی رنگ. تاریخ کتابت ۱۲۶۳ دارای ۵۸ برگ ـ اندازه ۲۳ در ۱۷ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۲۹»

۶۸۹ رسالهٔ قضاء وقدر

عربی ـ مختصریست در مسئلهٔ جبر واختیار. مؤلف آن شناخته نشده.

آغاز (سبحان من تنزه عن الفحشاء و لایجری فی ملکه الا مایشاء) انجام (وابی الله الا ان یتم نوره ولوکره المشرکون) خط نستعلیق که بطور چلیپا نوشته شده ـ دارای ۴ برگ. وقفی نائینی (به بینید رسالة المزاج ۶۹۵ حکمت ص۱۹) «۵۷۴»

۶۹۰ رساله در کلام ورؤیت

عربی ـ مؤلف محیی الدین محمد بن تاج الدین مشهور بابن خطیب رومی متوفای ۹۰۱ (۱) رساله ایست درمبحث تکلم ورؤیت حق تعالی و آنرا بنام سلطان بایزید خان موشح نموده. رساله ضمن دومطلب صورت گرفته: مطلب اول در کلام درسه مبحث انجامیده: ۱ ـ فی اثبات کونه متکلما وتعیین الکلام النفسی الخ ـ ۲ فی کلام المخالفین النافین للکلام النفسی ۳ـ فی امتناع الکذب علیه تم مطلب دوم دررؤیت است ودرسه مقام صورت گرفته: ۱ـ فی صحتها. ۲ فی وقوع الرؤیه وما یتعلق به من ادلته. ۳ـ فی شبه المنکرین

آغاز (الحمد لله الذی جل جنابه عن ان یکون شریعة لکل وارد) انجام ـ (والحمد الله المفضل ذی الانعام والصلوة علی سیدنا محمد خیر الانام وعلی آله المبجلین واصحابه الغرا لمحجلین) خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۴۸ برگ اندازه ۱۸ در۱۳ وقفی نائینی «۶۲۸»

۶۹۱ رساله در کیفیت صدور موجودات ازمبدء

عربی ـ مؤلف خواجه نصیر الدین طوسی (۲)

آغاز پس ازتسمیه وتحمید ونام مؤلف (سألنی قاضی القضاة بهرات وذلک فی شهور سنة ست وستین وستمائة من القول الحکماء فی کیفیة صدور موجودات) انجام (وان

---

(۱) کشف الظنون ج۱

(۲) ـ آثار الشیعة الامامیه ج ۴

٦٨٦ رسالهٔ قضاء وقدر

عربی ـ چهار کلمه (درقضاء وقدر) از کتاب کلمات مکنونهٔ فیض کاشانی است که مرحوم سید جمال الدین اصفهانی (۱) بگفتهٔ استادش شیخ علی افراد بکتابت نموده

آغاز (انا خلقنا کل‌شیئی بقدر) انجام (وامثال ذلك من ارکان العبودیة) نویسنده جمال‌الدین بن‌عیسی موسوی ـ تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۳۰۰ خط نسخ ۱۷سطری‌دارای ۹ برك ـ اندازه ۲۱ در۱۷ وقفی نائینی (۶۲۷)

٦٨٧ رسالهٔ قضاء وقدر

عربی ـ مؤلف میرزا محمد رضوی مشهدی ـ خلاصهٔ ترجمهٔ مؤلف بنقل از کتاب « شجرهٔ طیبه » (۲) اینست : میرزا محمد بن میرزا حبیب الله ازسلالهٔ سادات‌جلیل‌رضوی مشهد است (۳) در اوآئل سن بعتبات رفته ونزد صاحب ریاض تلمذ نموده. رموز استنباط را درك کرد ومقام عالی اجتهادرا نائل گشت . از صاحب ریاض و شیخ عیسی زاهد و سید محمد قیصر مجاز گردید . مؤلف باسیدمجاهد شریك درس وبحث بوده ومناظرات علمی کتبی باهم داشتند. بالجمله مؤلف در عصر خود درمشهد ریاست عامه ومرجعیت تامه داشته . دریکی از شبستانهای مسجد گوهرشاد امامت می نمود وبمدرسی آستانقدس اشتغال داشت وپس از هفتاد وچهارسال زندگی درماه رجب ۱۲٦٦ درگذشت ودرمسجد ریاض جنب حرم مبارك دفن‌گردید. رساله مرتب بر سه مسئله است : ۱ـ اختلف الامامیه فی الافعال‌الاختیاریة للعباد بل اسایر الاحیاء اعنی‌الافعال منسوبة الیهم الخ ۲ـ ذهبت الاشاعرة الی تعلق ارادته بجمیع الکائنات الخ ۳ ـ فی تحقیق القضاء و القدر ولاشك فی غموض هذه المسئلة الخ.

آغاز (اعلم ان مسئلة القضاء والقدر لما کان من غوامض العلوم التی تحیرت فیها الاوهام) انجام (وجواب امثاله فلا نطول الکلام بذکر الجمیع) کاتب فرزند مؤلف میرزا ابوالحسن است که از فضلاء عصر خود بوده ـ تاریخ کتابت رجب ۱۲۹۸ خط شکسته ونستعلیق ۲۳ سطری ـ دارای ۲۱ برك اندازه ۲۲ در۱۵ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۵۷۰»

---

(۱) واعظ وسخنران نامی درآغاز دورهٔ مشروطیت مقتول در رجب ۱۳۲٦ مدفون دربروجرد

(۲) تالیف مرحوم سید محمدباقر مدرس رضوی است ونسخهٔ منحصر بفرد آن نزد فرزندش فاضل معاصر آقای تقی مدرس رضوی است ومشار الیه بنقل این خلاصه نگارنده را قرین افضال داشت.

(۳) مؤلف مدتی درسبزوار نزد دائی خود میرزا ابوالقاسم سبزواری می زیسته و بهمین جهت مطلع الشمس مؤلف را سبزواری واز اهل قریهٔ باشتین نوشته است .

الحمد التی یعرض للاشخاص الماضیه ازید من بعض وضعف بعض وان‌مالانهایة له لازیادة علیه ولاضعف له . ۹ـ فی تعریف حال مقدمة اخری وهی ان الماضی ان کان لا اول له فقد قطع مالانهایةله‌فکیف حال هذاالقطع . ۱۰ـفی تعریف مقدمة اخری وهی‌ان‌الماضی ان کان کذلك احتاج کل شخص فی وجوده ان یتوقف اوجود ما لا نهایة له و کیف‌حال هذلتوقف . ۱۱ـ فی الانتاج بقیاسات جدلیة مؤلفة من مقدمات یسلمها الخصوم انه یلزم وجود ما ارید بالحجج التی لهم ابطاله . نسخه‌ازآخرچند سطری کم بوددارد .

آغاز (قال هذه الرساله عملتها فیما تقرر عندی من الحکومة فی‌حجج المثبتین للماضی مبدا زمانیا وبیان تحلیلها الی القیاسات بصورها وبمواده مقدماتها معا) انجام (الذی خلق فیه هذا العلم فیلزم انیکون) نسخه قدیمی است ـ وحدت خط این نسخه بانسخه شماره ۶۹۳ میرساند این نسخه نیز در ۵۸۱ نوشته شده است ـ پس از این ضمن یکصفحه قطعهٔ عبارتی است گویا مناجات شیخ باشد که کاتب بنام خطبه یاد کرده.سپس ضمن ۲ صفحه نامهٔ شیخ ابوسعید ابو الخیر است بشیخ الرئیس وجواب شیخ الرئیس است ازآن . کاتب نامهٔ جوابیهٔ شیخ را مقدم برنامهٔ ابوسعیدنوشته‌است (۱)

خط نسخ ۲۸ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۹ برگ ـ اندازه ۱۷ در۷ وقفی ابن‌خاتون (۵۹۷)

۶۹۵ رسالة المزاج

عربی ـ مؤلف ملا صدرا.مختصریست درتحقیق ماهیت مزاج که ازمباحث علم النفس است ـ آغاز (الحمدلواهب الحیوة والعدل والصلوة علی النبی والاهل) انجام (فلیرجع الیه من وفق له الحق الا الی الله تصیرالامور) خط نستعلیق که بطور جلیا نوشته شده ـ فصول بشنجرف . دارای ۱۰ برك . اندازه ۲۲در۱۲ وقفی‌نائینی «۶۴۴»

۶۹۶ رساله درمعاد

عربی مؤلف ملا نظرعلی زنکنه ـ مختصری است برهانی در اثبات معاد جسمانی با رعایت تطبیق وتوفیق به‌آیات‌واخبار.

آغاز (الحمد لله الذی یبدؤ الخلق ثم یعیده والیه النشور) انجام (فوجب الاعتقاد علی جمیع تلك المراتب) پس ازاین ضمن ۸صفحه رساله ایست ازمؤلف در مبحث نفس که خلاصهٔ کتاب موسوم بتاملات العشرهٔ مؤلف است که ناتمام گذاشته است ـ نسخه

(۱) نامه دانشوران ج ۱ این دونامه را درج وهم ترجمه نموده وآورده است : « چنانچه‌نقل‌است یکدوسال قبل‌از‌وفات شیخ الرئیس این نامه گرامی را نوشته نزد ابوعلی اوسال‌داشت »

توقف فی شیئی من ذلك الموضع لاوضح ماعندی فیه انشا الله تعالی وهو ولی التوفیق و ماهم الصواب) خط نسخ ۲۰ سطری. دارای ۵ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۱ وقفی نادر شاه سال وقف ۱۱۴۵ « ۶۰۸ »

۶۹۲ رساله درمبادی تکوین اشیاء

فارسی ـ مختصری‌است درطبیعیات‌مؤلف آن شناخته‌نشد ومینماید که ازمردمان سده ۱۳ هـ ـ ق است رساله بانجام نرسیده .

آغاز (ابتدای پیدایش اجسام پس از استکشافات علمیهٔ بسیار) ـ انجام موجود « ومعنی عاد کالعرجون القدیم » خط شکسته نستعلیق ۱۸ سطری ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۳ در ۱۸ وقفی نائینی «۶۳۲»

۶۹۳ رسالهٔ مبادی الموجودات

عربی ـ مصنف ابونصر فارابی ـ عیون الانباء این رساله را از جمله آثار مصنف شمرده وگوید معروف بدین نام وموسوم بسیاسات المدینه است .

آغاز « قال المبادی التی بها قوام الاجسام والاعراض‌التی‌لها ستة اصناف لها ستةمراتب »

انجام « وان کان ماظن ظان انه ادرك شیئا فهو فی‌ذلك » تاریخ کتابت صفر ۱۰۶۰ خط نستعلیق ۲۸ سطری.دارای ۱۱ برگ. اندازه۲۶در۲۰وقفی‌نائینی « ۶۳۳»

۶۹۴ رساله در مبداء زمان‌ماضی

عربی ـ در صدر نسخه مرقوم‌است: « رسالة الشیخ الرئیس ابی علی الحسین بن عبدالله بن سینا فیما تقرر عنده من الحکومة فی‌حجج المثبتین للماضی مبدا زمانیا » در پشت نسخه‌بخط مغایر مسطور است : « رسالة الشیخ ابی علی ابن سینا فی ان الزمان لا اول له » رساله در ۱۱فصل صورت گرفته ـ: فصل ۱ـ فی تعدید اصناف المقدمات من‌جهة موادها ـ ۲ـ فی تعریف حال القضیة التی موضوعها غیر موجودوان الایجاب والسلب کیف یکون فیها ـ۳ فی تعریف صورقیاسات هی اولی بقیاسات بان یحل الیها القیاسات التی نحن فی تعریف احکامها ۴ـ فی اخراج القیاسات‌التی نحن فی‌تعریف احکامها من‌القوة الی‌الفعل وردها الی القرائن التی قدمنا ذکرها . ۵ـ فی تعریف حال المقدمة المشترکة فی‌قیاساتهم وهی انه انکان‌الماضی لا اول له فان اشخاص الامور الماضیه الخارجة الی الوجود بغیر نهایة ۶ـ فی تعریف حال مقدمة اخری وهی ان اشخاص الامور قد خرجت الی الفعل وما لا نهایة له لایخرج الی الفعل ۷ـ فی تعریف حال مقدمة اخری وهی ان کل ما قد خرج کل واحد منه الی‌الفعل فقد خرج کله الی الفعل . ۸ فی تعریف‌حال‌مقدمة اخری وهی ان یحض

۷۰۰ رساله درنبوت

فارسی ـ در صدر نسخه نسبت داده شده است بشیخ الرئیس .

آغاز (سپاس خداوند آسمان وزمین و ستایش دهندهٔ جان ودین را و درود مر پیغمبر گزین را محمد مصطفی صلوات سلامه علیه وآله) انجام (وآن را غذای روح خود سازد) خط نستعلیق ۲۵ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف وبرگها مجدول بطلا و تحریر ـ دارای دو برگ ـ اندازه ۴۳ در۲۶ وقفی نائینی « ۶۳۹ »

۷۰۱ رساله درنبوت وولایت

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد. مختصری است که پس از دیباچه درعنوان ۱۰ تنبیه درتحقیق مبحث وجود بمسلك اهل کشف وشهود وخاتمه دربیان نبوت وولایت ترتیب یافته .

آغاز (بعد ازاداء سپاس واجب الوجود) انجام (واین درمراتب نبوة منحصر است درشخص محمد علیه السلام) خط نسخ ۲۳ سطری که درمتن وحاشیه نوشته شده ـ برگها مجدول بطلا وتحریر ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای دوبرك ـ اندازه ۳۲ در ۲۶ وقفی نائینی « به بینید جام گیتی نما ۴۴۱ حکمت ص۲۱ » «۵۸۷۹»

۷۰۲ رسالهٔ نصیریه

عربی ـ مقاله ایست مختصر ازخواجه نصیرالدین طوسی در اثبات جوهرمفارق موسوم بعقل کل (شرح بررساله را بشماره های ۸۱۵ ـ ۸۱۰ به‌بینید.)

آغاز « البرهان علی وجود الجوهر المجرد المسمی بعقل الکل » انجام (المشتمل علی کل رطب و یابس) خط نستعلیق وشکسته ۱۶ سطری ـ دارای دوبرك ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « به بینید رسالة الطیر ۶۶۴ حکمت ص ۸ » «۵۹۳۸»

۷۰۳ رساله درنفس ناطقهٔ انسان

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس. رساله دراین نسخه بنام (کتاب حال المعاد) ودرنسخه شمارهٔ ۷۰۶ بعنوان « هذا کتاب مشتمل علی احوال النفس للشیخ الرئیس » ودر کشف الظنون باسم «رسالة فی المعاد» ضبط شده است ، رساله دردیباچه چنین توصیف شده: «فهذه رسالة عملتها باسم بعض الخاص من الاخوان مشتملة علی مخ ما تودی الیه البراهین من حال النفس الناطقة الانسانیه ولباب ماوقف علیه البحث الشافی من امر بقائها وان انتقض المزاج وفسد البدن والاطلاع علی النشاة الثانیه و والحالة المؤدیة الیها فی العاقبه باوجز قول واشد اختصار » ـ رساله پس ازدیباچه و فهرست فصول ضمن ۱۶ فصل صورت گرفته: ۱ـ فی تعریف حدالنفس ۲ـ فی تعریف قوی النفسانیه

بخط دستی مؤلف است . خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی فهرستی «۶۳۷»

۶۹۷ رساله درمعاد

عربی ـ مؤلف میرزا باقر همدانی . مطلب رساله ازمبحث معاد جسمانی ـ آغاز گشته تاریخ فراغت تألیف ۲۱ جمادی الاولی ۱۲۷۶ است.

آغاز ـ پس از تسمیه و تحمید « لما کان الامر المعاد من المسائل التی ضلت الاحلام» انجام « هذا آخر ما اردت ایراده فی هذه المسئلة کتبه » ـ کاتب فضل الله بن محمد ابراهیم. تاریخ کتابت ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۸۸ خط شکسته نستعلیق ۱۳ سطری. دارای ۲۹ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۶۳۶ »

۶۹۸ رساله منامیه

فارسی ـ در دیباچه نام مؤلف و نام رساله ذکر نشده ـ در پایان نسخه کاتب نوشته: «تمت المنامیه » در صدر نسخه بخط مغایر نوشته شده :«رساله السید الهمدانی فی بیان حقیقة المثال والخیال المطلق » بنداشته میشود که مؤلف میرسیدعلی همدانی معروف باشد . رساله در دیباچه چنین توصیف شده:« دربیان حقیقت مثال وخیال مطلق و کیفیت مراتب منامات ورؤیا ودرجات خلق در ادراک علوم ومعانی ازعوالم علوی الخ »

آغاز پس از تسمیه وتحمید (این عجاله ایست بموجب التماس عزیزی) انجام « أنه قریب مجیب » تاریخ کتابت ۸۶۵ خط نستعلیق ۱۵ سطری ابواب وعناوین بشنجرف ـ دارای ۷ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۳ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ (به‌بینید رساله عقلیه ۶۷۶ حکمت ص ۲۱ «۶۳۸۴»

۶۹۹ رساله درموضوع علم

عربی ـ مؤلف شناخته نشد ـ رساله ایست درتحقیق وتشخیص موضوع علم ومباحث متعلقه به آن ازذکر موضوعات بعضی ازعلوم وتقسیم حکمت و غیرها.

آغاز پس از خطبه (وبعد فهذه رسالة فی موضوع العلم و احواله و اقسامه وما یتبع ذالك امتثالا لالتماس بعض اعزة السادات من الافاضل الاذکیاء وفقه الله لما یحبه ویرضه مع الاعتراف ونستعین من العلیم الکریم فی کل الامور مسئلة اعلم ان موضوع العلم ماقصد منه بیان اعراضه الذاتیه ای اثباتها له بالدلیل او بالتنبیه من حیث هی عوارضه) انجام (و المرجو لعفو عن القصور والتقصیر وصلاح الخلل و الذلل انه ولی ذلك) خط نسخ ۱۸ و ۲۰ سطری عناوین ومسائل بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۴ برگ ـ اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی (به‌بینید رساله در اقسام علوم وحکمت ۵۹۵ حکمت ص ۱۹ «۶۰۰۹»

۷۰۶ رساله درنفس ناطقهٔ انسان

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله اهل کل حمداز یکونزله) انجام (الحق ان یهدی الیه وله الحمد) خط نسخ ۱۹ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۳۱ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی فهرستی «۶۴۱»

۷۰۷ رساله درنفس ناطقهٔ انسان

فارسی ـ نظر به آنچه که کاتب درپشت نسخه نوشته مترجم شیخ الرئیس است . مترجم بفرمان پادشاه وقت (ظاهراً علاء الدولهٔ کاکویه باشد) رسالهٔ را که بشمارهٔ ۷۰۳ گذشت ترجمه نموده ـ این رساله درتهران درسال ۱۳۱۵ خورشیدی بنام رسالهٔ روانشناسی بچاپ رسیده.

آغاز (چنین گوید مصنف این رساله کی فرمان پادشاه وقت زاده الله علا ونفاذا درحق این ضعیف چنانست کی این رساله از زبان تازی بزبان پارسی نقل کند ومن بحکم فرمان اقدام کردم) انجام (وپس این رساله را بکسانی دهند کی ماننده باشند یا شریر) نسخه قدیمی ومعتبر است . کاتب احمد بن محمدحاجی کاموسی. تاریخ کتابت غره رمضان ۷۰۰ درقریهٔ جاورسانی (کذا) خط نسخ ۱۹ سطری. فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۲۵ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۰ «۵۸۷»

۷۰۸ رساله درنفس ناطقه

فارسی ـ یکرشته نکارشی است در تحقیق نفس ناطقه که مؤلف آن شناخته نشد . ومینماید ازمردمان سدهٔ ۱۱ ق ه ـ ببعد است. تبویب وتحدید و عناوین موضوعات رساله چنین است : ۱ـ درحقیقت نفس انسانی بمستفاد از روایات ۲ـ درباره از اقوال درحقیقت و کیفیت روح ۳ـ دراقسام وانواع روح که بحسب استعداد درنفوس موجوداست ۴ در دوام نفس ناطقه بمستفاد ازاخبارواقوال مختلفه ۵ دربیان پارهای ازکلمات در تجرد روح وخلقت آن قبل از جسد ۶ خلاصهٔ معانی نفس وروح وناب وعقل واختلاف آنها ۷ درباره مطالب برای مزید بصیرت ۸ درفرق بین وحی والهام وتحدیث ۹ درفرق بین نبی ورسول ومحدث.

آغاز (دربیان معنی نفس ناطقه ومدارجی که حکمای متالهین برای آن قائل هستند اگر بخواهیم درمعنی ومراتب نفس که نفوس وعقول بشریه را ازادراک معرفت آن عجز و قصور کامل حاصل است بهبیانات وعقاید طوایف امم) انجام (که فرزند چنان مادر وپدرند

۳ـ فی اختلاف افاعیل القوی المدرکه ۴ فی الدلالة علی کل ما کان من القوی مدرکا للصور وهی جزئیه فلیس یمکن ان یدرکها الا بالالة ۵ـ فی ان ادراکها للصور وهی کلیه لا یکون بالالة ۶ـ فی ان النفس کیف و متی تستعین بالبدن و کیف تستغنی عنه ۷ـ فی صحة استغنائها عن البدن ۸ـ فی ان حدوثها مع حدوث البدن ۹ـ فی بقائها ۱۰ـ فی ابطال التناسخ ۱۱ـ فی ان جمیع قواها النفس واحده ۱۲ـ فی خروج العقل النظری الی الفعلی ۱۳ فی اثبات النبوة ۱۴ـ فی الرتبة القصوی التی قد تبلغها النفس الانسانیة فی الدنیا ۱۵ـ فی سعادتها وشقاوتها بعد الفراق ۱۶ـ فی محل هذه الرسالة.

آغاز (الحمد لله اهل کل حمد ورغبه ان یکون الیه) انجام (و خصوصاً علی صاحب شریعتنا محمد وآله المقتدین وهو حسبنا ونعم الوکیل) ترجمهٔ این رساله را بشمارهٔ ۷۰۷ به بینید. نسخه قدیمی است ـ خط نسخ ۱۹ سطری. عناوین وفصول بشنجرف نوشته شده. دارای ۳۲ برگ اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی عضدالملک ـ سال وقف ۱۲۷۶ «۶۴۲۷»

۷۰۴ رساله درنفس ناطقهٔ انسان

عربی ـ مکرر بیش ـ آغاز (الحمد لله اهل کل حمد ان یکون الاله) انجام المخزونة فی زوایا الکتب الفنون بالتصریح بها الی آخر ما قال من هذه الکلمات) وحدت خط این رساله با کتابی که بشماره ۴۱۶ است میرساند که نویسندهٔ این رساله هم سید احمد بن زین العابدین عاملی است ودر اوائل سدهٔ ۱۱ نوشته شده است ـ خط نستعلیق ۱۸ و ۱۹ سطری ـ دارای ۳۲ برگ اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی فهرستی «۶۷۵»

۷۰۵ رساله درنفس ناطقهٔ انسان

عربی ـ مکرر بیش ـ آغاز (الحمدلله اهل کل حمد) انجام (او یضعه فی غیر موضعه وجعلت الله خصمه عنی وهو المسئول للتوفیق ان ینعم والحق ان یهدی الیه وله الحمد علی کل حال وصلوته علی المصطفی من عباده وخصوصاً نبینا محمد وآله المقتدی بهم اجمعین) پس از این دریکصفحه مقاله ایست درتزکیهٔ نفس ـ سپس ضمن ۳ صفحه تقریبا مقاله ایست منسوب بشیخ الرئیس درتعلیل وشرح سه مسئله : « انا من ای موضع جئنا الی هذا العالم لای سبب جئنا الی هذا العالم ـ وان مایکون حالنا بعد مفارقتنا الدنیا عندحصولنا فی البرزخ » این مقاله درضمن مجموعة الرسائل « ۵۶۱ حکمت چاپی » بنام رسالة المبدء و المعاد چاپ شده ـ ونیز ضمن ۳ صفحه عبارتیست در بیان کیفیت صدور وترتیب موجودات و بازهم در ۵ صفحه عبارتی است منسوب بشیخ درنفس وعقل ومعاد خط نستعلیق وشکسته ۱۷ سطری. دارای ۳۸ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی (۶۴۲)

زندگانی حکیم مشروحاً معلوم نیست. اشکال نسبت تلمذش نزد شیخ الرئیس نیز مانند داستان هم پیمان شدنش است با حسن صباح ونظام الملک که خالی از اشکال نیست. مورخ تتوی تاریخ فوت مؤلف را در ۵۰۹ دانسته ونقل کرده که برخی وی را از مردمان دیهٔ شمشاد ازمحال بلخ ومتولد دردیهٔ بسنک ازتوابع استرآباد دانسته اند که اغلب در نیشابور میزیسته - باختریان سال وفات را در۵۱۷ معتقدند. مجمع الفصحا و تذکرهٔ صبح کاشن ۵۱۸ را سال وفات دانسته اند. درصدر نسخه این عبارت مرقوم است: « رسالة فی الوجود عن الشیخ الامام عمر بن ابراهیم الخیام » درتتمهٔ صوان الحکمه رسالهٔ بدین نام برای خیام یادشده - رسالهٔ موجود دربیان اعتباریت وجود است.

آغاز (سبحان الذی جل جلاله وتقدست اسمائه اعطی کل شیئی خلقه ثم هدی واحصی کل شیئی عددا والصلوة علی نبیه المصطفی محمد وآله الطاهرین الاوصاف للموصوفات علی ضربین) انجام (یحصل من ضرورة التضاد علی ما قد عرفت تفصیله تعالی الله عما یقول الظالمون الملحدون علوا کبیرا ولاحول ولاقوة الابه وحسبی ونعم المعین والحمد لله الذی هوالمبدا الاول وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطیبین الطاهرین) خط نستعلیق ۱۶ سطری دارای ۵ برگ - اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی نائینی « به بینید فصوص الحکم ۹۱۴ حکمت ص ۲۸) « ۶۰۱۱ »

۷۱۳ رسالهٔ وجودیه

فارسی - مؤلف میر سید شریف علی گرگانی. رساله دربیان تقسیم وتفاوت مراتب موجودات درموجودیت ووحدت وجود است. نام رساله مختلف ضبط شده است. صدر این نسخه نوشته شده: « رساله در بیان مراتب موجودات » درآخر نسخهٔ شمارهٔ ۷۱۴ مرقوم است: « تم الرسالة الشریفه فی طریق وحدة الوجود » ودر صدر نسخهٔ شمارهٔ ۷۱۵ نوشته شده: « رسالهٔ وجودیه » رساله ضمن مجموعهٔ موسوم بکلمات المحققین (شمارهٔ ۵۰۰ حکمت چاپی) بنام رسالة فی حقیقة الوجود چاپ شده

آغاز موجود (بدان وفقك الله تعالی وایانا که اصحاب بحث ونظر ازبرای بیان مراتب موجودات درموجودیت تمثلی کرده اند) انجام (بس بیزاری ایشان ازخدا نباشد وکفر هیچ یك لازم نباشد) وحدت خط این نسخه با نسخهٔ ۶۱۵ میرساند کاتب محمود رومی است ودرسدهٔ نهم نوشته شده. خط نستعلیق ۱۷ سطری - دارای ۱۰برگ - اندازه ۱۷در۱۱ وقفی نائینی (بهبینید جام جهان نما ۴۳۵ حکمت ص۳۲) «۵۸۷۶»

۷۱۴ رسالهٔ وجودیه

فارسی - مکرر پیش - آغاز (بدان وفقك الله وایانا که اصحاب) انجام دو کفر

تا بچه بابه است) خط شکسته نستعلیق مختلف السطر. دارای ۶۴ برگ - اندازه ۲۰ در ۱۵

وقفی نائینی « ۶۴۳ »

۷۰۹ رساله درنفی جبر وتفویض

عربی ـ نسخه حاوی دورساله است درموضوع مذکور - رسالهٔ اول از فیض کاشانی ورسالهٔ دوم تألیف میرداماد است.

آغاز رسالهٔ ۱ـ (قد ثبت ان الله عز وجل قادر علی جمیع الممکنات) انجام رسالهٔ ۲ (فهذا شطر من جزیل القول وحق البسط فیه علی ذمة مایسر نا له معظم فضله وکبر طوله وکتب مسؤلا فی شهر ذیحجة الحرام) کاتب علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۲۶۳ درمدرسهٔ مستوفی رشت. خط شکسته ونستعلیق ۱۹ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۳ برگ - اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی فهرستی « ۶۴۴ »

۷۱۰ رساله وجدانیات وذوقیات

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار. رساله ایست درمطالب وکلمات متفرقهٔ عرفانی که دردیباچه آن را چنین توصیف نموده : « وتخطیط نامه بهره نیت (کذا) اختصار بربرخی ازوجدانیات وذوقیات قوم واجب دید »

آغاز (حمد وسپاس مرخداوندیرا که نهال وجود عالم بمیوهٔ وجود انسانی آراست) انجام (بل هم فی لبس من خلق جدید) خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی (به بینید رساله درتوحید ۶۲۰ حکمت ص ۱۹۵) « ۶۳۹۸ »

۷۱۱ رساله دروجود واجب تعالی

عربی ـ مؤلف شناخته نشد. رساله دربیان توضیح عقیدهٔ حکماء ورد اعتراض متکلمین است برآنها درمسئلهٔ عینیهٔ وجود باذات حق تعالی.

آغاز پس از تسمیه وتحمید (فهذه رسالة اوردت فیها تحقیق وجود المبدء الاول والذی حدانی الیه ان قدماء المتکلمین فهو امن قول الحکماء) انجام (ویوافق لما رمز فی اساطیر الاولین فافهم ترشد) تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۰۶۹ خط نسخ ۲۱ سطری دارای ۴ برگ اندازه ۴۰ در ۳۰ وقفی نادرشاه. سال وقف ۱۱۴۵ « ۶۴۹۶ »

۷۱۲ رسالهٔ وجودیه

عربی ـ منسوب بعمر خیام نیشابوری از دانشمندان اوائل سدهٔ ۶ که دردربار سلجوقی دارای مکانتی بسزا بوده ـ آرامگاهش نزدیک دیهٔ شاد یاخ ازنواحی نیشابور معروف است

خط نستعلیق وشکسته ۱۹ سطری ـ دارای ۱۲ برگ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی سال وقف ۱۱۱۹ (۸۷۶)

۷۲۰ رسالهٔ وجودیه

فارسی ـ نام رساله ومؤلف آن درنسخه یادنشده تنها بخط مغایر باخط نسخه در صفحه اول نوشته‌شده : « رسالهٔ ملا رجبعلی در اشتراك لفظی » گمان‌میرود همان ملارجبعلی تبریزی مذکور باشد . رساله ضمن یکمقدمه وپنج مطلب ویك خاتمه مرتب گشته : مقدمه دربیان معنی وجود ومعنی اشتراك لفظی ومعنوی در این مقام الخ ـ مطلب اول در اثبات واجب الوجود بالذات ۲ ـ در اثبات احدیت ۳ـ در واحدیت ۴ دربیان آنکه صفت عین نمیتواند بود ۵ ـ دربیان آنکه اشتراك لفظ وجود وموجود میان واجب تعالی وممکنات اشتراك لفظی‌است نه معنوی ـ خاتمه دربیان احادیثی که شاهدند براین‌دومطلب آخر.

آغاز پس ازتسمیه وتحمید (قال الله تبارك وتعالی ان الله لایغفر ان یشرك به) انجام (وبمعنی وجوب واجب چنانکه درممکنات است) خط نستعلیق وشکسته که‌بطورچلیپانوشته ومجدول بشنجرف ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۹ در۲۰ وقفی‌نادرشاه سال‌وقف ۱۱۴۵ « ۶۳۱ »

۷۲۱ رسالهٔ وجودیه

عربی ـ مختصریست دربیان وحدت وجود ونحوهٔ وجود واجب وممکن بنا بنقل مرحوم حاج عماد فهرستی این رساله تقریر مرحوم میرزا ابوالحسن جلوه و تحریر شاگردش مرحوم حاج سید عباس شاهرودی است.

آغاز (قال المؤید الدین فی الفص الادمی المرتبه منحصرة بین‌الحق الواجب والخلق الممکن) انجام (فالغایة هوالامر المخلوق بسببه ما تقدم من اسباب ظهوره وهو الانسان الکامل) کاتب حاج سید عباس شاهرودی تاریخ کتابت شعبان ۱۳۰۸ درمدرسهٔ دار الشفاء تهران. خط‌نسخ ۱۵ سطری ـ دارای ۱۲ برگ ـ اندازه ۱۸ در۱۲ وقفی فهرستی «۶۴۸»

۷۲۲ رسالهٔ وجودیه

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد نسخه فاقد دیباچه و ازآخرهم افتاده دارد . جای‌عناوین مطالب سفیداست. رساله مختصری است دربیان وحدت وتطورات وجود.

آغاز موجود (هرچیز درخارج هست وازلوازم هستی ویست که آثار مختص بر وی مترتب گردد) انجام موجود (انما یبایعون الله یدالله فوق ایدیهم وحدت هذه) ـ خط نستعلیق ۱۶ سطری‌دارای ۹ برگ. اندازه ۲۱ در۱۱ وقفی فهرستی « به بینید شرح رباعیات ۸۰۲ حکمت ص۵۷ » «۵۹۰۵»

کتب خطی

هیچ گدام لازم نیاید الحمد لله رب العالمین تم الرساله الشریفه فی طریق وحدت الوجود) خط نستعلیق که بطورچلیپا نوشته شده ـ دارای دوبرگ ـ اندزه ۲۴ در ۱۴ وقفی خواجه شیراحمد « به بینید مقصد اقصی ۶۲۳۲ عمومی ادعیه ص۱۰۵» «۶۴۰۹»

۷۱۵ رسالهٔ وجودیه

فارسی مکرر پیش ـ آغاز « بدان وفقك الله تعالی وایانا» انجام « وکفر هیچیك لازم نیاید والله اعلم » خط نستعلیق که درسه‌ستون بطورچلیپا نوشته‌وبین متونها مجدول بطلا وتحریر است ـ عناوین بشنجرف نوشته ـ دارای سه صفحه ـ اندازه ۴۳در۲۶ وقفی نائینی « به بینید ره انجام نامه ۷۳۸ حکمت ص۲۷» «۵۹۷۵»

۷۱۶ رسالهٔ وجودیه

عربی ـ مؤلف عبدالرحمن جامی ۰ ارباب تراجم رساله بدین نام درآثارجامی‌ذکر کرده اند لیك نسخ‌موجوده‌دیباچه ندارد وتشخیص آن ازنوشتهٔ کاتبان نسخ است ـ

آغاز (الوجودای ما بانضمامه الی المهیات یترتب علیها اثارها المختصة) انجام ـ (وکونه قائما بالمجموع فلا تجدی نفعا) خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۴ برگ ـ اندازه ۱۹در۱۰ وقفی ملاموسی «۸۶۰۵»

۷۱۷ رسالهٔ وجودیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الوجود ای ما بانضمامه) انجام (وکونه قئما بالمجموع فلا یجدی نفعا) خط نستعلیق ۱۶سطری ـ دارای ۵ برگ ـ اندازه ۲۰در۱۱ ـ وقفی ملا موسی به بینید رساله حدود ۶۳۰۸ حکمت ص۳۷ (۵۹۳۷)

۷۱۸ رسالهٔ وجودیه

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الوجود ای‌مابانضمامه) انجام (وکونه با لمجموع فلا تجدی نفعا) کاتب علی‌اکبر طبیب که درتاریخ ۱۲۶۲ درمدرسهٔ مستوفی رشت نوشته است۰ خط شکسته ونستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای دوبرگ اندازه۲۲ در ۱۷ وقفی‌فهرستی (۶۴۷۰)

۷۱۹ رسالهٔ وجودیه

عربی ـ مؤلف محمد معروف بملا شمساء گیلانی ۰

آغاز (الحمد لله الذی جعلنا بتصحیح اعتقادنا فی اصول الدیانات وفروعها من أهل الشفاء والنجاة) انجام (لکن فی ترکهما التاسیس رمز) تاریخ کتابت ربیع‌الاول ۱۰۹۵

معدلة بالمکارم المنوره) تاریخ کتابت ۱۱ ربیع الاول ۱۲۳۱ خط نستعلیق ۱۵ و ۱۶ سطری ـ دارای ۲۳ برك اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی نائینی «۶۵۰۰»

۷۲۷ رساله در وحدت وجود واجب

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی. مختصری است در استدلال بوجود انسان بر وحدة وجود واجب کاتب رساله را ناتمام گذاشته.

آغاز (انه لاشك ان الله سبحانه خلق الانسان لیکون خلیفة له) انجام ـ (زکی لمعرفة الحقایق فلا زالت الاشخاص) خط نسخ ۱۹ سطری ـ عناوین بشنجرف. برگهای نسخه رطوبت رسیده ـ دارای ٤ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی (به بینید رساله درسریان نور حق ۶۵۵ حکمت ص ۲۸) (۵۹۶۴)

۷۲۸ رسالهٔ وعائیه

عربی ـ مؤلف شیخ احمد احسائی. رساله پاسخ پرسش سید ابو القاسم لاهجانی است ازبیان اصطلاح ومعنی اوعیه وعوالم ابد ودهر وسرمد وازل وزمان.

آغاز پس ازدیباچه (قال ایده الله تعالی شیخنا ارید من جنابکم) انجام (وفیه وجوه لافایدة فی ذکرها اولا یحسن ذکر بعضها) پس ازاین ضمن ۲۷ صفحه پاسخ مؤلف است از پرسشهای مختلف ملاحسین کرمانی خط نسخ ۲۰ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۵ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی نائینی (۵۶۵۸)

۷۲۹ رسالهٔ هفت اشکال

عربی ـ رساله ابطال ورد هفت جواب کمال الدین حسین اردبیلی است از هفت اشکالی که سید ابوالمعانی (یا ابوالمعالی) وارد نموده برمسلك چهارم اثبات صانع که درکتاب مواقف آورده شده است . این نسخه فاقد دیباچه است بهمین جهت مؤلف آن بتحقیق شناخته نشد . مؤلف پس ازنقل عبارت شرح مواقف دربیان مسلك چهارم که مورد رد وایراد است آورده : « انتهی مقالته بعبارته واورد علیه المدقق العالی المتعالی السید الاید ابوالمعانی ایرادت دقیقه بدیعة عدها لایزید عن تسعة قد تصدی لدفع کلها ورفع جلها الفاضل البهی و الکامل المولی کمال الدین حسین الاردبیلی و نحن نوردهما بعبارتهما مع ماسنح لنا اثناء التحریر من غیر اجالة النظر والتفکیر الخ » این نسخه حاوی هفت اشکال است ـ گمان میرود این همان رساله باشد که کشف الظنون (ج ۲ ص ۶۳۵) برای مصلح الدین مصطفی کستلی (متوفای ۹۰۱) یادکرده وآنرا چنین توصیف نموده: « ورسالة في سبعة اشکالات

حکمت ـ کلام ـ فلسفه

کتب خطی

۷۲۳ رسالهٔ وحدة ناطق

عربی ـ مؤلف حاج محمد خان بن حاج محمد کریم خان کرمانی، رساله پاسخ پرسش شیخ حسین مزیدی است دربیان معنی لزوم وحدت ناطق ولزوم رکن درعصر غیبت که مدعای فرقهٔ شیخیه است

آغاز (الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی) انجام (وقد ذکرت سابقا ان مقتضی الحکمة ذلك ویکفی هذاالقدر من البیان انشاءالله الحمدلله اولا واخرا) تاریخ کتاب رجب ۱۲۹۹ خط نسخ مختلف السطر. فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۶۰ برگ ـ اندازه ۲۲در۱۶ وقفی نائینی «۵۶۵۷»

۷۲۴ رساله در وحدت وجود

عربی ـ مؤلف شیخ حسین تنکابنی،

آغاز (الحمد لله الذی هو نورالسموات والعقول والنفوس) انجام (وهو هائم فی تیه الحیوة ولم یکن من الموحدین بالحقیقه والله اعلم بحقائق الامور وهوفی السرور والمنقذ من اسر بلاد الغرور) تاریخ کتابت ۱۲۰۵ صدر نسخه ضمن ۲ صفحه عبارتی ازشیخ بهائی درحل کلام بیضاوی است ودرآخر نسخه ضمن ۶ صفحه مطالب متفرقه ضمیمه است خط شکسته ونستعلیق مختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۷ برگ. اندازه ۲۲ در۱۴ واقف شناخته نشد «۶۱۲۸»

۷۲۵ رساله در وحدت وجود

عربی ـ مکرر پیش آغاز (الحمد لله الذی هونورالسموات والارض) انجام (فهو هائم فی تیه الحیره ولم «کذا» من الموحدین بالحقیقة) پس ازآن یکصفحه عبارتی است در تحقیق مثل افلاطونی خط نستعلیق که بطور چلیپا درشش ستون درهرصفحه درمتن وحاشیه نوشته‌شده بین ستونها مجدول بطلا وتحریر وبشنجرف بچهار جدول دارای سه برگ ـ اندازه ۳۳ در ۲۶ وقفی نائینی «به بینید ۳۴۳۶ رسالهٔ طرق دراخلاق ص۱۵» (۶۰۷۱)

۷۲۶ رساله در وحدة وجود

فارسی ـ مؤلف عبدالعلی بن نظام الدین محمد انصاری از اهل سنت و جماعت و گمان میرود هندی وازمردمان سدهٔ ۱۳ ه ق باشد رساله‌ایست‌دروحدت وجود که بخواهش انورالدین خان بهادر تألیف نموده. درآخر نسخه مرقوم‌است: «تمام شد رساله ملك‌العلماء

آغاز (سبحان الله الذی یتنزه عن کل نقص وتقید) انجام (واجمل‌اخلاقه المظلمة

۷۳۲ رشف الالحاظ و کشف الالفاظ

فارسی ـ مؤلف حسین بن احمد تبریزی ـ درتذکرهٔ دانشمندان آذربایجان (ص۱۹۶) چنین مسطور است : « حسین بن احمد بن محمد تبریزی از رجال نامی قرن ۸ هجری است» لیك نامی ازین تألیف نبرده . رساله دربیان مراد برخی از استعارات ومجازات ورموز مصطلحه نزد عرفا وصوفیه است ومرتب است بر سه فصل : فصل ۱ـ در اسامی معشوق و آنچه متعلق باوست الخ ۲ـ دراسامی میان عاشق ومعشوق دائر ومشترك است. ۳ـ در کلمات چند که مخصوص بعاشق واحوال اواست .

آغاز (حمد وسپاس خداوندی را که درر معانی را درتحت تصور بیان میکند)
انجام (وملاقات عاشق ومعشوق را نیز گویند)
وحدت خط نسخه با نسخه ۶۱۵ (رساله سوانح) میرساند که نسخه بخط محمود رومی ودرسدهٔ ۹ نوشته شده است خط نستعلیق ـ ۱۲ سطری فصول بشنجرف نوشته دارای ۱۶ برك ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی « ۶۵۳ »

۷۳۳ رقایق الحقایق

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار ـ رساله ایست درمبحث وحدت وجود که درعناوین یك فتح وهفت رقیقه وخاتمه صورت گرفته است .

آغاز (تبارك اسمك اللهم یامن کل یوم هوفی شان وجل ذکرك یامن لا یشغله شأن عن شأن سپاس مرآن خداوندی را که ظهور کرد) انجام (ازچشمهٔ ترقی وتقاعددرجات منزلین (کذا) شاداب دارد بحق الحق واهله) تاریخ کتابت ذیقعده ۱۳۰۰ در تهران ـ خط نستعلیق ۱۶ سطری دارای ۲۱ برك . خطوط اغلب صفحات سیاه وریخته شده ـ اندازه ۲۱در۱۷ وقفی فهرستی (به بینید الف الانسانیه ۳۶۲ حکمت ص ۳۴) « ۶۰۰۵ »

۷۳۴ روحیه

فارسی مکرر شماره ۱۰۹ منطق (۱) منسوب بامام فخر رازی ـ درین نسخه نامی از رساله ومؤلف آن نیست. درصدر نسخهٔ ۱۰۹ پس از خطبهٔ کتاب نوشته شده : « این رساله ایست که مولا و شیخ الاسلام اعظم علامة العلماء فی العالم الامام الهمام و البحر القمقام فخر الدین محمد الرازی روح الله روحه ورضی عنه بپادشاه آن زمان نوشته درجواب تعزیت نامهٔ که ملك دروفات پسر امام نوشته بود » رساله مشتمل است بر ده فصل : ۱ـ در

(۱) شماره ۱۰۹ ضمن مجموعه از رسائل است که آن مجموعه درجلد اول فهرست بمناسبتی در باب منطق قرار داده شده .

علی شرح المواقف کتبها اجوبة عنها » عناوین دخول وخروج درمطالب به قال المدقق المورد وقال الفاضل المجیب واقول) میباشد

آغاز (قال صاحب مواقف الکلام المسلك الرابع وهوماوفقنا لاستخراجه) انجام (اذ لاشیئی تجب وجوده وتمنع عدمه علی هذا الفرض و الله موفق للصواب) خط نستعلیق ۱۸ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته‌شده دارای ۱۷ برك ـ اندازه ۱٦ در۱۱ واقف شناخته نشد (۵۷۳)

۷۳۰ رسالهٔ یوحنا

عربی ـ احتجاجاتی است در امامت که بصورت داستان مناظره ایست از یوحنا نام ذمی بامذاهب چهارگانه اهل سنت در اثبات خلافت بلافصل حضرت امیر المؤمنین علیه السلام ـ زمینهٔ مطالب وروش تألیف این رساله مانند الزام النواصب است بزیاده که بخش عمدهٔعبارات این رساله مطابقت با آن کتاب دارد ومینماید که همان‌رساله است باانداك زیادة. شیخ بحرانی درکشکولش موسوم به « انیس المسافر وجلیس الحاضر ص ۳۰۳ » این رساله را بنام کتاب یوحنا درج نموده. روضات الجنات نسبت رسالهٔ یوحنارا بابو الفتوح رازی نقل کرده وآورده است که بزبان فارسی تألیف‌شده است. این‌نسخه‌برای‌حسینعلی‌خان امیر نظام نوشته شده وکاتب درآخر نسخه نوشته : « رساله شریفه ازتصنیفات قدوة العلماء وافضل الحکماء فخر المحققین سید المتالهین عارف معارف ربانی حضرت شیخ بهاء الدین آملی نورالله مرقده » ترجمهٔ این‌شخص دیده نشده.

آغاز (الحمد لله الذی انقذنی من الملل الباطله) انجام (کما اخبر به‌النبی المختار وویل للذین کفروا من النار) (۱) نسخه رونویس شده ازنسخه مغلوطی است. کاتب عبد الکریم مستوفی ـ تاریخ کتابت شعبان ۱۳۱۱ ق ـ هـ خط نستعلیق ۱۴ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۷۰ برك ـ اندازه ۱۹ در۱۱ وقفی نائینی « ۵۳۴ »

۷۳۱ رسالهٔ یوحنا

عربی ـ مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لله الذی انقذنی من الملل الباطله) انجام ـ (فمن نظر فیها بعین الانصاف ارشد الی‌الصواب) ـ۵ تاریخ کتابت ۱۲۵۰ خط شکسته نستعلیق ۱۴ سطری که درمتن وحاشیه نوشته شده ـ برکهای کتاب رطوبت رسیده ومقداری از آن سیاه شده است. دارای ۱٦ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی‌نائینی (به بینید قصیدة الدروس ۴۸۹۷ عمومی ادبیات ص ۱۰) (٦۰۹۵)

(۱) کتاب حنیه که بشماره ۵۴٦ است درصدرآن قطعهٔ ازترجمهٔ رسالهٔ یوحنا است.

کتب خطی

میرزا جان وکان بینهما مشاجرات» کتاب در مباحث حکمت طبیعی است که پس از دیباچه در ۵ حدیقه انجامیده: حدیقه ۱ـ فی مباحث العامة ضمن ۱۵ روضة ۲ـ فی الزمان والان ضمن ۷ لایحة ۳ ـ فی الفلکیات فیما یتعلق بالاجرام العلویه و الجسم المحیط بها فی الاجسام و اظهار کیفیته وضع العالم الجسمانی ضمن ۷ روضه ۴ـ فی تفصیل شیئی مما یتعلق بالاجسام المنضوده فی حشو الافلاك ضمن ۱۰ روضه ۵ـ فی کشف احوال ذوات الانفس من الاجسام النباتیه والحیوانیه ضمن یکمقدمه و ۷ روضه.

آغاز (طوبی لحدیقه کلام تنظر ربیع افنانه بازهار محامد الملك العلام) انجام ـ (و آله المطهرین اولی الخطر مابقی للسماء و الغبراء عین واثر) کاتب محمد صادق ترشیزی درتاریخ شعبان ۱۰۴۳ دراردوی (شاهجهان) درنواحی متهره از محال اکره هند ـ خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته برگهامجدول بلاجورد وتحریروطلا صفحهٔ اول دارای یك سرلوح مذهب زمینه لاجوردی ـ دارای ۲۱۹ برك ـ اندازه۲۳ در ۱۴ وقفی نائینی «۶۵۵»

۷۳۷ روض الجنان

عربی مکرر پیش ـ آغاز (طوبی لحدیقة کلام) انجام (عنها وفی الکل تامل) ـ تاریخ کتابت ۱۰۳۰ خط نستعلیق مختلف السطر ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۱۳۸ برك ـ اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی نادرشاه «۶۵۴»

۷۳۸ ره انجام‌نامه

فارسی ـ مؤلف بابا افضل کاشانی . رساله دردیباچه چنین توصیف شده: «که از خواندن وفهم معانیش آگه شوند از سه چیز ازوجودخود وصفات وجود خود وآگه‌شوند ازآگهی وعلم که چیست وآگه شوند از فائده ومنفعت آگهی و علم» ـ رساله مرتب بر سه گفتار است : ۱ـ درآگهی دادن ازوجود وصفات وجود خود ۲ـ در آگهی دادن ازآگهی وعلم که‌چیست ۳ـ اندر آگهی‌دادن ازفائده ومنفعت آگهی وعلم.

آغاز(بعد الحمداهل‌الحمدوولیه ومنتهاه وبدئه) انجام (وبشکر توفیق دانستن و از دانسته آگهی دادن مشغولی بادمارا)

خط نستعلیق که درسه ستون بطورچلیپا نوشته و بین ستونها مجدول بطلا وتحریر ـ ابواب وعناوین بشنجرف ـ دارای ۳ برك اندازه ۴۳ در۲۶ وقفی نائینی «۶۵۶»

۷۳۹ ره انجام نامه

فارسی مکرر پیش ـ (آغاز لله‌الحمد اهل‌الحمد وولیه) انجام (وبشکر توفیق‌دانستن

مثال روح انسان ۲ - درفنای جثه ۳ - در اثبات حقیقت روح انسانی ۴ - در حقیقت مرگ واحوال آن ۵- درحقیقت دردفراق ٦- درنصیحت وتنبیه ۷- درمراتب روح انسان ۸- درحکمتهای مرگ ۹- درحقیقت زیارت وتجلی ارواح ۱۰- درحکایت خویش وختم کتاب

آغاز (حمد وسپاس فراوان بعدد ستارهٔ آسمان وریگ بیابان) انجام (آنجا بهتر بود از اینجا) پیش از این جاودان نامهٔ بابا افضل کاشانی است - خط نستعلیق که درسه ستون بطور چلیپانوشته- بین ستونها مجدول بطلا وتحریر فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۲ برگ - اندازه ۴۳ در۲٦ وقفی‌نائینی « به بینید ره انجامنامه ۷۳۸ حکمت ص۱۹» (۴۹۷۲)

۷۳۵ روحیه

فارسی - مقاله ایست درموضوع بقاء روح بعد ازمفارقت ازجسد . مقاله ضمن هفت بحث صورت گرفته ودرآن باستدلال نپرداخته است . کاتب درصدر نسخه‌نوشته : رسالهٔ وجیزه درتحقیق معنی روح انسانی ازمیر غیاث الدین منصور.

آغاز (حمد وسپاس وشکر بیقیاس خداوندیرا که تکوین کائنات وتصویرموجودات ازفیض جود اوست) انجام (ودلیلی دیگر برفناء او حمل بروجهی کردن میان این دو دلیل تعارض نباشد) پس ازین‌قطعه عبارتی است ازشرح اربعین ملاحسین واعظ - خط نستعلیق که در سه ستون متن وحاشیه نوشته بین ستونها مجدول بطلا وتحریر - عناوین وابواب بشنجرف نوشته شده - دارای دو برگ اندازه ۴۲ در۲٦ وقفی‌نائینی « به بینید ترجمة الصلوة ۱۴٦۲ عمومی‌تفسیر ص۹ » (٦۰۲۱)

۷۳٦ روض الجنان

عربی- مکرر شمارهٔ ۱۳۰ - مؤلف ابوالحسن بن احمد شریف ابیوردی کاشانی متوفای دریکشنبه ۲٦ رمضان ۹٦٦ (۱) مجالس المؤمنین ضمن ترجمهٔ غیاث الدین منصور مؤلف را یاد کرده‌وگوید که وی وملا میرزا جان شیرازی مصنفات نفیس غیر متداول غیاث الدین را بدست می‌آوردند واز آن مطالب میدزدیدند وبرای بی‌غلط کردن میگفتند که از مصنفات غیاث الدین بجز نامی نیست وبعضی کتب که در مصنفات‌خود یاد کرده‌وجود خارجی نیافته واگر احیانا بیکی‌ازآن کتب دست رسی می‌شد وسرقت آشکارمیشد دعوی توارد میکردندرپشت نسخه نوشته‌شده : «وله کتاب آخرفی‌فن الالهی‌موسوم‌باللمعات وکان معاصرالملا

(۱) اعیان الشیعه ج ٦ص ۲۸۸

آغاز (سپاس مر خدائی را که آفریدکار جواهر پنهان وپیدا است) انجام ـ وپرهیز کردن ازعذاب سرمدی) خط نستعلیق ۱۹ و۲۰ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده مجدول بلاجورد وطلا وتحریر وشنجرف ـ دارای ۱۳۶ برگ ـ اندازه ۳۰ در ۲۰ وقفی نائینی «۶۵۹»

۷۴۳ زواهر الحکم

عربی ـ مؤلف حسن بن عبدالرزاق فیاض لاهجانی (۱) کتاب یگدوره حکمت واصول عقائد است که دریکمقدمه وسه باب وهربابی دارای مطالب وهر مطلب ضمن فصولی انجامیده است : المقدمة فی تعریف الحکمة وذکر موضعها ونبذ من تقسیمها والاشارة الی نفر من جلالة قدرها ففیها ثلثة مقاصد ـ الباب الاول فی تقاسیم الوجود و ذکر اقسام الاولیه للموجود وهو یشتمل علی خمسة مطالب (در ۱۵فصل) ۲. فی الطبیعیات وهویشتمل علی تسعة مطالب (در ۳۰فصل) ۳ـ فی الالهیات وهو اجل الفنون واشرف العلوم وهوالذی قیل انه افضل علم ما فضل معلوم (کذا) ویشتمل علی مقاصده سته مطالب «در ۲۵فصل »

آغاز (الحمدلله الذی انزل من سماء وجوبه (کذا) وجوده ماء فیض فضل وجوده فسلک ینابیع مسالك الاحسان فی ارض مهیات الامکان) انجام (وورد فی الاخبار عن اهل البیت الاخیار صلوات الله علیهم اختلاف فی احوال هو لاء لیس هنا مقام ذکرها و لعلها جمیعا تؤل الی هذا هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرساله والحمدلله اولا واخری) تاریخ کتابت صفر ۱۲۰۶ خط نستعلیق ۲۱ سطری ابواب و فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۷۱ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی فهرستی « ۶۶۱ »

۷۴۴ زوراء

عربی مکرر شمارهٔ ۱۴۰ مؤلف ملاجلال دوانی . مختصریست موجز درالهیات که در آن جمع بین حکمت بحثی وذوقی نموده . تألیف این رساله درنجف بسال ۸۷۲ بوده نسخه دارای شروح وحواشی است (به بینید شمارهٔ ۱۹۳ ـ ۳۸۲ـ۷۹۷ـ۸۱۶)

آغاز « الحمد لذاته اولیه بذاته » انجام (والصلوة والسلام علی المقدسین خصوصا سیدنا سید الکل وعلی آله واصحابه اجمعین) کاتب نور الدین محمد شریف آبادی تاریخ کتابت نیمهٔ جمادی الثانی ۹۹۴ خط نستعلیق ومختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته شده برگهای کتاب رطوبت رسیده دارای ۶ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ واقف شناخته نشد «۵۹۸»

(۱) الذریعه ج۱ ص ۵۲

واز دانسته آگهی دادن مشغولی باد مارا) تاریخ تحریر ۱۲۷۵ درحاشیه نسخه نامهٔ نوشته شده که جملهٔ آغاز آن این است : « رب العزة تعالی جده وتقدست اسمائه آگاه است ازمکنون دل وضمیر روان خادم که در بارهٔ احوال وافعال واقوال مجلس السموی شمس الدین ضیاء الاسلامی » شاید اثرخامهٔ بابا افضل باشد خط نستعلیق ۱۸سطری ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۱۱ برگ اندازه ۲۹در۱۸ وقفی نائینی «۶۵۷»

۷۴۰ ره انجام نامه

فارسی مکرریش ـ آغاز (بعد الحمد اهل الحمد وولیه) انجام (وبشکر توفیق دانستن وازدانسته آگهی دادن مشغولی باد مارا) خط نستعلیق ۱۷سطری ـ ابواب وعناوین بشنجرف ـ دارای ۱۱ برگ اندازه ۲۱ در۱۴ وقفی نائینی «۶۵۸»

۷۴۱ ره انجام نامه

فارسی مکرریش ـ آغاز (لله الحمد اهل الحمد وولیه) انجام (وازدانسته آگهی دادن مشغولی باد مارا) خط نسخ ۱۷ سطری مجدول بلاجورد وتحریر و طلا دارای ۱۹برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۲ « به‌بینید ترجمه مدارج الکمال ۴۱۰ حکمت ص۶۶ » «۹۹۹۰»

[حرف ز]

۷۴۲ زادالمسافرین

فارسی ـ مؤلف ابو معین ناصر بن خسرو بن حارث قبادیانی بلخی مروزی ملقب ومتخلص بحجت مدفون در درهٔ یمکان ازتوابع بدخشان ازدانشمندان سده ۵ ـ ق است روایات درسال تولد وفوت مؤلف مختلف است . روایت تولدش در۳۹۴ مؤید بشواهدی است و راجح دانسته شده وفوتش در۴۸۱ نزدیك بصحت است لیك روایت ۴۷۱ ترجیح داده شده . علوی بودنش مورد انکار است ـ مؤلف ازفرقهٔ شیعهٔ سبعیهٔ اسمعیله بوده و از طرف هشتمین خلیفهٔ فاطمی المنتصر بالله ابوتمیم معد بن علی (که از ۴۷۷ تا ۴۸۷ خلافت کرده) بحجت خراسان برگزیده شد وازطرف فقهاء عامه تکفیر ومحکوم بمرك گشت وناچار فرار بدره یمکان نموده و تا آخرعمر درآنجا میزیست ـ این کتاب که بتصریح مؤلف در ۴۵۳ تألیف شده دورهٔ مختصر جامع فلسفی و حاکی از عقائد مذهبی اسمعیله است که در ۲۷ قول وهرقول درفصولی ترتیب یافته وبمزیت داشتن واژه‌های علمی فارسی ممتاز است کتاب بچاپ هم رسیده است.

(حرف س)

۷۵۱ سؤالات

عربی ـ سه سؤالی است راجع بکلمهٔ مبارکهٔ توحید . سائل مسائل محیی‌الدین‌نامی است ومینماید سائل ازمردمان سدهٔ هشت بیعد است دردیباچه نامی از مؤلف ومجیب مسائل ذکرنشده لیک درآخر نسخه مرقوم است: « تمت الرسالة المنسوبة الی المولی السیدالفاضل فضل الله الاسترابادی »

آغاز (الحمدلله الواحد الحری بالتحمید والصلوة علی النبی الداعی الی التوحید و علی آله واصحابه الذین خصوا بالترفید) انجام (وفساده ظاهر للمتامل) پس از این در سه صفحه قطعهٔ عبارتی است ازکتابی درکلام ـ خط شکسته ونستعلیق ۱۹سطری ـ عناوین بشنجرف. دارای ۴ برگ. اندازه ۲۱در۱۲ «۶۷۷»

۷۵۲ سدرة المنتهی

فارسی ـ مؤلف سید محمد عبد الحسیب‌بن احمد علوی حسینی عاملی (۱) کتاب شامل دورهٔ معارف واعتقادات حقه است که درآن رویهٔ استدلال وذوق عرفان با ذکر نکات مستفاده ازمأثورات شرعی جمع ورعایت شده‌است. مؤلف کتاب را بسلطان عبدالله قطب شاه اهدأنموده. ودرچهارشنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۶۲ ازتألیف آن فراغت یافته. کتاب در ده ارشاد ومطالب هر ارشادی درعنوان چند(سدرة)صورت گرفته: ۱ـ دراثبات واجب بطریق و طور مسلك آن ۲ـ درحمد الهی وثناء قیوم ایزدی ازوجه‌سورهٔ سبع المثانی ۳ ـ درتمهید قواعد عنایت ابدی و تبلیغ مراسم هدایت سرمدی مرفوع مواقف غیبی ولطایف سدهٔ منیه لاریبی ۴ ـ درمراتب قضاء وقدر و ما یتعلق بهما ۵ ـ دراثبات وجوب وجود نبی در نظام عالم جملی ومرتبه اش ۶ ـ درشبهاتیکه مخالفین دین مبین وجاده پیمانان ضلالت وتنحی جویان مسلك قویم نموده‌اند ۷ ـ در اثبات امامت یعسوب الدین امیر المؤمنین علی بن ابی طالب۴ ۸ ـ درتحریر و تقریر شبهاتیکه ازمخالفین دین مبین وجاده مستبین سمت ورود یافته درعصمت وتنزیه ائمهٔطاهرین صلوت الله علیهم اجمعین و اجوبهٔ قامعه قالعه مزیحهٔ آنشبهات ۹ ـ دراصول اعتقادی برمبنی شرعی ونهج یقین . ۱۰ دربیان مبداء ومعاد .

---

(۱) الذریعه ج ۳ص۱۵۰ وص ۱۵۱ آورده که مؤلف فرزند سید احمد بن زین العابدین عاملی شاگرد میرداماد است.

۷۴۵ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لذاته بذاته لولیه » انجام « خصوصا سیدنا سیدالکل فی الکل و آله و صحبه » خط شکسته نستعلیق مختلف السطر. دارای ۶ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۲ واقف شناخته نشد «۶۶۲»

۷۴۶ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لذاته بذاته لولیه » انجام « بل لا یکاد یوجد الا فی الاقل » خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده کاغذ نسخه آبی رنگ ـ دارای ۴ برگ . اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی « ۶۶۳ »

۷۴۷ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لذاته لولیه بذاته » انجام « خصوصا علی سیدنا سید الکل فی الکل و آله وصحبه » خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ دارای ۴ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی ـ «به بینید رساله در اثبات نبوت ۵۹۰ حکمت ص ۲۴ «۵۹۵۹»

۷۴۸ زوراء

عربی مکرر پیش . آغاز « الحمد لذاته لولیه بذاته » انجام « خصوصا سیدنا سید الکل فی الکل وآله وصحبه » خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ دارای ۶ برگ اندازه ۲۱ در ۱۲ ومجدول بلاجورد . نسخه موریانه خورده است « به بینید حاشیه بر محاکمات شمارهٔ ۵۳۵ حکمت ص ۳۲۵ » « ۵۸۹۳ »

۷۴۹ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز « الحمد لذاته لولیه بذاته » انجام خصوصا سیدنا سیدالکل فی الکل وآله وصحبه » خط نسخ ۲۳ سطری که در متن وحاشیه نوشته شده . عناوین بشنجرف دارای ۲ برگ ـ ومجدول بطلا وتحریر بسه جدول اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی (به بینید اثبات واجب ۲۹۸ حکمت ص ۷) (۵۸۶۸)

۷۵۰ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمد لذاته لولیه بذاته) انجام (دعواتك والصلوة علی القدسیین خصوصا سید الکل فی الکل واصحابه) خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری ـ دارای ۶ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی سال وقف ۱۱۱۹« به بینید رساله وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۶۳» «۶۴۰۱»

حکمت - کلام - فلسفه

کتب خطی

تجلی درگذشته ۱۰۸۵ درشیراز (۱) مؤلف کدخدا زاده وازشاگردان آقاحسین‌خوانساری وازمقربان درگاه شاه سلیمان صفوی بوده وبمدرسی مدرسهٔ والده دراصفهان منصوب‌بوده.
کتاب ساده ونفیستی است درموضوع امامت ومختصری هم ازمبدء ومعاد ونبوترا نوشته و هنگام عودت از هندوستان بایران تألیف نموده‌است. کتاب مرتب برسه‌مقام وخاتمهٔ است:
مقام ۱- در معرفة الله مشتمل بر ۲ اساس. اساس اول درتقریر دلیل برثبوت‌واجب‌الوجود اساس دوم در صفات واجب‌الوجود ضمن چهار نهج ۲ - در نبوت‌مشتمل برفاتحه وچهار رکن ۳ - در امامت مشتمل بر دوازده اصل . خاتمه در بیان مجملی از معاد.
آغاز (الحمدلله فاطرالسموات والارض وجاعل الملائکة والروح الواحدالاحدالذی لیس کمثله شیئی) انجام (ازتغییر وتبدیل و اعدام وایجاد وابقاء وافناء وغیر انها چرا مستبعد باشد انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون فسبحان‌الذی بیده ملکوت کل شئی والیه ترجعون الحمدلله والصلوة علی نبیه محمد وآله اجمعین) کاتب محمدطاهر بن محمد علی زمینداوری - تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۲۴۰ درهرات خط‌نستعلیق ۱۸ سطری - فصول وعناوین‌بشنجرف‌نوشته‌شده - دارای ۱۶۴ برگ . اندازه ۲۱ در۱۵ وقفی شیخ حسن سال‌وقف ۱۲٤۴ « ۵۶۵۹ »

۷۰۶ سلم السموات

فارسی - مؤلف ابوالقاسم بن ابی‌حامد بن شیخ نصر البیان کازرونی است که در ۱۰۱۴ میزیسته. کتاب‌ازمجامیع فلسفی و ادبی است وغرض ازتألیف را چنین بیان‌نموده: « وگرچه مقصود اصلی دربن اوراق ایراد عقاید دین وقابس علم الیقین بود چون رغبت اصحاب بمطالعه منشأت واشعار مشاهده مینمود از آن لالی گرانمایهٔ حکمت وجواهر کمیاب معرفت را بنوادر اشعار وبدایع گفتار مقرون‌داشت» . کتاب درهفت مرقوم انجامیده و هرمرقومی دارای خطبهٔ جداگانه است : مرقوم ۱- درمعرفت مولی وشناخت حق‌سبحانه وتعالی مشتمل بردوازده کلمه است ۲ - درنبوت رسول علیه السلام وفضائل قرآن وامامت ائمة ودلایل آن ۳ - در ولایت وکرامت ومکاشفات وعلوم غریبه و خارق عادات ۴ - در ذکر جمعی ازحکمای‌جهان وجملهٔ ازسخنهای ایشان ۵ - دراصناف شعرای معجزآئین و نموداری از شعرهای گزین ۶- درمخاطبه نفس‌اصم بانواع مواعظوحکم ۷- درحقیقت موت ومعاد انسان‌وخاتمهٔ حال جهان . نسخه تنها مرقوم اول وچهارم را دارا است.
آغاز (ای غنچه گشاده در تنای تودهن) انجام (لاجرم در عرصهٔ این مصاف

(۱) روضات الجنات ص ۱۹۷ - فارسنامه ج ۲ ص ۱۷۳ تذکرهٔ نصرآبادی

آغاز (الحمدلله الواحد القدیم المنان الکریم الاحد القیوم الدیان الحکیم الذی انزل کتابه المبین نور اساطعا بالحجة والبرهان) انجام (واین ترنم تفسیر قول حق ربوبی تعالی شانه گردیده هو الاول والاخر) خطنسخ ۲۱سطری. عناوین بشنجرف نوشته
دارای ۳۰۹ برگ - اندازه ۲۳ در۱۴ وقفی نائینی «۶۶۷»

۷۵۳ سرمایهٔ ایمان

فارسی- مکرر شماره ۱۴۴ - مؤلف عبدالرزاق فیض لاهجانی. دورهٔ مختصر استدلالی اصول عقائد ومسائل دینیه ضروریه شیعه است . مؤلف درین کتاب ملتزم بوده که ادلهٔ قائمه بر مطالب‌را بهیئت شکل اول یاقیاس استثنائی بیاورد وبدین نحوه اثبات مدعا کند . کتاب مرتب بر یک‌مقدمه وپنج باب است وچاپ هم شده است .

آغاز پس ازخطبه ونام مؤلف (که یکی از اجلای اخلای عظام و اعاظم احبای کرام) انجام . وتجویز وانتفاء مفسده هذا آخر ما اردنا ایراده فی‌هذه الرسالة والحمد لله اولا واخرا) کاتب ولی بن‌نورمحمد نوری‌کامی - تاریخ کتابت ۱۲۵۶ خط نستعلیق مختلف‌السطر- فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای. ۱۱۱ برگ - اندازه ۱۵در۱۰ وقفی‌نائینی «۶۶۸»

۷۵۴ سعادت نامه

فارسی - مؤلف سلطان محمد بن حیدر محمد گنابادی ملقب بسلطانعلی شاه. متولد ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۵۱ دردیه بیدخت مقتول در۲۶ ربیع الاول ۱۳۲۷ قبرش‌دربیدخت گناباد معروف است . مؤلف ازشاگردان حاجی سبزواری ومرید سعادت علی شاه‌اصفهانی واز مشایخ طریقهٔ عرفاء نعمت اللهی است . رساله ایست عرفانی واخلاقی، دربیان علم و لواحق آن که‌دریکمقدمه ودوازده فصل‌وخاتمه‌صورت گرفته ودرسال ۱۳۰۸ درتهران‌چاپ‌شده.

آغاز « حمد وسپاس بیرون‌ازحد وقیاس بیچنه‌وچونی را سزاست که ساحت توحیدش‌را حد وغایت ناروا است » انجام « امید که‌ناظر بدیدهٔ انصاف نظر فرماید وحجاب لجاج وتعصب را از روی دیده بردارد والحمدلله اولا وآخرا وصلی‌الله علی محمدوآله‌الطاهرین وعترته المعصومین » کاتب علی انجانی نعمت اللهی - تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۲۹۵ - پس از این ضمن ۳ صفحه قصیده‌ایست از بهمن علی دروصف کتاب ونیز قصیده ایست در دو صفحه از کاتب درمدح حضرت امیرالمؤمنین ۴ -خط‌نستعلیق۱۹سطری - فصول وعناوین بشنجرف. کاغذ نسخهٔ آبی‌رنگ. دارای ۷۷ برگ اندازه ۲۲در۱۳ وقفی‌نائینی «۶۶۹»

۷۵۵ سفینهٔ نجات

فارسی - مؤلف حاج علی رضا بن کمال الدین حسین اردکانی شیرازی متخلص به

۱۲ روی عن سیدنا ومولانا ابی محمد العسکری ع بعد ذکر الخ ـ خاتمه تشتمل علی نصیحتین الاولی للمتصوفه والثانیة للمتشرعه.

آغاز (الحمدلله مبین الحق واهله ومبین الباطل فرعه واصله) انجام (یظهر له ان الباعث علی کتابتها لنصرة الدین واهله لاغیر ذلك والله الهادی الی سواء السبیل وهوحسبنا ونعم الوکیل) کاتب محمدشریف ارغیانی ـ تاریخ کتابت ۱۰ربیع الثانی ۱۱۲۵ پس ازین در۱۴ صفحه رسالهٔ مختصریست درهمین موضوع که گویا ازکاتب باشد. خط نسخ مختلف السطر دارای ۴۰ برگ. اندازه ۱۹در۱۱ واقف شناخته نشد «۶۷۲»

سیاسات المدنیه

به‌بینید رساله درمبادی موجودات شماره ۶۹۳

۷۵۹ سیف المؤمنین فی قتال المشرکین ج ۱

فارسی ـ مؤلف علیقلی جدید الاسلام ازپادریان متبصر مسیحی. ترجمهٔ مشروح مؤلف بنظر نرسید. در دیباچه شاه سلطان‌حسین‌صفوی را ثناگفته وآورده است: «عالیجناب معلی انتساب الناطق بالحق والقایل بالصواب مکمل فضایل المتقدمین ومحصل علوم الاولین و آخرین افضل العلماء المتبحرین عمدة الاقران وامائل مولانا بهاءالدین محمد مشهور بفاضل (۱) ادام الله فضله وفیضه بر اراده این فقیر درباب مقابله توریة عربی و کتب انبیای سابق با اصل ایتنی وترجمه نمودن انعربی بفارسی آگاه گشته بنا بر شوقی که ایشانرا در ترویج دین مبین هست چون که استحسان این اراده فقیررا بسمع ساکنان پایه سریر خلافت‌مصیر رسانیده بود بهمین قدر ازبواعث اکتفا کرده باعتبار ترغیب وتصدیق عالیحضرت فضایل‌مآب سابق الالقاب عزم جزم این فقیر تحقق پذیرفت» این جلدترجمه‌وتفسیر وتنقید سفر اول‌تورات نموده(سفر تکوین) وبیان تحریف وتخالف ترجمه های عربی ولاتینی وعبری آن‌است ومذیل‌نموده بترجمهٔ فارسی چهل سوره از تورات ترجمه شدهٔ بعربی (ترجمهٔ عربی ۴۰ سوره را به حضرت امیر المؤمنین ع نسبت داده است) وهم ترجمهٔ ۱۲ فصل ازکتاب حکمت حضرت سلیمان ع که دلالت دارد بر امامت حضرت امیرالمؤمنین ع و حقانیت مذهب شیعه.

آغاز (الحمدلله رب العالمین والحمدلله الذی کما هو اهله ومستحقه والحمدلله الذی اهد انا الصراط المستقیم الذی غیر السخت (کذا) والنغضب علی الضالین المضاین) انجام (امیدوار ازدرگاه الهی هستم که در روز یوم لاینفع مال ولا بنون این کتاب ذخیره باشد

(۱) ظاهرا فاضل هندی معروف باشد که ترجمه اش گذشت.

وساحت این مطاف زبان قلم در کلام تیغ سخن در نیام است هذا واستغفرالله العظیم وهوالتواب وهو الکریم وفوق کل ذی علم علیم) خط نستعلیق ۱۶ سطری دارای ۷۵ برگ ـ برگ اول بخط تازه نوشته شده ـ اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ «۶۷۰»

۷۵۷ سنة الهدایة لهدایة السنة

فارسی ـ مکرر شماره ۱۴۸ ـ مؤلف آقا محمد علی بن آقا باقر وحید بهبهانی متولد در ۱۱۴۴ در کربلاء متوفای ۱۲۱۶ در کرمانشاه قبرش در بیرون شهر سمت غربی معروفست . مؤلف درخدمت پدرش مکمل گشت وازاعلام موجه عصر خود بشمار بوده . رساله مختصریست درامامت که بخواهش یکی ازاهل سنت وجماعت تألیف گردیده ودرمقدمه وسه فصل وخاتمه ترتیب یافته . نسخه ناقص وتا اواخر فصل اول را دارد .

آغاز (احمد علی نواله مصلیا علی احمد وصحبه وآله) انجام موجود (کجا ازاخبار غیبیه وتحقیقات لاریبه دربعضی از ریاضات) خط نستعلیق ۱۰ سطری که درمتن وحاشیه نوشته ـ ابواب وعناوین بشنجرف دارای ۲۳ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی «۶۷۱»

۷۵۸ السهام المارقة من اغراض الزنادقة

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۵۰ ـ مؤلف شیخ علی بن شیخ محمد بن شیخ حسن بن شیخ زین الدین شهید ثانی جبعی عاملی متولد در ۱۰۱۳ یا ۱۰۱۴ درجبل عامل متوفای ۱۱۰۳ دراصفهان (۱) رساله در رد متصوفه است که دردوازده فصل وخاتمهٔ ترتیب یافته و درنهم جمادی الاول ۱۰۷۰ تألیف آن بپایان رسیده . کاتب فصل ششم را گویا متداخل بافصل پنجم نوشته است این نسخه که درنهایت اعتبار است بانسخه شمارهٔ ۱۵۰ تخالف زیاد دارد عناوین وجمل آغاز فصول چنین است : ۱ـ والحدیث المشاراليه ما روی عن مولانا الصادق جعفر بن محمد ؏ قال قال رسول الله ص اقرأوالقران بالحان العرب الخ ۲ـ واعلم ان تحریم الغناء مما لاخلاف فیه بین الامامیه وهو ثابت الخ ۳ ـ واعلم ان هذاالاسم وهو اسم التصوف کان مستعملا فی فرقة الحکماء الخ ـ ۴ ثم وصل الامرالی ان صار التصوف غیرمشروط بالعلم الخ ۵ وانی لاعجب ممن یدعون هذه المرتبة الخ ۷ واعلم انه لما سرت سیرة الصوفیه الی الامامیه کان فی اول الامر الخ ـ ۸ ثم تلاش الامر ووصل الی ارتکاب ماسلکوه الخ ـ ۹ وکان هذه الزمان الذی ذکره سید الاولین والاخرین ص فی وصایا الخ ـ ۱۰ ولنورد نبذه من احتجاجات مولانا الصادق ؏ علی الصوفیه الخ ـ ۱۱ روی عن مولانا الرضا ؏ قال الخ ـ

(۱) امل الامل ص۲۲ ـ روضات الجنات ص ۴۱۱

والجود) انجام (وهداية رسوله المبعوث الى الانس والجان عليه وآله وصحبه الصلوة والسلام والتحية والاكرام) كاتب فتح الله بن شكر الله بن لطف الله كاشانی صاحب تفسير منهج الصادقين. تاريخ كتابت ۳ شعبان ۹۴۹ خط نستعليق ۲۱ سطری دارای ۵۸ برك اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «۶۷۹»

۷۶۴ شرح اساس الكياسه

عربی - شارح بمسطور در پشت نسخه برهان الدين نسفی - ترجمهٔ مفصل شارح بنظر نرسيد - اينقدر معلوم است كه از اساتيد علامهٔ حلی است و دارای تاليفاتی است كه در مطاوی كشف الظنون نام برده شده است. تاريخ آداب اللغة العربيه (جلد ۳ ص ۲۵۱) سال وفاتش را در ۶۸۷ يادكرده ليك در ذكر آثارش نامی از اين شرح نبرده است. در كشف الظنون هم اين متن وشرح يادنشده - كشف الظنون ج ۲ ص ۵۰۳ درشرح كتاب المقدمة البرهانيه آورده : « لبرهان الدين ابى الفضائل محمد بن محمد نسفی المتوفی سنه ۶۸۴ » ودرشرح مفاتيح الغيب (جلد ۲ ص ۴۷۷) مؤلف را متوفای ۶۸۷ نوشته - ودر (جلد ۱ ص ۵۶۰) شرح رساله قدسيه تاريخ فوت مؤلف را در ۶۸۸ ضبط كرده و درشرح رساله فی الدور و التسلسل سال فوت را در ۹۸۸ تعيين نموده - تاريخ اخير تحقيقا اشتباه است - مؤلف متن (اساس الكياسه) محققا شناخته نشد ليك در ديباچه اول كتاب آورده : « فان النسخة المسماة باساس الكياسه مفتقرة الى ايضاح ماهی متضمنة لها من القواعد الحكميه والمعاقد الحكميه» ودر ديباچهٔ بخش رياضيات نيز آورده: « لما اختصرت من الرياضيات رسالة فی غاية الاختصار واقتصرت على ماهو من القواعد فی الاعتبار هجس فی خاطری ان اكتب فيها للايضاح حاشية ليكون فائده اتم » اين دو فقره عبارت اشعار دارد كه متن هم اثر خامهٔ شارح است . تبويب كتاب بدين نمط است بخش اول درمنطق پس از ديباچه وتقسيم علم در سه قسمت ترتيب داده شده و هر قسمتی در انواع وهرنوعی حاوی فصولی است . قسم اول فی المفردات در ۲ نوع - ۲ فی المركبات در ۴ نوع - ۳ فی القياسات در ۴ نوع - بخش دوم درطبيعيات در ۵ قسمت - ۱ فی الاجسام در ۳ نوع ۲ فی لواحق الاجسام در ۳ نوع - ۳ فی الامور الطبيعية و غير الاجسام - (اين بخش ناقص است وموجودی از آن عنوان ۳ نوع است) - ۴ فی المركبات در ۳ نوع - ۵ فی النفس در ۵ نوع - بخش ۳ الهيات است كه در سه قسمت صورت گرفته : ۱ فی امور العامه در ٤ نوع - ۲ فيما هو من الالهيات الخاصه در ٤ نوع - ۳ فی الانتفاع بالعلوم در ۳ نوع - بخش ۴ رياضيات در ۳ قسمت

که بوسیله آن درخدمت حضرات ائمة المعصومین) خطنسخ ۲۲ سطری ـ فصول وابواب بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۴۲۶ برگ. صفحهٔ اول وآخر کتاب بخط تازه نوشته شده ـ اندازه ۳۶ در۲۲ وقفی رجبعلی سال‌وقف مرداد۱۳۱۶ « ۶۷۳ »

[حرف ش]

۷۶۰ شافی فی الامامه

عربی مکررشمارهٔ ۱۷۱ ـ مؤلف شریف مرتضی . تاریخ فراغت از تألیف رجب ۴۳۲ است. کتاب بچاپ رسیده ـ مختصر این کتاب بشمارهٔ ۴۲۲ گذشت .

آغاز (الحمدلله والسلام علی عباده الذین اصطفی) انجام (وان یجعل اقوا لنا و اعمالنا مقربا من ثوابه من عقابه (کذا) انه سمیع الدعاء قریب مجیب) تاریخ کتابت جمادی الاول ۱۰۹۸ خطنسخ ۲۳سطری. برگ اول بخط تازه نوشته‌شده .دارای۲۶۵برگ ـ اندازه ۲۶ در۱۹ خریداری آستان قدس درسال ۱۳۱۱ خورشیدی «۶۷۴»

۷۶۱ شافی فی الامامه

عربی مکرربیش ـ آغاز (الحمدلله وسلام علی عباده اصطفی) انجام (من عقابه انه سمیع الدعاء قریب مجیب) کاتب محمد بن حاجی سعید .تاریخ‌تحریر ۱۱۱۰ خط نستعلیق ۲۴سطری ورق اول بخط تازه نوشته‌شده .دارای۳۰۰ برگ ـ اندازه ۲۴ در ۱۸ وقفی‌نائینی «۶۷۵ »

۷۶۲ شافی فی الامامه

عربی مکرربیش ـ این نسخه ناقص است وقطعهٔ از اول کتابرا دارد.

آغاز (الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله الطاهرین الابرار) انجام موجود (وذلك لا یستدرك الا بالنص علیه لانه لایعلم) پس ازین‌ضمن۸ برگ‌قطعه‌ایست ازشرح وترجمهٔ نهج البلاغه وعبارتی است درچهار برگ از مباحث علم‌نجوم .خط نسخ۲۱ سطری ـ دوازده برگ آخر به خطنستعلیق و ۱۸ سطری. دارای ۸۳ برگ ـ اندازه ۲۵ در۱۹ وقفی‌نائینی « ۶۷۶ »

۷۶۳ شرح اثبات واجب جدید

عربی مکررشمارهٔ ۴ شارح جمال‌الدین محمود نیریزی شیرازی.

آغاز (نحمدك علی الائك یاواجب الوجود و نشکرك علی نعمائك یامفیض الخیر

بن‌سعدبن حسن بن‌هبة‌الله ابن کمونه، شارح یهودی نژادومقیم دربغداد بوده . خطبهٔ تألیفاتش میرساند که برآئین تشیع میزیسته . وچون بسبب تألیف کتاب الابحاث عن الملل الثلاث (که در آن بحث درنبوت پرداخته) درسال ۶۸۳ مردم بغداد براو شوریدند وقصد کشتنش رانمودند خودرا از انظار پنهان داشت وپس از خوابیدن شورش‌درمیان صندوقی پنهان وروانهٔ شهرستان حلّه شد درهمانجا درگذشت (۱) کشف الظنون «ج۱ ص۱۰۳» وفاتش را درسال ۶۷۶ نوشته . الذریعه ج۲ درصفحهٔ ۹۷ تاریخ وفات را در ۶۹۰ ضبط کرده ودرصفحهٔ ۲۸۶ سال ۶۸۳ ذکرنموده . کتاب شرحی است بطور قال واقول بر تلویحات تألیف شیخ اشراق شهاب الدین یحیی‌سهروردی مقتول . لیک کشف الظنون (ج۱ ص۳۲۹) آورده است که‌طرزاین شرح بطور مزج است . تاریخ فراغت ازشرح بنا به‌آنچه که درآخر این نسخه نوشته شده اوآئل سال ۶۶۷ است .

آغاز (قال الشیخ الفاضل المحقق المتقن للهدایة متع المشتغلون (کذا) بطول حیاته بعد حمد الله علی‌الآئه المتواتره) انجام (فارتفعوا عن حضیض الشقاوة والبلوی فاتصلوا بمحل‌السعادة القصوی برحمتك یا ارحم الراحمین ویا اکرم الاکرمین وصلواته علی نبی الرحمة سیدنا محمد وآله اجمعین) نسخه قدیمی ومصحح وحاوی بخشهای منطق وطبیعیات‌والهیات است . درآخرقسمت طبیعیات این عبارت نوشته شده ومی نماید که ماقبل آن سائیده و محو شده‌است : «فی اوائل‌محرم سنه‌خمس‌سبعمایه بمدینه .ر.ر. حرس‌الله ساحتهاعن‌الافات وکتب عبدالرحمن‌بن محمودالقرمی » خط نسخ ۲۵سطری دارای ۳۳۶ برگ، اندازه ۲۶ در ۱۹ نسخه رطوبت رسیده است وقفی فهرستی «۷۰۳ »

۷۷۵ شرح تلویحات

عربی مکرر پیش ـ این نسخه بخش منطق را ندارد .

آغاز (قال المصنف رحمه نستعین بالله واهب العقل عز سلطانه فی‌تحریر الفن الثانی) انجام (بمحل السعادة القصوی برحمتك یاارحم الراحمین وصلی الله علی‌سیدنا محمدوآله‌اجمعین) کاتب وجیه‌الدین بن اسمعیل بن‌عباس معلم‌مکی . تاریخ کتابت چهارشنبه ۸ ذیقعده ۱۰۳۱ خط نسخ ۲۱ سطری ـ اقوال بشنجرف‌نوشته‌شده . دارای ۳۲۴ برگ ـ اندازه ۳۰ در ۲۰ ـ وقفی‌نائینی «۷۰۰» .

۷۷۶ شرح تلویحات

عربی مکرر پیش ـ این نسخه تنها بخش طبیعیات رادارد ـ جای عناوین قال‌واقول سفید است .

(۱) حوادث الجامعه ص۴۴۱

۷۷۲ شرح تجرید الاعتقاد

عربی ـ شرحی است بقال ـ اقول. کاتب درصدرنسخه نوشته است: شرح احمد. کشف الظنون جلد ۱ ص ۲۴۹ وجلد ۲ ص۴۹۹ شرحی بر تجرید بنام المفید و المزید از ابو عمر واحمد بن محمد مصری « یا طبری » یاد نموده بی آنکه اندك مشخصی از آن ذکر کرده باشد شاید این همان شرح باشد ـ اول وآخر نسخه افتاده وموجودی از فصل دوم از مقصد دوم (مبحث اجسام) تا اواخر شرح مقصد سوم درالهیات است.

آغاز موجود (طبیعی وهوالذی لایتبدل مثل فوق وسفل و ماهو غیره و هو بخلافه کالیمین) ـ انجام موجود (والمباح ان کان ما اتی به العبد بنصب وتعب) خط نسخ ۲۷ سطری که بطورچلیپا نوشته شده، اقوال بشنجرف ونسخه رطوبت رسیده، دارای ۸۷ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۱ وقفی نائینی « ۹۱۵ »

۷۷۳ شرح التعرف لمذهب التصوف

عربی شرحی است بعنوان (قوله) برمتن موسوم به التعرف لمذهب التصوف تألیف ابوبکرمحمدبن ابراهیم بخارائی کلاباذی متوفای ۳۸۰ متن مذکور شاید قدیمی ترین کتابی باشد که دراینموضوع تألیف شده ودر اهمیتش گفته شده: « لولا التعرف لما عرف التصوف » ودارای شروحی است. نسخه دیباچه شارح را ندارد لیك ازنزدیکی مضامین اینشرح با توصیفی که برای یکی ازشروح در کشف الظنون (جلد ۱ ص ۲۹۳) ذکر شده گمان میرود که شارح علاء الدین ابو الحسن علی بن اسمعیل تبریزی شافعی قاضی القضاة شام متولد در ۶۶۸ متوفای در ذیقعده ۷۲۹ مدفون در قاسیون شام باشد (۱)

آغاز متن (الحمدلله المحتجب بکبریائه عن درك العیون) انجام متن (فانه لا یسمع الا عند وجد) آغاز شرح (الحمد هوالثناء باللسان علی ذی علم بما فیه من الفضایل) انجام شرح (وبالمفهوم یدل علی عدم نزول الرحمة فی سماع لم یکن عن وجد و فیما ذکرنا کفایة لمن تدبر والحق حقیق بتحقیقه) کاتب حسین شابرانی ـ تاریخ کتابت ۲۰ شعبان ۹۰۳ درباب الابواب ـ خط نستعلیق مختلف السطر ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲۹ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۵ وقفی ملاعلی گل استرابادی «۶۹۹»

۷۷۴ شرح تلویحات

عربی ـ شارح نظر بانچه در پشت نسخه نوشته شده عز الدوله « سعد بن منصور

(۱) دانشمندان آذربایجان ص۲۷۶

آغاز (اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه) انجام (وجعله ذخرا لنا یوم الدین) خط نستعلیق ۲۳ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۳۳۲ برگ ـ دو برگ آخر کتاب بخط تازه نوشته شده ـ اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی نائینی « ۶۹۵ »

۷۸۱ شرح جدید تجرید

عربی مکرر شمارهٔ پیش ـ این نسخه پارهٔ از اوائل دیباچه شارح و تمام دیباچهٔ متن را فاقد است ـ آغاز (خیر الکلام حمد الملك العلام) انجام (انه خیر موفق ومعین) کاتب اویس ـ خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ برگها مجدول بشنجرف عناوین واقوال بطلا نوشته شده ـ از برك دوم تا هشتم بخط تازهٔ نوشته شده است ـ کتاب موریانه خورده وقدیمی است. دارای ۴۳۵ برك. اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی نائینی « ۶۹۴ »

۷۸۲ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ این نسخه چندین برك ازمیان واز آخر افتاده دارد.

آغاز (خیر الکلام حمد الملك العلام) انجام موجود (فانه اذا اخل فی اخراجها فالذنب باق) خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ دارای ۴۰۴ برك. کتاب رطوبت رسیده است ـ اندازه ۲۵ در ۱۴ . وقفی شیخ حسن هروی ـ سال وقف ۱۳۱۵ خورشیدی « ۶۹۰ »

۷۸۳ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ نسخه تنها مقصد دوم « جواهر و اعراض » را دارد .

آغاز (المقصد الثانی فی الجواهر والاعراض و فیه فصول) انجام (ولفظ ان ینفعل وان یفعل مخصوص بذلك) خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۳۰۲ برك. اندازه ۲۶ در ۱۳ کتاب رطوبت رسیده ـ وقفی وزیر وظائف. سال وقف ۱۳۰۹ خورشیدی « ۶۹۱ »

۷۸۴ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ این نسخه از مقصد دوم ببعد را حاوی است.

آغاز (المقصد الثانی فی الجواهر والاعراض وفیه فصول) انجام (انه خیر موفق ومعین) کاتب منصور بن نورالدین هدایت کریجانی ـ تاریخ کتابت رجب ۱۰۵۸ خط نسخ ۲۳ سطری ـ بعضی از برگهای اواخر مختلف السطر. دارای ۲۱۱ برك . اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی حاج قائم مقام « ۶۹۸ »

۷۸۵ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ این نسخه نیز ازمقصد دوم ببعد را دارد.

آغاز (فی الجوهر والاعراض وفیه فصول) انجام (انه خیر موفق ومعین) خط نستعلیق

آغاز (قال المصنف رحمه الله نستعين بالله واهب العقل عز سلطانه) انجام (ومنتهى الرغبات والله المعين وهو نعم المولى ونعم النصير) تاریخ کتابت ۱۲۹۷ پس ازین در ۴ صفحه عبارتی است در تعریف کلی که کاتب آنرا از افادات میرزا ابوالحسن ضبط کرده .
شاید همان میرزا ابوالحسن جلوه باشد . سپس ضمن ۲۷ صفحه بخشی ازحاشیهٔ حاج ملاهادی سبزواری است بر شواهد الربوبیه خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۲۰۸ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی قائم مقام « ۷۰۲ »

۷۷۷ شرح تلویحات

عربی مکرر پیش ـ این نسخه حاوی طبیعیات و الهیات است . اول و آخر آن نیز افتاده است ـ موجودی ازطبیعیات از اواخر مرصد دوم (دربسایط اجسام) تا اوا خرالهیات است ـ آغاز موجود (علیها لکان یرتفع القمقم بارتفاع تلك الاجزاء) انجام موجود (وربما يفلح فى الحال يهلك الطعام وقدره الشاول « كذا ») خط نستعلیق ۲۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۴۴ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی (۷۰۱)

۷۷۸ شرح جدید تجرید الاعتقاد

عربی مکرر شمارهٔ ۱۵۷ ـ شارح علاء الدین علی قوشجی ـ این شرح بچاپ رسیده .
ودارای حواشی زیادی است « ببینید شمارهای ۴۶۷ و ۴۶۸ و ۴۷۱ و ۴۷۲ و ۴۷۴ و ۴۷۹ و ۴۹۱ و ۴۹۳ و ۴۹۴ و ۴۹۸ و ۴۹۹ و ۵۰۱ و ۵۰۶ و ۵۱۳ » را
آغاز (خير الكلام حمد الملك العلام) انجام (وجعله ذخرا لنا يوم الدين انه خير موفق ومعين) خط نسخ ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته دارای ۵۹۰ برگ ـ ومجدول بتحریر وطلا اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی نائینی « ۶۹۲ »

۷۷۹ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش ـ این نسخه دیباچهٔ شارح را ندارد .
آغاز (اما بعد حمد واجب الوجود) انجام (انه خير موفق ومعين) خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر دارای ۲۹۹ برگ . اندازه ۱۶ در ۱۳ وقفی میرزا علینقی سال وقف ۱۲۳۲ « ۶۹۳ »

۷۸۰ شرح جدید تجرید

عربی مکرر پیش این نسخه نیز دیباچهٔ شارح را ندارد .

آغاز « وفق اللهم لا کماله بمحمد و کرام آله الاشراق سبیلك اللهم » انجام (والله ولی السداد والرشاد منه المبداء و المعاد « کذا ») تاریخ کتابت ۲ ذیقعده ۱۱۰۹ خط نسخ ۲۲ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۷۲ برگ، اندازه ۱۹ در ۱۳ ـ وقفی‌تاثینی « ۷۰۵ »

۷۹۰ شرح حکمت العین

عربی مکرر شماره ۱۶۹ ـ شارح شمس الدین محمد بن مبارك شاه بخارائی. ترجمه اش بنظر نرسید. کتاب شرحی است مزجی بر حکمت العین تألیف نجم الدین علی بن عمر شافعی قزوینی معروف بکاتبی متوفای ۶۷۵ شاگرد خواجه نصیر الدین طوسی و استاد علامهٔ حلی است. این کتاب درحکمت الهی وطبیعی‌است. بخش الهیات درشش‌مقاله وطبیعیات در پنج مقاله انجامیده. مؤلف بخش منطق را افراد در تدوین‌ویش ازین کتاب تألیف نموده وآن را بکتاب العین‌موسوم داشته است (حاشیهٔ براین شرح را بشماره ۱۶۰ و ۸۹۰ به بینید)

آغاز (اما بعد حمد الله فاطر ذوات العقول النوریه) انجام (ولواهب العقل الحمد بلا نهایة) خط‌نستعلیق ۱۷ سطری ـ عناوین ودوائر بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۳۵۱ برگ، اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی‌فهرستی « ۷۱۱ »

۷۹۱ شرح حکمت‌العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه ناقص است. موجودی تا بخشی از شرح (قوةهاضمه) است. آغاز (حمد الله فطر ذوات العقول النوریة) انجام موجود « والسوداء والبلغم و الیهٔ اشار بقوله » خط‌نسخ ۲۱ سطری. برگ اول وبرگ ۹ تا ۱۴ بخط تازه نوشته شده و بدون جدول است ـ متن باشنجرف‌وشرح بامرکب نوشته‌است دارای ۲۲۴ برگ ومجدول بتحریر و طلا اندازه ۲۶ در ۱۵ وقفی حاج نظم دفتر سال‌وقف مهر ۱۳۰۷ « ۷۱۰ »

۷۹۲ شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه تاقدری ازنوع چهارم ازانواع کیف را دارد ـ و درصفحات آن حواشی ازمیر سید شریف وغیره نوشته‌شده است ـ آغاز (اما بعدحمد الله) انجام (او تساوی النقیضین اعنی روالی ح ۲ ب‌ه علی مایظهر) خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ عناوین بشنجرف‌نوشته شده ـ دارای ۱۱۳ برگ ومجدول بشنجرف و فوق العاده موریانه خورده است ـ اندازه ۲۶ در ۱۴ واقف شناخته‌نشد « ۷۰۹ »

۲۴سطری، عناوین درحاشیه بشنجرف نوشته‌شده ۱۳ برگ اول نسخه بخط تازه ونستعلیق‌بسیار بدی نوشته‌است. دارای ۱۷۶برگ - اندازه۲۳ در۱۲ خریداری آستان قدس دراسفند۱۳۱۸ (۳۳۰)

۷۸۶ شرح جدید تجرید

عربی مکرربیش - این نسخه تنها مقصد اول را داردوچند صفحهٔ هم ازاول آن افتاده‌است.

آغاز موجود (التصدیق به لانقله بل یستلزم به) انجام موجود (مع انه علة‌معدة) خط نسخ ۲۲ سطری - دارای ۱۴۲ برگ - اندازه ۲۵ در ۱۳ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۹ (۳۲۹)

۷۸۷ شرح جدید تجرید

عربی مکرربیش - این نسخه نیز حاوی مقصد اول‌است ودیباچه شارح را هم‌ندارد.

آغاز موجود (اما بعد حمد واجب الوجود) انجام (مع انه علة معدة ذاتیه لحصول البرودة) خطنستعلیق وشکسته ۲۵ سطری - دارای ۴۴ برگ - اندازه ۲۹در۱۳ (۶۹۷)

۷۸۸ شرح جدید تجرید

عربی مکرربیش - این نسخه ازمقصد سیم تا اوائل مقصدچهارم را دارد -

آغاز (المقصد الثالث فی اثبات الصانع) آخر نسخه افتاده انجام موجود (الکفار وخصهم بکونهم) خطنستعلیق ۱۷ سطری، دارای ۴۸ برگ. کتاب موریانه خورده. اندازه ۱۷ در۱۳ واقف شناخته‌نشد «۶۹۶»

۷۸۹ شرح حکمت الاشراق

عربی‌مکرر شمارهٔ ۱۷۰ - شارح محمود بن مسعود بن مصلح کازرونی‌شیرازی. شرحی‌است مزجی برمتن وجیز حکمت الاشراق تألیف‌شیخ اشراق شهاب الدین‌یحیی سهروردی مقتول. این متن موجز دربیان لباب حکمت ذوقی وخلاصهٔ آراء واندیشه های اشراقیون است وحاوی بردوبخش‌است:۱-درضوابط فکروروش‌اندیشیدن ضمن سه‌مقاله - (این‌بخش راجع‌بمنطق وامور عامه است) ۲ - درانوار الهیه ضمن پنج مقاله (درمسائل ربوبی است) بتصریح مصنف دردیباچه وانجام این متن را پس‌از کتاب تلویحات تألیف کرده ومدت تألیف آن چند ماهی بوده تاریخ فراغت ازآن بروایت کشف الظنون جمادی‌الاول ۵۸۲ است - شارح این شرح را بعلی بن محمدسجردانی اهدانموده.

نوشته اند) عبارت مطمون جملهٔ : « علی مرتبة الجامعه لجمیع صفاته » مبیا شد ـ
آغاز (سألت ایدك الله تم بروح منه وحسن التوفیق ورفاك من حضیض التقلید)
انجام (وسلم تسلیما کثیرا مبارکا فیه) خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۵ برك مجدول بلاجورد
وموریانه خورده ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ (بهبینید حاشیه محاکمات شماره ۵۳۵ حکمت
ص ۴۵۶) (۵۱۹۸)

۷۹۸ شرح خطبهٔ زوراء

عربی مکرر پیش ـ آغاز « سألت ایدك الله بروح منه » انجام « الفائزین بسعادة
الشائقین وسیادة المنزلین » تاریخ تحریر ۱۰۹۱ خط نستعلیق وشکسته ۲۳ سطری ـ دارای
۴ برك ـ اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « بهبینید رساله اثبات نبوت شماره ۵۹۰ حکمت ص ۳۱۳
۵۹۶۰ »

۷۹۹ شرح دیباچهٔ طوالع الانوار

عربی ـ شارح ملا جلال دوانی ـ مقاله ایست در توضیح دیباچهٔ کتاب طوالع الانوار
قاضی بیضاوی ـ در پایان نسخهٔ شمارهٔ ۸۰۰ مذکوراست که تاریخ ختم تألیف دوشنبه سیم
ربیع الثانی ۸۵۳ درشیراز درکوی بغدادی درحالت بیماری بدرد مفاصل بوده است.
آغاز پس از نام شارح (قال المص روح الله روحه الحمد لمن وجب وجوده و
بقائه عدل عن التصریح بالاسم الی الموصوف) انجام « بها الاوطار ولله الحمد علی ازهدانائك
(کذا) و الشکر علی اولائه » خط نستعلیق ۱۹ سطری سه برك آخر نسخ و ۱۶ سطری ـ
دارای ۱۰ برك ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « بهبینید تعریف علم کلام شماره ۱۱ ۴
حکمت ص ۲۰۷ » (۵۸۷۰)

۸۰۰ شرح دیباچهٔ طوالع الانوار

عربی مکرر پیش آغاز (قال المصنف روح (کذا) روحه الحمد) انجام (و انما
هو شان خالق القوی والقدر وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه الطیبین الطاهرین
اجمعین و سلم تسلیما کثیرا) خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۱۱ برك ومجدول بلاجورد وموریانه
خورده ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ (بهبینید حاشیه محاکمات شماره ۵۳۵ حکمت ص ۲۲۵) (۵۸۹۰)

۸۰۱ شرح رباعیات

فارسی ـ شارح عبد الرحمن جامی شرحی است بر ۴۳ رباعی که در مسئلهٔ وجود سروده
است وآن رباعیات را چنین توصیف نموده : « رباعی چند در اثبات وحدت وجود و بیان »

۷۹۳ شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه تاقدری از بحث دوم ازمقالهٔ سوم را دارد ـ برخی از صفحات آن دارای حواشی است ـ

آغاز (اما بعد حمدالله فاطر ذوات العقول النوریه) أنجام (من حیث هواتصال) کاتب ملااسمعیل بن ملامحمد صالح. تاریخ کتابت جمادی الاول ۱۰۹۳ خط نسخ ۱۷سطری دارای ۱۲۷ برگ ـ اندازه ۲۳ در۱۱ وقفی نائینی « ۷۰۸ »

۷۹۴ شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه ازوسط وآخر افتاده دارد ودارای برخی ازحواشی میر سید شریف است ـ آغاز (اما بعد حمدالله فاطر ذوات العقول) انجام موجود «یحتمل ان یصدر عنه احدهما بواسطة کالصوره » خط نستعلیق ۱۷ سطری. دارای ۸۸ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۳ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۷۱۶ »

۷۹۵ شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه تا اواخر بحث دوم از مقالهٔ اول الهیات « مبحث ماهیت » را دارا است ودارای حواشی است بامضاهای « عبدالغفار گیلانی و حم و س و ح ص وم ن » وغیرها. پس‌ازاین ضمن ۱۵ صفحه عبارات متفرقه ازکتب مختلفه است.

آغاز (اما بعد حمد الله فاطر ذوات العقول) انجام موجود (مستند الی مشترک فیکون مستندا الی‌مختص) خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۴۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی‌نائینی (۷۰۷)

۷۹۶ شرح حکمت العین

عربی مکرر پیش ـ این نسخه بخش طبیعیات را تا اوائل مبحث امتزاج عناصردارد. آغاز موجود « القسم الثانی فی‌العلم الطبیعی وفیه مقالات » انجام موجود (حصلت فی‌المتوسط فاذن التماس) خط نسخ ۲۱ سطری. عناوین بشنجرف نوشته. دارای ۸۹ برگ. و مجدول بلاجورد وتحریر وطلا. اندازه ۱۹ در۱۱ وقفی‌نائینی (۷۰۶)

۷۹۷ شرح خطبهٔ زوراء

عربی ـ شارح ملاجلال دوانی. تعلیقه ایست بر خطبهٔ رساله زورائش که سبب تألیف آن در دیباچه اشاره شده و در مجالس المؤمنین تفصیلش چنین یادشده : « دیگر حاشیهٔ صغیر که آنرا جهة طعن ملا قطب الدین محیوی انصاری برعبارتی که‌درخطبهٔ زوراء واقع است

را چنین آورده : « الحکیم زیتون الاکبر تلمیذ ارسطو طالیس کان کامل الادب شدید المصیبة عظیم الانفة لاهل حلمته » (۱) و نیز آورده است که این رساله را حکیم ملطف افریقائی تألیف نموده و فارابی آنرا شرح نموده است . (۲) ملاصدرا در رسالهٔ حدوث و قدم از ماتن بعنوان زیتون اکبربن فارسی و شهرستانی در کتاب ملل و نحل بنام زیتون « کذا » نقل رأی نموده اند . رساله درمقدمه چنین توصیف‌شده : (قال الحکیم الفیلسوف المعلم الثانی ابونصر الفارابی رایت لزیتون الکبیر تلمیذ ارسطا طالیس الشیخ الیونانی رسائل قد شرحها النصاری شروحاً ترکوا بعضها و زادوا فشرحت انا کما وجب علی التم شرح نص فاول هذه الرساله قال زیتون الاول فی الدلالة علی وجود المبدء الاول) رئوس مسائل این است : ۱ فی الدلالة علی وجود المبدء الاول ۲ فی الکلام علی صفاته تعالی ۳ فی نسبة الاشیاء الیه تعالی ۴ الکلام فی النبوه ۵ فی الشرع ۶ فی المعاد .

آغاز « رب اعن فی جمیع الاحوال والاقوال و تمم امورنا و اصلحها فی الحال والاستقبال »

انجام « فاذا فارقه نفسه بقیت فی حسرة و بلاء نعوذ بالله » وحدت خط نسخه با نسخه ۷۱۹ میرساند که این نسخه نیز در ۱۰۹۵ نوشته شده است . خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری دارای ۴ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۰ « به بینید رسالهٔ وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۷۲ » (۶۴۰۲)

۸۰۶ شرح رسالهٔ زیتون کبیر

عربی مکرر پیش - آغاز (قال المعلم الثانی ابونصر فارابی) انجام « فی حسرة وبلاء نعوذ بالله » خط شکسته و نستعلیق ۱۶ سطری دارای ٤ برگ - اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۷۲۳ »

۸۰۷ شرح رسالة الطیر

فارسی - ترجمه و شرح رسالة الطیر شیخ الرئیس است - شارح و مترجم شناخته نشد

(۱) حبیب السیر ترجمه ماتن را چنین ذکر نموده : (زیتون بن طالو طاغوراس از جمله حکمای یونان بکثرت محبت و حمایت اصدقاء و اقرباء ممتاز و مستثنی بود و در این امر بمرتبه تعصب داشت که چون جمعی از دوستان ومصاحبان او با پادشاه زمان عصیان ورزیدند وملک قصد گرفتن ایشان فرمود و زیتون اصحاب را بمال و سلاح مدد کرد پادشاه ازین معنی وقوف یافته زیتون را گرفت و فرمان داد تا از او اسامی و عدد مخالفان را بشکنجه اقرار کشند زیتون چنگ درحبل المتین صبر و شکیبائی زده اصلا آنچه مقصد ایشان بود بر زبان نیاورد و چون تعذیب محصلان ازحد اعتدال درگذشت جهت پاس ایشان زبان خود را ببرید و بیرون انداخت . آخرالامر درین اثناء شکنجه بعالم آخرت شتافت . مدت عمر شریفش ۷۲ سال بود (۲) در محبوب القلوب قسمتی از اواخر اینرساله نقل ودرج شده است .

تنزلاتش بمراتب شهود باتبه بر کیفیت دریافتن آن علی سبیل الکشف والعرفان و رسیدن آن بطریق الذوق والوجدان »

آغاز (حمداً لاله هو بالحمد حقیق ـ دربحر نوالش همه ذرات غریق) انجام (هم فاتحه هم خاتمه اش جمله نوای فافتح بالخیر رب وختم بالخیر) کاتب میرسرور علی . تاریخ کتابت ۲۰ صفر ۱۲۳۰ خط نستعلیق ۱۱ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۵۱ برگ ـ اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی نائینی (۷۱۲)

۸۰۲ شرح رباعیات

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (حمداً لاله هو بالحمد حقیق) انجام (فافتح بالخیر رب واختم بالخیر) خط نستعلیق ۱۶ و۱۷ سطری ـ دارای ۲۹ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۹ ـ وقفی فورستی (۵۲۲)

۸۰۳ شرح رباعیات

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (حمداً لاله هو بالحمد حقیق) ازآخر نسخه یک برگ افتاده ـ انجام موجود (. کاردونان حیله و بی‌شرمی است رباعیه فی الخاتمه) خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ دارای ۴۹ برگ ـ ومجدول بتحریر و لاجورد و طلا بدو جدول نسخه رطوبت رسیده ـ عناوین بشنجرف نوشته شده . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی (۷۱۳)

۸۰۴ شرح رسالهٔ توحید

عربی ـ شارح شیخ علینقی بن احمد بن زین الدین هجری فرزند شیخ احمد احسائی معروف است (۱) شرحی است بر رسالهٔ توحید تألیف عبد الکریم بن ابراهیم گیلانی (۲) ختم تألیف این شرح جمعه سلخ جمادی الثانی ۱۲۲۴ درشهرستان یزد بوده .

آغاز پس ازخطبه ونام شارح (لما وقع بصری الفاتر ونظری القاصر علی رسالة لبعض اهل التصوف ممن یدعی المعرفة والوصول) انجام (مبنی علی قدم العالم فی العلم الالهی فراجع ماسبق وایاك والعجلة والخطل وقینا الله و ایاك من الخطاء والزلل) خط نسخ ۱۵ سطری ـ دارای ۷۱ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۶ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۵ (۷۰۴)

۸۰۵ شرح رسالهٔ زیتون کبیر

عربی ـ شارح ابونصر فارابی . محبوب القلوب (ج ۰) ترجمهٔ مؤلف ورسالهٔ متن

---

(۱) روضات الجنات ص ۲۶ فرزندان شیخ احسائی را بنام شیخ محمد وشیخ علی ضبط نموده

(۲) ترجمه ماتن بنظر نرسید ازشرح استفاده میشود که ماتن وشارح معاصر بوده‌اند .

کتب خطی

۸۱۰ شرح رسالة نصیریه

عربی مکرر پیش - آغاز (بعد حمد مبدع الحقایق والصلوة والسلام علی رسوله مظهر الدقایق و علی آله واصحابه من کل بارع) انجام (فلایکون لمثل المعقولات ایضا بالفعل هذا ما سنح له من الاحکام علی هذا الرساله اثناء الملاحظة من دون مفرغ تام ولی فی تحقیق نفس الامر کلا ما بعید الفقرا نرجو من عنایة الله وحسن توفیقه تیسیر تحقیقه و تنقیحه انه خیر من اعان وهو المستعان وعلیه التکلان) سال تحریر ۹۲۵ در هرات نوشته شده - خط نستعلیق ۱۸ و ۱۹ سطری - اندازه ۱۸ در ۱۳ دارای ۶ برك - وقفی آقا زین العابدین سال وقف ۱۱۶۶ « به بینید شرح رساله نصیریه ۸۱۰ حکمت ص۳۱ » (۹۹۲ه)

۸۱۱ شرح رسالة نصیریه

عربی مکرر پیش - آغاز (بعد حمد مبدع الحقایق) انجام (انه هو المستعان و علیه التکلان والحمدلله رب العالمین) پس از این ضمن سه صفحه رسالة خلق اعمال شارح است خط نستعلیق شکسته ۳۲ سطری - دارای ۵ برك . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی (به بینید اثبات واجب ۲۹۲ حکمت ص۵۵) « ۹۴۱۱ »

۸۱۲ شرح رسالة نصیریه

عربی مکرر پیش - اغاز « بعد حمدالله مبدع الحقایق » انجام « و هوالمستعان و علیه التکلان » خط نستعلیق ۲۱ سطری - دارای ۵ برك - مجدول بلاجورد و برکها موریانه خورده . اندازه ۲۱ در ۱۲ « به بینید حاشیه بر محاکمات شماره ۳۵ه حکمت ص ۳۱۶ » « ۸۹۲ه »

۸۱۳ شرح رسالة نصیریه

عربی مکرر پیش - آغاز (بعد حمدالله مبدع الحقایق) انجام « انه خیر من اعان و علیه التکلان) خط نسخ ۱۰ سطری دارای ۱۰ برك : اندازه ۲۳ در ۱۵ « به بینید تفسیر معوذتین شماره ۱۳۸۲ عمومی تفسیر ص ۳۳ » (۶۰۷٤)

۸۱۴ شرح رسالة نصیریه

عربی مکرر پیش - آغاز (بعد حمدالله مبدع الحقایق) انجام « من اعان و استعان و علیه التکلان تمت) خط نسخ ۲۳ سطری که در متن و حاشیه نوشته شده - دارای دو برك . و مجدول بتحریر و طلا اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی (به بینید تبیرخواب شماره ۱۳۸ عمومی علوم غریبه ص ۴۳ » (۸۶۴ه)

رسالة الطیر داستان کوچك عربی است در عرفان و تهذیب و تکمیل نفس که آغازش این است:

« هل لاحد من اخوانی فی ان یحب لی من سمعه قدر ما القی الیه من اشجانی عساه یحمل عنی »

آغاز نسخه (کثرت النماس دوستان از من مرا دلیر گردانید بر شرح کردن رسالت طیر از املای ملك الحکماء والفضلاء العرفا شیخ الرئیس ابوعلی سینا) انجام (گفت من رسولی بفرستم تا این بند از شما بردارد و شما از او شوید) تاریخ کتابت ۱۲ جمادی الاول ۱۲۷۴ خط شکسته و نستعلیق ۱۴ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۹ برك . کاغذ نسخه آبی ـ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی (۶۲۴۴)

۸۰۸ شرح رسالة علم

عربی ـ شارح خواجه نصیرالدین طوسی . شرحی است بطور قال ـ اقول برمتن وجیز رسالة علم. رسالة متن را ابن میثم بحرینی برای شارح فرستاده و بخواهش او شرح نموده «۱» بنا بر آنچه در نامهٔ ابن میثم بشارح مندرج و هم در صدر رسالهٔ متن مذکور است مؤلف رسالهٔ متن کمال الدین ابوجعفر احمد بن « مسعدة البحرانی » علی بن سعید بن سعاده «بحرانی ستراوی» است . ایك در لؤلؤة البحرین «ص ۲۲۰ وص ۲۳۲» رسالهٔ متن را از تألیفات شیخ جمال الدین علی بن سلیمان بحرانی ستراوی شمرده است .

آغاز « اتانی کتاب فی البلاغة منته الی غایة لیست تقارب بالوصف » انجام (و انما اوردت هذه المسائل اقتفاء لکلام اهل البحث عن هذه المسائل) وحدت خط نسخه با نسخه شماره ۷۱۹ (رسالهٔ وجودیه) میرساند که نسخه در اواخر سدهٔ ۱۱ نوشته شده صدر نسخه پیش از این رساله ضمن دو صفحه مقاله ایست مربوط بقاعدهٔ « الواحد لایصدر عنه الاالواحد» از میرزا ابراهیم همدانی . آغاز مقاله پس از نام مؤلف این است : (نقل ان بهمنیار لما طالب البرهان عن الشیخ علی ان الواحد الحقیقی لایصدر عنه الاالواحد کتب الشیخ له » ـ خط نستعلیق و شکسته ۲۰ سطری دارای ۱۶ برك . اندازه ۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی سال وقف ۱۱۱۹ « به بینید رساله وجودیه ۷۱۹ حکمت ص ۱۷۸ » (۶۴۰۷)

۸۰۹ شرح رسالة نصیریه

عربی ـ شارح ملا جلال دوانی آغاز (بعد حمدالله مبدع الحقایق » انجام « و هو المستعان و علیه التکلان » خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ دارای ۵ برك . اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی فهرستی (۱۶۸)

---

(۱) امل الامل در ترجمه ابن میثم و هم در ترجمهٔ خواجه نصیرالدین طوسی ذکر نموده که متن رسالهٔ علم تالیف ابن میثم است . و این اشتباه است .

۸۱۸ شرح عرشیه

عربی- شارح ملا محمد اسمعیل بن سمیع اصفهانی ازحکمای نیمهٔ اول سدهٔ ۱۳ ﻫ ـ ق شرحی است مزجی بر رسالهٔ عرشیه تألیف ملاصدرا. منظور شارح ازاین شرح رد است برشرح عرشیهٔ شیخ احمد احسائی ودرزمان حیات شارح احسائی تألیف نموده.

بخشی ازاین کتاب درسال ۱۳۱۵ درحاشیهٔ کتاب مشاعر وبخش دیگرش در ۱۳۱۹ ق ـ ﻫ ذیل اسرار الایات درتهران چاپ شده . نسخه‌موجود ازآخروهم ازاواسط افتاده و نا نویس دارد . آغاز (الحمدلله الذی خلقنا بقدرته ثم هدانا الی سبیل‌معرفته) انجام‌موجود (لیندرج فیه الواحد الغیر الحقیقی لانقسامه) خط‌شکسته نستعلیق ونسخ مختلف‌السطر دارای ۷۶برگ اندازه ۲۲ در۱۸ وقفی‌نائینی (۷۱۷)

۸۱۹ شرح عقائد عضدي

عربی مکرر ۱۷۶- شارح ملاجلال دوانی ـ رسالهٔ عقایدتألیف قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد ایجی ازمتون موجزهٔ کلامیه است . بروایتی این رساله آخرین اثر خامهٔ قاضی است که ۱۲روز پس ازتألیف آن فوت کرده. تألیف این‌شرح درچهارشنبه ۱۸ ربیع الاول ۹۰۵ درشهر جیرون (جزیره هرمز) اختتام یافته .

آغاز (یامن وفقنا لتحقیق عقاید الاسلامیه وعصمنا عن التقلید فی الاصول والفروع الکلامیه) انجام (المبعوث من‌خیر القبائل والبطون صلوة دائمة مایقابل الملوم والظنون) کاتب مصلح الله مصطفی رومی ـ خط نستعلیق ۲۱سطری دارای ۵۲ برگ . اندازه ۲۱ در۱۳ واقف‌شناخته‌نشد (۷۰۸)

۸۲۰ شرح عقائد عضدي

عربی‌مکرر‌پیش ـ آغاز (یا من وفقنا لتحقیق العقاید الاسلامیه) انجام (المبعوث من خیر القبائل والبطون) کاتب مغیث الدین اصفهانی درشهرستان کاشان درسال۹۴۸نوشته. نسخه بانسخهٔ اصل مقابله شده است. خط‌نستعلیق ۲۲سطری دارای ۳۰ برگ. اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی‌نائینی ببینید شرح رسالهٔ اثبات واجب شماره ۷۶۳ حکمت ص ۱۲۵) (۵۹۸۷)

۸۲۱ شرح عقائد عضدی

عربی‌مکرر‌پیش- این نسخه دیباچه را ندارد.

آغاز (قال‌المصنف روح الله روحه) انجام (المبعوث من خیر القبائل و البطون صلوة دائمة مایقابل الملوم والظنون) این نسخه نیز بانسخهٔ اصل مقابله شده است ـ

۸۱۵ شرح رسالهٔ نصیریه

عربی - نام شارح در پشت صفحه چنین نوشته شده : « حضرت استادنا و مخدومنا مولانا محمد امین الحنفی مدالله تعالی ظلاله العالی الی یوم الدین » گویا همان محمد حنفی تبریزی مذکور باشد . تاریخ اتمام تألیف این شرح در پنجشنبه ۷ ربیع الاول ۹۲۲ ه در هرات بوده - آغاز (قال الحکیم الطوسی شکرالله سعیه اعلم انا لانشك فی کون الاحکام الیقینیه) انجام (فعلیك الاختیار ثم الاختیار والتختم علی هذا القدر من الکلام لئلا ینجر الی الاملال فی تحقیق هذا المرام والله المستعان و علیه التکلان » نسخه در تاریخ مذکور نوشته و مقابله‌شده است . خط نستعلیق ۱۷ سطری - دارای ۱۶ برگ . نسخه رطوبت دیده است‌اندازه ۱۸ در ۱۳ . وقفی آقا زین‌العابدین . سال وقف ۱۱۶۶ « ۷۵۶ »

۸۱۶ شرح زوراء

عربی - اول نسخه افتاده بهمین جهت شارح شناخته نشد مضامین کتاب اشعار دارد که شارح از اهل سنت و جماعت است - عبارت زیر تاریخ فراغ از شرح است (وکان تمامه فی آخر ربیعی سنة اربع و ثمانین و ثمانمائه » نسخه دارای حواشی است که‌برخی‌از آنها بامضاء ملا احمد بن سلیمان است .

آغاز موجود (یتصور من قدیم لقدیم اوهی ممتنع التعلق الابحادث) انجام (سبحان ربك رب العزة عما یصفون وسلام علی‌المرسلین والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۲۱سطری دارای ۳۷ برگ و موریانه خورده - اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی نائینی (۷۱۳)

۸۱۷ شرح طوالع الانوار

عربی - شارح قاضی برهان عبیدالله بن محمد بیدلی شریف فرغانی معروف بعبری قاضی تبریز متوفای ۷۴۳ طوالع الانوار از متون جامع موجز کلامی تألیف قاضی عبدالله بیضاوی معروف است . این شرح بعنوان (قال - اقول) میباشد . بروایت کشف‌الظنون شارح این شرح را برای شهاب الدین مبارکشاه تألیف نموده -

آغاز « الحمدلله حمدا یتقاصر عن ادراك غایته عقول العقلاء » انجام « ومحاملها وتاویلاتها مذکور فی کتاب نهایة المعول من اراد الاطلاع علیها فلیطالعها) کاتب اسدالله بن شمس الدین محمد کاشانی در ۸۳۹ در سمرقند در مدرسهٔ سلطان الغ بیك گورکانی نوشته ۴۷ برك اول نسخه بخط نستعلیق و ۱۶ سطری - بقیهٔ کتاب بخط نسخ شکسته ۲۱ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۳۰ برگ - اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی شیخ محمد باقر سال وقف ۱۱۷۶ - (۵۶۶۱)

شرح غرر الفرائد

« شرح منظومهٔ شماره ـ ۸۴۸ را ببینید »

۸۲۴ شرح فصوص الحکم

عربی ـ شارح داود قیصری ـ شارح را برفصوص الحکم دوشرح است. یکی همین شرح است که بمطلع خصوص الکلم فی شرح فصوص الحکم نامیده (۱) و درطهران بنام شرح فصوص داود قیصری چاپ شده. شارح این شرح را معنون بنام امیر غیاث الدین محمد نموده . « تعلیقات برین شرح را بشماره ۴۱۸ وهم ۱۳۲ چاپی به بینید »

آغاز (الحمدلله الذی عین الاعیان بفیضه الاقدس) انجام (والشکر لولی الحقایق و التحقیق والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه اجمعین وسلم تسلیما کثیرا) نام کاتب وتاریخ کتابت درحاشیهٔ پائین همین برگ نوشته شده واکثرآنرا موریانه خورده است. موجودی از آن این است: «درتمت هذا الکتا..یوم الاحد..من رمضان المبارک سنه الف وخمس (یا خمسین) بهاء الدین عبدالرحمن صدیقی..لاهور..جلال الدین محمد...» خط نسخ ۲۱ سطری ـ برگ اول دارای سرلوح زمینه طلا عناوین واقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳۳۸ برگ. رنگ کاغذ آبی وجدول به تحریر وطلا ولاجورد بسه جدول ـ موریانه خوردگی زیاد دارد ـ اندازه ۲۶ در۱۶ وقفی نائینی « ۲۳۶ »

۸۲۵ شرح فصوص الحکم

عربی مکرر بیش ـ آغاز « الحمدلله الذی عین الاعیان » انجام « وهو الموفق الی الرشاد ومنه المبدء الیه والمعاد » خط نسخ ۲۳ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۴۳ برگ. اندازه ۲۷ در۱۷ وقفی نائینی «۷۲۵»

۸۲۶ شرح فصوص الحکم

عربی مکرر بیش ـ کاتب ازاوائل دیباچه تا اول شرح را ننوشته.

آغاز « قال الشیخ الامام العالم الراسخ الفرد المحقق محی الدین » انجام « والله الموفق الی الرشاد منه المبدء والمعاد » تاریخ کتابت ۱۲۹۹، خط نستعلیق ۳۰ سطری ـ عناوین واقوال بشنجرف نوشته. دارای ۱۸۸ برگ. اندازه ۳۰ در۲۰ وقفی ظام ظام « ۷۲۴ »

۸۲۷ شرح فصوص الحکم

عربی مکرر بیش ـ این نسخه تا اوائل شرح فص یازدهم را دارد.

(۱) شذرات مؤلفین ج ۱ کشف الظنون ج ۲

سال تحریر ۹۶۱ خط نستعلیق ۱۹ و ۲۰ سطری ـ دارای ۵۶ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی (۷۱۹)

۸۲۲ شرح عقائد نسفی

عربی مکرر ۱۹۱ ـ شارح سعد الدین مسعود بن عمر بن عبدالله شافعی معروف بعلامهٔ تفتازانی متولد ۷۱۲ یا ۷۲۲ دردیهٔ رجال متوفای ۲۲ محرم ۷۹۲ یا ۷۹۱ در سمرقند مدفون درسرخس ـ شاگرد قطب الدین رازی و عضد الدین ایجی است (۱) شرحی است مزجی بررسالهٔ موجزعقائد تألیفی ابو حفص عمر بن محمد نسفی سمرقندی متوفای ۵۳۷ ختم تألیف این شرح شعبان ۷۶۸ است . نسخه بچاپ هم رسیده است . (حواشی برین شرح را بشمارهای ۸۷ و ۸۸ و ۴۷۶ و ۵۱۹ و ۵۲۰ و ۹۱۱ وهم ۲۵۶ حکمت چاپی ببینید)

آغاز (الحمدلله المتوحد بجلال ذاته وکمال صفاته) انجام (فلا دلالة علی افضلية الملائکة فی الشرف والرتبة وهذا المقصود) کاتب عبد السمیع بن ملا عبداللطیف ـ تاریخ کتابت ۱۰۵۴ خط نستعلیق ۷ سطری ـ برگ اول بخط تازه نوشته شده ـ دارای ۹۷ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی فهرستی (۷۲۰)

۸۲۳ شرح عیون الحکمه

عربی ـ شارح امام فخر رازی که بدرخواست شاگردش حکیم محمد بن رضوان بن منوچهر ملک شروان تألیف نموده . عیون الحکمه ازموجزات آثار شیخ الرئیس است . وبنا برآنچه که در کشف الظنون ذکر شده حاوی علوم منطق وحکمت طبیعی والهی است ـ عیون الانباء این کتاب را چنین توصیف نموده: « کتاب عیون الحکمة یجمع العلوم الثلاثه» ودرنامهٔ دانشوران چنین تعریف وتحدید شده : « کتب عیون الحکمه در ۱۰ مجلد ودر آن کتاب از حکمت طبیعی والهی وریاضی گفتگو کند » واین کتاب را ازجملهٔ مؤلفات شیخ در اصفهان دانسته است . گمان میرود جملهٔ ۱۰ مجلد مذکور در آن کتاب اشتباه از کاتب است . نسخهٔ شمارهٔ ۱۷۷ تنها قسمت منطق است . اول این نسخه افتاده موجودی ازاوائل مبحث (فصل) تاآخر الهیات است ـ

آغاز موجود (العام واما الفصل الخاص فذالك هوالمحمول اللازم من العرضات) ـ انجام (وان لا یجعلنی من الهالکین یا اکرم الاکرمین ویا ارحم الراحمین) خط نسخ ۲۳ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ، کاغذ کتاب آبی وزرد رنگ ورطوبت رسیده وموریانه خورده . دارای ۱۹۵ برگ ـ اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی قائم مقام ـ «۷۲۲»

(۱) روضات الجنات

حکمت ـ کلام ـ فلسفه

کتب خطی

۸۳۲ شرح فصوص الحکم کاشی ـ جامی

عربی ـ مکرر شماره ۸۲۸ و ۸۳۱ شارحان عبدالرزاق کاشانی وعبدالرحمن جامی ـ این دوشرح جداگانه را کاتب درحاشیهٔ صفحات شرح فصوص الحکم شماره ۸۲۴ جمع ‌و تدوین نموده.

آغاز شرح کاشی از حاشیه صفحه ۵۷ وشرح جامی ازحاشیهٔ صفحه ۶۶ است. کاتب این‌دوشرح‌را درحاشیه بدین ترتیب تدوین نموده که ازحاشیهٔ صفحه ۵۷ تا حاشیهٔ صفحه ۶۵ مرتبا شرح کاشی‌را نوشته وازحاشیه صفحه ۶۶ ببعد حاشیهٔ هرصفحه‌را نصف بشرح کاشی و نصف دیگر بشرح جامی اختصاص داده‌است وعلامت تمیز بین دوشرح رقم (کا ـ کاشی و ـ م ج) است که بمرکب قرمز نوشته‌شده است.

آغاز شرح کاشی (الحمدلله الاحد بذاته) انجام (من ابواب المسئه بالربع برحمتك یا ارحم الراحمین)

آغاز شرح جامی (الحمدلله الذی زین خواتم قلوب) انجام‌موجود (المعتقدات ای الا.... صور.. خاصه) کاتب وتاریخ تحریر همان است که‌در شماره ۸۲۴ ذکرشده خط نسخ عناوین واقوال بشنجرف ـ برگها موریانه خورده ومجدول به‌تحریر وطلا ولاجورد ـ اندازه ۲۶ در۱۶ وقفی‌نائینی « به‌بینید شرح فصوص الحکم شماره ۸۲۴ ص۵۷ » (۵۹۹۰)

۸۳۳ شرح فصوص الحکمه

عربی ـ نام شارح دردیباچهٔ هیچ یك ازنسخ‌خطی وچاپی ذکر نشده کاتب درصدراین نسخه نوشته: « شرح فصوص مولانا جلال الدین رحمة الله علیه » اگر مقصود از مولانا جلال الدین همان ملا جلال دوانی معروف باشد درکتب تراجم‌چنین تألیفی برای او یادنشده (۱) کشف الظنون شرحی از امیر اسمعیل نامی برای فصوص الحکمه یاد نموده لیك اندك مشخصی برای شرح وشارح ذکر نکرده از تذکرهٔ دانشمندان آذربایجان ص ۳۹ استفاده میشود که این شرح از امیر سید اسمعیل حسینی شام غازانی تبریزی است. مشار الیه در هرات نزد علاء الدین علی قوشجی وشیخ‌حسین منطقی ودرشیراز نزد ملاجلال دوانی تحصیل وتلمذ کرده ودر۱۸ محرم ۹۱۹ بسن ۶۹ سالگی فوت نموده ودرگورستان گجیل در طرف شارع قریه خضیروشه ازمحال تبریز دفن گشته.

(۱) تذکره دانشمندان آذربایجان ص۳۹ ازامیرجلال‌الدین استرابادی متوفای ۹۳۱ شاگرد ملاجلال دوانی را نام برده است لیك این شرح را ازاو ندانسته

آغاز « الحمدلله الذی عین الاعیان » انجام موجود «وهی یؤید الثانی من الابات ایات الرکائب » خط نستعلیق ۲۴ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۹۸ برگ ـ اندازه ۲۲ در ۱۸ وقفی نائینی « ۷۲۷ »

۸۲۸ شرح فصوص الحکم

عربی ـ شارح عبد الرزاق کاشانی ـ تاریخ فراغت از شرح درنسخهٔ شماره ۸۳۰ و ۸۲۹ چنین نوشته شده : « ضحوة یوم السبت الثانی عشر من جمادی الاول سنة ثلثین وسبعمائه فی الخانقاه المبارك من ابواب البر المبنیة با لربع الرشیدی انارالله برهان بانیها »

آغاز « الحمدلله الاحد بذاته وکبریائه انجام « ولاتکلنا الی انفسنا طرفة فبلغ کل مرام » تاریخ کتابت ۹۰۸ خط نسخ ۲۵ سطری . متن با شنجرف وشرح با مرکب نوشته شده دارای ۱۳۹ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۳ وقفی فاضلخان « ۷۲۸ »

۸۲۹ شرح فصوص الحکم

عربی مکرر پیش ـ این نسخه قسمتی ازدیباچهٔ شارح را ندارد .

آغاز موجود موجود « للوجود وجود قبل الوجود وذالك محال » انجام «فبلغ کل مرام» تاریخ کتابت ۱۵ ذیقعده ۷۳۶ خط نسخ ۱۵ سطری دارای ۲۶۸ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۷۲۹ »

۸۳۰ شرح فصوص الحکم

عربی مکرر پیش ـ این نسخه دیباچه ومقدمهٔ شارح را ندارد ـ

آغاز موجود (الحمدلله تعالی علی ماانعم علیه من معرفة الحکم) انجام (وخصصهم فی طرق الاشیاد وکذای الیه باشرف الوسائل والقربات والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۱۹ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۶۷ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی قائم مقام (۷۲۹)

۸۳۱ شرح فصوص الحکم

عربی ـ شارح عبدالرحمن جامی ـ تاریخ اتمام شرح جمادی الاول ۸۹۶ است ـ

آغاز (الحمدلله الذی زین خواتم قلوب اولی الهمم بفصوص نصو الحکم) انجام (وهو یهدی السبیل الیه وینصب الدلیل علیه . کاتب محمد هاشم بن سید محمود تاریخ کتابت ۲۵ ربیع الاول ۱۱۰۰ خط نسخ ۲۳ سطری دارای ۲۲۱ برگ . اندازه ۲۵ در ۱۲ وقفی نائینی « ۷۳۴ »

است . از نسخه که برخی از آن بخط شارح بوده است . خط نسخ ۲۵ سطری ـ برگ اول دارای سرلوح ـ عناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته دارای ۱۱۵ برگ ـ مجدول بتحریر وطلا اندازه ۲۴ در ۱۶ وقفی نائینی «۲۳۳»

۸۳۶ شرح فصوص الحکمه

عربی . شرحی است بطور قوله واقول ـ نسخه صدراً وذیلا افتاده دارد بهمین جهت شارح شناخته نشد . ازمضامین شرح ونقل قول ازملاصدرا وتعبیر از او بعنوان «حبرالمحقق استاد الکل فی الکل » میرساند که شارح ازعلماء امامیه نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۱ ببعد است نسخه موجود ازاوائل شرح فص اول تا قسمتی ازشرح فص آخر رادارد

آغازموجود (جزا منها والا لکان مهیة الانسان عین هویته) انجام موجود (فلازم علیها بقدر الوسع والطاقة علی ماکان مکلفا علیه)

خط نسخ ترکستانی ۱۲ و۱۴ سطری . دارای ۳۲۹ برگ ـ اندازه ۱۶ در ۹ وقفی نائینی (۷۳۰)

۸۳۷ شرح فصول

عربی مکررشمارهٔ ۱۹۷ شارح سید عبد الوهاب بن علی حسینی گرکانی (۱) شرحی است مزجی برترتیب فصول خواجه نصیرالدین طوسی .

آغاز (نحمدك اللهم علی ما وفقتنا لادراك فصول الکلام وعلمتنا سلوك مسالك البیان)

انجام (مصلین علی نبیه صلی الله علیه وآله خاتم النبیین و آله المعصومین والسلام علیهم اجمعین)

خط نسخ مختلف السطر ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۶۹ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی فهرستی (۷۳۴)

۸۳۸ شرح فوائد

عربی ـ شارح شیخ احمد احسائی متن کتاب رسالهٔ عرفانی موسوم بفوائداست که آن نیز تألیف شارح است رسالهٔ فوائد در ابتدا حاوی ۲۲ فائده « درمطالب مربوطه بمعرفةالله » بوده وبعد ازطرح ۷ فائده بدان افزوده . شارح این شرحرا بخواهش هم سفر مکه اش ملا مشهد بن شیخعلی تألیف نموده تاریخ اختتام شرح شب ۹ شوال ۱۲۳۳ است . کتاب بچاپ رسیده .

آغاز پس ازتسمیه وتحمید ونام مؤلف (ان جناب الموفق المسدد والاکرم المنجد)

انجام (استمدادا منجهتنا مشتم ابدا) تاریخ کتابت رمضان ۱۲۶۰ خط نستعلیق ۱۹ سطری

(۱) روضات الجنات ص ۳۵۱

شارح این شرح را بنام ابوالمظفر سلطان یعقوب بها در خان موشح نموده .

آغاز (الحمدلله الذی انشاء هویات الماهیات بالقضاء السابق علی القدر) انجام ـ (وعترته الذین الوالایدی والالباب) کاتب محمد باقر لاهیجانی . تاریخ کتابت شوال ۱۰۷۷ خط نستعلیق ۱۴ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۶۸ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی فهرستی (۷۳۱)

۸۳۴ شرح فصوص الحکمه

عربی میکروپیش آغاز (الحمدلله الذی انشاء انجام (واصحابه اولی الایدی الالباب) کاتب محمد گیلانی . سال تحریر ۱۱۰۹ خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۵۸ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ (۸۳۸)

۸۳۵ شرح فصوص الحکمه

فارسی ـ شارح ابوجعفر محمد تقی بن عبدالوهاب بن حسین بن عبدالله بن حسین استرابادی . صاحب امل الامل شارح را از معاصرین خود شمرده و گوید متکلم جلیل ماهر وشاعر بوده ودرسال ۱۰۵۸ فوت کرده . نجوم السماء (ص ۱۴۲) آورده است که شارح از فضلاء عالیمقدار ومتکلمین با اقتدار بوده ودرمشهد الرضوی سکونت داشته . قول بتولد شارح در سال ۱۰۴۷ وفوتش را در ۱۱۱۰ نیز نقل کرده . لیک این عبارت کاتب بانظر بتاریخ تحریر نسخه مکذب نقل مذکور درنجوم السماء است : « هذه آخر ما وجد بخط الشارح الفاضل المدقق النحریر مولانا محمد تقی القاضی الاعلی توبته برکاته القاهره » شارح در رمضان ۱۰۵۶ شروع بتألیف این شرح نموده وباتمام آن موفق نگشته . این نسخه تا شرح فص چهل وهفتم را دارد ومتن فص چهل وهشتم را هم نوشته ظاهراً بشرح آن توفیق نیافته ـ شارح شرح را به پنج گفتار منقسم نموده : ۱ ـ در وجود فلسفه وبیان موضوع فلسفه اولی وکیفیت تنزل او بعلوم جزئی ۲ ـ درجدالی فلسفه با کلام ونحو بحث هریک . ۳ ـ دربیان مسئله اثبات واجب وبنی وبرهان لم ۴ ـ در بیان وجود عینی ۵ ـ دربیان ماهیت وذاتی وعرضی وجنس وفصل وهویت .

آغاز بعد از خطبه ونام مؤلف « که بعضی از دوستان والا گهر درین روزگار که شهر رمضان المبارک سنه ست وخمسین بعد الالف است ازین بی بضاعت التماس نمودند که کتابی مختصر از اثبات واجب الوجود » انجام شرح « بس شروع کرده دربیان فص عشریه و گفت » انجام نسخه « فیلایت بزوجین اما ان یبدل » کاتب محمدصادق بن محمد علی محمد کتابدار امین شریف استراباد ی تاریخ کتابت جمعه ۱۷ شهر جمادی الثانی ۱۰۹۷ نستعلیق نوشته

۸۴۳ شرح کلمات باباطاهر

عربی - شرحی است مزجی برجملات و کلمات قصار مأثور ومروی از باباطاهرعریان همدانی (۱) درمعارف وتوحید وتهذیب نفس که آنرا شارح مرتب و مبوب در ۲۳ باب نموده . (۲) نظر به آنچه کاتب در صدر نسخه نوشته شارح عین القضاة ابو المعالی (ابوالفضائل) عبدالله بن محمد بن علی بن حسن بن علی میانجی همدانی است که تربیت یافتهٔ شیخ احمد غزالی است وبتهمت دعوی خدائی بسعی وزیر قوام الدین ابوالقاسم بن حسن درگزینی درسال ۵۲۵ یا ۵۳۳ درمدرسه اش پوست کنده وبدار آویخته وذر بوریای نفت آلوده پیچیده و سوخته شد.

آغاز (الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد ولم یولد و لم یکن له کفوا احد المقدس ذاته) انجام (وظن ان فیما وصیت عرض القابل مضت وفیما انتمیت الی محی هذه الطاعة نسبت) کاتب علی بن محمد صالح خوانساری . تاریخ کتابت ۱۲۶۵ خط نسخ ۲۰ سطری . اقوال وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۵۶ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی فهرستی (۷۴۲)

۸۴۴ شرح گلشن راز

فارسی - شرحی است متوسط ونسبتا جامع - درنسخه نام شارح مذکور نیست ـ لیك اینقدر معلوم است که شارح ازمریدان سید نور بخش وازمردان نیمهٔ دوم سدهٔ ۹ است .

آغاز نسخه (بنام آنکه جان را فکرت آموخت) آغاز شرح (مراتب تنزلات که مرتبهٔ انسانی است باز همان نفس باز مرتبهٔ انسان بسیر رجوعی که تمکین سیارات باز پس یعنی قیود کثرت را گذاشته بسیط اغبر باول رسیده مطلق گشت) انجام شرح (چون هیچ نماند ازما آمد برما بنشست) انجام نسخه (الهی عاقبت محمود گردان) کاتب شکرالله بن فتح الله ایموزی ـ تاریخ کتابت ۲۰ صفر ۱۰۵۲ خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ برك اول دارای یك سرلوح حاشیه وبین سطور این برك وبرك دوم گل بوته وطلا اندازی ـ متن بشنجرف وشرح بمرکب نوشته شده ـ دارای ۱۶۵ برك ـ ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی نائینی « ۷۴۳ »

۸۴۵ شرح مثنوی

فارسی ـ ترجمه عبارات وابیات عربی وشرح ابیات منتخبهٔ فارسی از مثنوی مولوی است ـ نسخه از اول ومیانه وآخر افتاده دارد وبرخی از صفحاتش سفید است . بهمین

---

(۱) متوفای ۴۱۰ یا اواخر نیمه اول سده ۵ ه‍.ق

(۲) متن کتاب درسال ۱۳۰۶ خورشیدی ضمیمه رباعیات باباطاهر درتهران چاپ شده

برگ اول دارای سرلوح کوچك اقوال بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۱۷۰ برگ - وجدول بتحریر ولاجورد وطلا بدوجدول - اندازه ۲۱در۱۳ وقفی نائینی (۷۳۲)

۸۳۹ شرح فوائد

عربی مکرریش - این نسخه ناشرح فائدهٔ هفدهم را دارد.

آغاز (ان جناب الموفق المسدد) انجام (راشدلفیه الحق والهدی) تاریخ‌تحریر ۱۲۵۸ خط‌نستعلیق ۱۵ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۲۰۵ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۵ وقفی‌نائینی (۷۳۵)

۸۴۰ شرح فوائد

عربی مکرریش - این نسخه تا آخر شرح فائدهٔ دوازدهم را دارد.

آغاز (ان جناب المسدد) انجام (عن تناول الافهام فرددت لك وكررت عليك) تاریخ تحریر ۱۲۳۹ خط‌نسخ ۲۰ سطری - اقوال بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۹۰ برگ - اندازه ۲۱ در۱۵ وقفی‌نائینی (۷۳۶)

۸۴۱ شرح فوائد

عربی مکرریش - این نسخه نیز تا آخر شرح فائدهٔ دوازدهم را دارد.

آغاز (ان جناب الموفق المسدد) انجام «عن تناول الافهام فرددت لله لك وكررت عليك» کاتب حسن. درخرم‌آباد تاریخ کتابت جمادی‌الاول ۱۲۴۲ خط‌شکسته‌ونستعلیق ۲۰سطری - اقوال بشنجرف دارای ۱۲۰ برگ. اندازه ۲۱در۱۵ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۹ (۷۴۰)

۸۴۲ شرح کاشف الاسرار

عربی - ماتن وشارح محمد حسن بن زین العابدین سبزواری - متن کتاب ارجوزه‌ایست ازشارح که خود بشرح آن پرداخته‌است. ارجوزه مرتب برسه‌فن وخاتمه است: ۱- در امور عامه در ۷ مقاله وخاتمه ۲- درجواهر واعراض در ۲ مقاله ۳ درمبداء ومعاد در ٤ مقاله - خاتمه درنبوت - تاریخ اختتام نظم ارجوزه‌متن‌سال ۱۲۹۲ است وتاریخ‌فراغت‌از شرح ربیع‌الاول ۱۲۹۴ است. طرز شرح مزجی‌است شروح قبل‌ازمتن مصدراست بعنوان کاشف.

آغاز (یاحسن الوجه‌والاسم والصفة لسنا عرفنا لك حق المعرفة. لی الله تم وجود غیر متناهی) انجام (واحمدالله علی افضاله - مصلیا علی النبی وآله) گمان میرود که نسخه بخط شارح باشد. خط‌نستعلیق ونسخ مختلف‌السطر. دارای ۱۰۴ برگ. اندازه ۱۸ در۱۱ وقفی‌فهرستی (۸۲۵)

شرح و تعلیقه براین کتاب را بشماره های ۸۴۹ و ۸۵۰ خطی و۴۶۳ و۲۵۷ چاپی به‌بینید.
تاریخ کتابت ۲۹ شوال ۱۲۷۹ خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ دارای ۱۶۷ برگ. اندازه ۲۳ در ۱۴ وقفی نائینی (۷۵۰)

۸۴۹ شرح منظومه

عربی، مکرر پیش ـ آغاز (یا واهب العقل لك المحامد) انجام (وجعل عاقبة امورنا خیرا بمحمد وآله الطاهرین) کاتب محمد علی تاریخ کتابت ماه صفر ۱۲۹۴ درمدرسة قصبة خبوشان ـ خط شکسته ونستعلیق ۱۹ سطری ـ عناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲۵ برگ ـ اندازه ۲۷ در ۱۶ وقفی نائینی «۷۴۹»

۸۵۰ شرح منظومه

عربی ـ شارح سید محمد عصار، شرح و توضیح منظومه وشرح منظومهٔ سبزواری است. این شرح در سال ۱۳۴۹ دردست تألیف بوده نسخهٔ موجود بخط شارح است وتاقدری ازمبحث(جهت) را دارد ظاهراً بیش ازین ازخامهٔ شارح تراوش نکرده است.

آغاز (احمد ربا لا اله غیره) انجام موجود (ذاتی لها لاعرضی مثل حرارة) خط نستعلیق مختلف‌السطر دارای ۲۱۱ برگ ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی شارح «۷۵۱»

۸۵۱ شرح منظومه

عربی مکرر پیش - این نسخه قطعه ایست ازآنشرح ودارای ۷۱ برگ است. تنها یکطرف برگ را کاتب نوشته وطرف دیگررا سفید گذاشته است ومینماید که برای چاپ تحریرشده نسخه بنظر شارح رسیده ودر اغلب برگهای آن بجوهر قرمز عبارات وحواشی تعلیق نموده .

آغاز موجود (رفع اشکال فاقول تعریفهم الماهیة بانها من‌حیث هی) انجام (لکان مستلزما لجوازالتکرار فی حقه وهو محال) خط نسخ ۱۷ سطری دارای ۱۶ برگ مجدول بمرکب وبقیه بدون جدول است. اندازه ۲۸ در ۱۸ وقفی شارح در ۱۳۵۶ «۵۶۶۰»

۸۵۲ شرح مواقف

عربی مکرر شمارهٔ ۱۵۵ ـ شارح میر سید شریف ـ شرحی است مزجی بر (مواقف) تألیفی قاضی عضد الدین ایجی که از متون موجز کلامی است . تالیف این شرح در ۸۰۷ در سمرقند خاتمه یافته وشارح آنرا بنام سلطان غیاث الدین پیر محمد اسکندر موشح نموده است حواشی براین شرح رابشماره‌های ۵۲۱ و ۵۲۳ وهم ۲۵۸ چاپی ودو حاشیهٔ برآنرا ضمن شمارهٔ ۳۸۴ تا ۳۸۷ چاپی به‌بینید ».

جهت مترجم وشارح شناخته نشد. گمان میرود کتاب همان شرح علاء الدین [illegible] واعظ شیرازی موسوم به ازهار مثنوی وانوار معنوی باشد.

آغاز موجود (آنها که غلبه کنند برنو حق سبحانه نورا غالب گردانند تو ایشانرا)
انجام موجود (گر ما هر اینه اورا نگاهداریم از هرچه میترسی تو براهو - ایضا درحکایت مذکور) خط نستعلیق ۱۷ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۹۰ برگ و موریانه خورده - اندازه ۱۷ در ۹ وقفی قائممقام (۷۴۴)

شرح مثنوی

جواهر الاسرار شمارهٔ ۳۳۹ را به بینید

۸۴۶ شرح مشاعر

عربی - شارح محمد جعفر بن محمد صادق لاهیجانی - ترجمهٔ شارح بنظر نرسید.

آغاز (الحمدلله الذی تجلا لذته بذاته فظهر صفاته و تعاضت الصفات فحدث فعاله) انجام (ووقف لتمام الدایره وان کان فوق کل ذی علم علیم وهو العزیز الحکیم) کاتب محمد رضا تبریزی - تاریخ کتابت رمضان ۱۲۵۵ دراصفهان خط نستعلیق وشکسته ۱۹ سطری عناوین درمتن و حاشیه بشنجرف نوشته شده دارای ۷۴ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی نائینی « ۷۴۵ »

۸۴۷ شرح مقامات العارفین

عربی - قطعهٔ شرح اشارات خواجه نصیر طوسی « شرح نمط نهم » است.

آغاز (لما اشار فی النمط المتقدم الی ابتهاج الموجودات) انجام (مع ذاتك الی جوهر مناسب له بحسب الفطره) خط نستعلیق که در هر برگی در سه ستون درمتن و حاشیه بطور چلیپا نوشته بین ستونها مجدول به تحریر وطلا است - اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۸ برگ. اندازه ۳۳ در ۲۶ وقفی نائینی « ۲۴۷ »

۸۴۸ شرح منظومه

عربی - شارح حاجی ملاهادی سبزواری. شرحی است مزجی برارجوزه اش موسوم بغرر الفرائد در حکمت الهی وطبیعی - تاریخ شروع به نظم ارجوزه در ۱۲۴۰ بوده. وتألیف این شرح درآدینهٔ ۲۳ رمضان ۱۲۶۱ خاتمه یافته کتاب مکرراً درایران چاپ شده - نسخه دیباچهٔ شارح را ندارد.

آغاز موجود (یا واهب العقل لك المحامد - الی جنابك انتهی المقاصد الهیهٔ افاضهٔ ما ینبغی) انجام (وجعل عاقبهٔ امورنا خیرا بمحمد وآله الطاهرین وصلی الله علیهم اجمعین)

آغاز نسخه (الحمد هو الثناء القول علی الجمیل الاختیاری علی جهة التعظیم والتبجیل) .
انجام (فلوغاب علی ظنه حصول ضرر علیه او علی احد من اخوانه المؤمنین سقطا) کاتب
محمد بن علی مرتضی حسینی استرابادی ـ تاریخ کتابت ۲۴ جمادی الثانی ۹۷۷ در مدرسه
وزمساریهٔ قزوین . خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۹۲ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی
« ۷۵٤ »

۸۵۵ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر شمارهٔ ۱۸۷ شرحی است بطور قال ـ اقول برمبحث طبیعیات والهیات ـ نظر
به آنچه دربشت نسخه مذکور نوشته شده وهم ازاحالهٔ برخی ازمطالب این کتاب بشرح حکمت
العین دانسته میشود که شارح فاضل جنکی شمس الدین محمد بن مبارکشاه بخارائی است .
کشف الظنون این شرح را یاد کرده لیکن جملهٔ آغاز شرح حکمت العین شارح را برای
این شرح اشتباها ضبط نموده . دربشت نسخهٔ شمارهٔ ۸۵۷ مرقوم است: « شرح هدایة جلالیه»
اگر مقصود ملاجلال دوانی باشد چنین کتابی درمؤلفات او ذکر نشده ـ نسخه دارای برخی
حواشی ازمحب الدین وهم توضیحات دیگری است . نسخه خطبه را ندارد .

آغاز (وبعد فقد سالنی بعض احبائی ان اکتب لقسمی الطبیعی والالهی من کتاب الهدایة)
انجام (وتطویل ممل فی شرح هذا المختصر والحمدلله علی التمام وللرسل افضل السلام)
کاتب اسفندیار . تاریخ کتابت ۸۵۰ (حاشیه براین کتاب را بشماره ۵۲۴ ببینید) خط نستعلیق
۱۷ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۵۴ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۳ خریداری آستان
قدس اسفند ۱۳۱۸ « ۷۴۱ »

۸۵۶ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر پیش ـ این نسخه صفحه اول را ندارد .

آغاز موجود (مع تقدیم الطبیعی علی الالهی لان الطبیعیات اقدم الاشیاء بالقیاس) .
انجام (وتطویل ممل فی شرح هذا المختصر) کاتب یعقوب بن عوض ـ سال تحریر جمادی
الاول ۸۸۸ خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۳ برگ . اندازه
۱۸ در ۱۳ وقفی فهرستی «۷۶۲»

۸۵۷ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (وبعد فقد سالنی بعض احبائی) انجام (وتطویل ممل
فی شرح هذا المختصر) خط نستعلیق ۱۷ سطری . کاتب عناوین قال واقول را ننوشته و سفید

آغاز (سبحان من تقدست سبحات جماله عن سمة الحدوث والزوال) انجام (وصلی‌الله علی سیدنا الانام وصحبه العظام وسلم تسلیما کثیرا) خط‌نسخ ۲۳سطری ـ فصول‌ومقاصد بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۴۲۷ برگ ـ ومجدول‌بلاجورد وشنجرف ـ اندازه ۲۵در۱۶ وقفی‌نائینی « ۷۵۳ ».

۸۵۳ شرح مواقف

عربی ـ مکررشمارهٔ ۱۵۱ ـ شرحی است بطور (قوله ـ اقول) برمواقف‌قاضی عضدالدین ایجی. درنسخه نامی ازشارح نیست ـ درپشت نسخه مذکور نوشته‌شده : « شرح مواقف لمولانا شمس الدین » درپشت این نسخه بخط‌مغایر باخط نسخه نوشته‌شده : «شرح مواقف ابهری » کشف الظنون ازشارحین مواقف شمس‌الدین محمد بن یوسف کرمانی وهم سیف‌الدین ابهری را یادکرده لیك اندك مشخصی ازاین دوشرح نیاورده. شارح در دیباچه از صاحب‌متن تعبیر باستاد نموده . تألیف این‌شرح در روز دوشنبهٔ نیمهٔ ربیع‌الاول ۷۶۷ خاتمه یافته ـ ازدعای‌کاتب درآخرنسخه استفاده میشود که شارح در تاریخ کتابت این نسخه زنده بوده. نسخه رونویس شده است ازنسخهٔ که از نظر شارح گذشته است .

آغاز (سبحانك اللهم ونحمدك یارب العزة والعلاء انت کما اثنیت علی نفسك لا احصی علیك شیئا من الثناء) انجام (ویعفو عن‌طغیان القلم والخلل ومالاتخلو البشر من‌السهو والزلل وان یعاملنا بفضله ورحمته انه هوالغفور الرحیم) کاتب ابو محمد عابد بن‌محمد بن علی‌بن ابی بکرشافعی تاریخ کتابت ـ ۱۰ صفر ۷۷۶ خط‌نسخ ۳۵ سطری . اقوال‌بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۶۳ برگ. نسخه موریانه خورده و رطوبت رسیده. اندازه ۲۷در۱۸ وقفی فاضلخان « ۷۵۲ »

۸۵۴ شرح نجات العباد

عربی ـ مؤلف متن وشرح شناخته‌نشد . کتاب شرحی است مزجی برمتن موجز کلامی‌بمسالك امامیه . مضامین کتاب اشعار دارد که شارح ازمردمان سدهٔ ۱۰ بوده‌است. رساله ضمن ۶ فصل صورت گرفته ومصدراست‌بحدیث مأثور : (ستفرق امتی علی ثلث‌وسبعین فرقه) فصل ۱ اثبات وتوحید واجب ـ ۲ درصفات ثبوتیه ۳ـ درتنزیهات (صفات‌سلبیه) ۴ـ درنبوت ۵ درامامت ۶ـ درمعاد جسمانی ـ نسخه دیباچه شرحرا ندارد .

آغاز متن (الحمدلله الذی رفع السموات بغیر عمد والقی فی الارض رواسی ان تمید بلا مدد والصلوة علی حبیبه سید المرسلین محمد وعلی عترته الاکرمین صلوة لاتحصی‌ولاتحد)

نوشته‌شده - دارای ۸۷ برگ، اندازه ۲۲ در ۱۳ خریداری آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸
« ۷۴۸ »

۸۶۲ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر پیش - آغاز (الهدایة امر من لدیه) انجام (وتوفیق الوصول الیه من الله الاکبر) کاتب محمد اصطهباناتی، سال‌تحریر ۱۲۷۲ خط‌نسخ ۱۵ سطری - فصول‌وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۱۱۲ برگ، اندازه ۲۳ در ۱۳، وقفی فهرستی (۷۵۹)

۸۶۳ شرح هدایة الحکمه

عربی‌مکرر پیش - آغاز (الهدایة امر من لدیه) ازآخر نسخه چند برگی افتاده. انجام موجود (عن‌ظهورخواصهافیکون) خط‌نستعلیق ۱۹ سطری - فصول‌وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده - دارای ۹۵ برگ، اندازه ۱۸ در ۱۰ وقفی‌نائینی (۷۶۰)

۸۶۴ شرح هدایة الحکمه

عربی - نسخه دیباچه ندارد. نظر باینچه در پشت برگ اول نوشته شده شارح ملا غیاث بحرآبادی‌است. ترجمه‌اش بنظر نرسید تنها درحاشیه صفحه ۱۲ حاشیه بر شرح جدید تجرید (که بشماره ۵۰۲ ضبط‌است) غیاث الدین محمد بحرآبادی نامی نوشته شده و مؤلف آن کتاب از او تعبیر باستاد نموده است. نسخه حاوی بخش طبیعیات وآلهیات است.

آغاز (القسم الثانی فی الطبیعیات ای فی احوال الاجسام الطبیعیة اوفی المسائل الطبیعیه وهذا هوالمناسب لما سیاتی من قوله القسم الثالث فی الالهیات) انجام (وهی النفوس التی عرفت بالاکتساب النظری ان کان لها کمالات تا ما ولم یکتسبه) کاتب نظر محمد بن شیرعلی‌بخارائی درمدرسه غازیان بخارا. خط‌نستعلیق شکسته ۲۳ سطری - عناوین‌را نویسنده نوشته. دارای ۳۶ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی‌فهرستی «۷۶۳»

۸۶۵ شرح هدایة الحکمه

عربی، شارح ملاصدرا - آغاز (الحمدلله مخترع العقل الفعال) انجام (عقد دون عقد والله اعلم بالصواب الملهم لاولی الالباب) کاتب پسر میرزا عبدالله‌شریفی شیرازی تاریخ کتابت محرم ۱۲۳۴ در شیراز در مدرسه میرزاعلی اکبر خط‌شکسته نستعلیق ۱۹ سطری - برگ‌ اول دارای سرلوح اقوال وعناوین‌درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۲۵۸ برگ، ومجدول‌بشنجرف وتحریر وطلا بدوجدول - اندازه ۲۳ در ۱۴ وقفی‌نائینی « ۷۵۷ »

۸۶۶ شرح هیاکل النور

عربی - مکرر شماره ۱۹۸ شارح ملاجلال دوانی - شرحی است مزجی برهیاکل.

گذاشته است ـ نسخه رطوبت رسیده ـ دارای ۷۶ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۱۰ واقف شناخته نشد « ۵۸۹ »

۸۵۸ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر شماره ۱۸۸ ـ شرحی است بطور قال ـ اقول برقسمت طبیعیات والهیات نظر به آنچه در کشف الظنون ج ۲ ص ۶۴۶ آمده شارح مولانا احمد زاده بن محمود هروی خزیانی است . کشف الظنون ج ۲ ص ۱۲۲ ازشارحین عقاید نسفی منلازاده هروی خیرـ زیانی را یاد کرده که در ۸۸۶ ازشرح عقائد فراغت یافته ، گمان میرود که موسوم باین دو اسم یکشخص وابن تخالف از ناسخ باشد .

آغاز (باسمك اللهم یا اهل الحمد والثناء ویا ذا العظمة والکبریاء یامنشئ الاجسام) ـ انجام (انه البر الرحیم والجواد الکریم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین) خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ اقوال وفصول بشنجرف حاشیه بعضی ازبرگها دوائری است که که باشنجرف رسم شده ، نه برگ اول نسخه با خط تازه نوشته شده دارای ۱۰۸ برگ ـ اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی فهرستی « ۷۶۴ »

۸۵۹ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر شماره ۱۸۹ شارح حسین میبدی ـ تاریخ تألیف سال ۸۸۰ است .

آغاز (الهدایة امر من لدیه) انجام (وتوفیق الوصول الیه من الله الاکبر) کاتب ابوالفضل بن مهدی بن حاجی ـ تاریخ کتابت رجب ۱۰۲۴ « حواشی براین شرح را بشماره‌های ۸۹ و ۹۰۳ و ۵۲۵ و ۵۲۶ به‌بینید » خط نستعلیق ۱۴ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ، دارای ۱۴۹ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۸ وقفی نائینی « ۷۶۱ »

۸۶۰ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الهدایة امر من لدیه) انجام (و توفیق الوصول الیه من الله الاکبر) تاریخ تحریر ۱۰۸۶ خط نسخ ۱۷ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲۸ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی صدر الدین ظهیرالاسلام زاده در مهر ۱۳۰۸ « ۷۵۸ »

۸۶۱ شرح هدایة الحکمه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الهدایة امرمن لدیه) انجام (و توفیق الوصول الیه من الله الاکبر) تاریخ تحریر ۱۲۶۴ خط نستعلیق ۱۷ سطری برگ اول و ۱۵ برگ آخر بخط تازه .

آغاز (غب انتظامها اخفاء تباشیر انواردولته) انجام (والسلام علی قدسیین خصوصا علی سیدنا سید الکل فی الکل و آله وصحبه اجمعین) خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۷۳ برگ . مجدول بلاجورد ونسخه موریانه خورده . اندازه ۲۱ در ۱۲ وببینید حاشیه محا کمات شمارهٔ ۵۳۵ حکمت ص ۵۷ « ۵۱۸۸ »

۸۷۰ شرح هیاکل النور

عربی ـ شارح غیاث الدین منصور دشتکی . شرحی است مزجی وتمام نظر شارح در رد شرح ملا جلال دوانی است .

آغاز (افتتح فاقول یاغیاث المستغیثین نجنا باشراق هیاکل النور عن ظلمات شواکل الغرور) انجام (سیما نبینا الذی نجانا بانوار الهدایة عن ظلمات الضلالة و آله الکرام الابرار وصحبه العظام الاخیار ما تعاقب اللیل والنهار) کاتب فتح الله بن شکرالله بن لطف الله کاشانی (صاحب تفسیر منهج الصادقین) تاریخ کتابت ۱۶ ذیقعده ۹۴۹ خط نستعلیق ۲۰ سطری دارای ۱۰۴ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « ۷۶۸ »

۸۷۱ شطحیات

عربی مکرر شماره ۱۵۶ ـ مؤلف شیخ شطاح . کتاب توضیح و شرح گفتار مرموز عرفاء است . در دیباچه مقصود ازین تألیف را چنین ذکر نموده : « ومنتهی مقصودی فی تصنیف هذا الکتاب تفسیر شطحیات الحلاج وبیان افعاله و اقواله فحبه هیجنی الی ان افسر مقالته فی الشطح واشارته فی الانانیه » تا آنجا که گفته : « ثم الحقت باقواله شطحیات بعض المشایخ حبالهم لیکون کتابا کافیا للمقتبسین انوار براهین رموزهم وافعالی فی الوجود والغلبات »

آغاز (الحمدلله الذی تقدس بسبحات جمال جبروته عن دمن الحدثان) انجام ـ (والحمدلله کما ینبغی لکرم وجهه وصلواته علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین) تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۰۶۴ خط نسخ ۲۳ سطری ـ دارای ۱۴۱ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « ۷۶۹ »

۸۷۲ شفاء ج ۱

عربی مکرر شمارهٔ ۱۷۲ ـ مصنف شرف الملک شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبدالله بن حسن بن علی بن سینا بلخی ـ متولد ازمادری ستاره نام در دیه افشنه (ازمحال بخارا) در ۳ صفر ۳۷۳ (یا ۳۶۳) متوفای روز آدینه یکم رمضان ۴۲۸ یا ۴۲۷ « آرامگاهش درهمدان مشهور است . علم فقه را ازاسمعیل زاهد آموخت ودر آن کامل شد ونزد ابوعبدالله ناتلی منطق وقدری از ریاضی دید ودرخدمت ابومنصورحسن بن نوح قمری تحصیل علم طب نمود

النور شیخ اشراق وموسوم است به شواکل الحور فی شرح هیاکل النور . شارح درآخر کتاب تاریخ فراغت ازاین شرح را چنین ذکر نموده : « نجز تحریره بیمین مؤلفه بعد العشاء الاخرة من لیلة الخمیس الحاد یعشر من شهر شوال ختم بالخیر والاقبال لسنة اثنین وسبعین وثمانمائه الهجریة بدار الموحدین فی تبریز فی الزاویة المبارکة المظفریة شکرالله سعی بانیها السلطان السعید الغازی ابی المظفر جهان شاه ورفع درجته فی علیین وکان نهضته الی جانب دیار بکر فی اوائل هذه السنة ووقع هجوم الاعداء علیه واغتیاله فی الثلث عشر من ربیع الاول للسنة المذکورة » شارح این شرح را بسلطان محمود ملقب بخواجه‌جهان اهداء نموده ودرحاشیهٔ این نسخه سلطان ابوسعید گورکان نیز نسخه بدل نوشته‌شده است. مجالس المؤمنین آورده : « دیگر شرح هیاکل که آنرا یکبار بنام بعضی از ملوك هند بملك التجار اشتهار داشت معنون ساخت ومرتبهٔ دیگر افتتاح آن بنام یکی ازسلاطین ایران نمود » آغاز (یامن نصب رایات ایات قدرته علی کواهل هیاکل الممکنات) انجام (والسلام علی القدسیین خصوصا علی سیدنا سید الکل فی الکل وآله وصحبه اجمعین علیهم السلام الی یوم الدین) کاتب محمد صفی توسرکانی ـ تاریخ کتابت محرم ۱۱۱۷ صدر نسخه ضمن یکصفحه ونیم عبارتی است ازغیاث الدین منصور دشتکی دروفق اعداد حروف اسامی والقاب مبارکه دوازده امام علیهم السلام ـ خط نستعلیق ۱۹ و۲۰ سطری ـ اقوال‌وعناوین درمتن و حاشیه بشنجرف‌نوشته‌شده ـ نسخه رطوبت‌رسیده ـ دارای ۹۵ برك ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی‌فهرستی « ۷۶۶ »

۸۶۷ شرح هیاکل النور

عربی . مکرربیش- آغاز (یامن نصب رایات آیات قدرته) انجام (والسلام علی القدسیین خصوصا علی سیدنا سید الکل فی الکل‌وآله وصحبه) خط‌نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۸۵ برك ومورریانه خورده . اندازه ۱۹ در۹ وقفی‌نائینی « ۷۶۵ »

۸۶۸ شرح هیاکل النور

عربی‌مکرربیش ـ آغاز (یامن نصب رایات آیات قدرته) انجام (و السلام علی القدسیین خصوصا علی سیدنا سید الکل فی الکل وآله اجمعین) خط‌نسخ ۱۹ سطری ـ عناوین درمتن‌وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده دارای ۹۲ برك وموریانه‌خورده اندازه ۱۸در۱۱ وقفی‌نائینی « ۷۶۷ »

۸۶۹ شرح هیاکل النور

عربی‌مکرربیش ـ کاتب بخشی ازدیباچه را ننوشته ـ

الی وقت طلب الاخر بالروية والفكر) خط نستعلیق ۱۷ سطری. کاتب جای فصول وعناوین را سفید گذاشته ونتوشته است . دارای ۳۲۷ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی نائینی (۷۷۳)

۸۷۶ شفاء ج ۲

عربی مکرریش ـ صفحات این نسخه دارای حواشی مختلفه است ازملا صدرا و غیره . آغاز (الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین الفن الثالث عشر) انجام (وخليفة الله فيه) تلخیص وحاشیه برین جلد را بشماره ۳۲۴ و ۵۲۹ خطی وبضمیمهٔ شمارهٔ ۳۹۳ چاپی به‌بینید کاتب فضل الله بن حسن نائینی. تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۰۸۲، درپشت برگ اول مقاله ایست از ملا صدرا دربیان: لمیت اختصاص منطقه بموضع معین ازفلك. ونیز از حاشیهٔ صفحهٔ ۱۶۴ تا حاشیهٔ صفحهٔ ۱۶۸ رسالهٔ ایست درمعاد جسمانی از ملا صدرا وآخر نسخه ضمن ۱۱ صفحه شرح کتاب شفاء وهم رساله در سیره وترجمهٔ شیخ الرئیس بقلم ابو عبدالله جوز جانی ضمیمه است ـ خط نسخ ۲۵ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۹۷ برگ. ومجدول بلاجورد وتحریروطلا. اندازه ۳۵ در ۲۰ وقفی نائینی (۵۶۶۲)

۸۷۷ شفاء ج ۲

عربی مکرریش ـ آغاز (الفن الثالث عشر من کتاب الشفاء فی الالهیات عشر مقالات) انجام (وهو سلطان عالم الارضين وخليفة الله فيها) تاریخ کتابت محرم ۱۰۷۵ خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ برگ اول دارای یك سرلوح مذهب. فصول و عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۰۸ برگ ـ ومجدول بتحریر وطلا ـ اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی نائینی « ۷۷۵ »

۸۷۸ شفاء ج ۲

عربی مکرریش آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلوته علی محمد وآله اکرمین اجمعین) انجام (وهو سلطان لعالم الارض وخليفة الله فيها) خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۱۲ برگ. ومجدول بلاجورد وتحریروطلا ـ اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی نائینی (۷۷۴)

۸۷۹ شمس الهدایه وقالع الضلاله

فارسی ـ مؤلف شمس الدین حسینی موسوی رضوی فرزند سید عبدالرحیم مفتی هرات . ترجمهٔ مؤلف درآخر کتاب « حاشیه برشرح رشیدیه» شمارهٔ ۲۰۶ منطق مذکور ومختصر آن این است : شمس الدین بن عبدالرحیم بن ولی محمد بن الله داد بن علیشیر

وباقوت هوش وذکاوت غریزی وقدرت ذاتی وکوشش وپشت کار درمطالعه بسن ۱۸ سالگی فارغ التحصیل واستاد نامی روزکار گردید و بزیاده برافاده وافاضهٔ علمی وزارت شمس الدوله دیلمی وهم علاء الدولهٔ کاکویه را عهده دار گشت. این کتاب دائرة المعارف فلسفهٔ مشائی ومفصل ترین آثار علمی شیخ است وحاوی علوم منطق وحکمت طبیعی والهی وریاضیات است درهمدان شروع به تصنیف آن نموده وگفته اند که در ۱۸ مجلد صورت گرفته در ۲۰ روز الهیات و وطبیعیات آنرا (بجز کتاب حیوان ونبات) بپایان رساند ـ منطقیات وریاضیات آن چاپ نشده. موجودی ازطبیعیات آن در ۸ فن است. الهیات آن درفن سیزدهم است وهرفن دارای مقالات وهر مقالهٔ دارای فصول است ودرتهران دردوجلد چاپ شده . این نسخه شامل قسمت طبیعیات است (ترجمهٔ فن اول کتاب را بشماره ۲۳۰ چاپی به بینید »

آغاز (واذ قد فرغنا بتیسیرالله وعونه مما وجب فی کتابنا هذا وهو تعلیم اللباب من صناعة المنطق) انجام (فاما حدیث الاسنان و منافعها فقد علمت فی موضع آخر) کاتب محمد رضا ـ تاریخ کتابت جمادی الاول ۱۰۵۳ خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ فصول وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴۴۹ برگ وشش سرلوح مذهب و مجدول بلاجورد وتحریر وطلاء. اندازه ۲۵ در ۱۷ وقفی نائینی (۷۷۲)

۸۷۳ شفاء ج ۱

عربی مکرریش ـ این نسخه ازفن دوم طبیعیات تا آخر مقاله هشتم ازفن هشتمرادارد

آغاز (الفن الثانی من الطبیعیات وهو مقالة واحدة فی السماء والعالم فصل فی قوی الاجسام) انجام (کالحمامة والعصافیر وذوات النحل فلا یعمل شیئا من ذالك) خط نسخ ۲۱ سطری فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۱۸ برگ ـ اندازه ۳۰ در ۲۰ وقفی نائینی « ۷۷۰ »

۸۷۴ شفاء ج ۱

عربی مکرریش ـ این نسخه ازآغاز تا پارهٔ ازفصل ششم ازمقالهٔ سیم ازفن ششم را دارد ـ آغاز (واذ قد فرغنا بتیسیر الله تعالی وعونه مما وجب) انجام موجود (وکان من شان بعضها کما فرضنا ان یقبل الاثر) خط نستعلیق ۲۹ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۱۷۶ برگ. اندازه ۲۵ در ۱۸ وقفی نائینی (۷۷۱)

۸۷۵ شفاء ج ۱

عربی مکرریش ـ این نسخه ازآغاز تاپایان فن پنجم را دارد

آغاز (فی السماع الطبیعی وهو اربع مقالات واذ قد فرغنا) انجام (یکون ذخیرة

آغاز (الحمدلله الذی تجلی لقلوب العارفین باسرار المبدء والمعاد) أنجام (فانه مشتق من الالوکه وهی الرساله) کاتب عبدعلی خراسانی قاینی سربیشگی. تاریخ کتابت ۱۲۲۷ خط نسخ ۱۹ سطری ـ اشراق وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۱۱ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی تاج ماه بیگم سال وقف ۱۲۶۲ « ۷۸۱ »

۸۸۳ شواهد الربوبیه

عربی مانند پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی تجلی) انجام « فانه مشتق من الالوکه وهی الرساله » تاریخ تحریر ۱۲۵۰ خطنسخ ۱۸ سطری ـ اشراق وعناوین بشنجرف. دارای ۱۴۳ برگ. کاغذنسخه حنائی رنگ. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی « ۷۷۹ »

۸۸۴ شواهد الربوبیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی تجلی) انجام « فانه مشتق من الالوکه » کاتب محمد جعفر ـ تاریخ تحریر ۱۲۵۵ خط شکسته ونستعلیق ۱۳ سطری ـ بین سطور برگ اول و دوم طلا اندازی. اشراق و عناوین بشنجرف ولاجورد نوشته شده. دارای ۱۹۷ برگ. مجدول به تحریر وطلا بسه جدول ـ اندازه ۱۹ در ۱۱ وقفی نائینی « ۷۸۴ »

۸۸۵ شواهد الربوبیه

عربی. مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی تجلی) انجام (فانه مشتق من الالوکه) خط نسخ ۱۹ سطری. دارای ۱۷۵ برگ. عناوین را درچند برگ اوائل باشنجرف نوشته ودر بقیه سفید ونانویس است. اندازه ۲۲ در ۱۴ وقفی نائینی (۷۷۸)

۸۸۶ شواهد الربوبیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی تجلی) انجام (فانه مشتق من الالوکه) خط شکسته ونستعلیق ۱۶ سطری ـ برگ اول دارای سرلوح زمینه طلا. حاشیهٔ این برگ و برگ دوم گل بوته وطلا اندازی ـ اشراق وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۱۷۳ برگ و مجدول بتحریر و طلا بدو جدول ـ اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی نائینی « ۷۸۲ »

۸۸۷ شواهد الربوبیه

عربی مکرر پیش ـ این نسخه تامشهد سوم را دارد آغاز (الحمدلله الذی تجلی لقلوب العارفین) انجام (المؤیدین بالوحی والانباء انشاء الله) خط نسخ ۲۰ سطری ـ اشراق وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۸۷ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی نائینی « ۷۸۰ »

بن ایوب حسینی قندهاری هروی حنفی ـ از مردمان نیمهٔ اول سدهٔ ۱۳ ه ـ ق است که پس از پدر مسند قضاء هرات را اشغال نمود. کتاب درمطاعن واحتجاجات و رد بر شیعه است که بنام فرزندش قضی فیض الله تألیف کرده. کتاب مرتب بریك مقدمه وچهار فصل وخاتمه است: مقدمه درذکر فرق اهل تشیع ـ فصل اول در عقائد طایفهٔ امامیه و فرقهٔ اثنی عشریه ۲ـ در رؤیت حق تم ۳ـ در بیان اثبات خلافت عمر . ۴ـ درذکر بعضی ازمطاعن ومسائل مردوده . خاتمه در ایراد مسائل باطله ـ تاریخ تألیف سال ۱۲۲۹ است. جای عناوین فصول سفید است .

آغاز (حمد بیحد مرخالقی را سزا است که از پشت افلاك تا روی خاك جزوی از اقطار مملکت اوست) انجام (زیاده اگر کس است همین قدر بس است وعلیه التوکل و الاعتماد فی المعاش والمعاد) خط نستعلیق وشکسته ۲۱ سطری. دارای ۷۷ برگ ـ اندازه ۲۶ در۱۵ وقفی نائینی « ۷۷۶ »

۸۸۰ شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام ج ۱

عربی مکررشماره ۱۶۷ شارح عبد الرزاق لاهجانی. بروایت روضات الجنات این کتاب یکی از دوشرح شارح است برتجرید . این نسخه تا آخر مقصد اول را دارد.

آغاز (ربنا افتح بیننا وبین قومنا بالحق وانت خیر الفاتحین) انجام (لحصول البرودة وعلة معدة ذاتیه له ایضا) کاتب علی قمی ـ تاریخ کتابت ۱۲۶۵ خط نسخ ۲۳ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۲۷ برگ. اندازه ۲۸ در۱۸ وقفی نائینی (۷۷۷)

۸۸۱ شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام ج ۲

عربی . این نسخه تنها شرح مقصد دوم را دارد وبقیه را کاتب ننوشته .

آغاز (المقصد الثانی فی الجواهر والاعراض وفیه فصول خمسه اربعة منها فی الجواهر) انجام (وقال لافرق بین قولنا لیغیر ویتحرك) تاریخ کتابت ذیقعده ۱۲۴ ، خط نستعلیق ۱۷ سطری. دارای ۳۲۹ برگ. اندازه ۲۱ در۱۵ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ (۳۳۱)

شواکل الحور فی شرح هیاکل النور

شماره ۸۶۶ را به‌بینید .

۸۸۲ شواهد الربوبیه فی مناهج السلوکیه

عربی مکررشماره ۱۷۴ مؤلف ملا صدرا . دورهٔ جامع وخلاصهٔ حکمت متعالیه است. که مرتب است بر ۵ مشهد (ترجمه وحاشیهٔ آنرا بشماره های ۴۰۴ و۵۳۱ به‌بینید) نسخه بچاپ رسیده است .

آغاز (الحمدلله وبحول‌الله وبقوة الله وصلی الله علی النبی وآله) انجام (وفرو مایکان بروجهمند ازفرومایکی/ وحدت‌خط نسخه با خط رسالهٔ که بشمارهٔ ۶۱۶ است‌میرساند که این نسخه نیز دراوائل سدهٔ ۱۳ نوشته‌شده است . خط‌نستعلیق ۱۸ سطری ـ عناوین وابواب بشنجرف نوشته شده . کاغذ نسخه آبی وسفید وحنائی رنك ـ دارای ۳۱ برك . اندازه ۲۲ در ۱۴ وقفی عضد الملك درسال ۱۲۷۶ (۷۸۷)

(حرف ض)

۸۹۰ ضیاء العین

عربی ـ مؤلف غیاث الدین منصور دشتکی . حاشیه برشرح‌حکمت العین‌شمس‌الدین بخاری است . این کتاب در مجالس المؤمنین بنام حاشیه ذکر شده . لیك کاتب در آخر نسخه کتاب را بنام مذکور ضبط کرده است . نسخهٔ موجود تا اوائل بحث اول از امور عامه را دارد .

آغاز (اللهم ارنا بعین حکمتك حکمة العین) انجام (وهو اعتقادنا بان‌الخصوصیة موجود مطلقا) کاتب لطف الله ـ تاریخ کتابت ذیقعده ۱۰۴۹ خط‌نستعلیق ۱۹ سطری ـ دارای ۱۹ برك . اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی‌نائینی « ۷۸۸ »

طرائف فی مذهب الطوائف

درباب اخبار به بینید

(حرف ع)

۸۹۱ عذاب النّواصب علی الجاحد النّاصب ج ۱

عربی ـ مؤلف ابوعلی محمد بن اسمعیل بن عبد الجبار بن سعد الدین گیلانی . متولد درذیحجة ۱۱۵۹ متوفای ۱۲۱۵ در کربلا (۱) رجالی معروف صاحب کتاب‌منتهی المقال . نسبش به شیخ الرئیس منتهی است واز شاگردان وحید وصاحب ریاض است‌کتاب در رد نواقض الروافض میر مخدوم شریفی گرگانی است‌که بمأثورات اهل سنت احتجاج نموده ـ این‌جلد بدین نمط مبوّب ومرتب شده : مقدمه ۱ـ فی فساد ما احدثه القوم من القول بعدالة الصحابه ۲ فی عدم الاعتماد علی احادیثهم ۳ـ فیه مقصدان وخاتمه المقصد الاول فی بیان ان‌مذهب الامامیه‌مذهب اهل البیت ع ۲ـ فی وجوب التمسك بمذهب اهل البیت خاتمه فی نبذةمن احوال الائمه الاثنی‌عشر ع .

(۱) هدیة الاحباب

[حرف ص]

۸۸۸ صراط المستقیم

عربی مصنف میرداماد ـ کتاب فلسفی مغلق وغامضی است ودروصفش گفته شده: صراط المستقیم میرداماد ـ مسلمان نشنود کافرمبیناد . نسخه ناقص است. موجودی ترعهٔ دوم از مساق اول درمبحث انحاء حدوث زمانی است .

آغاز موجود پس از تسمیه (والاعتصام بالعزیز العلیم رب لا اتق الابك ولا اتكل الا علیك) انجام (یقضی بنا الی سلوك سبیل التطویل) خط نستعلیق ۱۴ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۸ برگ، اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی ابن خاتون « ۷۸۶ »

۸۸۹ صناعیه

فارسی مکرر شمارهٔ ۲۰۲ تصنیف میر ابوالقاسم فندرسکی معروف بمیرفندرسکی (۱) مدفون درتخت فولاد اصفهان ـ میر ازحکماء وادباء ممتاز درفنون حکمت وطب وریاضی واستاد مسلم دورهٔ خود بوده وپس از برگشت ازهندوستان دراصفهان متوطن گشت باوجود فضل وکمال ازمصاحبت ومعاشرت اهل جاه وجلال احتراز میفرمود وبیشتر لباس فرومایه وپشمینه می پوشید ومجالس وموانس فقراء واهل حال بود وبتجلیه وتصفیهٔ نفس میکوشید. ونزد شاه عباس کبیر معزز بود . (۲) تاریخ وفاتش بنقل هدیة الاحباب ازلوح قبرش ۱۰۵۰ است لیك درآخر این نسخه سال ۱۰۴۹ نوشته شده ورباعی زیررا که حاوی مادهٔ تاریخ وفات است آورده : « ناشد زجهان خسرو فوج دانش » « شد بحر جهان تهی زموج دانش » « تاریخ وفاتش زخرد جستم گفت » ـ (۱۰۴۹) ـ « صدحیف زآفتاب اوج دانش » مؤلف مقصود ازاین رساله رادر دیباچه چنین ذکرنموده: « غرض ازین رساله بیان حدصناعت ومنفعت صناعت و اختلاف صنایع درمنافع که موجب اختلاف مراتب صناعانست وتحریص بر اقتناء صنایع هرکسی را لایق باستعداد او وتحذیر از صنایع کم نفع وکم شرف وبیان آنکه صنایع متناهیند بالفعل وغیرمتناهیند بالقوه وبیان آنکه غایت بعضی صناعات موضوع صناعت دیگرمیشود تامنتهی شود بصناعتی که غایتی ورای اونیست) رساله مرتب است بریکمقدمه و ۲۳ باب وچاپ شده .

(۱) الذریعه (ج ٤ ص۱۱) نسب مؤلف را چنین ضبط کرده : « الامیر ابوالقاسم بن میرزا بزرك بن میر صدرالدین الموسوی من ولد ابراهیم المرتضی المعروف بالمیر الفندرسکی »

(۲) ریاض العارفین • روضة الصفاء ناصری

ساده بطور سؤال وجواب درعقائد امامیه.

آغاز پس ازخطبه ونام مؤلف (که این رساله ایست مختصر درواجبات عقلیه که جمع کردم آنرا ازجهت التماس بعضی ازطالبان علوم دینیه) انجام (پس وقوع اینهمه واجب بود و واقع خواهد شد . والله اعلم بالصواب) درآخررساله تاریخی نوشته‌شده که‌درست‌خوانده نمیشود وطوری نوشته‌شده که‌مردد بین این دو رقم : « ۱۰۵۱ » ـ « ۱۰۷۱ » است وعبارت قبلی از تاریخ مذکور این است: « تمام شد کتاب عقاید دینیه درعشرون شهرشوال سنه » پس‌ازاین در۶ صفحه در بیان شهداء از امام زادکان خوردسال است. خط‌نستعلیق ـ ۱۰ سطری، دارای ۲۹ برگ ـ اندازه ۱۵ در۱۰ وقفی نادرشاه سال‌وقف ۱۱۴۵ « ۷۹۷ »

۸۹۵ عقلة المستوفره

عربی ـ مؤلف محیی‌الدین محمد معروف بابن‌عربی ـ رساله ایست عرفانی دربیان نظم وترتیب عالم علوی وسفلی ومرتب است بر ۱۴ باب: ۱ـ فی نظم مایحتوی هذا الکتاب ۲ـ الکمال الانسانی ۳ـ فی خلق الارواح المهیمة والعنصر الاعظم ۴ـ فی‌خلق العقل الاول ۵ ـ فی ذکر العرش ۶ـ فی‌ذکر العرش العظیم ۷ـ العرش الرحمانی ۸ـ العرش الکریم ۹ـ فلک البروج ۱۰ ـ فلک الکواکب الثابتة ۱۱ ـ خلق الدنیا ۱۲ ـ الاستحالات ـ ۱۳ـ فی النکاح والتوالد ۱۴ـ فی الانسان

آغاز (الحمدلله الواهب الذی افتتح وجود السوی والارواح المهیمة) انجام (ولست بغیرلکم فکن بی انتا) خط‌نسخ ۱۹ سطری ابواب وعناوین بشنجرف‌نوشته شده ـ دارای ۲۴ برگ. اندازه ۱۸ در۱۲ وقفی تاج ماه بیگم سال‌وقف ۱۲۶۲ « ۷۹۸ »

۸۹۶ عمدة العقائد

عربی ـ مؤلف ابو البرکات حافظ‌الدین عبد الله بن احمد بن محمود نسفی حنفی ایذجی متوفای ۷۱۰ در ایذج اصفهان (۱) مختصریست کلامی در بیان اصول اعتقادات اهل سنت ومرتب است بر۱۸ فصل: ۱ـ قال اهل الحق حقایق الاشیاء ثابته ۲ـ العالم محدث ۳ـ صانع العالم واحد ۴ـ صانع العالم لیس بعرض ۵ ـ صانع العالم الحی ۶ـ صانع‌العالم متکلم‌بکلام واحد ازلی ۷ـ التکوین غیرالمکون ۸ـ صانع العالم اوجده باختیاره ۹ـ صانع العالم حکیم ۱۰ـ رؤیة الله بالابصار ۱۱ ـ ارسال الرسل مبشرین ۱۲ ـ ثم ان نبینا ۱۳ ـ الاستطاعه مقارنة للفعل ـ ۱۴ـ افعال العباد و جمیع الحیوانات مخلوقه الله تعالی

(۱) الاعلام ج ۲ کشف الظنون ج ۲

آغاز (الحمدلله محق الحق بایاته) انجام موجود (روی جدنا عن جبرئیل عن الباری) پس ازاین یکصفحه حل رموزی است که مجلسی برای بحار الانوار وضع نموده. درحاشیه آن مسطوراست: « حرر فی دارالعباده بید العبد الذلیل محمد بن اسمعیل بن ایضم رهم (کذا) فی ثانی جمادی الثانی سنه ۱۲۱۵ » گمان میرود که نسخه مسوده بخط دستی مؤلف باشد. خط نسخ مختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳٦۸ برگ ، اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی فهرستی (۷۹۱)

۸۹۲ عرض نامه

فارسی ـ مؤلف بابا افضل کاشانی ـ رساله در شرح برخی ازمباحث و موضوعات طبیعی والهی است . مؤلف آنرا چنین توصیف نموده: « واین نامه را که دروی حکایت وصفت انواع هستیهای کلی رانده شد » تا آنجا که گوید « وسختیهای او آگهی دهد از معلومات دائم باقی نه ازجزویات فاسد و گرونده ومستحیل » تا آنجا که گفته « بلکه آنخاستیم که کائنات این عالم ومتولدات وحوادث نا آمده را بیان کی بودن وشرح چگونگی بدهیم » رساله پس ازدیباچهٔ مفصل درصفت حال وفایده این رساله و اندرز طالبان علم در چهار عرض صورت گرفته وهر عرضی حاوی درهائی ازسخن است : ۱ـ عرض اجسام که دربایهٔ انفعال وقبول کنش اند ـ در ۱۵ در ۲ـ عرض کنندکان وکارگران در اجسام عالم وجسم مردم در ۵ در ۳ـ عرض دانشهای مردم واقسام آن در ۱۷ در ۴ـ عرض دانندکان وبیان ماهیت وانیت داننده در ۷ در.

آغاز (خداوندا بفزونی جود وفروغ وجودت کهجان بوی جویا وخرد بدو کویاشد) انجام (والحمد لمن هو بذاته حمید وهی علی کل شئی شهید) خط نستعلیق بسیارخوب ۲۵ سطری عناوین باشنجرف نوشته شده . دارای ۲٤ برگ. مجدول به تحریروطلا بدو جدول ـ اندازه ۴۳ در ۲٦ وقفی نائبی «۷۹۲»

۸۹۳ عرض نامه

فارسی مکرریش ـ آغاز (خداوندابفزونی جودوفروغ وجود) انجام (والحمد لمن هو بذاته حمید وهوعلی کل شئی شهید) خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۴۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱٤ وقفی نائینی «۷۹۳»

۸۹۴ عقائد دینیه

فارسی ـ مؤلف ضیاء الدین بن سدید جرجانی ـ ترجمه اش بنظرنرسیده. مختصریست

ومعرفت الله که مطالب آن درعنوان یکمقدمه و«۳» عین » وخاتمهٔ صورت گرفته. درآخر نسخه بنام مذکور ضبط شده ودرصدر نسخه نوشته شده: «عین فردوس لجنات النعیم» شاید این عبارت ماده تاریخ تألیف باشد «۱۱۳۶»

آغاز عناوین مطالب بشرح زیر است : مقدمة التعریف بالممیز الذاتی حد و العرضی رسم فمع جنس قریب تام وبدونه ناقص والذاتی حقیقی واعتباری فان للعقل ان یعتبر فی مفهوم البسیط أجزاء اعرف منه بوجه فی التعریف لضرورة التوصیف ولاشئی اعرف من النور - عین الوحدة کون لایتحقق فیه غیره - عین ۳ - وجب علی العاقل ان یعلم کنه حقایق اصول الممکنات - عین اذا کان النور الجاعل الحقیقی فی غایة صفاء قمراء الکمال - خاتمة لیعلم ان العاقل لا یمکن المجهول من غیر سلوك العقل - نسخه محشی بحواشی مؤلف است.

آغاز (الحمدلله الواحد الاحد فی غایة الکمال) انجام (علی غایة الغنی ونهایة الجمال) تاریخ کتابت ۴ شوال ۱۱۸۴ درشیراز - خط نسخ ۱۷ سطری عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۸ برك. اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی «۸۰۳»

۹۰۰ عین الیقین فی اصول الدین

عربی - مؤلف محمد بن شاه مرتضی بن شاه محمود معروف بملامحسن کاشانی متخلص بفیض متولد ۱۰۰۷ متوفای ۱۰۹۱ مدفون درکاشان - فقه وحدیث را در شیراز خدمت سید ماجد بحرانی وعقلیات را نزد ملاصدرا تحصیل وتکمیل نمود وهم بشرف دامادی ملاصدرا نائل شد. از اعلام جامع ومشایخ اجازه بشمار است. نزد شاه عباس صفوی دوم اعزاز واحترام تمام داشت . این کتاب که ملقب بانوار واسرار است لباب حکمت ذوقی است که مرتب بر یکمقدمه و دو مقصد است : اما المقدمه ففیها خمسة مطالب. مقصد اول « در اصول علم» ففیه اربعة وعشرون مطلبا ۲ (درعلم باسمان و زمین ومابینهما) ففیه احدی و عشرون مطلبا - آغاز (سبحان من حارت لطائف الاوهام فی بیداء کبریائه وعظمته) انجام (کمل انوار الحکم واسرار الکلام والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا) تاریخ فراغت ازتألیف سال ۱۰۳۶ است. بطوریکه درپشت برك اول وهم درپشت برك آخر نسخه نوشته شده این نسخه رونویس ازنسخهٔ أصلی شده وفرزند مؤلف علم الهدی محمد درسال ۱۰۸۵ درکاشان آن را تصحیح ومقابله نموده است. خط نسخ ۲۵ سطری - فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۸۲ برك. اندازه ۲۳ در ۱۶ وقفی قائم مقام « ۸۰۴ »

۹۰۱ عین الیقین فی اصول الدین

عربی - مکرویش - آغاز (سبحان من حارت لطائف الاوهام) انجام (کمل

۱۵ ـ تکلیف مالایطاق غیرجایز ۱۶ـ الایمان بالله فرض ۱۷ ـ کل ماورد به السمع ولایاباه العقل یجب قبوله ۱۸ـ لابد للمسلمین من امام . نسخه دارای حواشی ازصابونی وغیره است.

آغاز پس از دیباچه (جمعت فی هذا المختصر عمدة عقیدة اهل السنة والجماعة قدس الله ارواحهم اجابة للسائلین وصونا لهم عن عقاید المبطلین) انجام (تمت بعلی رضی الله عنهم اجمعین) خط نسخ ۱۲ سطری. دارای ۳۲ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی خواجه شیر احمد ـ « ۷۹۹ »

۸۹۷ عنقاء مغرب فی معرفت ختم الاولیاء وشمس المغرب

عربی ـ مؤلف محیی الدین ابن عربی. کتابی است عرفانی محض دربیان مقام انسان از مقابلهٔ آن بعالم علی الاطلاق وجهت خلافت وتدبیر . تاریخ تألیف سال ۹۳۲ است .

آغاز پس از نام مؤلف (حمدت الهی والمقام عظیم) انجام (عند فناء العدد الوتر المذکور فی الشعر) تاریخ کتابت ۱۴ ربیع الثانی ۱۱۳۱ پس ازین شرح عبارتی از کتاب ضمن ٤ صفحه ضمیمه است . خط نسخ ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته . دارای ۷۰ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی نائینی « ۸۰۰ »

۸۹۸ عین الحکمه

فارسی ـ مکرر شماره ۲۰۷ مؤلف میرقوام الدین تهرانی ازافاضل نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۱ کتابی است درحکمت که گویا پیش ازمبحث صدورموجودات از مبدأ را نوشته است. کتاب پس از مقدمهٔ دربیان موضوع علم حکمت بره فصل ترتیب یافته : فصل ۱ درتقسیم موجود بواجب وممکن ۲ـ درتقسیم موجود بواحد و کثیر ۳ـ درلواحق وحدت و کثرت ۴ـ در تعریف کلی و جزئی . ۵ـ درتحقیق جنس وفصل ونوع ۶ـ درتحقیق ماهیت مضاف ۷ـ درتحقیق ماهیت جسم و اثبات ترکیب او ۸ـ درتقسیم علت ـ ۹ـ درتحقیق فاعل و غایت ۱۰ ـ در تحقیق صدور موجودات از فاعل بالذات ورجوع موجودات باو .

آغاز (شکر وسپاس مرخدایرا که نمود بما راه راست را ودرودوسلام بربهترین خلق او محمد وآل او اجمعین اما بعد بدان بدرستی وتحقیق که هرعلمی را ناچار است ازسه چیز) انجام (سبحان ربك رب العزة عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین) ضمن ۶ صفحه قسمتی از رسالهٔ خلق اعمال دوانی ضمیمه است ـ خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ عناوین وفصول بشنجرف نوشته شده ـ کاغذ کتاب برنگ آبی وسفید. دارای ۲۹ برگ. وموریانه خورده اندازه ۲۲ در ۱۳ وقفی فهرستی « ۸۰۱ »

۸۹۹ عین الفردوس

عربی ـ مؤلف از فضلاء امامیه است که شناخته نشد . مختصریست دراثبات مبداء

الشر الذی لابد منه کان الشر حینئذ اکثر) خط نستعلیق شکسته ۱۶ سطری ـ دارای ۶ برگ، اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی « بهبینید رسالة الطیر شماره ۶۶۴ حکمت ص ۱۱ » (۵۹۳۹)

[حرف غ]

۹۰۵ غایت الامکان فی درایة المکان

فارسی ـ مؤلف بضبط کاتب این نسخه تاج الدین محمود اشنهی است وبضبط کاتب در نسخهٔ که بسال ۷۰۰ نوشته شده وبشمارهٔ ۹۰۶ است تاج الدین محمود بن خداداد اشنهی است. کشف الظنون (ج ۲ ص ۱۴۶) این رساله را بنام غایت الامکان فی معرفة الزمان و المکان تألیف شیخ محمود اسنوی ضبط کرده . ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسید . درصفحهٔ ملحق بهنسخه بخط تازهٔ ترجمهٔ مؤلف چنین آورده شده: «رسالة غایة الامکان فی درایة المکان تصنیف الشیخ الاجل تاج الدین محمود الاشنوی وکانه (کذا) تلمیذ الشیخ شمس الدین محمد بن عبد الملک الدیلمی صاحب المقامات العالیه والصفات الکثیره فی حقایق التصوف واکثر ما فی هذه الرسالة هو من معارف هذا الشیخ ورایته فی مصنفاته بیسط اکثر من هذه الرساله وهو ایضا ذکر فی رسائله وقایع هذ الشیخ محمود المذکور ووقایعه وحالاته قدس الله تعالی روحهما وعظم فتوحهما وقبر المصنف فی داخل بلدة هرات قریب درب خوش مع قبر شیخه السلطان مجد الدین الاسفراری المشهور بطالبه ذکر الشیخ نجم الدین رازی صاحب المرصاد فضله و کماله فی تفسیره الذی کتب فیه الاشارات والتاویلات وعده من سلاطین الصوبیة (کذا) قدس الله ارواحهم الطاهره ومتعنا ببرکاتهم والی المصنف یتصل خرقة الشیخ علاء الدوله قدس الله تعالی سره العزیز نقل هذا کله بواسطه واحده من خط المولی المتصوف مولانا حافظعلی الجامی قدس سره) رساله در بیان تنزیه وتقدیس حقتعالی ازحیز ومکان وزمان وتوضیح وتفسیر آیات واخباریکه موهم نسبت مکان وزمان است بخدای تعالی .

آغاز (الحمدلله الذی لا آخر لاولیته ولا اول لاخریته ولابطون لظاهریته ولاظهور لباطنیته ولا کیف لذاته) انجام (آنکه شب عید هلالی بدید نیست چون آنکسکه خیالی بدید) پس ازین در ۱۳ صفحه مقاله ایست ازمؤلف درمعرفت الله . خط نستعلیق ۱۵ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۴۱ برگ . ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا اندازه ۲۳ در ۱۴ وقفی نائینی «۷۹۶»

۹۰۶ غایة الامکان فی درایة المکان

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی لاآخر لاولیته) انجام (ونزاعت شیطانی نکه دارد بلطفه وسعة رحمته وآخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی نبیه محمد وآله اجمعین) وجدیت خط نسخه بانسخه ۳۹۸ که ضمیمه همین نسخه است میرساند که این نسخه هم درمحرم ۷۰۰ نوشته شده است . خط نسخ ۱۹ سطری عناوین بشنجرف نوشته . دارای

انوار الحکم واسرار الکلم والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا) کاتب نصیر الدین محمد بن علی ـ تاریخ کتابت ۱۱۰۰ خط نسخ نصف اول نسخه ۱۷ سطری ونصف دوم ۲۱سطری فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۲۹۲ برگ. اندازه ۱۹ در۱۴ وقفی شجیعی ـ سال وقف ۱۳۱۵ شمسی. «۸۰۵»

۹۰۲ عیون الاسرار المکتومه

فارسی ـ مؤلف محمد علی بن محمد حسین بن محمد سید بن حاج محمد صالح بن محمد سعید خلخالی که در تاریخ کتابت نسخه زنده بوده . رساله در بیان شناسائی وحی والهام وکشف ونبوت وولایت است که بخواهش میرزامحمد علیخان حاکم لاهجان تألیف کرده تاریخ فراغت از تألیف سال ۱۲۶۲ است. رساله مرتب بر ۹ فصل وخاتمه است: ۱ـ درفرق میان وحی والهام ۲ـ دربیان وحی ۳ـ دربیان اقسام خواطر ٤ـ دربیان کشف ۵ ـ فرق میان رسول ونبی وولی وامام ٦ـ درمعنی نبوت وولایت ۷ـ دراعتبارات نبوت وولایت ۸ـ درتعیین خاتم نبوت وولایت مطلقه ومقید. ۹ درشمهٔ ازاوصاف حقیقت محمدیه ص خاتمه درشرح حدیث حقیقت

آغاز (الحمدلله الذی سخر بقدرته النجوم السوالك) انجام (درمحضرخاطرشریف حاضر فرمایند) کاتب محمد کریم بن علی اکبر طبیب سالیانی . تاریخ کتابت ۱۱ ربیع الاول ۱۲٦۳ در مدرسه مستوفی رشت. خط نستعلیق وشکسته ۱۹سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده. کاغذ نسخه ـ آبی وسفید ـ ودارای ۱۸ برگ. اندازه ۲۲ در۱٦ وقفی فهرستی . «۸۰٦»

۹۰۳ عیون المسائل ونتایج العلوم

عربی ـ مصنف ابونصر فارابی ـ رساله ایست در اثبات مبداء وبیان پیدایش موجودات (۱) رساله ضمن مجموعهٔ فلسفه بچاپ رسیده.

آغاز (العلم ینقسم الی تصور مطلق کما یتصور الشمس والقمر والعقل والنفس) انجام (وان فات الخیر الکثیر الذی یصل الی ذلك الشیئی لاجل الیسیر من الشرالتی لابد منه کان الشرح «کذا» اکثر) تاریخ کتابت محرم ۱۲۸٦ خط نستعلیق خوب ۱۵ سطری . دارای ۵برگ. اندازه ۲۲ در۱۴ وقفی قائم مقام (۸۰۷)

۹۰۴ عیون المسائل

عربی منکرؤیتش ـ آغاز (رب انعمت فزد العلم ینقسم الی تصور مطلق) انجام (من

(۱) عیون الانباء (ج ۲ ص ۱۴۰) یکی ازتصنیفات فارابی را بنام (کتاب عیون المسائل علی رای ارسطوطالیس) ضبط کرده وآنرا چنین توصیف نموده : (وهی مائه وستون مسئلة جوابات لمسائل سئل عنها وهی ثلاث وعشرون مسئلة) توصیف مذکور میرساند که آنکتاب غیر از این رساله است.

کتب خطی

۹۱۰ فتوحات

عربی مکرریش ـ این نسخه تنها باب ۲۸۴ و۲۹۸ را دارد.

آغاز موجود (فی‌معرفة منزل المجارات‌الشریعة) انجام موجود (والله یقول الحق و هو یهدی السبیل) خطنستعلیق ۲۱سطری ـ دارای ۱۰ برك. اندازه ۱۸ در۱۲ وقفی تاج ماه بیگم سال‌وقف ۱۲۶۲ « ۸۱۱ »

۹۱۱ الفرآئدفی حل شرح العقائد

عربی ـ مؤلف محمد بن ابی شریف قدسی متوفای ۹۰۵ حاشیه برشرح عقائدتفتازانی است . آغاز پس ازنام محشی (حمدا لمن دل نظام خلقه الباهر علی‌وحدانیته) انجام ـ (والله ولی‌التوفیق والهادی الی سواء الطریق والحمدلله وحده وصلی‌الله علی محمد و آله وسلم وحسبنا الله ونعم الوکیل) کاتب احمد بن عبد الحق بن شرف الدین ـ تاریخ کتابت شعبان ۹۰۳ درمصر درزاویهٔ بسطامیه ـ نسخه درزمان محشی نوشته‌شده. پس ازین ضمن سه صفحه دستورسلوك وتوصیه ایست اخلاقی ازشهاب‌الدین عمر سهروردی. خطنستعلیق مختلف السطر ـ اقوال بشنجرف‌نوشته‌شده ـ دارای ۹۴ برك. اندازه ۱۸ در۱۳ وقفی‌نائینی«۸۱۴»

۹۱۲ فصل الکلام

فارسی ـ مؤلف‌شناخته‌نشده. ردی‌است از فرقهٔ بابیهٔ ازلی برفرقهٔ بهائی ـ نسخه‌دراصل عربی بوده وبفارسی ترجمه شده است .

آغاز (بسم الله الامنع الا قدس جل جلاله الحمدلله الذی‌هدانا لما ارتضاه من الدین) انجام (ولطافیتك یا ارحم الراحمین یا اکرم الا کرمین و یاجواد السائلین) خط نسخ ۱۷ سطری ـ دارای ۳۵ برك. اندازه ۲۱ در۱٤ وقفی‌نائینی (۳۶۶)

۹۱۳ فصوص الحکم

عربی‌مکررشمارهٔ ۲۱۰ ـ مؤلف محیی الدین محمد معروف بابن عربی مرید شیخ ابوالحسن علی‌بن عبدالله بن جامع (یا سلام) وشیخ ابومدین مغربی‌است . مختصری‌است کشفی وشهودی درلباب عرفان که هرعنوان ۲۷ فص صورت گرفته است. مؤلف این کتاب‌را تلخیص نموده و ملخص را نقش الفصوص موسوم داشته است . (شروح این کتاب را به شمارهای ۴۱۸ و۸۲۳ و۸۲۸ و۸۴۱ و ۹۳۰ وشرح نقش الفصوص‌را بشمارهٔ ۱۰۵۸ به‌بینید)

آغاز (الحمدلله منزل الحکم علی قلوب الکلم) انجام (والشیئی لا یقال فیه یسع نفسه ولالایسعها فافهم والله یقول الحق‌وهو یهدی السبیل) تاریخ کتابت ۳ شعبان ۱۲۳۲ خطنستعلیق ۱۹ سطری ـ عناوین بشنجرف‌نوشته‌شده. دارای ۴۴ برك. اندازه ۲۱ در۱۵ وقفی‌نائینی (۸۱۶)

۳۴ برگ، اندازه ۲۰در۱۰ « به‌بینید. اصول عقائد شماره ۳۵۲ حکمت ص۳۴» (۵۹۱۵)

۹۰۷ غنچهٔ باز درشرح گلشن راز

فارسی - شارح سید حسین بن سید محمد رضا - شرحی است منظوم بنحوهٔ تعلیق مستزاد برمثنوی گلشن راز که آن را درمحرم ۱۳۰۸ بصدر اعظم ایران اهدأ وبنام اوممنون نموده است. دستخط مؤلف هم‌درنسخه درج است - نسخه دارای خطبهٔ عربی منثور و فارسی منظوم است .

آغاز نسخه (باسمك الجامع المحیط بکل موجود اللهم یا باهر الجود وقیوم الوجود) آغاز شرح (بنام آنکه جان‌را فکرت آموخت - قبای عاشقی دوخت) انجام (چراغ دل بنور جان بر افروخت - سراپا جان ودل سوخت- کشاد نصرتش هردم فزون باد - بدار الملك ارشاد- که عین الدین بوقت خوش کند یاد - دوصد رحمت براوباد) - خط‌نستعلیق ۱۴ سطری، دارای ۵۰ برگ، اندازه ۲۶در۱۵ وقفی‌نائینی «۸۰۸»

(حرف ف)

۹۰۸ فتوحات‌المکیة فی‌معرفة اسرارالمالکیة والملکیة

عربی - مؤلف شیخ محیی‌الدین معروف بابن‌عربی - بزرگتر وجامع ترین کتابی است درعرفان وتاویل وآداب سلوك وغیرها که از مکاشفات شیخ است درمکه ومرتب است بر ۵۶۰ باب وچاپ هم شده است . نسخهٔ موجود تاباب۷۸را دارد - (حاشیه بر این کتاب را بشمارهٔ ۵۷۶ خطی‌بنام‌ردود وقود ومنتخب ازمختصرش را بنام کبریت الاحمر ضمیمهٔ‌شمارهٔ ۶۶۹ چاپی به‌بینید)

آغاز (الحمدلله الذی اوجد الاشیاء عدم) انجام (لها الف درجة ونلین درجة وهو یهدی الی‌سبیل الرشاد) کاتب محمد ابراهیم میبدی، تاریخ کتابت ۱۰۸۵ دراصفهان، خط‌نسخ ۲۱ سطری ، دارای ۹۰۶ برگ، اندازه ۲۵در۱۶ وموریانه‌خورده . وقفی‌نائینی « ۸۰۹ »

۹۰۹ فتوحات

عربی‌مکرربیش - این نسخه‌تنها باب ۲۹۵ و۳۷۱ را دارده.

آغاز موجود (فی معرفة منزل الاعداد المشرفة من الحضرة المحمدیه) انجام (من العقل والاحساس فیما طمنه) صدر نسخه ضمن ۲۴صفحه ومیانهٔ دوباب نیز در۱۱ صفحه وهم ۳ صفحة درآخر قطعات وعبارات متفرقه منقول ازفتوحات وغیره است . خط‌نسخ مختلف‌السطر عناوین وفصول‌بشنجرف، دارای ۶۷ برگ. اندازه۱۸ در۱۲ وقفی تاج‌ماه بیگم سال‌وقف ۱۲۶۶ « ۸۱۰ »

اقامت داشته (۲)

آغاز پس ازخطبه (فان علم الکلام وان کثر اسراره وبعد اغواره وتشعبت مسائله)
انجام (ولا یضحه بتفریطه وجهله والاشقی مبینا «کذا» وخسرخسرانا مبینا و فقنالله تم لسعادة الاخرة بمحمد وعترته) (اصل فارسی رساله را بشمارهٔ ۹۱۶ وشروح برین ترجمهٔ عربی‌را بشماره های ۱۹۷ و۳۶۸ و۳۹۲ و۴۹۳ و ۱۰۴۰ به‌بینید) تاریخ تحریر ۱۱۰۵ خط نسخ مختلف‌السطر . دارای ۱۲ برگ. اندازه۲۰ در۱۲ واقف‌شناخته‌نشد « ۸۱۷ »

۹۱۸ الفطرة السلیمه

عربی ـ مؤلف حاج‌محمد کریمخان . دورهٔ اعتقاداتی است استدلالی بمسلك شیخیه که مرتب بریك مقدمه وچهارباب وخاتمه است . مؤلف این رساله را بدرخواست حاج‌میرزا محمود اصفهانی تألیف کرده ودر۱۳ رجب ۱۲۷۱ ازتألیف آن فارغ‌شده . نسخه بچاپ هم‌رسیده
آغاز (الحمدلله الذی کان قبل الکان) انجام (لوتدبرت‌فیه استغنیت عن‌سایرالکتب) خط‌نسخ ۲۸ سطری ـ دارای ۱۹۷ برگ. اندازه ۳۵ در۲۲ وقفی حاج سید حسین یزدی سال‌وقف ۱۳۳۶ « ۸۱۸ »

۹۱۹ فیض الالهی

عربی ـ مکررشماره ۱۰۵ منطق. منسوب بشیخ الرئیس است. رساله‌ایست دراصول وحی والهام ومعجزات ومنامات وکرامات وسحر ونیرنك .
آغاز (اعلم ان الافعال والانفعالات تتفاوت بحسب‌تفاوت الامورالعقلیه والنفسیه والجسمانیه)
انجام (ولکن العذر فی الامساك عن تفاصیلها واضح وعند هذا نختم‌الرساله والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا والصلوةعلی‌محمد وآله) خط‌نسخ ۲۷سطری ـ عناوین در متن وحاشیه بشنجرف‌نوشته‌شده‌برك‌اول‌دارای‌یکسرلوح زمینه طلای‌بسیار زیباه دارای۹ برك ومجدول به تحریر ولاجورد و طلا و شنجرف بدو جدول ـ اندازه ۳۰ در۱۸ وقفی‌نائینی «به‌بینید

(۲) دربن‌هنگام‌که این صفحه آماده برای‌چاپ بود ترجمهٔ اوصاف‌الاشراف برای کتابخانه خریده شد . ترجمهٔ اوصاف الاشراف نیز از رکن‌الدین محمد بن علی استرابادی است . ازدیباچه آن معلوم گشت که رسالهٔ جبر وقدر تالیفی خواجه‌نصیرالدین‌طوسی بزبان پارسی بوده ومترجم این‌رساله آن‌را تعریب نموده. رسالهٔ فارسی جبر وقدر تالیفی خواجه‌را درصفحه۱۲۱ بشماره ۶۲۷ وتعریب آن‌را درهمان صفحه بشماره ۶۲۶ به بینید . مترجم دردیباچهٔ ترجمهٔ اوصاف الاشراف آورده است که این رسائل فارسی تالیفی خواجه را نقل وترجمه بعربی نموده: اساس‌الاقتباس. اخلاق ناصری. فصول . شرح کتاب ثمره بطلمیوس . رساله در جبر وقدر .

کتب خطی

۹۱۴ فصوص الحکمه

عربی ـ مصنف ابونصر فارابی. متن موجزی‌است در ربوبیات که در عنوان ۶۸ فص انجامیده وبا شرح بچاپ رسیده ـ نویسنده درصدر نسخه‌اشتباها نوشته: «رسالة الفردوس عن الشیخ الرئیس» وجای کلمهٔ فص‌سفید گذاشته شده ـ شروح این رساله را بشمارهای ۸۳۴ و۸۳۵ و۸۳۶ خطی وهم بضمیمهٔ شمارهای ۱۸۷ و۶۴۳ چاپی به‌بینید»

آغاز (قال الامور الموجوده قلنا لکل منها ماهیه وهویة) انجام (وکل شئی هالك الا وجهه) خط‌نستعلیق ۱۶ سطری دارای ۱۰ برك، اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی‌نائینی«۸۱۴»

۹۱۵ فصوص الحکمه

عربی مکرربیش ـ در این نسخه کاتب بجای کلمهٔ «فص» کلمهٔ «فصل» نوشته‌است

آغاز پس از خطبه (قال‌الحکیم المعلم الثانی ابونصر محمد الفارابی رحمه الله الامور الموجوده) انجام (وکل شئی هالك‌الاوجهه) خط‌نسخ ۱۷ سطری‌عناوین بشنجرف‌نوشته‌شده دارای ۱۰ برك، اندازه ۱۹در۱۲ وقفی‌نائینی «۸۱۵»

۹۱۶ فصول

فارسی مکررشمارهٔ ۲۱۴ ـ مصنف خواجه نصیر الدین طوسی متن فارسی موجز کلامی است که بر ۴ فصل مرتب‌است وهرفصل دارای عناوین (اصل . تبصره) وغیرهما است نسخه تعریب هم شده است : فصل ۱ـ درتوحید ـ ۲ـ درعدل ۳ـ درنبوت واامامت ۴ـ درمعاد « شرح این‌رساله را بشماره ۱۹۵ وترجمهٔ عربی آنرا بشماره ۹۱۷ به‌بینید »

آغاز (هرکه ازچیزی آگاهی‌یابد لابد ازهستی آنچیز آگاهی یافته) انجام (حق تعالی کافه اهل رحمت‌را توفیق دهاد انه خیر موفق ومعین والصلوة علی محمد وآله اجمعین) کاتب شاه محمدبن زین‌العابدین تاریخ کتابت نیمهٔ جمادی الثانی ۱۰۴۲

خط‌نستعلیق ۲۲سطری عناوین‌درمتن‌وحاشیه‌بشنجرف‌نوشته‌شده دارای ۹برك، اندازه ۲۵ در۱۴ وقفی‌فهرستی « به‌بینید اوصاف الاشراف شماره ۳۵۱۰ عمومی اخلاق ص۳۵) « ۶۰۶۵ »

۹۱۷ فصول

عربی، مصنف خواجه نصیر الدین طوسی. مترجم رکن الدین محمدبن علی فارسی جرجانی استرابادی ـ شاگرد علامهٔ حلی است ودرسال ۷۲۸ زنده بوده (۱) ودرعراق عرب

---

(۱) روضات‌الجنات ص۲۶۵ وص۶۰۹ ـ الذریعه ج۱ص۶۳ وج۴ص۱۲۲

التوحید علی النحو الذی ذهب الیه العارفون) انجام (لایحتمله هذا المختصر وهذا آخرما اردنا ان نورده فی هذه الرساله والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی نبیه محمد المصطفی و آله الطاهرین) خط نستعلیق ۱۸ سطری دارای ۱۸ برگ . وموریانه خورده. اندازه ۲۴ در ۱۴ وقفی ابن خاتون سال وقف ۱۰۶۷ « ۸۲۲ »

۹۲۳ قواعد العقائد

عربی مکرر شماره ۲۱۷ مؤلف خواجه نصیر الدین طوسی . دورهٔ مختصر استد لالی اعتقادیات امامیه است . نسخه چاپ هم شده (شرح براین کتاب را بشماره ۲۰۵ خطی بنام « عزیه » وبنام « کشف الفوائد » درباب حکمت چاپی به بینید)

آغاز (الحمدلله المنقذ من الحیره والضلالة) انجام (ولما لابد لهامنه والله اعلم بحقایق الامور ومن لم یجعل الله له نورا فماله من نور) خط نسخ ۲۳ سطری که درمتن وحاشیه نوشته شده ـ فصول بشنجرف - دارای ۶ برگ . ومجدول بشنجرف وتحریر وطلا بچهارجدول اندازه ۳۴ در ۲۶ وقفی نائینی « ۸۲۳ »

۹۲۴ قواعد عقائد آل محمد ص ۴

عربی ـ نظر به آنچه را که کاتب درپشت صفحهٔ اول نوشته مؤلف : عزالدین محمد بن احمد بن احمد بن الحسن الد یلمی (کذ) است . ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسیده. تعبیر کاتب ازمؤلف بجملهٔ : « رحمه الله ورضی عنه » میرساند که مؤلف درتاریخ تحریر نسخه درقیدحیات نبوده. کتاب دربیان عقائد فرقهٔ زیدیه است وبرسه فن ترتیب یافته : ۱ فی بیان قواعدعقائد اهل البیت علیهم السلام .در ۷ فصل ۲ فی بیان ثبوت امامةاهل البیت علیهم من المنقول و المعقول. در ۶ فصل ۳ فی بیان مذهب اهل البیت علیهم السلام فی فروع الدین. در ۵ فصل .

آغاز (الحمدلله الاحد الصمد الذی تنزه عن الفحشاء) انجام (صلوا علیه وسلموا تسلیما) کاتب مهدی بن مهلاویه. تاریخ کتابت جمادی الاول ۱۰۷۴ در شهرستان صنعا. کاتب نوشته است که این نسخه را: « مولانا عین العلماء العاملین وواسطة العقد الثمین من سادات الثال المطهرین محمد بن الحسن بن امیرالمؤمنین المنصور بالله القاسم بن محمد » برای خود وبرای طلاب حق ازشیعیان آل نبی استنساخ نمود . کاتب درصفر ۱۰۷۵ درشهرستان صنعا ازمقابلهٔ این نسخه بانسخهٔ المنصور بالله فراغت یافته خط نسخ ۲۳ سطری ابواب وعناوین بخط درشت ومرکب و شنجرف نوشته شده. دارای ۲۹۴ برگ. اندازه ۳۰ در ۲۱ وقفی قائم مقام « ۸۲۴ »

۹۲۵ قوی وادراکات انسان

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس . رساله درمجموعهٔ « تسع رسائل » بچاپ رسیده.

وسائل اخوان الصفا شماره ۵۸۰ حکمت س ۴۶۷ « ۵۹۰۷ »

[حرف ـ ق]

۹۲۰ قرة العیون فی اعز الفنون

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی ـ دورهٔ مختصر جامعی است درحکمت ومعارف وعقائد که در ۱۲ مقاله ترتیب یافته وهر مقالهٔ حاوی پنج عنوان « کلمة » است. عنوان مقالات :

۱ـ فی معرفة الله تعالی ـ ۲ـ فی صفاته واسمائه سبحانه ۳ـ فی الصنع والبدایع ۴ ـ فی النفوس والاشباح ۵ـ فی حدوث العالم ۶ـ فی القضاء والقدر ۷ـ فی حجة الله تعالی علی خلقه ۸ـ فی فتن هذه الامة ۹ـ فی العلم والایمان ۱۰ ـ فی البرزخ ۱۱ ـ فی نشو الاخرة ۱۲ـ فی البعث والحشر. مادهٔ تاریخ فراغت ازتألیف جملهٔ « مکنونة الکلمات » است که مطابق ۱۰۸۷ است. کتاب چاپ شده .

آغاز (یا مبدع الارکان والاصول) انجام (وملائکة الارض والسماء اجمعین) نسخه مصدر است بفهرست مطالب ـ تاریخ کتابت صفر ۱۲۲۴، خط نستعلیق ۱۰ سطری عناوین بشنجرف وپنج برگ اول نسخه بخط تازه نوشته شده است ـ دارای ۲۳۷ برگ. اندازه ۱۴ در ۹ وقفی وزیر وظایف سال وقف ۱۳۰۹ شمسی « ۸۲۱ »

۹۲۱ قرة العیون

عربی مکرر پیش ـ آغاز (یا مبدع الارکان والاصول) انجام (وملائکة الارض و السماء اجمعین) کاتب زین العابدین. تاریخ تحریر ۱۲۸۴ خط نسخ ۱۸ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۶۳ برگ. ومجدول بلاجورد وشنجرف بدوجدول کاغذ نسخه آبی ـ اندازه ۲۶ در ۱۸، وقفی نائینی « ۸۲۰ »

۹۲۲ قواعد التوحید

عربی ـ نظر بانچه سید حیدر آملی در کتاب جامع الاسرار (درقاعده سیم از اصل سیم) ذکر نموده. مؤلف : صدرالدین اصفهانی معروف بترکه است. رساله ایست درتوحید بمسلک صوفیه . این رساله درکتاب مذکور بنام رساله در اثبات وموجودیه و بداهة وجود مطلق ضبط شده . این رساله باشرحش موسوم بتمهید القواعد بچاپ رسیده . درنسخهٔ چاپی بنام قواعد التوحید ومؤلف آن بنام صدرالدین ابوحامد محمد اصفهانی معروف بترکه تشخیص یافته. ترجمهٔ مؤلف رساله بنظر نرسید (شرح اینرساله را بشماره ۲۲۵ حکمت چاپی ببینید)

آغاز (الحمدلله رب العالمین والصلوة علی نبیه محمد وآله اجمعین فان تقریر مسئلة

آغاز (حمدی که حامدان ملاء اعلی وذاکران کره غبرا از ادای آن عاجز آیند) انجام (شکر که این نامه بعنوان رسید ـ بیشتر از عمر بپایان رسید) کاتب محمد صادق که برای امام وردی بیك حاکم شیراز درسال ۱۰۹۸ نوشته است ـ خط نسخ ۲۷ سطری . برك اول دارای سرلوح زمینه طلا ـ ابواب وفصول درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته ـ دارای ۲۸۲ برك . و مجدول بتحریر وطلا . اندازه ۲۶ در ۱۶ خریداری آستانقدس « ۸۲۶ »

۹۲۸ کاشف الحق

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (حمدی که حامدان ملاء اعلی) انجام (بود پنجاه وهشت بعد هزار ـ که بپایان رسید این گفتار) خط نستعلیق خوب ۲۵ سطری ـ ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده . کاغذ کتاب حنائی رنك ـ دارای ۴۷۷ برك . اندازه ۲۵ در ۱۲ مجدول بتحریر وطلا بدو جدول ـ وقفی نائینی (۸۲۸)

۹۲۹ کتاب درحکمت

عربی ـ کتابی است درحکمت که اول آن افتاده است وموجودی از آن درطبیعیات است ومینماید مؤلف آن ازاعلام نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۱ ببعد است . از برخی قرائن گمان میرود که کتاب « تشریح العالم » تألیف فیض کاشانی باشد ـ جای عناوین وفصول وبخشهای کتاب غالباً سفید است . عناوین مطالب بشرح زیر مرتب است : فی مهیة التکوین وانیسیته ـ فی لمیته و تاسیسه ـ فی النظر فی الفعل والانفعال ـ ان التفاعل یتنازع المتفاعلین فی المحل ـ ان تاسیس الدرجات (کذا) الامزجة الادویه علی هذا الطریق صعب المسلك ـ فی اصول کلیه ـ انه اذا خرج خطوط من مرکز الفلك ـ انه اذا تفاعل جرم صوری ومادی ... فی التکوین اشتدادی وفیه رکنان ۱ فی تقسیم التکوین وفی العناصر استبدادیه واحکامها (در ۱۳ فصل) ۲ فی المرکبات و فیه اطراف (۴ طرف) ۱ فی المبادی الترکیبیته التحصیله والتولیدیه ومسائل هی مبادی الاحکام (در ۷ فصل) ۲ فی المرکبات الاستبدادیه (در ۴ فصل) ۳ فی المرکبات الفضلیه الاستبدادیه ۴ فی المرکبات الغیر المستحکمة الترتیب الاستبدادیه ... فی التکوین الاقترانی وفیه رکنان ۱ فی المبادی الاقترانیه (در ۵ فصل) ۲ فی المرکبات (در ۴ طرف) ۱ ـ فی المرکبات الجمادیه (در ۳ فصل) ۲ فی المرکبات الفضلیه ۳ ـ فی المرکبات النبتیه (در ٤ اصل و هر اصلی دارای فصولی است) ۴ فی المرکبات الحیوانیه وفیه اصول ـ

آغاز موجود (السفر الرابع وکون رجحان الکف ودعا عن الاشتغال نحو مانحن فیه عن العلوم الدینیه والدنیویه ولا تدل علی مرجوحیته فی نفسه) انجام (یکون لها ای الاسلام تعلق وانتساب خاص باثارها ای القوی المادیه وهو الاحتلام والحمدلله رب العالمین تم) خط نسخ

آغاز (قال الشیخ اعلم ان الانسان لمنقسم الی سر وعلن) انجام (لامسامتة ولا محا ذاة تعالی عما یشرکون عدوا کبیرا) خط نستعلیق وشکسته ۱۷ سطری ـ دارای ۵ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «به بینید رسالهٔ نفس شماره ۷۰۵ حکمت ص ۵۷» (۶۰۱۵)

(حرف ك)

۹۲۶ کائنات جو

فارسی مؤلف ابوحاتم مظفر اسفزاری ازمنجمین اواخر سدهٔ ۵ هـ . ق . که دربستن رصد ملك شاهی باحکیم عمرخیام ومیمون بن نجیب واسطی شرکت داشته . رساله مرتب است برسه باب: ۱ اندرحادثهائیکه ازبخارتولد کند درفضاء هوا در ۱۳ فصل ۲ از حادثهائیکه برروی زمین افتد ازبخار دو گونه در ۷ فصل ۳ اندرحادثهائیکه درزیر زمین افتد در ۷ فصل . نسخه باب سوم را ندارد . کتاب باتصحیح ومقدمهٔ آقای تقی مدرس رضوی بچاپ رسیده .

آغاز (حکیمان چنین گفته اند که موجودات عالم که ایزد تعالی آفرید ازدو گونه است) انجام موجود (ازآن سبب به آتش بسوزد وبرطوبت زنکار شود) خط نستعلیق گه بطورجلیپا در هرصفحه بسه ستون نکاشته شده ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۳ برك ومجدول بتحریر وطلا بشش جدول اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی (به بینید ره انجام نامه شمارهٔ ۷۳۸ حکمت ص ۴۵) «۵۹۸۰»

۹۲۷ کاشف الحق

فارسی ـ مؤلف معزالدین محمدبن ظهیرالدین محمد حسینی اردستانی مشهور بمیر میران شاگرد ابن خاتون محمد عاملی . اینکتاب محرف کتاب حدیقة الشیعهٔ مقدس اردبیلی است که با اندك تصرف وتغییر وحذف فصل راجع بمذمت صوفیه (که درضمن احوال امام صادق ع ذکر شده) آن را بنام خود کرده وبسلطان عبد الله قطبشاه اهدا نموده . (۱) دردیباچه نامی برای کتاب ذکر نکرده . درپشت برك اول نسخه نوشته شده : «این کتاب مستطاب باصواب بر نواب برخصماء آن چون ذوالفقار حیدری برهانیست قاطع وچون مصنف رحمه الله ازجهة هضم نفس یا مصلحتی ازاسم شریف وتسمیه کتاب ساکت شده بمناسبت مقام بکاشف الحق موسوم گردانید . نظم این نادرهٔ مجموعهٔ اقسام علوم ـ اسرارخفی معرفت را مفهوم ـ چون از رخ حق حجاب باطل برداشت ـ گردید ازآن بکاشف الحق موسوم ـ این نامهٔ دین میان جمهور تاروز نشور باد مشهور» تاریخ ختم تألیف سال ۱۰۵۸ است .

(۱) شرح وخصوصیات این کتاب درمستدرك الوسائل (ج ۳ ص ۳۹۴) مذکوراست ودرجلد ۱ این فهرست درشرح کتاب (حدیقة الشیعه) شماره ۱۰۳ نیز اشاره شده ـ

اردبیلی متخلص بالهی متوفای ۹۴۰ یا ۹۵۰ (۱) بسن متجاوز بر ۷۰ مدفون دراردبیل درمقبرهٔ شیخ صفی الدین ازشاگردان دوانی وغیاث الدین دشتکی وامیر جمال الدین عطاء الله بن فضل الله و از اعلام جامع دوره خودش است. چندی درهرات بندیمی امیرعلیشیر نوائی وشاهزادهٔ غریب میرزا اختصاص داشته واز ۹۰۲ که به آذربایجان برگشت درمقبرهٔ شیخ صفی الدین بتدریس اشتغال داشت (۲) رساله درمبحث وجود است.

آغاز (سپاس ومنت واحدیرا که سریان وجودش درجمیع مراتب ساریست) انجام ـ (تودانی وته بیرخود والسلام) تاریخ کتابت ۱۰۴۳ خط نستعلیق که بطور چلیپانوشته ـ عناوین بشنجرف دارای ۷ برگ. ومجدول بشنجرف اندازه ۲۶ در۱۷ «به بینید جام جهان نما شماره ۴۴۴ حکمت ص ۹ (۶۳۸۰)

۹۳۳ کشف الاسرار

فارسی ـ مؤلف حاج میرزامحمد ابراهیم بن آخوندملاعلی لاریجانی مازندرانی ازافاضل اواخر سدهٔ ۱۴ هـ ـ ق. شرحی است مفصل به (قال ـ اقول) بر حق الیقین شبستری ـ نسخهٔ موجود تاقدری ازشرح حقیقت چهارم از باب اول را دارد ومینماید که کاتب آنرا ناتمام گذاشته است ـ ـ آغاز (الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم ومنکری فضائلهم ومناقبهم من الجن والانس اجمعین الی یوم الدین امابعد میگوید اقل الخلیقه) انجام موجود (پس علم بطرفان مقدم است برعلم باضافه پس این نیز) خط نسخ اوائل نسخه کاغذ آبی و۱۲سطری بقیهٔ کاغذ سفید و۱۶ و۱۷سطری ـ دارای ۱۶۳ برگ. اندازه ۲۰ در۱۴ وقفی نائینی (۸۳۰)

۹۳۴ کشف الاسرار

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد . پنداشته میشود که ازمردمان اواخر سدهٔ ۱۳ هـ ـ ق بیعد است • کتاب یکرشته نگارشی است مربوط بباب امامت و احتجاجات بااهل سنت.

آغاز (الحمد لله الذی جعلنا من المؤمنین الذین هم عن اللغو معرضون) انجام (کی تواند که شود هستی بخش وصلی الله علی محمد وآله) خط نستعلیق خوب. آیات واحادیث بخط نسخ ۱۱سطری ـ دارای ۶۶ برگ. اندازه ۱۷در۱۱ وقفی نائینی « ۵۶۶۳ »

۹۳۵ کشف واشراق

فارسی ـ مؤلف میرزا هدایت الله بن میرزا حسین اشتیانی ملقب بوزیر دفتر متوفای

---

(۱) تاریخ فوت درمستدرك الوسائل (ج ۳ ص ۵۱۳) ۹۰۵ ضبط شده است • ظاهرا اشتباه کاتب است
(۲) تحفه سامی • کشف الظنون ج ۱ ص ۲۵۳ • دانشمندان آذربایجان

۱۲ سطری - دارای ۲۲۰ برگ - اندازه ۱۹٫۵ در ۱۲٫۵ واقف شناخته نشد «۶۰۹»

۹۳۰ کتاب دقایق در معرفت حقائق

فارسی - مؤلف خواجه عبدالرحیم بن شمس الدین محمد اقطابی تبریزی معروف بخلوتی. متوفای یکم محرم ۸۵۹ مدفون درمقبرهٔ بابا مزید (۱) ازعرفاء تبریز ودرنوشتن خطوط شش گانه استاد وسرآمدبوده‌است. کتاب درتوضیح اصطلاحات ومشکلات فصوص الحکم است و مرتب است بر۱۲فصل واصلی وهرفصلی مشتمل است برچند دقیقه وتنبیه ومساعدودیگرازعناوین. آخرنسخه افتاده‌است وموجودی ازآن‌قدری ازفصل هشتم است ترتیب مطالب‌چنین است: ۱ در ذکروجود ۲ در اشارات ببعضی ازمراتب‌کلیه واصطلاحات این طایفه ۳ در معرفت اسماء وصفات ۴ درذکر اعیان ثابته وتنبیه بر مظاهر اسمائیه ۵ در ذکر جوهر وعرض برقاعده و طریق اهل الله ۶ در بیان عوالم کلیه وحضرات خمس الهیه ۷ درآنچه متعلق است‌بعالم مثال. ۸ درمراتب کشف برسبیل اجمال.

آغاز (حق الحمد ان یحمد بالاحری والاحق) انجام موجود (بواسطهٔ اتصاف ایشان‌است بصفت واسمائی که‌مقتضی این) خط‌نسخ ۱۷سطری - فصول وعناوین‌شنجرف - دارای ۴۸ برگ - اندازه ۱۸ در۱۳٫۵ خریداری‌آستان‌قدس در اسفند ۱۳۱۸ (۸۶۰)

۹۳۱ کشف الاسرار

عربی- مؤلف شیخ شطاح روزبهان بقلی- مؤلف نامی برای کتاب تعیین نکرده - کاتب درآخرنسخه نام مذکور را نوشته- توصیف وشرح کتاب چنان است که دردیباچه آمده: «ان اذکرله مایقع لی‌من وقایع المکاشفات واسرار المشاهدات ومایکشف‌لی‌من‌عرایس‌الملکوت وعجایب انوارالجبروت وخصایص التجلی والتدلی فی‌مقام الالتباس وصرف کشوف سبحات الذات فی‌مواجیدی و سکری وصحوی» تا آنجا «ولکن ساذکرلک بعض ما کوشف لی فی ایام ماضی ثم اذکر ما یقع لی بعد ذلک»

آغاز (الحمدلله الذی لیس فی وجوده هواجس الشك‌والظنون) انجام (وانه بفضله یغنینی عن غیره واستغنت به وهو حسبی) تاریخ کتابت ۱۰٦٤ خط‌نسخ ۲۳سطری - دارای ۵۱ برگ - اندازه ۲۳ در۱۲ وقفی‌نائینی (۸۲۹)

۹۳۲ کشف الاسرار

فارسی - مؤلف کمال الدین (جلال‌الدین) حسین بن خواجه شرف الدین عبدالحق

(۱) دانشمندان آذربایجان ص۱٤۱

وروز قیامت وحیات وممات در۹ فصل ۷ در بیان آنکه هفت آسمان وهفت زمین کدام است وتبدیل زمین وطی آسمان چیست وزمین عرفات وزمین قیامت کدام است وحج گذاردن عبارت ازچیست وچند نوع است در۱۵ فصل ۸ در بیان کتاب الله و کلام الله ودربیان قرآن وفرقان ۹ دربیان حقیقت اسلام وایمان واحسان وعیان وحقیقت صلوة وزکوة وصوم که چیست واز برای چیست و برای کیست ۱۰ در بیان صاحب شریعت وقائم قیامت ودر بیان آنکه ادیان وشرایع چنداست و نسخ شریعت چیست وچرا است . خاتمة الکتاب در بیان آنکه ختم درنبوت وختم درولایت چیست ومرکز بود که عالم اینچنین که هست نبود ووقتی بود که عالم اینچنین که هست نباشد. این نسخه تا رسالهٔ هفتم را دارد واندکی از اول دیباچه افتاده است .

آغازموجود (که جمع کنی باید که اول سخن اهل شریعت بازسخن اهل حکمت باز سخن اهل وحدت بیان کرده شود) انجام (چنانکه قدر وشرف علم بقدر وشرف معلوم بود) کاتب عبدالله مازندرانی که برای میرزا محمدجعفر نامی نوشته است . خط نستعلیق ۱۸ سطری فصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۲۲ برگ . اندازه ۲۱ در۱۴ وقفی نائینی «۸۳۵» .

۹۳۷ کشف الحقائق

عربی - مؤلف نظام الدین علی بن صدرالدین محمد موسوی رضوی . ترجمه اش دیده نشد لکن از استشهادش بشعر نظیری نیشابوری (متوفی ۱۰۲۳) دانسته میشود که از اعلام امامیهٔ سدهٔ ۱۱ بیعد است . رساله در رد جبر وتفویض است.

آغاز (اللهم لاعلم لنا الا ما علمتنا انك انت العلیم الحکیم فنسئلك بحق سیدنا) انجام - (وخدمة اصحاب المشاهدة للشواهد الربوبیه فتبصر وکن من الشاکرین والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی سیدنا ونبینا محمد وآله الطیبین الاطهرین) تاریخ کتابت ۱۸ ذیحجه ۱۰۸۷ پس از این ۵ برگ شامل عبارات متفرقه است - خط نسخ ۱۹ و۲۰ سطری . دارای ۶ برگ . اندازه ۱۸ در۱۲ - وقفی نائینی «به بینید رساله جبروقدر شماره ۶۲۷ ص ۱۰۵» (۵۹۳۵)

۹۳۸ کشف الحقائق

عربی - مؤلف شیخ محمد تقی بن میرزاعلیمحمد نوری متولد شنبه ۱۱ شوال ۱۲۰۱ متوفای ربیع الاول ۱۲۶۳ درسعادت آباد از بلوك نور مدفون در وادی السلام نجف (۱) از خاندان مستوفی وعمال دیوانی بوده وپدر حاج میرزا حسین نوری محدث معروف است - عقلیات را در اصفهان نزد ملا علی نوری دیده ونقلیات را درکربلا از سیدمحمد مجاهد آموخته

(۱) دارالسلام نوری ج۱ ص ۲۹۵

اواخر محرم ۱۳۱۰ مدفون در بیرون دروازهٔ تهران سر راه امام زاده حضرت عبد العظیم ع (۱) عموزاده صدر اعظم میرزا یوسف مستوفی الممالک است وخودهم بخدمات دولتی مشغول بوده . ذوق ادبی وعرفانی ومهارتی درتطبیق بین ظاهر وباطن وتاویل وتحقیق داشته است - این کتاب که درسال ۱۲۸۲ دردست تألیف بوده رشتهٔ نگارشی است کلامی و عرفانی ودر آن متعرض بر کتاب میزان الحق شده است .

آغاز (لله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمین وله الکبریاء) انجام (که فرموده است صنع الله الذی اتقن کل شئی انه خبیر بما تفعلون) خط نسخ ۱۵ سطری - عنا وین بشنجرف - دارای ۷۸ برگ . ومجدول بلاجورد وشنجرف - اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی قائم مقام « ۸۳۱ »

۹۳۶ کشف الحقائق

فارسی - مؤلف : عزیز (الدین) بن محمد نسفی مدفون در ابرقوه فارس . مرید شیخ سعدالدین محمد حموی (متوفای ۶۵۰ یا ۶۵۸) بوده . مؤلف در دیباچهٔ کتاب آورده : « فصل درسبب تألیف بدانکه درخاست درویشان درسنهٔ احدی وسبعین وست مائة بود و درهمین سال لشکر کفار بولایت ماوراء النهر آمده ولایت خراب کرد واین بیچاره دربن تاریخ درشهر بخارا بود » تاریخ مذکور اشتباه کاتب است چه آنکه مقصود ازورود لشکر کفار لشکر چنگیز است واستیلای چنگیز بر بخارا در ۶۱۶ بوده . مؤلف باز دردیباچه آورده : « چون بسنه ثمانین وستمائة رسید این کتاب تمام جمع آمد » باز تا آنجا که گفته : « فصل تاریخ تألیف بدانکه درماه جمادی الاول سنه ثمانین وستمائه درولایت فارس درشهر ابرقوه بودم » مرحوم هدایت درمجمع الفصحاء سال ۶۱۹ تاریخ مهاجرت مؤلف از بخارا و ورود بابرقوه یاد کرده ودر ریاض العارفین تاریخ مذکوررا سال وفات مؤلف دانسته . منتظم ناصری تاریخ فوت مؤلف را در ۶۶۱ ضبط کرده است . کتابی است درمعارف وتوحید وعقائد وسلوک ومطالب هر رساله را طبق عقائد اهل شریعت وحکما واهل وحدت بیان نموده وازخوداظهار رأی نکرده . کتاب مرتب است بردیباچه وفاتحة الکتاب و۱۰ رساله وخاتمة الکتاب که هر کدام درفصولی انجامیده : فاتحة الکتاب دربیان آنکه مذاهب درامت محمد ص چند است وخلاف از کجا ظاهر شد واصل خلاف چیست ومذهب مستقیم کدام است در ۵ فصل - رسالهٔ ۱ در بیان وجود در ۴۳ فصل ۲ در بیان انسان در ۳۰ فصل ۳ دربیان سلوک در ۲۲ فصل ۴ در بیان توحید در ۱۶ فصل ۵ در بیان معاد در ۳۸ فصل ۶ در بیان دنیا وآخرت و شب قدر

(۱) طرایق الحقائق ج ۳ ۰ المآثر والاثار

۹۴۳ کشف الغموض وبیان الرموز ج ۱

فارسی ـ مؤلف محمد یوسف بن آقا بیك دهخوارقانی . مجموعه ایست در عقائد و اخلاق وسنن وآداب . درمباحث استدلالی کمتر بذکر برهان پرداخته وبیشتر بایت و اخبار استدلال نموده . تاریخ شروع به تألیف سال ۱۰۷۱ است . مؤلف کتاب را بنام شاه عباس صفوی دوم معنون نموده . کتاب مرتب است بر یکمقدمه و ۵ فن وخاتمه : مقدمه درفضیلت علم وعالم فن اول درتوحید خدای عزوجل ودرصفات او جل جلاله ۲ـ درذکر مذاهب مختلفه و بطلان آنها ۳ـ دربیان حجج الهی وحقیقت آن ۴ـ درذکر واجباتیکه تعلق برجوارح وارکان ظاهری میگیرد ۵ـ دربیان اخلاق حمیده وذمیمه نسبت به بنی نوع انسان . خاتمه درذکر دعوات وحرزات مهمات . نسخه تنها فن اول را دارد فن اول مرتب است بر ۷ عنوان (غمض) وهرغمضی دارای عناوین کشف ورمز وغیرهما است . غمض ۱: درآنستکه آیا معرفت هستی ذات مقدس الهی فطریست یا بدیهی یا آنکه الهامیست ودرآنکه اول چیزیکه برمکلف واجب است کدام است ۲ـ فی القضاء والقدر ۳ـ فی معنی البداء ۴ـ فی الجبر والتفویض والامر بین الامرین ـ ۵ـ فی الهدایة والضلالة ۶ فی السعادة والشقاوة ۷ـ فی بیان حدوث العالم .

آغاز (الحمدلله الذی الهمنا معرفة وجوده ومن علینا بفضله وجوده) انجام (واگر هیچ نباشد الا همین حدیث درباب حدوث عالم تورا کافیست والحمدلله وصلی الله علی محمد وآله) تاریخ کتابت ۱۰۸۸ خط نستعلیق ۱۹ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۴۱ برگ . اندازه ۲۵ در ۱۵ وقفی حاج نائم مقام «۸۳۷»

۹۴۴ کشف المعاد

فارسی ـ درنسخه ازمؤلف وکتاب نامی برده نشده . نام مذکور را کاتب درصدر نسخه نوشته . نزدیکی سبك این کتاب با کتابیکه بشمارهٔ ۹۴۲ (کشف الاسرار) است می‌نمایاند که مؤلف هردو رساله یکشخص است . کتاب یکرشته نگارشی است درمعاد که بترجمه وتوضیح آیات واخبار مربوطه پرداخته . آغاز (ربنا انك جامع الناس لیوم لاریب فیه) انجام (آرامگاه ایشان خواهدبود ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انك علی کلشیئی قدیر) خط نستعلیق خوب . آیات واخبار بخط نسخ ۱۱ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۸ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی نائینی «۵۶۴»

۹۴۵ کشکول فیما جری لآل الرسول بعد الرسول صلعم

عربی . میکروفیلم شماره ۲۴۴ اخبار خطی مؤلف سید حیدر آملی . کتاب دربیان سبب پیدایش اختلاف

کتاب دربیان عدم معذوریة مخطی درعقلیات است که ازمسائل کلامی اختلافی است.
آغاز (الحمد لمن من علینا بمعرفته بالیقین) انجام (ومکدرة تصفو المنابع والمنن)
نسخه درحیات مؤلف نوشته‌شده است ـ کاتب نورمحمد بن محمد ـ تاریخ کتابت ۱۲۴۴ خط
شکسته ونستعلیق مختلف‌السطر ـ دارای ۷۸ برگ . اندازه ۱۵ در ۱۰ وقفی‌فهرستی (۸۳۶)

۹۳۹ کشف الحقائق المحمدیه

عربی ـ مؤلف غیاث‌الدین منصور دشتکی ـ شرح رساله اثبات واجب پدرش است ومذیل داشته
است آنرا بترجمهٔ ماتن . نسخه درزمان شارح نوشته‌شده است ـ
آغاز (یاغیاث المستغیثین نسالك کشف الحقایق والاطلاع علی بدایع الاسرار) انجام
(واکثرهم علماً واشدهم حلما قدس سره ورضی‌الله‌عنه) تاریخ کتابت جمادی الثانی ۹۴۶ پس
ازین ضمن ۲۱ صفحه قطعهٔ ازحاشیه براثبات واجب دشتکی است که بعلت افتادگی صدر وذیل
نسخه مؤلف آن شناخته‌نشده خط‌نسخ ۱۸ سطری ـ اقوال وعناوین را بشنجرف نوشته وزیر
سطور متن خط قرمز کشیده‌شده است . دارای ۷۵ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی‌نائینی (۸۳۴)

۹۴۰ کشف الحقائق المحمدیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (یاغیاث المستغیثین نسالك کشف الحقایق) انجام (واکثرهم
علما واسندهم حلماً) تاریخ کتابت ربیع الاول ۹۸۴ این نسخه در دنبالهٔ ترجمهٔ ماتن عبارتی در
تفوق ماتن بر معاصر معارضش ملاجلال دوانی ازروی احکام نجومی وعلم فراست ضمن دوصفحه
ذکر شده . خط‌نستعلیق ۱۹ سطری ـ ابواب وعناوین را بشنجرف نوشته وزیرخطوط متن خط
قرمز کشیده شده . دارای ۱۲۷ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی ابن‌خاتون ـ سال‌وقف ۱۰۶۷
« ۸۳۲ »

۹۴۱ کشف الحقائق المحمدیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (یاغیاث المستغیثین نسالك) انجام (واکثرهم علما واسندهم
حلماً تم الکتاب) کاتب کریم بن رحمة الله نهاوندی . تاریخ کتابت ۱۲۶۰ خط‌نسخ ۱۸ سطری
عناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۱۳۵ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۱ وقفی‌نائینی « ۸۳۳ »

۹۴۲ کشف الحقائق المحمدیه

عربی مکرر پیش ـ آغاز (یاغیاث المستغیثین نسئلك) انجام (واکثرهم علما و اسندهم
حلما) خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۹۷ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۳
وقفی ملا موسی گیلانی « ۶۸۰ »

حسینی هروی - سال کتابت رجب ۱۲۸۴ درتهران - خط شکسته ونستعلیق ۱۸ سطری عناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۷۴ برگ - اندازه ۲۱ در ۱۵ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۸۵۷ »

۹۵۰ کلیات واصطلاحات حکمت

عربی - مؤلف میرزا باقرهمدانی . کتاب درتوضیح مصطلحات وقواعد واصول حکمتی وعرفانی است . تاریخ ختم تألیف رمضان ۱۲۷۸ است - رساله پس ازتمهیدی مرتب بر ۱۹ فصل است : ۱- فی معان الاسم والمسمی واطلاقاتهما ۲- ولیعلم ان اطلاق الاسماء علی المسمیات علی قسمین ۳- فی معنی الذات والصفات ۴- فی معنی البسیط والمرکب واطلاقاتهما ۵- فی معنی المطلق والمقید واطلاقاتهما ۶- فی معنی المؤثر والاثر ۷- فی معنی المادة والصورة واطلاقاتهما ۸ - فی معنی الشبح المتصل والشبح المنفصل والصورة المقومة والصورة المتممة ۹ - فی معنی السلسلة الطولیه والسلسلة العرضیة المترتبة و غیر المترتبة ۱۰ - فی السلسلتین الطولیتین المتد اولتین النوریة والظلمانیه ۱۱ - فی معنی الحقیقه بعدالحقیقة ۱۲- فی معنی الازل والسرمد والدهر والزمان واطلاقاتها واسماء تطلق علی بعض مراتبها ۱۳- فی معنی البرزخ الذی لیس جوهر بین الجوهرین والذی هوجوهر بین الجوهرین ۱۴- فی معنی کل شیئی لایتجاوز ماوراءمبدئه ۱۵- مراتب العلم ۱۶- فی معنی التقدم فی الوجود والتاخر فی الظهور ۱۷- ولیعلم ان لهذین اللفظین استعمالین الخ ۱۸- ولیعلم ان المرکب امایکون مرکبا من الاشیاء المستقله الخ ۱۹- فی معنی ان الظاهر عنوان الباطن

آغاز پس ازخطبه ونام مؤلف (انی لما نظرت فی الحکمة حکمة آل محمد علیهم السلام التی ابرزتها مشایخنا الفخام) انجام (وان لم یعرف اکثرهم الصغری والکبری والنتیجه) کاتب فضل الله بن ابراهیم همدانی - تاریخ کتابت ۱۷ ذیقعده ۱۲۸۷ خط شکسته ونستعلیق ۱۳ سطری دارای ۹۷ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۸۷۲ »

۹۵۱ کلیات واصطلاحات حکمت

عربی مکرر پیش - آغاز (انی لما نظرت فی الحکمه) انجام (وان لم یعرف اکثرهم الصغری والکبری والنتیجه) کاتب عبدالله بن محمد رضاه خط نسخ ۱۶ سطری - دارای ۹۷ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۸۴۲ »

۹۵۲ کمالیه فی الحقائق الالهیه

فارسی . مؤلف امام فخر رازی - کشف الظنون این کتاب رابنام (الرسالة الکاملیة فی الحقایق الالهیة ضبط نموده . کتاب ازمختصراتی است که حاوی فنون منطق وحکمت الهی وطبیعی

سنی وشیعی واحتجاج با اهل سنت درمسئلهٔ امامت وذکر برخی ازمناقب امیرالمؤمنین ع است مؤلف اینکتاب را دوائرغائلهٔ سنی وشیعه درسال ۷۳۵ بخواهش عزیزی تألیف نموده .

آغاز (الحمدلله والسلام علی عباده الذین اصطفی خصوصا سید اهل الاصطفا من اخوان الصفا وخلان الوفا محمد المصطفی صلی الله علیه وآله ورحال اهل البصیره والوفا التابعین له وعلی من لهم اقتفا) انجام (وتشرك معی فی هذه الدعاء سایر اولیاء محمد وآل محمد برحمتك یا ارحم الراحمین یارب العالمین) کاتب رکن الدین محمود دارابجردی . تاریخ کتابت ۱۵ شوال ۱۱۰۶ خط نسخ ۱۹ سطری . عناوین وفصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲۵ برك . اندازه ۲۳در ۱۳ وقفی شیخ سلیمان ـ سال وقف ۱۱۴۰ « ۸۳۸ »

۹۴۶ کلمات مکنونه

عربی وفارسی ـ مؤلف فیض کاشانی دورهٔ معارف وعقائد است که در ۱۰۰ عنوان (کلمه) صورت گرفته است . سال فراغت ازتألیف ۱۰۵۷ است . کتاب بچاپ هم رسیده ـ

آغاز (الحمدلله الاول فی اخریته الاخر فی اولیته) انجام (و هو من غرایب حسن الاتفاق والحمدلله اولا وآخراً وظاهرا وباطناً) کاتب محمدعلی بن محمدعرب شیرازی . تاریخ کتابت صفر ۱۱۲۸ خط نسخ ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۱۱۴ برك . نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۲۲ در ۱۳ وقفی نائینی (۸۴۰)

۹۴۷ کلمات مکنونه

عربی وفارسی . مکرر بیش ـ این نسخه مصدر است بفهرست کلمات ـ

آغاز (الحمدلله الاول فی آخریته) انجام (والحمدلله اولا وآخرا وظاهراً وباطنا) خط نسخ ۱۷ سطری ـ دارای ۱۱۴ برك . مجدول بشنجرف وتحریر وطلا بدوجدول نسخه موریانه خورده . اندازه ۲۲ در ۱۳ وقفی نائینی « ۸۳۹ »

۹۴۸ کلمات مکنونه

عربی وفارسی . مکرر بیش . آغاز (الحمد لله الاول فی آخریته الاخر) انجام « وهو من غرائب حسن الاتفاق والحمد لله اولا وآخراً » خط نسخ ونستعلیق ۱۵ سطری . دارای ۱۴۴ برك . اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی نائینی « ۸۴۱ »

۹۴۹ کلمات مکنونه

فارسی وعربی . مکرر بیش . يك برك اوله افتاده است . آغازموجود « کلمة بها یجمع بین امتناع المعرفة والرویه وبین امکانهما) انجام « والحمد لله اولا وآخراً وظاهراً وباطناً » کاتب مهدی

(حرف گ)

۹۵۵ گلشن راز

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۲۲۹ ـ سراینده : شیخ محمود شبستری ـ مثنوی است در ۹۹۳ بیت در پاسخ از ۱۷ پرسش امیرحسین هروی (۱) که در شوال ۷۱۷ پرسیده است ـ نسخه مکرر چاپ شده ـ (شروح این را بشماره های ۸۴۴ و ۹۰۷ و ۱۰۱۵ خطی وهم بضمیمهٔ ۱۴۰ و ۳۷۶ چاپی به بینید)

آغاز (بنام آنکه جانرا فکرت آموخت) انجام (الهی عاقبت محمود گردان) کاتب درویش علی طوسی ـ تاریخ کتابت ۲۶ شوال ۱۲۵۰ در لکنهور. پس ازین در سه صفحه اشعاری است منسوب بشیخ اوحدالدین ـ خط نسخ ۱۰ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۶ برگ. ومجدول بشنجرف اندازه ۲۴ در ۱۶ وقفی نائینی « ۸۴۵ »

۹۵۶ گلشن راز

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (بنام آنکه جانرا فکرت آموخت) انجام (الهی عاقبت محمود گردان) خط نستعلیق خوب ۱۲ سطری. تاریخ کتابت ۱۲۵۸ عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۴۵ برگ. ـ مجدول بتحریر وطلا بدو جدول اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی « ۸۴۶ »

۹۵۷ گلشن راز

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (بنام آنکه جانرا فکرت آموخت) انجام (الهی عاقبت محمود گردان) تاریخ کتابت شوال ۱۲۷۰ خط نستعلیق ۱۷ سطری دارای ۳۲ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی «۸۴۷»

۹۵۸ گلشن راز

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (بنام آنکه جانرا فکرت آموخت) انجام (الهی عاقبت محمود گردان) کاتب محمد بن عبدالحسین در تبریز ـ بسال ۱۲۹۴ خط نستعلیق ۱۱ سطری عناوین بشنجرف نوشته. دارای ۴۹ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی نائینی « ۸۴۸ »

۹۵۹ گلشن راز

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (بنام آنکه جان را فکرت آموخت) انجام (الهی عاقبت محمود گردان) خط شکسته ونستعلیق خوب ۱۲ سطری که بطور چلیپا در هر برگی د ر سه

(۱) ابن میرعالم بن حسین حسینی متوفای ۷۲۳

است ومرتب است بر ۱۰ مقاله : ۱ـ منطق در ۱۰ فصل ـ ۲ـ درمقولات د ر ۱۰ فصل ـ ۳ـ درمعرفت ذات باری تعالی وتقدس در ۲۰ فصل ـ ۴ـ درصفات واجب الوجود در ۱۰ فصل ۵ـ در افعال باریتعالی مرتب برسه فصل ۶ـ در احوال اجسام وحرکات وآنچ بدان تعلق به ذو در ۱۰ فصل ۷ـ دربیان صفت افلاك در ۱۰ فصل ۸ـ در ارکان وعناصر در ۱۰ فصل ۹ـ در علم نفس در ۱۰ فصل ۱۰ـ در علم هیئت در ۶ فصل ـ نسخه ۳۹ سال پس ازفوت مؤلف نوشته شده ودیباچهٔ آن افتاده است .

آغاز موجود (اول در ایساغوجی دوم در تعریفات) انجام (وچون سخن بذین موضع رسید اولیتر ان دیدیم کی سخن منقطع کنیم) کاتب محمد بن احمد بن ابو محمد گرجی ـ تاریخ کتابت ربیع الاول ۶۵۵ خطنسخ ۱۵ و ۱۶ سطری ـ دارای ۹۳ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی نائینی « ۸۴۳ »

۹۵۳ کواکب الثواقب

فارسی ـ مؤلف محمد دهدار ـ مختصری است در بیان چند مسائل حکمی، بگفته مؤلف مبنای سخن برذوق وطریق خطابهٔ است مؤلف این کتاب را بمیرزا یوسف خان نامی اهدأ نموده ـ رساله در ۷ عنوان « کوکب » انجامیده : ۱ـ درفضیلت دانش ـ ۲ درکیفیت دانش ـ ۳ در اثبات واجب وتوحید او عز شانه بذوق اهل دانش ـ ۴ هم د ربن مطلب (مطلب کوکب سوم) به بیان موافق ذوق عرفاء ۵ در ایماء واشاره بدانستن آن نفسی که بموجب حدیث شریف من عرف نفسه فقد عرف ربه موجب شناخت رب است ـ ۶ درحل مسئلهٔ قضا و قدر وتحقیق معنی سرنوشت ـ ۷ دربیان حکمت وسراختلاف علماء ومذاهب ـ

آغاز (الحمدلله الذی علم الانسان مالم یکن یعلم) انجام (اما بهمین قدر که مذکور شد مقصود ما بحصول پیوست) تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۱۵۳ درکربلا ـ خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۶ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی نائینی « ۸۴۴ »

۹۵۴ کواکب الثواقب

فارسی مکرربیش ـ آغاز (الحمدلله الذی علم الانسان مالم یکن یعلم انجام (که موجب انتفاع همکنان آید وباعث را ـ (کذا) خیر دارین شود) خط نستعلیق ۱۶ سطری ـ دارای ۱۴ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی « به بینید رساله درتوحید ۶۲۰ حکمت ص ۱۰۸ ـ » « ۶۳۹۵ »

کیمیاء السعاده

به بینید رسالهٔ عشقیه شماره ۶۷۲

کتاب مرتب است بر یک مقدمه و سه باب و خاتمه و بچاپ هم رسیده . این نسخه از وسط افتاده دارد .

آغاز (فصیحترین کلامی که فصحای بلاغت و بلغای فصاحت اثار) انجام (وعده از حد بشد وما نه دودیدیم ونه یك) کاتب غلامحسین بن حاج بهرام کرمانشاهی . تاریخ کتابت ۱۳۱۶ خط شکسته ونستعلیق که بطور چلیپا نوشته است . کاغذ نسخه آبی و پسته رنك . دارای ۳۰ برك . اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی قائم مقام « ۸۵۳ »

۹۶۴ لطیفهٔ غیبیه

فارسی مکرریش ـ نسخه ازمیانه وآخر افتاده دارد .

آغاز (فصیحترین کلامی که فصحای بلاغت شمار) انجام موجود (ازلوث انانیت بالکلیه پاك بودن است وفنای صفاتی) خط شکسته و نستعلیق ۱۲ سطری و بعضی از برگها بطور چلیپا نوشته ـ دارای ۱۴ برك . اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی قائم مقام « ۸۵۴ »

۹۶۵ لمعه

عربی ـ مؤلف عزالدوله سعد بن منصور معروف بابن کمونه . مختصریست فلسفی در الهیات واصول اخلاق وسیاستمداری . درنسخه نامی برای کتاب ذکر نشده . نام مذکور درپشت برك اول نسخه نوشته شده است . مؤلف این کتاب را باشارهٔ فخر الدین محمد مؤمنی قزوینی مستوفی (هنگام ورودش ببغداد) برای وزیر صاحبدیوان شمس الدین محمد بن بهاء الدین محمد جوینی تألیف نموده است . کتاب مرتب است بر دو جمله : الجملة الاولى فی العلم در ۲ باب : ۱ فی أثبات مدبرالعالم الواجب وجوده ووجودانیته وبیان جملة من صفات جلاله وعنایته در ۵ فصل ـ ۲ فی اثبات جملة من احوال النفس المجرده من الانسان لاسیما فیما یتعلق بتحقیق تجردها وبقائها بعد الموت و امتناع عدمها و کیفیه سعادتها و کمالها در ۵ فصل ـ الجملة الثانیة فی العمل در ۲ باب ـ ۱ فی ذکر جملة من اصلاح حال النفس وسیاستها وتعدیل اخلاقها اللتوبة (کذا) والعبادة والزهد وما یتعلق بذالك در ۵ فصل ـ ۲ فی ایراد اصول یتعلق بمصالح اصحاب الانسان واهله ورعیته وبالسیاسة المخصوصة بهم در ۵ فصل .

آغاز پس ازنام مؤلف (احمدالله حمد مسترشد بنور هدایته مسترفد من جود عنایته و اتوسل الیه بنعوت جلاله و کماله الالیه ان تهب (کذا) توفیقا یوجب الایمان من عقابه و الخلود فی جنته وان یصلی علی القدیسین من ملئکه وعلی من کرمه بالنبوة والولایة من بریته خصوصا علی محمد وعترته) انجام (والحمدلله رب العالمین وصلوته علی ملئکة المقربین وانبیائه المرسلین واولیائه المخلصین وخصوصا علی محمد وآله الطاهرین رب اختم بالخیر) شیوهٔ خط مسلم میدارد که میانه سدهٔ ۶ و ۷ ـ ق نوشته شده است ودورنیست که درحیات مؤلف نوشته شده باشد ـ

ستون نوشته شده . عناوین بشنجرف دارای ۳۱ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی قائم مقام « ۸۴۹ »

۹۶۰ گوهر مراد

فارسی - مکرر شماره ۲۲۸ مؤلف ملا عبدالرزاق لاهیجانی . خلاصه ایست استدلالی دراصول عقاید که مرتب است بریک مقدمه وسه مقاله وخاتمه . مؤلف این کتاب را بنام شاه عباس دوم معنون نموده . کتاب چاپ شده است .

آغاز (گوهر مرادیکه غواص فکرترا ازدریای حیرت در کف اندیشه آید) . انجام (والحمدلله المفضل المنعام والصلوة علی رسوله واهل بیته للعزوالاکرام (کذا) تاریخ کتابت ذیحجه ۱۱۴۰ خط نستعلیق ۱۶ سطری . ابواب وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده . ازمیانهٔ کتاب ۲۵ برگ بخط تازه است . نسخه رطوبت رسیده است . دارای ۲۳۶ برگ . اندازه ۲۶ در ۱۶ وقفی نائینی « ۸۵۰ »

۹۶۱ گوهر مراد

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (گوهر مرادی که غواص فکرت را) انجام (والحمد لله المنعم المفضل والصلوه علی رسوله) کاتب درویش علی طوسی ـ سال تحریر ۱۲۵۰ خط نسخ ۱۵ سطری ـ ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۵۵ برگ . ومجدول بشنجرف ـ اندازه ۲۵ در ۱۶ وقفی نائینی « ۸۵۱ »

۹۶۲ گوهر مراد

فارسی مکرر پیش ـ ازاول نسخه حدود چهارده برگ افتاده است ـ

آغاز موجود (ازسخنان گذشته معلوم شد که کلام مشهور) انجام (والحمدلله المفضل المنعام والصلوة والسلام علی رسوله) کاتب محمد صالح ـ تاریخ کتابت ذیقعده ۱۰۹۰ خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۱۷ برگ . اندازه ۲۶ در ۱۹ وقفی تاج ماه بیگم ـ سال وقف ۱۲۶۳ « ۸۵۲ »

(حرف ل)

۹۶۳ لطیفهٔ غیبیه

فارسی . مؤلف : محمدبن محمد دارابی . مختصری است درشرح بعضی ازابیات و اصطلاحات عرفانی دیوان حافظ شیرازی . تاریخ ختم تألیف بسال ۱۰۸۷ درشیراز بوده .

حکمت – کلام – فلسفه

کتب خطی

این گفتاریست در بیان موجودات نفسانی که آنرا معلومات ومدرکات خوانند وغرض ازین بیان آنکه چون برمبادی جزووقوف افتد از مرکبات آسانتر آگاه توان شد « رساله مرتب است بر « فصل: ۱ در اقسام موجودات ۲ دراختلاف نامهای این دوقسم ۳ در اقسام معانی کلی ۴ دربیان اجناس عشره واسامی آن ۵ دربیان آنچه عامتر ازین ده بود و کیفیت آن وشناختن

آغاز (سپاس وستایش نگارنده جانرا بخرد وبپای دارنده خردرا بخود) انجام – (مجموع آنکه ما خواسته ایم که درین رساله باز دانیم (کذا) برطریق تنبیه و تذکیر از مبادی موجودات نفسانی) پس ازین مقاله ایست دربقاء روح پس از نابود شدن تن و جسد « مینماید اثرخامهٔ بابا افضل است .

آغاز « گفتاریکه برادران ما درخواستند ازبرای شناختن خود که جوینده را از خواندن آن وقوف باشد برحقیقت خود وایمنی دهد از نیستی وبطلان نفس مردم ببطلان حیات تن بعد ازستایش پروردگار ودرود بر پیغمبر ویاران واهل بیت او بدانکه هرمفلس وکم مایه « انجام «که سرچشمه بقا وحیات ودوام وازل وابداست باز رساند والله علی مانقول وکیل وکفی بالله شهیدا » خطنستعلیق که بطور چلیپا درهرصفحه بسه متون نوشته – دارای دوبرگ ومجدول بتحریروطلا شش جدول – فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده . اندازه ۴۴ در ۲۶ وقفی نائینی « به بینید ، انجامنامه شماره ۷۳۸ حکمت ص ۲۲ » « ۵۹۷۴ »

۹۷۰ مبادی موجودات نفسانی

فارسی . مکرربیش – آغاز (سپاس وآفرین وستایش نگارندهٔ جانرا بخرد) انجام – (از مبادی موجودات نفسانی) این نسخه دارای ضمایم است : صدر این رساله سه صفحه است که حاوی چند سطری است از بابا افضل کاشانی درموسیقی وهم تقریری است ازاو در بیان نسبت بین الفاظ : (چیز وهست وموجود) وهم قطعه عبارتی از رسالهٔ عرض نامه او وعبارتی در معنی قوه از میر فندرسکی و در ذیل این رسائل افاده ایست منسوب به بابا افضل در بیان فرق میان خواب ومرگ وپس از آن ۴ صفحه است که محتویست برنامهٔ شیخ ابوسعید ابوالخیر بشیخ الرئیس وپاسخ شیخ ازآن ودعاء عربی ودومناجات ازشیخ الرئیس که مغایر با خط نسخه نوشته شده . خطنستعلیق ۲۸ سطری – وبعضی از برگها بطور چلیپا نوشته و۳ برگ آخر بخط نسخ و۲۱ سطری – فصول وعناوین بشنجرف – دارای ۶ برگ . اندازه ۲۷ د ر ۲۰ – وقفی نائینی – (به بینید مقاله درمبادی کل شماره ۱۰۲۸ حکمت ص ۷) « ۶۰۰۲ »

۹۷۱ مبداء ومعاد

عربی – مصنف : شیخ الرئیس . این کتاب ازمصنفات شیخ است درگرگان . بروایت ابن ابی

خط نسخ ۱۹ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف . دارای ۲۱ برگ. اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی عضد الملك (۸۵۵)

۹۶۶ لوائح

فارسی ـ مؤلف عبد الرحمن جامی رساله‌ایست درشرح وبیان برخی از مطالب وعبارات عرفانی، مؤلف مقصود از رساله را چنین یاد نموده : « چون مقصود ازین عبارات و مطلوب ازین اشارات تنبیه بود بر احاطهٔ ذات حضرت حق سبحانه تعالی وسریان نور او درجمیع مراتب وجود » رساله مرتب است بر ۲۵ لائحه ومذیل است بهفت رباعی از مؤلف .

آغاز (وفقنا للتکمیل والتتمیم لا احصی ثناء علیك) انجام (لب بکشائی بنطق خاك بدهن) تاریخ کتابت ۲۹ محرم ۹۷۰ خط نستعلیق ۱۸ و ۱۹ سطری . عناوین ولوائح بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۱۹ برك . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی خواجه شیر احمد « ۸۵۸ »

۹۶۷ لوائح

فارسی . مکرر پیش ـ آغاز (لا احصی ثناء علیك کیف وکل ثناء) انجام (بالله همه اوست ثم بالله همه اوست) کاتب مسعود بن حیدر ـ خط نستعلیق ۱۵ سطری . عناوین ولوائح بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۶ برك . ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا ـ نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی « ۸۵۹ »

۹۶۸ لوازم الدین

فارسی ـ مترجم : ملا ادهم قریش خلخالی متخلص بعزلتی ازوعاظ معروف آذربایجان (۱) کتاب ترجمه وتفسیر وشرح باب حادیعشر و مصدر است بمسئلهٔ اختلافی کفایت و عدم کفایت ظن در اصول دین . مترجم بسال ۱۰۳۷ درتبریز باین ترجمه برداخته . آغاز (ثناء وستایش واجب الوجودیرا لایق وسزاوار است که عدم سابق ولاحق را بذات مقدس سرمدی او راه نیست) انجام (ودعای ایشان هرگز مستجاب نکردد) خط نستعلیق که درهرصفحه در سه ستون بطور چلیپا نوشته ـ ابواب وعناوین بشنجرف . دارای ۴ برك . مجدول بشنجرف وتحریر وطلا بشش جدول . اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « ۸۵۶ »

[حرف م]

۹۶۹ مبادی موجودات نفسانی

فارسی ـ مؤلف بابا افضل کاشانی مقصود از رساله را دردیباچه چنین آورده : « که

(۱) دانشمندان آذربایجان ص ۲۷۳

یری ویفعل والحمدلله رب العالمین) کاتب محمد باقر لاهیجی ـ سال کتابت ۱۰۷۸ خط نستعلیق ۲۳ و۲۴ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف دارای ۱۰۵ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی فهرستی «۸۶۵»

۹۷۴ مبداء ومعاد

عربی مکرربیش ـ آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلواته علی خیرخلقه) انجام (واعتقاد العجب فیما یری ویعقل والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۲۳ سطری. فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۲۸ برگ. اندازه ۲۷ در ۲۰ وقفی نائینی «۸۶۳»

۹۷۵ مبداء ومعاد

عربی. مکرربیش ـ آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلواته علی خیرخلقه) انجام ـ (فیما یری ویفعل والحمدلله رب العالمین) خط نسخ مختلف السطر ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی «۸۶۴»

۹۷۶ مبداء ومعاد

عربی مکرربیش ـ کاتب تا برخی از فصل هفتم از مقالهٔ سوم را نوشته وغالباً جای عنوان فصل سفید است.

آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلوته علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین و بعد فانی ارید) انجام موجود (فیکون مثلا زاویة فی جانب وخط) خط نستعلیق وشکسته ۱۶ سطری دارای ۵۲ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی «۸۷۱»

۹۷۷ مبداء ومعاد

عربی مکرر شمارهٔ ۲۵۵ مؤلف : ملاصدرا. کتاب مرتب است بردوفن : ۱ در ربوبیت حاوی سه مقاله ۲ در رستاخیز دریکمقدمه و٤ مقاله و هر مقاله حاوی فصولی است. کتاب بچاپ رسیده است. (حاشیه براین کتاب را بشمارهٔ ۲۳۵ به‌بینید)

آغاز (سبحانک اللهم یا مبدع المبادی والعالی) انجام (احفظ حدودالله و الاحکام الدینیه والدنیویة من الحلال والحرام) کاتب محمد علی دیلمی. تاریخ کتابت ۱۹ صفر ۱۲۲۷ در اصفهان. خط شکسته ونستعلیق ۲۰ سطری ـ برگ اول دارای سرلوح. کاتب جای عناوین را سفید گذاشته ـ ۱۶ برگ اول نسخه آبی رنگ وبقیه سفید است ـ دارای ۲۰۰ برگ. ومجدول بشنجرف ولاجورد. اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی «۸۶۷»

۹۷۸ مبداء ومعاد

عربی. مکرربیش ـ آخر این نسخه در ۱۰ برگ فصول چندی است مربوط بمبحث معاد که کاتب درآخر آن نوشته است : « تمت الرسالة الشریفه » گویا قطعه از کتابی باشد

کتب خطی

اصیبعه مصنف این کتاب را برای ابو محمد شیرازی تصنیف فرموده • در دیباچه این نسخه نامی از کسی برده نشده لیکن درنسخهٔ شمارهٔ ۹۷۲ مصنف له بشیخ جلیل ابومحمد بن ابراهیم فارسی یاد شده ودرنسخهٔ ۹۷۵ ابو احمد محمد بن ابراهیم فارسی ذکر شده است ـ کتاب در دیباچه چنین توصیف وتحدید شده : « فانی ارید ان ادل فی هذا لکتاب علی حقیقة ما عند المشائین المحصلین من حال المبدأ والمعاد (تقربا به الی الشیخ الجلیل ابی محمد بن ابراهیم الفارسی) فیتضمن کتابی هذا ثمرتی علمین کبیرین احدهما الموسوم بانه فیما بعد الطبیعه والثانی العلم الموسوم بانه فی الطبیعیات » کتاب مرتب است بر سه مقاله وهر مقاله دارای فصولی است: المقالة الاولی فی اثبات المبدأ الاول الکل ووحدانیته وتعدیل الصفات التی یلیق به • در ۵۲ فصل ۲ فی الدلالة علی ترتیب فیض الوجود عن وجوده مبتدیا عن اول موجود عنه الی آخر الموجودات در ۱۱ فصل • ۳ فی الدلالة علی بقاء النفس الانسانیه والسعادة الحقیقه الاخرویه در ۲۰ فصل

آغاز (قال الشیخ الرئیس ابوعلی الحسین بن عبدالله بن سینا لقا الله احسانه اما بعد حمد الله حق حمده والثناء علیه بما هو اهله والصلوة علی خیر خلقه محمد المصطفی وآله فانی ارید ان ادل فی هذا الکتاب) انجام (وتقریب البعید ان مال الی الاظهر فهو معذور ونسئل الله تعالی ان یجتنبنا الزیغ والزلل والاستبداد بالرای الباطل واعتقاد العجب فیمانری وفعل تم کتاب المبدأ والمعاد) تاریخ کتابت درنسخه نوشته نشده ولی شیوهٔ خط آن از نقطه گذاری وقلت اعجام ودیگر امارات بتحقیق میرساند که درمیانهٔ سدهٔ ۶ و ۷ نوشته شده است• خط نسخ ۱۹ سطری عناوین ومقاله بشنجرف نوشته شده دارای ۶۹ برگ • اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی عضدالملک « ۸۶۲ »

۹۷۲ مبداء ومعاد

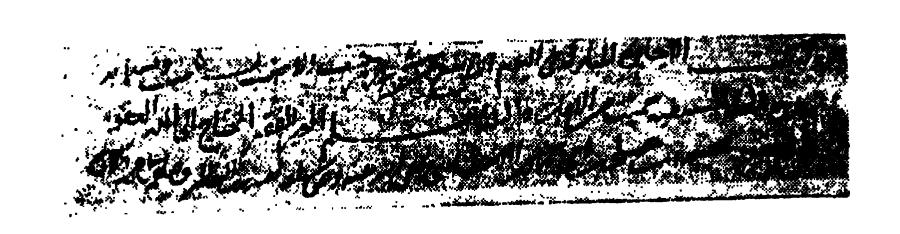
عربی• مکرر پیش ـ جای کلمهٔ فصل بیشتر سفید است •

آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلوته علی خیرخلقه محمد وآله الطیبین وبعد فانی ارید ان ادل فی هذه المقاله) انجام (واعتقاد العجب فیما یری وفعل والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین) کتب احمد بن زین العابدین علوی عاملی (۱) تاریخ کتابت ۵ شعبان ۱۰۰۵ خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر ـ دارای ۵۲ برگ• اندازه ۱۹ در ۱۲ ـ وقفی فهرستی « به بینید تعلیقات شماره ۴۱۶ حکمت ص ۲۵۳ » (۵۸۶۵)

۹۷۳ مبداء ومعاد

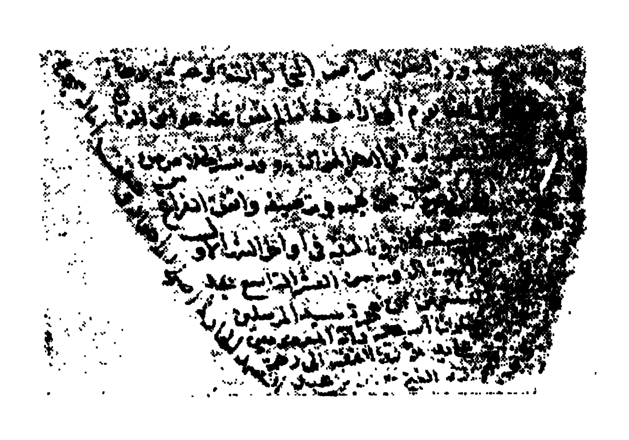
عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله رب العالمین والصلوته علی خیر خلقه) انجام (فیما

(۱) ترجمه‌اش در امل الامل مذکور واست

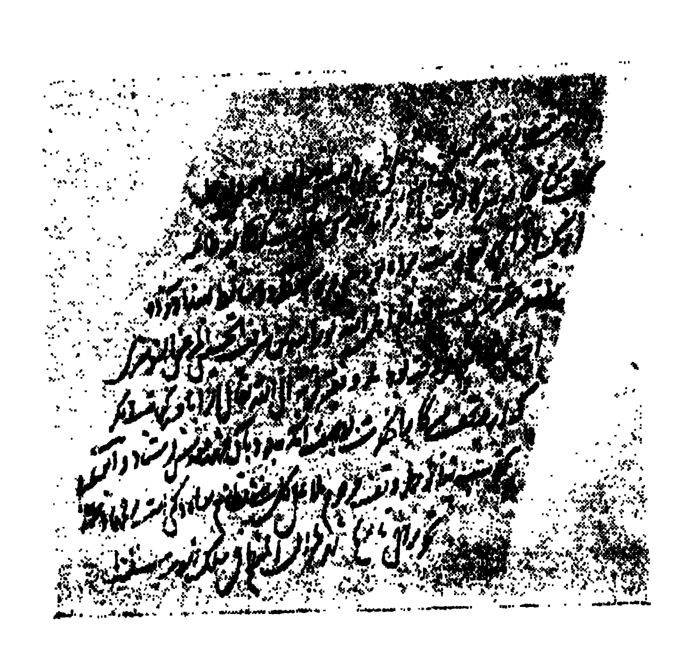

صورت دستخط ابن ابی جمهور احسائی (ترجمه اش را درصفحهٔ ۲۳۷ به بینید)

این سطور تتمهٔ اجازه ایست که برای ابن عذاقه شیخ علی بن قاسم نوشته. این اجازه ضمیمهٔ کتاب قواعد الاحکام شمارهٔ ۳۰۶ فقه خطی است.

صورت دستخط شیخ حسین عاملی پدر شیخ بهائی (ترجمه اش را درصفحهٔ ۲۵۸ به بینید) که از آخر کتاب شمارهٔ ۲۷۲ فقهٔ خطی شرح الفیه برداشته شد.

صورت دستخط قاضی نورالله شوشتری (ترجمه اش را درصفحهٔ ۱۲ به بینید) که در پشت کتاب مختصر مجمع البیان شمارهٔ ۱۹۸ تفسیر خطی مرقوم است.

آغاز (سبحانك اللهم یا مبدع المبادی والعلل) انجام (والاحکام الدینیه والدنیویه من الحرام والحلال) کاتب محمد باقر نجفدری تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۲۳۷ خط نستعلیق مختلف السطر ـ عناوین وفصول بشنجرف. دارای ۲۹۶ برك. اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۸۶۸ »

۹۷۹ مبداء ومعاد

عربی. مکرر پیش ـ آغاز (سبحانك اللهم یا مبدع المبادی) انجام « والاحکام الدینیه من الحلال والحرام) تاریخ کتابت ۱۲۵۴ خط نسخ مختلف السطر ـ برك اول نسخه بخط تازه نوشته شده دارای ۲۲۲ برك. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی مهدی قدوسی در اسفند ۱۳۱۴ « ۸۶۶ »

۹۸۰ مبداء ومعاد

عربی مکرر پیش برك اول این نسخه افتاده آغاز موجود « هذه النشاة التعلیقیه عن استحصال جمیعها » انجام « والاحکام الدینیة والدنیویه من الحلال والحرام » خط نسخ ۲۳ سطری ـ عناوین و فصول درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۲۸ برك. نسخه رطوبت رسیده وموریانه خورده. اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی نائینی « ۸۶۹ »

۹۸۱ مبداء ومعاد

عربی ـ مؤلف محمد تقی بن عبد الحسین نصیری طوسی. کتاب بخط دستی مؤلف است سال شروع تألیف کتاب ۱۰۵۷ است وتاریخ ختم تألیف ۱۰۷۹ است ودر ۱۰۸۰ در اصفهان این نسخه را نوشته است . ترتیب عناوین مطالب : المقدمة فی تعریف الحکمة وفی ابحاث الامور العامه ومثلها مثل الزناد ولیست بحکمه ـ درعنوان ۲ اشراق: ۱ فی تعریف الحکمة وطریق التألیف والتصنیف دریك مطلع ۲ فی امور العامة در ۵ مطلع مطالب این مطلع در عناوین ۹ لمعه انجامیده ـ مطلب مشتمل است بر ۲ فن : ۱ فی المبدأ الوجود للعالم یعنی الاله تعالی والمجرد الصرف والوجود الخالص من سمات النقص من کل وجه والمبدء الاول والواجب تعالی در ۹ لمعه ۲ فی المعاد الظهوری الی المبدأ الوجودی وکلها حوادث کما ظهر وبالدستور تقدم الاعم علی الاخص در ۲ مسلك : ۱ فی البسایط وفی الحرکة در ۵ باب وهر بابی دارای فصولی است ۲ فی المرکبات در ۲ بحث : ۱ فی المرکب بلا شرط ۲ فی المرکب بشرط شیئی . وهر بحثی دارای عناوین جمل ومقدمات ومقاصد وفصولی است.

آغاز (الحمدلله الذی هو المبداء وهو المعاد وعلیه التوکل فی کل الامور والاعتماد و منه خیر الرشد وفضل الرشاد فطر السموات فی سبع شداد ومن الارضین مثلهن من الارواح والاجساد

ماهوالمصلحةفی‌الاعداد) انجام (واسئل‌الله الحق ان یعود خیره الی ویرجع شره علیه والله عزیز ذوانتقام والسلام علی من له ومنه والیه ولدیه والحمدلله مفیض السعادات واهب الهدی و خالق الهداة ومبدئی الخیر ورب العباد اولا واخر واخراً ومن المبدأ الی المعاد) خطنستعلیق و شکستهٔ ۱۵ سطری ـ ابواب وفصول بشنجرف‌نوشته‌شده. دارای ۲۰٤ برگ. اندازه۲۴در ۱۴ خریداری آستانقدس در۱۳۱۱ « ۸۷۰ »

۹۸۲ مجلی مرآت المنجی

عربی. مکررشماره۲۴۶ ـ مؤلف. محمد بن زین الدین ابوالحسن علی بن‌حسام الدین ابراهیم بن‌حسن بن ابراهیم بن ابی‌جمهور هجری احسائی‌ازاعلام اول سدهٔ ۱۰ که‌در۹۰۱ زنده بوده (۱) شاگرد علی بن هلال جزائری وشرف الدین حسن قتال غروی است . کتاب شرح و اضافاتی‌است بررسالهٔمسلك الافهام وهم‌برحاشیهٔ آن‌موسوم‌به‌النورالمنجی‌من‌الظلام«۲»که مجموعا دورهٔ جامعی است درعقائد وحاوی آراء متکلمین وحکماء وصوفیه است. ختم‌تدوین وتألیف کتاب در جمادی الثانی ۸۹۵ درشهرستان نجف بوده ودر۱۶ صفر ۸۹۶ درمشهدرضوی مبیضه وپاکنویس شده . کتاب بچاپ رسیده .

آغاز (اللهم یاذالمن الجسیم) انجام (و کفر عنا سیئاتنا و توفنا مع الابرار) کاتب ابوتراب موسوی درسال ۱۳۲۰ درمشهد نوشته ـ خطنسخ ۲۴ سطری ـ عناوین‌واقوال‌بشنجرف نوشته‌شده .دارای ۲۸۵ برگ.اندازه ۳۳ در۲۱ وقفی‌نائینی « ۸۷۴ »

۹۸۳ محاکمات

عربی ـ مؤلف‌ابوجعفرقطب‌الدین محمد بن محمد بویهی رازی معروف‌بقطب‌تحتانی متولد درورامین‌تهران‌متوفای ۱۲ ذیقعده ۷۷۶ یا ۷۶۶ دردمشق (۳)شاگرد علامهٔ حلی وقاضی‌عضدالدین ایجی است . نسب مؤلف بروایتی بپادشاهان آل بویه میرسد وبمستفاد ازبرخی اجازات شهید ثانی ببابویه قمی منتهی میشود وبرین تقدیر بویهی مخفف بابویهی است ـ شهرتش‌به‌تحتانی‌برای سکونتش درطبقهٔ پائین مدرسهٔ ظاهریه بوده وهم بجهت امتیازش ازقطب‌الدین دیگری بوده که درطبقهٔ بالای آنمدرسه میزیسته است . کتاب محاکمه میان امام فخر رازی وخواجه نصیرالدین طوسی‌درشرح آنها برکتاب اشارات است. کشف‌الظنون‌آورده است که تاریخ ختم تألیف اواخر جمادی الثانی ۷۵۵ بوده . درآخر مبحث منطق این نسخه مرقوم است:« فرغ المصنف ره لیلةاضحی

---

(۱) مستدرك الوسائل ج ۳ ص ۳۶۱ (۲) رساله وهم حاشیه آن از تالیفات مؤلف است .
(۳) مستدرك الوسائل ج۳ ص ٤٤۷ . روضات الجنات . مجالس المؤمنین

افاضل کلیمیان بوده که بشرف اسلام در آمده.

این کتاب ردّاست بردعاوی وشبهات وادلهٔ یهودیان درباب ابدیت دین خود و احتجاج با آنها است از تورات ودیگر از کتب آنها. کتاب تقریرات متفرقه پدرش است که برشتهٔ تحریر وتالیف آورده . تاریخ ختم تالیف ٦ رمضان ١٢١١ است . کتاب مرتب است برهفت باب: ١ در ذکر آنچه خداوند عالمیان بحضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام واولاد انحضرت وعده فرموده واثبات شان ومرتبه حضرت اسمعیل (ع) ٢ درذکر اخبار انبیاء ببعثت پیغمبری عظیم الشان و اینکه آن پیغمبر از غیر بنی اسرائیل است . ٣ درذکر علاماتیکه در کتب انبیاء بجهت ظهور پیغمبر صاحب شریعت مذکور است وبیان اینکه مصداق آنعلامات کیست ٤ دراحوال حضرت عیسی بن مریم وایراد آنچه انبیاء سابق در باره آن بزرگوار خبر داده اند ٥ درذکر آیات واخباریکه دلالت دارد برمدح وخوبی بنی اسرائیل میکند ٦ در ذکر مذمتها که خدابزبان انبیاء بنی اسرائیل را فرموده ٧ در ذکر اخبار واحوالی چند ـ

آغاز (الحمدلله الذی هدینا (کذا) سواءالسبیل وکرمنابمتابعة اشرف من ولد من نسل اسماعیل) انجام (ودر نقل باقی فایدهٔ ندیده از ایراد اعتراض نمود الحمدلله اولا و آخراً والصلوة علی نبیه محمد و آله و سائر الانبیاء والمرسلین) کاتب ابوالحسن ـ تاریخ کتابت ١٨ شوال ١٢٢١ پس ازین در ٢٢ برگ ٢ مقاله ایست در همین زمینه که مقاله اول آن باغلب احتمال ازمؤلف است ومؤلف دومی شناخته نشدوازاواسط مقاله دوم نیزبرگهائی افتاده است . خط نستعلیق ١۴ سطری. ابواب وعناوین بشنجرف دارای ١٧٠ برگ اندازه ٢١ در ١٥ خریداری آستانقدس در اسفند ١٣١٨ (٩٠۴)

مرآة الازمان

به بینید رساله در ابطال زمان موهوم شمارهٔ ٥٨٧

٩٨٨ مرءآت المحققین

فارسی. مکررشمارهٔ ٢٦٩ مؤلف : شیخ محمود شبستری . مختصری است در خود و خداشناسی که بر ٧ باب ترتیب یافته وبچاپ رسیده است . نسخ موجوده اندکی تخالف دارد

آغاز پس از تسمیه وتحمید (بدان اسعدك الله که پیشوایان صاحب تحقیق چنین گفته اند که حضرت حقتعلی بعضی از ادمیان را بعلم خداشناسی خاص گردانید) انجام (وحقیقت معنی اتحاد ووحدت روی نماید ـ جهانرا بلندی وپستی تونی ـ ندانم که هر چه هستی تونی) خط نسخ ٢٦ سطری ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ٨ برگ ـ ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا وشنجرف بدوجدول. اندازه ٢٣ در ١٩ وقفی نائینی (٨٨٦)

سنة ست وخمسين وسبعمائه » وباز کشف الظنون آورده که مؤلف این کتاب را باشارهٔ علامهٔ قطب الدین شیرازی تألیف نموده. این درست نیست چه آنکه قطب شیرازی در ۷۱۰ فوت کرده ودرطبقهٔ اساتید مؤلف بوده است. کتاب در حاشیهٔ شرح اشارات خواجه چاپ شده «حواشی بر این کتاب را بشماره های ۲۴ و۲۵ و۴۲۵ و۴۰ ه ببینید »

آغاز (توجهنا الی جناب قدسك) انجام (ووفقناعلی مقامات الصدق انه علی کل شئی قدیر وبالاجابة جدیر وصلی الله علی محمد الصادق الامین وآله الطیبین الطاهرین المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین) نام نویسنده وتاریخ کتابت که درآخر قسمت منطقیات نوشته شده است عبد المطالب بن ابیطالب بسال ۱۰۸۴ ذکرشده . خط نستعلیق ۲۷ سطری ، اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۰۷ برك . اندازه ۲۵ در ۱۲ وقفی نائینی « ۸۷۸ »

۹۸۴ محاکمات

عربی ، مکرر پیش ـ از آخر نسخه سه برك افتاده است .

آغاز « توجهنا الی جناب قدسك » انجام موجود « فکذلك ههنا لا یلزم فی عدم امثل الی حصول » خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ برك اول یك سرلوح کوچك زمینه طلا دارد و نام کتاب دروسط آن نوشته شده است . اقوال بشنجرف . نسخه رطوبت رسیده و موریانه خورده . دارای ۲۹۹ برك . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « ۸۷۹ »

۹۸۵ محاکمات

عربی ، مکرر پیش ـ این نسخه از اول افتاده دارد .

آغاز موجود « والصواب ان یقول الغرض تحدید الجهات الطبیعیه » انجام « ووفقنا علی مقامات الصدق انه علی کل شئی قدیر وبالاجابة جدیر » خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۲۰۵ برك . اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی نائینی « ۸۸۰ »

۹۸۶ محاکمات و مقاومات

عربی ، مؤلف : حاج ملاهدی سبزواری . در دیباچه نامی برای رساله ذکر نشده . نام مذکور درصدر نسخه نوشته شده . رساله در رد اعتراضاتی است که شیخ احمد احسائی درشرح بر رسالهٔ علم فیض کاشانی ایراد نموده . آغاز « الحمدلله علی جماله وجلاله والصلوة والسلام علی محمد وآله » انجام « لکن کل ذالك تکوینا لاتشریعا لانه مخصوص بالانبیاء علیهم السلام » خط نسخ ۱۵ سطری ـ دارای ۲۱ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۰ وقفی شیخ علی سبزواری ـ بسال ۱۳۵۱ « ۸۸۱ »

۹۸۷ محضر الشهود فی رد الیهود

فارسی ـ مؤلف : حاجی بابا فرزند محمد اسمعیل قزوینی مقیم در یزد پدر مؤلف از

کتاب را بنام سلطان ابو الفتح کیخسرو بن قلج ارسلان تألیف نموده. تاریخ ختم تألیف رجب ۶۹۲ در شهرستان سیواس است - کتاب بچاپ رسیده.

آغاز (الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی نبیه محمد و آله اجمعین حمد بیحد وثنای بیعد پادشاهی را که وجود هر موجود نتیجهٔ وجود اواست) انجام (این حامی بیضه مسلمانی را) کاتب عبد العزیز مشهور به آقا. تاریخ کتابت شعبان ۱۲۱۲ در نصر آباد از محال رامجرد - خط نستعلیق ۱۸ سطری - ابواب وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۴۹ برگ. وقفی محمود حسینی. سال وقف بهمن ۱۳۱۰ اندازه ۲۱ در ۱۵. « ۸۸۹ »

۹۹۳ مرصاد العباد

فارسی مکرر پیش - آغاز (الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام) انجام (این حامی بیضه مسلمانیرا) خط نستعلیق ۱۷ سطری. جای ابواب را نویسنده سفید گذارده است و برگ آخر نسخه بخط تازه نوشته شده. دارای ۱۹۸ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی «۸۹۰»

۹۹۴ مسائل

عربی - مؤلف ابوالمعالی صدرالدین محمد بن اسحق قونوی متوفای ۶۷۵ یا ۶۷۲ یا ۶۷۳ (۱) شاگرد محیی الدین عربی وشیخ حدیث قطب الدین شیرازی ومربی جمعی از عرفاء است . این رساله را کشف الظنون بنام «رسالة النصیر الطوسی» ضبط کرده . رساله حاوی ۹ مسئله است که از خواجه نصیرالدین طوسی پرسیده : « المسئلة الاولی هل ثبت عندکم ان وجود الواجب امر زاید حقیقتا ۲ هل الماهیات الممکنة مجعولة اوغیر مجعولة ۳ المسمی بوجود العام المشترك فی کونه وجودا فقط هل هو من جملة الممکنات ام لا ۴ الواحد لا یصدر عنه الا واحد ۵ ما حقیقة النفس الانسانیة وما البرهان الدال علی اثباتها ۶ من الیقین ان الاجسام متناهیة القوه الخ ۷ الانسان فی هذه النشأة والدار یتعذر علیه التجرید التام ۸ - فی حقیقة الفیض الصادر من الحق و ما المتعقل العقلاء من معرفته ۹ الهیولی المجردة لایقبل القسمه عقلا وهکذا الصورة فکیف بحلول الصورة صارتا جسماً وقبلت لقسمة » صدر نسخه نامهٔ مؤلف است بخواجه.

آغاز « مازال سمعی یمنی من طیب ذکرك مایرضی علی الروضه عن غب العارض الهتن » انجام « کما سبقت الاشارة الیه فی الاسئلة والاجوبة بعون الله و حسن توفیقه » . ‌با سخ این مسائل را بشمارهٔ ۳۱۲ ببینید - خط نستعلیق ۱۸ سطری - مسائل وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۷ برگ وموریانه خورده - اندازه ۲۳ در ۱۴ وقفی ابن خاتون « ۹۲۹ »

(۱) طرائق الحقائق ج ۲ . منتظم ناصری ج ۲ . کشف الظنون ج ۱ ص ۹۲ و ص ۳۱۳

۹۸۹ مرءآت المحققین

فارسی ، مکرر پیش ـ آغاز « حمد بیحد وثنای بیعدد ذوالجلالی را » انجام « واینجا موت وحدت روی نماید والله اعلم بالصواب» خط نستعلیق ۱۲ و ۱۵ سطری ـ دارای ۹۶ برگ ، اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۸۸۸ »

۹۹۰ مرءآت المحققین

فارسی ، مکرر شمارهٔ پیش ـ آغاز « حمد بیحد وثنای بیعدد حضرت» انجام « اینجا معنی وحدت روی نماید تمام شد » خط نستعلیق ۱۷ سطری ، ابواب وعناوین بشنجرف ـ دارای ۱۵ برگ ، اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی « به بینید گلشن راز شماره ۹۵۷ حکمت ص ۶۴ » (۵۹۹۶)

۹۹۱ مرءآت المحققین

فارسی ـ مؤلف محیی الدین ترجمه‌اش بنظر نرسیده ، رساله ایست درعقائد واصول و فروع سیر وسلوك که پس ازبخشی درمناجات وذکر مؤلف مکاشفهٔ خودرا ولزوم مجاهده در تحصیل معارف بر ۴ باب وخاتمهٔ مرتب گشته است : ۱ درشریعت وطریقت ۲ درمعرفت و حقیقت ۳ درتوحید وفناء فی الشیخ ۴ درفناء فی الله و بقاء بالله ، خاتمه درمقام قلندر

آغاز « العظمة لله العلی العظیم الذی رفع السموات بغیر عمد و وضع المشکوة فیهما من النجوم بغیر عدد » انجام « نوری ازگلزار فیض انوارش چینید آمین آمین آمین اله العالمین بمحمد وآله الطاهرین المعصومین » کاتب علی بن ابوطالب ، تاریخ کتابت ۱۲۶۱ خط نستعلیق ۱۷ سطری ، عناوین وابواب بشنجرف ـ دارای ۳۹ برگ ، اندازه ۲۱ در ۱۳ ـ وقفی نائینی « ۸۸۷ »

۹۹۲ مرصاد العباد من المبداء الی المعاد

فارسی ، مکرر شمارهٔ ۲۴۷ ـ مؤلف نجم الدین ابوبکر بن عبدالله بن محمد بن شاهدر اسدی (شاهاور یا شاهور ابدی) رازی معروف بابن دایه متوفی ۶۵۴ مدفون در شونیزیهٔ بغداد بیرون مقبرهٔ سری سقطی وجنید بغدادی (۱) مولدش تهران ومرید نجم الدین کبری بوده ودر خوارزم میزیسته ، درفتنهٔ چنگیز ازآنجا فرار نموده وبه آسیای صغیر رفت ـ در آغاز این کتاب شرحی ازگرفتاریهای خود را درآن فتنه آورده ، کتاب درمعرفت و تهذیب نفس ومعارف واصول تصوف وآداب سلوك است ومرتب است بر پنج باب ، مؤلف این

(۱) طرائق الحقائق ج ۲ ص ۱۵۳

آغاز موجود « ولما كانت مسئلة الوجود اس القواعد الحكميه » انجام « واتصل باوله آخر درجات الوجود انه مفيض الخير والجود » كاتب على بن محمد حسين تنكابنى سادات محله تاريخ كتابت ۱۲۴۷ درتهران. درآخر نسخه ۱۲ صفحه ايست كه شامل اين مقالات است :
۱ مقاله عربى دربيان لميت اختصاص منطقه بموضع معين ازفلك.
جملهٔ آغاز « الحمدلواهب النور والعقل » گمان ميرود مؤلف مقاله ملاصدرا باشد .
۲ مقاله فارسى وعربى دربيان اتحادعاقل ومعقول .
جملهٔ آغاز « اتحاد عاقل ومعقول را مقدماتى است كه ذكر آنها ناچاراست درفهمش ۳۰ عبارتى است فارسى دروجود كه درآخر آن نوشته شده : « لمحرره سيدعلى » ۴ مقاله دربيان خلوت وذكر از شيخ الرئيس . آغاز آن « فان من شمر عن ساق الجد البلوغ الى مرتبة الواصلين » خط نستعليق وشكسته مختلف السطر عناوين بشنجرف نوشته شده . داراى ۱۴۰ برگ . اندازه ۱۵ در ۱۱ خريدارى آستان قدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۹۳۰ »

۱۰۰۰ مشاعر

عربى - مؤلف ميرزا محمد باقر همدانى . مختصريست دربيان حواس ومشاعر ظاهرى وباطنى انسان تاريخ ختم تأليف محرم ۱۲۸۲ است . نسخه درعصر مؤلف نوشته شده وتام مؤلف دردیباچه نائیده شده است .

آغاز (الحمدلله الذى جعل فى كل مقام مشعرا يدرك به ما جعله فيه من تجليات نوره من ظواهره وخوافيه) انجام (فاسكت فالسكوت اولى فهذا ما اردت ايراده لك فى غاية الايجاز لانك مستغن عن الاطناب والحمد لله اولا وآخرا والصلوة على نبيه ظاهرا وباطنا والتسليم لاوليائه شاهدا وغائبا واللعنة على اعدائهم بارزا وخافيا) كاتب فضل الله بن محمد ابراهيم . تاريخ كتابت جمادى الثانى ۱۲۸۷ خط شكسته ونستعليق - ۱۳ سطرى - داراى ۵۰ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفى نائينى «۸۹۴»

۱۰۰۱ مشاعر

مكرر پيش - درين نسخه تاريخ ختم تأليف سه شنبهٔ ۲۶ جمادى الاول ۱۲۸۲ ضبط شده
آغاز (الحمدلله الذى جعل فى كل مقام) انجام « واللعنة على اعدائه بارزا وخافيا »
كاتب حسينعلى حسينى نائينى . تاريخ كتابت ۲۳ صفر ۱۳۰۳ پس ازين در ۷ صفحه حديث وارد درفضيلت خواندن قصيدهٔ عينيهٔ : « لام عمر باللوى مربع » سيد اسمعيل حميرى و هم آنقصيده ضميمه است خط نسخ ۱۴ سطرى - داراى ۹۰ برگ - اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفى نائينى «۷۴۶»

۱۰۰۲ مشاهد الاسرار القدسيه ومطالع الانوار الالهيه

عربى - چهارفصل ازآخر كتابيست . كاتب نام مذكوررا درآخر انفصول نوشته (۱)

---

(۱) كشف الظنون كتابى بدين نام براى محيى الدين عربى ضبط كرده.

۹۹۵ مسائل

عربی ـ مؤلف شناخته‌نشد ـ رسالهٔ مختصریست دراصول عقائد امامیه که در عنوان ۳۱ مسئله صورت گرفته . کاتب درپایان نسخه نوشته است : « تمت مسائل الطوسی »

آغاز پس‌ازتسمیه (وبه نستعین مسئلة معرفة الله واجبة علی کل مکلف بدلیل انه منعم)

انجام « وکلما اخبر به المعصوم فهو حق یجب تصدیقه وصلی الله علی‌محمد وآله‌المعصومین »

کاتب فرج الله بن‌عبادالله النیسی ـ تاریخ کتابت رمضان ۱۹۷ « کذا » ظاهراً ۱۰۹۷ باشد خط‌نسخ ۵سطری، مسائل وعناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۱۷ برگ، اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی‌فهرستی « ۸۹۱ »

۹۹۶ مشاعر

عربی ـ مؤلف ملاصدراء ، دورهٔ مختصر جامعی است درمعرفة الله که مرتب برفاتحه ودو موقف وهرموقفی مشتمل برعنوان چند مشعر است، کتاب چاپ شده « شرح کتاب را بشماره ۸۴۶ به‌بینید »

آغاز (نحمدالله ونستعین بقوته التی اقام بها ملکوت الارض والسماء) انجام «واتصل باوله آخر دایرة الوجود انه مفیض الخیر والجود » تاریخ کتابت رجب ۱۲۳۵ خط شکسته ونستعلیق ۱۵ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته ـ کاغذ کتاب آبی ـ دارای ۳۵ برگ، اندازه ۲۱در۱۲ وقفی‌نائینی « ۸۹۲ »

۹۹۷ مشاعر

عربی مکرربیش ـ آغاز « نحمدالله ونستعین بقوته » انجام « واتصل باوله آخر دایرة الجود وانه مفیض الخیر » سال کتابت ۱۲۵۴ خطشکسته‌ونستعلیق ۱۶ سطری ـ برگ اول دارای سرلوح وحاشیه برگ اول ودوم گل‌بوته‌کاری ومذهب، عناوین بشنجرف‌نوشته‌شده، دارای ۲۹ برگ، ومجدول‌بتحریروطلا بدوجدول ـ اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی‌نائینی « ۸۹۳ »

۹۹۸ مشاعر

عربی مکرربیش ـ آغاز (نحمدالله ونستعین بقوته) انجام « وانه مفیض الخیر و الجود » کاتب محمد صهر الدین ـ سال کتابت ۱۲۹۷ خط‌نستعلیق ۱۹سطری عناوین‌بشنجرف نوشته ـ دارای ۲۳ برگ، اندازه ۲۲ در۱۰ وقفی‌نائینی «۵۶۶۵»

۹۹۹ مشاعر

عربی مکرربیش ـ قسمتی ازدیباچه نسخه افتاده است .

۱۰۰۵ مصائب النواصب

عربی مکرر یش - چند برگی از اول نسخه افتاده.

اول موجود (وذلك حاصل الذی حال بین المسلمین) انجام (فی سالك شهور سنه خمس وتسعین وتسعمائه هجریه والحمدلله علی توفیق الاتمام) خط نستعلیق ۱۹ سطری. دارای ۱۳۴ برگ. وموریانه خورده - اندازه ۲۳ در ۱۵ واقف شناخته نشد «۸۹۸»

۱۰۰۶ مصائب النواصب

عربی مکرریش. این نسخه از آخر افتاده دارد.

آغاز (نحمدك یامن جعلنا من الفرقة الناجیة) انجام موجود (عز وجل اباحته بصفة من ذالك) خط نستعلیق ۱۷ سطری عناوین وفصول بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۷۳ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی آقا زین العابدین - سال وقف ۱۱۶۶ «۸۹۹»

۱۰۰۷ مطالب المهمة من علم الحکمة

عربی. مختصری است درمنطق وحکمت درپشت برگ اول نسخه بخط مغایر نوشته شده: «هذا الکتاب تصنیف الشیخ المحقق المتقن عزالدوله سعد بن الحسن بن هبیت «کذا» الله بن کمونه الذی صار علی مذهب الامامیه اخرا ومات علیه غفرالله له» کتاب مرتب است بر دیباچه در بیان لزوم تحصیل معارف یقینیه و ۷ فصل وهرفصلی شامل ۷ بحث است عناوین فصول این است: ۱- الفصل الاول فی المنطق ۲ فی الامور العامة للموجود والمعدوم ۳ فی احکام الممکن الوجود ۴ فی احکام واجب الوجود ۵ فی الاعراض ۶ فی الجواهر المتحیزه و هی الاجسام ۷ فی الجواهر المجرده.

آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین وبعد فهذا الکتاب اورت فیه المهم من المطالب الحکمیة و ماینفع به جامعا فی ذلك بین ماحصلته بنظری وهوالاقل ومن غیره مما تحققت صحته وهو الاکثر) انجام (وقد ختمت الکتاب بمسئلةالتوحید ساء ولا (کذا) بان یختم الله تعالی لنا به ویجعلنا فی دارالخلود من الامنین والصلوة علی سید المرسلین محمد وآله الطاهرین) خط نستعلیق ۲۱ سطری - فصول وعناوین بشنجرف. دارای ۱۳ برگ. اندازه ۲۵ در ۱۸ وقفی عضدالملك «۹۰۱»

۱۰۰۸ مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار

عربی - مکرر شماره ۲۲۳ شارح شمس الدین محمود اصفهانی - شرحی است بطور قال - اقول بر متن کلامی طوالع الانوار قاضی بیضاوی . شارح این شرح را بنام ملك ناصر ابومحمد بن قلاون تألیف کرده است . نسخه دیباچه شارح وبقدر یکصفحه ازاول شرح را ندارد.

جملهٔ آغاز فصول این است : فصل ۱ « اذا وقفت وفقك الله على مطالعة هذالکتاب » فصل ۲ « اعلم وفقك الله ان فی قولی اشهد نی الحق وقل لی وقات له فالحق صفته من صفات المعاله جردها من ملابس حادس » فصل ۳ « اعلم وفقك‌الله ان علم هذه المشاهد القدسية التی‌اودعها هذه الرساله فریدة وقتها فی‌العلوم التی تحت سترها (۱) فصل ۴ « اعلم ان هذه العلوم لیست مما یدرك بالتطل » پس ازین فصول ونام کتاب این‌فصل‌است : « فصل فی تاید هذه المکاشفات العلمية والمشاهدات القدسية وما یتعلق‌بها بالایات والاثار والاخبار » کاتب ملاسراج‌الدین‌محمد تبریزی . تاریخ کتابت ۲۷ ربیع الثانی ۹۵۹ تاریخ مقابلهٔ این نسخه ۱۰۲۴ در مکه بوده . خطنسخ مختلف‌السطر . دارای ۴ برك . اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی فاضلخان « ۸۹۵ »

مشکوة الانوار ومصفاة الاسرار

به‌بینید اسرارالانوارالالیه شماره ۳۳۰

۱۰۰۳ مصائب النواصب

عربی . مؤلف: قاضی نورالله شوشتری . کتاب رد است بر کتاب نواقض‌الروافض ـ تألیف میر مخدوم شریفی ـ مدت تألیف کتاب ۱۷ شبانه روز بوده ـ تاریخ ختم تألیف رجب ۹۹۵ است . کتاب مصدر به هشت مقدمه است . مطالب کتاب بعنوان : « قال صاحب النواقض ـ اقول » میباشد . (ترجمهٔ این کتاب را بشمارهٔ ۲۶۰ به‌بینید)

آغاز (نحمدك یامن‌جعلنا من‌الفرقة الناجیة‌الامامیه الاثنی عشریة) انجام (والحمد لله على توفیق الاتمام والصلوة والسلام على النبی وآله الطهر الکرام اتم الصلوة و اکمل السلام) ـ کاتب ابو القاسم بن محمد جربادقانی ـ تاریخ کتابت ۱۰۵۱ درلاهور ـ خطنستعلیق ۱۵سطری . ابواب وعناوین بشنجرف . دارای ۱۹۴ برك رنك کاغذ نسخه کبود وموریانه‌خورده . اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی‌نائینی « ۹۰۰ »

۱۰۰۴ مصائب النواصب

عربی . مکرر ویش ـ آغاز (نحمدك یامن‌جعلنا من الفرقة الناجیة) انجام (والحمدلله على توفیق الاتمام والصلوة والسلام على‌النبی‌وآله) سال کتابت ۱۲۸۵ درآخر کتاب ۱۱ برك افادات ومطالب متفرقه ضمیمه‌است . خطنستعلیق مختلف‌السطر ـ ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۸۷ برك . اندازه ۲۷ در ۱۶ وقفی‌نائینی « ۸۹۷ »

(۱) درفصل سوم مولف کتابی بنام (البحث والتحقیق عن السر الذی وقد فی نفس الصدیق) برای خود یاد کرده .

واز اعلام پزشکان نیمهٔ ۲ سدهٔ ۶ هـ ق است . مؤلف از خاندان یهودی است که برای حفظ جاه ومزید اعتبار خود مسلمان گشت وبرای معالجهٔ سلطان مسعود سلجوقی از بغداد بمقر سلطنت او رفت و تا حیات سلطان از زمرهٔ خاصان بود و پس از وفات سلطان با اندوختهٔ فراوان ببغداد برگشت ودرآخر بکوری و کری وبیماری برص وجذام گرفتار شد (۱) این کتاب که درموضوع خودش ممتاز است هنگام کوری برجمال الدین بن فضلان وابن دهان منجم ویوسف بغدادی ومهذب بن نقاش املاء نموده ـ کتاب حاوی علوم منطق وحکمت طبیعی والهی است. نسخهٔ موجود از اول افتاده واز وسط وآخرهم ناتمام است عناوین و ترتیب مطالب موجوده چنین است : بخش اول منطق مرتب بر ۸ مقاله وهرمقاله دارای فصولی است مقاله ۱ و۲ را ندارد . مقاله ۳ فی علم القیاس در ۱۸ فصل ۴ فی علم البرهان در ۷ فصل ـ ۵ فی طوبیقا وهو علم الجدل در ۷ فصل ـ ۶ فی الاقاویل السوفسطیقیه وهی قیاسات المغالطین واقاویلهم در ۱ فصل ۷ فی القیاسات والاقاویل الخطابیه وهی التی تسمی بالیونانیه ریطوریقا در ۲ فصل ۸ فی قیاسات والاقاویل الشعریه وهی التی تسمی بالیونانیه بیطوریقی در یکفصل ـ بخش دوم حکمت طبیعی است که مرتب به ۶ جزو وهر جزوی دارای فصولی است جزو ۱ : فی المطالب التی تکلم فیها ارسطوطالیس فی کتابه المعروف بالسماع الطبیعی وتحقیق النظر فیها در ۲۸ فصل ۲ یشتمل علی المطالب التی تکلم فیها ارسطوطالیس فی کتاب السماء والعالم وتحقیق النظر فیها در ۱۰ فصل ـ ۳ تشتمل علی المعانی والاغراض التی تضمنها کتاب الکون والفساد وتحقیق النظر فیها در ۱۱ فصل ۴ یشتمل علی المعانی والاغراض التی تضمنها کتاب ارسطوطالیس فی الاثار العلویه والمیادن وتحقیق النظر فیها در ۵ فصل ۵ یشتمل علی المعانی والاغراض التی تضمنها کتابا ارسطاطالیس فی الحیوان والنبات وتحقیق النظر فیها در ۱۲ فصل ۶ کتاب النفس در ۲۹ فصل بخش ۳ الهیات موجودی از آن تا برخی از فصول مقالهٔ سوم است ـ : مقالهٔ اول در ۴۳ فصل است ونویسنده ازاول مقاله تا بخشی ازفصل دوم آنرا ننوشته وجایش سفید است ۲ در خلقت ـ موجودی از آن تا برخی ازفصل ۱۳ است

آغاز موجود (جسم ذونفس حساس لم یتکثر ولم یخالف المفهوم من قولنا حیوان ولم یرد ما فی القضیه فی المعنی علی موضوع واحد) انجام موجود (کما عرفت عند الکلام فی العلل والمعلولات) خط نسخ ۲۳ سطری فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۴۴۰ برگ . نسخه موریانه خورده اندازه ۲۴ در ۱۴ وقفی فاضلخان ۵۶۹۶ ح

۱۰۱۴ ـ معراج التوحید ودر الفرید

عربی ـ مؤلف ابو احمد حاج میرزا محمد بن عبدالنبی بن عبد الصانع استر ابادی

(۱) تاریخ الحکما قفطی ص ۲۴۳ • عیون الانباء ج ۱ ص ۲۷۸

آغاز موجود (فی ظلمات الارض ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین) انجام (انعم الله علیهم من الصدیقین والشهداء والصالحین وحسن اولئك رفیقا) کاتب بیك احمد بن ملك احمدبن خان احمد. تاریخ کتابت ۲۲ جمادی الاول ۹۵۸ خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ نسخه رطوبت رسیده. دارای ۱۸۲ برگ. اندازه ۲۶در۱۳ وقفی نائینی « ۹۰۲ »

۱۰۰۹ مطالع الانظار

عربی مکرر پیش ـ اول وآخر نسخه افتاده ـ موجودی ازاوائل باب سوم از کتاب (زیادتی وجود برماهیت) تاقدری از مبحث سوم ازباب امامت است .

آغاز موجود (لما فرغ من کون مفهوم الوجود وصفا مشترکا) انجام موجود (واحتجوا علی ذلك بوجوه و ذکر المصنف) خط نستعلیق وشکسته ۱۵ سطری ـ نسخه رطوبت رسیده وموریانه خورده ـ دارای ۲۱۴ برگ. اندازه ۱۸در۱۳ وقفی نائینی « ۴۹۰ »

مطلع خصوص الکلم فی شرح فصوص الحکم

به بینید شرح فصوص الحکم شماره ۸۲۴ را

۱۰۱۰ معارج القدس فی معرفة النفس

عربی ـ مؤلف ابوحامد غزالی ـ کتاب درمعرفت النفس است . ومرتب است بریك مقدمه و۱۱ باب و بچاپ رسیده.

آغاز (الحمدلله مبدع الارواح وخالق الجسد) انجام (فالله بینی و بینه وکفی بالله وکیلا وحسبنا الله ونعم الوکیل) نسخه مقابله شده است بانسخه مصححی که در ۱۳ ذیحجه ۶۷۸ نوشته شده بوده . علاءالدین محمد بن محمد حسینی درجمادی الثانی ۱۰۷۸ از تصحیح و مقابله این نسخه فراغت یافته ـ درآخر نسخه نوشته شده : « کتبت هذه النسخة الشریفه لاجل مولانا وسیدنا ومقتدانا فاضل التحریر علاءالدین محمد یزدی سیف الدین محمود » خط نسخ ۱۵ سطری . عناوین وابواب بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۱۱ برگ. اندازه ۲۰ در۱۲ وقفی نائینی « ۹۰۳ »

۱۰۱۱ معتبر

عربی ـ مؤلف استاد ابو البرکات اوحدالزمان هبة الله بن علی بن ملکا بلدی بغدادی متولد دربلد(از توابع موصل) متوفای بسن نزدیك به ۸۰ سالگی دربغداد معاصر باالمقتفی والمستنجد والمستضیئ بنوراله خلفاء عباسی است. نزد ابوالحسن سعید بن هبة الله بن حسین تلمذ نموده

۱۰۱۵ مفاتیح الاعجاز درشرح گلشن راز

فارسی ـ شارح شمس الدین محمد بن یحیی بن علی علاءلاهجانی نور بخشی متخلص باسیری متوفای در۹۱۲ مدفون درخانقاه نوریه واقع در بخش لب آب وصل بدروازهٔ باب السلام شیراز (۱) از خلفاء سید محمد نور بخش است که پس از فوت او بشیراز آمد و خانقاه نوریه را بساخت واعلام آن دوره پاس حرمتش میداشتند ـ شاه اسمعیل صفوی بزرگ بدیدنش درخانقاه رفت . شارح دردوشنبه ۱۹ ذیحجه ۸۷۷ این شرح را پاکنویس نموده وشاید بهترین شرحهای گلشن راز باشد. گویند شارح این شرح را برای جامی بهرات فرستاده وجامی این رباعی را در بالای پاسخ نامهٔ وی نگاشت :

« ایفقر تو نور بخش ارباب نیاز — خرم ز بهار خاطرت گلشن راز »

« یکره نظری برمس قلبم انداز — شاید که برم ره بحقیقت زمجاز »

کتاب چاپ شده است .

آغاز (باسمك الاعظم الشامل فیضه المقدس) انجام (اومنا فیا للحقیقه فانك انت الغفور الرحیم و لا یخیب السائل من الکریم) تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۰۴۹ خط نستعلیق ۲۰ سطری. ابواب وعناوین بشنجرف ترسیم شده. دو برك اول نسخه بخط تازه نوشته‌شده دارای ۳۴۵ برك. اندازه۱۹ در ۱۱ وقفی‌نائینی « ۹۰۹ »

۱۰۱۶ مفاتیح الاعجاز

فارسی. مکرریش ـ آغاز (باسمك الاعظم الشامل فیضه) انجام (آگاه وبهرمند شان گردان تمه الرساله) تاریخ کتابت ۱۲۵۴ دربغداد ـ خط نستعلیق ۲۱ و ۲۳ سطری یازده برك ازاول ویکبرك آخر کتاب بخط تازه نوشته‌شده ونسخه رطوبت‌رسیده ـ دارای ۳۴۴ برك اندازه ۲۲ در ۱۴ وقفی‌نائینی « ۹۰۸ »

۱۰۱۷ مفاتیح الاعجاز

فارسی‌مکرریش ـ آغاز (باسمك الاعظم الشامل فیضه) انجام (ولا یخیب السائل من‌الکریم) تاریخ کتابت ذیقعده ۱۲۴۱ خطنستعلیق ۲۱سطری. برك اول دارای‌سرلوح مذهب عناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۵۱ برك. ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا وشنجرف بدو جدول ـ اندازه ۳۰ در ۲۰. وقفی‌نائینی « ۹۰۷ »

۱۰۱۸ مفاتیح الاعجاز

فارسی. مکرریش- آغاز « ای محمود بهرهانی وای معبود بهرمکانی » انجام « شهر

(۱) طرائق الحقائق ج ۳ ص۵۵ مجالس المؤمنین ص۳۱۶

نیشابوری معروف باخباری • متولد در دوشنبهٔ ۲۱ ذیقعده ۱۱۷۸ در اکبرآباد هند، مقتول ۱۲۳۲ درشهر کاظمین • روایت میکند ازصاحب حدایق وصاحب مقامع ومیرزا محمد مهدی شهرستانی وغیرهم و از اعلام جامع عصر خود بوده درفروع طریقهٔ اخباری داشته وبامسلك اجتهاد مخالف بوده (۱) رساله مختصریست درمعرفت صفات حق تعالی.

آغاز - پس ازدیباچه ونام مؤلف (قدالتمس منی بعض اجلة الاخوان حرسه‌الله تعالی عن طوارق الحدثان ان أبین له الحق الحقیق وحاق التحقیق فی معرفة اسماء الصفات) انجام - (قال علیه السلام لولانا ما عرف الله) کاتب حاج محمد مهدی فهرستی - تاریخ کتابت ۹ جمادی‌الاول ۱۳۴۹ خطنسخ ۲۳و۲۴ سطری دارای ۳ برك • اندازه ۲۱ در۱۳ وقفی فهرستی - • به‌بینید حکمت عرشیه شماره ۵۵۶ حکمت ص۸۸ «۹۰۱۰»

۱۰۱۳ معراج نامه

فارسی - رساله ایست درمعراج که‌مرتب بردیباچه‌ودوفصل است: فصل۱ درپیدا کردن حال نبوت ورسالت فـ۲ درمقدمه معراج رسول ص‌م • درنسخهٔ های موجود درین کتابخانه نامی ازمؤلف برده نشده است • کشف الظنون (ج ۱ ص ۵۹۵) رسالهٔ فارسی درمعراج ازشیخ الرئیس ضبط‌کرده ولی جملهٔ آغاز آنرا ذکر نکرده است • رساله ازنسخهٔ ۱۰۱۴اینکتابخانه استنساخ وچاپ شده . ناشر نسخهٔ آنرا باده نسخه دیگر مقابله نموده وپس از تحقیق معلوم داشته که‌مصنف این‌رساله شیخ الرئیس است •

آغاز (سپاس خداوند زمین وآسمان را وستایش دهندهٔ تن وجان را ودرود برپیغمبر گزیدهٔ او محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم وبر اهل بیت ویاران پاك او بهر وقتی دوستان وعزیزان درمعنی معراج سؤالها میکردند وشرح آن بطریق معقول خواسته و بحکم خطر محترز میبودم چون درین‌وقت بخدمت عالی علای (کذا) رسیدم این معنی بررأی عالی او عرضه کردم موافق افتاد اجازت داد) انجام (ازو سالی بودی راست کمی وراست دانستن اوراتی داراد معنه وجوده) نسخه قدیمی است وتحقیقا درمیانهٔ سدهٔ ۹ و ۷ ق ه نوشته‌شده است • خطنسخ ۱۹ سطری - دارای ۱۶برك• اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی عضدالملك «۹۴۷»

۱۰۱۴ معراج نامه

فارسی مکرر پیش - آغاز (سپاس خداوند آسمان وزمین) انجام «جز عاقل عارف‌را نیست بر رمزهای این‌کلمات والسلام علی اهل السلام • خط شکسته نستعلیق ۱۴ سطری . کاغذ نسخه آبی - دارای ۲۲ برك • اندازه ۱۷ در۱۱ وقفی فهرستی • به‌بینید شرح رسالة‌الطیر شماره ۸۰۷ حکمت ص ۷۰ (۹۴۱۸)

(۱) روضات الجنات ص۶۵۳ • ریاض السیاحه ص ۱۷۰

کتب خطی

حروف تام کتاب مطابق با ۱۱۵۹ است ـ کتاب درعقائد وعرفان وتصوف است ومرتب است بر ۳۷مفتاح: ۱ دراثبات صانع ۲ دلیل مبدأ ومعاد از کلام محمد صادق اردستانی ۳ عینیت وجود واجب ۴ توحید واجب ۵ توحید وحدت بطریق عرفا ۶ فرق میان علم ومعرفت وعالم وعارف ۷ شرح حدیث حقیقت ۸ تنزیه وتقدیس وتشبیه ۹ بطلان اعتقاد جماعتی از اهل سلوك ۱۰ سر مرتفع شدن حجاب تعین درنظر شهود عارف وباقی بودن حکم حجاب وبیان فناء فی الله ۱۱ جمع وفرق فصل ووصل وحرکت وسکون ۱۲ مراعات مقام ۱۳ عدم ظهور احدیت و ظهور حقیقت اشیاء برای غیرحق تم ۱۴ رؤیت وانواع تجلیات ۱۵ طلب رؤیت موسی (ع) ۱۶ رؤیت مؤمنان مرحق را ۱۷ موضوع علوم وفرق میان وحی والهام ۱۸ متحمل شدن کمل اولیاء اسرار ولایت را ۱۹ مرشد شناسی ۲۰ تفسیر آیهٔ نور ۲۱ تحقیق رؤیة النبی واوصیائه فی المنام ۲۲ تحقیق عالم مثال واجساد مثالیه ورد قائلین بعدمهما ۲۳ رؤیای حضرت فاطمه (ع) ۲۴ اختلاف مراتب نفوس ۲۵ تطابق عوالم وجود ۲۶ صادر اول ۲۷ انسان ۲۸ فی تحقیق وجود المهدی (ع) موجود الان اولا ۲۹ تمیز مراتب الخواتیم الولایة ۳۰ فی ذکر الحدیث الذی یشربون الاولیاء شراب المحبة ۳۱ مجمل ریاضات ارباب الحقایق من العرفاء ۳۲ تحقیق العشق وانواعه وفوایده ۳۳ فی المحاسبة مع النفس ۳۴ فی بیان السیر والسلوك و مراتب السیرالسالك وفی بیان المنامات والواقعات والمراقبة ۳۵ تحقیق الکشف والقلب ومجاهدة النفس ۳۶ فی دلیل علی ان الاولیاء یشاهدون الانوار بعین البصیره ۳۷ فی بیان التوبة الاشتغال المرید بالذکر والعبادات بتلقین المرشد الکامل وفی بیان اطوار السبعة القلبیه

آغاز (الحمدلله الذی نجانا من العلوم الرسمیة وسقانا کاس الحب من ید خلیفته) انجام (فانصرنا علی القوم الکافرین) کاتب محمد باقر حسینی . تاریخ کتابت ۱۲۴۳ پس ازین دو صفحه ایست در احکام اختلاجات اعضاء خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ ابواب وفصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۰۴ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی (۹۱۲)

۱۰۲۲ مفتاح الغرر لفتح الباب الحاد یعشر

عربی . مکرر شمارهٔ ۲۷۲ ـ شارح نجم الدین خضر رازی حبلرودی . صفحهٔ اول نسخه افتاده است .

آغاز موجود (المنان حاله ونور بانوار حقایق العرفان باله) انجام (ویحتمل التخصیص توفیقا بینها وبین الایة الاولی والحمدلله علی حسن التوفیق والصلوة علی نبیه محمد هدایة الطریق) کاتب محمد بن محمد زمان . تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۰۴۹ خط نسخ ۲۰ سطری . نسخه رطوبت رسیده . دارای ۳۹ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی ۹۱۳ .

تبریز ومدفن ومولد ایشانهم از آنجاست قدس الله سره العزیز » خط نستعلیق مختلف السطر - عناوین وابواب بشنجرف نوشته‌شده. کاغذ کتاب آبی دارای ۲۷۶ برك. اندازه ۳۴ در ۲۰ وقفی نائینی «۹۰۶»

۱۰۱۹ مفاتیح الغیب

عربی - مؤلف ملا صدرا. کتاب در بیان مبداء ومعاد واسرار ونکات عرفانی مستفادازقرآن است که درعنوان ۲۰ مفتاح ترتیب یافته ودر موضوع خودش فرید است. این کتاب ملحقاً باشرح اصول کافی ملا صدرا چاپ شده.

آغاز «الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب لیکون للعالمین نذیراً» انجام «ولیس الخبر کالعیان صلی الله علیه وآله الطاهرین واولاده المعصومین» «حاشیه براین کتاب را بشماره ۵۴۱ به‌بینید» خطنسخ ۱۷ سطری. عناوین بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۲۴۴ برك. اندازه ۲۹ در در ۱۸ وقفی تاج ماه بیگم بسال ۱۲۶۲ «۹۱۰»

۱۰۲۰ مفاتیح الغیب

عربی. مکرروبیش - آغاز (الحمدلله الذی انزل علی) انجام (ولیس الخبر کا العیان صلی‌الله‌علیه‌وآله‌الطاهرین) خطنسخ ۲۵ سطری - عناوین بشنجرف‌نوشته‌شده. برك اول دارای سرلوح مذهب - دارای ۲۴۰ برك. ومجدول‌بتحریروطلاء اندازه ۲۳ در۱۵ وقفی حاج‌محمد سعید - بسال ۱۱۸۳ «۹۱۱»

مفاتیح الغیب

به‌بینید. مکاتیب شماره ۱۰۳۲ را

مفاوضات

به‌بینید. اجوبة المسائل شماره ۳۱۲ را

۱۰۲۱ مفتاح اسرار الحسینی

فارسی - مؤلف عبد الرحیم بن محمد یونس(یایونس یایوسف) دماوندی(۱) ازشاگردان ملا محمد صادق اردستانی وازاکابر مشایخ سلسلة نور بخشیة است. روضةالصفاء ناصری (ج ۸ صفحة ماقبل آخر) تاریخ فوت مؤلف را درسال ۱۱۵۶ ضبط کرده واین درست نیست. چه آنکه مؤلف در دیباچه آورده که نام کتاب موافق تاریخ ختم تالیف آن میباشد وعدد

(۱) طرائق الحقائق ج ۳

(لانه لوکان کک لما صار فینا) دو صفحه درذکر حاصل برهان توحید از غیاث الدین دشتکی وعبارات وفوائد متفرقهٔ فلسفی ضمیمه است . بین مقالهٔ سوم و چهارم ۳۴ سطر عبارتی است که کاتب ازرسائل اخوان الصفاء وغیره نقل نموده ـ تاریخ تحریر که درصفحه ۹ نوشته شده سال ۱۰۶۰ است ـ خط نستعلیق ۲۸ سطری ـ عناوین مطالب بشنجرف نوشته شده . دارای ۵ برك . اندازه ۲۶ در ۲۰ وقفی نائینی «۹۱۹»

۱۰۲۵ مقالات

عربی ـ سه مقاله ایست بی دربی که بجهت نداشتن دیباچه مؤلف شناخته نشد . گمان میرود قطعهٔ ازکتابی باشد . جملات اول وآخر مقالات ورئوس مطالب این است :

۱ آغاز اصول القول فی ان الاجرام العلویه ذوات النفس ناطقة (کذا) کل متحرك فاما ان یتحرك بالقسر) انجام (لصح ان الاجرام العالیة ذوات نفوس ناطقة وذلك ما اردنا ان نبین (۱)

۲ آغاز (القول فی احوال النفس عند مفارقتها) انجام (وهی السعادة التی توحنا بذکرها صدر هذه الرسالة) ۳ آغاز (القول فی الطرق المؤدیة الی نیل هذه السعادة و مباینة الشقاوة المقابلة لها جمله مایلزم النفس من العوارض) انجام (لما ارتجیه فیك بفضله واحسانه انه ولی ذلك والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی سیدنا محمد وآله اجمعین) خط نسخ ۱۷ سطری . دارای ۷ برك . اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی قائم مقام « ۹۱۶ »

۱۰۲۶ مقاله در رد بهاء

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد . مقاله ایست ازفرقهٔ بابیهٔ ازلیه دررد حسینعلی بهاء وتعیین مرجعیت بمیرزا یحیی صبح ازل .

آغاز « حمد وثناء وتسبیح وتقدیس وتنزیه وتکبیر وتهلیل سزاوار واحد » انجام « چهرهٔ قبیح تماید وقناع وقاحت نکشاید » خط نسخ ۱۷ سطری دارای ۱۲ برك . اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی « ۹۲۰ »

۱۰۲۷ مقاله درسبب اجابت دعاء و کیفیت زیارت

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس . مقاله درپاسخ پرسش شیخ ابو سعید ابوالخیر است .

جملهٔ آغاز نامهٔ ابوسعید : « سلام الله تعالی علی سیدنا ومولانا الشیخ الرئیس افضل المتاخرین مدالله فی عمرك »

آغاز مقاله ونامهٔ جوابیهٔ شیخ الرئیس : « سئلت بلغك الله السعادة القصوی و رشحك للعروج الی الذروة العلیا ان اوضح لك کیفیة الزیارة وحقیقة الدعاء وتاثیرها فی النفوس والابدان »

---

(۱) این مقاله غیر ازرسالهٔ اجرام علویه شیخ الرئیس است که چاپ شده .

۱۰۲۳ مفصل فی شرح المحصل

عربی - شارح علی بن عمر کاتبی قزوینی - شرحی است به قال واقول بر کتاب محصل افکار المتقدمین والمتاخرین من الحکماء و المتکلمین تألیف امام فخر رازی شارح این شرح را باشارهٔ صدر اعظم محیی الدین ابوالحسن بن عبد الحمید قزوینی تألیف نموده .

آغاز (الحمدلله الذی افاض بجوده العام وجود الحقایق) انجام (وهی مذکورة فی الکتب الکلامیه المنسوبة الی الامام علی الوجه الا کمل فراینا ترکها فمن ارادها فلیطالع من تلك الکتب ولیکن هذا آخرما اردنا ایراده فی هذه الاجزاء ولواهب العقل الحمد بلا نهایة والصلوة علی سیدنا محمد وآله بغیر عدد وغایة) نسخه قدیمی است . خط نسخ ۲۷ سطری یکبرك اول وسه برك آخر نسخه بخط تازه نوشته شده - دارای ۱۹۴ برك . اندازه ۲۴ در۱۷ وقفی فهرستی (۹۱۴)

۱۰۲۴ مقالات

عربی - چهار مقالهٔ فلسفی است . عناوین مقالات ونام مؤلفین آنها بنا بنوشتهٔ کاتب درصدر نسخه این است : ۱ مقالة فی ان الاجرام العلویه ذوات انفس ناطقه . از ابو سلیمان سنجری ظاهراً همان ابوسلیمان محمدبن طاهربن بهرام سکزی باشد که ازحکماء نیمهٔ ۲ سدهٔ ۴ - است -

آغاز (لما کان کل جسم طبیعی اوحرکة ذاتیة نحو شیئی یخصه دون غیره واعنی بقولی طبیعی ماله سبب) انجام (قال ابوسلیمان هذا ما حضرلی من القول فی هذا المعنی بحسب قوتی وارجوان یکون ینفعنا انشاالله تعالی وتقدس) ۲ جواب مسائل خوارزمی. درنسخه از مؤلف آن ذکری نیست . دورنیست که ازابوسلیمان باشد مقاله پاسخ وپرسشهائی است مربوط بفلك که درعنوان: « فی جواب مسائل انفذها الیه من خوارزم » صورت گرفته . جای برخی ازسئوآلات سفید است -

آغاز (سالت اسعدك الله لم اوجب ارسطالیس الفلك عدم الخفة والثقل لعدم وجود حرکة له من المرکز او الیه) انجام (بل قصد الفیلسوف ان یثبت مائیة یمین الفلك) ۳ رسالة فی النفس از ابو یوسف یعقوب بن اسحق کندی متوفای « ۲۴۷ » مقاله ایست مختصر در نفس که از کتاب ارسطو وافلاطون انتخاب نموده است :

آغاز (قال ان النفس البسیطه ذات شرف وکمال عظیم الشان) انجام (ویبعدها من باریها وحالها هذه الحالة الشریفة) ۴ - مقالة فی العقل . از اسکندر افریدوسی .

آغاز (العقل عند ارسطاطالیس علی ثلثة اضرب احدها العقل الهیولانی) انجام -

سطوح متداولهٔ منطق وحکمت است درمشهد. تاریخ تألیف مقاله ۲۰ رمضان ۱۳۵۴ است.

آغاز (الحمدلواهب العقل والجود) انجام « قال تلك الاخبار بالنسبة الی عالم التجدد والتعبیر عصمنا الله من التجدد عما فیه الحق» خطنسخ ۱۷ سطری دارای ۷ برك. اندازه ۲۴ در۱۸ وقفی مؤلف در۶ مهر ۱۳۲۴ « ۶۷۲۱ »

۱۰۳۰ مقدمهٔ فزارستان

فارسی ـ مؤلف مانکجی لیمجی پور هوشنك هتریای هندوستانی ملقب بدرویش فانی مظلوم متولد در ۱۲۳۰ دردیه موراه شومالی ازمحال شهرستان سورت متوفای رجب ۱۳۰۷ ازفضلاء زردشتیان بوده ۰ بمسطوردر کتاب (گلدسته چمن آئین زردشت) مؤلف از طرف انجمن زردشتیان بمبئی درایران نماینده بوده و۴۷ سال خدمت بمنظور نظم کارها وسرپرستی زردشتیان نموده و گویادرتهران هم درگذشته است ـ بروایت طرائق الحقایق مؤلف بارشاد رحمت علیشاه مسلمان گشته. این کتاب که بعنوان مقدمه تاریخ فزارستان است دربیان آداب ورسوم وفلسفهٔ دینی ایرانیان باستانی است که بر۱۲ نظر مرتب است وهر نظری درچندین فقره پایان یافته که مجموعاً ۶۳ فقره است : نظر۱ بارادهٔ حق زمانه بیکران در طواف واثر آن درکرها آشکار ۲ موافق اعتقاد ایرانیان باستان درشناختن خالق منان ۳ـ شناختن خالق از آثر پی بمؤثر بردن ٤ درچگونگی آفرینش کوی زمین ومخلوقات آن ۵ درمراتب اکملیت انسانی ۶ لزوم بقای نوع بتوالد وتناسل ۷ در وجوب التزام آداب دین و مذهب ۸ موجب آسودگی وایمنت خلق پادار بودن دردین حقه ۹ واجب بودن برای بنی نوع انسان متدین بودن بدین حقه ورفع اشتباه از حضرات ملحدین ۱۰ باعث ضیف شدن هردین ودولت انحراف ورزیدن از کیش خویش است ۱۱ دررسیدن بمقامات عالیه ازراه دین وپاداش منحرفین ۱۲ در ختم مقدمه وسبب تألیف کتاب فزارستان . تاریخ ختم تألیف رجب ۱۳۰۲ درتهران بوده.

آغاز (پس از ستایش خالق منان ودرود فراوان برروان پاك پیغمبران ازآغاز تاانجام» انجام « وآنرا خدمت اهل علم مایهٔ سرفرازی خود خواهد دانست) درپایین برك آخر سه سطری است بخط گجراتی. گویا دستخط مؤلف باشدو گمان میرود که تاریخ نوشتن نسخه نیز در ۱۳۰۲ بوده ـ خطنستعلیق ۱۲ سطری دارای ۸۲ برك . اندازه ۲۲ در ۱۴ وقفی نائینی « ۹۲۲ »

۱۰۳۱ مقصد الاقصی

فارسی ـ مؤلف عزیز نسفی «۱» مختصریست درمبداء ومعاد ومصدر است به ۸ فصل

(۱) کشف الظنون ج ۲

جملهٔ آخر مقاله : « والسلام علی النفوس الزکیه والحمدلله رب العالمین » نسخهٔ دارای دو ضمیمه است : ۱ صدر نسخه در ۴ صفحه نامهٔ شیخ ابوسعید است بشیخ الرئیس وپاسخ شیخ الرئیس است از آن. این دونامه در کتاب نامهٔ دانشوران « ج ۱ ازص ۷۲ تاص ۷۴ » درج شده است . کاتب این دونامه حسن بن علی « یاحسین علی » بن الحسین الجعفری المعروف بابن ابی سع (کذا) است تاریخ تحریر آن روزسه شنبه ۴ محرم سال ۷۰۰ است وبانسخه أصل مقابله شده است ۲ در آخر نسخه ضمن یکصفحه دومناجاتی است از شیخ الرئیس ـ جملهٔ آغاز مناجات اول: «اللهم لما کان الوجود لذاتك واجب کان الامکان اوجود ذات غیرك ضربة لازب » ـ جملهٔ آغاز مناجات دوم : « الهی وآله الموجودات والمحسوسات یاواهب النفوس والعقول ومخترع ماهیات الارکان والاصول » خط نسخ مختلف السطر دارای ۵ برگ . اندازه ۲۶ در ۱۸ وقفی عضدالملك «۶۶۴ »

۱۰۲۸ مقاله درمبادی کل برای ارسطو

عربی ـ نظر بانچه را که کاتب دراول نسخه نوشته مؤلف اسکندر افریدوسی است که از حکماء یونان دراواخر سدهٔ ۲ واوائل ۳ میلادی معاصر باجالینوس وازشارحین کتب ارسطو است (۱) « مترجم بسطور درپایان نسخه سعید بن یعقوب دمشقی است .

آغاز « لما تاملت الفحص الذی مخرجه مخرج التوبیخ الجمیل وقمت من التوبیخ (کذا) اللطیف الموقع منی علی الفحص الکامل عما اکتب الیك فیما التمسته منی » انجام « انما یمکن انه یقال فی هذه الاشیاء کثیرة » پس ازین ۱۰ سطری است از گفته های افلاطون که آغاز آن اینست « اقاویل افلاطن فی کتاب طیماوس من کتبه فی امر النفس والعقل » وحدت خط نسخه با نسخه ۱۰۲۴ میرساند که تاریخ تحریر سال ۱۰۶۰ است ـ خط نستعلیق ۲۸ سطری ـ دارای دو برگ . اندازه ۲۷ در ۲۰ وقفی ناینی « ۹۱۸ »

۱۰۲۹ مقاله دربداء

عربی ـ مؤلف شیخ سیف الله بن عباس غریبدوستی گرمرودی آذربایجانی معروف بایسی متولد ۱۲۷۷ خورشیدی شاگرد مرحوم حاج شیخ اسدالله یزدی است (۲) والحال مدرس

(۱) فهرست ابن ندیم ص ۳۵۳ . اخبار الحکماء ص ٥٤

(۲) ازاساتید متبحر درحکمت وعرفان بود . اطلاعی کافی وبهرهٔ وافی ازفنون طب وریاضی داشت . عمری را بپرهیزکاری وپارسائی در مجاورت مشهد رضوی بتجرد وانفراد و انزواء صرف عبادت و افاده و استفاده نمود . درتمام عمر زن نگرفت وتاهل اختیار نکرد ودرمدرسه خیراتخان منزل داشت درسال ۱۳٤٤ فوت کرد وچون مایل بود که قبرش درکنار کوهی باشد وازقبرستانهای عمومی بیرون باشد دردامنهٔ کوهسنگی (نزهتگاه امروزی مشهد) بخاك سپرده شد والحال قبرش معلوم است .

علیکم واقی من جواهر نعم الله تعالی ماتسعه عقولکم الیکم فاکتب فهممت ان ابتدأ من یومی هذا فاکون اکتب فی کل یوم مایفتح الله لی ویمنحنی سواء کان من علوم الحقایق او من العلوم الرسمیة اومن العلوم الیقینیة او من العلوم التخمینیة اومن المعارف الاشراقیة الذوقیة اومن المطالب الاستدلالیة اومن کشف المعانی المعقولة بحقایق معنویة »

آغاز (الی الاخوان الالهیین کثرهم الله وبارک علیهم اجمعین) انجام (چنانچه ابتداء بسلام کردیم والسلام علی ولیی و سایر الاخوان ورحمة الله و برکاته) کاتب محمد علی تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۰۳۶ خط نسخ ۲۳ سطری. درصفحهٔ اول یک سرلوح زمینه طلا می باشد که با سفیداب نام کتاب ومؤلف را نوشته . بین سطور این صفحه وصفحهٔ دوم طلا اندازی شده عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۸۹ برگ . مجدول بلاجورد وتحریر وطلا وشنجرف. اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی نائینی « ۹۲۶ »

۱۰۳۳ مکتوبات احمدیه

فارسی ـ منشا آت شیخ احمد فاروقی متولد ۹۷۱ متوفای سه شنبه سلخ صفر ۱۰۳۵ قطب مجدد هزار دوم در طریقهٔ صوفیه نقشبندیه است (۱) این نسخه شامل ۳۶۱ نامه است درعرفان وتصوف واخلاق که باشخاص نوشته است.

آغاز « وصل المکتوب الشریف اللطیف الی العبد الضعیف النحیف عظم الله تعالی اجرکم » انجام « والتزم متابعة المصطفی علیه الصلوة والسلام » تاریخ کتابت رجب ۱۲۳۱ خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۹۹ برگ. اندازه ۳۰ در ۲۰ وقفی نائینی « ۹۲۷ »

۱۰۳۴ ملتقطات

عربی ـ درپشت صفحهٔ اول نوشته شده: « کتاب ملتقطات ازفصول افلاطون الهی » رساله حاوی عقائد وآراء وکلمات حکمی است . جامع ومنتخب ومدون آن شناخته نشد .

آغاز « قال افلاطون الحکیم من طلب الحکمة من طریق طلبها ادرکها » انجام « فلک الحمد علی اقضیتک (کذا) والشکر بالائک » خط نستعلیق ۱۸ سطری ـ عناوین واقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۲۵ برگ وموریانه خورده. اندازه ۲۴ در ۱۴ وقفی ابن خاتون « ۹۳۲ »

۱۰۳۵ ملل ونحل

عربی ـ مکرر شماره ۲۵۳ - مؤلف ابوالفتح محمد بن عبدالکریم شهرستانی. تاریخ وخلاصهٔ اندیشه مذاهب دینی وفلسفی است.

---

(۱) طرائق الحقائق ج ۳

اهل تصوف . جای ابواب وعناوین غالباً سفید است : فصل ۱ دربیان آنکه زونده کیست ۲ دربیان آنکه شریعت وطریقت وحقیقت چیست ۳ دربیان انسان کامل ۴ دربیان کامل وآزاد ۵ دربیان صحبت ۶ در بیان ترك ۷ در بیان سلوك ۸ در بیان نصیحت . باب ۱ در سخن اهل تصوف درمعرفت ذات خدای تعالی ۲ دربیان صفت خدای تعالی ۳ درمعرفت افعال خدای تعالی ۴ـ درمعرفت اقوال بقول اهل حکمت ۵ـ در معرفت ولایت ونبوت ۶دربیان اعتقادات اهل تقلید واهل استدلال واهل کشف ۷ دربیان اعتقاد اهل کشف ۸ دربیان انسان(۱) بدان اعزك الله تعالی فی الدارین که دراول این باب چند فصل خواهم نوشت.

آغاز پس ازدیباچه ونام مؤلف (جماعت دراویش کثرهم الله ازین بیچاره درخواست کردند که میباید درمعرفت ذات خدای وصفات خدای وافعال خدای ودرمعرفت ولایت و نبوت ودر معرفت ظاهر وباطن انسان ودرمعرفت مبدأ ومعاد انسان کتابی جمع کنی) انجام (ونجات آدمی سخن کوتاه شد والله اکبر) تاریخ کتابت ۶ جمادی الثانی ۱۲۹۴ خط نستعلیق ۱۱ سطری ـ دارای ۴۳ برگ، اندازه ۲۰ در ۱۵ وقفی نائینی « ۶۲۳۲ »

۱۰۳۲ مکاتیب

فارسی . مکرر شمارهٔ ۲۴۲ نام صاحب این مکاتیب ورسائل بضبط طرائق الحقائق قطب بن محیی بن محمود است که در حوالی جهرم فارس توطن داشته وآورده است که تعداد ابیات این مکاتیب متجاوز بر ۱۰۰۰۰ بیت دیده شده . مستدرك الوسائل (ج۳ص۴۴۸) صاحب این مکاتیب را ازاهل سنت وجماعت دانسته ودرترجمه‌اش آورده : « قطب الدین المشهور بقطب المحیی استاد مولانا جلال الدوانی وهو احد مشایخ الصوفیة وصاحب المکاتبات المعروفة بمکاتبات القطب المحیی بالفارسیة المشهورة وهو قطب الدین محمد الکوشکناری » دراین نسخه کاتب نام صاحب این مکاتیب را در صدر نسخه قطب الدین محمد ودرآخر نسخه باضافهٔ کلمهٔ خرقانی ضبط کرده . نسخه بچاپ رسیده . ناشر (۲) نام صاحب مکاتیب را شیخ عبدالله قطب شیرازی ضبط کرده وآورده است که درآخر حال درجهرم مقیم بوده وتا ۹۱۰ هـ ـ ق حیات داشته ومرید شیخ زین الدین جعفر خوافی خراسانی بوده ونسبت سلسلهٔ فقرش بشیخ ابوالنجیب سهروردی منتهی است . این نسخه دیباچه ندارد . نسخهٔ که بشمارهٔ ۲۴۲ است دارای دیباچه است دردیباچه نامی برای مکاتیب ذکر نشده لیك کاتب درسرجزوهای نسخه کتاب را بنام : «مفاتیح الغیب» ضبط کرده. مکاتیب دردیباچه چنین توصیف شده : « واردت ان افیض بعض ذلك

(۱) مبحث معاد است.

(۲) میرزا احمد نایب الولایه تبریزی ذهبی این مکاتیب را باکتاب کفایة المؤمنین بچاپ رسانیده

حضرت امیرالمؤمنین ۴ » میرسدوشاگرد شهید ثانی است وهم روایت کرده است ازسیدحسن بن جعفر کرکی. ازاعلام جامع عصرخود بشماراست . ونزدشاه‌طهماسب صفوی معززبوده وهفت سال شیخ الاسلامی قزوین وچندی هم شیخ الاسلامی هرات بحضرتش مفوض گشت. رساله صورت مناظره ایست درامامت که‌در ۹۵۱ درشهر حلب نموده .

آغاز « الحمدلله علی ماانعم به فکفی » انجام « واتضحت له حقیقه الحال وصارمن خواص الشیعه ولله‌الحمد اولا وآخرا وظاهرا وباطنا وصلی الله علی سیدنا محمد وآله‌الطاهرین‌الی یوم الدین » خط‌نستعلیق که‌بطورچلیپانوشته ـ عناوین بشنجرف دارای ۴ برگ. ومجدول‌بتحریر وطلا بسه جدول ـ اندازه ۴۳ در۲۶ وقفی‌نائینی « ۶۳۸ »

۱۰۳۹ منتخب الخاقان درکشف‌حقائق‌ایمان وعرفان

فارسی. مؤلف‌ملاعبدالله‌بن خان بابا زنوزی تبریزی متوفای ۱۲۵۷ پدر آقاعلی‌حکیم معروف. شخص جامع معقول ومنقول بوده . نقلیات را در کربلا از آقا سید علی طباطبائی و سید محمد مجاهد ودرایران ازمیرزای قمی وحجة‌الاسلام شفتی بیدآبادی آموخته ودر معقول از میرزین شاگردهای ملاعلی نوری‌است . بانی مدرسهٔ مروی تهران (۱) از فتحعلیشاه استدعاء نمود که حکیم نوری را از اصفهان احضار فرماید تا در آن مدرسه تدریس نماید . مرحوم حکیم نوری پس از ابلاغ احضار از رفتن تهران عذر خواست ومؤلف این کتاب را برا ی تدریس آن مدرسه بتهران فرستاد. مؤلف مدت ۲۰ سال درآن مدرسه تدریس نمود (۲) ـ کتاب دراثبات وجود وتوحید وصفات واجب است وخلاصهٔ (رسالهٔ خاقانیه ووجیزهٔ سلطانیه)است مؤلف آنکتاب را بفرمان فتحعلیشاه تألیف نموده‌بوده وچون مفصل بوده مامور بتلخیص‌واختصار آن گشته . تاریخ ختم تألیف این کتاب پنجشنبه ۲ جمادی الاول ۱۲۴۰ است . کتاب مرتب‌است بر ۲۰فصل وخاتمه : ۱ دراثبات واجب‌الوجود بالذات است ۲ در اثبات عینیت وجود است در واجب الوجود بالذات ۳ دراثبات عینیت تشخص وتعیین است درواجب‌الوجود بالذات ۴ دراثبات اینکه کنه ذات اقدس خداوند یگانه از برای غیر ذات خود مدرك ومعلوم نمیتواند شد ۵ـ دراثبات احدیت صرفه ۶ دراثبات توحید ۷ دربیان توحید بمعنی‌سوم ۸ دربیان توحید بمعنی‌چهارم ۹ در اثبات توحید بمعنی پنجم ۱۰ در اثبات توحید بمعنی ششم ۱۱ در اثبات توحید بمعنی هفتم ۱۲ دراثبات علم واجب‌الوجود ۱۳ دراثبات قدرت ۱۴ دراثبات اراده ۱۵ دراثبات حیات ۱۶ـ دراثبات سمع وبصر ۱۷ دراثبات کلام ۱۸ در اثبات تفضل محض وجوادیت مطلقه واجب الوجود ۱۹ حکمت علی الاطلاق ۲۰ دراثبات‌عدل . خاتمه درمعرفة الله .

(۱) حاج فخرالدوله محمد حسینخان بن پیرامطی‌خان‌عزالدینلوی قاجار مروزی. (۲) طرائق‌الحقایق ج ۳

کتب خطی

آغاز (الحمدلله حمد الشاکرین بجمیع محامده کلها) انجام (اصلح الله حاله و سدد اقواله وافعاله وصلوته علی خیرته من خلقه محمد النبی وآله وصحبه وسلم) کاتب محمد رضا بن محمد مفید شریف قمی . تاریخ کتابت ۵ ذیحجه ۱۰۸۵ پس ازاین در۳صفحه رساله ایست منسوب بابن جوزی درشرح حدیث نبوی: «ستفترق امتی» وتعداد ۷۳ فرقهٔ اسلام وکلمهٔ درذکر عقیدهٔ مختصهٔ بهریك ازآنها بطوراختصار. خط نسخ ۲۷سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده دارای ۱۳۲برگ . اندازه۲۹در۱۹ وقفی نائینی «۹۳۴»

۱۰۳۶ ملل ونحل

عربی ـ مکرر پیش . آغاز(الحمدلله حمد الشاکرین) انجام (وهو حسبنا ونعم الوکیل ونعم النصیر) خط نسخ مختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۱۲۸ برگ . اندازه ۲۲ در۱۸خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۹۳۴۰»

۱۰۳۷ مناظره

عربی ـ انرخامهٔ ابن ابی‌جمهور احسائی. تحریر سه مجلس مناظره وگفتگوی مذهبی او است بافاضل هروی درمشهد رضوی ـ این مناظره بدرخواست میزبان مناظران سید محسن بن محمد رضوی قمی (۱) درسال ۸۷۸ صورت گرفته است .

آغاز « الحمدلله حق حمده والصلوة علی سیدنا محمد وآله وسلم تسلیما سئالتنی اطال الله بقائك عماکان بینی وبین الهروی » انجام « وبستغفرالله من الزیادة والنقصان والحمدلله‌رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین وسلم‌تسلیما » « ترجمهٔ اینرساله‌را بشمارهٔ ۴۰۱ به‌بینید » پس ازاین در۱۸ صفحه قطعهٔ ازدعاء ولعنت وهم قطعه ازکتابی در عقائد ضمیمه‌است خط‌نسخ مختلف‌السطر ـ عناوین بشنجرف ـ دارای ۴۹ برگ . اندازه ۲۰ در۱۳ نسخه‌قدیمی ورطوبت‌رسیده ـ وقفی‌فهرستی ـ « به‌بینید نفحات اللاهوت شماره ۱۰۵۷ حکمت ص۲۱۱ » «۶۴۲۶»

۱۰۳۸ مناظره

عربی ـ مؤلف عزالدین حسین بن عبدالصمدبن شمس‌الدین محمدبن علی‌بن حسین‌بن‌صالح جبعی عاملی حارثی ـ متولد یکم محرم ۹۱۸ درجبل عامل متوفای ۸ ربیع الاول ۹۸۴ مدفون در دیه هجرازتوابع بحرین (۲) نسبش بحارث بن عبدالله بن اعور همدانی « از خواص‌حضرت

(۱) ترجمه‌اش درمجالس المؤمنین مذکوراست

(۲) امل الامل . روضات الجنات

و رد برعقائد شیعه . طرز کتاب چنین است که پس از هرچند بیت نظم چند سطر نثر آورده‌شده.
اول و آخر نسخه افتاده . موجودی از آن از بحث امامت تاضابط فارق بین کفرواسلام است .
آغاز موجود « هرچند که عالم است وفاضل ـ دردین چوصحابه نیست کامل » انجام موجود
« این مسئله ازشنیدنی هاست ـ بشنو که نهایت ره راست » خطنستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای
۶۱ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۳ ونسخه رطوبت‌رسیده . وقفی‌نائینی « ۵۶۰۷ »

۱۰۴۳ منهاج الکرامة فی معرفة الامامه

عربی ـ مکررشمارهٔ ۲۶۳ مؤلف علامهٔ حلی . مختصریست درامامت ومرتب است بر
۶ فصل: ۱ فی نقل المذاهب فی هذه المسئلة ۲ فی ان مذهب الامامیة واجب الاتباع ۳ فی الادلة
الدالة علی امامة امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام بعد رسول الله ص در ۴ منهج
۴ فی امامة باقی الائمة الاثنی عشر ۵ فی ان من تقدم لم یکن اماما ۶ فی فسخ حججهم علی
امامة ابی بکر « این کتاب را ابن تیمیه رد کرده . ر . بررد ابن تیمیه را بشمارهٔ ۳۶۷ به‌بینید»
آغاز « الحمدلله القدیم الواحد الکریم الماجد» انجام « ولایمنع المستحق عن حقه هذا
آخر ما اوردنا اثباته فی هذه المقدمه » کاتب محمد طاهربن عبدالمؤمن ـ تاریخ کتابت ذیحجه
۱۰۷۵ خطنستعلیق ۲۱ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۳۱ برگ . اندازه
۲۵ در ۱۸ وقفی شیخ محمد باقردرسال ۱۱۷۶ « ۵۶۶۸ »

۱۰۴۴ منهاج الکرامه

عربی ـ مکرر ربیش . آغاز « الحمدلله القدیم الواحد الکریم » انجام « آخر ما رد ناه اثباته
فی هذه المقدمه » خط شکسته ونستعلیق که درهرصفحه درسه خانه بطورچلیپا ودرحاشیه نوشته
شده ـ عناوین وفصول بشنجرف تحریر یافته . دارای ۸ برگ . ومجدول بشنجرف وطلاوتحریر
اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی‌نائینی « ۹۰۸ »

۱۰۴۵ منهاج الکرامه

عربی . مکرر ربیش ـ این نسخه قسمتی ازدیباچه را ندارد.
اول موجود « بجمیل اسعافه وقرن دولته بالدوام الی یوم القیامة » انجام « آخر ما اردنا
اثباته فی هذه المقدمة)برگ آخر نسخه بخط تازه‌نوشته‌شده. خطنسخ ۱۹ سطری. عناوین وفصول
بشنجرف‌تحریرشده . دارای ۴۶ برگ . اندازه ۲۸ در ۱۲ وقفی مرتضی قلیخان نائینی « ۹۳۹ »

۱۰۴۶ مواهب الرضویه فی دفع الشبهات المقوله والمنویه

فارسی ـ مؤلف حاج سیدمحمد عصار ـ مختصریست دراثبات نبوت خاصه و دفع برخی

آغاز (حمد وثنای نامحدود واجب الوجودیرا سزا است که دامن کبریای جلالش ازلوث تغیر وزوال منزه) انجام (در سال سی‌ام ازجلوس السلطان صاحبقران باتمام رسید الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین) نسخه مصحح وازنظرمؤلف گذشته است. تاریخ کتابت ۶ جمادی الثانی ۱۲۴۰ خطنستعلیق ۱۳ سطری - برگ اول دارای سرلوح. فصول وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۱۰۷ برگ. ومجدول بتحریر ولاجورد وطلا وشنجرف بدوجدول - اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی «۹۳۶»

۱۰۴۰ منتهی السؤل فی شرح الفصول

عربی- شارح ملاعلی بن یوسف (۱) ترجمه‌اش بنظرنرسید. شرح است برتعریب فصول خواجه نصیرالدین طوسی (۲)

آغاز (الحمدلله مبدع نظام الاصول ومخترع ترتیب الفصول بحکمته تبهرالعقول ساطع الانوار الباهرة وخالق النفوس الطاهرة وصلی الله علی سیدنا محمد المؤید بالمعجزات القاهرة واله الانجم الزاهرة) انجام «ویجیب من یقربه انه الجواد الکریم» کاتب عناوین مابز میان شرح ومتن را سفید گذاشته. خط شکسته نستعلیق ۱۵سطری. دارای ۴۲ برگ. اندازه ۱۷ در ۱۱ خریداری آستانقدس در آذر ۱۳۲۲ «۶۵۱۰»

۱۰۴۱ منصص فی شرح الملخص

عربی - شارح نجم الدین علی بن عمر کاتبی قزوینی - شرحی است مفصل بقال - اقول بر کتاب ملخص امام فخررازی - تاریخ فراغت ازشرح دوشنبهٔ ۲۸ شعبان ۶۷۱ است. شارح این شرح را متدرجا نوشته سپس بدان مراجعه وتهذیب وتتمیم نموده و بوزیر شمس الدین محمد جوینی اهداء کرده - نسخه کامل وشامل هرسه بخش منطق والهیات وطبیعیات است و۱۸سال پس ازفوت شارح نوشته‌شده.

آغاز «الحمدلموجد اوجد بقدرته التامة اجناس الموجودات» انجام «وشرحناجمیع الکتاب باوضح تقریر وبیان» تاریخ کتابت جمعه غرهٔ جمادی الثانی ۶۹۳ صفحه‌اول سائیدگی دارد - خطنسخ ۳۳ سطری. برگها رطوبت رسیده - اندازه ۲۶در۱۸ وقفی فاضلخان - «۱۲۰۱»

۱۰۴۲ منظومه

فارسی-مؤلف شناخته نشد. کتابی است منظوم ومنثور دراصول وفروع اهل سنت وجماعت

(۱) آثارالشیعة الامامیه ج ٤ (۲) متن این کتابرا بشماره ۹۱۷ ببینید.

به بینید آغاز (الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده افتقار الممکنات) انجام (وصلوات الله علی محمد وعترته وسلم کثیر کثیرا) کاتب محمد صالح بن محمد مؤمن شاعلی تونی . تاریخ کتابت ذیحجه ۱۰۳۳ خطنسخ ۱۸ سطری ـ اندازه ۱۹ در ۱۲ اقوال بشنجرف نوشته‌شده دارای ۴۰ برگ . وقفی فهرستی « ۹۳۴ »

۱۰۵۰ نافع یوم الحشر

عربی . مکرریش ـ آغاز (الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده) انجام (وصلی الله علی سیدنا محمد وآله اجمعین) کاتب محمد امین بن میرعلی عامری سبزواری . سال تحریر ۱۱۰۴ خطنسخ ۱۶ سطری جای اقوال را کاتب سفید گذاشته ـ دارای ۴۳ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی محمد لطیف « ۹۴۳ »

۱۰۵۱ نافع یوم الحشر

عربی . مکرریش ـ آغاز (الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده) انجام « خالصا لوجهه انه سمیع مجیب » کاتب محمد سایم مشهدی . سال تحریر محرم ۱۱۰۴ خط نسخ ۱۸ سطری ـ اقوال‌را بشنجرف نوشته . دارای ۴۱ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی عضدالملک « ۹۳۵ »

۱۰۵۲ نافع یوم الحشر

عربی . مکرریش ـ آغاز « الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده » انجام « خالصا لوجهه انه سمیع مجیب » کاتب اصغر بن میرمعصوم . سال تحریر ۱۱۵۶ خطنسخ ۱۴ سطری ـ دارای ۴۰ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی مرتضی‌قلیخان نائینی « ۹۴۲ »

۱۰۵۳ نافع یوم الحشر

عربی . مکرریش ـ آغاز « الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده » انجام « انه سمیع مجیب والحمدلله وحده » پس ازین در ۴ صفحه رسالهٔ مختصریست در اصول وفروع امامیه مؤلف آن شناخته نشد . رساله مرتب است بر ۵ فصل : ۱ یحتوی علی معرفة الله عز و جل ۲ یشتمل علی معرفة الصلوة ۳ یشتمل علی صلوة الایات ۴ یحتوی علی کیفیته صلوة الاموات ۵ فی معرفة واجب الوجود جل جلاله الخ . این رساله ناقص است . آغاز « الحمدلله المنعم علی خلقه بالایجاد المتعالی عن الاضداد والانداد » خطنسخ ۱۶ سطری اقوال بشنجرف نوشته‌شده دارای ۴۴ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۸۶۱ »

۱۰۵۴ نجات ج ۱

عربی ـ مصنف شیخ الرئیس . کتاب دورهٔ جامع فلسفهٔ مشائی وشامل بخشهای منطق

از تشکیکات .

آغاز پس از نامهٔ کسیکه درخواست تالیف این رساله را نموده (ایفرزندارجمند عزیز و نورچشم نیرومند باتمیزم) انجام (بیکی ازدوامر نخواهد بود ونیز ایفرزند) خط نستعلیق ۱۷ سطری نسخه بخط مؤلف است. وقلم خوردگی بسیار دارد ـ تاریخ کتابت ۱۳۴۱ دارای ۳۷ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی مؤلف درمرداد ۱۳۱۵ « ۵۳۹ »

۱۰۴۷ مواهب الرضویه

فارسی مکرر پیش ـ آغاز (ایفرزند ارجمند عزیز و نورچشم) انجام (و برحمت دفع آنها مبتلاخواهی شد) کاتب محسن بن ابوالقاسم سبزواری. تاریخ کتابت ۱۳۴۲ در مشهد خط نستعلیق ۲۱ و ۲۲ سطری ـ دارای ۱۶ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۷ نسخه رطوبت رسیده وقفی مؤلف درمرداد ۱۳۱۵ « ۵۳۸ »

۱۰۴۸ میزان التمیز فی العلم العزیز

فارسی . مؤلف میرزا محمد اخباری : کتابی است درعقائد وتصوف که ملقب است به حجة البالغة ومرتب است بریکمقدمه و۱۲ عنوان تمیز وخاتمه : مقدمه دربیان متوجهین بسوی شطرالحق . تمیز اول درتبرا وتولا ۲ درمعرفت اطلاقات وجود و وحدت ۳ در معرفت موحدین واسامی طبقات اهل الله واصحاب عدد وغیر موردوین از ایشان ۴ دربیان معنی شریعت وطریقت وحقیقت ومعرفت وامتیاز راه حق ازراه باطل (در۳ مطلب) ۵ دربیان معنی اسلام وایمان وایقان واحسان وکفر وشرك ونفاق وعصیان ۶ دربیان ضروریات دین اسلام ۷ در جواب ازسؤالی چند (۸ سؤال) ۸ (کاتب آنرا در فهرست کتاب ننوشته است) ۹ دربیان مقامات عارفین ۱۰ درمعرفت منازل السائرین ۱۱ دربیان انهار هفتگانه وغیوب هفتگانه ۱۲ در بیان تجلیات چهارگانه. خاتمه در احوال بدو وختم. این نسخه ناقص تا قسمتی ازتمیز چهارم را دارد

آغاز (الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعداین چند کلمه ایست دربیان آنچه بنور اقتفاء برهان وقرآن وکلام امناء الرحمان دربیان مراتب معتقدات جنان واقوال) انجام موجود (قل رب زدنی علما وقال فی حق الخضر ع) تاریخ کتابت ۱۳۱۰ خط نستعلیق وشکسته ۱۳ سطری ـ دارای ۱۲۰ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۸ وقفی نائینی « ۹٤۱ »

(حرف ن)

۱۰۴۹ نافع یوم الحشر فی شرح باب حادیعشر

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۲۷۶ شارح فاضل مقداد (ترجمه این کتاب را بشمارهٔ ۲۴۸ چاپی

۹ درتوحید بمشرب صوفیه ۱۰ درتلویح برخاتمه (در ذاتی بودن مواد سه گانه وجوب وامکان وتشکیک وماهیت نداشتن وجود)

آغاز (ثنا وستایش مرخداوندیرا که دلیل است ذات او برذات او) انجام وغرض ما تلویح بود نه اثبات این مدعا) خطنستعلیق ۱۶ سطری. دارای ۱۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۶ وقفی فهرستی - به بینید رساله درتوحید ۶۲۰ حکمت ص ۸۰ « ۹۳۹۴ »

۱۰۵۷ نفحات اللاهوت فی لعن الجبت والطاغوت

عربی. مکررشماره ۲۸۴ - مؤلف محقق ثانی نورالدین ابوالحسن علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی عاملی متوفای ۱۸ ذیحجه ۹۴۰ درسن زیاده بر ۷۰ مدفون درنجف روایت میکند ازعلی بن هلال جزائری ودیگران (۱) رساله دراحتجاج بااهل سنت وجماعت است که مرتب بریکمقدمه وسه فصل وخاتمه است. تاریخ ختم تالیف ذیحجه ۹۱۷ درمشهد رضوی.

آغاز (الحمدلله فاطرالسموات والارض) انجام (واشتملناه من قبیح العیوب) پس ازین در ۵ صفحه لعنتنامه ایست که ظاهرا ازمنشات مؤلف است. خط نسخ مختلف السطر- عناوین مطالب بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۰۶ برگ. نسخه قدیمی ورطوبت رسیده است. اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی فهرستی «۹۴۶۰»

۱۰۵۸ نقدالنصوص فی شرح نقش الفصوص

فارسی . شارح عبد الرحمن جامی . رساله متن (نقش الفصوص) تألیف محیی الدین عربی است که خلاصه کتاب فصوص الحکم تالیفش می باشد . تاریخ ختم تألیف شرح سال ۸۶۳ است .

آغاز (الحمدلله الذی جعل صفایح قلوب ذوی الهمم قابلة لنقش فصوص الحکم) انجام (زان جام مدام مست و واله دارش بمحمد وآله) خطنسخ ۱۵ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده . خط ۲۶ برگ اول کتاب بخط تازه نوشته شده است . دارای ۱۵۲ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۲ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۹۳۷ »

۱۰۵۹ النواقض

عربی مؤلف معین الدین میرزامخدوم بن سید شریف شریفی حسینی گرکانی شیرازی حنفی متوفای حدود ۹۹۵ یادر ۹۸۸ (۲) استاد ووزیر شاه اسمعیل صفوی دوم. نسب هاشمیش بداعی صغیر (۳) میرسد وازسلسلهٔ پدر بدختر میرسید شریف گرکانی معروف منتهی میگردد ومادرش دختر میرزا شرف قاضی جهان سیفی وزیر قزوینی است. پدر وجدش وزیر شاه اسمعیل اول وشاه طهماسب بوده اند وازمفاخر شیعه بشمارندوخود بعکس آنان بمذهب اهل سنت وجماعت بوده . علوم عقلی را نزد جد و پدر و عمویش سید مرتضی خوانده . مقدمات وریاضیات را نزد

(۱) روضات الجنات ص ۴۰۲ (۲) کشف الظنون ج ۲ ص ۶۱۷ وج ۱ ص ۵۲۷-
(۳) حسن بن قاسم که درسال ۳۶۱ برآمل مستولی وامیر شد.

کتب خطی

وحکمت وریاضی است که پس از کتاب شفاء درهمدان تصنیف فرموده وتفصیل مطالب را بدان ارجاع میفرماید وبروایتی تصنیف این کتاب درطی سفری بوده که با علاء الدوله دیلمی بشاپور خواست رفته . جلد اول این کتاب که حاوی بخشهای منطق وحکمت طبیعی والهی است بدست شیخ تدوین یافته وجلد دوم را شیخ ابو عبید الله عبد الواحد بن محمد جوزجانی «متوفای ۴۳۸» شاگرد شیخ تدوین داشته . چنانچه دردیباچه جلد دوم آورده که خلاصه اش اینست: شیخ را فراغت بدست نیامد که بخش ریاضیات را هم ایراد کند وشایسته نبود که این تصنیف بی دنباله باشد ازینرومختصر ازکتاب اقلیدس و کتاب در ارصاد کلیه که مانند مختصر مجسطی است و کتابی مختصر درموسیقی که ازمصنفات شیخ داشتم وهم کتاب ارثماطیقی شیخ را تلخیص نمودم وبرآن اضافه داشتم . نسخه ازآغاز بخش منطق تاچهارسطر پیش ازمبحث مواد «قضایا» را فاقد است .

آغاز (لایخرج منهما کقولك زید مشی) انجام (وهو انسان ممیزعن سایر الناس بتالهه تمت الالهیات من کتاب النجاه ویتلوه الهندسه ولله الحمد) کاتب حسن بن ابی الفضل شاه بن حسن سامانی « کذا » جنزی : تاریخ کتابت آخر شعبان ۵۲۴ نسخه تصحیح ومقابله شده است . از برك ۵ تا برك ۷۰ خط آن با خط بقیه نسخه فرق دارد ازشیوه واسلوب خط ظاهر است که خط یکنفر نیست خطوط چهاربرك اول نیزسائیدگی زیادی دارد ـ خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۱۵۴ برك. اندازه ۲۱ در ۱۵ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ (۹۲۳)

۱۰۵۵ نجات ج ۲

عربی . این نسخه اواخر بخش موسیقی را ندارد ـ

آغاز (قال الشیخ ابو عبید عبدالواحد بن محمد الجرجانی انی کنت)برك آخر بجهت سائیدگی خوانده نمیشود. سطر آخر ازصفحهٔ ۱۵۱ : « ویکون ممکناً علیهما من اصناف النحاس التی سنذاکره » وحدت اسلوب خط این جلد باخط جلد اول میرساند که کاتب هردوجلد یك شخص است . خط نسخ ۱۹ سطری. دارای اشکال ودوائر هندسی . حاوی ۷۶ برك. اندازه ۲۱ در ۵۱ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۹۲۴ »

۱۰۵۶ نفایس الارقام

فارسی ـ مؤلف محمدده‌دار. رساله ایست در اثبات وتوحید واجب بمسلك متکلمین وحکما وصوفیه که در ۱۰ عنوان رقم ترتیب یافته : ۱ در ابطال دور ۲ درابطال تسلسل ۳ دربرهان سلم ۴ ـ در اثبات واجب بطریق متکلمین ۵ در اثبات واجب بطریق حکماء ۶ دراستدلال بدلائلیکه مخصوص بحکیم یا متکلم است ومحتاج بابطال دور وتسلسل نباشند ۷ در توحید ۸ درتوحید بطریق حکماء

جملهٔ اول شبهات این است : ۱ (منها فی وجود الواجب عز شأنه زیرا که جمعی را با ین اعتقاد یافتم که وجود واجب الوجود زائد است بر ذات وصفات او و گروهی بر آن دیدم که وجود حق عین حقیقت او است) ۲ (منها فی حدوث العالم وقدمه بباید دانست که دراطلاقات حکماء ومتکلمین استعمال لفظ حدوث برسه معنیست) ۳ (منها فی عصمة الانبیاء عن الخطاء والعصیان ای فی وجوبها وعدمها وتحریر مذاهبی که موجب شبهه بود خواهد نمود بعد از تصویر مقدمهٔ نافعه که متفق علیه کافهٔ صوفیه وحکمای اسلامیه ومحققین کلامیه است)

آغاز (حقیقت حمد مختص بجناب حضرت وجودیست عزوجل که وجوب ووحدت وحیات وعلم وقدرت واراده وسایر صفات کمالیه درمرتبهٔ ذات سرمدی الصفات اوست) انجام (ودر خاتمهٔ مذکوره حل این شبهه وحل مشتبهات دیگر هست ولوشئت کنت من المتبصرین فارجع الیه و کن من الشاکرین) تاریخ تحریر ۱۵ صفر ۱۰۹۲ ـ خط شکسته و نستعلیق مختلف السطر ـ دارای ۷ برگ . اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی قائم مقام « به‌بینید حکمت العارفین شماره ۵۴۳ حکمت ص ۲۹۷ » « ۵۸۹۹ »

۱۰۶۱ نهایة التحریر فی شرح التجرید

عربی ـ درنسخه نامی ازشارح نیست . بروایت الذریعه (ج ۱ ص ۴۹۳ و ج ۳ ص ۳۵۸) شارح سیدمحمد تقی بن امیرمؤمن بن امیر محمد تقی بن امیر رضا حسینی قزوینی است که در ۱۲۷۰ فوت کرده . کتاب ارجوزه ایست درشرح تجریدالعقائد خواجه نصیر . درپایان شرح مقصد اول مرقوم است : « تم نظما لثلث مضین من شرح رجب المرجب سنة ۱۲۲۳ و کتابة فی اواخر سنة ۱۲۲۵ »

آغاز (وبعد حمد واجب الوجود ـ علی فیوضات مرائی الجود) انجام (والظن للتاثیر فیما قصده ـ آخرها هو انتفاء المفسده) تاریخ کتابت ۲۴ رمضان ۱۲۲۵ خط نسخ ۱۰ سطری دارای ۱۰۰ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی نائینی « ۹۴۹ »

۱۰۶۲ نهج الحق و کشف الصدق

عربی . مکرر شمارهٔ ۲۷۴ مؤلف علامهٔ حلی . کتاب در اصول وفروع امامیه و احتجاج با اهل سنت وجماعت است و مرتب است بر ۸ مسئله و هر مسئله دارای مباحث است و همین کتاب است که فضل بن روز بهان کتاب ابطال الباطل را در ردش نوشت و قاضی نورالله کتاب احقاق الحق را در رد آن وتأیید اینکتاب تألیف فرمود . کتاب با احقاق الحق چاپ شده .

آغاز (الحمدلله الذی غرقت فی بحار معرفته افکار العلماء) انجام (ویزیح سقم کل علیل) تاریخ کتابت اوائل جمادی الاول ۷۸۷ ـ ۶۱ سال پس ازفوت مؤلف نوشته شده . خط نسخ ۳۷ سطری ـ عناوین مطالب بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۶ برگ . اندازه ۳۵ در ۲۵ وقفی نائینی « ۹۵۰ »

تقی الدین ابو الخیر فارسی آموخته . علم حدیث ومنقول از شیخ عبد الرحمن بن زیاد زبیدی وابن حجر مکی فرا گرفته است ـ مؤلف پس از معزولی وزندانی شدن و فوت شاه اسمعیل دوم رو بدربار سلاطین آل عثمان برده ـ در تاریخ تألیف مفتی وقاضی عراق ومدرس مدرسهٔ مرجانیهٔ بغداد بوده . از عبارت کاتب نسخه برمیاید که قاضی مکه هم شده است (۱) کتاب در رد شیعه وتنفیر از مذهب امامیه است وملخص است از کتاب مفصل مؤلف درین موضوع . این ملخص را بنام سلطان مراد سوم معنون نموده . نام کتاب (النواقض) «۹۸۸» مادهٔ تاریخ تألیف است ومشهور است بنواقض الروافض . در کشف الظنون بنام (نواقض علی الروافض) ضبط شده است کتاب مرتب است بر یکمقدمه وسه فصل وکشف مقال وخاتمه وذیل واکمال : المقدمه فی تحقیق الایمان والاسلام ـ الفصل الاول وفیه فرعان ـ الفرع الاول فی الایات الواقعة فی فضل الصحابه ـ الفرع الثانی فی الروایات الدالة علی فضل الصحابه ـ الفصل الثانی فی الایات النازلة فی مدح الصدیق والروایات الواقعة فی فضیلة المخصوصین من الصحابه ـ الفصل الثالث فی ادلالة الدالة علی حقیقة خلافة خلفاء الراشدین ـ واما کشف المقال فیکشف عن هفوات الروافض وهذیاناتهم ـ اما الخاتمه فمشتملة علی ثلثه بیانات واما ذیل الکتاب فی الاعتقاد الصواب ـ واما الاکمال فهو یحصل به انساب المؤلف .

آغاز (نحمدك اللهم لا اله الا انت وحدك) انجام (لا اری الله «کذا» الی الحشر غیره سلطانا انه میسر الامال والامانی) «رد بر اینکتاب را بشمارهٔ ۸۹۱ و ۱۰۰۳ بنگرید» ـ کاتب بابا بن محمد حسین ـ تاریخ کتابت ۱۰۱۲ درشهرستان اکره ـ خط نستعلیق ۱۹ سطری . ابواب وعناوین بشنجرف نوشته ـ دارای ۷۹ برگ . ومجدول بشنجرف وموریانه خورده اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی میرسیدعلیخان ـ سال وقف ۱۲۷۳ « ۹۸۴ »

۱۰۶۰ نور الهدایه

فارسی ـ مؤلف ملا جلال دوانی (۲) رساله پس از دیباچهٔ در مذمت تقلید و لزوم تحصیل یقین وبیان مجاهدهٔ که مؤلف در تحصیل عقائد نموده درشرح ودفع ۳ شبهه است

(۱) مؤلف درخاتمه تالیفات خودرا ذکرنموده : « حاشیة علی شرح المختصر للعلامة الایجی فی الاصول وحاشیه علی الهیات شرح التجرید للعلامة القوشجی علی بعض (کذا) من انوار الفقه فی مذهب الامام الشافعی ومتن جامع فی علم احکام النجوم وشرح فردیات منتخب کتبه المراد (کذا) فی الاعداد ورسالة فی بیان حرمة المتعه باسم شاه اسمعیل المرحوم ورسالة فی بیان آداب الوزراء ایضا الفقهآء مع رسالة فی مناسك الحج علی المذاهب الاربعة باسمه وبامره ورسالة فی عمل عرض الافق الحادث باقسامه وهی کانت مسودة حتی حبست فنهبت کل هذه » تا آنجا که آورده : « وبالجملة لم یبق الیوم من مؤلفاتی الا الانموذج التی الفتها فی اسبوع بقبة الاسلام القسطنطنیه وهذه الرسالة التی انسناهها » در دیباچه نیز آورده است که در تاریخ تالیف این مختصر نیز بتالیف کتابی بنام محیط المرجانی اشتغال دارد .

(۲) در رساله نام مؤلف ذکر نشده . رساله ضمیمه کتاب خصائص وحی المبین در تهران بسال ۱۳۱۱ قمری بنام « نور الهدایة فی الامامة للمولی المحقق جلال الدین الدوانی چاپ شده

والسلام علی اشرف الانبیاء » کاتب ابن عبد محمد ابوالمعانی . سال تحریر ۱۱۰۲ خط نسخ مختلف السطر ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۷ برك . اندازه ۱۸ در ۱۱ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۹٤۰ »

۱۰۶۸ نهج المسترشدین

عربی . مکرریش ـ آغاز « الحمدلله المنقذ من الحیرة والضلال » انجام « وهو اظهار الایمان وابطال الکفر » خط‌نسخ ۲۳ سطری ـ درمتن ودرحاشیه بطورچلیپانوشته شده . عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۹ برك . ومجدول بشنجرف وتحریر وطلا اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی « ۹۵۳ »

۱۰۶۹ نهج المسترشدین

عربی . مکرریش ـ ازآخر نسخه دوسطر افتاده . درحاشیهٔ نسخه حواشی تعلیق وترقیم شده آغاز « الحمدلله المنقذ من الحیرة والضلال » انجام موجود (والفارة فویسقة لخروجها) خط‌نسخ ۱۵ سطری . عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۹ برك . اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی خواجه شیر احمد « ۹۵٤ »

(حرف و)

۱۰۷۰ واردات قلبیه

عربی . مؤلف ملاصدرا . رساله ایست عرفانی در ابواب معارف ازتوحید وصنع ومعاد وغیرها ـ وبچاپ رسیده .

آغاز (بعد الحمد لمبدع النفس والعقل) انجام « وانهما کهم فی لذات البدنیة » کاتب مصطفی قلی که برای محمد رضا خان قوام الملك درشیراز نوشته است . تاریخ کتابت ۱۳۰۶ خط نستعلیق خوب ۱۲ سطری . برك اول دارای سرلوح زیبا زمینه طلا وحاشیهٔ دو برك اول و بین سطور آنها گل وبوته وطلا اندازی شده . عناوین بطلا وشنجرف ولاجورد نوشته شده ـ دارای ۳۹ برك . ومجدول بتحریر ولاجورد وطلا بدوجدول اندازه ۲۰ در ۱۲ وقفی نائینی « ۹۵۷ »

۱۰۷۱ وارات قلبیه

عربی ـ مکرریش . آغاز (بعد الحمد لمبدع النفس والعقل) انجام (واستغفرالله لی ولك ولمن سعی ودعی وقبل الوصیة واتقی) نسخه تصحیح ومقابله شده است . کاتب نصیر بن محمد مشهدی . تاریخ کتابت ۱۰۸۸ در اول نسخه ۵ برك ازشرح فصوص قیصری ضمیمه است . خط‌نستعلیق ۱۸ سطری . عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۳۷ برك . اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی نائینی « ۹۵۸ »

۱۰۶۳ نهج الحق

عربی. مکرریش . آغاز الحمدلله الذی غرقت فی بحار معرفته) انجام (ویزیح سقم کل علیل) خط نسخ ۲۷ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده . نسخه قدیمی ورطوبت رسیده است . دارای ٦۹ برگ . اندازه ۳۰ در ۲۰ وقفی قائم مقام « ۹۵۱ »

۱۰٦۴ نهج الحق

عربی. مکرریش - آغاز « الحمدلله الذی غرقت فی بحار معرفته » انجام « عند کثیر التشبه بالقلیل والله الموفق والمعین » خط نسخ ۱۴ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده . برگ اول بخط تازه است . تاریخ تحریر بغلط ۱۹۸ نوشته شده. ظاهراصحیح آن ۱۰۹۸ باشد. دارای ۲٦۱ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی نائینی « ۹۵۲ »

۱۰٦۵ نهج المسترشدین فی اصول الدین

عربی - مؤلف علامهٔ حلی . کتاب ملخص قواعد علم کلام است که بجهت فرزندش فخر المحققین تألیف نموده . نسخه درعصر مؤلف نوشته شده . ومؤلف بخط خود در پشت برگ اول نسخهٔ در رجب ۷۰۵ کاتب نسخه را اجازه داده است. در حاشیهٔ برگ آخر نسخه دستخط فخر المحققین فرزند مؤلف است که مقابله نسخه را باکاتب نسخه درسال ۷۰۵ نوشته است - رساله مرتب است بر ۱۳ فصل و باشرحش موسوم بارشاد الطالبین بچاپ رسیده . شرح دیگرش را بشماره ۳۹۷ ببینید .

آغاز « الحمدلله المنقذ من الحیرة والضلال » انجام « والصلوة والسلام علی اشرف الانبیاء وعترته الاتقیاء » کاتب محمد بن ابی طالب بن حاج محمد آوی . تاریخ تحریر ذیحجهٔ ۷۰۲ در بغداد . خط نسخ ۱۵ سطری - دارای ۴۲ برگ. اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی ابن خاتون « ۹۵۵ »

۱۰٦٦ نهج المسترشدین

عربی. مکرریش - آغاز « الحمدلله المنقذ من الحیرة والضلال » انجام « والصلاة والسلام علی اشرف الانبیاء وعترته الاتقیاء » کاتب حسن بن حسین رضوی - سال تحریر ۹۷۵ خط نسخ ۱۷ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۴۱ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی خواجه شیر احمد « ۹۵٦ »

۱۰٦۷ نهج المسترشدین

عربی - مکرریش - آغاز « الحمدلله المنقذ من الحیرة والضلال انجام « والصلوة

۱۰۷۶ هفتاد و دو ملت

فارسی - مؤلف عبدالحسین بن میرزا عبدالرحیم بردسیری کرمانی معروف بمیرزا آقاخان متولد در ۱۲۷۰ مقتول در ۶ صفر ۱۳۱۴ در تبریز . نوهٔ دختری مظفر علیشاه کرمانی و داماد میرزا یحیی صبح ازل «پیشوای فرقهٔ بابیه ازلیه» وخود از پیروان سیدجمال الدین اسدآبادی و مدیر روزنامه اختر «صادره در اسلامبول» بوده است . رساله در تزییف معتقدات مختصه فرق ومذاهب ودعوت بوحدت اسلام است که بشیوهٔ داستان «قهوه‌خانه سورات» نوشته وموضوع آنرا بر اسلامیت تطبیق نموده است .

آغاز «جنك هفتادو دوملت همه را عذر بنه» انجام «سخن میرزاجواد همین‌جا تمام شد» کاتب عبدالمجید حسینی ارجانی - تاریخ تحریر ربیع الثانی ۱۳۲۱ خط نستعلیق ۱۷ سطری - دارای ۳۲ برك - اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی نائینی «۵۶۶۹»

(حرف ی)

۱۰۷۷ الیاقوت

عربی - مؤلف ابو اسحق ابراهیم بن نو بخت ازقدماء اعلام متکلمین امامیه است . عصرش درنیمهٔ اول سدهٔ ۴ ه‍ - ق حدس زده شده است . خاندان ایرانی نوبخت ازعهد منصورعباسی در بغداد مصدرکار بوده‌اند . دانشمندان وپیشوایان جلیلی ازامامیه ازین خاندان ظهور نموده (۱) این رساله ازموجزات نفیس است درعلم کلام ودارای شروحی است عناوین مطالب رساله غالبا کلمهٔ (مسئلة-القول است) . علامهٔ حلی این رساله را بر ۱۵ مقصد مرتب و مبوب نموده است : المقصد الاول فی النظر و ما یتصل به «در ۱۳ مسئله» ۲ فی الجوهر و العرض (در ۱۰ مسئله) ۳ فی احکام الجواهر والاعراض (در۴ مسئله) ۴ فی الموجودات (در۷ مسئله) ۵ـ فی اثبات الصانع وتوحید واحکام‌صفاته (در ۱۹ مسئله) ۶ فی استناد صفاته الی وجوبه تم (در ۵ مسئله) ۷ فی‌العدل (در۵ مسئله) ۸ فی الالام و الاعواض (در۸ مسئله) ۹ فی‌افعال القلوب ونظرائها «در ۱۲ مسئله» ۱۰ فی التکلیف «در۴ مسئله» ۱۱ فی الالطاف «در ۵ مسئله» اربع مسائل فی التوحید «ازلیت‌علم وقدرت وحیات خداوندوجواب از کلام‌هشام» ۱۲ فی اعتراضات الخصوم فی التوحید والعدل والجواب عنها «در۶ مسئله» ۱۳ فی الوعد و الوعید «در۱۱ مسئلة» ۱۴ فی النبوات «در ۲۰ مسئله» ۱۵فی الامامة «در ۱۲ مسئله» «شرح این رساله را بشماره ۳۱ به‌بینید»

(۱) خاندان نوبختی ص ۱۶۶

۱۰۷۲ ولایت نامه

فارسی. مؤلف حاج ملاسلطانعلی گنابادی. کتابی است عرفانی دربیان معانی و خواص وآثار وفوائد ولوازم ولایت . کتاب مرتب است بریکمقدمه و۱۲ باب وخاتمه وهربابی دارای فصولی است . فهرست فصول وعناوین مطالب درصدر نسخه تدوین شده.

آغاز (الحمدلله الواحدالاحدالفردالصمدالذی بعدفلا یری) انجام (و وزیره و خلیفته بلا فصل علی بن ابیطالب سلام‌الله علیهما) تاریخ کتابت ۱۳۲۲ خطنستعلیق ۱۴سطری. فصول وعناوین بخط درشت نوشته‌شده ـ دارای ۲۰۸ برگ. اندازه ۲۲ در۱۵ وقفی‌نائینی « ۹۶۰ »

(حرف هـ)

۱۰۷۳ هدایة الحکمه

عربی ـ مؤلف اثیرالدین مفضل‌بن‌عمر ابهری ـ متوفای‌حدود ۶۶۰ یا ۶۶۳ یا ۶۷۲ یا حدود ۷۰۰ (۱) مختصریست درمنطق وحکمت طبیعی والهی . بخش منطقش متروك شده . نسخه از اول طبیعیات رادارد « شروح این کتاب را بشماره های ۱۷۵ و۱۸۶ و۸۵۵ و۸۵۸و۸۵۹ و۸۶۴ و۸۶۵ به‌بینید»

آغاز « القسم الثانی فی الطبیعیات » انجام « فلیرجع الی کتابنا المسمی بزبدة الاسرار والله الموفق والمعین » خطنستعلیق وشکسته ۲۳ سطری ـ دارای ۱۶ برگ. اندازه ۱۹در ۱۲ وقفی‌فهرستی « ۹۶۱ »

۱۰۷۴ هدایة الحکمه

عربی. مکرربیش ـ آغاز « القسم الثانی فی الطبیعیات » انجام « الی کتابنا المسمی بزبدة الاسرار والله ولی التوفیق » خطنستعلیق ۱۷سطری ـ فصول بشنجرف‌نوشته‌شده. دارای ۱۹ برگ. اندازه ۱۸در۱۳ وقفی‌نائینی « ۹۶۲ »

۱۰۷۵ هدایة الحکمه

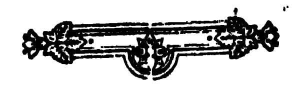
عربی. مکرربیش ـ آغاز « القسم الثانی فی الطبیعیات » انجام « الی کتابنا المسمی بزبدة الاسرار»کاتب‌عباس بن علی‌درمدرسهٔ‌صدریهٔ‌اصفهان . تاریخ‌تحریر رجب ۱۳۰۰ خط نسخ ۱۰سطری . دارای ۵۶ برگ. اندازه ۱۸ در۱۱ وقفی‌فهرستی « ۹۶۳ »

---

(۱) منتظم ناصری . کشف الظنون ج۲ ص۶۴۶ . تاریخ آداب اللغة العربیه ج۳ص۱۰۵ اکتفاء القنوع ص۱۹۹ .

در ۷ فصل ۲ در معرفت نفس انسانی وحال چگونگی سعادت وشقاوت او در معاد ضمن ۸ فصل ۳ در شناختن نبوت ومعجزات وکرامات الخ ـ در ۶ فصل. این نسخه با نسخه پیش درعبارات نیز اندك تخالفی دارد.

آغاز موجود «نه سعادت این جهانی که این روزکی چندی معدود است» انجام «ومعاهدت میکنم با او بخدای تعالی که برموجب وصیت برود وعهد نگاهدارد» کاتب سید نورالدین حسینی. تاریخ تحریر ۲۷ محرم ۱۰۰۹ خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ فصول وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۸ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۱ وقفی مرتضی قلیخان نائینی «۲۴۹»

حکمت ـ کلام ـ فلسفه

کتب چاپی

(حرف الف)

۹۱-۹۲ آئین رستکاری ج ۱ و ۲

فارسی ـ مؤلف معاصر ابراهیم کتابچیان. دربیان مبدأ ومعاد وجبر وتفویض وتاریخ فلسفه وفلسفهٔ آفرینش واصول ونظام اجتماعی اسلام ورد برخی از اعتراضات است. چاپ سربی ـ تهران چاپخانه گودرزی بسال ۱۳۱۷ خورشیدی. خریداری آستانقدس در سال ۱۳۱۸ خورشیدی «۶۷۲۲» و «۶۷۲۳»

۹۳ آئینه کمالات اسلام

فارسی وعربی واردو ـ مؤلف میرزا غلام احمد قادیانی متمهدی پیشوای فرقهٔ قادیانی که درهند مدعی رجعت مسیح شده وظاهرا پس از ۱۳۱۲ ق ـ هـ فوت کرده ـ کتاب حاوی برخی ازرسائل ونامه‌ها وگفتار ومدعای او است ـ چاپ سربی لاهور سال ۱۸۹۳ م ـ وقفی مهرمنیر دردی ۱۳۱۳ «۹۱»

۹۴-۹۵ آئین هوشنك

فارسی ـ مجموعه ایست حاوی چهار رساله دربیان عقائد پارسیان که مانکجی لیمجی جمع وتدوین ومصدر بمقدمه ومذیل بخاتمه داشته وحواشی برآنها تعلیق نموده وبدین نام نامیده ونشر

آغاز « بسئالة علی العبد نعم جمة فلابد ان یعرف المنعم فیشکره ولاطریق الی هذه المعرفة الواجبة الاالنظر » انجام (ومخالفون فی بعض فروعنا مخطئون لایوجب فسقا ولا براة (کذا) والله اعلم) نسخه قدیمی است و ۷ سال پس از فوت علامهٔ حلی نوشته‌شده است - کاتب حیدر بن ابراهیم بن علی طبری مجاور نجف - تاریخ کتابت اوائل صفر ۷۳۳ خط نسخ شکسته ۲۱ سطری - دارای ۱۶ برگ - نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی ابن خاتون (۱۵۱).

۱۰۷۸ یزدان شناخت

فارسی - منسوب به شهاب الدین ابوالفتح یحیی بن حبش بن امیرك سهروردی معروف بشیخ اشراق مقتول در ۵ رجب یا آخر ذیحجه ۵۸۷ درشهر حلب بامر صلاح الدین ایوبی بسن ۳۸ سالگی (۱) یا ۸۸ سالگی (۲) یا در ۵۸۶ بسن قریب ۳۶ سالگی (۳) مؤلف زنده کنندهٔ رسوم واصول حکماء اشراقیون است ودرحکمت اشراقی چون ابونصر فارابی است درفلسفهٔ مشائی. درنسخه نامی از مؤلف نیست . رساله دردیباچه بنام مذکور ضبط شده ودردیباچهٔ نسخهٔ شمارهٔ ۱۰۷۹ بنام « ایزد شناخت » ضبط گشته . این دو نسخه باهم تخالف درترتیب ودرعبارت دارند. رساله دردیباچه چنین توصیف شده است : « وآنرا در معرفت نفس انسان و کیفیت حال او بعد ازمفارقت بدن وشناختن سعادت وشقاوت آن پرداختم » ترتیب فصول رساله : فصل ۱ درووجود آدمی درین عالم - ۲ در پیوستن نفس ناطقه به بدن انسانی وچگونگی آن - ۳ درمعرفت قوتهای نفس ناطقه انسانی وچگونگی آن - ۴ دراقامت برهان برآنکه نفس ناطقه انسانی جوهریست روحانی ۵ در پدید کردن نفوس انسانی که ازمبادی حاصل میشود ۶ در کیفیت استفادت نفس انسانی ازعقل فعال دراکتساب صورت معقولات ۷ درشناختن معاد انسانی ۸ درشناختن احوال نفوس درمعاد بعدازمفارقت بدن ۹ درشناختن نبوات ومعجزات و کرامات دانستن قدسی نبوی که چگونه بود ووصول وحی و کیفیت حال خواب وشناختن حال مغیبات ومعرفت کهانت مطالب این فصل در ۶ فصل انجامیده.

آغاز (چون ایزدسبحانه وتعالی ازجناب قدس ازلی و بدهٔ غیب بنده را ازبندگان خویش برگزیند) انجام « خصوصا برنامستعدان ونا اهلان وشریران » خط نستعلیق خوب ۲۵ سطری . عناوین وفصول بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۶ برگ مجدول بطلا وتحریر دردوجدول . اندازه ۳۴ در ۲۹ وقفی نائینی.

به‌بینید رساله درنبوت شمارهٔ ۷۰۰ حکمت ص ۸ ۹۴۸ «۹».

۱۰۷۹ یزدان شناخت

فارسی - مکرر بیش - صفحه اول این نسخه افتاده‌است . درین نسخه مطالب رساله برسه باب ترتیب یافته : ۱ دراثبات باری تعالی وشناخت بعض ازصفات وافعال او نکتهٔ چند ازعلوم الهی

(۱) وفیات الاعیان ج ۲ (۲) ریاض العارفین . (۳) عیون الانباء ج ۲

رساله را درحاشیهٔ تفسیر سورهٔ اعلی شمارهٔ ۷۲۵ به‌بینید

۱۰۰ اجوبة المسائل

فارسی • مجیب حاج‌محمد کریمخان ـ پاسخ ازسی پرسش میرزا محمد باقر اصفهانی دربرخی ازمسائل اعتقادی است • پاسخها درعنوان فصل یاد شده ـ رساله بنام سی‌فصل چاپ‌شده تاریخ فراغت ازتألیف دوشنبه ۱۴ ربیع‌الاول ۱۲۶۹ است ـ چاپ سنگی بمبئی بخط نستعلیق در۱۳۱۳ وقفی‌نائینی «۱۰۰»

۱۰۱-۱۰۲ اجوبة المسائل

عربی مکررشماره ۳ چاپی ـ مجیب سیدکاظم رشتی • چاپ سنگی‌بخط‌نسخ سال۱۲۷۶ه در ایران • خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ وقفی‌نائینی «۲۷۹» و « ۹۸ »

۱۰۳ اجوبة المسائل

فارسی ـ مؤلف سیدکاظم رشتی• مجموعه‌ایست حاوی این رسائل ومسائل: ۱ جواب سؤالات سلیمان‌خان ۲ ترجمهٔ حیات النفس شیخ‌احمد احسائی ۳ جواب مسائل مختلف• چاپ سنگی تبریز خط‌نستعلیق سال ۱۲۷۶ وقفی‌نائینی «۹۹»

۱۰۴ اجوبة مسائل جارالله

عربی . مؤلف معاصر سید عبد الحسین شرف الدین عاملی از اعلام روحانیون‌مقیم در سوریا ـ کتاب دراحتجاج با اهل‌سنت وپاسخ ۲۰ مسئله اعتراضی موسی‌جارالله‌است• چاپ سربی چاپخانهٔ العرفان صیدا بسال ۱۳۵۵ وقفی مؤلف درسال ۱۳۱۶ خورشیدی « ۱۰۱»

اجوبة المسائل النصیریه

عربی ـ مجیب ملا صدرا . رساله پاسخ ازسه سؤالی است که‌خواجه نصیرالدین‌طوسی ازشمس الدین عبدالحمید بن عیسی خسروشاهی (۱) پرسیده واودرپاسخ درمانده بود ـ رساله درحاشیهٔ مبدأ ومعاد شماره ۵۵۳ به‌بینید

۱۰۵ احقاق الحق

عربی ـ مکررشمارهٔ ۱ مؤلف قاضی‌نورالله . چاپ سنگی تهران‌بخط‌نسخ درسال۱۲۷۳ وقفی‌فهرستی «۱۰۲»

۱۰۶ احقاق‌الحق ج۱

عربی • مکرر پیش ـ کتاب‌دراین چاپ تجزیه شده است . چاپ سربی چاپخانهٔ السعادة

(۱) متولد شوال ۵۸۰ مدفون درقاسیون شام • شاگرد امام فخر رازی است•

داده است شرح رسائل این است : ۱ نامهٔ‌خورشتاب « در اثبات واجب » مؤلف پیشیناتخلا کرده ساسان پنجم ـ در فرهنگ انجمن آرای ناصری آمده که این رساله را مؤبد جوش حکیم پارسی در عهد خسرو پرویز ساسانی نوشته و کرزن دانش نیز نام یافته ۲ زردست افشار و در شناختن گوهر خرد » تألیف آهوشکوی شاگرد ساسان دوم. مترجم داد بویه فرزند جوش آمین ـ یا (آئین) درفرهنگ انجمن آراء مترجم بجای مؤلف یاد شده وتألیف رساله را درروزکار هرمز بن نوشیروان دانسته. ۳ زنده رود (در بقاء روح) تألیف زنده آذرم. مترجم اززبان آذری. بدری خوشی ـ درآن فرهنگ ازمترجم نامی برده نشده ٤ زورهٔ باستان (در شناختن آغاز و وانجام وزمان وجهان وجهانیان وشناخت راه نیك ازبد وغیرها) گفتار ابراهیم زردشت پیغمبر ایران. ترجمه وتوضیح آذرپژوه اسپهانی. درفرهنگ مذکورمترجم بجای مؤلف یاد شده. از دیباچهٔ رساله ۱ و۲ و۳ برمی آید که رساله ها زمان خسروپرویز تالیف شده ورساله ۴ درزمان نوشیروان شرح شده جامع درمقدمه آورده است که ترجمه ۴ رساله از پهلوی بفارسی ۳۰۰ سال پیش از زمان چاپ کتاب بوده است . چاپ سنکی ـ خط نستعلیق ـ بسال۱۲۹۶ محل چاپ ظاهراً تهران است . وقفی حاج قائم مقام و فهرستی « ۹۲ » و « ۹۳ »

۹۶-۹۷ آراء اهل المدینة الفاضله

عربی ـ مصنف ابونصر فارابی. دورهٔ حکمت نظری وعملی است که درعنوان ۱۱۹ قول انجامیده است . چاپ سربی مصر وقفی نائینی وفهرستی «۹۴» و«۹۵»

آیات الرجعة

درباب تفسیر به بینید

۹۸ ابرار

فارسی ـ مؤلف شیخ حسن شیخ الاسلام. مختصریست درنبوت وامامت که بر ۱۰ فصل مرتب است. تاریخ تألیف ۱۳۲۲ است. صفحهٔ اول نسخه افتاده است ـ چاپ سنکی مشهد بخط نسخ ـ در ۱۳۲۲ هـ وقفی فهرستی « ۹٦ »

۹۹ ابطال الاستدلال لاهل الزیغ والضلال

اردو . مؤلف معاصر امیرالدین محمد ـ درامامت واحتجاج با اهل سنت و جماعت است. چاپ سنکی لاهور بخط نستعلیق .سال چاپ ۱۹۲۷م ـ وقفی مؤلف در۱۳۴٦ هـ « ۹۷ »

اجوبة المسائل

فارسی ـ مجیب ـ ملاعلی نوری . رساله درپاسخ از۱۴ پرسش درمطالب اعتقادی است.

مختصریست در اصول پنجگانه وفروع مذهب شیعه که بریکمقدمه و۵ اصل و تبصره و هشت فرع وخاتمة مرتب است . تاریخ فراغت ازتألیف ۱۹ جمادی الاول ۱۳۱۷ است . چاپ سنگی تهران بخط نسخ سال چاپ ۱۳۱۷ وقفی فهرستی (۱۱۰)

۱۱۳ تا ۱۲۲ ارشادالمسلمین وتنبیه الغافلین

فارسی - مؤلف حاج شیخ محمد حسین شریعتمدار سیستانی فرزند حاج ملا اسمعیل . مختصریست دربیان اصول عقائد وبرخی ازابواب فروع مذهب امامیه . تاریخ ختم تألیف ربیع الثانی ۱۳۰۵ است . چاپ سنگی تهران بخط نستعلیق سال چاپ ۱۳۳۵ وقفی مؤلف . سال وقف «۱۳۳۵» «۱۱۱» تا «۱۲۰»

۱۲۳ ازالة الوساوس والاوهام عن قدس ساحة الاسلام

فارسی . مؤلف شیخ حسین بن عبدالعلی تبریزی معروف بتوتونچی متولد ۱۲۹۰ (۱) کتاب دررد میزان الحق وینابیع الاسلام است . تاریخ ختم تألیف ۲۶ صفر ۱۳۴۹ است . چاپ سربی تبریز چاپخانه حقیقت در ۱۳۵۱ وقفی حاج یوسف خسروشاهی بسال ۱۳۵۲ «۱۲۱»

۱۲۴ استقصاء الافحام واستیفاء الانتقام فی نقض منتهی الکلام ج ۲

فارسی - مؤلف سید حامد حسین بن محمد قلی بن محمد حسین بن حامد حسین بن زین العابدین موسوی نیشابوری کنتوری متوفی ۱۸ صفر ۱۳۰۶ مدفون درحسینیهٔ غفرانماب درلکنهو . ازاعلام امامیه بشماراست . علم کلام را نزد پدر وعقلیات را نزد سیدمرتضی بن سید محمد سلطان العلماء ونقلیات را نزد سید حسین از علماء هندوستان آموخت (۲) کتاب در احتجاج با اهل سنت و مشحون بفوائد متنوعه ازشرح احوال رجال وکتب ورد ایراد وغیرها است . نسخه جلد۲ ازمنهج دوم است چاپ سنگی هندوستان بخط نستعلیق سال ۱۲۸۰ وقفی حاج قائم مقام «۱۲۲»

۱۲۵ استوار

فارسی - مؤلف معاصر حاج ملا عباسعلی بن اسمعیل بن علی بن معصوم قزوینی معروف بکیوان متولد ۴ شنبه ۲۴ ذیحجه ۱۲۷۷ درکوی شیخ آباد قزوین ازمادری خدیجه نام دخت حاج آشور شیدابانی . پس از تحصیل درقزوین برای فراگرفتن مرتبهٔ عالیه ازفقه واصول در

(۱) الذریعه ج ۱ (۲) المآثر والآثار احسن الودیعه

مصر - بسال ۱۳۲۶ وقفی میرزا محمد عسکری داراردی بهشت ۱۳۱۴ «۱۰۳»

۱۰۷ اخبار الاسرار فی مراحل الابرار

عربی. مؤلف حاج ملامحمد بن احمد آملی - افاداتی است عرفانی برنطیقه وحاشیه برفصول الاصول تألیفی سید صادق طباطبائی همدانی (۱) گمان میرود بربخش مقدمه آن تعلیقه باشد که باستجازه ازمؤلف تألیف نموده تاریخ ختم تألیف ۱۱۹۷ است . چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۰۰ وقفی مؤلف است « ۱۰۴ »

۱۰۸ ارشاد الطالبین الی نهج المسترشدین

عربی - شارح فاضل مقداد - شرحی است بقال اقول برنهج المسترشدین علامهٔ حلی . تاریخ ختم تألیف شرح پنجشنبه ۲۱ شعبان ۷۹۲ است. چاپ سنگی بمبئی بخط نسخ درسال ۱۳۰۳ وقفی فهرستی « ۱۰۵ »

۱۰۹ ارشاد العوام

فارسی - مؤلف حاج محمد کریم خان کتابیست مفصل درمعرفت توحید ونبوت وامامت وشیعه . فهرست مطالب کتاب درصدرنسخه تدوین یافته . تاریخ فراغت ازتألیف ربیع الاول ۱۲۶۷ . موارد نظر برین کتاب را بکتاب زینة العباد ۳۳۶ بهبینید چاپ سنگی بمبئی - خط نستعلیق - سال ۱۲۶۸ وقفی فهرستی « ۱۰۶ »

۱۱۰ ارشاد العوام

فارسی . مانند پیش . چاپ سنگی تبریز - خط نستعلیق - سال ۱۲۷۱ وقفی نائینی «۱۰۷»

۱۱۱ ارشاد العوام

مانند پیش - چاپ سنگی بمبئی - بخط نستعلیق سال ۱۲۶۸ وقفی نائینی « ۱۰۸ »

ارشاد الکافرین

عربی - مؤلف حاج ملااسمعیل بن محمدجواد قرا باغی . رساله ایست در رد برخی از شبهات وتمویهات مسیحیون برنبوت خاصه وقرآن - تاریخ فراغت ازتألیف رساله رمضان ۱۳۱۸ است . رساله را ضمیمه مشکوة المسلمین شماره ۵۷۶ بهبینید

۱۱۲ ارشاد المسلمین فی احکام الدین

فارسی - مؤلف شیخ علی بن مهدی لاهیجانی تهرانی متوفای ۱۳۳۶ مدفون درقم (۲)

---

(۱) متوفای ۱۶ ربیع الاول ۱۳۰۰ شاگرد صاحب فصول (المآثر و الآثار) (۲) الذریعه ج ۱ ص ۵۲۲

خلیل صیمری ومضموناست بجغرافیا وتاریخ مختصر مکه ومذیل است بترجمهٔ باب حج از تبصرة المتعلمین علامهٔ حلی. چاپ سربی تهران بسال ۱۳۵۸ - وقفی مترجم دربهمن ۱۳۱۸ (۶۷۲۴)

۱۲۸ اسرار الحکم ج ۱ و ۲

فارسی - مؤلف حاج ملا هادی سبزواری. ازمتوسطات کتبی است که جامع حکمت بحثی وذوقی است - جلد اول درمبداء ومعاد ومختصری درنبوت وامامت است. جلد۲ درحکمت عملیه وبیان اسرارعرفانی برخی از عبادات است. مؤلف کتاب را بخواهش ناصرالدین شاه تألیف نموده است (۱) چاپ سنگی تهران بخط نسخ - سال چاپ ۱۲۸۶ وقفی فهرستی (۱۲۴)

۱۲۹ اسرار الحکم ج ۱

مکرر پیش- چاپ سنگی تهران - بخط نسخ سال چاپ ۱۳۲۳ وقفی فهرستی (۱۲۵)

۱۳۰ اسفار ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴

عربی - مکررشمارهٔ ۳۴۴ خطی . مؤلف ملاصدرا. این کتاب درچهارجلدچاپ شده واین مجلد شامل هر ۴ جلد است - چاپ سنگی بخط نسخ - خریداری آستانقدس در ابان ۱۳۰۸ (۱۲۶)

۱۳۱ تا ۱۳۴ اسفار ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴

عربی - مانند پیش. چاپ سنگی بخط نسخ - چاپ تهران ۱۳۲۲ وقفی فهرستی (۱۲۷) و (۱۲۸) و (۱۲۹) و (۱۳۰)

۱۳۵ اسلام

اردو - مؤلف مستر محمد الکزندر رسل دپ امریکائی - مترجم سید محمد مرتضی - نام اصلی کتاب اسلام امریکا است. کتاب مختصریست درشرح حال ومقاصد پیغمبر اسلام ص م وحقانیت آن دین ودفع افترا آت نصاری که بر ۸ باب مرتب است وهر بابش را مصدر نموده بترجمهٔ آیهٔ ازقرآن تاریخ تألیف کتاب آوریل ۱۸۶۳ است . تاریخ ترجمه ۱۳۱۳ است. چاپ سنگی مرادآباد هند خط نستعلیق- سال « ۱۸۹۶ م » وقفی مهرمنیردی ماه ۱۳۱۳ (۴۰۸۵)

۱۳۶ اسلام افکار واندیشه ها

فارسی. مؤلف کنت هنری دوکاستری فرانسوی - مترجم سید محمد قمی فاطمی متوفای

---

(۱) درسفرخراسان سال ۱۲۸۳

سال ۱۳۰۶ بعتبات رفته برای آموختن رشتهٔ عرفان و در ۱۳۱۳ بخراسان سفر کرده و در حلقهٔ مریدان حاج ملا سلطانعلی شاه گنابادی وارد شده و در ۱۳۱۴ بتهران برگشته و رشتهٔ منبر و وعظ را پیشه نموده و اشتغال بریاضات عرفانی داشته و در ۱۳۲۴ بسیاحت کشورهائی پرداخته و مشایخ سلاسل را دیدار نموده و از مشاهیر مراشد صوفیه بشمار بوده و ملقب بمنصور علیشاه گشته و بجهتی که بر مسود اوراق محققا معلوم نشد در ۱۳۴۴ اعراض از تصوف نموده و در تهران مقیم شده . کتاب در شرح بنیاد و پیدایش و آداب تصوف و صوفیه است که بنظر رد تألیف نموده ـ چاپ سربی چاپخانه سپهر تهران ـ وقفی مؤلف در خرداد ۱۳۱۰ « ۳۰۸۹ »

۱۲۶ اسرار التنزیل

فارسی ـ در دیباچه نام کتاب و مؤلف مذکور نیست لیك در صدر کتاب بنام اسرار التنزیل و در آخر کتاب بعنوان ترجمهٔ اسرار التنزیل ملقب بلطایف غیاثی از امام فخر رازی ضبط شده است. تاریخ الحکماء قفطی در شمارهٔ مؤلفات امام کتابی بنام (اسرار التنزیل وانوار التاویل) ذکر کرده و آورده است که آن کتاب تفسیر کوچك امام است . ونیز هم یکی از تألیفات امام را کتاب (اللطایف الغیاثیه) شمرده لیك موضوع آن را ذکر نکرده. کشف الظنون (ج ۱) کتاب اسرار التنزیل و انوار التاویل را از امام فخر دانسته و ابواب آنرا نیز ذکر نموده که با این کتاب مطابقت دارد و آورده است که امام موفق باتمام آن نگشت و در اواخر قسم اول از اقسام اربعه کتاب در گذشت. از جملهٔ آغازی که برای کتاب ذکر نموده پنداشته میشود که کتاب بزبان عربی تألیف شده . کشف الظنون (ج ۲) نیز کتابی فارسی بنام (اللطایف الغیاثیه) آورده که از حیث موضوع و ترتیب ابواب مطابق است با آنچه را که در شرح کتاب اسرار التنزیل مذکور داشته لیك نام مؤلف و جملهٔ آغاز آنرا ذکر نکرده . بالجمله کتاب چنانچه در دیباچه مذکور است مرتب است برچهار قسم : ۱ درعلم اصول ۲ درعلم فقه ۳ درعلم اخلاق ۴ دردعاء وشرایط آن. این کتاب بیش از قسم اول نیست و این قسم مرتب است بر سه مقاله. مؤلف کتاب را بنام غیاث الدین ابوالفتح محمد بن سام امیرالمؤمنین معنون داشته . کتاب استنساخ شده است از نسخهٔ که سیصد چهار صد سال قبل از زمان چاپ نوشته شده بوده. فهرست عناوین مطالب در صدر کتاب تدوین شده. چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۰۱ وقفی نائینی (۱۴۳)

۱۲۷ اسرار حج

فارسی ـ مترجم معاصر ابوالقاسم سحاب ـ مجموعه ایست دینی فلسفی اجتماعی حاوی ترجمهٔ رساله اسرار حج تألیفی حافظ عامر بیك (۱) وهم ترجمهٔ رساله اسرار حج تألیفی میرزا

---

(۱) مأمور رسمی پادشاهی مصر در ایران در سال ۱۳۴۵ قمری هجری

اصل الانواع

درباب علم الحیات به بینید .

۱۴۴ اصول دین

فارسی. مؤلف عبدالمحمدبن بدر الدین (۱) مختصریست ساده دراعتقادات . چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۲۸۴ وقفی فهرستی « ۱۳۲ »

۱۴۵ اصول دین

فارسی. مؤلف شیخ محمد رضاشریعتمدار ـ چاپسنگی تهران خط نسخ ـ بسال ۱۳۱۹ وقفی فهرستی « ۱۳۳ »

۱۴۶ اصول فلسفه

فارسی. مؤلف دکتر ا. س. رابوپورت ـ مترجم معاصرع. دشتستانی مختصریست در فلسفهٔ جدید که در دو بخش انجامیده : ۱ درفلسفه وفروع آن در۹ فصل ۲ درنظریات ومسائل فلسفه در۱۳ فصل ـ چاپ سربی چاپخانهٔ مرکزی تهران در۱۳۱۷ خورشیدی خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ (۶۷۲۵)

اعجاز القرآن

بباب تفسیر چاپی مراجعه شود .

۱۴۷ اعلام النبوه

عربی ـ مؤلف ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب بصری معروف بماوردی متوفای بسن ۸۶ در ربیع الاول ۴۴۵ مدفون درمقبره باب حرب بغداد(۲) شاگرد ابوالقاسم صیمری وابوحامد اسفراینی است واز اعلام فقهاء شافعی وقاضی القضات دردوره قائم بامرالله خلیفهٔ عباسی بوده ـ مؤلف در اصول متمایل باعتزال ودرفروع شافعی بوده است ـ کتاب مختصری است در معرفت الله واثبات نبوت وشرح احوال پیغمبر خاتم ص ع که در ۲۱ باب انجامیده ـ چاپ سربی مصر بسال ۱۳۱۹ وقفی فهرستی « ۱۳۴ »

اقامة الشهود فی رد الیهود

بهبینید منقول رضائی شماره ۶۱۰

---

(۱) بروایت حاج عمادفهرستی مؤلف کرمانشاهی است .

(۲) الاعلام ج۲ ص۶۹۰ . وفیات الاعیان ج ۱ ص۳۵۳

۱۳۲۴ خورشیدی (۱) کتابی است تاریخی ودینی ـ دربیان عقائد واندیشه‌های مؤلف دربارهٔ اسلام چاپ سربی چاپخانهٔ خاور تهران بسال ۱۳۰۹ خورشیدی. وقفی نظام شهیدی در ۱۳۵۰ (۳۰۸۴)

۱۳۷ اسلام درعصردانش ج ۱ ۸۶

فارسی. مترجم محمد نجمی‌زنجانی ـ ترجمهٔ کتاب الاسلام فی عصر العلم تألیف محمد فرید وجدی مصری‌است. چاپ سربی تهران ـ سال چاپ ۱۳۱۸ خورشیدی ـ وقفی کتابفروشی شرکت تضامنی علمی وشرکاء درمرداد ۱۳۱۸. (۶۷۲۶)

۱۳۸ اسلام درعصردانش ج ۱

مکرربیش ـ وقفی کتابفروشی‌مرکزی تهران درشهریور ۱۳۱۸ (۶۷۲۷)

۱۳۹ اسلام ورجعت

فارسی. مؤلف معاصر عبد الوهاب فرید کتاب درانکار ورد قائلین به‌رجعت است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ دانش تهران سال ۱۳۱۸ خورشیدی. خریداری آستانقدس درهمانسال (۶۷۲۸)

۱۴۰ اشعة اللمعات

فارسی ـ شارح عبدالرحمن جامی. شرحی‌است بررسالهٔ لمعات‌شیخ فخرالدین ابراهیم‌متخلص بعراقی (۲) قسمتی ازکتاب لمحات وکتابهای‌مقصد اقصی وزبدة الحقائق ومنتخب جواهر الاسرار ومقالاتی ازعرفاء ورسالهٔ طرب المجالس (۳) واصطلاحات صوفیه ومنتخب کیمیای سعادت‌وشرح دوبیت ازمثنوی وشرح گلشن راز ضمیمه ودرحاشیهٔ کتاب تدوین شده. چاپ سنگی تهران ـ خط‌نسخ. سال ۱۳۰۳ وقفی‌نائینی «۴۲۶»

۱۴۱ ـ ۱۴۲ اشعة اللمعات

فارسی مکرربیش. وقفی قائم مقام (۴۲۷) و (۴۲۸)

۱۴۳ اصطلاحات الصوفیه

فارسی. منسوب‌است بشاه نعمت‌الله‌ولی چاپ‌سنگی‌خط نستعلیق‌بمبئی‌بسال ۱۳۱۲ وقفی نائینی «۱۳۱»

---

(۱) مترجم ترجمهٔ عربی‌را نقل بپارسی داده. ترجمهٔ عربی کتاب موسوم‌است به‌خواطر وسوانح فی الاسلام. مترجم بعربی احمد فتحی پاشا بن‌شیخ ابراهیم زغلول مصری متولد در ۱۲۷۹ متوفای در ۱۳۳۲ می باشد.

(۲) متوفای ۸ ذیقعده ۶۵۵ مدفون درصالحیهٔ دمشق پشت سرقبرمحیی الدین عربی. ازمردمان نواحی همدان وداماد شیخ بهاء الدین زکریای ملتانی بوده. درروم صحبت شیخ صدرالدین قونیوی‌را دریافته وفصوص‌را ازاو استماع نموده. رساله لمعات را برسنن رسالهٔ سوانح العشاق شیخ احمد غزالی درعشق نوشته وبرشیخ صدرالدین خوانده وشیخ آنرا پسندیده. طرائق الحقایق ج ۳

(۳) تالیف حسینی‌هروي متوفای ۷۲۳. مجمع الفصحاء ج ۲ ص ۱۵

۱۵۵ انسان کامل ج ۱ و ۲

عربی ـ مکرریش چاپ سربی مصر چاپخانهٔ شیخ موسی ، سال چاپ ۱۳۰۴ وقفی نائینی (۱۴۴)

۱۵۶ انوار الابصار فی تحقیق مراتب النبی المختار والائمة الاطهار

فارسی . مؤلف شیخ محمد علی خراسانی طبسی مقیم حیدر آباد دکن متوفای ذیحجه ۱۳۲۰ در کربلا (۱) کتاب دربیان مراتب حضرت پیغمبر خاتم وافضلیت مرتبهٔ نبوت آن بزرگوار ومطالب دیگر مربوط بمسئلهٔ خلافت وامامت ائمه علیهم السلام است که بریکمقدمه و ۵ مقصد ترتیب یافته . تاریخ تألیف ۱۳۰۲ است . چاپ سنگی حیدر آباد خط نستعلیق ـ بسال ۱۳۰۸ وقفی حاج سید محمد شوشتری « ۱۴۵ »

۱۵۷ انوار القدسیه

فارسی . مؤلف حاج میرزا محمد رضا بن حاج میرزا علینقی بن حاج ملارضای همدانی متولد ۲۴ رمضان ۱۲۶۱ متوفای ۱۳۱۸ مدفون در کفش کن روضهٔ منورهٔ حضرت عبدالعظیم (۲) ازفضلاء وواعظ نامی ومقیم درتهران بوده . کتابی است استدلالی دراصول عقائد ورد شبهات . چاپ سنگی تهران بخط نسخ ـ وقفی فهرستی ۱۴۶

۱۵۸ انیس الاعلام فی نصرة الاسلام ج ۲

فارسی مکرر شماره ۲ مؤلف محمد صادق فخر الاسلام امریکائی ارومیهٔ تهرانی از اعلام مسیحیون متشرف بدین اسلام درنیمهٔ یکم سدهٔ ۱۴ . کتاب در ردمسیحیون است . چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۱۹ خریداری آستانقدس درسال ۱۳۱۱ خورشیدی (۱۴۷)

۱۵۹ ایضاح الاشتباه

عربی ـ مؤلف حاج میرزا زین العابدین خان بن حاج محمد کریمخان کرمانی متولد ۷ رجب المرجب ۱۲۷۶ متوفای ۵ جمادی الاول ۱۳۶۰ مدفون در کربلا در رواق روضهٔ مطهر حسینی ۴ ـ مرجع سلسلهٔ شیخیه . کتاب حاوی این رسائل ومقالات است : ۱ پاسخ از پرسش لزوم اعتقاد برکن رابع ۲ رساله دربث الشکوی از آزار مخالفین این فرقه ۳ رساله درتوضیح عقائد فرقهٔ شیخیه ورد افتراء مخالفین ۴ رسالهٔ فارسی در پاسخ ازچند مسئله

---

(۱) الذریعه ج ۲ (۱) طرائق الحقائق ج ۳

کتب چاپی

۱۴۸ اکفاء المکائد و اصلاح المفاسد

فارسی. مؤلف شیخ محمد باقر بن ملا محمد حسن بن اسدالله بن عبدالله بن حاج علیمحمد شریف بیرجندی قاینی متولد ۱۲۷۶ متوفای ۱۳۵۲ (۱) کتاب در رد صوفیه است . تاریخ ختم تألیف رجب ۱۳۱۶ است چاپ سنگی مشهد. خط نسخ بسال ۱۳۲۶ خریداری آستانقدس دبرتیر ۱۳۱۰ (۱۳۵)

الجام العوام عن علم الکلام

عربی . مؤلف أبوحامد غزالی ـ مختصریست در رد عقائد فرقهٔ حشویه رساله در حاشیهٔ کتاب انسان الکامل شماره ۱۵۳ تدوین شده ـ

۱۴۹ و ۱۵۰ الفین

عربی . مکرر شمارهٔ ۳۶۳ خطی. مؤلف علامهٔ حلی چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۱۲۹۶ وقفی نائینی وخریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۱۳۶» و « ۹۷۲۹»

۱۵۱ الفین

عربی . مکرر پیش . کتاب کشف الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین ع تالیف مؤلف نیز ضمیمه است ـ چاپ سنگی تبریز بخط نسخ بسال ۱۲۹۸ وقفی فهرستی (۱۲۷)

۱۵۲ انتصار الاسلام ج ۱

اردو. مؤلف حکیم سید غلامحسین کنتوری. متوفای حدود ۱۳۴۰ (۲) دراثبات نبوت پیغمبر خاتم ص و فلسفهٔ دین اسلام ورد شبهات مخالفین است . چاپ سنگی لاهور ـ بخط نستعلیق سال چاپ ۱۳۲۱ ـ وقفی مهر منیر دردی ۱۳۱۳ (۱۳۹)

۱۵۳ الانسان الکامل ج ۱ و ۲

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۳۶۴ خطی . مؤلف عبدالکریم گیلانی. کتاب الجام العوام و کتاب المنقذ من الضلال ورسالة المضنون به علی غیر اهله « کبیر » ورسالة المضنون به علی غیر اهله « صغیر » درحاشیهٔ این کتاب تدوین یافته. چاپ سربی چاپخانه ازهریهٔ مصر بسال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی « ۱۴۲ »

۱۵۴ الانسان الکامل ج ۱ و ۲

عربی ـ مکرر پیش ـ چاپ سربی چاپخانهٔ دارالکتب العربیه مصر بسال ۱۳۳۴ وقفی نائینی (۱۴۳)

---

(۱) الذریعه ج ۲ ص ۲۸۰ و ج ۳ ص ۱۲۳ (۲) الذریعه ج ۲

۱۶۴ بحر العرفان

فارسی . مؤلف نام خودرا پنهان داشته. شنیده شد که مؤلف یکی ازمبلغین بهائیه مشهور بافشار تاجر بوده (۱) کتاب مرتب است بر سه فصل : ۱ در اثبات نبوت خاصه ۲ و ۳ تلفیقات مجعوله ومحرفه ایست راجع بظهور باب وبهاء . چاپ سنگی خط نسخ . محل چاپ و تاریخ آن درکتاب ذکر نشده است . وقفی فهرستی «۱۵۳»

۱۶۵ بدایع الاسرار

فارسی ـ مؤلف سید مهدی بن مصطفی بن حسن تفریشی رجالی . متخلص بلاهوتی ملقب به بدایع نگار متولد ۱۲۶۹ (۲) متوفی یکم یادوم خرداد ۱۳۲۰ در تهران ـ مختصریست دربیان اصول پنجگانهٔ عقائد با ذکر آراء حکماء وعرفاء وفرق متکلمین . تاریخ فراغت ازتألیف شعبان ۱۳۲۹ است ـ درحاشیهٔ نسخه منتخباتی از دیوان مؤلف درج شده است . چاپ سنگی تهران . خط نستعلیق . بسال ۱۳۳۲ وقفی فهرستی «۱۵۶»

۱۶۶ بدایع الحکم

فارسی . مؤلف ـ آقا علی مدرس زنوزی . کتاب پاسخ ازپرسشهای حکمی وعرفانی شاهزاده عمادالدوله بدیع الملک میرزا است . تاریخ فراغت از تألیف شب پنجم جمادی الاول ۱۳۰۷ است . چاپ سنگی تهران خط نسخ ۱۳۱۴ وقفی فهرستی «۱۵۵»

۱۶۷ البراهین الجلیه فی رفع تشکیکات الوهابیه

عربی . مؤلف معاصر سید محمد حسن بن محمد باقر بن مهدی قزوینی حائری ـ متولد ۱۲۹۹ درکربلا (۳) رساله دررد عقائد محمد بن عبدالوهاب نجدی حنبلی (٤) پیشوای فرقهٔ وهابی است . چاپ سربی نجف چاپخانهٔ علوی ـ بسال ۱۳۴۶ وقفی میرزا محمد شریف عسکری درخرداد ۱۳۱۲ «۱۵۷»

۱۶۸ البرهان علی وجود صاحب الزمان

عربی ـ مؤلف معاصر حاج سید محسن بن سیدعبدالکریم امین عاملی متولد ۱۲۸۲ در دیهٔ شقراء (ازمحال جبل عامل) ازخاندان جلیل ودودمان نبیل وازشاگردان صاحب کفایة الاصول و

---

(۱) بروایت آقای حاج شیخ محمود واعظ حلبی درپشت یك نسخه چاپی از این کتاب یکنفر بهائی نوشته بوده « مؤلف حاج مهرزامحمد افشار» (۲) الذریعه ج ۳ ص ۱۶۱

(۳) الذریعه ج ۳ (٤) متولد حدود ۱۱۱۶ متوفای ۱۲۶۰

* رساله ایست درشرح حدیثی که برادر مؤلف در کتاب المبین درمسئلهٔ بطؤ و سرعت فلك روایت کرده است ـ چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۱۳۲۵ وقفی فهرستی « ۱۴۸ »

ایقاظ النائمین

فارسی مؤلف شیخ احمد شاهرودی ـ کتاب در رد گفتار بهائیان ونقض فرائد گلپایگانی است این کتاب ضمیمهٔ مرآت العارفین شمارهٔ ۵۶۸ است.

۱۶۰ ایقان

فارسی ـ مؤلف میرزا حسینعلی بهاء متولد درذیحجهٔ ۱۲۳۲ ازمادری موسوم بخانم جانی متوفای در ۱۳۰۹ ق ـ ه درعکاه فرزند میرزا بزرك نوری است درآغاز مرید میرزا علیمحمد باب وپس ازآن مرید جانشین باب میرزا یحیی صبح ازل (برادرخودش) شده سپس خودسری نموده ومدعی رجعت حسینی ومسیح ونبوت شده ودرانجام خدائی وبالاتر ازآنرا ادعا نمود. این کتابرا درمدت توقفش در سلیمانیه تألیف نموده وفرقهٔ بهائیه آنرا مقدس میدانند (۱) رد برین کتابرا بشمارهٔ ۲۹۸ به بینید. چاپ سنگی خط نسخ ـ گمان میرود چاپ بمبئی باشد ـ سال چاپ ۱۳۱۰ ق.ه وقفی فهرستی « ۱۴۹ »

(حرف ب)

۱۶۱ باب الفتوح لمعرفة احوال الروح

عربی ـ مؤلف شیخ عبدالهادی بن رضوان نجا ابیاری متولد در۱۲۳۶ درابیار(ازبخشهای غربی مصر) متوفای ۱۳۰۶ از استادان جامع ازهر وهم استاد مخصوص توفیق پاشا خدیو مصر وامام ومفتی المعیه وازافاضل وادباء دورهٔ خود بشمار بوده(۲) کتاب دربیان احوال روح ونفس است در دیباچه آورده است که این کتاب مختصر وملخص آراء ملاصدرا دراسفاراست. چاپ سربی چاپخانهٔ خیریهٔ مصر بسال ۱۳۰۴ وقفی نائینی « ۱۵۰ »

۱۶۲ـ۱۶۳ بت پرستی ومسیحیت کنونی

فارسی ـ مترجم حاج میرزا رضا شریعتمدار دامغانی ـ متوفای ۱۳۴۶ (۳) ترجمهٔ کتاب الوثنیة والنصرانیه تألیفی محمد طاهر تنیر بیروتی است ومصدراست بمقدمهٔ ازمترجم درهویت توراة وانجیل متداول ـ چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس اردی بهشت ۱۳۰۴ وقفی محمد رمضانی در تیر ۱۳۱۰ ووقفی فهرستی (۱۵۱) و(۱۵۲)

---

(۱) کشف الحیل ج ۲ و۳ (۲) مشاهیرالشرق ج ۲ (۳) الذریعه ج۳

بشارة الشیعه

عربی – مؤلف فیض کاشانی رساله در اثبات حقانیت معتقدات شیعه وابطال پندار اهل سنت از مقالات وآراء مختلفهٔ معتزله واشعری در اصول عقاید است – این رساله ضمیمهٔ منهاج النجات شمارهٔ ٦١٦ است .

۱۷۸ بغیة المرتاد

عربی – مؤلف تقی الدین ابو العباس احمد بن عبدالحلیم بن عبدالسلام بن عبد الله بن خضر بن محمد بن خضر بن علی بن عبدالله بن تیمیهٔ حرانی حنبلی ، متولد دوشنبه ۱۰ یا ۱۲ ربیع الاول ٦٦١ در حران ، متوفای شب دوشنبه ۲۰ ذیقعده ۷۲۸ در زندان ، مدفون در قبرستان صوفیه دمشق از اعلام ونوادر دورهٔ خود بوده – روایت میکند از کمال الدین بن عبد وشیخ شمس الدین حنبلی وغیرهما ومتعصب در مذهب بوده وبجهت تفردش از جمهور اهل سنت در مسائلی چند از اصول وفروع وهم اصرارش بر آنها علماء عصر حکم بزندانی شدنش دادند وپس ازچند سفر تبعید و زندانی شدن برای آخر مرتبه درشعبان ۷۲٦ در قلعهٔ دمشق زندانی شد ودر همانجا درگذشت. کتاب در رد جهمیه وحلولیه وفلاسفه وقرامطه وباطنیه است . درمقدمهٔ که بر کتاب تعلیق شده مذکور است: که این کتاب درنسخهٔ اصلی کلمهٔ : «سبعینیه» وهم جملهٔ: «جواب المسائل الواردة من اسکندریه فی بیان اصول المقالات الجهمیة الاتحادیة الحلولیة الفرعونیه و مایتصل بذالك الخ» بر آن نوشته شده بوده وبنام بغیة المرتاد نشر داده شده است . این کتاب باید همان کتاب المسائل الاسکندرانیه فی الرد علی الاتحادیة والحلولیه باشد که درفوات الوفیات درشمارهٔ مؤلفات کلامیه اش یادشده است . چاپ عربی چاپخانهٔ کردستان العلمیه مصر بسال ۳۲۹ وقفی فهرستی «۱۹۸»

بنیات انواع

درباب علم الحیات بهبینید .

۱۷۹ بوار الغالین

عربی . مؤلف سید مهدی بن صالح کاظمینی قزوینی ، متولد ۱۲۸۲ در کاظمین ، متوفای شب سه شنبه ۸ ذیقعده ۱۳۵۸ در بصره مدفون درنجف ، ازشاگردان میرزای شیرازی بزرك و کوچك (محمد حسن – محمد تقی) و حاج میرزا حسین نوری وشیخ محمد طه نجف و سید محمد هندی است در شهرستان بصره ، مرجعیت تمامی داشته (۱) کتاب رد بر شیخیه است . تاریخ فراغت ازتألیف ۱۵ جمادی الاول ۱۳۳۱ درشهرستان کویت – چاپ سنگی خط نسخ بمبئی بسال ۱۳۳۲ وقفی مؤلف درخرداد ۳۱۱ (۱٦۹)

(۱) مجله العرفان سال ۳ شماره ۱ و ۲

آقا رضا همدانی (۱) وشریعت اصفهانی (۲) است وخود دانشمند نامی وپیشوای بزرگ روحانی شیعه مقیم درسوریا ودارای تألیفات ممتعه است. کتاب منظومه ایست دراثبات وجودامام دوازدهم شیعه عجم که درزمینهٔ پاسخ ومعارضهٔ با قصیدهٔ بغدادی که درانکار وجود ولی عصراست سروده وشرحی برآن تعلیق نموده . چاپ سربی چاپخانهٔ وطنیهٔ شام بسال ۱۳۳۳ وقفی مؤلف درفروردین ۱۳۱۲ «۱۵۹»

۱۶۹ تا ۱۷۳ برهان الشیعه في اثبات الرجعه

فارسی ـ مؤلف معاصر شیخ عباسعلی شاهرودی. مختصریست درمسئلهٔ رجعت ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نستعلیق ـ سال ۱۳۵۴ وقفی سید محمدعلی صدرائی اشکوری. درشهریور ۱۳۱۵ « ۱۶۰ و۱۶۱ و۱۶۲ و۱۶۳و۱۶٤ »

۱۷۴ برهان المتقين ونيران الملحدين

فارسی . مؤلف حاج سید حسن بن اسمعیل بن مرتضی حسینی یزدی ملقب بغانی. کتاب در رد بهائیان است تاریخ فراغت از تألیف ذیقعدهٔ ۱۳۲۰ است درحاشیه این نسخه کتاب ردالسخیفه تدوین شده است ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نستعلیق بسال ۱۳۲۰ وقفی فهرستی «۱۵۸»

۱۷۵ بشارات

فارسی. مؤلف میرزا محمد باقر همدانی. کتاب درذکر بشارات وارده در کتب آسمانی پیشین است بظهور حضرت ختمی مرتبت ص ۴ . ودنبالهٔ آن ملحقاتی است در همین زمینه. تاریخ تألیف ملحقات ۹ ربیع الاول ۱۳۱۲ است ـ چاپ سنگی اصفهان خط نسخ در سال ۱۳۲۰ ـ وقفی نائینی « ۱۶۵ »

۱۷۶ بشارات احمديه

فارسی ـ مؤلف معاصر سیدعلی بن ابوالقاسم رضوی قمی حائری لاهوری ـ رساله دراثبات نبوة خاصه وذکر بشاراتی که در کتب سماوی بطلوع وظهور پیغمبرخاتم ص ۴ است. تاریخ فراغت ازتالیف ذیقعده ۱۳۱٤ است . درحاشیهٔ نسخهٔ ترجمهٔ رساله بزبان اردو تدوین شده است ـ چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق بسال ۱۳۱٤ وقفی شجیعی در ۱۳۱۵ خورشیدی « ۱۶۶ »

۱۷۷ بشارات احمديه

فارسی ـ مکرر پیش. چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق بسال ۱۳۲۳ وقفی شجیعی در ۱۳۱۵ خورشیدی «۱۶۷»

---

(۱) صاحب مصباح الفقیه متوفای ۱۳۲۲ درسامراء (۲) میرزا فتح‌الله بن حاج میرزا محمد جواد نمازی شیرازی اصفهانی متوفای ۸ ربیع الثانی ۱۳۳۹ درنجف .

۱۸۶ پس از مرگ

فارسی - مؤلف لئون دنی نویسندهٔ فرانسوی- ترجمه وتلخیص دکتر عبدالمجید فرزند حافق السلطنه دکتر موسی حکیم متولد ازفریده نهورای حکیم در ۱۲۸۹ خورشیدی درتهران ازپزشکان فارغ التحصیل دانشکده پزشکی ایران بوده که برای تکمیل بلندن وسپس بپاریس رفته ودر ۳۱ ژوییه ۱۹۳۸ م درنزدیکی سن بریوك درهنگام آب تنی دردریا غرق شده. کتاب دراثبات بقاء روح ومطالب دیگر مربوط بمسائل علم الروح است طبق آراء ارباب مکاشفهٔ ارواح امروزی وبراصول وقواعد مانیتیسم است . چاپ سربی چاپخانهٔ شرکت طبع کتاب تهران بسال ۳۱۷ یا ۱۳۱۸ تقدیمی شرکت محدود طبع کتاب درمرداد ۱۳۱۸ «۶۷۰۰»

(حرف ت)

تاج الرسائل ومنهاج الوسائل

عربی- مؤلف محیی‌الدین بن عربی - رساله ایست شامل ۸ نامه که مؤلف درشرح مکاشفاتش در سال ۶۰۶ درمکه بدوستانش نوشته. رساله را درشماره ۵۶۱ مجموعة الرسائل ص ۵۵۴ بهبینید -

۱۸۷-۱۸۸ تاج المجامیع

عربی- مجموعه‌ایست حاوی ۳ رساله که ناشرآن محیی‌الدین صبری کردی آنهارا جمع درطبع وبدین نام معنون نموده. نام رسائل این است: ۱ هیاکل النور ۲ عجایب النصوص فی تهذیب الفصوص ۳ اصول المنطق والمناظره. چاپ سربی چاپخانه سعادت مصرسال ۱۳۳۵ وقفی نائینی «۶۰۱»و«۶۰۲»

۱۸۹ تبصرة العوام فی معرفة مقالات الانام

فارسی . کتاب دربیان عقائد اصحاب مقالات وادیان وفرق ملل است ومرتب است بر ۲۶ باب مؤلف آن از اعلام امامیه است که بتحقیق شناخته نشد . از باب ۱۹ کتاب (دربیان مذهب اسماعیلیه) برمی‌آید که‌این کتاب پس ازسال ۵۶۷ هـ - ق تألیف شده . دردیباچهٔ کتاب مؤلف بنام مرتضی بن داعی الحسنی ودرمستدرك الوسائل (ج ۳ ص ۴۶۶) بعنوان سید ابوتراب مرتضی بن داعی بن قاسم حسنی ودر روضات الجنات ص۶۹۵ بعنوان صفی الدین مرتضی بن داعی بن قاسم حسنی رازی مشخص گشته . درمستدرك الوسائل مذکور است که مؤلف این کتاب روایت میکند از سلار بن عبدالعزیز (۱) وصاحب روضات الجنات آورده که مؤلف روایت میکند ازشیخ مفید

(۱) اگر مقصود سلار دیلمی صاحب کتاب مقنع ومراسم باشد دور میداود که مؤلف این کتاب بلا واسطه ازاو روایت کرده باشد چه آنکه سلار معروف متوفای صفر ۴۴۸ یا رمضان ۴۶۳ است ومؤلف‌اینکتاب در ۵۶۷ زنده بوده وچنانچه‌درهنگام تلمذ واخذ روایت دست کم بسن بیست‌سالگی بوده لازم می‌آید که مؤلف این کتاب بیش از ۱۲۴ سال عمر کرده باشد واین بعید است.

۱۸۰ بیان الادیان

فارسی . مؤلف - امیر ابوالمعالی محمد بن عبیدالله بن علی بن حسن بن حسین بن جعفر بن عبیدالله بن حسین بن علی بن حسین بن علی بن ابیطالب ع - کتاب در تاریخ ومقالات ملل ونحل است ومرتب است بر ۵ باب : ۱ در پیدا کردن آنکه در همهٔ روزکارها بهمهٔ اقلیمها بیشتر خلق بصانع عزوجل مقر بوده‌اند ومقرند ۲ در بیان مذهبها که پیش از اسلام داشته‌اند ۳ در بیان این خبر که پیغامبر علیه السلام گفت امت من پس ازمن بهفتاد وسه فرقه شوند ۴ در بیان مذهبهای اسلام ۵ در پیدا کردن حکایات ونوادر گروهی که بیرون آمدند و دعویهای محال کردند گروهی دعوی خدائی وگروهی دعوی پیغمبری - این کتاب بتصریح مؤلف درسال ۴۸۵ ق-ه در دست تألیف بوده. نسخهٔ خطی که ازروی آن چاپ شده باب پنجم را نداشته - شارل شفر مدیر مدرسهٔ السنه شرقیه پاریس این را ترجمه بفرانسه وبا اصل کتاب (درجلد یکم منتخبات فارسی) در ۱۸۸۳ م چاپ نموده - این چاپ ازروی نسخه چاپی شفر است ودارای مقدمه و حواشی از فاضل معاصر آقای عباس اقبال آشتیانی است چاپ سربی چاپخانه مجلس تهران - سال ۱۳۱۲ خورشیدی - هدیهٔ وزارت فرهنگ درابان ۱۳۱۳ « ۳۱۷۴ »

۱۸۱-۱۸۲ بیان الحق والصدق المطلق ج ۱

فارسی - مؤلف میرزا صادق فخر الاسلام - دراثبات نبوت پیغمبر خاتم ص ۴ وحقانیت دین اسلام ورد اعتراضات وافترا آت مسیحیون در کتب الهدایه ومقالة فی الاسلام ورساله عبد المسیح وکتاب المعتقد الصحیح است - چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۲۲ وقفی فهرستی و وقفی حاج قائم مقام « ۱۷۰ » و (۱۷۱)

۱۸۳ بیان الحق ج ۴

فارسی . مکرر پیش . چاپ سنگی تهران - خط نسخ - سال ۱۳۲۴ وقفی نائینی (۱۷۲)

(حرف پ)

۱۸۴-۱۸۵ پاسخ نامهٔ ازگلی

فارسی - مؤلف معاصر سید علینقی بن محمد بن محمدمهدی سدهی معروف بفیض - کتاب در رد منکرین رجعت است تاریخ فراغت ازتألیف شوال ۱۳۵۴ است - چاپ سربی تهران - وقفی مؤلف بسال ۱۳۱۰ خورشیدی « ۱۷۳ » و « ۱۷۴ ».

کتب چاپی

۱۹۳ تذکرات دیانتی

فارسی ـ نشریهٔ مجلس دیانتی اسلام در تبریز درسالهای ۱۳۴۵و۱۳۴۶ و۱۳۴۷ تقریرات وبیانات شیخ غلامحسین عبدخدائی تبریزی (۱) است که درعصرهای آدینه درآن مجلس ایراد میکرده وبخامهٔ یکنفر ازاهل آن مجلس تحریرمی‌یافته . چاپ سربی چاپخانهٔ سعادت تبریز ـ سال چاپ از ۱۳۴۵ تا ۱۳۴۷ وقفی میریعقوب درشهریور ۱۳۱۲ (۱۷۸)

۱۹۴ تذکرات دیانتی

فارسی . مکرریش این جلد مشتمل ۲۴ مقاله است ـ سال چاپ از ۱۳۴۵ تا ۱۳۴۶ خریداری آستانقدس درتیر ۱۳۱۰ (۱۷۹)

۱۹۵ تذکرة الاخوان

فارسی . مؤلف سلیمان میرزای قاجار ـ کتاب رد بر صوفیه ومرتب برپنج باب است . رسالهٔ کنزالرموز نیز ضمیمه اینکتاب است. چاپ سنگی تهران ـ خط نستعلیق ـ بسال ۱۲۷۹ وقفی نائینی (۱۸۰)

۱۹۶ تذکرة الغافلین

فارسی ـ مؤلف شناخته نشد ـ مختصریست جامع واستدلالی دراصول پنجگانه بمذهب امامیه که درعنوان ۸ گفتار وخاتمهٔ انجامیده ـ چاپ سنگی تهران ـ بخط نسخ ـ وقفی فهرستی «۱۸۱»

۱۹۷-۱۹۸ ترجمهٔ اشارات

فارسی ـ مترجم شناخته نشده کتاب الاشارات والتنبیهات تصنیف شیخ الرئیس است در همدان. این کتاب حاوی ترجمهٔ مباحث طبیعی والهی است که بمناسبت هزارمین سال تولد مصنف بدستور وزارت فرهنگ ایران درسال ۱۳۱۶ خورشیدی نشریافته . کتاب مصدراست بمقدمهٔ از فاضل معاصر سید حسن مشکان طبسی. چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس. هدیهٔ وزارت فرهنگ درتیر ۱۳۱۷ وخریداری آستانقدس در بهمن ۱۳۱۶ «۱۹۵» و «۱۹۶»

۱۹۹ ترجمهٔ افاضهٔ روحیه

فارسی ـ مؤلف قطب الدین محمد حسینی نیریزی شیرازی متوفای ۱۱۷۳ مرید و خلیفه

---

(۱) فرزند محمد رضا متولد حدود ۱۳۰۳ قمری . بود صاحب کفایة الاصول و سید محمد کاظم طباطبائی یزدی و شریعت اصفهانی تلمذ کرده وامروز از معارف مشهد است. جزوات تذکرات دیانتی مدتی تعطیل بود اخیرا بخامهٔ مشارالیه تحریر وماهیانه نشرمیگردد.

کتب چاپی

ابومحمد عبدالرحمن بن احمدبن‌حسین خزاعی نیشابوری (۱) وازمشایخ شیخ منتجب‌الدین صاحب فهرست است (۲) ونیز درص ۱۸٤ از ریاض العلماء روایت کرده که این کتاب منسوب بشیخ ابوالفتوح رازی مفسر معروف است (۳) الذریعه (ج ۳ ص ۳۱۹ و ۳۲۰) از کتاب کشف‌الحجب والاستار نقل نموده که مؤلف این کتاب جمال‌الدین المرتضی ابو عبد الله محمد بن حسین است. ترجمهٔ این شخص بنظر نرسید . فاضل مصحح نسخه عباس اقبال آشتیانی در مقدمهٔ که بر کتاب تعلیق نموده اند نسبت این کتابرا بسید مرتضی بن داعی باتردید تلقی کرده اند وحدسشان برین‌است که‌تاریخ تألیف این کتاب پس از ۶۰۰ است. چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس درسال ۱۳۱۳ خورشیدی . هدیهٔ وزارت فرهنگ در ابان ۱۳۱۳ « ۱۷۵ »

۱۹۰-۱۹۱ تجریدالعقائد

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۳۸۶ خطی . مؤلف خواجه نصیرالدین طوسی. چاپ‌سنگی‌تهران بخط‌نسخ. وقفی‌فهرستی ووقفی‌نائینی «۱۷۶ » و« ۱۷۷ »

۱۹۲ تحریرالعقلاء

فارسی. مؤلف حاج‌شیخ هادی بن مهدی بن باقر نجم‌آبادی متولد ۱۲۵۰ متوفای ۱۳۲۰ مدفون در کوی حسن‌آباد تهران ـ ازخاندان جلیل وازعلماء متنور عصر خود بوده ـ کتاب مجموعه ورشتهٔ بیاناتی است درمعارف وتوحید واخلاق وتفسیر ومذیل است برسائلی ازمؤلف در رد فرقهٔ بهائی ومصدراست بمقدمهٔ ازآقای ابوالحسن فروغی درترجمهٔ خاندان نجم‌آبادی ـ چاپ سربی چاپخانهٔ ارمغان تهران بسال۱۳۱۲ خورشیدی. خریداری آستانقدس در۱۳۱۸ « ۶۷۳۱ »

تحفهٔ عباسی

فارسی. مؤلف شیخ‌محمدعلی مؤذن‌خراسانی‌اصفهانی‌ازمشایخ صوفیه. مریدشیخ حاتم راوندی خراسانی ومعاصر شاه عباس صفوی دوم بوده (٤) رساله‌ایست درآداب وعقائد تصوف وصوفیه که بدرخواست محمدمؤمن بیك تألیف نموده ومرتب است بریکمقدمه و۵ فصل و۱۲باب ویکخاتمه چاپ سنگی شیراز بخط‌نسخ سال۱۳۴۲ رساله درحاشیهٔ سبع المثانی شماره ۳۰۸ ادبیات چاپی ازصفحه ۳ تا صفحه ۲۹۰ بچاپ رسیده است .

(۱) عموی پدر ابوالفتوح رازی مفسر معروف

(۲) متولد ۵۰٤ متوفای پس از ۵۸۵ بنا برآنچه نقل شده منتجب الدین درترجمهٔ‌احوال اسلافش اشاره باین‌کتاب وچنین تالیفی نکرده

(۳) این نیز درست نیست چه آنکه ابوالفتوح ازمردمان نیمهٔ اول سدهٔ ششم است وتاریخ تالیف این کتاب چنانکه‌مذکورگشت ازنیمهٔ دوم سدهٔ ششم ببعد است .

(٤) ریاض‌العارفین.

کتب چاپی

بیرون است به‌بیند کتاب الهدی وبیان الحق وانیس الاعلام ومفتاح النبوة وهدایة الانام و دیگر از کتب احتجاجیه بر نصارا را ـ چاپ سربی سال ۱۸۱۵ م ـ وقفی تاج ماه بیکم بسال ۱۲۶۲ «۱۸۲» و «۱۸۴»

۲۰۲ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ مترجم هنری مارتن انکلیسی. چاپ سربی ـ آخر نسخه افتاده‌است. «۱۸۶»

۲۰۳ ترجمهٔ انجیل

عربی ـ مترجم شناخته‌نشد ـ چاپ سربی نیویورك ـ بسال ۱۸۶۷ م ـ وقفی نائینی «۱۸۸»

۲۰۴ـ۲۰۵ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ مترجم شناخته‌نشد. چاپ سربی لیبزیك ـ بسال ۱۸۹۵ م خریداری آستانقدس در تیر ۱۳۱۰ وقفی نائینی «۱۸۷» و «۱۸۹»

۲۰۶ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ مترجم شناخته‌نشد ـ چاپ سربی چاپخانه‌خواجه دروغلن بلدهٔ لیبسیای در ۱۸۸۲ م وقفی قائم مقام «۱۹۰»

۲۰۷ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ مترجم شناخته نشد ـ چاپ سربی لندن ۱۹۳۲ م ـ وقفی یکنفر گمنام در فروردین ۱۳۱۸ «۶۷۳۴»

۲۰۸ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ این نسخه تنها ترجمه انجیل یوحنا است. مترجم‌شناخته نشد ـ چاپ سربی لندن ۱۹۱۰ م. وقفی فهرستی «۱۹۱»

۲۰۹ ترجمهٔ انجیل

اردو ـ مترجم شناخته نشد تنها ترجمهٔ انجیل یوحنا است ـ چاپ سنکی هندوستان ـ خط‌نستعلیق ـ وقفی مشهدی غفار دراسفند ۱۳۰۹ «۱۹۲»

۲۱۰-۲۱۱ ترجمهٔ انجیل

فارسی ـ مترجم شناخته نشد ـ تنها ترجمهٔ انجیل لوقا است. ـ چاپ سربی لندن ۱۹۱۰ وقفی عبدالله رضوی ـ سال ۱۳۴۷ ووقفی فهرستی ۱۹۳ و «۱۹۴»

وهم داماد شیخ علینقی اصطهباناتی وازمشایخ واعلام فرقهٔ صوفیه ذهبیه است (۱) مترجم میرزا محسن اردبیلی متخلص بحالی. مختصریست درشرح روح اضافی که بر۳ افاضه مرتب است : ۱ معنی امر وخلق ۲ دربیان روح وقلب وعقل باصطلاح انبیا واولیاء ۳ در اطوار و مراتب وعقبات قوهٔ علمیه وعملیه انسان ـ مترجم بر آن توضیحاتی تعلیق نموده ـ تاریخ فراغت ازترجمه جمادی الاول ۱۳۳۰ است . چاپ سربی شیراز سال ۱۳۳۲ وقفی فهرستی « ۱۹۸ »

۲۰۰-۲۰۱ ترجمهٔ انجیل

فارسی . مترجم هانری مارتن انگلیسی ازدعاة ومروجین کیش مسیحی بوده که در دورهٔ فتحعلیشاه بایران آمده ـ کتاب ترجمهٔ انجیلهای چهارکانه است که درشیراز ازیونانی به پارسی ترجمه نموده . انجیل واژه‌ایست یونانی بمعنی مژده وبشارت ونزد مسلمانان کتاب آسمانی بوده است که برحضرت مسیح نازل‌شده وازمیان رفته امامسیحیان کنونی انجیل‌راهمین چهار کتاب رائج میدانند وآنرا عهدجدیدمینامند وکلیسای مسیحی ازتمام انجیلها تنهااین‌چهار کتاب‌رامقدس دانسته و انجیلهای دیگررا اختیار نکرده وانجیلهای چهارکانه بشرح زیراست: ۱ انجیل متی- بروایت‌دائرةالمعارف وجدی (ج۱ ص ۶۵۵) قدیمترین انجیل‌های رائجه‌است که ۳۰ سال پس‌از مسیح در شهرستان اورشلیم بزبان عبری نوشته‌شده وبنقل ازذخیرة الالباب مارونی‌متی در ۴۱ م انجیل خودرا بزبان معمولی آنروز که عبرانی یا سریانی ویاکلدانی بود نوشت‌وطولی نکشید که ترجمه بیونانی شد ونسخهٔ اصلی درسدهٔ ۱۱ ازمیان رفت ونابودشد ۲ انجیل مرقس این‌انجیل بروایت دائرة المعارف وجدی در روما درحوالی ۶۶ م نوشته‌شده بنقل از ذخیرة الالباب،مرقس ازملت عبری بوده وبنقل از کتاب قاموس مقدس (تألیف دکتر بوست) مرقس این انجیل‌را بیونانی نوشته بوده ـ ۳ انجیل لوقا ـ این انجیل بروایت دائرة المعارف وجدی پس‌ازدوانجیل پیش نوشته‌شده وبنقل ازذخیرة الالباب لوقا ازمردمان انطاکیه وشاگرد ومعاون پولس‌بوده. از سالهای ـ ۵۱ تا ۵۳ م انجیلش‌را نوشته وبنقل از دکتر بوست ازسالهای ۵۸ تا ۶۰ درفلسطین در زمان اسارت پولس نوشته است. ۴ انجیل یوحنا ـ بنقل دائرة المعارف وجدی‌درسال۹۴م نوشته‌شده وباعتقاد مسیحیان یوحنا شاگرد حضرت مسیح بوده وبنقل ازدائرة المعارف فرانسه از شاگردان پولس بوده و بنقل از ذخیرة الالباب این انجیل را یوحنا بیونانی نوشت و سه قول درتاریخ نوشتن آن نقل کرده: ۶۴ و۹۴ و۹۷ م . باری انجیل‌های چهارکانه نزد پیروان آن مقدس و مبنای دین و کیش ومدرك احتجاج آنها است وبزبانهای مختلف ترجمه‌شده‌است. علماء اسلام‌را دربیان هویت این اناجیل تحقیقات نیکو است که ذکرش از صلاحیت این دفتر

(۱) طرائق الحقائق ج۳ ص ۹۷

متشرف بدین اسلام که هو تونس نزد ابوالعباس احمد دوم ملقب بمستنصر وابوالفارس عبدالعزیز ازامراء بنی حفص میزیسته (۱) رساله مختصریست دررد نصاری واثبات نسخ آن شریعت وحقانیت پیغمبر خاتم ص بنصوص وگفتار انجیلها ومرتب است بر۳فصل : فصل ۱ و ۲ در ابتداء اسلام مؤلف واتفاقاتیست که برایش دردورهٔ امیر ابوالعباس وامیر ابو الفارس رخ داده وهم درسیرهٔ آنان ـ فصل ۳ درمقصود اصلی کتاب است که درنه باب انجامیده تاریخ ختم تألیف سال۸۲۳ . چاپ سنگی ایران خط نسخ . سال ۱۳۴۴ وقفی نائینی «۱۹۹»

۲۱۸ ترجمهٔ توراة ج۱ و۲

فارسی ـ مترجم ولیم گلن کشیش اکسی استاد علم الهی بمعاونت فاضل خان همدانی بدستور انجمن یونیتداسوشئت سندسکتلند ازعبری نقل بفارسی شده ـ کتاب مرتب است بر ٤ جلد : جلد ۱ شامل است بر ٦ کتاب : ۱ سفرتکوین ۲ سفر خروج ۳ سفر لویان ۴ سفر اعداد ۵ سفر تثنیه ٦ کتاب یوشع بن نون جلد ۲ مشتمل است بر۱۱ کتاب از کتب مورخان جلد ۳ مشتمل است بر ٦ کتاب از کتب منظوم ومنثور انبیاء چون مزامیر داود در ادعیه ونغمات دینی وغیره ـ جلد ۴ مشتمل است بر ۱٦ کتاب ازسایر کتب منظوم ومنثور ـ توراة واژه ایست عبری بمعنی شریعت وقانون است ومسلمانان آنرا کتاب آسمانی منزل برحضرت موسی وازمیان رفته میدانند یهودیان این کتاب را مقدس وبدان احتجاج بر کیش ومذهب خود میکنند وبناموس می‌نامندش. کلیسیای مسیحی تنها اسفار پنجگانه ازجلد یکم را ازحضرت موسی ع ومعتبر ومقدس دانسته و یهود قدیم نامیده اند دائرة المعارف بستانی(ج٦ ص ۲٦۳) اعتبار وصحت انتساب اسفارپنجگانه‌را بحضرت موسی تمام دانسته وگوید این پنج سفر حاویست برتاریخ۲۵۵۳ سال از آغاز خلقت عالم تارسیدن بنی اسرائیل بحدود زمین کنعان سال ۱۴۵۱ قبل‌از میلاد دائرة المعارف وجدی (ج ۲ ص ۷۰۲)آورده که این توراةتاسده ٦ گمنام بوده وازدائرةالمعارف‌لاروس نقل نموده که ابحاث مستفیضه درآثار باستانی وتاریخ وعلم لغات ثابت نموده که توراة امروزی نوشتهٔ حضرت موسی ع نیست وجهان دانش امروز این توراة‌را از کلیم الله نمیداند و آنرا تالیف احبار یهود میداند که متدرجا باعتماد برروایات مسموعه پیش از اسارت بابل تألیف کرده اند . علماء ومحققین اسلامی در اعتبار وهویت این کتاب نظریاتی دارندبنگرید بکتاب منقول‌رضائی وسیف المؤمنین ودیگر از کتب احتجاجیه بریهود ونصارا ـ چاپ سربی چاپخانهٔ تومس کنستبل ادن برغ سال ۱۲٦۱ ق ـ ه خریداری آستانقدس درتیر۱۳۱۰ «۲۰۰۵»

(۱) کشف الظنون ج۱ص۲۵۹

۲۱۲ ترجمه انجیل

فارسی ـ نسخه قطعهٔ (اعمال رسولان ؟) ازانجیل است چاپ سربی چاپخانه درو کولین لیپسیا سال ۱۸۹۱م وقفی فهرستی «۱۹۷۵»

۲۱۳-۲۱۴ ترجمهٔ انجیل برنابا

عربی ـ مترجم ازانکلیسی ـ دکتر خلیل بك سعاده برنابا ازجملهٔ حوارین مسیح است وبرتری بربولس داشته لیکن این انجیل ازجملهٔ انجیل هائی است که کلیسای مسیحی آنرا معتبر ندانسته ونپذیرفته است . ازاین انجیل دونسخه بدست آمده یکی بزبان ایتالی بوده که در ۱۷۰۹ م کریمر مستشار پادشاه پروس درشهرستان استردام از کتابخانه یکی ازاعیان آنجا بدست آورد ودر ۱۷۳۸ م بکتابخانه سلطنتی ڤینا وارد شده دیگر نسخه قدیمی بزبان اسپانیائی که دراوائل سدهٔ ۱۸م پیدا شده ودکتر منکهوس آنرا بانکلیسی نقل داده . درسال ۱۹۰۷ لونسدال راك نائب مطران کلیسای انکلیسی وهمسرش لورا راك نسخه ایتالی مذکوررا بانکلیسی ترجمه کرده . نسخه ایتالی ترجمه شده بانکلیسی را مترجم مذکور نقل بعربی داده . این انجیل بمناسبت نزدیکی برخی ازمضامین آن باقرآن مردود شده ونشر آن موجب آشفتکی مسیحیان شده و وبرپایه وبنیاد فرضی زدهائی بربی اعتباری این انجیل نوشته اند کتاب مصدر است بمقدمهٔ از مترجم وهم از سید محمد رشید رضا مدیر مجلهٔ المنار درابطال گفتار منکرین این انجیل نسخ کتابخانه آن دومقدمه را نداشته وباحذف وسقوط آن دو مقدمه وارد کتابخانه شده برای تتمیم فائده وروشن داشتن اعتبار این انجیل دومقدمه مذکور ازنسخه چاپی که ازخارج بدست آمد در ۱۷ صفحه نوشته شد ودرصدر نسخه ۲۱۳ گذاشته شد . چاپ سربی چاپخانهٔ المنار مصر بسال ۱۳۲۵ چاپ اول . وقفی فهرستی وخریداری آستانقدس درابان ۱۳۰۸ «۱۴۰» و «۱۴۱»

۲۱۵-۲۱۶ ترجمهٔ انجیل برنابا

فارسی ـ مترجم از انکلیسی بفارسی سردار حیدر قلیخان بن نور محمد خان قزلباش کابلی مقیم درکرمانشاه متولد درسه‌شنبه ۱۸ محرم ۱۲۹۳ درکابل ـ السنهٔ مختلفه وعلوم متنوعه را درهندوستان وعراق آموخته وازفضلاء معاصر ومقیم درکرمانشاه است . تاریخ فراغت ازترجمه چهارشنبهٔ ۴ ربیع الاول ۱۳۴۱ چاپ سربی چاپخانهٔ سعادت کرمانشاه ۱۳۵۰ وقفی حاج محمد علی کرمانشاهی در۱۳۵۲ ووقفی مترجم حیدرقلیخان درابان ۱۳۱۴ «۱۸۴» «۱۸۵»

۲۱۷ ترجمهٔ تحفة الاریب فی رداهل الصلیب

فارسی . مترجم معاصر میرسید محمد قمی . مؤلف عبدالله بن عبدالله ترجمان میورقه

۲۲۹ ترجمهٔ سیف البتار فی دفع شبهات الکفار

فارسی . مؤلف حاج شیخ عبدالله بن شیخ محمد حسن مامقانی متوفای ۱۳۵۱ در نجف مدفون درمقبره پدرش در کوی عماره از اعلام ومراجع این دوره بوده ـ مترجم میرزا یحیی بن میرزا رحیم رضائیه (ارومیه) مترجم این رساله را در ۱۳۴۳ ترجمه نموده و پیش از مؤلف درنجف درگذشته است ـ رساله پاسخ از ۱۸ شبهه وپرسش راجع بمسائل عقائد است در پایان رساله ایست ازمترجم در رد بابیه ـ چاپ سنگی چاپخانهٔ مرتضویهٔ نجف خط نسخ سال ۱۳۴۵ وقفی مؤلف در ۱۳۴۶ (۲۹۳)

۲۳۰ ترجمهٔ شفاء

عربی ـ مترجم ذکاء الملك محمد علی فروغی فرزند ذکاء الملك میرزا محمد حسینخان فروغی تخلص فرزند محمد مهدی ارباب اصفهانی . متولد ۱۲۵۴ خورشیدی متوفای شب جمعه ۶ آذر ۱۳۲۱ درتهران مدفون درگورستان ابن‌بابویه . ازمردان علمی وسیاسی ایران بشمار وهماره مصدر خدمات بزرك بوده . بمقام‌ریاست مجلس شورای ملی ونخست وزیری برای‌مرتبه مکرر رسیده وعهده دار وزارت‌های مختلف ونمایندگی سیاسی درخارجه وریاست اجلاسیه جامعهٔ ملل در ۱۹۳۲ م بوده . کتاب ترجمهٔ فن اول (فن سماع طبیعی) از فنون هشتگانه جلد ۱ شفاء شیخ الرئیس است ودر دنبالهٔ آن ۱۴۴ صفحه حواشی وتعلیقات وتوضیحاتی است از مترجم‌بر کتاب شروع بدین ترجمه در ۱۳۱۱ خورشیدی بوده ودرسال ۱۳۱۶ پایان یافته ـ چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس بسال ۱۳۱۶ هدیهٔ وزارت فرهنك درتیر ۱۳۱۷ « ۲۱۰ »

۲۳۱ ـ ۲۳۲ تسع رسائل

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۸ چاپ سنگی بمبئی خط نستعلیق بسال ۱۳۱۸ وقفی فهرستی ووقفی نائینی « ۲۱۱ » و « ۲۱۲ »

تشیید فلك النجات بتعلیق سلك النکات

به بینید فلك النجات شمارهٔ ۴۶۰ را

تطهیر الجنان واللسان عن الخطور والتفوه بثلب معاویة بن ابی سفیان

عربی ـ مؤلف ابن حجر هیثمی ـ کتاب در احتجاجات برامامیه ورد برشیعه وبیان اثبات معاویة بن ابی سفیان وناروائی ناسزا گفتن براواست که بامرهمایون اکبرشاه هندی‌تألیف نموده .

کتب چاپی

۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ ترجمهٔ توراة وانجیل

فارسی - ترجمه شده از زبانهای عبرانی و کلدانی و یونانی . مترجم شناخته نشد - چاپ سربی چاپخانهٔ دروکولین لیپزیك سال ۱۸۹۵ م بوسیلهٔ ادارهٔ خزانه آستانقدس در بهمن ۱۳۱۰ تسلیم کتابخانه گردید ووقفی نائینی (۲۰۱) و(۲۰۲) و(۲۰۳)

۲۲۲ ترجمهٔ توراة وانجیل

فارسی . مترجم ولیم کان کشیش اکسی - نسخه شامل ۴ جلد تورات و انجیل های چهارگانه است. چاپ سربی - سال ۱۸۷۸ م وقفی فهرستی «۲۰۴»

۲۲۳ ترجمهٔ توراة وانجیل

فارسی . مترجم شناخته نشد . چاپ سربی سال ۱۹۱۴ م خریداری آستانقدس در تیر ۱۳۱۰ « ۲۰۵ »

۲۲۴ ترجمهٔ توراة وانجیل

فارسی - مترجم شناخته نشد . چاپ سربی لندن ۱۹۳۰ م تقدیمی یکنفر گمنام در بهمن ۱۳۱۰ « ۲۰۶ »

۲۲۵ ترجمهٔ توراة وانجیل

عربی - مترجم شناخته نشد . چاپ سربی لندن - سال ۱۷۲۲ م خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۶۷۳۲ »

۲۲۶ ترجمهٔ داستان حی بن یقظان

فارسی - مؤلف و مترجم معاصر: حائری مؤلف کتاب ودائع الاسرار و منظومهٔ مشرق الانوار ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسیده . داستانیست فلسفی مانند رساله که بشماره ۶۴۶ خطی است و مینماید که از آن گرفته شده - این داستان بخشی است از کتاب ودائع الاسرار مؤلف که در پنجشنبه ۷ شوال ۱۳۴۱ از ترجمهٔ آن فراغت یافته - چاپ سنگی خط نسخ سال ۱۳۴۳ محل چاپ گمان میرود تهران است . وقفی نائینی «۲۰۷»

۲۲۷ ترجمهٔ رسالهٔ نفس

فارسی . مکرر شمارهٔ ۴۰۲ خطی . مترجم بابا افضل کاشانی - رساله مصدر است بمقدمهٔ از استاد معاصر آقای محمدتقی ملك الشعرای بهار خراسانی . چاپ سربی تهران در ۱۳۱۶ خورشیدی . هدیهٔ وزارت فرهنگ در دی ۱۳۱۶ « ۲۰۸ »

۲۲۸ ترجمهٔ زبور

فارسی - مترجم شناخته نشد . چاپ سربی - چاپخانهٔ دروکولین لیپسیا - وقفی لسان التولیه در ۱۳۳۶ « ۳۰۵ »

تنبیه الغافلین فی دفع شبهات المبطلین

فارسی . مؤلف شیخ احمدشاهرودی . کتاب رد بر رساله ایست که یکی ازمبلغین بهائی درمعتقدات فرقهٔ بهائیه نگاشته وبرای مؤلف فرستاده است ـ این کتاب را ضمیمهٔ مرآت العارفین شمارهٔ ۵۶۸ به بینید .

۲۳۷ تنبیه النائمین

فارسی . مؤلف حاج ملا سلطانعلیشاه گنابادی ـ رساله ایست درشرح حقیقت خواب وتفصیل دلالت آن برمبداء ونبوت ومعاد ودیگر ازمباحث معارف وتوحید که بر یکمقدمه و ۱۳ باب مرتب شده ـ رسالهٔ خواب مصنوعی تألیفی سلطانحسین تابنده نوهٔ مؤلف ضمیمه است چاپ سربی تهران چاپخانه مجلس . سال ۱۳۱۸ خورشیدی وقفی سیدعلی اشرف قانع در بهمن ۱۳۱۹ «۷۵۹۹»

۲۳۸ تنزیه الانبیاء والائمه

عربی . مکرر شمارهٔ ۴۲۴ خطی . مؤلف شریف مرتضی ـ چاپ سنگی تبریز ـ خط نسخ بسال ۱۲۹۰ ـ وقفی فهرستی «۲۱۵»

تنزیه الانبیاء وتمیز الاوصیاء

درباب تفسیر به بینید ـ

تنقیح الکلام فی شرح تهذیب الکلام

به بینید شرح تهذیب شماره ۳۶۰

تنویر الاذهان

عربی . مؤلف شیخ محمد زکی الدین ازدانشجویان جامع ازهر در آغاز سدهٔ ۱۴ . کتاب رد و ابطال رسالهٔ البرهان الجلیل علی صحة التوراة والانجیل است ـ این کتابرا درحاشیهٔ کتاب السیف الصقیل شمارهٔ ۳۵۱ به بینید

۲۳۹ توحید اهل توحید

فارسی . مؤلف معاصر هبة الدین سید محمدعلی بن حسین شهرستانی ـ متولد سه‌شنبه ۲۴ رجب ۱۳۰۱ درسامراء شاگرد آخوند ملا محمد کاظم خراسانی وشیخ فتح الله شیخ الشریعه اصفهانی . روایت میکند ازشیخ محمد باقر اصطهباناتی وسید عبدالصمد شوشتری ودیگران وخود ازدانشمندان این دوره بشمار است ـ مترجم معاصر سید صادق نشأت ـ رساله مختصریست استدلالی وروان دراصول

کتاب در حاشیه صواعق المحرقه شماره ۴۰۸ تدوین شده

تعلیقه بر شفاء

عربی ـ مؤلف ملا صدرا ـ حواشی وافاداتی است برجلد ۲ شفاء، موجودی از این حاشیه از اول فن ۱۳ درالهیات تا پایان مقالهٔ ششم (علت ومعلول) است. این کتاب را در اول جلد ۲ شفا شمارهٔ ۳۹۳ به بینید.

۲۳۳ تعلیقه بر فصوص

فارسی . مؤلف معاصر محمد حسین فاضل تونی استاد دانشگاه تهران . این تألیف که رسالهٔ استادی ایشان است افاداتی است برفصول دوازده گانهٔ که شارح قیصری درمقدمهٔ شرح فصوص الحکم آورده ـ چاپ سربی شرکت سهامی چاپ تهران بسال ۱۳۱۶ خورشیدی ـ هدیهٔ وزارت فرهنگ در مرداد ۱۳۱۸ «۶۷۳۴»

۲۳۴ تمدن الاسلام فی بیان فلسفة الاحکام ج ۱

فارسی . مؤلف معاصر شیخ قاسم واعظ مهاجر خوئی از افاضل اهل منبر است . کتابیست دینی فلسفی تاریخی در رد مادیون واحتجاج برملل بیگانه واثبات اکملیت دین اسلام ـ این جلد بیان علت ترقی وانحطاطات وسیر دین اسلام در دوره ها وذکر گفتار وگواهی فلاسفه باختر دربارهٔ اسلام ورد وایراد بامسیحیون است وبردو بخش مرتب وموسوم است بتجلیات اسلام ـ چاپ سربی محل چاپ دانسته نشد . سال چاپ ۱۳۵۲ خریداری آستانقدس در آذر ۱۳۱۲ «۳۴۹۸»

۲۳۵ تمهید القواعد

عربی ـ شارح صائن الدین علی ترکه اصفهانی متوفای ۱۴ یا ۴ ذیحجه ۸۳۰ درهرات ازمعارف آنعصر ونزد میرزا شاهرخ گرامی بوده است (۱) کتاب شرحی است بقال اقول بر قواعد التوحید (۲) کتاب نصوص ورساله عینیة الوجود ضمیمه این کتاب چاپ شده است ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ سال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۲۱۳»

۲۳۶ تنبیه الامة فی اثبات الرجعه

فارسی . مؤلف معاصر شیخ محمد رضا بن عباسعلی طبسی خراسانی . مختصریست درمسئلهٔ رجعت . تاریخ فراغت از تألیف ذیحجه ۱۳۵۳ است . چاپ سربی نجف چاپخانه غری وقفی مؤلف در خرداد ۱۳۱۴ (۵۸۵۱)

---

(۱) حبیب السیر (۲) شماره ۹۲۲ خطی

(حرف ث)

۲۴۶ ثلاث رسائل

عربی ـ مؤلف ابوعثمان عمرو بن بحربن محبوب کنانی لیثی معروف بجاحظ بصری متولد ۱۵۵ یا ۱۶۳ متوفای محرم ۲۵۵ در بصره (۱) علوم ادب را ازابوعبیده واصمعی و ابوزید انصاری وابوالحسن اخفش فرا گرفته وحدیث را ازحجاج بن محمد بن حماد بن سلمه وقاضی ابو یوسف روایت کرده وعلم کلامرا ازنظام ابواسحق ابراهیم بن سیار بلخی آموخته و خود از پیشوایان ادب عربی وشیوخ معتزله بشماراست ودارای عقائدفلسفی مخصوصی بوده. فرقهٔ جاحظیه (۲) بدو منسوب و آنانرا پیشوا است. نسخه حاوی ۳ رساله است ازجاحظ که ناشر مجموع آنهارا بدین نام نشرداده: ۱ رساله فی‌رد علی النصاری ۲ فی ذم اخلاق الکتاب ۳ فی القیان ـ چاپ سربی چاپخانه سلفیهٔ قاهره سال ۱۳۴۴ ـ وقفی نائینی « ۲۲۴ »

۲۴۷ ثمرة الحیات

عربی ـ مؤلف معاصر ملاعباسعلی کیوان قزوینی ـ کتاب کنز پنجم ازتالیف کنوزالفرائد او است وحاوی مطالب متفرقهٔ عرفانی وادبی است . ضمیمهٔ این کتاب است کتاب عصمت کیوان که برخی از تقریرات منبری مؤلف است که درربیع الثانی ۱۳۵۰ درمدرسهٔ مستشارمشهد ایراد کرده. چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۴۸ وقفی مؤلف در خرداد ۱۳۱۵ « ۲۲۵ »

(حرف ج)

۲۴۸ جامع درترجمهٔ نافع

فارسی . مترجم حاج میرزاعلی بن حاج میرزا محمدحسین حسینی شهرستانی حایری متوفای ۱۱ رجب ۱۳۴۴ در کربلا ـ از مراجع تقلید بوده. کتاب ترجمه وشرح نافع یوم الحشر فی شرح باب حادیعشراست. تاریخ فراغت ازترجمه چهارشنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۴ است . چاپ سنگی ـ خط نسخ بسال ۱۳۲۵ وقفی اشرف السلطنه سال ۱۳۴۴ « ۲۲۶ »

۲۴۹ جامع الحجج الراهنه فی ابطال دعاوی الموازنه

عربی. مؤلف اقلیمیس یوسف بن داود بن بهنام ـ ازخاندان زبونی متولد ۱۸۲۹ درعمادیه از

---

(۱) معجم الادباء ج ۶ وفیات الاعیان ج ۱ انساب سمعانی الاعلام ج ۲
(۲) فرقه منفصل ازمعتزله هستند .

کتب چاپی

عقائد که بطور سؤال وجواب نگارش یافته چاپ سربی تهران چاپخانهٔ دانش درفروردین ۱۳۱۴ خریداری آستانقدس درفروردین ۱۳۱۵ « ۲۱۶ »

۲۴۰ التوحید والتثلیث

عربی ـ مؤلف شیخ محمدالجواد بلاغی متولدحدود ۱۲۸۰ (۱) متوفای شب دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۳۵۲ مدفون در یکی ازغرفه‌های شمالی صحن روضهٔ مطهرهٔ علوی ع (۲) از اعلام جامع این‌دوره بوده که درنجف میزیسته . دربرخی ازمؤلفات رد ونقدش نامشرا کاتب الهدی یاد کرده . رسالهٔ جواب وردشبهات مسیحیون درمسئلهٔ توحید وتثلیث ومسائل مربوطه به‌آن میباشد. چاپ سربی صیدا سال ۱۳۳۲ وقفی محمد هاشم افسر درشهریور ۱۳۱۲ « ۲۱۷ »

تهافت التهافت

عربی ـ مؤلف قاضی ابوالولیدمحمد بن احمدبن محمدبن رشدمعروف بابن رشدمتولد ۵۲۰ ه درقرطبه متوفای ۵۹۵ ق ـ ه درمراکش ـ شاگرد حافظابو محمدبن رزق درفقه وابوجعفربن‌هارون درطب وهم بروایتی که دور بنظر می‌آیدنزد ابن‌باجه (متوفای ۵۳۳ ه) تلمذ کرده وخود از دانشمندان اسلامی است که بارع درفقه وفلسفه وطب وعهده‌دار قضاوت اشبیلیه بوده لکن شهرتش درفلسفه بیش ازعلوم دیگراست (۳) حیات فلسفی اروپائیان پرتو تابش افکار این دانشمند دانسته شده وازینرو اغلب کتب فلسفیش ترجمه بلاتینی‌شده ـ کتاب در انتصار فلاسفه ورد برتهافت الفلاسفهٔ غزالیست. این کتاب درحاشیهٔ تهافت الفلاسفه شمارهٔ ۲۴۱ تدوین شده.

۲۴۱-۲۴۲ تهافت‌الفلاسفه

عربی ـ مکررشمارهٔ ۱۲ ـ مؤلف ابوحامد غزالی ـ کتاب در رد فلاسفه است (۴) کتاب تهافت التهافت و کتاب تهافت‌الفلاسفه برسوی درحاشیهٔ کتاب تدوین یافته . چاپ سربی‌مصر بسال ۱۳۲۱ وقفی حاج قائم مقام ووقفی‌نائینی « ۲۱۸ » و «۲۱۹ »

۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ تهافت الفلاسفه

عربی . مکرر پیش ـ چاپ سنگی ـ نسخ بمبئی بسال ۱۳۰۴ وقفی قائم‌مقام ـ ووقفی فهرستی ووقفی‌نائینی « ۲۲۰ » و« ۲۲۱ » و « ۲۲۲ »

---

(۱) بنا برآنچه فاضل معاصر میرزا محمد علی اوردوبادی دریشت نسخه‌تعلیقه‌برمکاسب بشماره ۲۶۶۹ عمومی نوشته . (۲) الذریعه ج ۱ ص ۴۴۷ (۳) عیون الانباء ج ۲

(۴) رد براین کتاب ومحاکمه آنرا بشماره ۴۳۲ خطی وهم دو کتاب مدون درحاشیه اینکتاب ببینید

۳۵۲ برشته نگارش در آورده است ـ چاپ سربی شرکت چاپخانه فردوسی تهران مرداد ۱۳۱۳ تقدیمی کتابفروشی مرکزی تهران در شهریور ۱۳۱۸ «۶۷۴۵»

(حرف ح)

حاشیه بر حاشیهٔ شرح عقائد نسفی

عربی ـ محشی دوم: رمضان بن محسن ویزوی ـ کشف الظنون ج ۲ ص ۱۲۰ محشی را بنام رمضان بن عبدالمحسن معروف به بهشتی متوفای ۹۷۹ یاد کرده. پنداشته میشود که محشی همان است که در شمارهٔ ۲۵۶ (حاشیه بر شرح عقائد نسفی) ترجمه اش یاد شده. کتاب حاشیه است بر حاشیهٔ خیالی بر شرح عقائد تفتازانی که برای برادرش ابراهیم تألیف کرده. کتاب ضمیمهٔ شرح عقائد نسفی شماره ۳۶۶ است.

۲۵۶ حاشیه بر شرح عقائد نسفی

عربی ـ محشی رمضان افندی بن محمد حنفی ویزوی بهشتی تخلص متوفای ۹۷۹ در چورلو از فضلاء وشعرای ترکیه (۱) کتاب شرحی است مزجی بر شرح عقائد تفتازانی ومشهور شده است بحاشیه ـ نسخه دارای حواشی متفرقه است ـ متن عقائد نسفی ضمیمه وملحق بکتاب چاپ شده. چاپ سربی اسلامبول ـ بسال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۲۳۲»

۲۵۷ حاشیه بر شرح منظومه

عربی ـ محشی حاج ملا محمد بن حاج معصوم علی هیدجی متوفای حدود سال ۱۳۱۴ خورشیدی در تهران. علوم نقلی را در عتبات فرا گرفته ودر معقول شاگرد میرزای جلوه ومیرزا حسین سبزواری (۲) است. محشی از مردمان هیدج از مضافات ابهر رود است وعمری را به پارسائی وانزوا وبلاعقب در مدرسهٔ منیریهٔ تهران بافاده وتدریس حکمت گذرانید واز سرایندگان پارسی وترکی بوده در شعر (هیدجی) تخلص داشته. کتاب تعلیقات بر شرح لئالی وهم بر شرح منظومهٔ سبزواری است ومذیل است بذکر چند قاعدهٔ حکمی ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۳۴۴ وقفی نائینی «۶۰۵»

حاشیه بر شرح مواقف

عربی. محشیان: ۱ قاضی عبدالحکیم سیالکوتی ۲ حسن چلبی بن محمد شاه فناری

---

(۱) عثمانلی مؤلفلری ج ۱ (۲) متوفای ۱۳۱۹ در تهران از شاگردان حاج ملاهادی حکیم سبزواری بوده (طرائق الحقایق ج ۳)

بخشهای موصل متوفای ۱۴ اغسطس ۱۸۹۰ م رئیس اسقف های سریانی دمشق (۱) کتاب در تاریخ پیدایش واخبار دینی ورد معتقدات مارونیه است (۲) چاپ سربی - وقفی فهرستی «۲۲۷»

۲۵۰ - ۲۵۱ جاودان نامه

فارسی - مکرر شماره ۴۳۲ خطی . مؤلف بابا افضل کاشانی - چاپ سربی تهران چاپخانهٔ روشنائی بسال ۱۳۱۱ وقفی محمد هاشم افسر سال ۱۳۱۲ و وقفی مهر منیر سال ۱۳۲۳ خورشیدی. «۲۲۸» و «۲۲۹»

۲۵۲ جوامع الکلم وفصل الخطاب ج ۱

عربی - مکرر ۲۱ مجموعه ایست شامل چهل رساله از آثار شیخ احمد احسائی در افکار وعقائد وتاویلات او دراصول عقائد ورشته های دیگر ازعلوم وفنون متنوعه . اینکتاب درسال ۱۲۷۳ بدستور میرزا حسین تبریزی ملقب بحجة الاسلام جمع آوری شده و میرزا محمد تقی (۳) برآن دیباچه نوشته وبدین نام معنون وموسوم داشته - جلد ۲ شامل ۵۲ رساله است - چاپ سنگی تبریز خط نسخ سال ۱۲۷۳ - بوسیلهٔ منتجب الدین رحیمی در اسفند ۱۳۰۹ تسلیم کتابخانه گشت «۲۳۰»

۲۵۳ جوامع الکلم ج ۱

عربی - مکرر ریش . چاپ سنگی تبریز . خط نسخ سال ۱۲۷۶ وقفی فهرستی «۲۳۱»

۲۵۴ جوامع الکلم ج ۲

عربی - مکرر ریش . وقفی نائینی «۵۹۸۲»

الجوهر النفیس

عربی - منسوب است بشیخ الرئیس - رساله ایست دربیان حقیقت اجرام علوی برأی پیشینیان ازحکماء - رساله را بشماره ۱۵۶۱ مجموعة الرسائل ص ۲۵۸ به بینید.

(حرف چ)

۲۵۵ چهار شب جمعه

فارسی . مؤلف معطر جلال دری - مکالمات ومناظرات مؤلف است با مبلغ فرقهٔ بهائیان کمصر

---

(۱) مشاهیر الشرق چاپ ۲ ج ۲ (۲) فرقهٔ ازمسیحیانند که در کوهستان لبنان مقیمند .

(۳) بن ملامحمد مامقانی ملقب بحجة الاسلام ومتخلص بهیر متولد ۱۲۴۸ متوفای ۱۳۱۲

حقائق الایمان

عربی - مؤلف زین‌الدین عاملی معروف بشهید ثانی (۱) کتاب دربیان تحقیق ایمان و اسلام و مطالب مربوطه به آن است که دربرخی از کتب تراجم بنام کتاب تحقیق الاسلام والایمان ضبط شده. تاریخ ختم تألیف سحر شب دوشنبه ۸ ذیقعده ۹۵۴ این کتاب ضمیمهٔ کتاب کشف الفوائد شمارهٔ ۴۴۲ است.

۲۶۶-۲۶۷ حق المبین

فارسی. مؤلف شیخ احمد بن محمدعلی بن محمد کاظم شاهرودی متولد ۱۲۸۲ متوفای سه شنبه ۱۵ محرم ۱۳۵۰ - مدفون درقم - ازخاندان علمی وازمعارف علماء معاصر بوده ودر شهرستان شاهرود مقبولیت ومرجعیت تمامی داشته. کتابیست مفصل و استدلالی دررد بهائیان که درعنوان فاتحه وسه مقاله وخاتمه ترتیب یافته - چاپ سنگی تهران بخط نسخ درم ۱۴۳۳ وقفی فهرستی وخریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ خورشیدی «۲۴۲» و «۲۴۳»

۲۶۸ حکمت سقراط

فارسی - منسوب بافلاطون بن ارستون بن ارستوکلیس متولد در ۴۲۸ یا ۴۲۰ ازمادری بریکیتونی نام. متوفای ۳۴۷ یا ۳۴۸ ق- م درآتن شاگرد سقراط. مترجم ذکاء الملک محمد علی فروغی - کتاب شامل ۳ رساله درشرح شهادت سقراط ورسالهٔ الکبیادس است که طریق تفکر وروش تعلیم وعقائد فلسفی استاد حکمت را مینمایاند - کتاب گرچه درحکمت مصطلح معهود نیست لکن قرارش درباب حکمت ازنظر نشاندادن ریشه وریشهٔ فلسفه وحکمت متداول است. چه انکه ریشهٔ حکمت مرسوم همان آراء و کلمات قصار حکماء اولین یونان (بخصوص سقراط وافلاطون وارسطو) بوده که بتدریج متنوع ومبوب وبصورت کمال رسیده وهمان پندارها وگفتارها بنیاد این علم است. برخی را درصحت نسبت این رسائل بافلاطون تردیداست لیکن مترجم دانشمند این رسائل را ازترجمه‌های معتبر فرانسوی بفارسی آورده و باید همان رسائلی باشد که درعیون الانباء بنام کتاب احتجاج سقراط علی اهل اثینیه وکتاب القیبادس الاول و کتاب القیبادس الثانی یادشده - ترجمه سه رساله ومقدمهٔ مترجم درتابستان ۱۲۹۷ خورشیدی درشمیران اختتام یافته وختم ترجمهٔ رسالهٔ چهارم درهنگام بازگشت ازاروپا پس ازآن تاریخ است - چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس سال ۱۳۰۴ خورشیدی. وقفی محمد هاشم افسر درشهریور ۱۳۱۲ «۲۴۴»

۲۶۹ حکمت علائی

فارسی. مکرر شمارهٔ ۵۵۷ خطی. مصنف شیخ الرئیس - شامل بخش منطق والهیات است.

---

(۱) ترجمه اش درباب فقه ذکرمیشود.

متوفای ۸۴۱ یا ۸۸۶ مدفون در بروسه (۱) دوحاشیه است یکی بر شرح مواقف شریفی این دوحاشیه را در ذیل شرح مواقف ازشمارهٔ ۲۸۴ تا ۲۸۷ ببینید.

۲۵۸ حاشیه برشرح مواقف

عربی . محشی محمد زاهد بن محمد اسلم حسینی هروی ـ گمان میرود این همان میرزا زاهد هروی متوفای در ۱۱۰۱ درکابل باشد که در اکتفاء القنوع نامبرده شده ـ حاشیه بر بخش امور عامه ازشرح مواقف میر سید شریف است که بنام محمد اورنك زیب پادشاه مغولی معنون نموده است ـ کتاب مطلق است بحواشی مولوی محمد معین الدین ازافاضل هند که درسال ۱۲۶۳ میزیسته. ازآخرنسخه صفحاتی افتاده. چاپ سنگی هندوستان بخطنستعلیق. سال ۱۲۶۴ ـ وقفی عضدالملك «۲۳۳»

۲۵۹ حاشیه برشرح هدایة الحکمه

عربی . مکررشماره ۱۰۶ خطی. محشی فخرالدین محمد ماکی ـ حاشیه تنها تا آخر مبحث فلکیات است. چاپ سنگی هندوستان ـ بخطنستعلیق ـ وقفی حاج قائم مقام «۲۳۴»

۲۶۰-۲۶۱-۲۶۲ الحجة البالغة فی تنبیه القلوب الزائغه

فارسی . مؤلف سید ناصرالدین بن محمدهاشم نجف آبادی اصفهانی. کتاب رد. فرقهٔ بهائیه و شرح گفتگو ومناظرات قلمی اواست بامنیر نبیل زادهٔ بهائی که درحدود ۱۳۲۹ روی داده. چاپ سربی مشهد چاپخانهٔ خراسان در ۱۳۴۸ وقفی فهرستی و وقفی نائینی ووقفی محمد علی ممکن بسال ۱۳۱۴ «۲۳۵» و «۲۳۶» و «۲۳۷»

۲۶۳-۲۶۴ حج نامه

فارسی . مؤلف معاصر حاج ملاعباسعلی کیوان قزوینی. کتاب معتقدات مؤلف است دراسرار وفلسفهٔ حج . کیوان نامه وعرفان نامهٔ ضمیمه این کتاب است. چاپ سربی چاپخانهٔ بوسفور تهران بسال ۱۳۰۸ خورشیدی. وقفی مؤلف ووقفی فهرستی «۲۳۸» و «۲۳۹»

۲۶۵ الحصون المنیعة والمنار

عربی ـ مؤلف معاصر حاج سید محسن عاملی ـ مختصریست در تکملهٔ الحصون المنیعه تألیفی مؤلف که برد ایرادات مدیر مجلهٔ المنار برآن کتاب وهم رداقترا آتی که برشیعه درآن مجله نشرداده شده پرداخته است. مناظرهٔ سید عبدالحسین شرف الدین عاملی بایکی ازفارغ التحصیل های جامع ازهر درمسئلهٔ طلاق نیز ضمیمه است . چاپ سربی بیروت وقفی. فهرستی «۳۷۳»

(۱) اکتفاء القنوع . عثمانلی مؤلفلری ج ۱

۲۷۷ خوارق البوارق

فارسی ـ مؤلف سیدعلی حائری لاهوری قمی ـ رساله دراثبات اعجاز قرآن است. مؤلف رساله را بمیرفیض محمدخان والی ریاست خیر پورسند اهدا نموده. تاریخ فراغت از تألیف ۲ ربیع الثانی ۱۳۱۶ است. چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق ـ بسال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۲۵۱»

(حرف د)

۲۷۸ داستان کرشنا

فارسی ـ مترجم معاصر پرفسور عباس بن محمدعلی شوشتری استاد کالج مهاراجه میسور (هند) ترجمهٔ منثور سرود الهی موسوم به بهاگوات گیتا است که حاکی عقاید کریشنا مظهر ویشنو (۱) و دفتری است ازفلسفهٔ هندویان ـ این منظومهٔ دینی که درزبان سانسکریت در ۷۰۰ بیت نظم شده است برخی تاریخ تدوینش را درسه قرن پیش ازمیلاد دانسته‌اند ـ چاپ سربی تهران ـ سال ۱۳۱۵ خورشیدی. خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ «۶۷۴۶»

۲۷۹ داعی الرشاد الی سبیل الاتحاد

عربی. مؤلف معاصر سیدابراهیم بن سید محمد راوی رفاعی ازعلماء اهل سنت عراق ـ رساله ایست درامامت واحتجاج برشیعه با رعایت تراکت ودعوت باتفاق واتحاد فرقهٔ شیعه وسنی وبرکنارشدن ازمشاجرات مذهبی که در ۱۳ شعبان ۱۳۴۸ ازتألیف آن فارغ شده ـ چاپ سربی چاپخانهٔ نجاح بغداد بسال ۱۳۴۹ وقفی سیدمهدی علوی درمهر ۱۳۰۹ «۲۵۲»

۲۸۰ دانش نامهٔ جهان

فارسی. مکرر شمارهٔ ۱۵۵ خطی. مؤلف غیاث الدین علی اصفهانی ـ چاپ سنگی هندوستان خط نستعلیق در ۱۲۹۱ وقفی قائم مقام «۲۵۳»

۲۸۱-۲۸۲-۲۸۳-۲۸۴ دبستان المذاهب

فارسی. در کتاب نامی ازمؤلف آن نیست مؤلف را درمطاوی کتاب تصیص است که این کتاب در ۱۰۵۵ قمری هجری دردست تألیف بوده. ومینماید که مؤلف آن ازپارسیان هنداست ـ سرجان ملکم درتاریخ ایران (اول باب ۷) مؤلف را شیخ محمد محسن فانی کشمیری دانسته ودرتاریخ تألیف این کتاب گوید: «قریب ۱۵۰سال قبل نوشته» درتذکرهٔ صبح گلشن ص ۳۰۸ ترجمهٔ محمد محسن فانی کشمیری را ذکرنموده ولی نامی ازاینکتاب نبرده. درطرائق الحقائق ج ۲

(۱) ازخدایان سه گانه هندوان که خداوندزندگانی بوده.

ومصدر بمقدمه ومذیل بحواشی وتصحیح از سید احمد خراسانی است ـ چاپ سربی تهران بسال ۱۳۱۵ خورشیدی ـ خریداری آستانقدس در بهمن ۱۳۱۶ «۲۴۵»

الحکمة فی مخلوقات الله

درباب تفسیر چاپی به بنید.

۲۷۰ حل مالا ینحل

فارسی مؤلف سید علی قمی حائری لاهوری ـ رساله ایست کلامی درمسئلهٔ رستکاری وعذاب کودکان کفار وزنازادکان. تاریخ فراغت از تألیف ۶ جمادی الاول ۱۳۱۶ چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق ـ در۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۲۴۱»

۲۷۱ حلیة النجیب وحلیة اللبیب

عربی ـ مؤلف سیدمهدی قزوینی ـ مختصریست کلامی در اصول عقائد اسلام ورد شبهات مادیون. تاریخ فراغت از تألیف شعبان ۱۳۴۶ ـ چاپ سربی چاپخانهٔ علوی درنجف ۱۳۴۷ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۱ «۲۴۶»

۲۷۲ حی علی الحق

عربی ـ مؤلف سیدمهدی قزوینی ـ کتاب دربیان بطلان مبانی واصول دین مسیحی کنونی ورد کتاب المسیح فی الاسلام است. تاریخ فراغت از تألیف ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۴۳ است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ دارالسلام بغداد ـ سال ۱۳۴۳ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۱ «۲۹۱»

(حرف خ)

۲۷۳-۲۷۴-۲۷۵-۲۷۶ خدا درطبیعت

فارسی. مؤلف کامیل فلاماریون ـ استاد ستاره شناس فرانسوی متولد ۱۸۴۲ درشهرستان من تین بی لروا متوفای ۱۹۲۵ م. مترجم معاصر خسرو وارسته ـ ترجمهٔ کتاب «دیودان لافاتور» است که درخدا شناسی از شواهد آفاقی واز راه کشفیات علوم طبیعی امروزه است. کتاب درسه فصل ترتیب یافته ومذیل است بشرح وافادات فاضل معاصر شیخ محمد خالصی زاده ـ چاپ سربی چاپخانهٔ خاور تهران بسال ۱۳۴۶ خریداری آستانقدس درتیر ۱۳۰۸ وقفی فهرستی ـ وقفی علی بشیر کابلی دربهمن ۱۳۱۶ وقفی مهرمنیر در ۱۳۱۳ «۲۴۷» «۲۴۸» «۲۴۹» «۲۵۰»

خلسة الملکوت وصحیفة القدس

عربی ـ مؤلف میرداماد ـ رساله درا ثبات وعاء دهر وحدوث عالم است ـ رساله درعطائیهٔ قبسات شمارهٔ ۴۶۸ تدوین شده.

درسوریا متوفای ۱۹۰۸م دربیروت ـ استاد کالبد شناسی وفیزیولوژی دانشکدهٔ طب امریکائی در بیروت وهم ازمبشرین ومبلغین دین مسیحی بوده (۱) کتاب دراثبات لزوم دین وبیان اصلحیت وحقانیت دیانت مسیحی است . چاپ سربی بیروت ـ بسال ۱۸۷۹م ـ وقفی فهرستی «۲۶۱»

۲۹۰ دو فیلسوف شرق وغرب

فارسی ـ مؤلف شیخ حسینعلی راشد تربتی ـ مقیم درتهران ازمعارف وعاظ معاصراست کتاب دربیان نظریه حرکت درجوهر ازملاصدرا وتوضیح نظریهٔ اثبات قانون نسبیت ازنیشتین ریاضی دان آلمانی معاصر است چاپ سربی تهران سال ۱۳۱۸ خورشیدی خریداری آستانقدس در۱۳۱۸ «۶۷۳۸»

۲۹۱ الدین والاسلام ج ۱

عربی . مؤلف شیخ محمد الحسین آل کاشف الغطاء نجفی . از اعلام معاصرمقیم درنجف است . کتابیست استدلالی وروان دراصول اعتقادات که بخامهٔ منشیانه تحریر یافته . چاپ سربی چاپخانهٔ العرفان صیدا بسال ۱۳۳۰ خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ «۸۸۸۳»

۲۹۲ الدین فی طور الاجتماع ج ۱

عربی ـ مؤلف معاصر حاج میرزا محمد باقرخمینی عراقی . کتاب دراثبات لزوم ایمان بدین و نیازمندی آئین و شرایع آسمانی وپیروی پیمبران درعالم اجتماع واکملیت واصلحیت دین مقدس اسلام و مختصری درترجمهٔ شخصیت ممتاز فوق بشریت پیغمبرخاتم ص ۴ است . چاپ سربی چاپخانهٔ الراعی نجف ـ وقفی مؤلف دراسفند ۱۳۱۷ «۵۸۵۲»

۲۹۳ الدین فی طور الاجتماع ج ۲

عربی ـ مکرریش . چاپ سربی چاپخانهٔ الراعی نجف ـ بسال ۱۳۵۴ وقفی مؤلف دراسفند ۱۳۱۷ «۵۸۵۳»

۲۹۴ الدین فی طور الاجتماع ج ۳

عربی . مکرریش . چاپ سربی چاپخانهٔ الراعی نجف بسال ۱۳۵۶ وقفی مؤلف در اسفند ۱۳۱۷ «۵۸۵۴»

(حرف ذ)

۲۹۵ الذخیرة الی المعاد فی مدح محمد و آله الامجاد

عربی ـ مؤلف معاصر سلیمان آل ظاهر عاملی ازافاضل وادباء سوریا ـ کتابیست دینی تاریخی ادبی شامل ۱۸ قصیده غراء درتوحید ومدح خاندان عصمت علیهم السلام ومصدر است بمقدمه فصل مفصل د ر

(۱) مشاهیر الشرق ج ۲

حاشیه ص۱۱۲ مسطور است : « وملافیروز بن ملاکاوس زردشتی درضمن تصحیح کتاب دساتیر میگوید مؤلف کتاب دبستان المذاهب که بظن غالب این حقیر میرذوالفقار علی نام دارد » درمقدمۀ شارستان (۱) مؤلف این کتاب بنام مؤبد افراسیاب ضبط شده ـ کتاب درشرح وتوضیح آرآء ومعتقدات دوازده مذهب وملت است که درعنوان ۱۲ تعلیم صورت گرفته وعقائد پارسیان وصوفیه را مفصل نگاشته است. چاپ سنگی بمبئی خط نستعلیق . سال ۱۲۶۷ دوجلد وقفی نائینی ـ وقفی فهرستی ـ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ خورشیدی ـ «۲۵۴» و «۲۵۵» و«۲۵۶» و«۲۵۷»

۲۸۵ درة النجفیه ج ۱ و ۲

فارسی ـ مؤلف میرزا محمد باقرهمدانی ـ کتاب دربیان رفع شکوك وشبهات ملحدین وملل اهل کتاب واثبات حقانیت دین اسلام وتعیین فرقۀ ناجیه درامامیه است که درنجف تألیف نموده ـ تاریخ ختم تألیف جلد۱ در ذیقعدۀ ۱۲۹٤ وجلد۲ که خلاصۀ جلد اول است درصفر ۱۳۰۰ در نجف بوده ـ چاپ سنگی تهران خط نستعلیق سال ۱۳۰۱ وقفی نائینی «۲۵۸»

۲۸۶ الدرالثمین فی اهم مایجب معرفته علی المسلمین ج ۱

عربی ـ مؤلف حاج سید محسن عاملی ـ مختصریست استدلالی وروان بطور پرسش وپاسخ دراصول وفروع امامیه ـ چاپ سربی چاپخانۀ العرفان صیدا. بسال ۱۳۴۰ وقفی مؤلف درفروردین ۱۳۱۲ «۲۵۹»

۲۸۷ دزد بگیر

فارسی ـ مؤلف معاصر شیخ علی بن حبیب الله بن عبدالله بن اسمعیل بن عبدالله ابیوردی شیرازی متوفای ۱۳۱۷ خورشیدی ـ رساله دراثبات دزدی وخیانت بهائیه است نسبت بسقط و تحریف وتصحیف اخباریکه برای مدعای خود از کتب اخبار امامیه استشهاد نموده‌اند ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نستعلیق ـ سال ۱۳۴۵ وقفی فهرستی «۲۶۰»

۲۸۸ دلائل قرآنی در رد مقالۀ همدانی

فارسی ـ مؤلف معاصر سید حسین بن نصرالله عرب باغی مقیم دررضائیه ـ مختصریست در رد مقالۀ میرزا اسمعیل ناظم مدرسۀ امریکائی همدان که درصحت واعتبار توراة و اناجیل رائجه بآیات قرآنی استدلال نموده بوده ـ چاپ سربی رضائیه بسال ۱۳۴۵ وقفی مهرمنیر درسال ۱۳۱۳ خورشیدی « ۶۷۳۷ »

۲۸۹ دلیل الصواب الی صدق الکتاب

عربی ـ مؤلف اسکندر امریکائی مترجم دکتر یوحنا بن وربتات ارمنی نژاد متولد ۱۸۲۷

---

(۱) شماره ۱۰۲۶۹ حکمت خطی

کتب چاپی

ذوالریاستین درمهر ۱۳۱۲ وقفی مهرمنیر هر ۱۳۱۳ «۲۸۰» و «۲۸۱»

۳۰۱-۳۰۲-۳۰۳ رسائل

عربی ـ مجموعه ایست شامل ۸ رساله اثرخامهٔ ملا صدرا : ۱ رسالهٔ حدوث ۲ رسالهٔ اتصاف ماهیة بوجود ۳ رساله در تشخص ۴ رساله در سریان وجود ۵ رسالهٔ قضا وقدر ۶ ـ واردات قلبیه ۷ اکسیرالعارفین ۸ رساله درحشر ـ شرح بیشتر ازوسائل درخطی گذشت ـ چاپ سنگی تهران ـ خطنسخ ـ بسال ۱۳۰۲ وقفی قائم مقام ـ وقفی فهرستی ـ وقفی نائینی «۲۷۵» و «۲۷۶» و «۲۷۷»

۳۰۴-۳۰۵ رسائل

فارسی ـ مؤلف شیخ محمدعلی بن جعفرخشکبجاری رشتی امامجمعهٔ رشت متوفای بسن نزدیک به ۷۰ در ربیع‌الاول ۱۳۰۹ این مجموعه شامل ۳ رساله است : ۱ دربیان امتناع تناسخ وتفاسخ وتماسخ وتراسخ وشرح مسئلهٔ وحدت وجود که درپاسخ ازپرسش از آنها تالیف نموده ۲ رساله درمعاد. تاریخ ختم تألیف رساله ۱۰ محرم ۱۳۰۳ ـ ۳ منظومهٔ عرفانی موسوم به مرقات الصعود لاهل المعرفة والشهود ـ چاپ سنگی تهران بخطنسخ سال ۱۳۱۹ وقفی امامجمعهٔ رشت درمهر ۱۳۰۹ ـ واقف شناخته نشد «۲۶۶» و «۲۷۸»

۳۰۶-۳۰۷ رسائل اخوان الصفاء ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴

عربی ـ مکررشماره ۵۸۰ خطی. شرح کتاب ومؤلفین آنرادرشمارهٔ خطی به بینید. کتاب مصدراست بمقدمهٔ ازدکتر طه حسین وزکی باشای مصری . چاپ سربی چاپخانهٔ العربیهٔ مصر . سال ۱۳۴۷ وقفی نائینی «۲۷۳» و «۲۷۴»

۳۰۸ رساله دراصول دین

فارسی ـ مؤلف سید کاظم رشتی ـ رساله مرتب برپنج باب است. رسالهٔ سیروسلوک مؤلف هم ضمیمه است. ازآخر نسخه چند برگی افتاده است ـ چاپ سنگی بخطنستعلیق. وقفی فهرستی «۲۸۲»

۳۰۹ رساله دربطلان تناهی ابعاد

عربی ـ مکررشمارهٔ ۶۰۴ خطی. مؤلف میرزا ابوالقاسم ذهبی شیرازی ـ چاپ سنگی تهران خطنسخ ـ بسال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۲۱۴»

الرسالة البعلبکیه

عربی ـ مؤلف ابن تیمیه ـ رساله در رد قائلین بخلق قرآن است. رساله را درمجموعة الرسائل شمارهٔ ۵۶۱ ص ۳۸۹ به بینید.

معتقدات امامیه به بیانی روان وروشن ودر آخر کتاب قطعات از اشعاریست موسوم به وسائل المحبین للمصطفی وآله الطاهرین که اثر قریحه مؤلف است درزندان بسال ۱۳۳۳ ـ چاپ سربی صیدا بسال ۱۳۱۳ وقفی مؤلف در تیر ۱۳۱۳ «۵۸۵۰»

ذخیرة المعاد

به بینید جلد ۳ کفایة الموحدین را

(حرف ر)

رجاء الغفران

درباب تفسیر چاپی به بینید.

۲۹۶ رجم الشیطان فی رد اهل البیان

فارسی ـ مؤلف حاج شیخ عبدالرحیم ـ ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسید . کتاب رداست بر کتاب الایمان فی اظهار نقطة البیان نشریهٔ بهائیان ـ طرز نگارش و ترسیم کتاب ومایز میانه اصل ورد جملهٔ: «قال الرجیم ـ یقول الرحیم» است چاپ سنگی خط نستعلیق . ـ محل وتاریخ چاپ مذکور نیست . وقفی نائینی « ۲۶۳ »

۲۹۷ رجوم الشیاطین

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۵۰۵ خطی ـ مؤلف حاج محمد کریمخان . چاپ سنگی تبریز بسال ۱۲۸۳ وقفی نائینی « ۲۶۴ »

۲۹۸ رد بر ایقان

فارسی . مؤلف عبدالسلام آخوند زاده شیخ الاسلام قفقاز . مختصریست در رد ایقان تالیفی میرزا حسینعلی بهاء ـ تاریخ ختم تالیف ۱۳۱۱ قمری هجری . چاپ سنگی تفلیس . خط نسخ . بسال ۱۳۱٤ وقفی فهرستی « ۲۶۵ »

رد الصحیفه

فارسی ـ مؤلف حاج سید حسن یزدی . رساله دررد صحیفهٔ عدلیه نشریه بابیه است . تاریخ ختم تألیف ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۲۴ است . بنگرید بحاشیهٔ برهان المتقین شمارهٔ ۱۷٤

۲۹۹ ـ ۳۰۰ رسائل

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۵۷۷ خطی . نگارش شاه نعمت الله ولی ـ این مجموعه شامل ۱۴ رساله است . چاپ سربی چاپخانهٔ ارمغان تهران ـ سال ۱۳۱۱ خورشیدی . وقفی حاج میرزا عبد الحسین .

رساله دررأی افلاطون وارسطو

عربی ـ مؤلف میرداماد ـ مختصریست درنقد رسالهٔ جمع بین رأیین فارابی در مسئله حدوث وقدم عالم. تاریخ ختم تألیف سال ۱۰۲۰ است. رساله‌را درحاشیه قبسات شمارهٔ ۴۹۸ بنام رساله فی‌مذهب ارسطا طالیس به‌بینید.

۳۱۸ رساله دررد باب

فارسی ـ مؤلف حاج میرزا کریمخان کرمانی ـ رساله دررد فرقهٔ بابیه است که بفرمان ناصرالدین شاه درتهران تألیف کرده. تاریخ ختم تألیف ۱۹ رمضان ۱۲۸۳ است. چاپ سنگی خط نسخ ـ محل چاپ گمان میرود تبریز باشد. وقفی نائینی «۲۲۴»

۳۱۹-۳۲۰-۳۲۱-۳۲۲ رسالهٔ رد برتناسخ

فارسی. مؤلف معاصر شریف العلماء شیخ محمد تقی بنی مهد انکرودی ـ رساله در ابطال‌تناسخ وبیان‌چگونگی حال انسان پس ازمرك ورد عقیدهٔ روحیون قائل بتنا سخ میباشد. چاپ سربی‌چاپخانهٔ آفتاب تهران بسال ۱۳۱۷ خورشیدی ـ وقفی مؤلف درمرداد ۱۳۱۷ «۲۶۷» و «۲۶۸» و«۲۶۹» و« ۲۷۰»

۳۲۳ رسالهٔ رکن رابع

فارسی ـ مؤلف حاج میرزا کریمخان ـ رساله دربیان مسئلهٔ رکن‌رابع (مدعای شیخیه) است که در اثر پرسش میرزا محمد خان سپه سالار (ازفرزند مؤلف محمد رحیمخان) تألیف نموده. تریخ ختم تألیف ۷ شوال ۱۲۸۲ چاپ سنگی بمبئی خط نستعلیق سال ۱۳۱۳ وقفی فهرستی « ۲۹۵ »

رساله در روان شناسی

به‌بینید رساله در نفس ناطقهٔ انسان شمارهٔ ۳۲۸

۳۲۴ رساله درعلم امام ؏

عربی ـ مؤاف سید عبدالحسین ازافاضل نیمه اول سدهٔ ۱۴ رساله دربیان کمیت و کیفیت‌علم امام ؏ است ظاهراً رساله موسوم است به (معارف السلمانی‌بمراتب الخلفاء الرحمانی) رساله مصدر است بصورت اجازهٔ مؤاف ازمیرزا محمدحسن شیرازی وتقریظهای فاضل ایروانی وآخوند ملا لطف الله مازندرانی. چاپ سنگی تهران. خطنسخ بسال ۱۳۱۳ وقفی‌فهرستی «۲۹۶»

رسالةفی‌علوم الحقائق وحکم‌الدقائق

عربی ـ منسوب بشیخ سعدالدین حموی (۱) مختصریست عرفانی درمعرفةالله. رساله‌را

(۱) محمد بن‌مؤید بن ابی‌بکر بن ابی‌الحسن بن‌محمد بن‌حمویه متوفای در ۱۰ذیحجه ۶۵۰ یا ۶۵۸ بسن ۶۳ سالگی مدفون دربحرآباد خراسان (طرائق‌الحقائق ج ۲)

۳۱۰ رسالهٔ بقاء النفس بعد فناء الجسد

عربی. منسوب بخواجه نصیرالدین طوسی. در فوات الوفیات یکی از مؤلفات خواجه بنام: «بقاء النفس بعد بوار البدن» یادشده. دورنیست همین رساله باشد ـ شیخ ابوعبدالله زنجانی (۱) بر آن مقدمهٔ فلسفی وتوضیحات و تعلیقاتی افزوده ـ چاپ سربی مصر ـ سال ۱۳۴۲ وقفی نائینی «۲۸۳»

۳۱۱ رساله درتصوف

فارسی ـ مؤلف معاصر حاج میرزا محسن مدرس بن حسنعلی خوش‌نویس اردبیلی متخلص بحالی ملقب بعماد الفقرآء ازعرفاء ذهبیه است ـ رساله مختصریست محتوی بر احادیث و کلمات چهل نفرازعلماء متقدمین درمدح وتمجید طریقهٔ صوفیه‌شیعه‌ودفع افترآء برخی که‌سلسلهٔ ذهبیه‌را ازطریقهٔ امامیه بیرون‌دانسته‌اند ـ این رسالهٔ در ۲۷ محرم ۱۳۳۳ بخط مؤلف نوشته شده و بچاپ رسیده ـ چاپ سنگی‌تبریز خط‌نستعلیق سال ۱۳۳۳ وقفی‌فهرستی «۲۹۵»

رسالهٔ جبرواختیار

عربی ـ مؤلف آقاباقرمعروف‌بوحید بهبهانی (۲) رساله‌را درکلمات المحققین شمارهٔ ۵۰۰ به‌بینید.

۳۱۲-۳۱۳-۳۱۴ رسالهٔ جبروتفویض

عربی. مؤلف معاصر شریف‌العلماء شیخ محمد تقی بنی مهد انکرودی ـ رساله‌درنفی جبر وتفویض واثبات امر بین الامرین است. چاپ سربی تهران چاپخانهٔ ایران بسال ۱۳۵۱ وقفی مؤلف دراردی‌بهشت ۱۳۱۷ «۲۸۵» و«۲۸۶» و «۲۸۷»

۳۱۵-۳۱۶-۳۱۷ رسالهٔ جمع بین رأیین

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۲۶خطی. مصنف ابونصر فارابی ـ رساله درتوضیح ورفع توهم تخالف برخی ازآراء افلاطون وارسطو درموضوعات منطقی وفلسفی واخلاقی وبیان‌توافق رأی هردو دانشمند درآن مسائل است. چاپ سنگی خطنسخ تهران بسال ۱۳۱۰ وقفی فهرستی وقفی‌نائینی ـ وقفی قائم مقام «۲۸۸» و«۲۸۹» و«۲۹۰»

رسالهٔ حشریه

عربی ـ مؤلف ملاصدرا ـ رسالهٔ دراثبات‌حشر تمام موجودات از ذوی العقول‌وغیرها است. رساله‌رادرحاشیهٔ مبدأ ومعاد شمارهٔ ۵۴۳ به‌بینید.

---

(۱) عضو مجمع علمی دمشق و استاد دانشگاه تهران متوفای اواخر تیر ۱۳۲۰ (۲) ترجمه‌اش درجلد پنجم فهرست ذکر خواهد شد.

۳۲۷ رساله درنفس

عربی ـ منسوب بشیخ الرئیس ـ رساله ایست در بیان قوای نفس انسان که بر ۱۰ فصل مرتب و بامیری اهداء نموده‌است. نسخه مصدر بمقدمه و مصحح بتصحیح ادوا ردبن کرنیلیوس فاندیك امریکائی صاحب اکتفاء القنوع است. بنقل مصحح نسخهٔ خطی این رساله تنها در کتابخانهٔ لیدن و کتابخانهٔ میلان است. در سدهٔ ۱۶ م اندرواس الپاجس ایطالیائی رساله را ترجمه بلاتینی نموده وبچاپ رسیده ودر ۱۸۷۱ م خاورشناس آلمانی دکتر صموئیل لانداور این رساله را مطالعه نمود و پس ازتحقیقات لازمه اصل نسخه‌را در سال ۱۸۷۵ در مجلد ۲۹ ازمجلهٔ خاور شناسان نشر داده ودر ۱۸۸۲ جایمس مدلتون مکدونالد انکلیسی رساله را با ترجمهٔ انکلیسی بچاپ‌رسانید. تحدید زمان تألیف رساله وتشخیص امیری که رساله باو اهداء شده بعقیدهٔ خاور شناس آلمانی مذکور امیر نوح بن منصور سامانی است و این رساله را شیخ در همان هنکامیکه دربخارا بوده تألیف کرده ـ چاپ سربی چاپخانه معارف مصر سال ۱۳۲۵ وقفی نائینی «۲۹۸»

۳۲۸ رساله‌درنفس‌ناطقهٔ انسان

فارسی. مکررشمارهٔ ۵۸۷ خطی ـ مصنف ومترجم شیخ الرئیس رساله ازروی نسخهٔ محرفی چاپ شده وهویت آن برناشر بطورقطع مشخص نبوده وبهمین جهت بنام رساله درروانشناسی ضبط و نشریافته ـ رساله مصدراست بمقدمهٔ در ترجمه شیخ الرئیس‌از فاضل معاصرمحمود شهابی ـ استاد دانشکاه تهران ـ چاپ‌سربی چاپخانهٔ دانش تهران بسال ۱۳۱۵ خورشیدی ـ هدیه‌وزارت فرهنك درمرداد ۱۳۱۸ «۶۷۳۹»

۳۲۹ رسالهٔ نور

فارسی ـ مؤلف سید ابوالقاسم بن حسین بن نقی رضوی قمی لاهوری متوفای ۱۴ محرم ۱۳۲۴ رساله درپاسخ و رد شبههٔ ازمسیحیون است ـ تاریخ ختم تألیف ۱۵ شعبان ۱۳۱۴ است. فرزند مؤلف رساله‌را ترجمه به اردو نموده. ترجمه رساله درحاشیه رساله مدون است. چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق. بسال ۱۳۱۴ وقفی‌شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ «۳۰۰»

رسالهٔ نوربخش

فارسی ـ منسوب بسیدمحمد بن محمد بن عبدالله قطیفی احسائی ملقب بەنوربخش متولد در ۷۹۵ درقاین متوفای پنجشنبه ۱۴ ربیع‌الاول ۸۶۹ دردیهٔ احداثی‌خودش موسوم به سولقان از محال تهران ـ مرید خواجه اسحق ختلانی وازاقطاب سلسلهٔ عرفاء نور بخش است (۱) رساله

(۱) مجالس‌المؤمنین. طرائق‌الحقائق ج ۲

در کتاب مجموعة الرسائل شمارهٔ ۵۶۱ ص۴۸۸ به‌بینید ـ

رسالة القدس

فارسی ـ منسوب بشیخ شطاح روز بهان بقلی. رساله‌ایست درعرفان وتصوف وبر۱۲ باب ترتیب یافته. این رساله درحاشیهٔ سبع المثانی شمارهٔ ۳۰۸ ادبیات چاپی ازصفحهٔ ۳۴۴ تا۳۹۲ بچاپ رسیده .

رسالة القدسية فی اسرار النقطة الحسیه

عربی ـ مؤلف ملاصدرا . رساله ایست عرفانی درعلم حروف وبیان معنی نقطه ـ رساله‌را درحاشیهٔ مبداء ومعاد شمارهٔ ۵۵۳ به‌بینید .

رساله درقوس قزح

عربی ـ مؤلف ابومحمدمحمد سعدالله. رساله در بیان قوس وهاله وتوضیح این مبحث از کتاب شرح هدایهٔ میبدی است که بدرخواست شخصی بنام‌حاج ابوعبدالرحمن‌محمدحسین تألیف نموده . این رساله را ضمیمهٔ شرح هدایة الحکمه شمارهٔ ۳۸۹ به بینید .

۳۲۵ الرسالة اللدنیه

عربی ـ مؤلف ابوحامد غزالی ـ رساله ایست دراثبات علم لدنی غیبی که‌در۵ فصل‌ترتیب یافته ـ رساله فی کنه مالابد للمرید منه ضمیمهٔ این رساله است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ کردستان العلمیه مصر ـ سال ۱۳۲۸ وقفی قائم‌مقام « ۲۹۲ »

رساله درموضوع خلافت وموضوع علم

عربی . دو رساله‌ایست بی دربی اثرخامهٔ آقا محمد رضا قومشهٔ اصفهانی متوفای ۱۳۰۶ از اساتید حکمت وعرفان ودرمدرسهٔ میرزا شفیع تهران افادت وتدریس مینموده ومدرس یکانهٔ کتاب فصوص الحکم بوده (۱) این دورساله ضمیمهٔ رسالةالجمع بین رائین شمارهٔ ۳۱۵میباشد.

۳۲۶ رسالهٔ نبوت خاصه

فارسی ـ مؤلف معاصر سید اسدالله بن زین‌العابدین میرسلامی خارقانی که درتاریخ چاپ درتهران میزیسته ـ رساله دراثبات نبوت خاصه وابدیت دین اسلام باستفاده ازبراهین واردهٔ در قرآن است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ دانش تهران سال ۱۳۵۲ وقفی‌محمد هاشم افسر د ر بهمن ۱۳۱۲ « ۲۹۷ »

(۱) المآثر والآثار

(حرف ز)

۳۲۳-۳۲۴ زادالمسافرین

فارسی. مکرر شمارهٔ ۷۴۲ خطی- مؤلف ناصربن‌خسرو قبادیانی. چاپ سربی برلین بسال ۱۳۴۰ وقفی‌نائینی خریداری آستانقدس درتیر ۱۳۱۰ «۳۰۲» و«۳۰۳»

۳۲۵ زبدةالبیان فی‌جواب الاخوان

فارسی. مؤلف معاصر سید حسین عرب باغی رضائیه. رسالهٔایست دربیان حکمت تشریع خمس وزکوة تاریخ ختم تألیف ۶ جمادی الثانی ۱۳۵۱ است. چاپ سربی رضائیه ـ وقفی‌مؤلف درمرداد ۱۳۱۶ «۳۰۴»

زبدةالحقائق

عربی. مؤلف‌عزیز نسفی ۱) رساله ایست درشناسائی عالم کبیر وصغیر ومبداء ومعاد به مسالك اهل شریعت وحکمت و وحدت که اختصار ازرساله مبدأ ومعادش نموده ـ این رساله را ضمیمهٔ کتاب اشعة‌اللمعات شمارهٔ ۱۴۱ به‌بینید.

۳۲۶ زینة‌العباد

عربی- مؤلف سید مهدی قزوینی- کتاب رد برارشاد العوام حاج‌میرزا کریمخان‌است. تاریخ ختم تألیف ۲ جمادی الثانی ۱۳۴۶ ـ چاپ سربی نجف چاپخانهٔ علوی بسال ۱۳۴۶ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۱ «۳۰۶»

(حرف س)

۳۲۷ سؤآلات‌احمدی

فارسی. مؤلف حاج‌زین العابدین‌خان کرمانی. کتاب درحل شبهات وپاسخ پرسشهائی‌است دربرخی ازمسائل اعتقادی که‌میرزا احمد شیخ الاسلام بهبهانی ازمؤلف‌نموده. تاریخ ختم تألیف ۲۱ رجب ۱۳۳۳ است. چاپ سنگی نسخ تبریز بسال ۱۳۳۷ وقفی میرزا ابوالقاسمخان ابراهیمی دردیماه ۱۳۲۱ «۷۹۶۵»

۳۲۸ سبیل‌الرشاد فی‌اثبات‌المعاد

عربی - مؤلف آقاعلی زنوزی مدرس - رساله ایست استدلالی دراثبات معاد جسمانی که

(۱) کشف الظنون ج۱ ص۵۶۳ ج ۲ ص ۶

دربیان احوال واصطلاحات صوفیه است ومرتب است بر ۸ باب: ۱ درتفاوت مراتب سالکان ۲ در اطوار وانوار ۳ درعوالم کلیه ۴ درسیرسالکان ۵ دررؤیا ومکاشفات ومشاهدات ومعاینات ۶ درمراتب تجلیات ۷ درحقیقت عالم مثال ۸ در کیفیة لباس سیاه - بمسطور دردیباچه رساله را بخواهش شیخ اسحق ملتانی تألیف کرده. رساله در حاشیه سبع المثانی شمارهٔ ۲۰۸ ادبیات چاپی ازصفحهٔ ۱۲۰ تاصفحهٔ ۱۴۰ بچاپ رسیده. به‌آن شماره مراجعه شود.

۳۳۰ رسالهٔ نورعلی‌نور

فارسی- مؤلف میرز ابوالقاسم ذهبی شیرازی رساله پاسخ ۷ پرسش عرفانی فرزندش جلال الدین و۷ پرسش میرزا عبدالکریم درمسائل اعتقادی وغیرها است چاپ سنگی شیراز خط نستعلیق - سال ۱۳۲۲ وقفی‌فهرستی «۲۹۹»

رسالهٔ نور وحدت

فارسی- مؤلف خواجه عبدالله معروف بخواجه حوراء متخلص بمغربی‌رساله ایست در معارف واخلاق که درشب جمعه ۳ ربیع الاول ۱۰۵۳ درمجلس اطعام یادبود سالیانه خواجه بهاء الدین محمد نقشبندی «۱» شروع بدان نموده است. این رساله را ضمن معارف‌العوارف‌شمارهٔ ۵۸۷ به‌بینید.

رساله در وحدة وجود

عربی - نسبت داده‌شده است بشیخ بهائی معروف- رساله را در مجموعة الرسائل شمارهٔ ۵۶۱ ص۲۹۳ به‌بینید

۳۳۱ ریاض العرفان فی‌معرفة خالق‌الانس والجان

فارسی. مؤلف‌خان‌صاحب میرزامحمد ملك الکتاب- مختصری‌است‌دراصول‌دین واخلاق ودر آن‌درج اشعار وداستانهای کوچك نموده و بر یکمقدمه وده‌باب مرتب است وآنرا بنام محمد حامد علیخان بهادر فرمانفرمای رامپور معنون نموده است- چاپ سنگی بمبئی خط نستعلیق - سال ۱۳۱۶ خریداری آستانقدس - درتیر ۱۳۱۰ «۳۰۱»

۳۳۲ ریشهٔ شیعه وپایه‌های آن

فارسی - مترجم معاصر علیرضا خسروانی- ترجمهٔ کتاب اصل‌الشیعه واصولها تألیفی شیخ محمدالحسین آل کاشف الغطاء نجفی است که دربیان تاریخ پیدایش مذهب شیعه وعقائد مذهب‌اثنی عشریه دراصول وفروع است - چاپ‌سربی شرکت سهامی چاپ تهران بسال ۱۳۱۷ خورشیدی - خریداری آستانقدس درسال ۱۳۱۸ «۶۷۴۰»

---

(۱) متوفای ۳ ربیع الاول ۷۹۱

۳۴۵ سلطانیه

فارسی ـ مکرر ۳۱ چاپی ـ مؤلف حاج محمد کریمخان ـ چاپ سنگی بمبئی ـ خط نستعلیق سال ۱۲۷۷ وقفی نائینی «۳۱۶۰»

۳۴۶ سه مقالهٔ نوقانی

فارسی ـ مؤلف شیخ علی اکبر بن موسی نوقانی خراسانی جلایر متولد در ۱۳۰۱ قمری در مشهد ـ نزد صاحب کفایة الاصول تلمذ نموده ـ مشایخ حدیثش شیخ عبدالله مازندرانی و میرزا محمد تقی شیرازی و حاج میرزا حسین علوی سبزواری است (۱) در شعر فقیر تخلص می‌دارد و اکنون از معارف مدرسین سطوح فقهی و اصولی مشهد است ـ کتاب خلاصهٔ معتقدات اسلامی و احتجاج با فرق نصارا و مادیون و ابطال گفتار آنان است که بخامهٔ روان و بصورت داستان نگارش یافته تاریخ ختم تألیف ۶ صفر ۱۳۴۹ چاپ سربی مشهد چاپخانهٔ نور بسال ۱۳۴۹ وقفی مؤلف در مهر ۱۳۱۱ «۴۳۱۱»

۳۴۷ سیر حکمت در اروپا ج ۱

فارسی ـ مؤلف ذکاء الملک محمدعلی فروغی ـ کتاب تاریخچهٔ مجملی از فرهنگ و عقائد فلسفی و ترجمهٔ فلاسفه اروپا است از زمان باستان تا اوائل سدهٔ ۲۰ میلادی که در سه جلد انجامیده ـ این جلد دربیان پیدایش و گردش فلسفه است درباختر از زمان دیرین تا دورهٔ دکارت و مذیل است به ترجمهٔ کتاب: گفتار درطریقهٔ درست راه بردن عقل تألیفی دکارت دانشمند فرانسوی (۲) تاریخ ختم تألیف این جلد ۱۳۱۰ خورشیدی است ـ چاپ سربی تهران سال ۱۳۱۰ خریداری آستان قدس در بهمن ۱۳۱۶ «۴۱۷»

۳۴۸ سیر حکمت در اروپا ج ۲

فارسی ـ مکرر پیش. این جلد تاریخچهٔ فلسفه و فلاسفه از سدهٔ ۱۷ تا پایان سدهٔ ۱۸ است.

---

(۱) از اعلام عصر و جامع معقول و منقول معاصر بود ـ بروایت آقا شیخ علی اکبر نوقانی سابق الذکر «که از صاحب ترجمه شفاها شنیده اند» درسن هفده سالگی باجازه حکیم سبزواری درمحضر درس حکمت حاضر شده و کتاب اسفار را نزد حکیم سبزواری خوانده و پس از تکمیل حکمت رهسپار بسامراء شده نزد میرزا محمدحسن شیرازی تحصیل علوم نقلی را نموده و بمقام عالی اجتهاد نائل گشت ـ پس از طی مدارج تحصیلی بسبزوار بازگشت نموده و دارای مرجعیت و مقبولیت تامی در آنشهر بود و هم بنقل مشارالیه درسن حدود صدسالگی این جهان را وداع گفت و درمقبره استادش حکیم سبزواری دفن شد ـ الذریعه ج ۱ ص ۴۹۱ و ج ۴ ص ۳۲۶ نام پدر صاحب ترجمه را محسن و تاریخ تولدش را در ۱۲۶۸ وفوتش را در ۲۳ شوال ۱۳۵۲ ضبط کرده است ـ

(۲) متولد ۱۵۹۶ درلاهه متوفای ۱۶۵۰م درپایتخت سوئد

کتب چاپی

درآغاز بعنوان تعلیقه برمبحث معاد اسفار نوشته سپس آنرا مرتب ورساله‌جداگانهٔ نموده ـ چاپ سنگی تهران خط‌نسخ ـ سال ۱۳۱۰ وقفی‌فهرستی «۳۰۹»

سبیل النجاة

فارسی ـ مؤلف میرزامحمد تنکابنی صاحب کتاب قصص العلماء . رساله صورت‌مناظرهٔ مؤلف است با کشیشی درموضوع نبوت درتنکابن بسال۱۲۹۶ نموده است ـ این رساله ضمیمهٔ کتاب قصص العلماء چاپ‌شده. بشمارهٔ ۱۶۰ تاریخ چاپی به‌بینید .

۳۳۹ سر الروح

عربی ـ مؤلف برهان الدین ابوالحسن ابراهیم بن عمر بن حسن الرباط بن ابی‌بکربقاعی. شافعی متولد ۸۰۹ متوفای ۸۵۸ دردمشق (۱) کتاب اختصار وتلخیص وتبویب کتاب الروح ابن‌قیم. جوزیه است که مرتب است بر ۱۰مسئله مربوط بروح ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ‌سعادت سال۱۳۲۶ خریداری آستان‌قدس درمرداد ۱۳۱۰ «۳۱۰»

۳۴۰-۳۴۱-۳۴۲ سرمایهٔ ایمان

فارسی ـ مکررشمارهٔ ۷۵۳ خطی. مؤلف ملاعبدالرزاق لاهجانی ـ چاپ سنگی بمبئی خط‌نستعلیق ـ سال ۱۳۰۴ ـ وقفی‌فهرستی وقفی شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ ـ وقفی‌فهرستی ـ ازنسخهٔ شمارهٔ ۳۴۲ یکبرگ اول وچهاربرگ آخرآن افتاده است «۳۱۲» و«۳۱۳» و «۳۱۱»

۳۴۳ سعادت نامه

فارسی ـ مکررشمارهٔ ۶۶۹ خطی . مؤلف حاج ملاسلطانعلی گنابادی ـ چاپ سنگی تهران. خط‌نستعلیق سال ۱۳۰۸ وقفی قائم مقام «۳۱۴»

۳۴۴ سلسبیل

فارسی ـ مؤلف حاج میرزا ابوالحسن اصطهباناتی لاری فرزند حاج اسمعیل تاجر و دخترزادهٔ سیدجعفر کشفی متولددرحدود ۱۲۵۰ واندی دراصطهبانات متوفای در ۱۳۳۸ در شهرستان یزد ومشهد تحصیل‌نموده ودرعلوم عقلی ونقلی وریاضیات از اعلام دورهٔ خود بوده. ودرقصبهٔ اصطهبانات میزیسته (۲) کتاب حاوی لباب اصول‌دین است. بمشرب عرفانی که‌باشارهٔ شیخ محمد باقر شیخ الاسلام تألیف نموده.تاریخ ختم تألیف ۱۳۱۴ است.چاپ سنگی خط‌نسخ بمبئی. چاپخانهٔ ناصری بسال ۱۳۱۲ وقفی فهرستی «۳۱۵»

---

(۱) الاعلام ج ۱ ۰ کشف الظنون ج ۲

(۲) فارسنامه ج ۲ ص ۱۷۸ الذریعه ج۳ ص ۱۴۴

۳۵۲ سیف الفرقان فی تعریف الکفر و الایمان

فارسی. مؤلف سید علی قمی حایری لاهوری ـ رساله پاسخ است از پرسش تعریف و مدارج جزاء کفر و ایمان و اسلام. تاریخ ختم تألیف ۲ جمادی الثانی ۱۳۱۴ است . چاپ سنگی لاهور . خط نستعلیق ۱۳۱۶ وقفی شجیعی در فروردین ۱۳۱۰ «۵۸۵۶»

(حرف ش)

۳۵۳ شارستان

فارسی . مؤلف ـ فرزانه بهرام بن فرهاد اصفهانی از نژاد گودرز گشواد ـ متوفای ۱۰۳۴ در لاهور ـ از شیراز به پتنه رفته و از شاگردان جمال‌الدین محمود تبریزی و آذرکیوان است (۱) کتاب در بیان مراتب دانش و عقائد آداب ایرانیان باستانی است که در عنوان چهار چمن ترتیب یافته : ۱ دربیان آفریدهٔ اول در نظم و احوال پیشدادیان ۲ در شکوه کیان و بعضی از مقاصد حکمت ۳ در گذارش اشکانیان و ساسانیان و چند موعظه ۴ در باز نمودن حقیقت حضرات آذریان و بیان ریاضت ایشان ـ چمن چهارم چاپ نشده . چاپ بمبئی ـ خط نستعلیق . سال ۱۲۷۰ . وقفی فهرستی «۳۲۰»

۲۵۴-۲۵۵ شافی فی الامامه

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۷۶۰ خطی. مؤلف شریف مرتضی ـ تلخیص الشافی ضمیمهٔ کتاب است چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ بسال ۱۳۰۱ وقفی قائم مقام ـ وقفی فهرستی «۳۲۱» و «۳۲۲»

۲۵۶-۲۵۷ شرح اشارات

عربی . مکرر شماره ۷۶۵ خطی . شارح خواجه نصیرالدین طوسی. کتاب درین چاپ حاوی بخشهای سه گانهٔ منطق و طبیعیات و الهیات است. کتاب محاکمات درحاشیه تدوین شده. چاپ سنگی تهران . خط نسخ . بسال ۱۳۰۵ وقفی قائم مقام . وقفی فهرستی «۳۲۳» و «۳۲۴»

۳۵۸ شرح اشارات ج ۱

عربی . مکرر پیش . کتاب درین چاپ بخش منطق را ندارد . شرح امام فخر رازی در حاشیه مدون است . چاپ عربی مصر سال ۱۳۲۵ وقفی نائینی «۳۲۵»

۳۵۹ شرح انجیل برنابا

فارسی . مؤلف . سلیم عبدالاحد و کنان گردنر . مترجم ح. عبهر. رساله‌ایست حاوی

(۱) دبستان المذاهب . مقدمهٔ فرازستان .

چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس بسال ۱۳۱۸ خورشیدی. اهدائی وزارت فرهنگ ایران در ۱۳۱۸ «۶۷۴۱»

۳۴۹ سیر حکمت در اروپا ج ۳

فارسی. مکرر پیش - این جلد در بیان سیر فلسفه از آغاز سدهٔ ۱۹ میلادی تا زمان حاضر است. چاپ سربی چاپخانهٔ بانک ملی تهران در ۱۳۲۰ خورشیدی. خریداری آستانقدس در آذر ۱۳۲۲ «۸۱۲۵»

۳۵۰ سیف الامة و برهان الملة

فارسی. مؤلف مولانا احمد بن مولانا مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی متخلص بصفاء متولد ۱۱۸۵ یا ۱۱۸۶ متوفای شب یکشنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۴۵ (۱) یا حدود ۱۲۴٤ مدفون در نجف صحن روضهٔ علوی ۴ درسمت پشت سر (۲) عمدهٔ تحصیلاتش نزد پدر بزرگوارش بوده وروایت میکند از پدر و بحرالعلوم و کاشف الغطاء و میرزا محمد مهدی شهرستانی. مولانا از اعلام جامع دورهٔ خود بوده و بداشتن جودت فهم وقریحه وذکاوت و پشت کار کمتر استاد دیده است - کتاب رد بر شبهات هنری مارتن انگلیسی است که باشارهٔ نایب السلطنه عباس میرزا تألیف نموده. کتاب مرتب بر سه باب است: ۱ در ذکر فوآئد چند ۲ در اثبات نبوت ۳ در رد شبهات و تمویهات - و مصدر است بفهرست و فرهنگی در ترجمه واعراب کلمات عبری. تاریخ ختم تألیف ۱۷ صفر ۱۲۳۳ چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۲۶۷ وقفی فهرستی «۳۱۸»

۳۵۱ السیف الصقیل فی الرد علی رسالة برهان الجلیل

عربی. مؤلف شیخ بکر بن سید عمر بن سید احمد بن سید موسی تمیمی داری حنفی نابلسی. کتاب در رفع افترا آت و کشف تمویهات رساله برهان الجلیل (نشریهٔ مسیحیون پروتستانت) و اثبات تحریف وتناقض توراة واناجیل رائجه و رد نصارا و بیان فوائد واتقان وحقانیت دین اسلام است. مؤلف کتابرا بنام سلطان عبدالحمید خان خلیفهٔ عثمانی معنون داشته. تاریخ ختم تألیف ۲۸ ذیحجه ۱۳۰۸ است. کتاب تنویر الاذهان درحاشیه تدوین شده است. چاپ سربی مصر بسال ۱۳۱۳. وقفی فهرستی «۳۱۹»

سی فصل

به بینید اجوبة المسائل شمارهٔ ۱۰۰ را

---

(۱) الذریعه ج ۱ ص ۲۶۷ (۲) هدیة الاحباب

کتب چاپی

۳۶۷-۳۶۸ شرح فصوص الحکم

عربی ـ مکرر شماره ۸۲۴ خطی. شارح داود قیصری ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ سال ۱۲۹۹ وقفی نائینی ـ وقفی فهرستی «۳۳۶» و «۳۳۷»

۳۶۹-۳۷۰-۳۷۱ شرح فصوص الحکمه

عربی ـ مکرر شماره ۸۳۳ خطی. ترجمه شارح را درباب کتب خطی بنگرید ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ بسال ۱۳۱۸ وقفی قائم مقام ـ وقفی فهرستی ـ وقفی نائینی ـ «۳۳۸» و «۳۳۹» و «۳۴۰»

۳۷۲ شرح فقه الاکبر

عربی ـ شارح ابو المنتهی احمد بن محمد مغنیاوی متوفای ۱۰۰۰ (۱) تاریخ ختم تألیف ۹۸۹ است. متن فقه الاکبر درحاشیهٔ کتاب تدوین شده ـ چاپ سربی اسلامبول ـ سال ۱۳۰۹ وقفی فهرستی «۱۷۰۷»

۳۷۳-۳۷۴-۳۷۵ شرح فوائد

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۸۳۸ خطی. شارح شیخ احمد احسائی ـ پاسخ سید کاظم از پرسش های میرزا محمد شفیع ضمیمهٔ کتاب است ـ چاپ سنگی تبریز ـ خط نسخ ـ سال ۱۲۷۴ وقفی فهرستی ـ وقفی قائم مقام ـ وقفی نائینی «۳۴۱» و «۳۴۲» و «۳۴۳»

۳۷۶ شرح گلشن راز

فارسی. شارح حاج میرزا محمد ابراهیم بن محمد علی سبزواری. ترجمه‌اش بنظر نرسید. گمان میرود از فضلاء سدهٔ کنونی باشد ـ چاپ سنگی تهران. خط نسخ سال ۱۳۳۰ وقفی فهرستی «۳۵۰»

شرح گلشن راز

فارسی. شارح شناخته نشد. این کتابرا درحاشیهٔ اشعة اللمعات شمارهٔ ۱۴۰ در صفحهٔ ۳۶۸ ببینید.

۳۷۷ شرح مثنوی

فارسی. شارح حاج ملاهادی سبزواری. تاریخ ختم تألیف شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۸۴ ـ چاپ سنگی تهران خط نستعلیق ـ سال ۱۲۸۵ وقفی نائینی «۳۵۱»

۳۷۸ شرح مشاعر

عربی. شارح شیخ احمد احسائی. شرحی است بقال ـ اقول بر مشاعر ملاصدرا و تمام نظر شارح

(۱) عثمانلی مؤلفلری ج ۱ . کشف الظنون ج ۲ ص ۲۰۶

حکمت ـ کلام ـ فلسفه

کتب چاپی

ظنون وحدس باقی هائی درابطال انجیل برنابا که پس از نشر ترجمهٔ عربی آن انجیل تألیف شده. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ نیل سال ۱۹۲۸ م. وقفی کتابفروشی فرهنگ درسال ۱۳۵۰ «۳۲۹»

۳۶۰ شرح تهذیب

عربی ـ شارح برهان الدین لارمحمد حسینی بتی ـ شرحی است مزجی بر بخش علم کلام از کتاب تهذیب المنطق والکلام ملا سعدتفتازانی. این شرح موسوم است به تنقیح الکلام ابتداء تألیف این شرح ۲ صفر ۱۰۱۵ بوده ودریکشنبهٔ آخر جمادی الاول همانسال درپتن اختتام یافته. چاپ سنگی بمبئی ـ خطنستعلیق سال ۱۳۱۲ وقفی فهرستی «۳۳۲»

۳۶۱ شرح جدید تجرید الاعتقاد

عربی ـ مکررشماره ۷۷۸ خطی. شارح ملاعلی قوشچی ـ چاپ سنگی تهران خطنسخ سال ۱۲۷٤ وقفی نائینی «۳۳۰»

۳۶۲ شرح جدید تجرید الاعتقاد

عربی. مکرر پیش ـ چاپ سنگی تهران ـ خطنسخ سال ۱۲۸۵ وقفی فهرستی «۳۳۱»

۳۶۳-۳۶۴ شرح حکمت الاشراق

عربی. مکررشمارهٔ ۷۸۹ خطی. شارح قطب الدین محمود کازرونی. تعلیقات صدرالدین شیرازی برین شرح درحاشیه تدوین شده ـ چاپ سنگی تهران خطنسخ سال ۱۳۱۵ وقفی فهرستی وقفی قائم مقام «۳۳۳» و «۳۳٤»

۳۶۵ شرح شفاء ومثنوی ج ۱ و ۲

فارسی. مؤلف معاصر سید حق الیقینی ـ کتاب شرحی است ممزوج ومتداخل برمنتخباتی از ترجمهٔ شفاء سید علی بن سید محمد بن سید اسدالله امامی عریضی اصفهانی (۱) ومثنوی مولوی وشرح رسالهٔ عشق شیخ الرئیس ـ چاپ سربی چاپخانهٔ سعادت بشر تهران سال ۱۳۱۶ خورشیدی باهدائی وزارت فرهنگ درمرداد ۱۳۱۸ «۶۷۴۴»

۳۶۶ شرح عقائد نسفی

عربی ـ مکررشمارهٔ ۸۲۲ خطی. شارح ملاسعد تفتازانی. حاشیهٔ کستلی وحاشیهٔ بهشتی وحاشیهٔ خیالی ومتن عقائد درمتن وحاشیه تدوین شده. چاپ سربی اسلامبول بسال ۱۳۱۵ ـ وقفی نائینی «۳۳۵»

---

(۱) ازشاگردان آقاحسین خوانساری. روضات الجنات ص ۳۵۸

۳۸۹ شرح هدایة الحکمه

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۸۶۵ خطی. شارح ملاصدرا ـ رسائل وفوائدزیر درحاشیهٔ کتاب تدوین شده است: ۱ فائده درتحقیق حرکت درجوهر ازمیرزا ابوالحسن ۲ رساله اصطلاحات عرفاً ازمحیی الدین ۳ اسئلهٔ شیخ ابوسعید ازشیخ الرئیس ٤ و۵ و۶ و۷ تفسیر آیهٔ دخان وسور توحید ومعوذتین ۸ و۹ اسئلهٔ بهمنیار ازشیخ الرئیس ۱۰ و۱۱ و۱۲ و۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و۱۶ رسائل شیخ الرئیس درمعرفة اشیاء وسرقدر واخلاق وعهد وقوای انسان و سحر و طلسمات ۱۷ رساله درحقیقت صلوة ازقاضی سعیدقمی ۱۱ درحقیقت تشکیك و اقسام آن از رفیع الدین حسینی ۱۹ رساله درماهیت صلوة ازشیخ الرئیس ۲۰ فایدهٔ درنفس از آقاعلی مدرس ۲۱ جواب ملاصدرا بسئوال های خواجه نصیرالدین طوسی که ازشمس الدین خسرو شاهی نموده بود ۲۲ و۲۳ دو فایده درتحقیق اسفار اربعه ازمیرزا رضای اصفهانی و میرزا حسن نوری ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۱۳ ـ وقفی فهرستی «۳۶۳»

۳۹۰ شرح هدایة الحکمه

عربی ـ مکرر پیش. کتاب درین چاپ تنها شرح فن اول آن میباشد ودارای حواشی است از مولوی ابوالحسن حسینعلی فتحوری لکنوی وحاج حافظ محمد عبدالحی وقاضی ارتضی علیخان و محمد سعدالله ازافاضل هندکه درتاریخ چاپ زنده بوده اند ـ چاپ سنگی حیدر آباد دکن خط نسخ سال ۱۲۹۱ وقفی حاج سیدمحمد شوشتری «۳۶۲»

۳۹۱-۳۹۲ شفاء ج ۱

عربی ـ مکرر شماره ۸۷۲ خطی. مصنف شیخ الرئیس ابوعلی سینا ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ ۱۳۰۵ ـ وقفی قائم مقام وقفی فهرستی «۳۶۵» و «۳۶۶»

۳۹۳ شفاء ج ۲

مکرر پیش. نسخه دارای حواشی ازملا اولیاء (۱) وسید احمد عاملی وملا سلیمان و دیگران است. صدر کتاب تعلیقات ملاصدرا برشفاء تدوین شده. چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ سال ۱۳۰۳ وقفی فهرستی «۳۶۷»

۳۹۴ شفاء العلیل فی مسائل القضاء و القدر والحکمة والتعلیل

عربی. مؤلف شمس الدین ابو عبدالله محمد بن ابی بکر بن ایوب بن قیم جوزیه زرعی دمشقی

(۱) ازشاگردان آقای حسین خوانساری است.

برد وجرح است. چاپ سنگی تبریز بخط نسخ - وقفی حاج میرزا حسین یزدی سال ۱۳۲۶ «۳۵۲»

۳۷۹ شرح مقاصد ج ۱ و ۲

عربی. مکرر شمارهٔ ۱۵۲ خطی. شرحی است مفصل وجامع از ملاسعد تفتازانی برمتن مختصر کلامی تألیفش موسوم بمقاصد - تاریخ فراغت از تألیف متن - سال ۷۸۴ درسمرقند بوده. چاپ سربی اسلامبول - سال ۱۳۰۵ وقفی فهرستی «۳۵۳»

۳۸۰ شرح منظومه

عربی - مکرر شمارهٔ ۸۴۸ خطی. مؤلف. حاج ملاهادی سبزواری - نسخه درین چاپ ارجوزه درمنطق موسوم به لئالی المنتظمه وهم شرح آن تالیفی مؤلف درصدر نسخه تدوین شده است چاپ سنگی تهران - خط نسخ سال ۱۲۹۸ - وقفی فهرستی «۳۵۴»

۳۸۱ شرح منظومه

عربی. مکرر پیش. چاپ سنگی تهران - خط نسخ. سال ۱۳۱۸ وقفی نائینی «۳۵۵»

۳۸۲ شرح منظومه

عربی. مکرر پیش - کتاب درین چاپ قسمت منطق را ندارد. چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۲۹۸ وقفی نائینی «۳۵۶»

۳۸۳ شرح مواقف

عربی - مکرر شمارهٔ ۸۵۲ خطی. شارح میرسید شریف علی گرگانی. چاپ سنگی هندوستان خط نستعلیق سال ۱۲۹۴ وقفی فهرستی «۳۵۷»

۳۸۴-۳۸۵-۳۸۶-۳۸۷ شرح مواقف
ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸

عربی - مکرر پیش. کتاب درین چاپ در ۸ جزء وضمن چهار جلد طبع وتدوین شده - صفحات کتاب مذیل بحاشیه حسن چلبی وحاشیه عبدالحکیم سیالکوتی است. چاپ سربی مصر بسال ۱۳۲۵ - وقفی نائینی «۳۵۸» و «۳۵۹» و «۳۶۰» و «۳۶۱»

۳۸۸ شرح هدایة الحکمه

عربی - مکرر شمارهٔ ۸۵۹ خطی. شارح حسین میبدی - درآخر این نسخه رساله قوس وقزح ضمیمه است - چاپ سنگی تبریز - خط نسخ - سال ۱۳۰۵ وقفی فهرستی «۳۶۴»

کتب چاپی

۴۰۱ ـ ۴۰۲ ـ ۴۰۳ ـ ۴۰۴ ـ ۴۰۵

صراط المستقیم فی معرفة بعض مایتعلق بالدین القویم ج ۱

فارسی. مؤلف معاصر شیخ محمد جوادبن شیخ غلامرضا قمی. مختصریست استدلالی درعقائد و اصول اخلاق. تاریخ ختم تألیف ۵ صفر ۱۳۵۶ است ـ چاپ سربی سال ۱۳۵۶ وقفی حاج شیخ علی اکبرنهاوندی ـ در آذر ۱۳۱۹ «۷۵۸۳» و «۷۵۸۴» و «۷۵۸۵» و «۷۵۸۶» و «۷۵۸۷»

۴۰۶ صناعیه

فارسی ـ مکرر شماره ۸۸۹ خطی. مؤلف میر فندرسکی ـ نسخه مصدر است بمقدمه مصحح کتاب آقای علی اکبر شهابی ـ چاپ سربی تهران. وقفی علی اکبر شهابی در تیر ۱۳۱۹ «۶۷۴۵»

۴۰۷ صواعق البرهان

فارسی. مؤلف. حاج شیخ زین العابدین خان کرمانی. کتاب ردبر دلائل العرفان تألیفی حاج میرزا حیدرعلی اصفهانی پیرمبلغ بهائیان و ابطال مدعای بهائیان است. چاپ سنگی تبریزاست. خط نسخ. سال ۱۳۳۱ وقفی نائینی «۳۷۵»

۴۰۸ صواعق المحرقه فی الرد علی اهل البدع والزندقه

عربی ـ مؤلف شهاب الدین ابوالعباس احمدبن محمدبن علی بن حجر مصری سعدی انصاری شافعی اشعری. متولد در مصر در کوی ابوالهیثم معروف بابن حجر هیثمی. متولد در ۸۰۹ متوفای ۹۷۴ هجری قمری برابر ۱۴۰۶ ـ ۱۵۶۰ میلادی درمکه (۱) یا ۹۷۳ قمری (۲) یا رجب ۹۹۴ (۳) از شاگردان جامع ازهرمصر و مفتی مکه بوده. کتاب در مسئلهٔ امامت وخلافت خلفاء راشدین و رد وتشنیع برشیعهٔ امامیه است ومرتب است بر ۳ مقدمه و ۱۰ باب ویکخاتمه. کتاب تطهیرالجنان واللسان درحاشیهٔ کتاب تدوین شده ـ چاپ سربی مصر سال ۱۳۰۷ وقفی فهرستی «۳۷۶»

(حرف ط)

طرائف وهم ترجمهٔ آن

در باب اخبار به بینید.

---

(۱) الاعلام ج ۱. این تاریخ تولد و وفات که بسال هجری تعیین شده با تاریخ میلادی که ذکر شده مخالف است و هم بعید است که مؤلف ۱۶۵ یا ۱۵۴ سال عمر کرده باشد.

(۲) تاریخ آداب اللغة العربیه ج ۳ (۳) روضات الجنات. درین دو کتاب تاریخ ولادت ذکر نشده

حنبلی ـ متولد ۶۹۱ متوفای ۷۵۱ شاگرد ابن تیمیه بوده (۱) کتاب درمبحث قضا وقدر وجبر و تفویض ومطالب مربوطه به آن میباشد که در ۳۰ باب انجامیده . چاپ سربی مصر ۱۳۲۳ وقفی نائینی «۳۶۸»

۳۹۵ شمع الیقین یا آئینهٔ دین

فارسی. مؤلف مولانا حسن بن عبدالرزاق لاهجانی ـ دورهٔ جامع علم کلام واصول عقائد امامیه است ـ چاپ سنگی خط نستعلیق سال ۱۳۰۳ وقفی قائم مقام «۳۶۹»

۳۹۶ شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام ج ۱

عربی. مکرر شمارهٔ ۸۸۰ خطی ـ شارح ملا عبدالرزاق لاهجانی ـ چاپ سنگی تهران. خط نسخ ـ سال ۱۲۹۹ وقفی فهرستی «۳۷۰»

۳۹۷ شوارق الالهام ج ۲

عربی. مکرر پیش. چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۳۰۳ وقفی فهرستی «۳۷۱»

۳۹۸ شوارق الالهام ج ۱

عربی. مکرر پیش. چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۲۷۷ خریداری آستان قدس. در اسفند ۱۳۱۸ «۶۷۴۴»

۳۹۹ شواهد الربوبیه

عربی. مکرر شمارهٔ ۸۸۲ خطی. مؤلف ملا صدرا . چاپ سنگی تهران خط نسخ ـ سال ۱۲۸۶ وقفی فهرستی «۳۷۲»

(حرف ص)

۴۰۰ صراط الجنه

عربی. مؤلف شیخ علینقی گنابادی ـ ارجوزه ایست درعلم کلام. تاریخ ختم نظم ـ سال ۱۲۱۶ است (۲) کتاب مصدر است بمقدمهٔ ازشیخ علی نوهٔ مؤلف ودارای تعلیقاتی است بامضاء (ع ل) گویا ازشیخ علی مذکور باشد ـ منظومهٔ نهایة الایجاز ونظم اللئالی ومنظومهٔ درمعانی و بیان و ۰ قصیده ملحق به نسخه است ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ سال چاپ گمان میرود ۱۳۰۰ باشد ـ وقفی فهرستی «۳۷۴»

---

(۱) تاریخ آداب اللغة العربیه ج ۲

(۲) درمقدمه کتاب مذکوراست که مؤلف این ارجوزه را شرح نموده وشرح را موسوم داشته بسبیل المعرفه

تلخیص وتوضیح فصوص الحکمة فارابی‌است. مؤلف کتاب را بناشر نسخه شیخ محیی الدین صبری کردی اهداء نموده - این کتاب را درشمارهٔ ۱۸۷ تاج المجامیع به بینید.

۴۱۳ عرجة الاحدیه الی حضرة الاحدیه

فارسی. مؤلف ضیاء الدین شیخ محمد جعفر بن فخرالدین محمد اسمعیل نوری کجوری متوفای ۱۲۹۵ درتهران بسن نزدیك به ۴۰ مدفون در وادی السلام نجف. ازفضلاء اهل منبر بوده کتاب دربیان معراج پیغمبر خاتم ص ۴ ومطالب مربوطهٔ به آن میباشد. تاریخ فراغت ازتألیف ذیحجه ۱۲۸۹ است. چاپ سنگی تهران. خط نسخ سال ۱۳۲۵ وقفی فهرستی «۳۸۶»

عرفان نامه

فارسی. مؤلف حاج ملاعباسعلی کیوان قزوینی. درشرح معنی عرفان وحاوی مطالب فلسفی وعرفانی ومتفرقه است. این کتاب ضمیمهٔ حج‌نامه شمارهٔ ۲۶۳ است.

۴۱۴ عقائد المؤمنین

فارسی مؤلف شیخ عبد الله بن محمد حسن خوراسکانی اصفهانی ملقب بملك النحات که درتاریخ چاپ رساله درمدرسهٔ عبدالله خان تهران میزیسته (۱) رسالهٔ مختصریست دراصول عقائد که برای مجدالسادات سید نورالدین شیرازی تألیف نموده - چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۱۴ - وقفی فهرستی «۳۸۷»

۴۱۵ عقائد نسفی

عربی - مؤلف ابوحفص عمر بن محمد بن احمد بن اسمعیل نسفی متولد ۴۶۱ درنخشب متوفای ۵۳۷ درسمرقند (۲) رساله متن موجزی است درعلم کلام - شرح این کتاب را بشماره ۸۲۳ خطی به‌بینید. رسالهٔ فقه الاکبر ضمیمهٔ این رساله است - چاپ سنگی بخارا - خط نستعلیق سال ۱۳۲۶ وقفی فهرستی «۳۸۸»

۴۱۶-۴۱۷ العقل الباطن او مکنونات النفس

عربی - مؤلف معاصر سلامه موسی مصری - کتابی است درمعرفت النفس جدید که دربرخی از مطالب وعوارض نفس انسانی گفتگو مینماید - چاپ سربی مصر - سال ۱۹۲۸ م وقفی حاج محمد تقی ناظم دفتر شهابی در شهریور ۱۳۰۷ «۳۸۹» و «۳۹۰»

العقود الدریة فی ردشبهات الوهابیه

عربی - سراینده معاصر حاج سید محسن امین عاملی. قصیده ایست دررد شبهات فرقهٔ وهابی

(۱) بروایت حاج عبدالله فهرستی. (۲) الاعلام ج ۲

طرب المجالس

در باب اخلاق به بینید .

(حرف ع)

۴۰۹ عبقات الانوار فی امامة ائمة الاطهار

ج ۵ ازمنهج ۲

فارسی . مؤلف مولانا سید حامد حسین ـ کتاب رد است بر کتاب تحفهٔ عبدالعزیز بن ولی الله دهلوی که در آن کتاب اخبار واردهٔ دالهٔ برامامت حضرت امیر المؤمنین ع را تضعیف نموده ـ مولانا درین کتاب ورود آن اخبار را ازپیغمبر ص ع بطریق اهل سنت ازدورهٔ صحابه وعصر صدور تادورهٔ خودش بتواتر ثابت نموده ومشحون بفوائد وتراجم ودقائق رجالی وتاریخی وکلامی است و در موضوع خود ش یکتا و از حسنات روزکار است بواسطهٔ نداشتن تمام مجلدات تبویب تحقیقی کتاب و شمارهٔ مجلدات آن دانسته نشد . موجودی ۴ جلد ازمجلدات منهج دوم کتاب است بشرح زیر : جلد ۵ از منج ۲ درحدیث شریف انامدینة العلم وعلی بابها است . که در دومجلد تدوین شده که این جلد وجلد بعد از این است . جلد ۱۲ از منهج ۲ درحدیث مبارك ثقلین نیز در ۲ مجلد صورت گرفته که پی‌درپی ذکر میشود ـ چاپ سنگی لکهنو خط نستعلیق . سال ۱۳۱۷ قمری . وقفی سید نواب حیدر درشهریور ۱۳۱۲ «۳۸۲»

۴۱۰ عبقات الانوار جزء ۲ از ج ۵ از منهج ۲

فارسی ـ مکرر پیش . تتمیم گفتار حدیث پیش است ـ چاپ سنگی لکهنو خط نستعلیق سال ۱۳۲۷ وقفی سید نواب حیدر درشهریور ۱۳۱۲ «۳۸۳»

۴۱۱ عبقات الانوار ج ۱۲ از منهج ۲

فارسی ـ مکرر پیش . حدیث ثقلین ازین جلد آغاز ودرجلد پس ازین ختم میشود ـ چاپ سنگی ـ لکهنو ـ خط نستعلیق سال ۱۳۱٤ وقفی سید نواب حیدر درشهریور ۱۳۱۲ « ۳۸۴ »

۴۱۲ عبقات الانوار جزء ۲ ازمجلد ۱۲

فارسی ـ مکرر پیش . بقیهٔ گفتار حدیث ثقلین درین مجلد خاتمه میباید ـ چاپ سنگی لکهنو خط نستعلیق ـ سال ۱۳٤٤ وقفی سید نواب حیدر در شهریور ۱۳۱۲ « ۳۸۵ »

عجائب النصوص فی تهذیب الفصوص

عربی ـ مؤلف یکی ازفضلاء که درسال ۱۳۳۵ میزیسته و نامش را پنهان داشته . رساله

(حرف ف)

۴۲۱-۴۲۲-۴۲۳-۴۲۴ فتوحات المکیه ج ۱-۲-۳-۴

عربی . مکرر شمارهٔ ۹۰۸ خطی. مؤلف شیخ محیی‌الدین بن عربی ـ کتاب در این چاپ در ۴ جلد تدوین شده ـ چاپ سربی مصر سال ۱۲۶۹ و ۱۲۷۰ و ۱۲۷۲ ـ و ۱۲۹۳ وقفی نائینی «۳۹۴» و «۳۹۵» و «۳۹۶» و «۴۹۷»

۴۲۵-۴۲۶-۴۲۷-۴۲۸ فتوحات ج ۱-۲-۳-۴

عربی ـ مکرر پیش ـ چاپ سربی مصر. سال ۱۳۲۹ تاریخ چاپ تنها در آخر جلد چهارم یاد شده است ـ وقفی نائینی «۳۹۸» و «۳۹۹» و «۴۰۰» و «۴۰۱»

۴۲۹ـ ۴۳۰ ـ ۴۳۱ ـ ۴۳۲ ـ ۴۳۳ ـ ۴۳۴ ـ ۴۳۵ ـ ۴۳۶

فتوحات

ج ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ ـ ۵ ـ ۶ ـ ۷ ـ ۸

عربی ـ مکرر پیش ـ کتاب در این چاپ در ۸ جلد تدوین شده. چاپ سربی مصر. سال ۱۲۹۳ . تاریخ چاپ تنها در آخر جلد هشتم یاد شده است. وقفی فهرستی «۴۰۲» و «۴۰۳» و «۴۰۴» و «۴۰۵» و «۴۰۶» و «۴۰۷» و «۴۰۸» و (۴۰۹)

۴۳۷ فرائد

عربی . سراینده میرزا محمد تنکابنی صاحب قصص العلماء . ارجوزه ایست در توحید و اثبات واجب‌تم که در ۱۰۰۰ بیت و در عنوان ۱۴۰ فریده ترتیب یافته. تاریخ فراغت از نظم دوشنبه ۹ صفر ۱۲۸۳ در شهرستان قم. چاپ سنگی تهران . خط نسخ سال ۱۲۸۴ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ (۶۷۴۶)

۴۳۸ فرائد

فارسی. مؤلف میرزا ابوالفضل محمد بن محمد رضا کلپایکانی مبلغ معروف فرقهٔ بهائیان متوفای حدود ۱۳۳۶ یا ۳۷ بسن ۸۰ یا ۸۲ سالگی در مصر. از خاندان علم و فقاهت است .

که درجمعه ۴ جمادی الثانی ۱۳۴۵ نظم آن پایان‌یافته ودرشنبه ۹ ربیع الاول ۱۳۴۷ ازتجدید نظر درآن فراغت‌یافته. این کتاب ضمیمهٔ کشف الارتیاب شمارهٔ ۴۸۰ است .

عقیده

عربی ـ مؤلف ابوعبدالله محمد بن عبدالله بن تومرت هرغی متمهدی مغربی متولد در روز عاشورا ۴۸۵ متوفای ۵۲۴ مدفون درکوه تیمل از توابع مراکش (۱) سلسلهٔ پدرانش این‌است: محمد بن عبدالله بن عبد الرحمن بن هود بن خالد بن تمام بن‌عدنان‌بن‌صفوان بن سفیان بن‌جابر بن یحیی بن عطا بن ریاح بن یسار بن عباس بن محمد بن حسن بن علی بن ابیطالب ع ازمردمان جبل السوس است . پس از تحصیل ومسافرت در ۵۱۴ درمراکش دعوی مهدویت نموده ـ رساله مختصریست در اثبات واجب ونبوت ـ رساله را درمجموعة الرسائل شماره ۵۶۱ به‌بینید .

عقیده

عربی ـ مقاله ایست بسیط در اصول عقائد ازشهاب الدین هرون بن بهاء الدین مرجانی قازانی ـ رساله را درشمارهٔ ۵۶۱ مجموعة الرسائل ص ۵۳۶ به‌بینید .

۴۱۸-۴۱۹ علم الیقین فی اصول الدین

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی ـ کتابی است تحقیقی درخلاصهٔ اصول عقائد ولباب معارف که مرتب برمقدمه و۴ مقصد وهر مقصدی حاوی ابواب وهربابی مشتمل برفصولی‌است مجموع ابواب ۵۰ است. این کتاب را پس ازعین‌الیقین تألیف نموده ـ تاریخ شروع به تألیف ذیقعدهٔ ۱۰۴۰ وفراغت ازآن ذیقعدهٔ ۱۰۴۲ بوده است ـ کتابهای عین الیقین ومنهاج النجات ومرآت‌الاخره ضمیمهٔ است . چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ۱۳۰۳ وقفی‌فهرستی ـ وقفی حسین آقا زوار وپسران درفروردین ۱۳۱۵ «۳۹۱» و«۳۹۲»

۴۲۰ عین الحق

فارسی ـ مؤلف شیخ علی بن محمد جعفر استرابادی معروف بشریعتمدار متوفای حدود ۱۳۱۵ قمری (۲) رسالهٔ مختصریست دراصول دین ـ چاپسنگی تهران خطنسخ سال ۱۳۰۸ وقفی‌فهرستی «۳۹۳»

(حرف غ)

غایت‌المرام

بشمارهٔ (۵۵۹) فلك النجاة مراجعه شود .

(۱) وفیات الاعیان ج ۲ (۲) بروایت‌مرحوم حاج عمادفهرستی.

بن معدان بن سفیان بن یزید اندلسی. متولد صبح چهارشنبهٔ سلخ رمضان ۳۸۴ دربخش شرقی قرطبه. متوفای یکشنبه سلخ شعبان ٤٥٦ دردشت لبله یا دردیه منتلیشم (۱) مؤلف فارسی نژاد ومعروف بابن حزم ظاهری ووزیر المستظهر بالله عبد الرحمن خلیفهٔ اموی اندلسی بوده. از این کار روگردان واقبال برتحصیل نمود وازاعلام و مؤلفین نامی دو رهٔ خود شمار آمده. در آغاز شافعی بوده وبعداً پیرو مذهب ظاهریه (۲) گردیده. کتاب درتحقیق وتاریخ مذاهب بشری و شامل مباحث فلسفی و رد بر عقائد وآراء ملل ومذاهب وگفتار فرقاست که در موضوع خودش ازنفایس است ودرچهارجزء تدوین شده درحاشیهٔ اینکتاب. کتاب ملل ونحل شهرستانی مدون است. چاپ سربی مصر بسال ۱۳۱۷ـ۱۳۲۰ـ۱۳۲۱ـ وقفی نائینی (٤١١) و (٤١٢) و(٤١٣)و(٤١٤)

۴۴۴ـ۴۴۵

فصل المقال فیما بین الحکمة والشریعة من الاتصال

عربی ـ مؤلف ابن رشد اندلسی ـ کتاب دراثبات تطابق بین حکمت وشریعت اسلامی وبیان توفیق بین فلسفه ودین است ـ نسخه مصدر است بعباراتی از کتاب الجمع بین العقل والنقل ابن تیمیه در رد این کتاب ـ کتاب الکشف عن مناهج الادله فی عقائد المله ضمیمهٔ این کتاب است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ جمالیه مصر. سال ۱۳۲۸ وقفی فهرستی ـ وقفی نائینی (۲۷۲) و(۴۱۹)

۴۴۶ـ۴۴۷ـ۴۴۸ الفصول المهمه فی تالیف الامه

عربی ـ مؤلف معاصر سید عبد الحسین شرف الدین عاملی. کتاب دراحتجاجات مذهبی با اهل سنت ورفع شبهات آنان و تبرئهٔ فرقهٔ امامیه ازافترا آت آنها ودعوت بالفت و اتحاد است که بر ۱۲ فصل مرتب شده ردرزمینهٔ خودش ازنفایس مؤلفات بشمار است. کتاب درسال ۱۳۲۷ درشهرستان صور در ۱۰ فصل تألیف شده. درین چاپ ۲ فصل ۷ و ۱۱ باضافات و افاداتی دیگر برآن افزوده گشته ـ کتاب الکلمة الغراء فی تفضیل الزهراء ضمیمه است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ عرفان صیدا سال ۱۳۴۷ چاپ دوم. وقفی مؤلف درفروردین ۱۳۱۶ ووقفی سید صدر الدین در مرداد ۱۳۱۰ ووقفی میرزا محمد شریف عسکری درخرداد ۱۳۱۲ «٤١٥» و«٤١٦» و«۴۱۷»

۴۴۹ الفطرة السلیمه

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۹۱۸ خطی. مؤلف حاج محمد کریمخان. چاپ سنگی تبریز ـ خط نسخ سال ۱۲٤٠ وقفی نائینی «۴۱۸»

---

(۱) اخبار الحکماء. وفیات الاعیان. معجم الادباء ج ٥

(۲) مذهب داود بن علی بن خلف اصفهانی.

برادرش حاج میرزا هدایت الله ازاجلهٔ علماء دورهٔ خود بوده و ازطرف مادر بامام جمعهٔ ـ گلپایگان منسوب است. برای تحصیل باصفهان رفت ودرمدرسهٔ صدر میزیست. بجهت تکاهل وتسامحی که در احکام شریعت ازخود نشان میداد وسخنهائی که حاکی ازجنبهٔ لاقیدی بمذهب ابراز میداشت منفور واز مدرسه اخراج شد و به تهران رفت وبدمدمهٔ ابن ورقاء وارد جرگهٔ بهائیان وازمبلغین آنان شد. مسافرتی بهمدان کرد ودرسال ۱۲۹۹ درتهران زندانی‌شد. پس از رهائی بعکا و عشق آباد وآمریکا برای تبلیغ رفت ودراواخر درمصر منزوی‌ومجرد مقیم بود وبا دل سردی که بعبدالبهاء داشت بجزئی مستمری که‌ازاوداشت زندگانی‌را بلاعقب باخر رساند. این کتاب که درابتداء بکار آمدن عبدالبهاء وهنگام گرمی بازار مجادله میان رضای قناد شیرازی وشیخ الاسلام تفلیس تألیف شده رد است بردو رسالهٔ شیخ الاسلام قفقاز: موسوم به رد برایقان ومدافعه برمقابله خصم وهم حاوی احتجاجات واصول دعاوی فرقهٔ بهائیان است (۱) تاریخ فراغت ازتألیف شب اول شوال ۱۳۱۵ در مصر. (رد برین کتاب را بشمارهٔ ۲۴۲ حق‌المبین وهم به شمارهٔ ۵۱۴ مرآت العارفین وضمائم آن وهم شمارهٔ ۵۹۶ الهدیة المهدویه به‌بینید) چاپ سربی ـ چاپخانهٔ هندیهٔ مصر سال ۱۳۱۵ وقفی‌فهرستی «۴۱۰۰»

۴۲۹ فرائدالرضویه

عربی ـ مؤلف میرزا محمد بن سلیمان بن محمد رفیع بن عبدالمطاب بن‌علی تنکابنی متولد در۱۲۳۴یا۳۵متوفای ۲۸ جمادی‌الثانی ۱۳۰۳ (۲) صاحب قصص‌العلماء.عالمی‌جامع‌وساده‌بوده واساتید زیادی داشته لیکن عمدهٔ تحصیلاتش درفقه واصول نزد صاحب ضوابط بوده. معقول را نزد اشخاصی ازشاگردان حکیم نوری دیده ودارای تألیفات متنوع زیادی است. کتاب ارجوزه‌ایست هزار بیتی در اثبات نبوت عامه وخاصه ودفع شبهات یهود ونصاری که درعنوان ۸۸ فرند صورت گرفته. نظم این ارجوزه را درسفر مشهد شروع نموده ودر رجب ۱۲۸۲ درتنکابن از آن فراغت یافته. چاپ‌سنگی‌تهران بخط‌نسخ بسال۱۲۸۳خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۷۶۷»

فروغ مزد یسینی

درباب تاریخ به‌بینید.

۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳

الفصل فی الملل والاهواء والنحل ج ۱-۲-۳-۴

عربی ـ مؤلف ابو محمد علی بن‌احمد بن سعید بن حزم بن‌غالب بن صالح بن خلف

---

(۱) ترجمهٔ مذکور خلاصهٔ افادات کتبی فاضل‌معاصر آقای عبد الحسین آیتی است.

(۲) بروایت مرحوم حاج عماد فهرستی ازفرزند مؤلف.

هادیون ویان فلسفهٔ دین اسلام است. چاپ سنگی چاپخانهٔ میرزا علی اصغر در تهران ـ بخط نستعلیق در ۱۳۳۳
وقفی فهرستی (۴۲۰)

۴۵۴ فلسفهٔ اولی یا مابعد الطبیعه

فارسی ـ مؤلف معاصر ابوالحسن شعرانی تهرانی. رساله دربیان آراء فلاسفه باختر در الهیات ومبحث تجرد نفس وتطبیق اصطلاحات حکماء باختر با اصطلاحات حکماء اسلام است. چاپ سربی چاپخانهٔ دانش تهران. سال ۱۳۱۶ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ (۶۷۵۰)

۴۵۵ فلسفهٔ حسیه

فارسی ـ مؤلف معاصر علی اکبر خدا بندهٔ خراسانی ـ مجموعه ایست از اندیشه های مؤلف در ابطال فلسفهٔ روحی وترویج فلسفهٔ حسی وحاوی فوائد متفرقه علمی وتربیتی و غیرهما است ومرتب بر ۸ جزو است ـ چاپ سربی تهران ـ تاریخ چاپ از ۱۳۰۸ تا ۱۳۱۳ خورشیدی، خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ «۶۷۵۱»

۴۵۶ فلسفة الحیات

فارسی. مؤلف کنت لئون نیکلا اویچ تولستوی روسی ـ متولد ۲۸ اوت ۱۸۲۸ در دیهٔ یاسانایا یولیانا از توابع بخش تولامتوفای ۱۹۱۰ م در کودکی بی مادر و در طفولیت یتیم گشته بردهٔ از عمرش مصروف بتحصیل ودر آغاز جوانی عالمی بود حقوق دان ومرحلهٔ هم درزندگانی لشکری گذرانید. هوش ذاتی وتادیب زمانه وتحولات زندگی وتجربیات عمری اورا درپایان عمر نویسندهٔ اندیشمندی نمود ودردیهٔ مولدش منزوی وسرگرم بتألیف گشت وازرشتهٔ کشت وکار ارتزاق مینمود ـ مترجم ازعربی جلال الدین دادگری ـ کتاب شامل ۳۳ فصل اندیشه ها و پندارهای او است درموضوع حیات ـ چاپ سربی چاپخانه گودرزی تهران ـ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ خورشیدی «۶۷۵۲»

۴۵۷ فلسفهٔ روحی ج ۱

فارسی ـ مؤلف معاصر حبیب الله آموزگار، مختصریست درتاریخ فلسفه وآراء خاوریان وباختریان ازحکماء وهم علماء اخلاق درمعرفت النفس ـ چاپ سربی چاپخانهٔ فردوسی تهران سال ۱۳۱۸ خورشیدی. هدیهٔ وزارت فرهنگ در مرداد ۱۳۱۸ «۶۷۵۴»

۴۵۸ فلسفهٔ عشق

فارسی ـ مؤلف آرتور شوپنهاور آلمان ۱۷۸۸ ـ ۱۸۶۰ م مترجم معاصر مشفق همدانی ـ

کتب چاپی

فقه الاکبر

عربی ـ مؤلف امام اعظم ابوحنیفه نعمان بن ثابت بن (نعمان بن مرزبان ازفارسی زادکان) یا (طاوس بن هرمزد) زوطی بن ماه کابلی کوفی ـ متولد سال ۸۰ یا ۶۱ متوفای رجب یا شعبان ۱۵۰ یا ۱۵۳ درزندان مدفون درخیزرانیهٔ بغداد، ازپیشوایان مذاهب چهارکانه اهل سنت است ومذهب حنفی بدو منسوب وحنفیان را درفروع مذهب پیشواست . ابوحنیفه بروایت شهرستانی در کتاب (ملل ونحل) دراصول زیدی مذهب بوده وبا محمد بن عبدالله معروف بنفس زکیه بیعت نموده. واین جهت موجب شد که بامر منصور زندانی شد ودرآنجا درگذشت . درفروع نخست کسی است که ابداء واعمال قیاس نموده ورأی خودرا دراحکام خدائی متمد میشمرده ودرعربیت لحن درگفتار داشته وگفته اند که شرف تلمذ حضرت صادق ؏ علیه السلام را داشته وهم ربیب آن بزرگوار بوده ـ رساله مختصریست ساده درعقائد بی ذکر دلیل ودرآن تعرض بفرقهٔ مرجئه نموده (شرح رساله را بشمارهٔ ۳۷۲ به بیینید) این رساله ضمیمهٔ عقاید نسفی شمارهٔ ۱۴۱۵ است .

فکوک فی مسندات حکم الفصوص

عربی . مؤلف صدرالدین قونوی (۱) توضیحات وتعلیقاتی است برفصوص الحکم ـ این رساله را درباب کتب اخلاق چاپی درحاشیهٔ کتاب شرح منازل السائرین منطبعه تهران ازص ۱۸۳ به بیینید

۴۵۰ فلسفة ابن رشد

عربی ـ مؤلف فرح بن انطون بن الیاس انطون متولد ۱۲۹۱ درطرابلس شام؛ متوفای در ۱۳۴۰ درقاهره مدیر مجلة الجامعه وازنویسندکان معروف است ـ کتاب درتاریخچهٔ حیات وشرح عقائد وآراء فلسفی ابن رشد اندلسی است که بر ۴ باب مبوب داشته ـ چاپ سربی مصر وقفی قائم مقام (۴۷۷۳)

۴۵۱ فلسفة الاعتماد ج ۱

فارسی ـ مؤلف معاصر ضیاء الدین دری ـ مختصریست درفلسفه وعقلیات وتاریخ فلاسفه. چاپ سربی تهران چاپ دوم . بسال ۱۳۱۷ خورشیدی خریداری آستانقدس ۱۳۱۸ (۶۷۴۸)

۴۵۲ فلسفة الاعتماد ج ۲

فارسی ـ مکرر پیش ـ چاپ سربی تهران چاپ اول . سال ۱۳۱۱ خورشیدی خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ (۶۷۴۹)

۴۵۳ فلسفة الانسان

فارسی ـ مؤلف معاصر میرزا علی اکبر حایری زادهٔ هزار جریبی ـ کتاب در ود گفتار

(۱) کشف الظنون ج ۲

توضیح . چاپ سربی بغداد چاپخانهٔ عصریه . سال ۱۳۴۳ وقفی سید هبة الدین شهرستانی در اردی‌بهشت ۱۳۱۲ وقفی محمد مهدی علوی درمهر ۱۳۰۹ ـ وقفی سید هبةالدین شهرستانی درمرداد ۱۳۱۳ «۴۲۵» و «۴۲۶» و «۴۲۷»

۴۶۶ فی طریقی الی الاسلام ج ۱

عربی ـ مؤلف معاصر دکتر احمدنسیم سوسه‌حلی یهودی نژادی‌است که در ۲۲ شعبان ۱۳۵۵ در دادگاه شرع مصراعتراف بتشرف دین اسلام نموده ـ کتاب درنکوهش زندگانی مادی وتحلیل دیانات یهود ونصاری واسلام وموازنه میان آنها واثبات اکملیت واصلحیت اسلام است . چاپ سربی مصر سال ۱۳۵۵ وقفی مؤلف دراسفند ۱۳۱۷ «۵۹۱۳»

۴۶۷ فی طریقی الی الاسلام ج ۲

عربی ـ مکرر بیش . چاپ سربی نجف چاپخانهٔ غری ـ سال ۱۳۵۷ وقفی مؤلف در اسفند ۱۳۱۷ «۵۹۱۴»

(حرف ق)

۴۶۸ قبسات

عربی ـ مؤلف میر داماد ـ کتابیست مفصل ومغلق درموضوع حدوث وقدم عالم ـ ابتداء تألیف کتاب ۱۷ ربیع الاول ۱۰۲۴ وختم آن درشب چهارشنبه ۶ شعبان آنسال بوده رسالهٔ خلسة الملکوت ورساله خلق اعمال بنام ایقاظات ورساله در رأی افلاطون وارسطو درحدوث عالم و اثولوجیا درحاشیهٔ کتاب تدوین شده ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ سال ۱۳۱۵ وقفی فهرستی «۴۳۰»

۴۶۹-۴۷۰ قسطاس المستقیم

عربی . مؤلف ابوحامد غزالی . صورت مناظره اواست بایکی ازمردمان باطنیه ورد بر طریقهٔ حسن صباح است ـ چاپ سربی چاپخانهٔ تقدم مصر . چاپ دوم . وقفی نائینی ـ وقفی فهرستی «۶۲۵» و «۵۸۵۷»

۴۷۱ قصدالسبیل

عربی . مؤلف میرزا احمد بن حاج میرزا محمد حسن آشتیانی ازمعارف ومدرسین معقول ومنقول وموجهین علماء معاصر درتهران است . رساله در نفی جبر وتفویض واثبات امر بین الامرین است . چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۳۳ وقفی فهرستی «۴۳۱»

کتب چاپی

چاپ سربی چاپخانهٔ خاور در تهران ۱۳۱۳ خورشیدی. خریداری آستانقدس در ۱۳۱۸ «۶۷۵۳»

فلسفهٔ نیکو

بنگرید بباب تاریخ.

۴۵۹ فلك النجاة فی الامامة والصلوة ج ۱ و ۲

عربی و اردو . مؤلف معاصر مولوی حافظ علی‌محمد بن فتح الدین هندوستانی . مترجم باردو : حکیم محمد امیرالدین بن حافظ محمد مستقیم هندی شاگرد مؤلف . مؤلف ومترجم درآغاز بمذهب تسنن بوده اند که بعداً متبصر ومتشیع گشته‌اند. جلد ۱ کتاب درمبحث امامت است. ومعروف است بغایت المرام فی معیار الامام وجلد ۲ درنماز است . ومعروف است به ترتیب الصلوة فی معیار الامام . کتاب مذیل است بحواشی از مترجم . چاپ سنگی لاهور خط نستعلیق ۱۳۴۳ وقفی حکیم امیرالدین مترجم کتاب درشهریور ۱۳۰۶ «۴۲۱»

۴۶۰ فلك النجاة ج ۳

اردو ـ مؤلف مولوی حکیم محمد امیرالدین ـ تعلیقات واضافات وتتمیم دوجلد پیش است وموسوم است به تشیید فلك النجات بتعلیق سلك النکات. تاریخ فراغت از تألیف این جلد ۲۵ رجب ۱۳۵۱ است. چاپ سنگی هندوستان خط نستعلیق سال ۱۳۵۴ وقفی مؤلف در شهریور ۱۳۱۶ «۴۲۲»

۴۶۱-۴۶۲ فوز الاصغر

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۲۱۲ خطی مؤلف ابوعلی احمد بن محمد بن یعقوب بن مسکویه رازی خازن متوفای ۴۲۱ یا ۴۲۰ مدفون دراصفهان درکوی خاجو (۱) مختصریست استدلالی دراثبات مبداء ومعاد ونبوت که درعنوان سه مسئله وهرمسئله درفصولی انجامیده واین را پیش از فوز الاکبر تألیف نموده. درنامهٔ داشوران مسطوراست که این کتاب زیاده بر ۳۰۰۰۰ بیت است. گمان میرود که کاتب فوز الاکبر را بفوز الاصغر اشتباه نموده وآن کتاب حاوی بر اینقدر از ابیات باشد ـ چاپ سربی مصر سال ۱۳۲۵ چاپخانهٔ سعادت وچاپ سربی بیروت سال ۱۳۱۹ قمری وقفی نائینی «۴۲۳» و «۴۲۴»

۴۶۳-۴۶۴-۴۶۵ فیض الباری او تهذیب منظومة السبزواری

عربی ـ سراینده معاصر سید هبة الدین شهرستانی. کتاب تهذیب ادبی منظومهٔ حاج ملاهادی سبزواری است از تبدیل برخی ابیات واضافه ابیاتی بربرخی ازمباحث بمنظور تتمیم فائده وتکمیل

---

(۱) کشف الظنون ج ۲

۴۷۸-۴۷۷ کتاب الابرار

عربی. مؤلف حاج شیخ الرئیس ابوالحسن میرزا بن محمد تقی میرزا حسام السلطنه بن فتحعلیشاه قاجار متخلص بحیرت - متولد ۱۲۶٤ درتبریز متوفای ۱۳۳۶ سخنرانی بلیغ وازفضلاء و ادباء دورهٔخود بوده(۱) کتاب‌ردبردو رساله حمامة البشری وسر الخلافه‌تألیف‌غلام احمد قادیانی است که بتکلفات منشیانه واسلوب مقامات حریری انشاء نموده - چاپ‌سنگی‌چاپخانهٔ جعفری‌بمبئی. خط نسخ. سال ۱۳۱۲ وقفی‌نائینی وقفی‌فهرستی «۵۸۵۸» و«۵۸۵۹»

کتاب الاعتماد فی شرح واجب الاعتقاد

عربی- شرحی است بررساله واجب الاعتقاد تألیفی علامهٔ حلی بروایت الذریعهٔ (ج۲ص ۲۳۰) شارح فاضل مقداداست. روضات الجنات (ص۶۶۷) شرح فاضل‌مقدادرا بنام مهج‌السداد فی شرح واجب الاعتقاد ضبط کرده لکن الذریعه این روایت را رد وحمل برسهوقلم نموده - این کتاب راضمن‌کلمات المحققین شمارهٔ ۵۰۰ ببینید.

۴۷۹ کتاب الایمان

عربی- مؤلف ابن تیمیه - کتاب دربیان حقیقت ایمان واسلام است. چاپ‌سربی چاپخانهٔ سعادت مصر. سال ۱۳۲۵ وقفی‌فهرستی «۴۳۷۵»

کتاب التعجب

عربی - مؤلف‌ابوالفتح محمد کراجکی کتاب‌دربیان‌اغلاط‌اهل‌سنت وجماعت است‌درمسئلهٔ امامت وبمانند متمم ومستدرك باب آخر کتاب اطراف الدلائل واوائل المسائل تألیفی شیخ مفید است این کتاب را ضمیمهٔ کنزالفوائد شمارهٔ ۵۰۸ ببینید.

۴۸۰ کشف الارتیاب فی اتباع محمدبن‌عبدالوهاب

عربی- مؤلف معاصر حاج سید محسن امین‌عاملی - کتابی‌است جامع ومفصل وبی‌مانند در تاریخ وشرح عقائد و ابطال معتقدات وهابیان. تاریخ فراغت ازتألیف اواخر رمضان ۱۳۴۶ در دیه شقراء است ودراواسط ربیع الاول ۱۳۴۷ درشهرستان دمشق ازتجدید نظر وپاکنویس آن فراغت یافته - عقود الدریه ضمیمهٔ کتاب‌است - چاپ‌سربی دمشق چاپخانهٔ ابن زیدون سال ۱۳۴۷ وقفی‌مؤلف درفروردین ۱۳۱۲ «۳۷۸۴»

کشف الحیل

درباب تاریخ ببینید.

(۱) دانشمندان آذربایجان ص۱۲۷ . تاریخ‌مجلس ص ۵۸

۴۷۴-۴۷۳-۴۷۲ قواعدالعقائد

عربی - مکررشماره ۹۲۳ خطی. مؤلف خواجه نصیرالدین طوسی. الزام النواصب و منهاج السالکین ضمیمهٔ این کتاب چاپ شده است - چاپ سنگی تهران. خط نسخ. سال ۱۳۰۳ دوجلد وقفی قائم مقام - وقفی فهرستی- «۴۳۳» و «۴۳۴» و «۴۳۵»

القول الوسیط فی جعل المؤلف والبسیط

عربی - مؤلف محمد حسن بن محمد ظهورسنبلی دهلوی اسرائیلی نسب حنفی مذهب رساله مرتب است بر۳ فصل وخاتمه: ۱ فی الجعل المؤلف والبسیط ۲ فی بیان تعلق الجعل مؤلف اوالبسیط بالذاتیات ۳ فی جعل لوازم الماهیة - خاتمه فی جعل الصفات الانتزاعیه. مؤلف رساله‌را بخواهش مولوی محمد حسین تألیف نموده. تاریخ ختم شوال ۱۲۹۶ درشهرستان بدایون. این کتاب‌را ضمن مجموعهٔ ستهٔ ضروریه شمارهٔ ۲۳ منطق چاپی ص ۲۶۰ به‌بینید.

۴۷۵ قهوه خانهٔ سورات

فارسی - مؤلف ژاك هنری برناردین دوسن پییر - متولد در ۱۹ ژانویه ۱۷۳۷ یا ۱۷۲۷ درهاور متوفای ۲۱ ژانویه ۱۸۱٤ در ارانی - نویسنده معروف فرانسوی. مترجم معاصر سید محمد علی جمال زاده. داستان کوچك فلسفی است دربیان خرافات معتقدات برخی ازملل و فرق ادیان - چاپ سربی چاپخانهٔ شرافت بمبئی سال ۱۳۴۴ خریداری آستان قدس در ۱۳۱۸ «۷۱۲۷»

(حرف ك)

۴۷۶ کامل السقیفهٔ بهائی

فارسی مکررشمارهٔ ۲۱۹ خطی. مؤلف عمادالدین حسن بن علی بن محمد بن علی بن حسن طبرسی - چاپ سنگی بمبئی. خط نستعلیق سال ۱۳۲۳ وقفی فهرستی «۴۳۶»

کبریت الاحمرفی بیان علوم الشیخ الاکبر

عربی - مؤلف ابومحمد عبدالوهاب بن احمد بن علی حنفی شعرانی متولد ۸۹۸ در قلقشنده پرورش یافته درساقیه ابو شعره متوفای در ۹۷۳ درقاهره (۱) از علماء متصوف است که درفسطاس میزیسته ونسبش به محمد بن حنفیه میرسد - این کتاب منتخب از کتاب انوار القدسیه اواست وآن کتاب ملخص فتوحات المکیه ابن‌عربی است. کتاب را درحاشیهٔ الیواقیت والجواهر شماره ۶۶۹ به‌بینید.

---

(۱) الاعلام ج ۲ ص ۶۰۹

۴۸۷-۴۸۸ کشف المراد

عربی ـ مکرر پیش چاپ سنگی بمبئی ـ خط‌نسخ سال ۱۳۱۱ وقفی فهرستی خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۴۴۳» و «۶۷۵۶»

۴۸۹ کشف النقاب عن عقائد ابن عبدالوهاب

عربی . مؤلف معاصر سید علینقی بن ابی‌الحسن بن ابراهیم بن محمد تقی بن حسین بن دلدارعلی‌نقوی نصرآبادی لکنهوی ـ متولد ۱۳۲۳ (۱) کتاب درابطال عقائدفرقهٔ وهابیان‌است. تاریخ فراغت ازتألیف سال ۱۳۴۵ درنجف چاپ ‌سربی‌نجف. چاپخانهٔ حیدریه . سال ۱۳۴۵ وقفی‌مؤلف درشهریور ۱۳۱۰ «۴۴۴»

۴۹۰ کفایة المؤمنین

فارسی ـ مؤلف وناشرنایب الولایه میرزا احمدبن‌حاج‌محمد کریم تبریزی مجموعه‌ایست. حاوی سه رساله : ۱ اوصاف المقربین درترجمه مجدالاشراف جلال‌الدین محمد شیرازی قطب فرقهٔ صوفیه ذهبیه تألیف نایب الولایه تاریخ فراغت ازتالیف سال ۱۳۳۸ ـ ۲ منظومهٔ خلاصة الحقائق شیخ نجیب الدین رضای تبریزی اصفهانی ۳ مکاتیب قطب‌محوی ـ چاپ‌سربی چاپخانهٔ احمدی شیراز سال ۱۳۳۷ و۱۳۳۸ وقفی‌فهرستی «۴۵۷»

۴۹۱ کفایةالموحدین فی‌عقائدالدین ج ۱

فارسی ـ مؤلف حاج سید اسمعیل بن احمد عقیلی علوی نوری متوفای ۱۳۱۷ قمری در نجف مدفون درصحن روضهٔ علوی ع ازشاگردان میرزا حبیب الله رشتی ومیرزا محمد حسن شیرازی است (۲) کتاب دورهٔ جامع علم کلام است که درسه‌جلد انجامیده : جلد ۱ درمباحث اثبات‌واجب. تاریخ ختم این‌جلد ۱۲۹۹است ۲ درمبحث امامت‌است که‌مفصل نکاشته ودر۱۳۰۱ از تألیف آن فارغ شده ۳ در مبحث معاداست و موسوم است بذخیرة المعاد. تاریخ ختم تألیف این‌جلد شب۲شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۳۰٤ است. چاپ‌سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۲۹۹ هجری‌قمری ـ وقفی‌فهرستی «۴۴۸»

۴۹۲-۴۹۳-۴۹۴-۴۹۵ کفایةالموحدین ج ۲

فارسی ـ مکرر پیش. چاپ سنگی تهران . خط نسخ. سال ۱۳۰۱ سه جلد وقفی میرزا عباس بسال ۱۳۰۷ ـ یکجلد (شماره ۴۹۳) وقفی‌فهرستی «۴۴۹» و« ۴۵۰ » و «۴۵۱» و «۴۵۲»

(۱) الذریعه ج۳ ص ۱۸۵

(۲) اعیان الشیعه ج۱۱ ص۲۰۳ مؤلف‌را ستوده واشتباها تاریخ فوتش را درغره شعبان ۱۳۲۱ و مدفنش را درصحن کاظمین ضبط کرده .

کتب چاپی

الکشف عن مناهج الادلة فی عقائد الملة

عربی. مؤلف ابن رشد اندلسی- کتاب در رد متکلمین وشرح تباین آراء فرق اسلامی دراصول عقائد وبیان گمراهی وبطلان رویهٔ فرق حشویه واشعریه ومعتزله وصوفیه ودوربودن آنان ازطریق شرع ودرک مقصود شارع واثبات تطابق وتوافق رویهٔ حکماء وارباب نظر است باشریعت. این کتاب ضمیمهٔ فصل المقال شمارهٔ ۴۴۴ است.

۴۸۱ کشف الغوایة عن کتاب الهدایه

عربی. مؤلف معاصر سید اسدالله خارقانی - کتاب رد برجزء ۳ کتاب الهدایة نشریه فرقه پروتستانت است. این جزء بخش مقدمه ودربیان مسائل کلیهٔ عقلیه راجع باصول ادیان واساس شرایع است که افراد درچاپ شده. چاپ سربی نجف چاپخانهٔ حبل المتین بسال ۱۳۲۹ وقفی نائینی «۴۳۸»

۴۸۲ کشف الفوائد فی شرح قواعد العقائد

عربی- شارح علامهٔ حلی- شرحی است بقال اقول بررسالهٔ قواعد العقائد خواجه نصیر طوسی که بخواهش فرزندش فخرالمحققین تألیف نموده- رساله‌های حقائق الایمان و اسرار الصلوة و کشف الریبه وتفسیر سورهٔ اعلی ضمیمهٔ این کتاب است - چاپ سنگی تهران . خط نسخ. سال ۱۳۰۵ وقفی فهرستی «۴۳۹»

۴۸۳ کشف الفوائد

عربی- مکرر پیش - دربن نسخه فقط حقایق الایمان ضمیمه است . چاپ سنگی تهران خط نسخ. سال ۱۳۰۵ - وقفی نائینی «۴۴۰»

۴۸۴ کشف الفوائد

عربی-مکرر پیش. رسائلی که درشمارهٔ ۴۸۲ ضمیمه بود دراین جلد نیز میباشد. چاپ سنگی تهران. خط نسخ . سال ۱۳۱۱ وقفی حسین آقا زوار وپسران. درفروردین ۱۳۱۹ «۴۴۱»

۴۸۵ کشف الفوائد

عربی . مکرر شمارهٔ ۴۸۲ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۷۵۵»

۴۸۶ کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد

عربی . مکرر شماره ۲۲۰ خطی. شارح علامهٔ حلی - چاپ سربی چاپخانهٔ عرفان صیدا سال ۱۳۵۳ وقفی محمود خوشنویسان درمهر ۱۳۱۶ «۴۴۲»

۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ کلید بهشت

فارسی- مؤلف قاضی سعید قمی (۱) درمرآت الحق (۲) (ص ۲۴) کتابی بدین نام به ملا رجبعلی تبریزی نسبت داده - سید خوانساری درروضات الجنات (ص ۶۴۸) بطوری که در خاطرش بوده کتابی بدین نام در اصول دین از مؤلفات فاضل هندی یاد نموده . لیکن باممکن بودن تعدد کتاب هائی که بدین نام ودرین موضوع تألیف شده چیزی که نسبت کتاب را بقاضی نزدیک میدارد نسخه خطی این کتاب است که دردورهٔ زندگانی قاضی نوشته شده وکاتب درآخر نسخه این عبارترا آورده : « تمت فی تاریخ شهر ذیحجة الحرام سنه ۱۰۸۵ کلید بهشت من مصنفات جالینوس الزمان میرزامحمد سعیداء سلمه الله تم عن الافات » کتاب درشناسائی آغاز وانجام است ومبوب بردوبخش است: ۱ درمقدمات ۲ درمسائل ضروریه مبدء ومعاد- نسخه مصدراست بمقدمهٔ ازفاضل معاصر سید محمد مشکوة بیرجندی- چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مجلس سال ۱۳۱۵ خورشیدی دو جلد بوسیلهٔ سید محمد مشکوة در فروردین ۱۳۱۶ بکتابخانهٔ آستانقدس تقدیم گردیده است ویکجلد وقفی آقای فتح الله پاکروان بسال ۱۳۱۶ « ۴۶۰ » و« ۴۶۱ » و « ۴۶۲ »

۵۰۸ کنز الفوائد

عربی- مکرر شمارهٔ ۲۲۶ خطی- مؤلف ابوالفتح محمدبن علی بن عثمان کراجکی- متوفای ۴۴۹ (۳) شاگرد شیخ مفید وشریف مرتضی است وهم روایت میکند ازسلار دیلمی و محمد بن شاذان قمی و ابوالرجاء بلدی وابو عبدالله حسین بن عبدالله بن علی واسطی ودیگر ازمشایخ شیعه وهم ازاهل سنت- کتاب مجموعه‌ایست نفیس شامل علوم وفنون چندی از غررمسائل کلامی و رد و ایراد برملل ونحل وآراء فرق مختلفه واخلاق واصول فقه وغیره‌است و درآن چند رسالهٔ از تألیفاتش را هم درج نموده : ۱ القول المتین عن وجوب مسح الرجلین ۲ البیان عن جمل اعتقاد اهل الایمان ۳ الاعلام بحقیقة اسلام امیر المؤمنین۴ ٤ رسالهٔ در وجوب امام ٥ تذکره باصول فقه ٦ البرهان علی طول عمر صاحب الزمان . کتاب از نسخهٔ فاضل ایروانی (۴) و نسخهٔ ثقة الاسلام تبریزی چاپ شده‌است . نسخهٔ فاضل ایروانی ازنسخهٔ فاضل هندی صاحب کشف اللثام رونویس شده‌بوده . کتاب التعجب من اغلاط العامه ضمیمهٔ این کتاب است چاپ سربی تبریز. خط نسخ سال ۱۳۲۲ وقفی فهرستی (۵۸۶۰)

---

(۱) روضات الجنات ص ۳۰۲ (۲) شمارهٔ ۵۹۶ عمومی اخلاق خطی .

(۳) روضات الجنات . مستدرک الوسائل (۴) آخوند ملا محمد متوفای شب چهارشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۳۰۶ درنجف مدفون درمدرسه ایروانی شاگرد صاحب جواهر وشیخ انصاری . (احسن الودیعه)

کتب چاپی

۴۹۶-۴۹۷-۴۹۸-۴۹۹ کفایة الموحدین ج ۳

فارسی - مکرر پیش. چاپ سنگی تهران خط نسخ ۱۳۰۴ سه جلد وقفی میرزا عباس بسال ۱۳۰۷ - یکجلد (شماره ۴۹۷) وقفی فهرستی (۴۵۳) و(۴۵۴) و (۴۵۵) و (۴۵۶)

۵۰۰-۵۰۱ کلمات المحققین

عربی و فارسی - مجموعه ایست شامل ۲۱ رساله ومقاله که جامع ناشرانرا بدین نام موسوم داشته: ۱ رساله سعدیه علامة حلی ۲ کتاب الاعتماد فی شرح واجب الاعتقاد ۳ رساله فخریه ۴ میرانیه ۵ رساله حریریه ۶ صیغ العقود ۷ رساله درجبر واختیار ۸ رساله درجبر و قدر ۹ رساله خلق اعمال دوانی ۱۰ شرح حدیث حقیقت ۱۱ رساله خلق اعمال میر داماد ۱۲ رساله جبر واختیار فیض کاشانی ۱۳ رساله وجودیه میرسیدشریف گرگانی ۱۴ رساله سرالصلوة ۱۵ - رسالة اعیان ثابته ابن‌عربی ۱۶ مقاله درتحدید کر ۱۷ مقاله درمفهوم وجود ازمیرداماد ۱۸ رساله در ذبیحه اهل کتاب ۱۹ مقاله درغیبت امام ازشریف مرتضی ۲۰ مقاله دربیان احکام اهل آخرت هم ازو ۲۱ مقاله درعصمت نیز ازاو چاپ سنگی تهران - خط نسخ - سال ۱۳۱۵ - واقف شناخته نشد - وقفی فهرستی «۴۷۰» و «۷۶۰۱»

۵۰۲ کلمات مکنونه

عربی وفارسی. مکرر شمارهٔ ۹۴۶ خطی. مؤلف فیض کاشانی - چاپ سنگی بمبئی - خط نسخ سال ۱۲۹۶ وقفی فهرستی « ۵۸ : »

۵۰۳ کلمة التوحید لرفع الترديد

فارسی - مؤلف معاصر سید محمد بن علی حسینی معروف بمشکوة بیرجندی استاددانشگاه تهران. رساله درتوحید است. تاریخ تألیف ۱۳۴۲ درمدرسه محمودیهٔ تهران. مشکوة الاسرار ضمیمهٔ این رساله است. چاپ سنگی تهران چاپخانهٔ حاج عبدالرحیم. خط نستعلیق سال ۱۳۴۴ خریداری آستانقدس درتیر ۱۳۱۰ « ۴۵۹ »

۵۰۴ الکلیات الخمس

عربی - کتاب شامل ۵ مسئلهٔ فلسفی است: جزء لایتجزی - عقل - نفس کلی - انسان - هیولی. ناشر کتاب: عبدالحمید رمزی قبطان ابن مسائل را از کتاب کشف اللبس عن حقیقة النفس تألیفی ابن صلاح حلبی(۱) التقاط ومرتب وبدین نام معنون وموسوم نموده - چاپ سربی. چاپخانهٔ نجاح بغداد. سال ۱۳۵۷ وقفی سید هبة الدین شهرستانی در مهر ۱۳۱۸ «۶۷۵۷»

(۱) صلاح الدین بن زین الدین احمد که در ۹۷۷ دردمشق میزیسته.

وقفی نعمت الله وزیری درتیر ۱۳۱۱ وقفی فهرستی «۴۶۵» و«۴۶۶»

(حرف ل)

۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ لباب الاشارات

عربی ـ مؤلف امام فخر رازی (۱) کتاب خلاصهٔ مقصود ومختصر کتاب الاشارات والتنبیهات شیخ الرئیس است که بعبارتی روان وروشن بدرخواست بزرگی تلخیص وتألیف نموده . تاریخ ختم تألیف جمادی الاول ۵۹۷ نسخه چاپ شده است ازنسخهٔ خطی که در۶۲۳ نوشته شده بوده (۲) چاپ‌سربی چاپخانهٔ سعادت مصر. سال۱۳۲۶ وقفی قائم مقام ـ وقفی‌فهرستی ـ وقفی‌نائینی«۴۶۷» «۴۶۸» و «۴۶۹»

۵۲۲ لسان الحق

عربی ـ مؤلف سیدمهدی قزوینی کاظمینی ـ کتاب رد است بر کتاب‌البراهین العقلیه والطمیه فی‌صحة الدیانة المسیحیة تألیفی قائم مقام‌ترتن. ترجمه: حبیب سعید تاریخ ختم تألیف ۳ رمضان ۱۳۴۴ دربصره ـ چاپ‌سربی چاپخانهٔ دارالسلام بغداد ـ سال ۱۳۴۵ وقفی‌مؤلف در خرداد ۱۳۱۱ « ۴۷۱ »

۵۲۳ لسان الصدق

عربی ـ مؤلف شیخ علی بن‌عبدالله بن علی بحرینی ـ کتاب ردیست متین بر کتاب میزان الحق وابطال گفتار مسیحیون. تاریخ‌ختم‌تألیف‌جمعه ۲۰ ذیقعده، ۱۳۰۹ ـ چاپ‌سنگی‌بمبئی ـ خط‌نسخ سال ۱۳۰۷ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۷۵۹»

۵۲۴ تا ۵۴۹ لسان المسلمین

فارسی ـ مؤلف معاصر شیخ عبدالحسین شرع الاسلام ـ رساله در استدلال بآیات توراة وانجیل‌های رائجه است ـ برمسخافت وتحریف وبطلان آنها ـ چاپ‌سربی‌چاپخانهٔ اتحاد اصفهان سال ۱۳۴۹ چاپ سوم ـ وقفی سید صدرالدین درمرداد ۱۳۱۰ ازشمارهٔ ۴۷۲ تاشماره ۴۹۷ (۲۶ شماره) مؤلف وچاپ وواقف برابر همین‌شماره است.

لطایف غیاثی

بنگرید بشماره ۱۲۹ اسرارالتنزیل.

(۱) کشف‌الظنون ج ۱ (۲) ۱۷سال پس از فوت مؤلف

۵۰۹ کنوز الالهام فی حقیقة الاسلام

فارسی ـ مؤلف علویخان امام الحکماء که درتاریخ چاپ زنده بوده. رساله بخش یکم از این تألیف وموسوم بمیزان است وبخش دوم را به تبیان نامیده است. این بخش مختصری است دراصول دین درضمن ۵ فصل ومینماید که منظور مؤلف توحید وتألیف بین شیعه وسنی بوده و از اینرو امامت را عنوان نکرده وآنرا مندرج درنبوت نموده وازشئون آن قرارداده وتخالف فریقین را شایستهٔ ذکر ندانسته. چاپ سنگی حیدرآباد دکن ـ خط نستعلیق سال ۱۳۱۶ وقفی نائینی «۴۶۳».

(حرف گ)

۵۱۰-۵۱۱-۵۱۲-۵۱۳-۵۱۴ گفتار خوش یارقلی ج ۱ و ۲

فارسی. مؤلف معاصر شیخ محمد بن شیخ اسمعیل محلاتی نجفی متوفای پس از ۱۳۲۵ هجری قمری. کتاب در رد بهائیان وشامل مطالب وانتقادات اخلاقی واجتماعی وسیاسی است که بصورت داستان درآورده. چاپ سربی مشهد چاپخانهٔ خراسان. بسال ۱۳۴۳ـ وقفی نائینی ـ وقفی داود میرزا افشار نادری در ۱۳۱۱ـ وقفی فهرستی ـ دو جلد وقفی حاج میرزا احمد آقازادهٔ خراسانی در آذر ۱۳۰۵ ـ «۴۵۰۰» و «۴۵۰۱» و «۴۵۰۲» و «۴۵۰۳» و «۴۵۰۴».

۵۱۵ گفتار روح پرور

فارسی. مختصر کتاب مفاوضات عبدالبهاء عباس افندی است که م. رضای هزار شیرازی تلخیص نموده ومؤلف را صریحاً نام نبرده وبطور ابهام بجملهٔ: یکی از بزرگان روحانی عالم. یاد کرده. چاپ سربی شیراز سال ۱۳۰۵ خورشیدی. وقفی ابراهیم دولتشاهی درمهر ۱۳۱۸ «۶۷۵۸».

۵۱۶ گلدستهٔ چمن آئین زرتشت

فارسی. مؤلف هیربد شهریارجی دادابهائی بهروچارا ـ سخنران انجمن زردشتیها در هندوستان در ۱۸۹۳ م ـ مترجم: ـ ماسترخدا بخش بهرام خداداد رئیس نرسوآبادی یزدی ـ رساله در بیان عقیده وشریعت کیش زردشتی است که بزبان انکلیسی تألیف و نشر شده ـ تاریخ فراغت از ترجمه ۱۵ خرداد ماه قدیم ۱۲۶۵ یزدگردی چاپ سنگی. چاپخانهٔ ناصری بمبئی ـ خط نستعلیق سال ۱۲۶۷ یزدگردی وقفی نائینی «۴۶۴».

۵۱۷-۵۱۸ گوهر مراد

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۹۶۰ خطی. مؤلف ملاعبدالرزاق لاهیجانی. چاپ سنگی خط نسخ ـ

مختصریست بسیط در اوصاف حق تعالی و انبیاء و ائمه ... این مجموعه را درباب جنگ و مجامع چاپی بشمارهٔ ۶۰۸۸ عمومی به بینید

۵۵۵-۵۵۶-۵۵۷ مجلی مرآت المنجی

عربی . عکس بشمارهٔ ۹۸۲ خطی . مؤلف ابن ابی جمهور احسائی . چاپ سنگی تهران - خط نسخ - سال ۱۳۲۹ . وقفی قائم مقام - وقفی نائینی وقفی فهرستی «۵۰۴» و «۵۰۵» و «۵۰۶»

۵۵۸ مجمع السعادات

فارسی . مؤلف حاج ملا سلطانعلی گنابادی - کتابی است جامع در اصول عقائد و فرائض و سنن . بخش اصول عقائد آنرا به ترتیب اصول کافی مرتب نموده و در آن برخی از احادیث ... فرائض و سنن را به ترتیب ... کتاب ... و ۱۲ باب و خاتمه تبویب شده - چاپ سنگی تهران . خط نسخ سال ۱۳۱۷ وقفی فهرستی «۵۸۶۱»

۵۵۹-۵۶۰ مجموعة الرسائل

عربی . مجموعه ایست محتوی بر رساله هائی از سید کاظم رشتی در رشته های مختلف و شامل عقائد علمی و تاویلات او است - چاپ سنگی تبریز خط نسخ سال ۱۲۷۷ وقفی نائینی - وقفی حاج میرزا حسین یزدی «۵۰۷» «۵۰۸»

۵۶۱-۵۶۲ مجموعة الرسائل

عربی . مجموعه ایست شامل ۲۳ رساله در حکمت و عرفان و اخلاق که ناشر آن شیخ محیی الدین صبری کردی کانیمشکانی بدین نام معنون نموده و نشر داده - نام رسائل بشرح زیر است :
۱ مختصر کتاب المؤمل للرد الی الامر الاول تألیف ابوشامه شافعی ۲ عقیدهٔ ابن تومرت ۳ - الادب فی الدین غزالی ۴ رساله ایها الولد غزالی ۵ تهذیب الاخلاق ابن عربی ۶ علم الاخلاق ابن سینا ۷ رسالة العهد از شیخ الرئیس ابن سینا ۸ و ۹ و ۱۰ رساله های قوی الانسانیه و اقسام العلوم العقلیه و سر القدر از ابن سینا ۱۱ رسالهٔ مبدء و معاد ابن سینا (۱) ۱۲ الجوهر النفیس ابن سینا ۱۳ اصول المنطقیه میر سید شریف ۱۴ رسالهٔ وحدة وجود شیخ بهائی ۱۵ مسائل الخمسون امام فخر رازی ۱۶ رسالة البلبکیه ابن تیمیه ۱۷ منطق الفهوانی ۱۸ علوم الحقائق جحوی ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ کیمیاء السعاده و قواعد العشرة و رسالة الطیر از غزالی ۲۲ عقیده مرجانی ۲۳ تاج الرسائل ... چاپ مصر چاپخانهٔ کردستان العلمیه بسال ۱۳۲۸ وقفی نائینی - وقفی فهرستی «۶۰۴۷» ...

(۱) مکرر شماره ۷۰۵ خطی .

۵۵۰-۵۵۱ لطیفهٔ غیبیه

فارسی - مکرر شمارهٔ ۱۰۶۳ خطی - مؤلف محمد دارابی - چاپ سنگی چاپخانهٔ عامیهٔ تهران خط نستعلیق سال ۱۳۰۴ چاپ یکم وقفی قائم مقام - وقفی نائینی «۴۹۹» و «۵۰۰»
۴۱۲ - ۰۷۲ - ۱۷۲

(حرف م)

۵۵۲ مابعدالطبیعه

عربی - مؤلف ابن رشد اندلسی - کتاب دربیان خلاصهٔ آراء موضوعهٔ ارسطواست در علم مابعدالطبیعه که مرتب شده بر پنج مقاله و مقالهٔ پنجم چاپ نشده . از کتاب برمی آید که همان تألیفی است که در عیون الانباء (ج ۲ ص۷۵) بنام تلخیص مابعدالطبیعه لارسطوطالیس یاد شده درتاریخ آداب‌اللغة (ج۳ ص۱۰۴) برای مؤلف کتابی بنام تلخیص کتب الارسطو الاربعه ذکر شده. درچاپ باین جمله: «کتاب ما بعد الطبیعة وهو القسم الرابع من تلخیص مقالات ارسطو» تعریف شده و تشخیص یافته . چاپ سربی چاپخانهٔ ادبیهٔ مصر چاپ یکم - وقفی فهرستی «۵۰۱»

۵۵۳-۵۵۴ مبداء ومعاد

عربی مکرر شماره ۹۷۷ خطی . مؤلف ملا صدرا - نسخه محلی است بخواشی حاج ملاهادی. رسالة القدسیه ورسالهٔ حشریه ومظاهر الالهیه واجوبة المسائل ونیز اجوبة المسائل وتهذیب الاخلاق ورسالهٔ التحصین فی صفات العارفین وترتیب النشادات درحاشیهٔ کتاب تدوین شده است - چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۳۱۴ وقفی نائینی - وقفی فهرستی «۲۰۵» و «۵۰۳»

۱۴۶ = ۹۲ متون

عربی . شش متن مختصریست که در مجموعهٔ موسوم بمجموعة المتون بچاپ رسیده: متن ۱ عقائد سنوسی تألیف عریف ابوعبدالله محمد بن یوسف حسنی سنوسی متوفای ۸۹۵ یا ۸۹۲ (۱) مختصری است در توحید ونبوت و دارای شروحی است و بزبانهای اروپائی هم ترجمه شده معروف است بام البراهین و ختم نموده رساله‌را بشرح شهادتین. ۲ جوهرة التوحید - منظومه ایست در کلام از شیخ ابراهیم لقانی مالکی متوفای ۱۰۴۱ (۲) ۳ بدأ لا مالی منظومه ایست که سرایندهٔ آن شناخته نشد ۴ خریدة البهیة منظومه ایست در عقائد از احمد دردیر ۵ عقائد شیبانی - قصیده ایست الفیه دراصول عقائد از ابوعبدالله محمد شیبانی شافعی (۳) ۶- عقائد باجوری - مؤلف ابراهیم باجوری

(۱) کشف الظنون ج ۱ ص ۱۵۱ (۲) کشف الظنون ج ۱ (۳) کشف الظنون ج ۲ ص ۱۱۷

مرآة الاخرة

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی ـ رساله ایست تحقیقی درموضوع بهشت ودوزخ که در ٤ باب انجامیده ـ رساله ضمیمهٔ علم‌الیقین شماره ٤١٨ است.

٥٦٨ مرآت‌العارفین فی رفع شبهات المبطلین

فارسی ـ مؤلف شیخ احمد شاهرودی ـ کتابیست استدلالی در اثبات نبوت عامه وخاصه تاریخ ختم تألیف ١٣٣٩ درمشهد ـ کتاب تنبیه الغافلین و ایقاظ النائمین ضمیمهٔ کتاب است . چاپ‌سنگی ـ خط‌نستعلیق تهران چاپخانهٔ حقیقت سال ١٣٤٣ وقفی نائینی «٥١٣»

٥٦٩ ـ ٥٧٠ مرآت المحققین

فارسی . مکررشمارهٔ ٩٨٨ خطی. مؤلف شیخ محمود شبستری ـ اوصاف الاشراف ضمیمهٔ این کتاب است ـ چاپ سنگی نسخ . سال ١٣٠٠ وقفی قائم مقام ـ وقفی فهرستی ـ «٥١٥» و «٥١٦»

٥٧١ المراجعات

عربی ـ مؤلف سیدعبدالحسین شرف الدین عاملی(١) کتاب‌مناظرات واحتجاجات کتبی‌است درباب امامت که‌درمصرمیان مؤلف ویکی ازاعلام اهل‌سنت درسال ١٣٢٩ روی داده ودر آن حفظ ادب ورعایت نزاکت و نزاهت شده . اسلوب نگارش مطالب آن بطور پرسش وپاسخ ودر عنوان «مراجعه» صورت گرفته . چاپ‌عربی چاپخانهٔ عرفان صیدا . سال ١٣٥٥ وقفی‌مؤلف درفروردین١٣١٦ «٥١٧»

---

(١) ذکر شرحش درص ٢٧٥ بطور اجمال گذشت. دراین‌تاریخ که‌ترجمهٔ این کتاب موسوم به«مناظرات» بکتابخانه رسیده خلاصه ترجمه اش ازمقدمهٔ آن‌کتاب نقل‌میشود . شرف الدین‌سیدعبدالحسین بن‌سید یوسف متولد در ١٢٩٠ هـ . ق درشهرستان‌کاظمین ازخاندان اصیل معروف است. درنجبات عالیه نزد صاحب کفایة الاصول وسیدکاظم طباطبائی یزدی وشیخ‌محمد طه‌نجف وشریعت‌اصفهانی‌وشیخ‌حسن کربلائی ودرقاهره نزد شیخ سلیم بشری رئیس جامع ازهر وشیخ محمد بن عبدالحی کتانی ادریسی ودیگران تحصیل وتلمذ کرده. پس ازتکمیل مقیم جبل عامل گشته وقیام‌بوظائف دینی واجتماعی‌مینمود. بعدازجنگ جهانگیر اول‌که سوریا تحت‌حکومت فرانسه درآمدبهمراهی‌ملیون بادولت استعماری‌اومبارزه میکرد و بفلسطین تبعید میشود از آنجا بمصرمیرود وبحسن اقدام وسائل بازگشت ملیون و احرار تبعید شده‌فراهم می‌نماید ومعلوم‌سوی برای نهضت کنندگان ضد فرانسه‌را صادرمی‌کند و اکنون درسوریه ببوظیفه تالیف وتدریس وارشاد قائم است .

کتب چاپی

۵۶۳ مجموعهٔ فلسفهٔ ابونصر فارابی

عربی . نسخه شامل ۸ رساله ومقاله از آثار ابونصر فارابی است که ناشر آن محمد امین الخانجی جمع آوری نموده وبدین نام نامیده ومصدر نموده آنرا بترجمهٔ فارابی وافلاطون وارسطو ـ شرح بیشتر این رسائل درباب خطی وچاپی بعنوان رسائل ومقالات وبنام مخصوص آنها یاد شده ـ نام رسائل بشرح زیراست : ۱ رسالهٔ جمع بین رأیین ۲ الابانة عن غرض ارسطوطالیس فیما بعد الطبیعه ۳ رسالهٔ عقلیه ۴ ـ فیما ینبغی ان یقدم قبل تعلم الفلسفه ۵ عیون المسائل ۶ النکت فیما یصح و ما لایصح من احکام النجوم ۷ مسائل متفرقه باجواب آنها ۸ فصوص الکلم ـ چاپ سربی چاپخانهٔ سعادت مصر سال ۱۳۲۵ وقفی نائینی «۵۱۰»

۵۶۴ محصل افکار المتقدمین من الحکماء والمتکلمین

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۲۴۴ خطی . مؤلف امام فخر رازی ـ کتاب درباب علم کلام است ودرعنوان ۴ رکن صورت گرفته . تعلیقه برین کتاب را بنام تلخیص (یانقد) المحصل به بیند . کتاب تلخیص (یانقد) المحصل وکتاب معالم اصول الدین درحاشیه و زیر صفحات کتاب تدوین شده . چاپ سربی چاپخانهٔ حسینیه مصر ـ سال ۱۳۲۳ وقفی فهرستی « ۵۱۱ »

۵۶۵ مدافعه برمقابلهٔ خصم

فارسی . مؤلف شیخ عبدالسلام آخوند زاده سالیانی شیخ الاسلام قفقاز در ۱۳۱۴ ق ـ ه این رساله درتأیید رسالهٔ رد برایقان (۱) وأبطال رد واظهار تمویهاتیست که یکنفر بهائی برود آن رساله نگاشته است ـ چاپ سنگی تفلیس بخط نستعلیق ـ سال ۱۳۱۴ ـ وقفی فهرستی «۵۱۲»

۵۶۶ مدرسهٔ سیار

فارسی ـ مترجم معاصر علامهٔ وحیدی کرمانشاهی ـ کتاب ترجمهٔ بخش یکم کتاب : الرحلة المدرسیه والمدرسة السیارة تألیفی شیخ محمد الجواد بلاغی نجفی است که در رد نصاری است وبطور پاسخ وپرسش تحریر یافته ـ چاپ سربی چاپخانهٔ حیدریه نجف سال ۱۳۴۶ وقفی ابراهیم دولتشاهی درمهر ۱۳۱۸ « ۹۷۶۰ »

۵۶۷ مدینة الاسلام روح التمدن

فارسی ـ مؤلف شیخ احمد شاهرودی ـ کتاب دربیان نظم وسیاست وتمدن و جامعیت و اصلحیت دین اسلام است که در ۳ مقاله انجامیده ـ تاریخ ختم تألیف ۱۱ ذیقعده ۱۳۴۹ درسامراء ـ چاپ سربی چاپخانهٔ علوی نجف سال ۱۳۴۶ تقدیمی شیخ عبدالله درشهریور ۱۳۱۴ «۵۱۳»

---

(۱) تألیف مؤلف این رساله

این نسخه را در ماه رمضان ۱۲۹۷ وقف عمومی نموده و در پشت برگ اول صورت اجازه صاحب جواهر و شیخ انصاری بمؤلف چاپ شده . چاپ سنگی خط نستعلیق ـ وقفی حاج سید محمد شوشتری ۲۰۰ صفحه

۵۷۶ ـ ۵۷۷ مشکوة المسلمین

فی اثبات نبوة خاتم النبیین صلعم

عربی . مؤلف حاج ملا اسمعیل بن محمد جواد قراباغی نجفی ـ رساله ایست در اثبات نبوت ـ تاریخ ختم تألیف ذیحجه ۱۲۹۵ در نجف ـ رسالهٔ ارشاد الکافرین ضمیمهٔ این کتاب است چاپ سربی تهران ـ سال ۱۳۲۰ وقفی وزیر وظائف در اسفند ۱۳۰۹ وقفی فهرستی ـ برگ اول از شمارهٔ دوم افتاده است «۵۲۲» و « ۱۰۹ »

۵۷۸ مشهد الکائنات فی الخالق والمخلوقات

عربی ـ مؤلف میخائیل بن یوحنا بن عبدالله غبرئیل شبانی مارونی لبنانی که در تاریخ چاپ کتاب مدرس خطابه در مدرسهٔ لبنان بوده . کتاب در اثبات مبدأ بدلائل فلکی واز راه علوم طبیعی وبیان سیر تکاملی انسان ونیازمندی بشر بشریعت ولزوم وفوائد دین ومختصری درمعاد است که بمشرب مسیحی نگاشته ـ چاپ سربی لبنان سال ۱۸۹۷ م وقفی قائم مقام «۵۲۳»

۵۷۹ مصابیح الانوار ومفاتیح الاسرار

فارسی . مؤلف نظام العلماء حاج میرزا محمد رفیع بن میرزا علی اصغر مستوفی بن محمد رفیع بن میرزا ابیطالب وزیر بن میرزا محمد سلیم نایب الصداره حسنی حسینی طباطبائی تبریزی متوفای ۱۳۲۷ در تبریز (۱) از افاضل دورهٔ خود بوده . کتاب در اثبات مبدأ ومعاد وحاوی لطائف ونکات وتحقیقات است ومرتب است بر یکمقدمه و سه باب و خاتمه . تاریخ ختم تألیف دههٔ اول شعبان ۱۳۰۲ چاپ سنگی تبریز خط نسخ بخط میرزا محمد علی خوشنویس . سال چاپ ۱۳۰۴ وقفی نائینی «۵۲۴»

۵۸۰ ـ ۵۸۱ ـ ۵۸۲ ـ ۵۸۳

مصباح الانس بین المعقول والمشهود فی شرح مفتاح غیب الجمع والوجود

عربی ـ شارح شمس الدین محمد بن حمزهٔ فناری حنفی متولد ۷۵۱ متوفای ۸۳۴ مدفون

(۱) دانشمندان آذربایجان

۵۷۲ شرح مرصاد العباد

فارسی ـ مکرر شماره ۹۹۲ خطی مؤلف ابن دایة رازی ـ چاپ سنگی تهران چاپخانه مجلس. سال ۱۳۱۲ خورشیدی. وقفی سید حسین در مهر ۱۳۱۲ ۱۸۵

۵۷۳ ... مرصاد العباد ۸۲۵

فارسی ـ مکرر پیش از رسالهٔ آغاز وانجام ضمیمهٔ این کتاب است ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ ـ سال ۱۳۱۴ وقفی فهرستی « ۵۲۹ »

المسائل الاسكندرانيه فى الرد على الاتحادية والحلولية

به بینید بغیة المرتاد شمارهٔ ۱۷۸ را ۷۰ ـ ۶۲

المسائل الخمسون

عربی ـ مؤلف امام فخر رازی. رساله ایست دراصول علم کلام که درعنوان ۵۰ مسئله مرتب شده . در کشف الظنون بنام الخمسين فى اصول الدين ضبط شده ـ رساله را در شمارهٔ ۶۱ مجموعة الرسائل ص ۲۳۰ به بینید. ۲۷

۵۷۴ مشاعر

عربی ـ مکرر شماره ۹۹۶ خطی. مؤلف ملا صدرا. کتاب دارای حواشی از ملا علی نوری وملا اسمعیل اصفهانی ومیرزا احمد اردکانی شیرازی است . رساله در اثبات حدوث عالم وحکمت عرشیه و شرح عرشیه در حاشیهٔ کتاب تدوین شده . چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۳۱۵ وقفی فهرستی « ۵۲۰ »

مشكوة الاسرار فى حل عقد الاسرار

عربی ـ مؤلف معاصر سید محمد مشکوة بیرجندی. تعلیقه ایست بر فصل سوم از منهج دوم از جلد اول اسفار : « فصل فى ان واجب الوجود انيته ماهيته » این کتاب ضمیمهٔ کلمة التوحيد شماره ۳۰ است .

۵۷۵ مشكوة العباد فى سفينة النجاة يوم المعاد

فارسی ـ مؤلف سید صبغة الله بن جعفر موسوی ـ مختصریست دراصول عقائد که درعنوان پنج اصل ترتیب یافته ـ ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسید ، کتاب وقفی مؤلف است وبخط دستی خودش.

۵۸۵ معارج القدس

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۰۱۰ خطی. منسوب بابوحامد غزالی. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ سعادت سال ۱۳۴۶ چاپ اول وقفی نائینی «۵۳۰»

معارف السلمانی بمراتب الخلفاء الرحمانی

به ببینید شمارهٔ ۳۲۴ را.

۵۸۶ المعارف العالیه او علم الدین للمدارس الراقیه

عربی. مؤلف سید هبة‌الدین شهرستانی. کتاب یکرشته ازسخنرانی های فلسفی واجتماعی است دراطراف لزوم واهمیت دین وبرتری ومزیت دین اسلام که بدستور وزارت فرهنگ کشور عراق برای دبیران وآموزکاران درتابستان ۱۳۵۴ ایراد نموده اند. چاپ سربی بغداد چاپخانهٔ کرخ بسال ۱۳۵۴ وقفی مؤلف درمهر ۱۳۱۸ «۶۷۶۱»

۵۸۷-۵۸۸ معارف العوارف

فارسی. مجموعه ایست شامل رسائل زیر که ناشرمجموعه آنهارا بدین نام نامیده: ۱ و ۲ حق‌الیقین ومرآت‌المحققین ازشیخ شبستری ۳ رسالهٔ نور وحدت ۴ کنزالرموز ازمیرحسین بن میرعالم بن حسین متخلص بحسینی هروی ۵ رسالهٔ اصول وفروع نور علیشاه ۶ اسرارالقلوب فی بیان آثارالغیوب(عربی) ۷ کنزالاسرار نوریه در اوراد موظفه ۸ ترجیع‌بند از ناصرخسرو قبادیانی وشیخ عراقی وشاه نعمت الله وخواجه حوراء وهاتف وغزلی ازشاه نعمت الله ومناجات‌ازشیخ بهائی چاپ‌سنکی تهران خط‌نسخ‌سال ۱۲۸۳ وقفی‌نائینی ـ وقفی‌فهرستی «۵۳۱» و «۵۳۲»

۵۸۹ المعارف المحمدیه ج ۱

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۸ چاپی. مؤلف معاصر شیخ محمد بن حاج‌شیخ مهدی خالصی. کتابی است استدلالی دراصول‌عقائد که بسبکی روان وروشن تحریر شده. چاپ‌سربی مصر چاپخانهٔ رحمانیه بسال ۱۳۴۱ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ خورشیدی «۵۳۳»

معالم اصول الدین

عربی ـ مؤلف امام فخر رازی. کتاب مجموعه ایست شامل علوم اصول‌الدین و اصول فقه وفقه و اصول معتبره درخلافیات واصول آداب‌مناظره. لیکن چاپ شده از آن‌تنها بخش اصول دین است. رساله را درحاشیه کتاب محصل افکارالمتقدمین شماره ۵۶۴ به‌ببینید.

۵۹۰-۵۹۱ معراج نامه

فارسی ـ مکرر شماره ۱۰۱۳ خطی. مصنف‌شیخ‌الرئیس ـ نسخه مصدراست بمقدمهٔ از آقای

نزد جامع شریف بروسه در اناطولی نزد علاء الدین اسود وجمال‌الدین آقسرائی و درمصرخدمت شیخ اکمل‌الدین استفاده وتلمذ نموده و از اعلام دوره خود بشمار است (۱) کتاب شرح است بر رسالهٔ مفتاح‌غیب‌جمع لوجود تألیفی صدرالدین قونوی (۲) ودارای حواشی است از میرزاهاشم بن حسن اشکوری (۳) چاپ سنگی تهران. خط‌نسخ سال ۱۳۲۳ دوشماره وقفی قائم مقام ـ وقفی شیخ احمد شیرازی بسال ۱۳۳۵ وقفی فهرستی ـ «۵۲۵» «۵۲۶» «۵۲۷» «۵۲۸»

۵۸۴ مصباح انظلام فی هدایة الانام

فارسی ـ مؤلف معاصر شیخ محمدرضا طبسی. مختصریست در رد گفتار مسیحیون وابطال توراة وانجیل رائج که در عنوان ۴۰ درس انجامیده. تاریخ ختم تألیف ربیع الاول ۱۳۴۶ در شهرستان قم درمدرسهٔ فیضیه . چاپ سنگی خط نسخ تهران چاپخانهٔ نهضت شرق بسال ۱۳۴۶ وقفی میرزا محمد عسکری در اردیبهشت ۱۳۱۳ «۵۲۹»

المضنون الصغیر

عربی. تألیف ابوحامد غزالی. پاسخ از ۱۹ پرسش است راجع بروح ویک پرسش از لوح وقلم وموسوم است باجوبة‌الغزالیه فی‌المسائل‌الاخرویه ـ رساله را درحاشیهٔ کتاب انسان الکامل شمارهٔ ۱۵۳ به بینید .

المضنون الکبیر

عربی ـ مؤلف ابوحامد غزالی. رساله مرتب است بر ٤ رکن: ۱ درشناختن ربوبیات ۲ در شناختن فرشته ۳ درحقائق معجزات ۴ درشناختن چیزهائیکه پس از مرگ است. برخی نسبت رساله را بغزالی منکرند (۴) رساله‌را درحاشیه کتاب انسان‌الکامل شمارهٔ ۱۵۳ به بینید

مظاهر الالهیه فی اسرار العلوم الکمالیه

عربی. مؤلف ملا صدرا . رساله ایست درمبدأ و معاد که بریک مقدمهٔ و دوفن و خاتمهٔ مرتب است ومطالب هرفنی درعنوان چند مظهر انجامیده. رساله را درحاشیهٔ مبدأ و معاد شمارهٔ ۵۵۳ به بینید.

---

(۱) تاریخ آداب‌اللغة‌العربیه ـ ج۳ ـ عثمانلی مؤلفلری ج۱

(۲) رساله متن درمعارف وتوحیداست بمشرب ارباب ذوق و شهود و عرفان

(۳) از اعلام واساتید حکمت وعرفان سدهٔ کنونی بوده ودرتهران اقامت داشته .

(٤) کشف‌الظنون ج ۲

یا بغدادی متوفای ۳۶۰ (۱) یاحدود ۳۸۰ (۲) یا ۴۰۰ (۳) یا ۴۰۴ (۴) مدفون در شیراز. ازاعلام جامع ادب وفلسفه وفنون دیگر وازمشایخ صوفیه درپایان سدهٔ ۴ هـ - ق است - سال تولد وفوتش بتحقیق معلوم نشده. ترجمهٔ مفصلش درمعجم الادباء (ج ۵ ص ۳۸۰) مذکور است قدر متیقن د ر رمضان ۴۰۰ درسن میانهٔ ۸۰ و ۹۰ زنده بوده. کتاب مجموعه ایست فلسفی شامل ۱۰۶ مسئله است که مطرح بحث ومورد مفاوضهٔ دانشمندان آن دوره واقع شده وبیشتر آن مباحثات بحکمیت ورأی مطاع ابو سلیمان محمد بن طاهر سجزی بپایان رسیده. بالجمله کتاب بهترین مدرکی است برای د ریافتن روح علمی وسیر فلسفی آندوره. چاپ سنگی بمبئی. خطنسخ - وقفی قائم مقام «۵۳۹»

۶۰۰ - ۶۰۱ مقاصد الفلاسفه

عربی. مؤلف ابوحامد غزالی - کتاب تنها در بیان آراء وعقائد حکماء وفلاسفه در علوم منطق وحکمت الهی وطبیعی است. رأی ونظر خود را بتألیف تهافت الفلاسفه احاله نموده. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ سعادت بسال ۱۳۳۱ چاپ یکم - وقفی نائینی - وقفی قائم مقام « ۵۴۰ » و « ۵۴۱ »

۶۰۲ مقالهٔ رد برمسیحی

فارسی. نکارش سیدحسین عرب باغی رضائیهٔ. مقاله ایست در رد بریکنفر مسیحی که برشفیع بودن حضرت مسیح برجمیع امم بآیة الکرسی استدلال نموده - تاریخ فراغت ازتألیف ۲۲ شعبان ۱۳۴۵ چاپ سربی چاپخانهٔ تمدن تبریز. وقفی مهر منیر در دی ۱۳۱۳ « ۶۷۶۴ »

۶۰۳ مقالة فی الاسلام

عربی - مؤلف جرجس سال انکلیسی - متولد اواخر سده ۱۷ متوفای ۱۷۳۶ م مترجم: هاشم عربی - پنداشته میشود که وجود مترجم مذکور مجعول وموهوم است و کتاب ترجمهٔ جمعیت الهدایهٔ مصر باشد - کتاب شامل تمویهات ومغالطاتی است در رد دیانت اسلام رد برین کتاب را بشمارهٔ ۱۷ و ۵۹۳ بیان الحق والهدی الی دین المصطفی ببینید. چاپ سربی مصر سال ۱۹۲۵ م چاپ ششم وقفی نائینی « ۶۸۸۶ »

۶۰۴ ملل و نحل

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۰۳۵ خطی. مؤلف ابوالفتح محمد شهرستانی - چاپ سنگی تهران خطنسخ. سال ۱۲۸۸ وقفی فهرستی « ۳۴۵ »

۶۰۵ - ۶۰۶ ملل ونحل

فارسی - مؤلف معاصر غلامرضا رشید یاسمی استاد دانشگاه تهران - کتاب مختصریست

(۱) روضات الجنات ص ۷۴۴ (۲) بغیة الوعاة ص ۳۴۹ (۳) اکتفاء القنوع (۴) تذکرهٔ هزاره مزار

کتب چاپی

بهمن کریمی ـ چاپ سربی رشت چاپخانهٔ عروة الوثقی بسال ۱۳۱۲ خورشیدی ـ هدیهٔ وزارت فرهنگ درمهر ۱۳۱۳ درمرداد ۱۳۱۸ « ۵۳۴ » و « ۶۷۶۲ »

۵۹۲ - ۵۹۳ معرفت النفس

فارسی . مؤلف معاصر دکترقاسم غنی سبزواری . کتاب درمعرفت النفس جدید است که دربنگاه وعظ وخطابه درسالهای ۱۳۱۵ و۱۳۱۶ خورشیدی تدریس نموده ـ چاپ سربی تهران بسال ۱۶ ـ ۱۳۱۵ اهدائی وزارت فرهنگ درسالهای ۱۳۱۵ و۱۳۱۶ و۱۳۱۷ «۷۶۳۶» و«۷۶۳۷»

۵۹۴ - مفاتیح الاعجاز

فارسی . مکرر شمارهٔ ۱۰۱۵ خطی . شارح شمس الدین محمد لاهیجانی ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ . سال ۱۳۰۱ وقفی فهرستی «۳۴۹»

۵۹۵ - ۵۹۶ مفتاح دارالسعاده ج ۱ و ج ۲

عربی ـ مؤلف ابن قیم جوزیه ـ کتاب مجموعه ایست دراثبات صانع بدلائل آفاقی ونیاز مندی به نبوت وحکمت شریعت اسلامی وابطال گفتار منجمین وغیرها ازفوائد علمی ودینی ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ سعادت سال چاپ جلد اول ۱۳۲۳ چاپ یکم و سال چاپ جلد دوم ۱۳۲۵ ـ وقفی نائینی « ۵۳۵ » و « ۵۳۶ »

۵۹۷ - ۵۹۸ مفتاح النبوة

فارسی ـ مؤلف کوثر علیشاه حاج ملا محمد رضا بن مولانا محمد امین همدانی متخلص بکوثر متوفای جمادی الاول ۱۲۴۷ مدفون درمزار مشتاقیه کرمان (۱) علوم رسمی را ازشیخ عبدالصمد همدانی آموخت وپس از تکمیل علوم عقلی ونقلی برهنمائی شیخ مذکوردست ارادت بحسینعلی شاه داد وازاعلام جامع دوره خود بشماراست ـ کتابیست جامع وممتاز دراثبات نبوت خاصه ودرآن کشف تمویهات ورفع شبهات هنری مارتن انگلیسی را کرده ـ این کتاب را پس از کتاب ارشاد المضلین بفرمان فتحعلیشاه تألیف نموده واز جهت ردش بر هنری مارتن شهرتش باروپا هم رفت. نسخه مصدر است بمقدمهٔ شیوا وهم فهرست مطالب کتاب ازمیرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی . چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ وقفی نائینی وقفی فهرستی «۵۲۷» و«۵۳۸»

۵۹۹ مقابسات

عربی . مؤلف علی بن محمد بن عباس معروف بابوحیان توحیدی شیرازی یا نیشابوری یا واسطی

---

(۱) بستان السیاحه ص ۶۱۴ . طرائق الحقائق ج ۳

جعفر برادر زاده مؤلف وملا محمد علی کاشانی ملقب بملا آقاجانی. کتاب در رد بر یهود وحقانیت دین اسلام است که بعبری تألیف شده. این ترجمه موسوم به اقامة الشهود فی رد الیهود بوده وبعداً بنام منقول رضائی که مادهٔ تاریخ تشرف مؤلف باسلام است نامیده میشود . تاریخ ترجمه کتاب ظاهراً ازسال ۱۲۹۰ تا ۱۲۹۲ بوده . چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۲۹۲ وقفی فهرستی ـ وقفی قائم مقام « ۵۴۶ » و « ۵۴۷ »

۶۱۲ـ۶۱۳ منهاج الشریعه ج ۱ و ج ۲

عربی ـ مؤلف سید محمد مهدی قزوینی کاظمینی ـ کتاب ردی است مفصل بر منهاج السنة ابن تیمیه وتأیید منهاج الکرامه علامهٔ حلی ـ چاپ سربی چاپخانهٔ علوی نجف ـ سال ۱۳۴۷ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۱ « ۵۴۸ » و « ۵۴۹ »

۶۱۴ منهاج الطالبین

فارسی . مؤلف اراکیل بن هارتوف زرکرانی شیروانی ارمنی الاصل متشرف بدین اسلام نام اسلامیش حسینقلی است . کتاب در رد بهائیان است . تاریخ ختم تألیف پنجشنبه ۸ محرم ۱۳۲۰ چاپ سنگی چاپخانهٔ کلزار حسنی بمبئی خط نسخ ونستعلیق ـ سال ۱۳۲۰ وقفی فهرستی « ۵۵۰ »

۶۱۵ منهاج الکرامه

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۱۰۴۲ خطی . مؤلف علامهٔ حلی ـ چاپ سنگی تبریز ـ خط نسخ ـ سال ۱۲۹۶ وقفی فهرستی « ۵۵۱ »

۶۱۶ منهاج النجات

عربی ـ مؤلف فیض کاشانی ـ رساله ایست دراصول عقائد واخلاق که مرتب بر ۲ مقصد است ۱ فی الاعتقادات ۲ فی الاعمال والعبادات . کتاب های : خلاصة الاذکار وبشارة الشیعه و مرآت الاخره و ضیاء القلب ضمیمهٔ این کتاب است ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ سال ۱۳۱۱ وقفی فهرستی « ۵۵۲ »

۶۱۷ ـ ۶۱۸ منهج الرشاد لمن اراد السداد

عربی ـ مؤلف شیخ جعفر بن خضر (خضیر) جناحی حلی نجفی معروف بصاحب کشف الغطاء ـ متوفای اواخر رجب ۱۲۲۷ یا ۱۲۲۸ یا ۱۲۳۱ مدفون در نجف کوی عماره (۱) سر سلسلهٔ خاندان فقاهت معروف بکاشف الغطاء (که همواره تاکنون دارای فقیه است) وشیخ مشایخ فقهاء دورهٔ خود بوده .

(۱) روضات الجنات . نجوم السماء . هدیة الاحباب

درتاریخ عقائد برخی ازملل که درنبگاه وعظ وخطابه درسال ۱۳۱۵ خورشیدی تدریس نموده
چاپ‌سربی تهران ۱۳۱۵ خورشیدی- اهدائی وزارت فرهنگ در۱۳۱۵ «۷۶۳۸» و «۷۶۳۹»

۶۰۷ منارالهدی فی اثبات النص علی الائمة الاثنی عشر النجباء

عربی . مؤلف شیخ علی بن عبدالله بن علی بحرینی- کتاب دراثبات امامت ائمهٔ دوازده گانهٔ
شیعه است بنصوص واخبار واحادیث وارده ازطرق اهل‌سنت وجماعت وهم ازشیعه ومرتب است بر
مقدمه ودوفصل. تاریخ ختم تألیف ۱۱ ذیقعده ۱۲۹۵ بوده ودر ۱۹ رجب ۱۲۹۶ با کنویس شده
چاپ‌سنگی - خط‌نسخ چاپخانهٔ کلزار بمبئی- سال ۱۳۲۰ خریداری آستانقدس دربهمن ۱۳۱۱
«۵۴۳»

۶۰۸ منتخب مرصادالعباد

فارسی. کتاب مرصاد العباد تألیف نجم الدین رازی معروف بابن دایه است که درچاپ
اشتباها بنجم‌الدین کبری نسبت داده‌شده‌است . مؤلف این ملخص ومنتخب شناخته نشد. چاپ‌سنگی
تهران - خط‌نسخ سال ۱۳۰۱ وقفی‌فهرستی «۵٤٤»

منتقم حقیقی

فارسی- دربیان تاریخ زندگانی و اثبات وجود وعلائم ظهور امام زمان عج است . در
باب تاریخ به‌بینید -

المنطق الفهوانی والمشهد الروحانی فی المعاد الانسانی

عربی. مؤلف شیخ محمدبن‌احمدبن‌سعیدبن مسعود ملقب بطاهر معروف بعقیله - ترجمه‌اش
بنظرنرسید - مختصریست در معاد- رساله را درشمارهٔ ۵۶۱ مجموعة‌الرسائل ص۳۲۸ به بینید

۶۰۹ المنقذ عن الضلال والمفصح عن الاحوال

عربی-مؤلف ابوحامد غزالی - کتاب دررد متکلمین وفلاسفه ومذهب امامیه وتأیید مسلک‌تصوف
است که پس از برگشت از بغداد درنیشابور تألیف نموده است- چاپ‌سربی چاپخانهٔ محمودیه‌مصر
وقفی‌نائینی «۵۴»

۶۱۰ - ۶۱۱ منقول رضائی

فارسی- مکررشمارهٔ ۵۵ چاپی. مؤلف میرزامحمد رضااز احبار وعلماء یهود بوده که
در ۱۲۳۷ متشرف‌باسلام‌شده ودرتهران میزیسته- مترجم علی‌بن حسین حسینی‌تهرانی بهمراهی‌محمد

۶۲۴-۶۲۵-۶۲۶ میزان الموازین فی امر الدین

فارسی- مؤلف حاج میرزا نجفعلی خان بن میرزا حسنعلی تبریزی معروف بدانش - درالٰهیات وفقه واصول واحادیث بهره مند واطلاع کامل داشته در ۱۲۷۳ باسلامبول رفته ومدتی گونسول ایران در آن پایتخت بوده وروزنامهٔ اختر را در اسلامبول تاسیس نمود (۱) کتاب رد بر میزان الحق (۲) است تاریخ ختم تألیف ۲۸ ذیقعده ۱۲۸۷ در اسلامبول چاپ سربی چاپخانهٔ عامرهٔ استانبول سال ۱۲۸۸ وقفی محمد هاشم افسر در اردی بهشت ۱۳۰۸ وقفی نائینی - وقفی فهرستی «۵۵۸» و «۵۵۹» و «۵۶۰»

(حرف ن)

۶۲۷ نافع یوم الحشر فی شرح باب حادیعشر

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۰۴۹ خطی. شارح فاضل مقداد - رساله اعتقادات صدوق ورسالهٔ اعتقادات وسیر وسلوک مجلسی وبخشی ازاربعین مجلسی ورسالهٔ آداب المتعلمین خواجه نصیرالدین ضمیمه ودر حاشیهٔ کتاب تدوین شده - چاپ سنگی تهران - خط نسخ - سال چاپ گمان میرود ۱۲۷۴ باشد - وقفی فهرستی «۵۶۲»

نص الجلی فی امامة علی ع

بنگرید بباب تفسیر

۶۲۸-۶۲۹ نصرة الدین

فارسی-مؤلف حاج محمد کریمخان. کتاب دراثبات نبوت خاصه ورفع برخی از شبهات مسیحیون است. تاریخ ختم تألیف ۱۲ شوال ۱۲۶۶ (۳) چاپ سنگی بمبئی. خط نستعلیق. سال ۱۲۸۵ وقفی نائینی «۵۶۴» و «۵۶۵»

نصوص فی تحقیق الطور المخصوص

عربی - مؤلف صدرالدین قونوی (۴) رساله‌ایست عرفانی درمعرفت الله مطالب آن بعنوان «نص شریف» صورت گرفته ومعلق است بحواشی ازمیرزا هاشم اشکوری. تعلیقهٔ ازمیرزا محمد رضا قمشهٔ برفصل اول از فصول شرح فصوص قیصری وهم دوازده امام محیی الدین بن عربی ضمیمهٔ کتاب است - این رساله را ضمیمهٔ تمهید القواعد شماره «۲۳۵» به‌بینید.

---

(۱) دانشمندان آذربایجان ص ۱۴۳ (۲) تالیف هنری مارتن انگلیسی.

(۳) بطوریکه در دیباچه مذکوراست سبب تالیف اینکتاب کتابی بوده که درسال ۱۲۵۲ هجری یکی از کشیشان انگلیسی در رد اسلام ودعوت مردم ایران بمذهب نصاری تالیف نموده ونشرداده.

(۴) کشف الظنون ج ۲ ص ۶۰۲

مشاهیر از استادانش شیخ مهدی فتونی عاملی وسید صادق فحام وشیخ محمد تقی دورقی ووحید بهبهانی است وهم روایت کرده از آنان و ازسید بحرالعلوم ـ کتاب در رد عقائد فرقه وهابیان است که درپاسخ نامهٔ شیخ عبدالعزیز بن سعود امیرنجد تألیف نموده ـ چاپ سربی نجف چاپخانهٔ حیدریه سال ۱۳۴۳ وقفی میرزا محمد عسکری ـ درخرداد ۱۳۱۲ ودراردی بهشت۱۳۱۳«۵۵۳»و«۵۸۶۲»

۶۱۹ منهج الیقین

عربی ـ سراینده معاصر سید احمد بن سید جعفر جزائری شوشتری ـ ارجوزه ایست مختصر در اصول وفروع تاریخ اختتام نظم سال ۱۳۲۹ ـ چاپ سربی نجف چاپخانهٔ علوی . سال ۱۳۳۰ وقفی پرویزخان در آذر ۱۳۰۸ «۵۵۴»

۶۲۰ مواهب الرضویه

فارسی ـ مکررشمارهٔ ۱۰۴۶ خطی. مؤلف سیدمحمد عصار ـ چاپ سنگی تهران خط نستعلیق. سال ۱۳۴۳ ـ وقفی مؤلف درمرداد ۱۳۱۴ «۵۵۵»

۶۲۱ مهجة البیضاء

فارسی مؤلف شیخ محمد تقی بن شیخ محمد باقر بن شیخ محمد تقی بن میرزا عبدالرحیم ایوان کیفی رازی اصفهانی معروف به آقا نجفی مسجدشاهی متوفای۱۳۳۲ دراصفهان مدفون نزدیک مزار امام زاده حضرت احمد بن علی بن امام محمد باقر ع ازنوادکان پسری صاحب هدایةالمسترشدین و دختری صاحب کشف الغطاء وخود ازمعارف دورهٔ خود بوده. دراصفهان مانند پدر وجدش مرجعیت وریاست علمی داشته (۱) کتابی است کلامی در ابطال عقائد خاصه باهل سنت در اصول عقائد. چاپ سنگی تبریز ـ خط نسخ ـ وقفی شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ «۵۵۶»

۶۲۲ میزان

فارسی ـ مؤلف میرزامحمد باقر همدانی ـ رساله دربیان اصول عقائد امامیه ورفع تباغض وتنافر ازفرقهٔ شیخیه وردع ازتشاجرات ودعوت بتوحید وتألیف فرقه است. چاپ سنگی تهران خط نستعلیق ـ سال ۱۲۸۷ وقفی نائینی «۵۶۱»

۶۲۳ میزان الاعمال

فارسی ـ مؤلف معاصر سیدعلی حائری لاهوری رضوی قمی. مختصری است دربیان مسئلهٔ میزان اعمال (ازمسائل معاد است) که از کتاب لوامع التنزیل تالیفی والدش اختصارنموده. تاریخ ختم تألیف ۹ جمادی الثانی ۱۳۱۶ درلاهور. چاپ سنگی لاهور خط نستعلیق سال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۵۵۷»

---

(۱) هدیةالاحباب

۹۰ شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۰ است. چاپ سربی چاپخانهٔ الولایة بغداد سال ۱۳۳۱ وقفی فهرستی ـ
وقفی علی اکبر جاجرمی دراسفند ۱۳۱۹ «۵۶۹» و «۷۶۴۷»

۶۳۵-۶۳۶ نقد النصوص فی شرح نقش الفصوص

فارسی ـ مکرر شماره ۱۰۵۸ خطی . شارح عبد الرحمن جامی ـ چاپ سنگی بمبئی ـ خط نسخ ونستعلیق ـ سال ۱۳۰۶ وقفی نائینی ـ وقفی فهرستی «۵۷۰» و «۵۷۱»

۶۳۷ النکت الاعتقادیه

عربی ـ مؤلف شیخ مفید ابن المعلم ابو عبدالله محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی متولد ۱۱ ذیقعده ۳۳۶ یا ۳۳۸ متوفای شب جمعه ۳ رمضان ۴۱۳ مدفون در رواق روضهٔ مقدسهٔ کاظمین ؏ (۱) شاگرد ابو عبدالله جعلی وابویاسر وروایت کرده ازابن قولویه وابوغالب رازی وابوعبدالله صیمری و ابوجعفر صدوق بن بابویه قمی وابوالحسن احمد بن محمد بن حسن بن ولید ودیگران ازمشایخ حدیث فریقین وخود از اعلام جلیل اسلام وپیشوای بزرگ شیعه است. عضد الدوله بویهی پاس احترام وبذل جوائز خسروانه بر حضرتش میداشت ـ رساله مختصر یست کلامی بطور «ان قلت وقلت» علامهٔ معاصر سید هبة الدین شهرستانی برای آسانی فهم رساله عناوین «ان قلت وقلت» را تبدیل بعنوان «سؤال وجواب» فرموده وهم بر آن تعلیقاتی افزوده ـ چاپ سربی چاپخانهٔ عصریهٔ بغداد سال ۱۳۴۳ وقفی میرزا محمد عسکری ـ در اردی بهشت ۱۳۱۳ «۵۷۲»

۶۳۸ نور ایمان

اردو ـ مؤلف معاصر مولوی سید خیرات احمد بن حاج میر اعظم علی متولد ۷ شوال ۱۲۶۴ درعلی نگر بال. کتاب احتجاج بر اهل سنت درمسئلهٔ خلافت وعقد منعه ورد وایراد بر اعمال عزاداری محرم وتقیه است . چاپ سنگی لاهور ـ خط نستعلیق ـ سال ۱۹۲۶م وقفی مؤلف در شهریور ۱۳۰۶ «۵۷۴»

۶۳۹ نور علی نور

اردو ـ مؤلف معاصر سید کاظم علی صاحب بریلوی ـ کتاب درامامت واحتجاجات با اهل سنت و جماعت و رد کتاب معارفة الکرام (۲) وتأیید کتاب مرآة الامامه (۳) است. تاریخ ختم تألیف صفر ۱۳۲۸ چاپ سنگی چاپخانهٔ یوسفی دهلی؟ سال ۱۳۲۸ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۲ «۵۷۳»

۶۴۰ نیچریه

فارسی ـ مکرر شماره ۶۱ چاپی . مؤلف سید جمال الدین حسینی اسد آبادی همدانی معروف

(۱) رجال نجاشی . فهرست ابن ندیم . مجالس المؤمنین . روضات الجنات
(۲) تالیف مولوی خلیل احمد (۳) تالیف مؤلف این کتاب

نصوص الكلم فی شرح فصوص الحكم

عربی . شارح سیدمحمد بدرالدین حلبی ـ ترجمهٔ شارح بنظر نرسید ـ گمان میرود ازمردمان سدهٔ کنونی باشد ـ کتاب شرح برفصوص الحکمهٔ فارابی است ـ این کتابرا ضمن شمارهٔ ۵۶۴ مجموعهٔ فلسفه به بینید

۶۳۰ نصيحة المسلمين

اردو . مؤلف خرمعلی بلهوری که درزمان چاپ میزیسته ـ رساله درتأیید عقائد فرقهٔ وهابی است . چاپ سنگی لکهنو ـ خط نستعلیق . سال ۱۲۶۸ وقفی حاج سید محمد شوشتری «۵۶۶»

۶۳۱ نفحات

عربی . کتابی است درعرفان که بر ۵۱ عنوان «نفحه» مرتب است و مؤلف آن صدرالدین قونوی مشخص شده . چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ سال ۱۳۱۶ وقفی فهرستی «۵۶۷»

۶۳۲ نقد الفرائد فی اصول العقائد

عربی . مؤلف معاصر حاج شیخ محمد رضا طبسی . مترجم سید علینقی لکنهوی هندی ـ رساله ایست مختصر در اصول دین تاریخ فراغت ازترجمه سال ۱۳۴۹ است . چاپ سنگی تهران چاپخانهٔ سعادت واخوان کتابچی درسال ۱۳۴۹ وقفی مترجم درشهریور ۱۳۱۰ «۵۶۸»

۶۳۳ ـ ۶۳۴ نقد فلسفهٔ دارون ج ۱ و ۲

عربی ـ مؤلف ابو المجد شیخ محمد رضا اصفهانی فرزند حاج شیخ محمد حسین بن حاج شیخ محمد باقر بن شیخ محمد تقی بن حاج محمد رحیم بیك استاجلو متولد در روز آدینه ۲۰ محرم ۱۲۸۷ درنجف متوفای روز یکشنبه ۲۴ محرم ۱۳۶۲ دراصفهان مدفون درتخت فولاد . از نوادگان پسری شیخ محمد تقی صاحب هدایة المسترشد بن سر سلسلهٔ خاندان مسجد شاهی اصفهان است وازطرف مادربسیدصدر الدین عاملی می پیوندد ـ فنون وعلوم متنوعه را ازپدروميرزا حبیب الله رشتی و آخوندملا کاظم خراسانی وسید کاظم یزدی وسید اسمعیل صدر وشریعت اصفهانی وسیدمحمد فشار کی ودیگراز اعلام فرا گرفت . از حاج میرزا حسین نوری ودیگرازمشایخ حدیث بفیض اجازت روایت نائل گشت بامراتب عالیه علمی وعملی درشهرستان اصفهان مقبولیت وپیشوائی داشت واز اعلام بارع ونویسندگان وسرایندگان توانای زبان عرب بشمار بود . این کتاب که اشهر مؤلفات او است در رد آراء دارون انگلیسی وابطال معتقدات مادیون است . موجودی از آن دوجلد است . این کتابرا هنگام اقامت درکشور بین النهرین تألیف نموده . تاریخ فراغت از تألیف جلد

نبوت خاصه وشرح جامعیت وبرتری مذهب اسلام وابطال گفتار ورد شبهات مخالفین است .
بخش دوم دراثبات خلافت بلافصل حضرت امیرالمؤمنین ع ومختصری ازسیرهٔ آن بزرگوار است
ببرهان وبیانی روشن وروان تألیف بخش یکم درغرهٔ شعبان وبخش ۲ درغرهٔ رمضان ۱۳۵۳
پایان یافته . چاپ‌سربی تهران چاپخانهٔ مجلس بسال ۱۳۱۳ خورشیدی وقفی محمد هاشم افسردر
خرداد ۱۳۱۴ وقفی مؤلف در اردی بهشت ۱۳۱۹ « ۵۸۱ » و « ۶۷۶۵ »

۶۴۹ هدایة الانام الی حقیقة الایمان ج ۱

فارسی ـ مؤلف معاصر شیخ حسین توتونچی تبریزی. کتابیست دراصول‌عقائد وردشبهات
مخالفین بطور سؤال وجواب ـ این جلد دراثبات صانع باستدلال ازراه علوم طبیعی است ـ
چاپ‌سنگی تبریز ـ خط نسخ سال ۱۳۳۸ وقفی مؤلف در اردی بهشت ۱۳۱۱ «۵۸۲»

۶۵۰ هدایة الانام ج ۲

فارسی . این جلد درنبوت است ودرسه جزء ترتیب یافته: ۱ دراثبات نبوت وردشبهات
منکرین نبوت ۲ در ابطال توراة ۳ در ابطال انجیل ـ تاریخ ختم تألیف این جلد سال ۱۳۴۲
است . چاپ‌سربی . نام چاپخانهٔ ومحل‌وتاریخ چاپ دانسته نشد. وقفی مؤلف در اردی بهشت
۱۳۱۱ « ۵۸۳ »

۶۵۱ هدایة الجاحدین

فارسی ـ مؤلف آخوند ملا محمد تقی بن حاج محمد حسین تاجر کاشانی متولد ۱۲۳۹
متوفای حدود ۱۳۱۶ (۱) یا ۱۳۲۱ (۲) یا ۱۳۱۸ بسن ۱۲۲ (۳) مولانا مقیم در تهران
بوده و اشتغال بتدریس و فصل خصومات و اقامهٔ جماعت میداشتهٔ ترجمهٔ احوالی که در زمان
حیات مؤلف درپایان کتابش موسوم بهدایة الطالبین نوشته شده مذکوراست که‌تحصیلاتش در کاشان
واصفهان بوده واعلام آن دوشهرستان تصدیق اجتهادش نمودند. الذریعه (ج ۱ ص ۵۲۴) مؤلف‌را
ازشاگردان صاحب جواهر شمرده. کتاب در رد برخی‌ازشبهات هنری مارتن ودیگر ازمسیحیون
واحتجاج باآن ملت‌است که‌مرتب است بر ۸ فصل تاریخ‌ختم تألیف ۲۸ ذیحجه ۱۲۰۵ ـ چاپ‌سنگی
تهران خط‌نستعلیق ۱۳۰۹ وقفی شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ « ۵۸۴ »

۶۵۲ هدایة الطالبین

فارسی. مؤلف آخوند ملامحمد تقی کاشانی. کتابی است نسبتاً جامع وروان دراصول دین

---

(۱) الذریعه ج ۱ ص ۵۳۲ ج ۲ ص ۵۰۰ (۲) الذریعه ج ۲ ص ۴۳ و ۴۴ (۳) بروایت حاج عمادفهرستی

کتب چاپی

بافغانی متولد در ۱۲۵٤ متوفای ۱۳۱٤ مدفون دراستامبول درشیخلر مزارلقی(۱) مؤلف باشهرت فوق العاده وشموخ مقامی که داشته موطن اصلی وزادگاهش مورد اختلاف بین نویسندگان ایرانی وعرب شده جرجی زیدان « درمشاهیرالشرق جلد ۲ چاپ ۲ » نام سید را محمد واورا ازمردمان اسعد آباد کنرار بخشهای کابل دانسته ـ تحقیقات عمیق وصحیح نویسندگان ایرانی براین است که از مردمان اسد آباد همدان است وفی الحال هم خویشاوندانش درآنجا متوطنند . رساله رد برطبیعیین است که در سال ۱۲۹۸ درپاسخ محمد واصل مدرس ریاضی مدرسهٔ اعزه حیدرآباد دکن تألیف نموده چاپ سنگی چاپخانهٔ حسینی جدید بمبئی خط نستعلیق سال ۱۳۰۰ وقفی فهرستی (٥٧٥)

٦٤١ـ٦٤٢ـ٦٤٣ نیچریه

فارسی ـ مکرر پیش ـ چاپ سربی چاپخانهٔ سعادت تهران سال ۱۳۰۴ خورشیدی وقفی فهرستی ـ وقفی محمد رمضانی درمرداد ۱۳۱۰ وقفی وزیر وظائف در اسفند ۱۳۰۹ «٥٧٦» و«٥٧٧» و « ٥٧٨ »

(حرف و)

٦٤٤ ـ ٦٤٥ وجه دین

فارسی ـ مؤلف حکیم ناصر خسرو قبادیانی ـ کتاب درشرح بنیاد واسرار وتاویل شریعت است ازشهادت وطهارت ونماز وروزه وزکوة وحج وجهاد وولایت وغیرها ومرتب است بر عنوان ٥١ گفتار بمنصوص دردیباچه نام کتاب « روی دین » است. چاپ سربی چاپخانهٔ کاویانی برلین وقفی نائینی وقفی فهرستی « ٥٧٩ » و « ٥٨٠ »

٦٤٦ وحی محمدی

فارسی ـ مؤلف سید محمد رشید رضا مدیر مجلهٔ المنار صادره درمصر(۲) شاگرد شیخ محمد عبده مفتی مصر ـ مترجم معاصر محمدعلی خلیلی کتاب دربیان برتری شریعت اسلام وفلسفه ومقاصد قرآن ورد شبهات وابطال تمویهات بیگانگان است . چاپ سربی تهران چاپخانهٔ علمی ۱۳۱۷ خورشیدی. وقفی شرکت تضامنی علمی وشرکاء درمرداد ۱۳۱۸ « ٦٧٦٤ »

(حرف هـ)

٦٤٧ ـ ٦٤٨ الهادی

فارسی ـ مؤلف معاصر میرزا هادی بن شیخ ابوتراب نوری ـ بخش نخست کتاب درانبات

(۱) درسال ۱۳۲٤ خورشیدی روی یک سیاست پنهانی جسد مؤلف از ترکیه بافغانستان نقل داده شده

(۲) متوفای ۱۳٥٤ علی الصوح

٦٦٦ هدية النمله الى مرجع المله

عربی وفارسی - مؤلف حاج میرزا محمد رضا واعظ همدانی - رساله در بیان عقائد فرقهٔ شیخیه است. رساله مرتب است بر پنج مقصد و هر مقصدی حاوی پنج فصل است. تاریخ ختم تألیف جمادی الاول ۱۳۰۳ در سامراء شیخ علی محلاتی حائری ساکن در بمبئی رساله را ترجمه نموده ترجمهٔ فارسی رساله درمیانهٔ سطرها درج شده. رد برین کتاب را بشماره ٦٥٦ به بینید - چاپ سنگی بمبئی - خط نسخ و ترجمهٔ آن بخط نستعلیق سال ۱۳۱۰ وقفی فهرستی «٥٩٩»

٦٦٧ هفتاد و دوملت

فارسی. مکرر شماره ۱۰۷٦ خطی. مؤلف میرزا آقاخان کرمانی - کتاب مصدر است به مقدمهٔ ازحسین کاظم زاده ایرانشهر و میرزا محمدخان بهادر - چاپ سربی برلن چاپخانهٔ ایرانشهر سال ۱۳۴۳ واقف شناخته نشد «٦٠٠»

هیاکل النور

عربی - مؤلف شهاب الدین یحیی سهروردی معروف بشیخ اشراق مختصریست موجز در اصول حکمت اشراق - «شروح این رساله را بشمارهای ۷٦٦ و ۷٦٨ خطی بنگرید» این کتاب را ضمن شمارهٔ ۱۷۸ تاج المجامیع به بینید.

(حرف ی)

٦٦٨ ینابیع الاسلام

فارسی. مؤلف تیزدال (۱) کتاب تلفیقاتی است تمویهی در رد دیانت اسلام. رد این کتاب را بنام ازالة الوساوس والاوهام بشمارهٔ ۱۲۱ به بینید. چاپ سنگی لاهور خط نسخ. سال ۱۸۹۹ میلادی وقفی فهرستی «٦٠٣»

٦٦٩ الیواقیت والجواهر فی بیان عقائد الاکابر ج ۱ و ۲

عربی - مؤلف عبد الوهاب شعرانی (۲) کتاب در بیان توفیق و تطبیق عقائد صوفیه واهل کشف وشهود باعقائد ارباب برهان و فکر است. تاریخ ختم تألیف رجب ۹۵۵ در مصر - کتاب کبریت الاحمر درحاشیه تدوین شده - چاپ سربی چاپخانهٔ ازهریهٔ مصر سال ۱۳۰۵ وقفی نائینی «٦٠٤»

---

(۱) مبلغ عیسوی فرنگی که چندین زبان شرقی را خوب میدانسته. در زمان مظفرالدین شاه برای دعوت به مسیحیت اصفهان آمده، وعلماء اصفهان را بمباحثهٔ مذهبی خوانده. دانشمند معاصر حاج سید محمد علی داعی الاسلام پرفسور کالج حیدرآباد دکن با او مباحثه کرده ومجابش نموده (مجلهٔ ارمغان سال ۱۰ شماره ۷)

(۲) کشف الظنون ج ۲

ومرتب است بر ۵ باب وهربابی دارای فصولی است . تاریخ ختم تألیف ۳ ذیقعده ۱۲۸۵ - چاپ سنگی تهران چاپخانهٔ میرمحمد باقرطهرانی خطنسخ سال ۱۲۸۶ وقفی نائینی «۵۸۵»

۶۵۳-۶۵۴ - ۶۵۵ هدایة الطالبین

فارسی . مکرربیش - چاپ سنگی تهران چاپخانهٔ میرزا حبیب الله خطنسخ - سال ۱۳۰۷ وقفی نائینی - ودوجلد وقفی قائم مقام «۵۸۶» و «۵۸۷» و «۵۸۸»

۶۵۶-۶۵۷ هدایة المسترشد

فارسی - مؤلف حاج محمد خان کرمانی متولد ۱۹ محرم ۱۲۶۳ متوفای ۲۰ محرم ۱۳۲۴ مدفون در کربلا در رواق روضهٔ مطهره - کتاب رد بر رساله هدیة النمله است . تاریخ ختم تألیف ربیع الاول ۱۳۱۱ - چاپ سنگی بمبئی خطنسخ سال ۱۳۱۲ وقفی فهرستی وقفی نائینی «۵۸۹» و «۵۹۰»

۶۵۸ - ۶۵۹ هدایة المسترشدین

فارسی - مکرر شمارهٔ ۷۹ چاپی . مؤلف آخوند ملامحمدتقی کاشانی - کتاب دررد شبهات هنری مارتن واثبات تحریف عهدین است . تاریخ ختم تألیف ۲۴ محرم ۱۳۰۳ چاپ سنگی تهران - خط نسخ سال ۱۳۱۲ وقفی قائم مقام - ازشماره ۶۵۹ شانزده صفحهٔ اول آن افتاده است «۵۹۱» و «۵۹۲»

۶۶۰ الهدی الی دین المصطفی ج ۱

عربی - مؤلف شیخ محمد الجواد بلاغی - کتابی است تحقیقی در رد کتاب الهدایه وهم مقالة فی الاسلام وابطال شبهات مسیحیون واثبات تناقض وتحریف عهدین . تاریخ ختم تألیف ۱۳۳۰ در سامرآء . چاپ سربی صیدا چاپخانهٔ عرفان سال ۱۳۳۱ وقفی فهرستی «۵۹۳»

۶۶۱ - ۶۶۲ هدی المنصفین الی الحق المبین

فارسی - مؤلف سید مهدی قزوینی کاظمینی - کتاب رد بر شیخیه است . تاریخ ختم تألیف ربیع الاول ۱۳۳۵ چاپ سربی نجف چاپخانهٔ علوی ۱۳۴۲ وقفی مؤلف درخرداد ۱۳۱۱ «۵۹۴» و «۵۹۵»

۶۶۳-۶۶۴-۶۶۵ الهدیة المهدویه فی ردالطائفة البابیه

فارسی - مؤلف حاج ملاعلی اصغر بن حاج وجیهی یزدی اردکانی . ملقب بمجدالعلماء - کتاب رد است برفرائد کاپایکانی . تاریخ ختم تألیف شنبه ۷ رجب ۱۳۲۰ - چاپ سنگی تهران خطنسخ سال ۱۳۲۵ وقفی مهرمنیر دردی ۱۳۱۳ وقفی نائینی خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ «۵۹۶» و «۵۹۷» و «۵۹۸»

آغاز (الحمدلله الحکیم الوهاب والصلوة علی محمد خیر نطق بالصواب) انجام (و هو غیر لازم قامل جدا) تاریخ تحریر ۹۸۸ خط نستعلیق ۲۱ سطری - دارای ۹ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی (۱) «۱۱۳۱»

۱۷۱ آداب المناظره

عربی - مکرر پیش. آغاز (الحمدلله الحکیم الوهاب والصلوة) انجام (غیر لازم قامل جدا) خط نسخ ۱۹ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۰ برگ - اندازه ۲۴ در ۱۴ وقفی نائینی «۱۱۳۰»

۱۷۲ ایساغوجی

عربی. مکرر شمارهٔ ۵ منطق خطی. مؤلف اثیرالدین ابهری - در جلد یکم فهرست مذکور گشت که کلمهٔ «ایساغوجی» در لغت بمعنی تدریب و تمرین است و در اصطلاح بمعنی شایع کلیات خمس است لیك شاهزاده فرهاد میرزا در سفرنامه اش موسوم بهدایة السبیل (ص ۵۴) کلمهٔ ایساغوجی را چنین معنی کرده: «مثل آنکه ایساغوجی را که کتاب منطق است اورا معانی مالایرضی صاحبه میکنند که کلیات خمس باشد که جنس وفصل ونوع وعرض عام وعرض خاص است و حال آنکه هیچ ربط بهم ندارد «ایس» حرف تعریف یونان است و «آکوزی» بمعنی بچیزی در آمدن ودخول است ایس آکوزی یعنی «المقدمة والمدخل» چون منطق مقدمهٔ علم حکمت است ازاینجهت ایس آکوزی می گفته اند ومعرب ومحرف کرده ایساغوجی گفته اند»

آغاز پس از نام مؤلف (نحمدلله علی توفیقه) انجام (والعمدة هی البرهان) برخی از صفحات دارای حواشی است. کتاب چاپ شده. «حواشی وشروح برین رساله را بشمارههای ۱۳۸ و ۲۰۵ و ۲۲۸ و ۲۳۰ و ۲۳۱ و ۲۵۷ به بینید» - خط نسخ هفت سطری - دارای ۱۵ برگ - اندازه - ۲۰ در ۱۷ وقفی فهرستی «۱۱۷۱»

۱۷۳ ایساغوجی

عربی. مکرر پیش. نسخه ناقص است. آغاز نسخه (نحمد لله واهب التوفیق) انجام موجود (المقدمات الیقینیه) کاتب اسحق. نسخهٔ قدیمی است. تاریخ آن درصحافی رفته. خط نسخ ۲۳ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۴ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۱ وقفی ابن خاتون. شرح ایساغوجی حسام الدین ضمیمه است واول ان نیز افتاده است «۱۱۳۴»

(۱) رساله که بشمارهٔ ۱۵۰ بنام رساله در مناظره ضبط شده همین رساله است.

(حرف الف)

۱۶۷ آداب البحث

عربی – مؤلف بمرقوم درصدر نسخه: قاضی میرحسین یزدی است. رساله ایست در آداب مناظره که در ۶ عنوان «تنبیه» ترتیب یافته. آغاز (هذه تنبیهات شریفه فی آداب البحث وارجوالنجاة بتحریرها یوم البعث) انجام (بدن الانسان الناطق من نفسه الناطقه فتامل حتی یاتیك الیقین) خط نستعلیق ۱۷ سطری عناوین بشنجرف نوشته. دارای ۲ برك – اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی قائم مقام – به بینید آداب البحث شماره ۱۶۸ منطق ص ۴ «۶۰۱۷»

۱۶۸ آداب البحث

فارسی. درصدر نسخه نوشته شده: «لمولانا حسین شاه الشهیر بیقال» ترجمه اش بنظر نرسید. آغاز (بدانکه بحث از روی لغت جست وجوی کردن است) انجام (وبوضع ثانی مقرون است) خط نستعلیق ۱۷ سطری دارای ۳ صفحه. اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی قائم مقام «۱۱۳۲»

۱۶۹ آداب المناظره

عربی. مؤلف قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد بن عبدالغفار ایجی شافعی اصطهباناتی. متولد پس از ۷۰۰ متوفای ۷۵۶ یا ۷۶۰ درقلعه که زندانی شده بود. شاگرد شیخ زین الدین هیکی. وخود از اعلام و اساتید و قاضی القضاة شیراز (۱) وممدوح خواجه حافظ شیرازی بوده (۲) رساله ایست موجز در آداب بحث و مناظره. (شروح آنرا بشمارهای ۷۲ و ۱۳٤ و ۲۲۶ و ۲۲۷ خطی به بینید)

آغاز (لك الحمد والمنه وعلی نبیك) انجام (علی الفواد ولا تمت الرساله) خط نسخ. دارای ۲ برك – اندازه ۱۷ در ۱۰ وقفی حاج سید محمد شوشتری «۱۱۳۳»

۱۷۰ آداب المناظره

عربی. مکرر شماره ۴ منطق خطی. مؤلف فخرالدین محمد سماکی. رسالهٔ مختصریست دراصول مسائل ومطالب فن مناظره.

---

(۱) بغیة الوعاه ص ۲۹۶ . فارسنامه ج ۲ ص ۱۳۸

(۲) درانقصیده که مطلعش این است: «بعهد سلطنت شاه شیخ ابواسحق . به پنج شخص عجب ملك فارس بود آباد . تا آنجا که میگوید: دگر شهنشه دانش عضد که درتصنیف – بنای کار مواقف بنام شاه نهاد .

غریبه خطی تعبیر خواب شمارهٔ ۳۸۱ عمومی ص «۴۵» «۵۸۶۴»

۱۷۷ تعلیقه برشرح شمسیه

عربی - مؤلف شناخته نشد . افاداتی است برشرح شمسیه برمسئلهٔ: وجه تسمیهٔ تصورات موصله بقول شارح وتصدیقات موصله بحجت: «قال وقد جرت العاده بان یسمی الخ»

آغاز (بحمده یمدح منطلق «کذا» کل حکیم یامن لاموصل الی تصور ذاتك) انجام « تقدم طبیعی لا تقدم بالعلیه الحمد لله علی الانعام ثم علی الاتمام) تاریخ کتابت ۹۵۷ صدر نسخه ۸ صفحه است که قطعه ایست ازحاشیه برحاشیه شرح شمسیه که مؤلف آن نیزشناخته نشد .

آغاز موجود (لم یصح التمثیل الاول) انجام « لوقیل کالامرین المتضایفین لکان اولی هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الباب » کاتب ابوالوفاء بن محمد حنفی - تاریخ تحریر صفر ۹۴۴ خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر - دارای ۱۲ برك - اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی (۱۱۶۰)

۱۷۸ تعلیقه برشرح شمسیه

عربی - مؤلف شناخته نشد افاداتی است براول مبحث موجهات شرح شمسیه قطبی.

آغاز « رب دل وجوهنا وجهك قال الشارح العلامة الرازی فی شرح رسالة الشمسیه شارحا للجهات) انجام « الحاحا بمسؤلهم وابرار المامولهم والله المستعان » خط نستعلیق ۱۵ سطری - دارای ۵ برك . اندازه ۱۸ در ۱۳ وقفی ملا موسی « ۱۱۵۶ »

۱۷۹ تعلیقه برشرح مطالع

عربی . محشی شناخته نشد . تعلیقه ایست بر عبارتی ازمبحث لازم وملزوم شرح مطالع مینماید که کاتب آنرا ناتمام گذاشته -

آغاز (حمد الملهم الدقایق و مفیض الحقایق) انجام موجود « ولو کان عرضا مفارقا یکون منافیا » پس ازین ضمن ۱۰ برك عبارات متفرقه است که یکی از آنها قبالهٔ عقد نکاح میرزا باقر منجم باشاه میرزا مهدی خان است - خط شکسته نستعلیق که بطور جلیا نوشته شده - دارای ۱۴ برك ومجدول بتحریر وطلا - نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی «۱۱۳۵»

تعوید (یاتنویر) المطالع و تبصیر المطالع

به بینید شمارهٔ ۲۰۲ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع را

۱۸۰ تهذیب الکلام

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۳ مؤلف ملا سعد تفتازانی - رساله بخش منطق از کتاب تهذیب الکلام فی المنطق والکلام او است که بجهت متانتش افراد بتدوین وچاپ شده - شروح و حواشی و

(حرف ب)

بحرالفوآئد

به شمارهٔ ۲۵٦ مراجعه‌نمائید

۱۷۴ بهجةالطالبین

فارسی. شارح محمد بن محمودحسینی یزدی. ترجمهٔ شارح بنظر نرسید. کتاب شرح است بر رسالهٔ کبری. آغاز (الحمدلله الذی جعل‌المنطق آلة لابراز ما یعلم) انجام (اجتماع هر دو باهم صحیح است) خط نسخ ۱۹ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۳۱ برگ. اندازه ۲۴ در ۱۳ وقفی نائینی «۱۱۳٦»

(حرف ت)

تحریرالقواعدالمنطقیه

به شمارهٔ ۲۳۴ شرح شمسیه مراجعه‌نمائید.

۱۷۵ تعدیل‌المیزان

عربی - مؤلف غیاث‌الدین منصور دشتکی. دردیباچه آورده: «لما ذهبنا بتکمیل عیار جواهر الانظار المحلی بها مراة حقایق الافکار ودقایق الاسرار الشارقه من مشارق الانوار دعانا بعض الاخیار الی نظم معیار هذه‌المیار» درمجالس‌المؤمنین آمده که این کتاب خلاصهٔ منطق شفاء است مؤلف این کتابرا ملخص نموده ومختصر را بنام معیار الافکار نامیده - کتاب مرتب است بر فاتحه و۹ فن: فاتحة العلم ینقسم الی الحکم وغیره - فن ۱ ایسا غوجی ۲ قاطیغوریاس ۳ باریرمینیاس ۴ انولوطیقا الاول ۵ انولوطیقا الثانی ٦ سوفسطیقا ۷ نیطوریقا ۸ ریطوریقا ۹ جدل

آغاز (اللهم ایدنا بالمنطق‌الفصیح) انجام (القاصرین عن درجة البرهان) خط نسخ ۱۸ سطری جای عناوین مطالب را نویسنده سفید گذاشته دارای ۳۷ برگ اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی آقازین العابدین بسال ۱۱٦٦ «۱۱۳۷»

۱۷٦ تعدیل‌المیزان

عربی - مکرریش - آغاز (اللهم ایدنا بالمنطق الفصیح) انجام(و اقناع العوام‌و المتعلمین القاصرین) خط‌نسخ ۲۴ سطری که درمتن وحاشیه نوشته شده - عناوین بشنجرف دارای ۱۰۰ برگ. ومجدول بتحریر وطلایسه جدول اندازه ۴۴ در ۲٦ وقفی‌نائینی ه پیوستید درباب علوم

و۱۸۹ و۱۹۰ و۱۹۱ به‌بینید ـ خط نستعلیق وشکسته ۱۴ سطری . اقوال بشنجرف نوشته‌شده ـ نسخه رطوبت رسیده ـ دارای ۷۱ برك اندازه ۱۶ در ۱۰ وقفی فهرستی . « ۱۱۴۳ »

۱۸۵ حاشیه بر تهذیب

عربی ـ مکرر ریش . آغاز پس از تسمیه « رب تمم تهذیب المنطق والکلام » انجام « تسهیلا للضبط علی المبتدی » خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۳۷ برك ومجدول بلاجورد ـ نسخه موریانه خورده ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ واقف شناخته نشد (به‌بینید حاشیه بر محاکمات شمارهٔ ۵۳ حکمت خطی ص ۲۴۵) « ۵۸۹۱ »

۱۸۶ حاشیه بر تهذیب

عربی . محشی ملا عبدالله یزدی شهابادی(۱) حاشیه ایست بر بخش منطق کتاب تهذیب المنطق والکلام ملا سعد تفتازانی که مکرراً بچاپ رسیده و تدریسش میان طلاب علوم قدیمه متداول است . تاریخ ختم تألیف اواخر ذیقعده ۹۶۷ در نجف بوده .

آغاز « قوله الحمد لله افتح بحمدالله بعد البسمله » انجام « وجعل آخرته خیر من دنیاه » حواشی برین کتاب باصل کتاب چاپ شده وبشماره ۱۰ چاپی نیز نشکریده . خط نسخ ۱۲ سطری . برك اول بخط نستعلیق وتازه نوشته‌شده . اقوال بشنجرف . دارای ۹۵ برك . اندازه ۱۶ در ۱۰ واقف شناخته نشد « ۱۱۶۵ »

۱۸۷ حاشیه بر تهذیب

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۸۶ منطق خطی . مؤلف ملاعبدالله یزدی ـ تعلیقه ایست توضیحی بر مبحث ضابطهٔ انتاج اشکال اربعه از تهذیب المنطق تفتازانی ـ رساله مرتب است بریکمقدمه ودو مقصد : مقدمه ومقصد اول درشرح کلام است ومقصد دوم در نقل اقوال است .

آغاز « حمدالاله هو بالحمد حقیق اذا رشدنا الی رموز التدقیق » انجام « و یبعدنا من الزیغ والزلل الی الصدق والصواب » سپس ضمن سه صفحه عبارتی است درتشکیك . خط نستعلیق ۱۲ سطری ـ دارای ۲۴ برك ـ اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی ملاموسی « ۱۱۶۸ »

۱۸۸ حاشیه بر تهذیب

عربی ـ محشی از افاضل امامیه است که شناخته نشده . حاشیه ایست بربخش ضابطهٔ شرایط انتاج اشکال اربعه ـ آغاز « الهی بتوفیقك ضبط ما اشکل وبتاییدك حل ما لا ینحل » انجام

---

(۱) ترجمهٔ محشی درصفحهٔ ۷۲ ذکر شده . تاریخ فوت محشی بنقل روضات الجنات در ۹۸۱ در عراق عرب بوده وعلی المسموع مدفون در نجف است . خلاصة الاثر (ج ۳ ص ۴۰) فوت محشی را در اصفهان بسال ۱۰۹۵ ضبط کرده است . این روایت ظاهرا صحیح نیست .

منظومهٔ آنرا بشمارهای ۱۲۴ و۱۲۵ و۱۲۶ و۱۲۷ و۱۵۲و۱۸۴ و۱۸۵و۱۸۶و۱۸۷و۱۸۸و۲۶۴ خطی وهم ضمیمهٔ شمارهای ۴و۲۹ منطق چاپی به بینید.

آغاز (الحمد لله الذی هدانا سواء الطریق) انجام (وهذابالمقاصد اشبه)خط نسخ ۷سطری دارای ۱۸ برگ اندازه ۲۰در۱۵ وقفی نادرشاه « ۱۱۳۸ »

۱۸۱ تهذیب الکلام

عربی ـ مکرر پیش. آغاز « الحمد لله الذی هدانا » انجام « وهذ بالمقاصد اشبه » خط نسخ ۱۰ سطری. دارای ۱٤ برگ اندازه ۲۰ در ۱۴ وقفی نادرشاه « ۱۱۳۹ »

(حرف ج)

۱۸۲ جوهرالنضید فی شرح کتاب التجرید

عربی ـ شارح علامهٔ حلی، شرحی است بر رسالهٔ موجز تجرید المنطق خواجه نصیر الدین طوسی آغاز « الحمد لله المتفرد بوجوب الوجود » انجام « کما امکن ضبط المواضع فی الصناعتین الاولین » کاتب منصور. تاریخ تحریر ۱۰۹۵ خط نستعلیق ۱۸ سطری ـ عناوین را بشنجرف نوشته. دارای ۱۸۱ برگ. اندازه ۲۷ در ۱۳ وقفی مهدی قدوسی در اسفند ۱۳۱٤ « ۱۱٤۰ »

۱۸۳ جوهرالنضید

عربی ـ مکرر پیش ـ نسخه ناقص است.

آغاز « الحمد لله المتفرد بوجوب وجوده » انجام موجود « علی الخطین و السطحین و الجسمین » خط نسخ ۱۴ و۱۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده دارای ۱۶ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی « ۱۱٤۱ »

چهارفائده و مقاله

ضمیمهٔ شماره ۲۷۴ تفسیر خطی به بینید.

(حرف ح)

۱۸۴ حاشیه برتهذیب

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۵۴ منطق خطی، محشی ملا جلال دوانی ـ

آغاز « تهذیب المنطق والکلام توشیحه بذکر المفضل المنعام » انجام « تسهیلا الضبط علی المبتدی » تاریخ تحریر ۱۱ ذیقعده ۱۰۳۳ در شیراز. حواشی بر این کتاب را بشمارهای ۱۵۲

۱۹۲ . حاشیه برحاشیهٔ شرح شمسیه

عربی مکرور شماره ۸۷ منطق خطی. محشی‌دوم - امیر نظام الدین‌عبدالحی بن عبدالوهاب حسینی اشرفی گرکانی هروی ازخاندان ابوعلی احمد صوفی اشرفی (۱) افاداتی است برمبحث تمام مشترك ازحاشیه میرسید شریف برشرح شمسیهٔ قطبی .

آغاز (هوالحی الوهاب اللهم روالعلم والاستعداد وهب لنا من‌لدنك طریق السداد) انجام (الا ان كلمة ههنا لایساعد ذالك اللهم ارزقنا خیر الدارین) خط‌نستعلیق ۱۲ سطری دارای ۱۶ برك - اندازه ۲۰ در ۱۰ وقفی ملاموسی « ۱۱۴۲ »

۱۹۳ حاشیه برحاشیهٔ شرح شمسیه

عربی-مکررشمارهٔ ۸۴ منطق خطی. منسوب بشمس الدین محمدحنفی. افاده‌ایست برمبحث تمام مشترك ازحاشیه میر سید شریف برشرح شمسیهٔ قطبی .

آغاز (الجزء المفردللمهیه المحمول علیها آه جنس او فصل مطلقا) انجام (من وجود تدبر وتامل) خط‌نستعلیق ۱۵ سطری - دارای ۵ برك -اندازه ۱۸در۱۳ وقفی ملا موسی(۱۱۴۷)

۱۹۴ حاشیه برحاشیهٔ شرح شمسیه

عربی - مکررشمارهٔ ۷۵ منطق خطی . تعلیقه ایست منسوب بشمس الدین محمد حنفی بر اوائل حاشیه میرسید شریف بر اوائل شرح شمسیه قطبی که بریکمقدمه وسه مقاله و خاتمه ترتیب یافته. آغاز (قیل علیه هذاالاعتراض انما یتجه لوجعل قوله فی‌المنطق) انجام (وتحیرت فیة افهام الفضلاء اللهم ثبت اقدامنا وصحح آمالنا) خط نستعلیق ۱۵ سطری - دارای ۵ برك - اندازه ۱۸ در۱۳ وقفی ملاموسی (۱۱۴۶)

۱۹۵ حاشیه بر حاشیهٔ شرح شمسیه

عربی. محشی شناخته نشد . افادات وتعلیقه‌ایست بر حاشیه میرسید شریف بر شرح شمسیه مطالب بعنوان قوله وقال الشارح وقال السید است . نسخه دارای حواشی است ازمحشی دوم و وآخر آن افتاده .

آغاز پس ازتسمیه (منك الاستعانة یاكریم قوله ورتبتها علی مقدمة وثلث مقالات و خاتمه اعلم ان الترتیب فی اللغة) انجام موجود (والتعریف المذكور) خط نستعلیق مختلف السطر - لقوال بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۳۰ برك ، اندازه ۱۹ در۱۲ وقفی‌نائینی « ۱۱۴۵ »

۱۹۶ حاشیه برحاشیهٔ شرح شمسیه

عربی - محشی دوم ابو الحسن احمد ابیوردی معروف بدانشمند حاشیه‌بر حاشیهٔ میرسید

(۱) روضات الجنات

« وبعد فلم یبق مجال للکلام وفیه الوصول الی نهایة المرام وعلیه التوکل و به الاعتصام والسلام»
کاتب محمد- تاریخ کتابت رمضان ۹۹۴ درقم- خط نستعلیق ۱۴ سطری - دارای ۷ برگ-
اندازه ۲۳ در ۱۲ وقفی نادرشاه « ۱۱۶۶ »

۱۸۹ حاشیه برحاشیهٔ تهذیب

عربی. مکرر شمارهٔ ۳۴ منطق خطی. محشی دوم میر ابوالفتح سید محمد بن ابی سعید حسینی ملقب بتاج السعیدی. متوفای ۹۷۶ (۱) یا ۹۵۰ (۲) دراردبیل ازسادات جلیل وجامع علوم بوده ودر ماوراء النهر نزد عصام الدین تلمذ وتحصیل کرده. کتاب افاداتی است بر حاشیهٔ تهذیب دوانی کاتب. تمام دیباچه را نوشته.

آغاز « الحمد لله علی تهذیب المنطق والکلام » انجام « والیه الرجعی و حسن ماب » کاتب عبد الواسع بن محمد هادی قزوینی- تاریخ کتابت ۱۱ محرم ۱۲۲۲ در قزوین خط نسخ ۲۹ و ۳۰ سطری - دارای ۷۵ برگ. اندازه ۲۳ در ۱۳ وقفی نائینی (۱۱۴۴)

۱۹۰ حاشیه برحاشیهٔ تهذیب

عربی- مکرر شمارهٔ ۴۶ منطق خطی - محشی دوم ملا عبدالله - حاشیه ایست بر حاشیهٔ دوانی برتهذیب- آغاز « غایة تهذیب الکلام بحمدالله العزیز العلام » انجام « وسایر الجزئیات المفروضة ههنا فخفی جدا » تاریخ کتابت ۵ ذیحجه ۱۲۵۶ خط نسخ ۱۶ سطری-دارای ۸۴ برگ. اندازه ۲۰ در ۱۳ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۳۰ »

۱۹۱ حاشیه برحاشیهٔ تهذیب

عربی- محشی دوم حسین حسینی خلخالی متوفای ۱۰۱۴ (۳) یاحدود ۱۰۳۰ (۴) شاگرد ملا میرزا جان باغنوی. کتاب حاشیه برحاشیهٔ دوانی است. مؤلف این حاشیه را بجهت فرزندش برهان الدین محمد تألیف کرده. تاریخ فراغت ازتألیف جمادی الثانی ۱۰۰۰ است

آغاز (بحمدك یامن نور قلوب العارفین بانوار المعارف الالهیه) انجام (استیفاء للمرام واستتماماً للکلام فی هذا المقام والیه الموفق فی الافتتاح و الاختتام) تاریخ کتابت چنین نوشته شده: (فی یوم الاثنین سادس عشر شهر شعبان المعظم سنه ۱۱۲۰ -گمان میرود ۱۰۱۲ باشد نسخه در عصر مؤلف نوشته شده- برگ دوم ونیز چند برگی ازمیانه افتاده است. خط نستعلیق ۲۳ سطری. دارای ۱۴۱ برگ. اندازه ۲۲ در ۱۰ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۲۹ ».

(۱) منتظم ناصری ج ۲ . دانشمندان آذربایجان ص ۸٤ (۲) کشف الظنون ج ۱ ص ۳۵۱
(۳) دانشمندان آذربایجان ص ۱۱۶ (٤) کشف الظنون ج ۱ ص ۱۱۶

۲۰۰ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع

عربی- مکرر پیش- آغاز (الفیاض الوهاب اعلم ان الفیاض ههنا) انجام (ان التصور الغایة لاالتصدیق الی تمت) تاریخ تحریر رمضان ۱۲۵۶ خط نسخ ۱۹ سطری. کاتب جای اقوال را سفید گذاشته- دارای ۲۸ برگ- اندازه ۲۱ در ۱۶ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۱۳۳»

۲۰۱ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع

عربی- مکرر پیش . اول نسخه افتاده. آغاز موجود « قیاس ما عرفت لانا نقول النسبة فی تمام الحکم» انجام « لا آخر ما یتوقف کل واحد منها علیه فتامل » خط نستعلیق ۲۱ سطری. دارای ۲۸ برگ ومجدول بلاجورد- نسخه موریانه خورده. اندازه ۲۱ در ۱۲ واقف شناخته نشد . به بینید حاشیه برمحاکمات شمارهٔ ۵۳۵ حکمت خطی ص ۳۸۱ «۵۸۹۸»

۲۰۲ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع

عربی . مکرر شمارهٔ ۲۸ محشی دوم ملاجلال دوانی- حاشیهٔ دوم محشی است بر حاشیهٔ میر سید شریف بر شرح مطالع و معروف است بحاشیهٔ جدید- نام این حاشیه بضبط نسخهٔ شمارهٔ ۲۸ تعویذ المطالع و تبصیر المطالع است وبضبط این نسخه تنویر المطالع است . آخر نسخه افتاده.

آغاز س از تسمیه «وبه نستعین فی التتمیم اما بعد الحمد لولی النعم ودافع النقم» انجام موجود « فانه یصدق زید متحرك فی هذه المادة » خط نستعلیق ۲۱ سطری. دارای ۱۶۴ برگ ومجدول بلاجورد. نسخه موریانه خورده . اندازه ۲۱ در ۱۲ واقف شناخته نشد . به بینید حاشیه برمحاکمات شمارهٔ ۵۳۵ حکمت خطی ص ۴۳۵ «۵۸۹۸»

۲۰۳ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع

عربی . مکرر شمارهٔ ۴۸ محشی دوم ملا معین الدین تونی. متوفای ۹۰۷ (۱) حاشیه بر حاشیهٔ میر سید شریف بر شرح مطالع قطبی است .

آغاز « ومنه الاستعانه فی التتمیم قوله الفیض الوهاب تعریف لفظی » انجام « فارتکب ما هو غیر مقبول عند التامل » تاریخ تحریر ۲۳ رجب ۹۶۶ خط نسخ ۱۵ سطری . اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۹۸ برگ وموریانه خورده . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی آقا مصطفی «۱۱۴۶»

۲۰۴ حاشیه برحاشیهٔ شرح مطالع

عربی- محشی دوم شناخته نشد- حاشیه برحاشیهٔ میرسیدشریف برشرح مطالع است. نسخه فاقد دیباچه است ویکبرك اول اقوال آن نیز سفید گذاشته شده .

---

(۱) منتظم ناصری

شریف است . آغاز (وبعد فهذه هذیانات الفها تراب اقدام الفقراء) انجام (لامتناع سلب الشیئی عن نفسه) کاتب غیاثا بن عزیز الله طالبان - تاریخ کتابت آدینه ۲۲ ربیع الثانی ۸۹۶ پس از این مقاله ایست که حاشیه بر بحث تمام مشترك شرح شمسیه است

آغاز (قال المحقق فی بحث تمام المشترك وهذا الاعتراض مما لا یدفع له) انجام « وقنا عذاب النار سنه ۱۱۷۷ مدظله » خط نستعلیق ۲۲ سطری - دارای ۷۹ برك اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی حاج سیدمحمد شوشتری - « ۱۱۴۸ »

۱۹۷ حاشیه بر حاشیهٔ شرح شمسیه

عربی - محشی دوم شناخته نشد - حاشیه بر حاشیهٔ میرسید شریف است . اول و آخر نسخه افتاده - آغاز موجود (بحیث یطلق علیها اسم الواحد) انجام موجود « وهذا التقسیم علی هذا الوجه » خط نسخ ۱۹ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۵۰ برك اندازه ۲۲ در ۱۵ وقفی حاج سید محمد شوشتری - « ۱۱۵۵ »

۱۹۸ حاشیه بر حاشیهٔ شرح مطالع

عربی - مکرر شمارهٔ ۶۲ منطق خطی. محشی دوم احمد ابیوردی - حاشیه بر حاشیهٔ میر سید شریف بر شرح مطالع قطبی است - نسخه قدیمی است و آخر آن افتاده است -

آغاز « قوله الفیاض الوهاب الخ هذه العبارة تحمل معنیین » انجام موجود « داخل فی مدلوله لکنه غیر کاف » اوائل نسخه بخط نستعلیق و اواخر خط نسخ ۱۹ و ۲۱ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۹۸ برك - نسخه رطوبت رسیده - اندازه ۱۸ در ۱۲ خریداری آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۳۱ »

۱۹۹ حاشیه بر حاشیهٔ شرح مطالع

عربی - مکرر شمارهٔ ۶۱ منطق خطی - محشی دوم ملا جلال دوانی - کتاب حاشیهٔ قدیم محشی است بر حاشیهٔ میر سیدشریف بر شرح مطالع قطبی . نسخه دارای حواشی است از محشی وهم از دیگران بامضاهای : « حم - سمسا - ملا میر زا - ع اه - ملا داود - ع ب - ص د »

آغاز « قولهُ الفیاض الوهاب من فاض الماء اعلم ان الفیاض ههنا » انجام « یتوقف کل واحد منها علیه » کاتب ابن حاجی محمد شریف شمسی دامغانی - تاریخ کتابت ۱۲ ذیحجه ۱۰۶۳ خط نستعلیق ۱۵ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۴۳ برك . اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی نائینی (۱۱۵۰)

۲۰۹ حاشیه برشرح شمسیه

عربی. مکرر بیش. آغاز (قوله ورتبه علی مقدمة وثلث) انجام (فی المبادی التصدیقیه) خط نستعلیق ۱۵ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۲۴- برگ اندازه ۱۸ در ۱۱ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۱۴۴»

۲۱۰ حاشیه بر شرح شمسیه

عربی. مکرر بیش. اوائل نسخه افتاده.

آغاز موجود (فیتحقق هناك المطابقة بدون الالتزام) انجام (فی المبادی التصدیقیه) خط نسخ ۱۵ سطری- اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۰۱ برگ. نسخه رطوبت رسیده. اندازه ۱۷ در ۱۰ وقفی حاج محمد تقی ناظم دفتر شهابی دردی ۱۳۱۷ «۵۸۵۲»

۲۱۱ حاشیه برشرح شمسیه

عربی- مکرر شماره ۶۴ محشی میر صدرالدین دشتکی- نسخه ۳۱ سال پس از محشی نوشته شده.
آغاز (احق منطق یعرب عدا فی الضمیر «کذا» الفضلاء واصح قول شارح) انجام «فی عمومه تارة وفی خصوصه اخری» تاریخ تحریر شوال ۹۴۴ خط نستعلیق ۲۲ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده. نسخه رطوبت رسیده- دارای ۳۲ برگ. اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی حاج سید محمد شوشتری «۱۱۵۷»

۲۱۲ حاشیه برشرح شمسیه

عربی- مکرر شماره ۶۵ محشی شناخته نشد- حاشیه برشرح شمسیه قطبی است از مبحث قضایا «مقالهٔ دوم» تا آخر. نسخه فاقد دیباچه است.

آغاز «المقالة الثانیه فی القضایا و احکامها ای الموضوعات الذکریه» انجام «محمولها ذاتیا لموضوعها هذا آخر ما وقفنا بتصویر فی هذه الاوراق من فیض الفیاض علی الاطلاق، وارجوان ینتفع به ذوی الاقطار والافاق» کاتب عوض بن باباکلان- تاریخ تحریر ۹۹۹ یا «۹۶۹» در مدرسهٔ میرزا الغ بیك سمرقند- خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۹۴ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نائینی «۱۱۵۸»

۲۱۳ حاشیه برشرح شمسیه

عربی- محشی شرف الدین علی حسینی استرابادی از علماء سدهٔ دهم هجری قمری مقیم در نجف شاگرد شیخ علی بن عبدالعالی کرکی بوده «۱» کتاب حاشیه بر مبحث قضایا از

(۱) روضات الجنات ص ۴۰۴ و ۴۰۹ درامل الامل بعنوان شیخ شرف الدین علی استرابادی یاد شده است.

آغاز پس از تسمیه «قوله قدس سره الفیاض الوهاب اه قد نقل ههنا حاشیة عنه وهی قوله» انجام «وهو مدفوع بقید الاطلاق ایضا والله اعلم» کاتب محمدعلی بن اصغر قاینی. تاریخ کتابت رمضان ۱۱۷۴ درمدرسهٔ صالحیهٔ مشهد خط نستعلیق وشکسته مختلف السطر وبطور چلیپا نوشته. اقوال بشنجرف. دارای ۹۹ برگ ـ اندازه ۲۰ در ۱۱ وقفی نائینی «۱۱۵۱»

۲۰۵ حاشیه برشرح ایساغوجی

عربی. مکرر شمارهٔ ۹۹ حکمت خطی. محشی شناخته نشد. کاتب دیباچه را ننوشته آخر نسخه افتاده. کتاب تعلیقاتی است بر شرح ایساغوجی حسام الدین.

آغاز پس از تسمیه «قال ـ الواجب وجوده الخ اقول لما کان کل مفهوم منحصر فی الواجب والممتنع والممکن» انجام موجود «هذا جواب دخل تقریره ان یقال لم اطلق» خط نستعلیق ۲۱ سطری دارای ۲۱ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی «۱۱۲۹»

۲۰۶ حاشیه برشرح رشیدیه

عربی. محشی سیدعبدالرحیم بن ولیمحمد بن الله داد بن علیشیر بن ایوب حسینی قندهاری هروی حنفی ـ تاریخ ختم تألیف ۷ صفر ۱۲۱۲ آغاز (قوله بدء الخ ای بدء المص بالحمدلله بعدالیتمن والتبرک بسم الله الخ) انجام (ویقال له بلفارسیه فروتشستن شعلهٔ آتش) کاتب سیدمحمد حسینی خراسانی. تاریخ تحریر ۸ محرم ۱۲۸۲ خط نسخ ۱۶ سطری. دارای ۲۱ برگ. اندازه ۲۴ در ۱۸ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۱۳۲»

۲۰۷ حاشیه بر شرح شمسیه

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۵۲ محشی میرسیدشریف علی گرگانی. آغاز (الحمدلولیه والصلوة علی نبیه قوله ورتبه علی مقدمة وثلث مقالات وخاتمه هکذا وجد عبارة المتن) انجام (بل مندرجا فی المبادی التصدیقیه) حواشی برین حاشیه را بشمار های ۳۶ و ۵۰ و ۷۶ و ۷۸ و ۷۹ و ۱۹۲ و ۱۹۳ و ۱۹۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ به بینید. کاتب ابن ملامحمدحسین سبزواری. تاریخ تحریر ربیع الثانی ۱۲۴۹ خط نستعلیق ۱۵ سطری. اقوال دربعضی برگها بشنجرف نوشته ودر اکثر نوشته نشده. دارای ۱۲۱ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی نائینی «۱۱۵۳»

۲۰۸ حاشیه بر شرح شمسیه

عربی. مکرر پیش. آغاز (قوله ورتبه علی مقدمة وثلث) انجام (فی المبادی التصدیقیه) کاتب علی بن یوسف دربلدهٔ عمادیه نوشته. خط نستعلیق ونسخ ۱۳ و ۱۸ سطری. اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۱۱ برگ اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی «۱۱۵۴»

شکسته ونسخ ومختلف السطر دارای ۱۲۸ برك نسخه موریانه خورده ورطوبت رسیده ـ اندازه ۲۲ در۱۴ وقفی حاج سید محمد شوشتری ـ (۱۱۶۲)

۲۱۷ حاشیه برشرح مطالع

عربی. محشی میر فخر الدین سماکی ـ حاشیه است برمبحث اکتساب تصدیقات ازشرح مطالع قطبی. کاتب نسخه را تمام ننوشته . موجودی از اوائل مبحث محصورات ازقضایا است.

آغاز پس ازتسمیه (والافتتاح باسمه الکریم الحمدلله الذی اظهر لوامع الاسرارمن مطالع الانظار) انجام موجود (قد یتقدم فی الخارج کما فی المعدولة) خط نستعلیق و شکسته ۱۸ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۴۲ برك. نسخه رطوبت رسیده اندازه ۱۹در۱۳ وقفی نائینی(۱۱۶۳)

(حرف ر)

۲۱۸ رسائل و مقالات درحل مغالطهٔ مشهور بجذر اصم

عربی ـ مجموعه ایست حاوی ۷ رساله ومقاله درین بحث بشرح زیر: ۱ ازصدرالدین دشتکی.

آغاز « بعد حمدمن علیه تیسیرالعسیر یسیر والصلوة علی نبی بعلم الاولین والاخرین خبیر » انجام « وهو یهدی الی سواء الطریق » ۲ مقاله ایست که دانسته نشد از کیست ـ آغاز « السلام علی رسوله محمدوآله اجمعین قالوا کل خبر اما صادق او کاذب » انجام « فلم یتحقق مانحکی عنه فتامل والله اعلم بالصواب والیه المرجع والماب » ۳ رساله ازملاجلال دوانی مکرر شمارهٔ ۲۲۱ ـ آغاز پس از تسمیه « وبه نستعین وله نعبد اما بعدحمدالله مناح مفاتیح المعضلات » انجام « یختلف باختلاف الحیثیات والاعتبارات » این دو رساله ویکمقاله درمتن نسخه تدوین شده ۴ مقالهٔ منسوب بملاجلال دوانی. در صدر نسخه مرقوم است: «هذه مذاکرة اخری بین افضل المدققین ملاجلال الدین دوانی وبین اکمل المحققین السیدصدر الشیرازی فی المغلطه المشهوره الخ) آغاز (قد یتمهد لجواب المغالطة المشهورة مقدمة هی ان حقیقة الخبر) انجام (اوالمعدوم لیس بصادق ولاکاذب) ۵ مقالهٔ منسوب بصدرالدین شیرازی.

آغاز پس از تسمیه (قیل لوقال قائل کلامی فی یوم کذا کاذب) انجام موجود (کاذب ولامحذور) ۶ مقاله منسوب بملاجلال دوانی ـ این مقاله در رد مقالهٔ پیش است. آغاز پس از تسمیه « قوله واجیب آه اقول قدقرر الجواب» انجام «وهو یحق الحق ویهدی السبیل » ۷ مقالهٔ منسوب بصدرالدین دشتکی در رد مقالهٔ ملاجلال پیش است. آغاز پس از تسمیه « وقول القائل کل کلامی الیوم کاذب اشارة الی نفس ذالك الکلام » انجام « وهوظاهر لاسترتبه » کاتب درانجام نوشته : «والظاهر ان هذه المذاکرة کانت من قبل تصنیف الرسالتین » باری این مفاوضات ومباحثات قلمی درحاشیهٔ نسخه تدوین شده ـ خط نسخ ونستعلیق ۳۲ سطری ـ دارای ۱۷ برك ـ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی نائینی (به بینید اثبات واجب شمارهٔ ۲۹۹ حکمت خطی ص ۲۳) «۶۴۱۰»

شرح شمسیه است ودرآن متعرض بحاشیهٔ میر سید شریف شده است.

آغاز « وبعد فهذه حواشی علی مباحث لقضایا حررها العبد مستعینا بالله الموفق الغنی شرف الدین » انجام موجود « لان کل انسان حیوان یلزم ان یکون مخصوصة واعترض » خط نستعلیق ۱۷ سطری ـ دارای ۳۰ برگ وموریانه خورده ـ اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی ابن‌خاتون «۱۱۶۴»

۲۱۴ حاشیه برشرح مطالع

عربی. مکررشمارهٔ ۲۲ ـ محشی میر سید شریف علی گرگانی ـ

آغاز « قال وحیدزمانه تغمده الله بغفرانه الحمد لله فیاض ذوارف العوارف الفیاض الوهاب من فاض الماء » انجام « اذا کان افراده محسوسة » کاتب غلامعلی بن مفضال بلخی در قصبهٔ صغانیان « حواشی برین حاشیه را بشمارهای ۲۷ و۳۰ و۵۷ و۵۹ و۱۹۸ و۱۹۹ و۲۰۲ و۲۰۳ و۲۰۴ به‌بینید » خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ اقوال را بشنجرف نوشته. دارای ۱۳۴ برگ. نسخه رطوبت رسیده. انداز ۱۸ در۱۲ ـ واقف شناخته نشد «۱۱۶۱»

۲۱۵ حاشیه برشرح مطالع

عربی ـ درنسخه نام محشی ذکرنشده لیک معلوم است که محشی ازعلماء امامیه در سدهٔ دهم هـ ـ ق است. گمان میرود ملاعبدالله یزدی شهابادی باشد کتاب حاشیه. است برمبحث مجهول مطلق از شرح مطالع قطبی که درآن برد حاشیهٔ کمال الدین مسعود شیروانی وحاشیه میر صدرالدین دشتکی پرداخته. آخر نسخه افتاده است.

آغاز « الحمد لمن احاط علمه بجمیع الاشیاء ولا یحیطون بشئ من علمه الا بما شاء والصلوة علی حاسم مادة الشبهه والجهاله» انجام موجود « لاتنا فی امکان اتصافها بالمجهولیة المطلقه» خط نستعلیق ۱۹ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۵ برگ اندازه ۱۹ در۱۲ ـ وقفی نائینی « ۱۱۵۲ »

۲۱۶ حاشیهٔ برشرح مطالع

عربی ـ مکررشمارهٔ ۶۰ محشی حاجی پاشا آیدینلی ازعلماء وپزشکان دورهٔ سلطان ایلدرم بایزید خان عثمانی. علوم عقلیه را ازمبارکشاه منطقی آموخته ودرمصر نزدشیخ اکمل الدین تلمذ نموده وبمقام ریاست بیمارستان مصر وسر پزشکی آن نائل شده (۱) کتاب حاشیه برشرح قطبی است. از اوآئل و اواسط وآخر نسخه‌صفحاتی افتاده.

آغاز (نیمنا باسمائه الحسنی) انجام موجود (بقولنا المیت لایخاف‌منه) خط نستعلیق

(۱) قاموس الاعلام ج ۳

مدفون در دارالسیاده از اعلام جامع و اخیار دوره خود بوده در مشهد مرجعیت ومقبولیت عامه داشته. (۱) رساله تقریر درس استادش میرزای جلوه است درموضوع شرح کلی وبیان اقسام آن .

آغاز (اعلم ان القوم عرفوا الکلی بما لا یمتنع) انجام (ومن حیث مهیتها ومعنا ها محمولةعلی الکثیرین) نسخه بخط مؤلف رساله است . تاریخ تحریر جمادی الثانی ۱۳۰۷ خط نستعلیق ۱۵ سطری - دارای ۸ برگ اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۱۱۷۲ »

۲۲۳ رساله درمشارکت حدوبرهان

عربی - مؤلف حاج ملا هادی سبزواری .

آغاز (یاقرةالعین ومن ارجو من الله تعالی ان یکون به لحسناء المعرفة وعطلاء العلم حلی وزین) انجام (والله الذین فاز من آثرهم اقتفی) خط نسخ ۱۵ سطری - دارای ۳ برگ اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی شیخ علی سبزواری - بسال ۱۳۵۱ « ۱۱۶۹ »

۲۲۴ رساله درمغالطه

عربی - مؤلف کمال الدین محمود بن نعمة الله بخارائی - ترجمهٔ مؤلف بنظر نرسید . معلوم است که ازافاضل سدهٔ ۱۰ بیمداست - رساله مرتب است بریکمقدمه ودومقصد : اما المقدمة ففی تعریف المغالطة واما المقصد الاول ففی النکات التی لا اختصاص لها بشئی من العلوم - جای مقصد دوم وفصول مطالب غالباً سفید گذاشته شده « شرح بر این رساله را بشمارهٔ ۱۴۱ به بینید»

آغاز (حمدا للحکیم الکاشف الاسرار الحقایق وشکراللطیم الملهم بانوارالدقایق) انجام (فالرضاء المعتبر فی جانب المراة ثابت عند الطلاق فتامل) خط نستعلیق ۲۱ سطری - برخی از عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۶ برگ - نسخه موریانه خورده . اندازه ۲۰ در ۱۳ - واقف شناخته نشد «۱۱۷۰»

(حرف ش)

۲۲۵ شرح اداب البحث

عربی - مؤلف متن وشرح یکی است که شناخته نشد .

آغازشرح (الحمدلله الذی لامانع لعطائه) آغازمتن (احمدالله یامجیب کل سائل واصلی علی نبیك المبعوث باقوی الدلایل) انجام شرح (اذلا مزید علیها فی تقدیر القواعد والاصول ومن الله تبارك وتعالی التوفیق لاظهارالحق والهام الصواب فی کل باب)

(۱) بروایت حاج عماد فهرستی

۲۱۹ رساله در تحقیق کلیات

عربی - مکرر شمارهٔ ۹۷ مؤلف قطب الدین محمد رازی (۱) رساله مختصریست نفیس که مرتب است بر ۵ قاعده وخاتمه ووصیة: قاعدهٔ ۱ فی تحقیق مفهوم اشتراك المهیة الکلی ۲ فی تلخیص مفهومات الکلیات الثلثه ۳ فی وجود الکلی فی الخارج ۴ فی ان المهیات المرکبة من الجنس والفصل لیس ترکیبا خارجیا ۵ فی بیان تحصل النوع وعدم تحصل الجنس - خاتمه در دفع سه شبهه - وصیة در کتمان مطالب رساله از متفلسفین .

آغاز «الحمدلله المخترع لمهیات الاشیاء» انجام «وثبت اقدامنا علی مقامات الصدق انه علی کل شیء قدیر وبالاجابة جدیر» خط نسخ که درهر صفحه درسه ستون نوشته شده - عناوین بشنجرف. دارای ۴ صفحه ومجدول بتحریر وطلا بشش جدول اندازه ۴۳ در ۲۶ وقفی نائینی. به بینید رساله درارزاق شمارهٔ «۵۹۱» حکمت خطی ص ۱۱ «۵۹۳۳»

۲۲۰ رساله در تحقیق کلیات

عربی - مکرر بیش آغاز (الحمد لله مخترع ماهیات الاشیاء) انجام (وبافاضة المطالب جدیر) پس ازاین درچهار صفحه مقاله ایست منسوب بشیخ بهائی معروف در اعتبارات ملحوظة در وجود - خط نسخ ۱۰ سطری. عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۵ برك. اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی قائم مقام. به بینید تفسیر معوذتین شمارهٔ ۲۹۹ تفسیر خطی ص ۵۱ (۶۰۲۵)

۲۲۱ رساله در حل مغلطهٔ مشهور بجذر اصم

عربی - مؤلف ملاجلال دوانی - رساله مرتب است برفاتحه و واسطه وخاتمه : اما الفاتحه ففی تقریر المغالطه - واما الواسطه ففی تعقیب الاجوبة التی ذکرها غیری - اما الخاتمه ففی الجواب الذی سمح به الوقت لی .

آغاز (اما بعد حمدالله مفتاح مفاتیح المعضلات) انجام (تختلف باختلاف الحیثیات والاعتبارات) سپس فایده ایست از مؤلف درعدم جریان لامطابقه درتصورات - خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری. دارای ۱۸ برك اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی - بسال ۱۱۱۹ به بینید رساله وجودیه شمارهٔ ۷۱۹ حکمت خطی ص ۱۱۱ «۶۴۰۵»

۲۲۲ رساله در کلی

عربی - رساله ایست درشرح کلی واقسام آن تحریر وتألیف حاج سید عباس بن علی موسوی شاهرودی متوفای جمعه ۸ شوال ۱۳۴۱ به بیماری سکته در سن نزدیك به ۸۰ درمشهد

(۱) مجالس المؤمنین

تاريخ تحرير ۲۷ جمادى الثانى ۹۳۲ كاتب شارح را بجملهٔ «سلمه الله» دعا كرده واين ميرساند كه نسخه در حيات شارح نوشته‌شده ـ خط نسخ ۲۷ سطرى داراى ۲۰ برك. نسخه رطوبت رسيده ـ اندازه ۱۸ در۱۳ واقف شناخته‌نشد «۱۱۷۵»

۲۲۸ شرح ايساغوجى

عربى ـ مكررشمارهٔ ۱۴۳ مؤلف حسام الدين حسن كاتى ـ آغاز (الحمدلله الواجب وجوده) انجام (لايضاح مافى كتاب ايساغوجى) (حواشى براين شرح‌را بشمارهاى ۲۱و۹۸ و۱۶۰ و۱۶۱ و۱۶۲ و۲۰۵ به‌بينيد) كاتب‌على بن محمود صابونچى. خط نسخ ۶ سطرى. داراى ۸۹ برك. اندازه۲۲در۱۸ وقفى‌سيدعلينقى اصفهانى ـ در شهريور ۱۳۰۸ «۱۱۷۶»

۲۲۹ شرح ايساغوجى

عربى ـ مكرربيش. آغاز « الحمدلله الواجب‌الوجوده) انجام «لا يضاح مافى الكتاب ايساغوجى » تاريخ كتابت ربيع الاول ۱۲۰۶ خط‌نسخ مختلف السطر ـ داراى ۲۰ برك. اندازه ۲۱ در۱۵ خريدارى‌آستان‌قدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۳۵ »

۲۳۰ شرح ايساغوجى

عربى ـ مكررشمارهٔ ۱۴۷ شارح شمس الدين محمد بن‌حمزه فنارى. تأليف اين‌شرح‌را درصبح كوتاه ترين روزى ازروزها شروع كرده ودراذان مغرب همان روزبپايان رسانيده ـ آغاز « حمدا لك اللهم على ماالخصت‌لى من منح عوارف الافاضل » انجام « و بوّانا فى اعلى عليين مع النبيين والمرسلين وصلى‌الله على سيدنا محمد وآله اجمعين) كاتب كمال بن بهاء الدين ـ تاريخ كتابت ۸۹۹ بركها داراى حواشى است (حاشيه برين‌شرح را بشمارهٔ ۲۴۹ به‌بينيد) خط‌نستعليق ۱۴ و۱۵ سطرى ـ عناوين بشنجرف نوشته‌شده ـ داراى ۲۵ برك اندازه ۱۹ در۱۳ ـ وقفى‌نائينى «۱۱۷۸»

۲۳۱ شرح ايساغوجى

عربى ـ شارح شناخته‌نشد. كشف الظنون (ج ۱ ص ۱۷۵) ازشروح رسالهٔ ايساغوجى ابهرى اين كتاب‌را ذكر نموده ليك نامى‌ازمؤلف آن‌نبرده ازمتن كتاب « صفحهٔ ۱۱ » دانسته‌ميشود كه مؤلف اين شرح ازمحشين برشرح شمسيه است. كاتب درآخرنسخه نوشته : « تم‌الكتاب من تصنيفات ميرسيد شريف » كتاب شرحى است بقال ـ اقول ـ شارح اين كتاب را بنام امير بن الامير بن‌الامير محمد قلاون شام مضنون داشته.

کاتب ـ محمد علی اصفهانی . تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۲۸۸ خط نسخ ۱۵سطری دارای ۸ برگ ـ اندازه ۱۷ در ۱۰ وقفی حاج سید محمد شوشتری « ۱۱۷۴ »

۲۲۶ شرح آداب المناظره

عربی . مکررشمارهٔ ۱۴۳ ـ شرحی است مزجی بر مقاله موجز آداب المناظره عضدالدین ایجی کشف الظنون « ج ۱ ص ۶۹ » در ذکر شروح رسالهٔ آداب المناظره عضدی اول شرح محمد حنفی تبریزی را ذکرنموده وجملهٔ آغاز آنرا نیز آورده درپایان تعداد شروح بررساله متن جملات اواخر شرح حنفی تبریزی را نیز ذکر نموده . این نسخه دیباچهٔ شارح را ندارد لیك جملات اواخر این نسخه باجملات اواخر شرح حنفی تبریزی مذکور در کشف الظنون مطابقت دارد . درشرح عصام برمتن اداب المناظره عضدی مطالبی از کتاب شرح آداب البحث شیروانی نقل شده که مطابقت با این شرح دارد بهمین جهت پنداشته شده که مؤلف کمال الدین مسعود شیروانی است (۱)

آغاز « لك الحمد جعل الله تم مخاطبا تنبيها على القرب » انجام « اعلم ان الحواشى المنسوبة الى المحقق. الشريف لهذه الرسالة لما لاحظتها فى نسخ متعددة و وجدت بعضا «كذا» سقيما ولم يبق اعتماد عليها لم التزم بنقلها « ۲ » بل قدرت الكلام على وجه لاحظته و وقع بعض تقريراتنا موافقا لتقريره ره وبعضها عين موافق له فتم وانصف فان وجدته حقا فتبعه والا فاصلحه فان الله لايضيع اجر المحسنين » خط نسخ ۱۵ سطری . دارای ۸ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۰ ـ وقفی حاج سید محمد شوشتری به‌بینید آداب المناظره شماره ۱۶۹ منطق ص ۳ « ۶۰۱۸ »

۲۲۷ شرح آداب المناظره

عربی ـ مؤلف نظام الدین عبد العلی بن محمد بن حسین بیرجندی از استادان معروف علم نجوم وفلکیات درنیمهٔ اول قرن دهم هـ ـ ق است . درعلم حدیث شاگرد خواجه غیاث است فنون حکمی را از ملامنصور بن ملامعین کاشانی فراگرفته ونزد کمال الدین حسین نقوی و شیخ الاسلام سیف الدین احمد تفتازانی وملا مسعود شیروانی نیز تلمذ کرده « ۳ » کتاب شرح بر رسالهٔ آداب البحث عضدی است . مادهٔ تاریخ ختم تألیف جملهٔ: «حل آداب عضدی است» ۹۳۰

آغاز « نحمدك يا مجيب دعوى السائلين بلا مانع ومناقض » انجام « ما تعاقب الليالى والايام »

---

(۱) این پندار درست نیست چه آنکه کمال الدین مسعود شیروانی از شارحین رساله آداب المناظره عضدی نیست واو شارح رساله آداب البحث تألیف شمس الدین محمد سمرقندی است که بشماره ۱۴۲ منطق است (۲) از کلمه « اعلم » تا کلمه « بنقلها » مطابق باجملات آخر شرح حنفی تبریزی مذکور در کشف الظنون است (۳) حبیب السیر جزو ٤

و۱۷۷ و۱۷۸ و۲۰۷ و۲۱۱ و۲۱۲ و۲۱۳ بنگرید «خط نستعلیق ونسخ شکسته ۲۶ و۲۷ سطری.
برگهای اوائل نسخه رنگ مرکب آن بکلی رفته وزردشده است. دارای ۵۳ برگ - اندازه ۱۸
در۱۲ وقفی نائینی «۱۱۸۱»

۲۳۵ شرح شمسیه

عربی مکرر پیش. کاتب خطبه ودیباچه را ننوشته وازمطلب شروع نموده.
آغاز (قال ورتبته علی مقدمة وثلاث) انجام (مصابیح الدجی واصحابه مصابیح الحجی)
کاتب غیاث الدین محمد. تاریخ ومحل تحریر شوال ۱۰۳۸ در کاظمین. خط نستعلیق ۱۵ سطری -
عناوین بشنجرف نوشته شده دارای ۱۴۸ برگ. اندازه ۱۶ در ۹ وقفی نائینی «۱۱۸۲»

۲۳۶ شرح شمسیه

عربی - مکرر پیش - آغاز (ان ابهی درر) انجام (ولیکن هذا آخر ما اردنا ایراده
فی هذا الاوراق) کاتب محمد زاهد بن ملا محمد - تاریخ تحریر رجب ۱۰۴۱ در سمرقند -
صدر نسخه ۹ صفحه حاشیه ایست بر دیباچهٔ شرح - خط نستعلیق ۱۹ سطری - اقوال وعناوین بشنجرف
نوشته شده. دارای ۱۰۵ برگ ومجدول بشنجرف. نه برگ اول نسخه بخط تازه نوشته شده. اندازه
۲۱ در ۱۲ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۱۱۵۹»

شرح شمسیه

به بینید شمارهٔ ۱۵۱ قواعد الجلیله را

۲۳۷ شرح کبری

فارسی - شارح عصام الدین ابراهیم بن محمد «یا محمود» بن عربشاه اسفرائنی حنفی
اشعری متوفای ۹۴۳ درسمرقند - شاگرد عبد الرحمن جامی است «۱» آغاز «حمد مصور صور
مقدور قدر ملك وبشر نیست» انجام «معلوم نیست که دراقیسه یافت شود والله تم اعلم والحمدلله تم
علی الاتمام والوصول الی المرأم» تاریخ تحریر ۹۷۳ خط نستعلیق ۱۹ سطری. سه صفحه اول
بخط تازه نوشته شده - نسخه رطوبت رسیده - دارای ۵۴ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۳ واقف شناخته
نشد. «۱۱۸۴»

۲۳۸ شرح کبری

فارسی - مکرر پیش. آغاز «حمد مصور صور مقدور قدر» انجام «ومعلوم نیست که
در اقیسه یافت شود» خط نستعلیق مختلف السطر - کاغذ نسخه آبی رنگ. دارای ۳۲ برگ.
اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی فهرستی «۱۱۸۵»

(۱) روضات الجنات. کشف الظنون ج۱ ص ۵۶۶

آغاز « الحمدلله الذی جعل منطق الانسان مظهر المعلومات » انجام « وما عداه توابع ولواحق به » خط‌نستعلیق وشکسته ومختلف السطر . دارای ۲۶ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۷ وقفی‌فهرستی «۱۱۷۷»

۲۳۲ شرح رشیدیه

عربی، ماتن وشارح شناخته‌نشد . کتاب شرحی است مزجی بر رسالهٔ دراصول علم‌مناظره. کاتب درآخر این نسخه وهم نسخه شمارهٔ ۲۲۳ نوشته : « تمت‌الرسالة‌المسماة بالرشیدیه شارحه (شارحها) میرسید شریف » این انتساب درست نیست چه آنکه درآثار هیچ یك ازمیرسید شریف بزرك وكوچك (علی ـ محمد ـ پدر ـ پسر) تألیفی بدین‌نام یاد نشده وهم آنکه شارح درصفحهٔ ۱۳ این نسخه (درمبحث‌تعریف‌مدعی) نقل قول از عصام الدین‌اسفرائنی متوفای ۹۴۳ کرده و حال آنکه فوت میرسید شریف بزرك در ۸۱۶ ومیرسید شریف کوچك در۸۳۸ بوده .

آغاز متن (الحمدلله الذی لامانع لحکمته ولا ناقض لقضائه) انجام متن « ثم ههنا امور لابدللمناظرة منها » آغاز شرح « بدء بعد التسمیة بحمد الله سبحانه» انجام شرح (لانه توجب جمودة الطبیعه وخمودة الشعلة القریحه » تاریخ کتابت ۱۲۲۱ حاشیه برین کتاب را بشمارهٔ ۲۰۶ بهبینید- خط‌نسخ ۱۳سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۴۴ برك . اندازه ۱۹ در ۱۵ وقفی‌فهرستی « ۱۱۷۳ »

۲۳۳ شرح رشیدیه

عربی- مکرر پیش. آغاز (الحمدلله بدء بعد التسمیه) انجام « لانه یوجب جمود الطبیعه وخمود القریحه) کاتب سید محمد خراسانی درقریهٔ ازغد ازقراء مشهد . سال‌تحریر صفر۱۲۸۱ خط‌نسخ ۲۷ سطری-دارای ۱۱ برك.اندازه ۲۳در۱۸ . خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۱۳۷»

۲۳۴ شرح شمسیه

عربی ـ مکررشمارهٔ ۱۱۸ شارح قطب الدین رازی بویهی ـ شرحی‌است بقال‌اقول بر رساله شمسیه تألیفی نجم‌الدین عمر کاتبی این شرح موسوم است بتحریر القواعد المنطقیه فی شرح الرسالة الشمسیه . شارح این شرح‌را برای‌خواجه‌غیاث‌الدین‌محمدبن‌خواجه رشیدالدین وزیر سلطان محمد خدابند. تألیف کرده . کتاب‌مکررا چاپ‌شده وتدریس آن میان‌طلاب علوم‌قدیمه متداول‌است. آغاز «ان‌ابهی‌دررتنظم بینان‌البیان» انجام « وآله‌مصابیح‌الدجی‌واصحابه‌مفاتیح الحجی » نسخه ۴۲ سال پس از فوت‌شارح نوشته‌شده ـ تاریخ تحریر ۹ شعبان ۸۱۰ « حواشی برین کتاب را بشمارهای ۳۴ و۶۴ و۶۶ و۶۷ و۶۹ و۷۰ و۷۱ و۷۳ و۸۰ و۸۴ و۸۸ و۸۹ و۱۴۶

آغاز « الحمدلله فیاض » انجام موجود « فی قسم التصورات حامدین بمقتضی الکمالات »
خطانسخ ۱۷ سطری . اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۰۸ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۳ وقفی نائینی
« ۱۱۸۸ »

۲۴۴ شرح مطالع الانوار

عربی ـ مکرر بیش ـ صدر وذیل نسخه افتاده . موجودی از اوائل مبحث تصدیقات تا اواخر مبحث جهات است .

آغاز موجود (القضیه وهو ملتف فی طرفی الشرطیه) انجام موجود (ان یکون ضروریا)
خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۴۶ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی ۱۱۸۹

۲۴۵ شرح منطق اشارات

عربی . مکرر شماره ۱۱۷ شارح خواجه نصیرالدین طوسی ـ

آغاز (الحمدلله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتحمیده) انجام (لادراك العلوم النظریة وتعلمها) خط نستعلیق مختلف السطر ـ عناوین واقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۸۶ برگ اندازه ۲۶ در ۱۴ وقفی نائینی « ۱۱۹۰ »

۲۴۶ شرح منطق اشارات

عربی ـ مکرر بیش . آغاز (الحمدلله الذی وفقنا) انجام « لادراك العلوم النظریه وتعلمها » خط نستعلیق ۲۳ سطری . اقوال وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده . دارای ۷۷ برگ اندازه ۲۵ در ۱۳ وقفی مهدی قدوسی دراسفند ۱۳۱۴ « ۱۱۹۱ »

۲۴۷ شرح منطق اشارات

عربی ـ مکرر بیش ـ آغاز (الحمدلله الذی وفقنا) انجام (لادراك العلوم النظریه وتعلمها) خط نستعلیق ۲۷ سطری ـ اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۹۱ برگ ومجدول بتحریر وطلا بدو جدول ـ اندازه ۱۹ در ۱۱ وقفی نائینی « ۱۱۹۲ »

۲۴۸ شرح منطق اشارات

عربی ـ مکرر بیش ـ آغاز (الحمدلله الذی وفقنا) انجام (لادراك العلوم النظریه و تعلمها) خط نستعلیق ۲۳ و ۲۵ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۹۳ برگ اندازه ۲۴ در ۱۴ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۳۹ »

شرح منطق العین

به بینید شماره ۲۵۶ را

۲۳۹ شرح کبری

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۱۳۱ نام شارح بضبط این نسخه ابو البقاء بن عبدالله الحسینی است. کشف الظنون «ج ۱ ص ۵۶۶» شارح را بنام میر ابو البقاء بن عبدالباقی الحسینی ضبط کرده. ترجمهٔ شارح بنظر نرسید . باید ازمردمان سدهٔ ۱۱ به پیش باشد. کتاب شرحی است مزجی بررسالهٔ کبری . شارح کتاب را بنام شاه ابو الفتح محمد همایون معنون نموده .

آغاز « عنوان صحیفهٔ همایون حمد وسپاس حکیمی شاید که علم بحقیقت ذاتش خارج » انجام « ومشابهتهای اینها از سابق ظاهر است » خط نستعلیق ۲۳ سطری ـ دارای ۴۸ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی «۱۱۸۳»

۲۴۰ شرح کبری

فارسی ـ مکرر پیش ـ آغاز (عنوان نامهٔ صحیفه همایون) انجام « ومشابهتهای اینها از سابق ظاهر است» متن بخط نسخ وشرح بخط نستعلیق نوشته شده. صفحات مختلف السطر ـ برگ آخر بخط تازه است . دارای ۳۶ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ خریدای آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۱۳۸»

۲۴۱ شرح مطالع الانوار

عربی مکرر شمارهٔ ۱۲۸ شارح قطب الدین رازی ـ این شرح موسوم است بلوامع الاسرار.

آغاز (الحمدلله فیاض ذوارف العوارف) انجام (الی حضرة النبویه افضل الصلوة والسلام) کاتب زاهد نامراد «کذا» تاریخ کتابت ۱۰۰۱ (حواشی برین شرح را بشمارهای ۲۹ و ۱۷۹ و ۲۱۴ و ۲۱۵ و ۲۱۶ و ۲۱۷ به بینید) خط نستعلیق ۲۷ سطری ـ اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۸۱ برگ ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا وسیلو. نسخه موریانه خورده شده. اندازه ۲۵ در ۱۶ وقفی نائینی «۱۱۸۶»

۲۴۲ شرح مطالع الانوار

عربی . مکرر پیش . این نسخه تنها مبحث تصورات را دارد.

آغاز « الحمدلله فیاض » انجام موجود «حامدین لمفیض الکمالات والخیرات » تاریخ کتابت ۱۲۲۲ خط نستعلیق وشکسته ۱۵ سطری دارای ۱۱۱ برگ اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی «۱۱۸۷»

۲۴۳ شرح مطالع الانوار

عربی ـ مکرر پیش ـ این نسخه تنها تا اول مبحث تصدیقات را دارد .

این فـائده شامل عین مقـالهٔ محقق سبزواري در دفع شبههٔ استلزام و هم رد بر دفـع او است. آغاز « کل شیئی لایستلزم وجوده رفع عدمه السابق فهو قدیم » انجام « و کذا فی العباره التالیه له فتدبر » ۵ دردفع شبههٔ استلزام از سلطان العلماء و میرزا رفیعا و آقا حسین ۶ دردفع شبههٔ استلزام ازمیرداماد. آغاز « اعلم ارشدك الله وایای » انجام « وانی تفردت بهذه التحقیق بعون الملك الجلیل ۷ عبارات متفرقه وچند مغالطه است ـ خط نستعلیق و شکسته که بطور چلیپا نوشته شده ـ دارای ۸ برك . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نایینی «۵۶۷۰»

(حرف ك)

۲۵۲ کاشف الحقائق

عربی. شارح نجم الدین خضر رازی جارودی ـ شرحی است مزجی بررسالهٔ « دره» (۱) نسخه دیباچهٔ شاح را ندارد .

آغاز موجود « املا وماصفنه استأنف (کذا) » انجام « عمرها الله تم و حرسها عن خطوب الزمان » تاریخ کتابت جمادی الثانی ۹۰۷ درآخرنسخه نوشته شده : «صاحبه وکاتبه وناظره و قارءه عبدالوهاب بن عماد بن قرامسی» خط نسخ ونستعلیق مختلف السطر. دارای ۵۲ برك. نسخه رطوبت رسیده . اندازه ۱۷ در ۱۳ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۳۶ »

۲۵۳ کبری

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۱۵۳ ـ مؤلف میرسید شریف علی گرگانی ـ « شروح براین رساله را بشمارهای ۱۳۲ و۱۷۴ و۲۳۷ و۲۳۹ بهبینید» تعریب این رساله موسوم است به دره در ضمن شرحش موسوم بکاشف الحقائق بهبینید .

آغاز « بدانکه آدمیرا قوتیست دراکه » انجام « لکن لا حجر نیست پس لاشجر باشد» خط نسخ ۱۸ سطری ـ فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۱۲ برك ـ اندازه ۲۱ در ۱۴ وقفی میرزا موسی ـ سال ۱۲۶۲ « ۱۱۹۴ »

۲۵۴ کبری

فارسی. مکرر پیش ـ آغاز « بدانکه آدمی را قوتیست دراکه » انجام « پس لا شجر باشد تمت» خط نستعلیق ۱۱ سطری ـ دارای ۱۵ برك. اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی نادرشاه « ۱۱۹۵ »

۲۵۵ کبری

فارسی. مکرر پیش . آغاز (بدانکه آدمی را قوتیست دراکه) انجام (پس لاشجر باشد)

(۱) رساله متن ترجمهٔ رساله کبری درمنطق تالیفی میرسید شریف علی گرگانی است که امیرشمس الدین محمد فرزند مؤلف آنرا تعریب نموده . وبنام « دره » موسوم داشته . تاریخ فراغت ازترجمه دههٔ اول ماه ربیع الاول ۸۸۴ در برخی ازمحال شیراز بوده .

(حرف ف)

۲۴۹ فرائد البرهانیه فی تحقیق الفوائد الفناریه

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۴۹ مؤلف برهان الدین بن کمال الدین بن حمید - حاشیه و افاداتی است برشرح ایساغوجی فناری - ترجمهٔ محشی بنظر نرسید - نام حاشیه بضبط این نسخه و هم کشف الظنون (ج ۱ ص ۱۷۴) فوائد البرهانیه است بضبط نسخه های ۱۴۹ و ۱۵۰ فرائد البرهانیه است -

آغاز (الحمدلله الذی زین الاذهان باکتساب التصور والتصدیق) انجام (ومن الرفع الی السلب) خط نستعلیق مختلف السطر - اقوال بشنجرف نوشته شده - سه صفحهٔ آخر بخط تازه است - دارای ۳۷ برگ - اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی نائینی « ۱۱۹۳ »

۲۵۰ فوائد

عربی - دیباچهٔ نسخه افتاده بهمین جهت مؤلف شناخته نشد (۱) کتاب دورهٔ مختصری است درمنطق مؤلف در ۸ ذیحجه ۱۲۱۶ شروع بتألیف آن نموده ودرشب سه‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۱۷ ازآن فراغت یافته - تشخیص وتعیین نام کتاب همانا باستفادهٔ ازمادهٔ تاریخ شروع وانجام تألیف وعناوین رؤس مطالب کتاب است .

آغاز موجود (وباجابة مسئولی جدیر فائدة اعلم ان من فضل الله علی نوع الانسان) انجام (حتی یحصل من الشکل الاول اوالثانی اوغیرهما مرادك) کاتب خداداد بن میرزای خوانساری - تاریخ کتابت ۳ جمادی الاول ۱۲۳۰ خط نسخ ۱۹ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۴۵ برگ اندازه ۲۰ در ۱۴ خریداری آستان قدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۴۰ »

۲۵۱ فوائد

عربی - مجموعه ایست حاوی ۷ فائده بشرح زیر : ۱ درمغالطهٔ مشهور بجذراصم -

آغاز « المغالطة المشهورة بجذرالاصم و هی ان یقول القائل کل کلامی » انجام « اذ المعدوم لیس بصادق ولا کاذب فتامل » ۲ نیز درمسئلهٔ جذراصم ازملاجلال دوانی -

آغاز « قد اجاب الحضرة الجلالیة المحمدیه خلدت افاداته عن هذه الشبهه بان یقول القائل کلامی فی هذه الساعه » انجام « یستلزم قولك الخلاء موجود کاذب ولا محذورفیه » ۳ دردفع شبههٔ استلزام منسوب بسلطان العلماء - آغاز « مقدمتان نافعتان فی دفع کثیر من الشبهه » انجام « فانه دقیق و بالتحفظ حقیق » ۴ در دفع شبههٔ استلزام ازآقا حسین خوانساری -

(۱) مؤلف را نیزتألیفی است بنام ینابیع الاصول که ازشروح است -

آن درعناوین فصل هائی شرح وتوضیح شده وبسیاری از عبارات متن در شرح مزج و درج شده.

آغاز بس‌ازتسمیه (وبه الحول والقوه ـ مقدمة فی المنطق الممثل من غیر الحروف وهو مرتب علی فصول) انجام (لان الشك فی‌مفهوم وجود اللفظ مع العلم بمدلوله جایز والله اعلم والحمدلله وصلی الله علی سیدنا محمد النبی الامی وآله وصحبه وسلم) کاتب محمدغزنوی‌خطاط.

تاریخ کتابت‌عصر پنجشنبه ۸ ذیحجه ۷۹۰ خط‌نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ٦٤ برگ ـ اندازه ۲۴در ۱۷ وقفی ابن‌خاتون « ۱۲۰۰ »

(حرف ل)

لوامع‌الاسرار فی‌شرح مطالع الانوار

به‌بینید شماره ۲۴۱ شرح مطالع را

(حرف م)

۲۵۷ مطارح الافکار

عربی، مؤلف شناخته‌نشد. شرحی است بقال واقول بررسالهٔ ایساغوجی‌ابهری، شارح‌این کتاب را باشارهٔ شیخ محمد بن ابراهیم منصور تألیف کرده. کشف الظنون (ج ۱ ص ۱۷۵) این شرحرا بنام مطالع الافکار ضبط نموده. نسخه محشی بحواشی شارح است.

آغاز (الحمدلله فیاض دررالاذهان فی لجج الافکار) انجام (والیه یرجع بعد المکابرة فی‌المال ولنختم آخر الکلام حامدین لله علی الاتمام ومصلین علی خیرخلقه محمد علیه‌السلام وآله واصحابه الکرام) خط‌نستعلیق ۱٤و۱۵سطری. دارای۳۸ برگ. اندازه۱۹در۱۳وقفی‌نائینی«۱۱۹۷»

۲۵۸ مطالع‌الانوار

عربی . مؤلف ابوالثناء شیخ سراج‌الدین محمودبن ابی‌بکر بن احمد ارموی متولد ۵۹۴ متوفای ۶۸۲ یا ۶۸۹ درقونیه، درشهرستان موصل نزد کمال الدین بن‌یونس ارموی تلمذ کرده واز اعلام دورهٔ اباقاآن بوده ومنصب قاضی القضاتی قونیه را باو ارزانی داشته (۱) کتاب از متون جامع درمنطق وحکمت است.نسخه قسمت منطق است که بر۲ بخش مرتب‌است: ۱ ـ در مقدمات ۲درقیاس .ازاواسط وآخرنسخه افتاده.موجودی تاقدری‌ازمبحث قیاس شرطی‌اقترانی‌است

آغاز (اللهم نحمدك والحمد من آلائك) انجام موجود (لصدق القیاس المنتج لمقدم الصغری) شرح برین کتاب را بشمارهٔ ۲۴۱ به‌بینید . خط‌نسخ ومختلف ۱۱ سطری . فصول وعناوین بشنجرف نوشته‌شده . نسخه رطوبت‌رسیده. دارای۷۳ برگ ـ اندازه ۲۶ در۱۷ وقفی نائینی « ۱۱۹۹ »

(۱) دانشمندان آذربایجان ص۱۷۰ کشف الظنون ج۲

کاتب احمد ـ سال تحریر ۱۲۴۲ خط نسخ ۱۱ سطری ـ دو صفحهٔ ماقبل صفحهٔ آخر بخط نستعلیق است. فصول بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۹ برگ. اندازه ۱۴ در ۱۰ بوسیلهٔ ادارهٔ تشریفات آستان قدس در فروردین ۱۳۱۵ بکتابخانه تسلیم شده است (۱۱۹۶)

۲۵۶ کتاب در منطق

عربی ـ کتاب یکدوره منطق کامل است. نسخه فاقد دیباچه است. کاتب در پشت نسخه نوشته: «کتاب تمثیل المنطق بالمواد دون الرموز ملك الفقیر الی رحمة الله محمد بن زین بن عبدالله بن محمد الغزنوی الخطاط غفرالله له ولوالدیه واحسن الیهما والیه» جملهٔ آغاز کتاب این است: «مقدمة فی المنطق الممثل من غیر الحروف» گویا وجه تسمیه اش بدین نام بملاحظهٔ این است که صور قضایا وجمل اقیسه را برمز ننوشته. کتاب مرتب است بر ۲۹ فصل. عناوین وجملهٔ اول فصول بتفصیل زیر است: ۱ فی بیان الحاجة الی المنطق ۲ فی المفردات ۳ فی المعانی ۴ فی الفرق بین مفهوم الکلیات ۵ـ فی اجزاء المهیه ۶ فی مراتب الاجناس والانواع ۷ فی مراتب الکلیات ۸ فی التعریفات ۹ فی القضایا الحملیه ۱۰ فی العدول والتحصیل ۱۱ فی مواد القضایا ۱۲ فی النسب بین القضایا ۱۳ـ فی العکس المستوی ۱۴ فی التناقض ۱۵ فی القضایا الشرطیه ۱۶ فی عکس النقیض ۱۷ فی الشرطیات ۱۸ فی القیاس ۱۹ فی القضایا الشرطیه واقسامها خمسه کما مرای المرکب من المتصلین ۲۰ـ والقیاس الاستثنائی عبارة عن قیاس مرکب ۲۱ ثم القیاس بحسب الترکیب ینقسم الی اقسام منها القیاس المرکب ۲۲ وتحلیل القیاس ۲۳ والاستقراء هو اثبات الحکم ۲۴ والتمثیل هو اثبات الحکم فی صورة ۲۵ ومواد القیاس اثنی عشر ۲۶ والمغالطة قیاس تفسد صورته اومادته ۲۷ اجزاء العلوم ثلاثه ۲۸ ثم العلوم اما متباینة ۲۹ والحد لایکتسب بالبرهان ـ پس از مطالعه و مطابقهٔ این کتاب با کتاب منطق العین «شمارهٔ ۱۶۴ منطق خطی» بنظر رسید که این کتاب شرح منطق العین است. منطق العین تألیف نجم الدین علی بن عمر کاتبی قزوینی است که بروایت کشف الظنون (ج ۲ ص ۱۴۱ و ۱۴۲) آنرا نیز شرح کرده و ببحر الفوائد نامیده. مسود اوراق را پندار تردیك بیقین است که این نسخه همان کتاب شرح موسوم به بحر الفوائد است که کشف الظنون آن را چنین توصیف کرده:

« ثم شرحه شرحا ممزوجا غیر ممیز عن المتن » تا آنجا که عبارت دیباجهٔ بحر الفوائد را آورده: « التمسوا املاء کتاب علی وجه الایضاح مع ایرد امثلة لماله حاجة الی المثال علی ترتیب الرسالة التی کتبنا لیکون کالشرح لها » ازین عبارت منقول وجه مناسبت تسمیه کتاب بمنطق الممثل من غیر الحروف (که درین نسخه نوشته شده) ظاهر میگردد. اصل کتاب منطق العین « که در کشف الظنون بنام عین القواعد یاد شده » مرتب است بر یکمقدمه وسه مقاله وخاتمه لکن درشرح « که این نسخه باشد » عناوین مقالات وخاتمه مبدل بفصل شده و مطالب

۲۶۳ منظومه

فارسی ـ سراینده: نورعلیشاه مختصریست درمنطق که باشکال اربعه ختم گشته ـ

آغاز (حمد بیحد مرخدائیرا نخست) انجام (وزدعائی روح اورا شاد کن)

تاریخ تحریر ۲۴ محرم ۱۳۰۵ خط نستعلیق ۱۲ سطری . دارای ۱۷ برك اندازه ۱۸ در ۱۱

وقفی نائینی «۵۶۷۱»

هدیة التهذیب

بهبینید شماره ۲۶۲ منظومه را

(منطق)

کتب چاپی « حرف الف »

۱ اصول المنطق

عربی ـ مؤلف استانلی جیفونس انکلیسی . مترجم: یوسف اسکندر جریس . دورهٔ مختصر منطق جدید است ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ فجر ـ بسال ۱۹۲۶ م وقفی نائینی «۶۰۶»

الاقوال الاربعه فی رد الشبهات الموردة

عربی ـ مؤلف . محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکنوی ـ رساله دررد اشکالات وارده بر گفتار مولوی محمد یوسف درشرح سلم العلوم است . این کتاب را ضمن مجموعه ستة ضروریه شماره ۲۳ منطق چاپی ص ۲۲۸ بهبینید)

(حرف ب)

۲ بهجة الطالبین

فارسی ـ مکرر شماره ۱۷۴ ـ شارح سید محمد یزدی ـ رساله کبری ومنظومهٔ نورعلیشاه درمنطق درصدر وحاشیهٔ کتاب تدوین شده است ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۱۷ وقفی فهرستی «۶۰۷»

(حرف ج)

۳ جوهر النضید

عربی ـ مکرر شماره ۱۸۲ شارح علامهٔ حلی ـ رساله در تصور وتصدیق ضمیمهٔ کتاب است

۲۵۹ مطالع الانوار

عربی. مکرر پیش - این نسخه تنها حاوی مبحث معرف است.

آغاز (اللهم انا نحمدك) انجام موجود (یجب تقدیمه فی التعریف) خط نستعلیق ۲۴ سطری - دارای ۵ برگ و مجدول بشنجرف - اندازه ۲۹ در ۲۰ وقفی نادرشاه «۱۱۹۸»

۲۶۰ منطق شفاء

عربی - مکرر شمارهٔ ۱۵۶ مصنف شیخ الرئیس - نسخه تنها کتاب برهان (فن پنجم ازفنون نه کانه کتاب) را دارد که مرتب بر ۴ مقاله است.

آغاز (المقالة الاولی من الفن الخامس من الجملة الاولی) انجام (فاذا وضع موضع برهانی دللناعلیه) خط نسخ ۱۵ سطری. عناوین وفصول بشنجرف نوشته شده. دارای ۲۵۶ برگ. اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی نائینی «۱۲۰۲»

۲۶۱ منطق شفاء

عربی. مکرر پیش. آغاز (المقالة الاولی من الفن الخامس من الجملة الاولی) انجام (موضع برهان دللناعلیه) خط نستعلیق ۱۸ سطری. دارای ۲۳۴ برگ. نسخه رطوبت رسیده و موریانه خورده. اندازه ۱۹ در ۱۰ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۱۴۱»

۲۶۲ منظومه

عربی-سراینده: ملاعلی بن حسین زنجانی مقتول در ۱۱۳۶ دردیهٔ قمجقای ازتوابع زنجان (۱) شاگرد سید قوام الدین قزوینی وملا خلیل غازی قزوینی است. مولانا باجمعی ازاهالی زنجان برای حمایت آنشهرستان بمدافعهٔ لشکر عثمانی پرداخت ودرآن پیکارشهید شد و استادش قوام الدین اورا مرثیت گفت مصرع آخر مرثیه مادهٔ تاریخ شهادت است: «باشهید کربلا محشور باد ۱۱۳۶» (۲) ارجوزه ایست قریب به ۳۰۰ بیت که نظم تهذیب المنطق تفتازانی است. تاریخ ختم نظم سال ۱۱۲۰ در اصفهان بوده. شاید ازین فرد: «علیك بالهدیة التهذیب» بر آید که نام منظومه هدیة التهذیب باشد.

آغاز (قال علی الحقیر الشأن) انجام (و جاء قاصرا عن البیان - تسوید کان بالاصفهان) کاتب اسمعیل بن عبد الله مازندرانی - تاریخ کتابت ۱۵ شعبان ۱۲۴۳ پس ازین منظومهٔ عوامل النحو معروف است - خط نسخ ۱۰ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۷ برگ. اندازه ۱۵ در ۸ وقفی نائینی «به بینید عوامل منظومه شماره ۲۹۶۷ عمومی صرف ونحو خطی ص ۷۷» «۶۰۸۱»

---

(۱) شهداء الفضیله (۲) الذریعه ج ۱ ص ۴۹۹ تاریخ فوت ناظم این ارجوزه را در ۱۱۶۳ ضبط کرده و این اشتباه است.

شده است. چاپ سنگی تبریز خط نسخ - بسال ۱۲۷۰ وقفی شجیعی در فروردین ۱۳۱۵ «۶۱۴»

۱۰ حاشیه برحاشیه تهذیب

فارسی - محشی دوم میرزا علیرضا تجلی. تعلیقاتی است برحاشیهٔ ملا عبدالله بر تهذیب تفتازانی. چاپ سنگی تهران - خط نسخ بسال ۱۲۶۸ خریداری آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۷۶۶»

۱۱ حاشیه برحاشیه برحاشیهٔ تهذیب

عربی. محشی سوم مولوی محمد ظهور الله بن محمد ولی بن قاضی غلام مصطفی بن ملا محمد اسعد بن شهید ملا قطب الدین لکنوی متوفای ۱۷ ربیع الاول ۱۲۸۶ ازقضاة ومفتیان واعلام دورهٔ خود درهند بوده - کتاب حاشیه است برحاشیهٔ سید زاهد هروی برحاشیهٔ ملا جلال دوانی برتهذیب المنطق تفتازانی - چاپ سنگی هندوستان - خط نستعلیق. سال ۱۲۹۴ وقفی حاج سید محمد شوشتری (۶۱۵)

۱۲ حاشیه برشرح شمسیه

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۰۷ محشی میرسید شریف - کتاب معلق است بعباراتی ازحاشیه عبد الحکیم لاهوری ومولوی ابو ورد و مولوی محمد مبین ومحمد صادق ومحمد عبدالحلیم لاهوری. - چاپ سنگی تهران - خط نسخ وقفی نائینی «۶۱۶»

حل المغلق فی بحث المجهول المطلق

عربی. مؤلف ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم انصاری لکنوی - تعلیقه ایست برمبحث مجهول مطلق از سلم العلوم که جمع میانه شرح ملاحسن لکنوی و قاضی محمد مبارك گوفاموی درین موضوع است. تاریخ ختم تألیف شنبه ۱۰ رجب ۱۲۸۶ چاپ سنگی کانپور خط نسخ سال ۱۳۰۱ وقفی حاج سید محمد شوشتری - « این کتاب را ضمن مجموعهٔ ستة ضروریه شماره ۲۳ منطق چاپی ازص ۲۰۸ بهبینید »

(حرف د)

۱۳-۱۴ درر بهیه

عربی - سراینده: جلال الدین شیخ محمد بن شیخ ابوتراب شیرازی مرودشتی کهجندی مقیم مشهد وازمدرسین سطوح وأفاضل اهل منبر بوده - کتاب ارجوزه و دورهٔ مختصر منطق است. تاریخ ختم نظم سال ۱۳۳۱ بسن ۳۵ سالگی درمشهد - یك مرثیهٔ عربی ودوقصیدهٔ فارسی در مدح ولی عصر عج ازسراینده مذکور ضمیمهٔ کتاب است - چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۳۳. وقفی فهرستی. وقفی میرزا عبدالله درشهریور ۱۳۰۷ « ۶۱۷ » و « ۶۱۸ »

چاپ سنگی تهران . خط نسخ . بسال ۱۳۱۱ وقفی حاج قائم مقام «۶۰۸»

(حرف ح)

۴ حاشیه بر تهذیب

عربی - مکررشمارهٔ ۱۸۶ محشی ملا عبدالله یزدی - کتاب دارای حواشی است از عبد النبی ومولوی اسمعیل وغیرهما از فضلاء هندوستان. شرح تهذیب هم ضمیمهٔ کتاب است چاپ سنگی هندوستان بخط نستعلیق وقفی حاج سید محمد شوشتری «۶۰۹»

۵ حاشیه بر تهذیب

عربی - مکرر پیش - کتاب دراین چاپ معلق است بعباراتی از کتب تجرید المنطق و کشف الاستار وحواشی ازشیخ عبدالرحیم و احمد ودوانی ٠حاشیه علیرضا بتمامه ضمیمه است - چاپ سنگی تهران بخط نسخ بسال ۱۲۹۶ وقفی نائینی «۶۱۰»

۶ حاشیه بر تهذیب

عربی - مکرر پیش - کتاب معلق بحواشی و تعلیقاتی است از شیخ عبد الرحیم و دوانی ومیر ابوالفتح وغیرهم ٠حاشیهٔ میرزا علیرضا ضمیمه است . چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۲۸۵ وقفی محمد حسنخان در رجب ۱۲۹۷ «۶۱۱»

۷ حاشیه بر تهذیب

عربی. مکرر پیش - کتاب معلق است بحواشی از میرزامحمد علی بن ملانور محمدتبریزی (که درتاریخ چاپ میزیسته) و ازمیرزا علیرضا تجلی واز شیخ عبد الرحیم (گویا درتاریخ چاپ میزیسته) چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۱۲۸۷ طبع این نسخه بهترین طبع ها است ومعروف است بچاپ عبدالرحیم - وقفی فهرستی «۶۱۲»

۸ حاشیه بر تهذیب

عربی. مکرر پیش - این نسخه نیز معلق است بعباراتی منقول ازکتابهای تعدیل المیزان وشرح مطالع وشرح شمسیه وکشف الاستار وهم حواشی ازشیخ عبد الرحیم و میر ابوالفتح و میرزا محمد علی تبریزی ومیر سید شریف ومیرزا محمد یزدی ومیرزا احمد ومحیی الدین میرزا موسی ومیرزا عبدالغفار وغیرهم ٠ حاشیه علیرضا تجلی بتمامه ضمیمه است - چاپ سنگی تهران - خط نسخ بسال ۱۳۲۳ وقفی حسین آقا زوار وپسران درفروردین ۱۳۱۵ «۶۱۳»

۹ حاشیه بر تهذیب

عربی - مکرر پیش. اول نسخه افتاده درحاشیهٔ کتاب: منظومهٔ نورعلیشاه ومنظومهٔ تهذیب تدوین

که درسن ۲۱ سالگی درمحرم ۹۴۱ سروده (۱) ابیات معروفه درذکر رواتی که اعتبارروایتشان اجماعی است ازسید مهدی بن سید رضا طبا طبائی ضمیمهٔ کتاب است ـ چاپ سنگی خط نسخ بسال ۱۳۰۶ محل چاپ گمان میرود تبریز باشد ـ وقفی حاج قائم مقام «۶۲۰»

سوانح الزمن علی المولوی حسن

عربی . مؤلف ـ محمد حسن بن محمد ظهور سنبلی حنفی ـ حاشیه است برشرح سلم العلوم ـ (این کتاب را ضمن مجموعهٔ ستهٔ ضروریه شمارهٔ ۲۳ منطق چاپی ص ۲۳۴ به‌بینید)

(حرف ش)

شرح تهذیب

عربی ـ مؤلف محمد سعدالله هندی ـ کتاب شرح است برمبحث شرایط انتاج اشکال اربعه تهذیب ملا سعد که بخواهش شمس الدین محمدنامی تألیف کرده تاریخ ختم تألیف ۱۲۴۶ است. کتاب محشی بحواشی ازمولوی شمس الدین واو افتح است (کتاب ضمیمهٔ حاشیه بر تهذیب شماره ۴ منطق چاپی ص۸۶ میباشد)

شرح سلم العلوم

عربی ـ شارح ملا حسن لکنوی . شرحی است مزجی برسلم العلوم تألیفی ملا محب‌الله بهاری شاگرد قطب الدین شهید سهالی ازافاضل هند . مینماید که هیچ یك ازماتن وشارح در تاریخ چاپ در قید حیات نبوده اند . حاشیه برین شرحرا بنام القول الاسلم وحل المغلق وسوانح الزمن به‌بینید: (این کتابرا ضمن مجموعهٔ ستهٔ ضروریه شمارهٔ ۲۳ منطق چاپی ص ۲ به‌بینید)

۱۷ شرح شمسیه

عربی ـ مکررشمارهٔ ۲۳۴ خطی . شارح قطب الدین رازی . کتاب مملو است بمنتخباتی ازحواشی میر سید شریف وعماد حسینی ومولانا محمد آملی (۲) چاپ سنگی تهران . خط نسخ بسال ۱۳۰۴ ـ وقفی فهرستی «۶۲۱»

۱۸ شرح شمسیه

عربی ـ مکرربیش چاپ سنگی تهران . ـ خط نسخ سال چاپ ۱۳۱۱ یا ۱۳۱۲ چهارورق آخر نسخه افتاده . وقفی حسین آقا زوار وپسران درفروردین ۱۳۱۵ «۶۲۲»

(۱) کشف الظنون ج ۱ ص ۳۰ (۲) از فضلاء اول مدهٔ ۱۴ هـ ـ ق

(حرف ر)

رساله در تصور و تصدیق

عربی ـ مؤلف ملاصدرا، درحاشیهٔ این رساله: رسالهٔ اتصاف ماهیة بوجود تألیفی مؤلف تدوین شده است ـ چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ بسال ۱۳۱۱ وقفی حاج قائم مقام (این رساله ضمیمهٔ جوهر النضید شمارهٔ ۴ منطق چاپی است) .

رساله درشبهۀ استلزام

عربی ـ مصنف آقاحسین خوانساری . رساله درتقریر وحل شبهۀ مشهور به (شبهۀ استلزام) است ومقالهٔ را که محقق سبزواری درینموضوع تألیف کرده درین رساله درج نموده و بنقدآن پرداخته، این رساله‌را درباب اصول چاپی ضمیمهٔ رسالهٔ در جواز اجتماع امرونهی شماره ۸۷۷ عمومی ازص ۲۲۲ تاص ۲۵۰ به‌بینید.

رساله درشبهۀ استلزام

عربی ـ مؤلف محقق سبزواری ملا محمد باقر . این رساله رد است برردی که آقا حسین خوانساری برمقالهٔ مؤلف درموضوع شبهۀ استلزام نموده . این رساله‌را درباب‌اصول چاپی‌ضمیمهٔ رساله‌در جواز اجتماع امر ونهی شماره ـ ۸۷۷ عمومی ازص ۲۵۱تاص۲۶۸ به‌بینید.

رساله درشبهۀ استلزام

عربی . مؤلف آقا حسین خوانساری . این رساله رد است بر رساله ردیهٔ محقق سبزواری‌ملامحمدباقر بررسالهٔ که درینموضوع تألیف داشته . درین رساله مفصلا بدفع ایرادات محقق مذکور پرداخته. این رساله‌را درباب اصول چاپی ضمیمهٔ رساله درجواز اجتماع امر ونهی شمارهٔ ۸۷۷ عمومی ازص ۲۶۹ تاص ۳۱۴ به‌بینید

۱۵ رهبرخرد

فارسی . مؤلف معاصر محمود (بن شیخ عبد السلام تربتی) شهابی استاد دانشگاه تهران ـ کتابی است متوسط وجامع شامل یکدورهٔ‌منطق ـ چاپ سربی تهران چاپخانهٔ مهر بسال ۱۳۱۳ خورشیدی وقفی مؤلف در ابان۱۳۱۳ «۶۱۹»

(حرف س)

۱۶ سلم المرونق

عربی ـ سراینده: شیخ عبدالرحمن بن شیدی محمد صغیر أخضری، ارجوزه‌ایست درمنطق

القول الاسلم لحل شرح السلم

عربی، محشی محمد عبد الحلیم بن محمد امین الله انصاری لکنوی کتاب حاشیه بر شرح سلم العلوم است که بدرخواست شاگردش محمد علی قادری تألیف نموده. تاریخ ختم تألیف جمعه ۱۹ صفر ۱۲۷۸ «این کتاب را ضمن مجموعه ستهٔ ضروریه شمارهٔ ۲۳ منطق چاپی ص ۲ به بینید»

(حرف ک)

۲۲ کبری

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۲۵۳ خطی ـ مؤلف میر سید شریف. کتاب درین چاپ مطلق بحاشیه است ـ چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۱۳۱۳ وقفی فهرستی «۶۲۶»

(حرف م)

۲۳ مجموعهٔ ستهٔ ضروریه

عربی ـ مجموعه ایست شامل ۶ کتاب ورساله بشرح زیر: ۱ شرح سلم العلوم ۲ ـ القول الاسلم ۳ حل المغلق ۴ الاقوال الاربعه ۵ سوانح الزمن ۶ القول الوسیط فی الجمل المؤلف و البسیط ـ شرح رسالهٔ ششم را در باب حکمت و دیگر رساله ها را در باب منطق به بینید ـ چاپ سنگی چاپخانهٔ نظامی کانپور بخط نسخ و نستعلیق سال ۱۳۰۱ وقفی حاج سید محمد شوشتری «۶۲۸»

۲۴-۲۵ محك النظر

عربی ـ مؤلف ابوحامد غزالی ـ کتاب دربیان شروط حدود مایزمیان قیاس صحیح از فاسد است ومرتب است بر سه فن: ۱ درسوابق ۲ درمقاصد ۳ درلواحق. چاپ سربی چاپخانه ادبیهٔ مصر ـ چاپ اول وقفی نائینی ـ وقفی قائم مقام «۶۲۹» و «۶۳۰»

۲۶ مصباح المیزان

عربی ـ مؤلف معاصر شیخ محمد (بن حسن طبرسی) سنگلجی تهرانی ـ کتاب دورهٔ مختصر جامع منطق است چاپ سربی تهران چاپخانهٔ خاور چاپ دوم بسال ۱۳۴۷ وقفی محمد رمضانی درتیر ۱۳۱۰ «۶۳۱»

۲۷ معیار العلم

عربی ـ مؤلف ابوحامد غزالی ـ کتابی است منطقی وفلسفی دربیان تفهیم راه های اندیشیدن

۱۹ شرح شمسیه

عربی - مکرر پیش - کتاب معلق است بحواشی از میر سید شریف گرگانی وعبدالوهاب بهاری ومحمد عبد الحلیم وعبدالحکیم از فضلاء هند. چاپ سنگی لکهنو - بخط نسخ - وقفی حاج سید محمد شوشتری - «۶۲۳»

۲۰ شرح شمسیه

عربی - شارح ملا سعد الدین تفتازانی - این شرح هم بقال - اقول میباشد - چاپ سنگی خط نسخ محل چاپ گمان میرود مصر باشد - بسال ۱۳۱۲ وقفی نائینی « ۶۲۴ »

شرح لئالی المنتظمه

عربی - شارح حاج ملا هادی سبزواری. شرح ارجوزه ایست که در منطق سروده - این کتاب را درصدر کتاب ۳۸۰ حکمت چاپی : شرح منظومه به‌بینید.

۲۱ شرح مطالع الانوار

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۴۱ . شارح قطب الدین رازی - کتاب شامل تمام متن و هم حاشیهٔ میر سید شریف ودارای برخی ازحواشی دیگر وهم رساله درتحقیقات کلیات است . چاپ سنگی تهران - بخط نسخ . بسال ۱۲۹۳ وقفی فهرستی « ۶۲۷ »

(حرف ص)

صغری

فارسی - مکرر شمارهٔ ۱۴۸ مؤلف میر سید شریف علی گرگانی - تعریب این رساله را بشمارهٔ ۱۷ خطی به‌بینید. پس ازین دو افاده ایست از آقا علی مدرس زنوزی در بیان ابواب واصطلاحات یونانی علم منطق وحصر آن در چهار مقصد. چاپ سنگی خط نسخ بسال ۱۲۷۰ (به‌بینید منظومهٔ شمارهٔ ۲۹ ص ۲۵)

(حرف ق)

القصیدة المزدوجه

عربی - سراینده: شیخ الرئیس (۱) ارجوزه ایست که در گرگانج برای رئیس ابوالحسن سهل بن محمد سهلی سروده - شیخ برادرش (علی) را توصیه بحفظ کردن این قصیده نموده (به‌بینید این قصیده را درآغاز منطق المشرقیین شمارهٔ ۲۸ منطق چاپی ص ۲)

(۱) عیون الانباء ج ۲ ص ۱۹

تفسیر خطی

(حرف الف)

۲۳۰ آثار الاخیار

فارسی - مترجم: علی بن حسن زواری اصفهانی ازاعلام امامیه درنیمهٔ اول سدهٔ ۱۰ معاصر با شاه طهماسب صفوی ازاکابر تلامذهٔ غیاث الدین جمشید زواری مفسر وشیخ علی بن عبدالعالی کرکی است وروایت میکند از امیر عبدالوهاب حسینی استرابادی. کتاب ترجمهٔ تفسیر امام عسکری ؏ است. این ترجمه بفرمان شاهنشاه مذکور نگاشته شده. روضات الجنات (ص ۴۰۷) وهم متاخرینی که ازآن نقل کرده اند این کتابرا باسم: «ترجمهٔ تفسیر عسکری ؏» ذکر کرده اند. لیك درآخر جملات این نسخه کتاب بنام: «آثار الاخیار» ضبط شده. نسخه تااواخر تفسیر آیهٔ ۲۸۲ سورهٔ بقره: «ان تضل احدهما فتذکر احدیهما الاخری» را دارد. ورونویس شده است ازنسخهٔ که ناقص بوده - وچند سطری ازدیباچه را هم ندارد -

آغاز موجود (مقرب بارگاه اله مشرف بتشریف فاتبعونی یحببکم الله) انجام - (مستنیر گردد بانوار این تفسیر که باثار الاخیار موسوم شده یا اله العلمین ویاخیر الناصرین برحمتك یا ارحم الراحمین وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وعترته الطاهرین وسلم تسلیما کثیرا) تاریخ کتابت ۱۲۶۵ خط نستعلیق ۱۷ سطری - آیات بخط نسخ نوشته وروی آن خط قرمز کشیده شده - دارای ۲۷۰ برك. اندازه ۲۵ در ۱۷ وقفی رجبعلی درمرداد ۱۳۱۶ «۱۴۳۲»

۲۳۱ آیات الاحکام

عربی - مکرر شماره ۱۸۰ مفسر: فاضل مقداد. کتاب ازمتوسطات مؤلفه درفقه القرآن است و موسوم است به کنز العرفان فی فقه القرآن. نسخه معلق بحواشی وعبارات متفرقه است.

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب لکل شیئی تبیانا) انجام (فالتقة الی کل احد عجز) تاریخ کتابت ۷ شوال ۹۳۸ - خط نسخ ۲۳ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۹۳ برك. نسخه رطوبت رسیده. اندازه ۲۷ در ۱۸. خریداری آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸ (۶۱۴۹)

۲۳۲ آیات الاحکام

عربی - مکرر پیش - آغاز (الحمدلله الذی انزل علی) انجام (فالتقة الی کل احد عجز) کاتب محمد زمان قاری مشهدی - تاریخ کتابت رجب ۱۰۷۹ خط نسخ ۱۸ سطری - عناوین واسامی سور درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۴۴ برك. اندازه ۲۳ در ۱۲ وقفی نائینی (۱۵۴۳)

وقواعد تمیز قیاس صحیح ازفاسد که اباب گفتار مؤلف درتهافت الفلاسفه است ـ کتاب مصدر است بترجمهٔ مفصل غزالی ومذیل است بتوضیحاتی که دانسته نشد از کیست ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ کردستان العلمیه بسال ۱۳۲۹ وقفی نائینی «۶۳۲»

۲۸ منطق المشرقیین

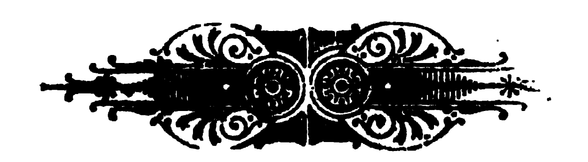
عربی ـ مصنف شیخ الرئیس ـ در کتب تراجم برای شیخ کتابی بدین نام دیده نشده. ودردیباچهٔ کتاب هم نامی برای کتاب تعیین نشده. دیباچهٔ کتاب میرساند که این کتاب شامل منطق وحکمت الهی وطبیعی ومختصری درحکمت عملی بوده گمان میرود اینکتاب دیباچه وبخش منطـق از کتاب حکمت المشرقیه باشد. عیون الانباء (ج ۲ ص ۱۹) گفته که تمام کتاب حکمت المشرقیه بدست نیامده. باری بمستفاد ازدیباچه شیخ دراین تصنیف ازپیروی فلسفهٔ مشائیان ویونانیان بطور کلی سر پیچی نموده وبر متفلسفین مشائین طعن بلیغ زده ومعتقدات خودشرا آزادانه و بی تقلید بیان فرموده. چنانچه دردیباچه فرموده: «وما جمعنا هذا الکتاب لنظهره الا لانفسنا اعنی الذین یقومون منا مقام انفسنا واما العامة من مزاولی هذا الشان فقد اعطیناهم فی کتاب الشفاء ما هو کثیر لهم» دانسته نشد که مقصود شیخ ازمشرقیین که دردیباچه آنانرا مقابل یونانیان قرارداده چیست ـ کتاب مصدر است بدیباچهٔ ازناشرین آن: محب الدین خطیب وعبدالفتاح قتلان صاحبان کتابخانه سلفیه درقاهره ومصحح بتصحیح آنان است کتاب مصدر است بقصیدهٔ مزدوجه درمنطق. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ المؤید بسال ۱۳۲۸ وقفی نائینی «۶۳۳»

۲۹ منظومه

فارسی ـ مکرر شمارهٔ ۲۶۳ خطی ـ سراینده: نورعلیشاه ـ چاپ سنگی خطنسخ بسال ۱۲۷۰ ـ وقفی قائم مقام (رساله صغری ضمیمه است) «۶۳۴»

منظومه

عربی ـ سراینده از افاضل امامیه است که شناخته نشد ـ نظم تهذیب المنطق تفتازانی ببحر رجز است. سراینده این ارجوزه را بخواهش فرزندش سروده وبدین بیت آغاز میگردد: «فها اقول ناظما احرر ـ مراعیا للفظ ما تیسر» ـ چاپ سنگی تبریز ـ خطنسخ بسال ۱۲۷۲ وقفی شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ (به بینید حاشیه برتهذیب شماره ۹ را)

۲۳۸ آيات الاحكام

عربی. مكرر پيش – آغاز (اعلم ان هنا فايده) انجام (لفهم العلة فيستخرج الباقی فتامل) كاتب كمال بن عبد الحسين مازندرانی. سال تحرير «۱۰۷۰» خط نستعليق ۲۷ سطری – دارای ۲۳۶ برك – اندازه ۲۷ در ۱۵ وقفی قائم مقام «۱۴۳۳»

۲۳۹ آيات الاحكام

عربی – مكرر پيش. نسخه ۲۶ سال پس از فوت مؤلف تحرير يافته و با نسخهٔ اصل مقابله شده. اول نسخه افتاده. آغاز موجود (واجبة لهذا الحلق) انجام (فيستخرج الباقی فتامل) كاتب اسمعيل بن محمد كاتب شيرازی – تاريخ كتابت يكشنبه سلخ صفر ۱۰۱۹ خط نستعليق ۲۱ سطری. روی آيات خط شنجرفی ترسيم شده. دارای ۱۸۸ برك. اندازه ۲۲ در ۱۳ – وقفی تقی آقا مدرس رضوی در ۱۴ شهريور ۱۳۲۳ « ۶۵۹۲ »

۲۴۰ آيات الاحكام ج ۱

عربی – مفسر : ميرزا محمد بن علی بن ابراهيم (يا – كيل) علوی استرآبادی غروی مكی معروف بميرزا محمد شاه – متوفای ۱۳ روز گذشته از ذيقعدهٔ ۱۰۲۸ يا ۱۰۲۶ يا ۱۰۲۲ مدفون درمكه نزديك تربت حضرت خديجهٔ كبری ۴ (۱) رجالی بارع معروف واز اعلام محدثين متبحر اماميه است. روايت ميكند ازظهيرالدين ابواسحق شيخ ابراهيم بن شيخ علی بن عبد العالی ميسی – كتاب فقه القرآن است. پيش از ورود بابواب كتاب بتفسير سورهٔ فاتحة الكتاب برداخته – كتاب دربرخی ازتراجم بنام شرح آيات الاحكام ياد شده – اسلوب اين تفسير ايراد آيات واردهٔ در هرباب وبيان جهات فقهی وتفسيری وذكر اخبارات نسخه تا آخر كتاب امر بمعروف ونهی ازمنكررا دارد ودرعصر مؤلف نوشته شده.

آغاز پس ازسورهٔ مباركهٔ فاتحة الكتاب (اعلم ان جمعا من المفسرين صرحوا بان هذا مقول علی السنة العباد ومعناه تعليم عباده كيف يتبركون باسمه) انجام (يقتضی عدم التقصير فی الامر والنهی تقدير المكنة ولاحول ولاقوة الابالله) تاريخ تحرير ۱۰۱۰ خط نستعليق ۲۵ سطری وبعضی ازبركها خط نسخ ومختلف السطر – عناوين بشنجرف نوشته شده – دارای ۱۸۴ برك – اندازه ۲۶ در ۱۵ وقفی سيد محمد زمان – سال ۱۰۲۴ « ۱۴۳۶ »

۲۴۱ آيات الاحكام

عربی – مفسر از اعلام اماميه است كه بتحقيق شناخته نشد. ليكن از روش تحرير و اسلوب مطالب كتاب گمان برده ميشود كه مؤلف ميرزا محمد استرابادی واين كتاب از اجزاء

---

(۱) روضات الجنات ج ۱ ص ۶۲۶ – لؤلؤة البحرين ص ۱۲۳ – الذريعه ج ۱ ص ۴۳

۲۳۳ آیات الاحکام

عربی مکرریش- آغاز (الحمدلله الذی انزل علی) انجام (فالثقة الی کل احد عجز) کاتب . عبدالوهاب گنابادی - تاریخ کتابت ربیع الثانی ۱۰۸۰ه در مشهد - خطنسخ ۲۳ سطری - عناوین واسامی سور درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۲۲۹ برگ . نسخه مقابله شده ورطوبت‌رسیده - اندازه ۲۵ در۱۳ بوسیلهٔ تقی مدرس رضوی درشهریور۱۳۱۷ بکتابخانه تسلیم‌شده است (۵۷۱۷)

۲۳۴ آیات الاحکام

عربی - مکرریش - آغاز (الحمدلله الذی انزل علی) انجام (فالثقة الی کل احد عجز) کاتب زمان بیك بن حسن بیك گنابادی - تاریخ کتابت جمادی الاول ۱۱۰۵ه - خطنسخ ۱۹ سطری - ابواب وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۶۵ برگ - اندازه ۲۵ در۱۸ - بوسیلهٔ منتجب‌الدین در اسفند۱۳۰۹ تسلیم کتابخانه گردیده (۱۰۴۲)

۲۳۵ آیات الاحکام

عربی‌مکرریش-صفحهٔ اول نسخه افتاده - آغاز موجود: (ویضبط عدد مافیه انا ترکنا شیئا من الایات) انجام (فالثقة أی کل احد عجز) خطنسخ ۲۰ سطری عناوین و اسامی سور درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۹۱ برگ - اندازه ۲۵ در۱۳ - وقفی‌نائینی (۱۴۳۴)

۲۳۶ آیات الاحکام

عربی مکررشماره ۶ مفسر : ملا احمد مقدس اردبیلی - کتاب در تفسیر آیات احکام شرعیه وفقه القرآن است اسلوب کتاب چنین است که پس از تفسیر آیات باستدلال فقهی پرداخته ودرزمینهٔ خودش از نفایس است وموسوم است به زبدة‌البیان فی براهین احکام القرآن این نسخه یکسال پس ازفوت مفسر درشهرستان نجف نوشته‌شده و در کربلا تصحیح ومقابله گشته.

آغازپس ازتسمیه (وبه نستعین اعلم ان هنا فایدة لابد قبل الشروع)انجام (لفهم العلة فیخرج الباقی فتامل) کاتب حیدر بن عبدالمجید حسینی - تاریخ کتابت ۲۶ ربیع الثانی ۹۹۴- خطنستعلیق ۲۱ و۲۳ سطری - دارای ۲۲۸ برگ - اندازه ۲۱ در۱۶ بوسیلهٔ منتجب الدین د ر اسفند ۱۳۰۹ تسلیم کتابخانه شده «۶۱۴۳»

۲۳۷ آیات الاحکام

عربی‌مکرریش - آغاز (فاعلم انهنا فایدة) انجام (لفهم العلة فیستخرج الباقی) کاتب محمود بن احمد-تاریخ کتابت جمادی‌الاول ۱۰۹۷ خطنسخ ۲۳سطری - دارای۲۹۰برگ اندازه ۲۶ در۱۵ وقفی‌نائینی « ۶۱۴۲»

۸۷۸ است .ترجمهٔ این کتاب را بنام مظهر التبیان بشمارهٔ ۴۷۶ به‌بینید .

آغاز(قال الشیخ الامام العالم العلامه) انجام (وغفل عن ذکره الغافلون) کاتب علی بن لطف الله یحیی ـ تاریخ تحریر ۱۸ شوال ۱۱۲۶ خط نسخ ۲۵ سطری ـ برگ اول دارای یك سرلوح کوچك رنگ آمیزی ـ عناوین وفصول واقوال بشنجرف ومرکب باخط درشت نوشته شده دارای ۳۴۲ برگ ومجدول بلاجورد وشنجرف . اندازه ۲۴ در ۱۴ نسخه رطوبت رسیده ـ وقفی نائینی درمرداد ۱۳۱۱ « ۱۴۳۷ »

۲۴۳ اسباب النزول

عربی ـ مفسر ابوالحسن علی بن احمد بن محمد بن علی بن متویه واحدی متوی نیشابوری متوفای جمادی الثانی ۴۶۸ درنیشابور. شاگرد ابو الفضل عروضی و ابو الحسن ضریر قهندزی نحوی وابو اسحق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی است وخود ازاساتید علم نحو وتفسیراست. (۱) نزدخواجه نظام الملك مکرم ومعظم بوده. کتاب دربیان شأن نزول آیات است ومصدر است بمقدمهٔ مختصری در بیان مبادی وحی وکیفیهٔ نزول قرآن ـ این مقدمه درعنوان دوقول صورت گرفته: « القول فی اول ما نزل من القرآن ـ القول فی آخر مانزل من القرآن » کتاب چاپ شده. نسخهٔ موجود چند سطری از اول دیباچه را ندارد .

آغاز موجود (الرسالة والصادع بالدلالة الهادی للامه) انجام (رواه البخاری عن عبید بن اسمعیل عن ابی اسامة ولهذا الحدیث طرق فی الصحیحین وبالله التوفیق والعصمه ومنه الحول والقوة) کاتب. حسن بن علی بن سلیمان بن فخر بن عبدالله بن مسعود جلفاری ـ تاریخ تحریر دوشنبه آخر جمادی الاول ۹۹۴ ـ خط نسخ ۱۷ سطری ـ عناوین واقوال بشنجرف نوشته شده . اندازه ۱۷ در ۱۱ وقفی ابن خاتون (۱۴۳۸)

۲۴۴ اسرار الآیات وانوار البینات

عربی ـ مفسر: آخوند ملا صدرا. کتاب دربیان رموز واسرار آیات واردهٔ در معارف الهیه است ودورهٔ مختصر نفیسی است دراین موضوع کتاب مرتب است بریك مقدمه و ده مشهد وچاپ شده ـ

آغاز (نحمدك اللهم یامن بیده ملکوت الارض والسماء) انجام (کقوله علمت نفس ما احضرت) کاتب ـ احمد بن محمد حسینی ـ تاریخ کتابت شوال ۱۲۱۶ ـ خط نستعلیق و شکسته ۱۷ سطری ـ عناوین بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۸۲ برگ . اندازه ۲۰ در ۱۵ ـ وقفی نائینی (۶۱۴۴)

(۱)ـ وفیات الاعیان ج ۱ . روضات الجنات

کتاب شمارهٔ پیش باشد - نسخه شامل ابواب مکاسب ودین وضمان وصلح واجاره و مضاربه وعاریه وسبق ورمایه وشفعه ووصیة وعطایای منجزه وعتق ونکاح است . نسخه از آخر تا تمام وسفید گذاشته شده - اسلوب این کتاب نیز بمانند کتاب سابق است که هربابی را که عنوان کرده آیات واردهٔ در آن باب را ذکر کرده وبجهات تفسیری واستشهاد آن برداخته وبنقل اقوال درجهات تفسیری وفقهی وایراد اخبار امامیه متعرض گشته .

آغاز موجود (کتاب المکاسب وفیه فصول الاول فی مطلق الاکتساب وفیه آیات منها فی الحجر والارض مددناها بسطناها فکان مسکنا) انجام موجود (خبیر باحوالکم و بهم النفوس فی هواها) خط نسخ مختلف السطر - عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۷۳ برگ - اندازه ۲۲ در ۲۰ وقفی نادرشاه سال ۱۱۴۵ «۱۴۳۵»

آیات الاحکام

به بینید تفسیر شاهی شمارهٔ ۴۹ را

آیات الاحکام

به بینید معارج السؤل ومدارج المأمول شماره ۳۷۷ را

آیات الاحکام

درباب فقه بنام مشرق الشمسین واکسیر السعادتین به بینید.

۲۴۲ الاتقان فی علوم القران

عربی . مفسر : ابو الفضل عبدالرحمن بن کمال ابی بکر بن محمد بن سابق الدین بن فخر عثمان بن ناظر الدین محمد بن سیف الدین خضر بن نجم الدین ابی الصلاح ایوب بن ناصر الدین محمد بن شیخ همام الدین همام حضیری اسیوطی مصری شافعی معروف به جلال الدین سیوطی- مولود درشب یکشنبه یکم رجب ۸۴۹ متوفی ۹۱۱ یا ۹۱۰(۱) ازاعلام جامع ودارای تألیفات ممتعه درفنون مختلفه است . نزد شهاب الدین شارمساحی وعلم الدین بلقینی وفرزندش وشرف الدین مناوی وتقی الدین شبلی ومحیی الدین کافیجی وسیف الدین حنفی تلمذ کرده .تقریباً از ۱۵۰ شیخ حدیث روایت میکند ومسافرت بشام وحجاز ویمن وهند ومغرب وتکرور نموده در ۸۶۶ شروع بتألیف کرده ودر ۸۷۱ شروع بافتاء نموده ودر ۸۷۲ املاء حدیث کرده - این کتاب درعلوم مقدماتی تفسیر ازبیان مواطن نزول آیات و نحوهٔ قراآت ومطالب مربوط بالفاظ قرآن و غیرها است که خلاصه متجاوز بر ۱۵۰ کتاب د ر فنون مربوطة بعلم تفسیر است . کتاب در ۸۰ عنوان: «ملخص» مختصر گشته ومقدمه است برای تفسیر دیگرش موسوم بمجمع البحرین - تاریخ فراغت ازتالیف بمرقوم درنسخهٔ منطبعهٔ هند شنبه ۱۳ شوال

(۱) حسن المحاضره ج ۱ ص ۱۴۰ . تاریخ آداب اللغة العربیه ج ۳ . وروضات الجنات

نزد پدرش دید. گفته اند بصحبت خواجه نصیرالدین طوسی فائز گشته و با علامهٔ حلی مکاتبهٔ علمی نموده برای گرفتن منصب قضاوت شیراز ازارغون خان به تبریز رفت. آورده اند که این تفسیررا هم برای نیل بمقصود مذکور نوشته بود وبمقصود هم نائل گشت لیکن مجذوب عارف ربانی خواجه محمد کنجانی شد وتا خواجه زنده بود بخدمتش قیام نمود وآداب سلوك و طریقت اخذ کرد (۱) درشأن این تفسیر بطوریکه گفته شده: لباب وخلاصهٔ تفسیر کشاف وچند تفسیر دیگر وجامع جهات است. وبهمین جهت مورد انظار اعلام واقع شده

آغاز «الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده» انجام «فکانما قرأ الکتب التی انزلها الله تعالی» تاریخ تحریر شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۸۹۱ حواشی براین تفسیررا بشمارهای ۸۴ و۸۹ و۹۰ و۹۴و۹۶ و۹۷ و۹۸ و۱۰۸ و۱۰۹ و۱۱۰ و۱۱۳ و۱۱۴ و۱۱۵ و۱۱۶ و و۱۱۷ و۱۴۱ و۲۲۱ و۲۲۰ و۲۲۱ و۳۲۷ و۳۲۸ و۳۲۹ بهبینید ٭ خط نسخ ۲۷ و۲۸ سطری صفحهٔ اول دارای یك سرلوح مذهب نفیس ـ اسامی سور بلاجورد وطلا و آیات بشنجرف و تفسیر بمرکب نوشته شده. دارای ۵۲۹ برك ومجدول بلاجورد وتحریر و طلا اندازه ۲۷ در۱۷ نسخه رطوبت رسیده ـ خریداری آستانقدس در۱۳۱۱ «۱۴۴۵»

۲۴۹ انوار التنزیل

عربی مکرریش ـ آغاز «الحمدلله الذی نزل الفرقان» انجام «انزلها الله کلها» کاتب علی بن محمود کورانی ـ سال تحریر شعبان ۹۸۲ ـ خط نسخ ۲۷ سطری ـ صفحهٔ اول دارای سرلوح مذهب. اسامی سور بطلا وآیات بشنجرف وتفسیر بمرکب نوشته شده ـ دارای ۶۷۱ برك و مجدول بلاجورد وتحریر وطلا. اندازه ۲۳ در۱۴ وقفی نائینی «۱۴۴۷»

۲۵۰ انوار التنزیل

عربی مکرریش ـ آغاز «الحمدلله نزل الفرقان» انجام «انزلها الله تعالی کلها» سال تحریر ۱۰۰۴ خط نسخ ۲۱ سطری ـ اسامی سور بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۶۹۰ برك اندازه ۲۷ در۱۷ وقفی دکتر عبدالحسین فیلسوف الدوله تبریزی درابان ۱۳۱۸ «۶۱۴۵»

۲۵۱ انوار التنزیل

عربی ـ مکرریش ـ آغاز «الحمدلله الذی نزل الفرقان» انجام «انزل الله تعالی» کاتب شرف الدین ـ تاریخ کتابت جمادی الاخر ۱۰۱۶ خط نسخ ۳۱ سطری ـ اسامی سور و آیات بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴۴۷ برك ومجدول بشنجرف ـ اندازه ۲۸ در ۱۹ وقفی نائینی «۱۴۴۲»

---

(۱) ـ حبیب السیر ـ روضات الجنات ـ قاموسنامه ج ۲ ص۱۸۳

۲۴۵ اسرار الایات

عربی مکرر پیش ـ آغاز (نحمدك اللهم یامن بیده) انجام (كقوله علت نفس ماحضرت) نسخه دارای حواشی است بامضای نوری گویا همان آخوند ملاعلی نوری حکیم باشد ـ خط نسخ ۱۸ سطری ـ دارای ۱۱۶ برگ . اندازه ۲۳ در ۱۸ وقفی فهرستی «۵۶۷۲»

اسرار الانوار الالهیه

به‌بیبند شماره ۳۳۰ حکمت خطی را

۲۴۶ اصفی

عربی ـ مفسر : فیض کاشانی ـ مفسررا سه تألیف است درتفسیر . اینکتاب تفسیرمتوسط وخلاصهٔ تفسیر بزرك اوموسوم به‌صافی‌است . تاریخ ختم تألیف‌سال ۱۰۸۷ دوسال پس از تألیف تفسیر صافی است . خلاصهٔ این کتاب را بنام تفسیر بشمارهٔ ۲۷۱ به‌بینید -

آغاز (الحمدلله الذی هدانا للتمسك بالثقلین) انجام (تم کتاب الاصفی بستتین بعد تمام الصافی والحمدلله اولا وآخراً وظاهراً وباطنا) کاتب میرعلینقی بن‌میرمحمد صادق کرمرودی تاریخ تحریر شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۵۰ خط نسخ ۲۴ سطری ـ آیات بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۴۸ برك اندازه ۳۰ در ۲۰ وقفی نائینی « ۱۴۴۰ »

۲۴۷ اصفی

عربی مکرر پیش ـ آغاز (الحمدلله الذی هدانا) انجام (تم کتاب الاصفی بستتین بعد تمام الصافی) خط نسخ ۲۴ سطری ـ صفحهٔ اول دارای سرلوح کوچك مذهب . حاوی ۳۴۳ برك و مجدول بتحریر وطلا کلمات « جزو ونصف الجزو در حاشیه بشنجرف نوشته‌شده ـ اندازه ۲۵ در ۱۵ وقفی بدیع الزمان دولتشاهی درمهر ۱۳۱۵ (۱۴۴۱)

الف الانسانیه

بنگرید بباب حکمت خطی شماره ۳۶۲

امالی

به‌بیبند غررالفوائد ودررالقلائد شمارهٔ ۳۴۹ را

۲۴۸ انوارالتنزیل واسرار التاویل

عربی مکررشمارهٔ ۱ خطی مفسر: قاضی ناصر الدین ابوسعید « یا ابوالخیر » عبد الله بن قاضی امام الدین عمر بن فخرالدین محمد بن صدرالدین علی شیرازی شافعی معروف بقاضی بیضاوی ـ مولود دربیضاء متوفای ۶۸۲ یا ۶۸۵ یا ۶۹۱ یا ۶۹۲ یا ۶۹۵ مدفون در چرنداب تبریز شرقی تربت خواجه ضیاءالدین یحیی ازاعلام دورهٔ خود بشمار است ـ معقول ومنقول را

(حرف ب)

۲۵۶ بحرالاسرار

فارسی - مفسر: میرزا محمد تقی بن محمد کاظم کرمانی ملقب بمظفرعلیشاه متوفای ۱۲۱۵ مدفون در بیرون دروازهٔ شرقی کرمانشاهان (۱) ازخاندان پزشك پیشه وجامع علوم عقلی ونقلی وریاضی دورهٔ خود بوده. در القابش حکیم ایمانی ومولوی کرمانی تعبیر کرده اند. پس از تکمیل علوم رسمی وارد رشتهٔ تصوف گشته وازتربیت یافتگان مشتاقعلیشاه وازجملهٔ مراشد طریقهٔ نعمت اللهی است. کتاب منظومه ایست درتفسیر سورهٔ مبارکهٔ فاتحة الکتاب ومختصری هم درتفسیر سورهٔ فلق است وحاوی لباب مطالب عرفانیست. منثور این تفسیررا بنام مجمع البحار بهبینید.

آغاز (باء بسم الله الرحمن الرحیم - هست مفتاح درگنج حکیم) انجام - (درمیان چون نرد عشق آمد درست - خویش را درباخت درد او نخست) کاتب - خانلر محمد موسی بن جعفر قلی نوری - تاریخ کتابت آدینه ۲۹ ذیقعدهٔ ۱۲۷۸ خط نستعلیق ۱۴ سطری. عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۸۸ برگ. مجدول بلاجورد وتحریر وطلا - اندازه ۲۷ در ۱۸ وقفی نائینی (۴۴۵۳)

۲۵۷ بحرالاسرار

فارسی. مکرر پیش - آغاز «باءبسم الله الرحمن الرحیم» انجام(خویش را درباخت درد او نخست) خط نستعلیق ۱۷ سطری - دارای ۱۱۵ برگ - اندازه ۲۲ در ۱۳ وقفی نائینی «۴۴۵۴»

(حرف ت)

۲۵۸ تاویلات

عربی. مکررشمارهٔ ۳۱ مفسر: ملاعبد الرزاق کاشانی. کتاب دربیان اسرار وتأویلات عرفانی قرآن است. درآخرنسخه تاریخ فراغت ازتألیف چنین ضبط شده: «بعد الصلوة الظهر من یوم الخمیس الثامن والعشرین من شهرالله المبارك رمضان عظم الله برکته من شهور سنة تسع و عشرین وسبعمائة فی الخانقاه المبارك المبنی بالربع الرشیدی من جملة ابواب البر الذی بناه السعید الشهید المخصوص لصلاح الدنیا وفلاح الاخره رشیدالدین فضل الله بن ابی الخیر» پس ازاین وصیتی است ازمؤلف بناظرین این تفسیر دراهتمام ومواظبت بآداب شرع وبیان اقسام تاویل - کتاب اشتباها بنام تفسیر محیی الدین بن عربی چاپ شده.

آغاز (الحمدلله الذی جعل مناظم کلامه مظاهر حسن صفاته) انجام (وسلم تسلیما کثیرا) کاتب بنیادبن باباجان - تاریخ کتابت محرم ۱۰۹۲ - خط نستعلیق ۲۱ سطری - صفحهٔ اول دارای سرلوح

(۱) - بستان السیاحه ص۴۸۳ - طرائق الحقائق ج ۳

۲۵۲ انوارالتنزیل

عربی مکرر پیش - آغاز « الحمدلله الذی نزل الفرقان » انجام « انزلها الله تعالی »
کاتب محمد مؤمن بن استاد رجب جهرمی - تاریخ کتابت ربیع الاول ۱۰۸۹ خط نسخ ۳۲ سطری
اسامی سور و آیات بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۹۴ برك - اندازه ۳۱ در ۱۸ وقفی نائینی (۱۴۴۳)

۲۵۳ انوارالتنزیل

عربی - مکرر پیش - این نسخه از سورهٔ کهف تا باخر را دارد و مصدر است بفهرست
سور . برخی از صفحاتش دارای حاشیه است .

آغاز « سورهٔ کهف وهی مأة وعشر آیة بسم الله الرحمن الرحیم » انجام « انزلها الله
تعالی » خط نسخ ۲۷ سطری صفحهٔ اول دارای سرلوح مذهب - بین سطور دوبرك اول طلا
اندازی. اسامی سور درزمینه طلا بسفیداب نوشته شده: آیات بشنجرف ترقیم یافته . دارای ۲۷۳
برك ومجدول بتحریر وطلا بدوجدول - اندازه ۲۶ در ۱۵ وقفی نائینی « ۱۴۴۶ »

۲۵۴ انوار التنزیل

عربی - مکرر پیش - اول و آخر نسخه افتاده - موجودی از اواسط سورهٔ مبارکهٔ سبا است تا آخر
سورهٔ مطففین .

آغاز موجود « ان یمسی علیهم » انجام « من الرحیق المختوم یوم القیامه » خط نسخ مختلف
السطر - آیات بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۴۱ برك اندازه ۲۷ در ۲۲ واقف شناخته نشد « ۱۴۴۴ »

۲۵۵ انیس المریدین وشمس المجالسین

فارسی - تفسیر سورهٔ یوسف وشرح داستان آنحضرت است بمشرب عرفانی ودر آن
احادیث و حکایات و داستان و نکات عرفانی و کلمات عرفاء درج گشته و از
تفسیر وهب بن منبه وهم ازتفسیر خلف بن ایوب نقل مطلب شده . اول و آخر نسخه افتاده
باین جهت نام مفسر دانسته نشد . لیك از استشهاد باین شعر سعدی : « کمال همنشین بر
برمن اثر کرد . وگر نه من همان خاکم که هستم » دانسته میشود که عصر مفسر دراواخر
سدهٔ ۷ ببعد بوده .

آغاز موجود « زنده بماند وچون حق تعالی در کلام مجید خود قصهٔ یوسف را احسن
القصص خواند » انجام موجود (و هریکی را بلندی پانصد ساله راه بریکی ابراهیم خلیله
خط نستعلیق بد خط ۱۷ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۲۲ برك - نسخه
رطوبت رسیده - اندازه ۲۳ در ۱۵ وقفی محمد (۱۴۴۸)

کتاب تأویل الایات را بنام کنزجامع الفوائد ضبط کرده ومؤلف آنرا بطور تحقیق وتعیین نشناخته ومردد میانهٔ مؤلف اصل یا بعضی از متاخرین از او گرفته وهم آورده که برخی از نسخ آن دلالت میکرده که مؤلفش شیخ علی بن سیف بن منصور است ـ کتابیکه بنام کنزالفوائد ودامغ المعاند بشمارهٔ ۳۶۲ است وتاریخ تحریرش ۱۰۷۴ است (۶۹ سال پس ازاین کتاب نوشته‌شده) عیناً همین کتاب است ودرپشت صفحهٔ آخر آن این عبارت مرقوم است : « هذا صورت خط المصنف ـ فرغ من تنمیقه منتخبة العبد الفقیر الی الله الغفور علم بن سیف بن منصور غفرالله له و لوالدیه بالمشهد الشریف الغروی علی مشرفه السلام سنة سبع وثلثین وتسعمائه و سمیته کنز الفوائد ودامغ المعاند قال الشاعر ـ علم المحجة واضح لمریده ـ واری القلوب عن المحجة فی العمی ـ فلقد عجبت لها لك ونجاته موجودة ـ ولقدعجبت لمن نجی ـ وقال مؤلف الکتاب ختمت کتابی فی مدایح السادة من الله رب الخلق جل جلاله ومن انبیائه والملائکة الذی اقروا بفضل المصطفی واعلم ایدك الله تعالی انی لما الفت هذاالکتاب المشار الیه کنت اذا وصلت الی آیة فیها تاویل کثیر اخذت موضع الحاجة وترکت الکثیر من الروات (کذا) اما الاسانید الذی فی تاویل الایات الذی جمعتها فهی بحالها » عبارت مذکور اشعاری ندارد که کتاب کنز الفوائدماخوذ ومختصر وملخص از کتاب دیگر باشد وتا آنجائی که ممکن بود کتاب تأویل الایات با کتاب کنز الفوائد مقابله شد هر دو یکی بنظر رسید و توصیف فارق میان اصل و ملخص که علامهٔ مجلسی قده فرموده دیده نشد . بالجمله تاریخ وفات سید شرف الدین بدست نیامد واز مجموع کتب تراجم برمی آید که نسبت کتاب تاویل الایات (باآنکه اختلاف در ضبط اسم کتاب) بوی قطعی است ومؤلف ملخص ومختصر کتاب تأویل الایات (چه بنام کنز الفوائد یا جامع کنز الفوائد باشد) مورد تردید است .

آغاز (ان احسن ما توج به هام الفازه کذا » الکلمات وسطرته اقلام الکرام الحفاظ فی صحایف اعمال البریات) انجام (وسلم تسلیما کثیراً کثیرا برحمتك یا ارحم الراحمین) کاتب احمد بن سلیمان بن محمد حسینی ـ تاریخ تحریر ۲۸ جمادی الثانی ۹۹۵ در رمضان همانسال محمد علی قطیفی نسخه را مقابله وتصحیح کرده . خط نسخ ۲۱ سطری ـ اسامی سور وآیات بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۴۸ برك اندازه ۳۰ در ۲۰ نسخه موریانه خورده ورطوبت رسیده ـ وقفی ابن خاتون (۱۴۴۹)

۲۶۰ تاویل الایات الظاهره

عربی ـ مکرریش ـ آغاز (ان احسن ما توج به هام الفاظ) انجام (وسلم تسلیماً کثیراً کثیرا) تاریخ تحریر ذیحجه ۱۰۷۴ خط نسخ ۲۰ سطری ـ اسامی سور بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۱۶ برك ـ اندازه ۲۶ در ۲۰ وقفی نائینی (۱۴۵۰)

کوچك مذهب ـ دارای ۳۱۰ برك ومجدول بشنجرف وتحریر وطلا بدوجدول ـ اندازه ۲۱ در۱۳ وقفی نائینی (۱۴۵۳)

۲۵۹ تاویل الایات الظاهره فی فضائل العترة الطاهره

عربی ـ مکرر شماره ۵۸ ـ کتاب دربیان تأویل وتفسیر آیات وارده درفضائل خاندان عصمت ۴ ومدح دوستان وهم دشمنانشان است باخبار وارده ازطرق عامه وخاصه ـ کتاب دردیباچه چنین توصیف شده : « وبعد فانی لما رأیت بعض آیات الکتاب وتأویلها یتضمن مدح اهل البیت علیهم السلام ومدح اولیائهم وذم اعدائهم فی کثیر من کتب التفاسیر والاحادیث وهی متفرقة فیها صعبة التناول لطالبیها احببت ان اجمعها بعد تفریقها واؤلفها بعد تمزیقها فی کتاب مفرد لتکون اسهل للطالب و اقرب للراغب واحلی فی الخاطر واجلی للناظر المناظر و ابین للتحقیق واهدی الی سواء الطریق واخذت هذ التاویل وجله عن الراسخین فی العلم اولی التاویل ومما ورد من طریق العامه وهو من ذلك النزر القلیل والحقت کل آیة منها بسورتها وجلوتها لاهلها فی احسن صورتها وسمیته تأویل الایات الظاهره فی فضائل العترة الطاهره » مؤلف بتحقیق شناخته نشد. امل الامل در ترجمهٔ شیخ شرف الدین بن علی نجفی آورده : « کتاب الایات الباهرة فی فضل العترة الطاهره » تا آنجا که گفته : « ولهذا الکتاب نسختان احدیهما فیها زیادات » روضات الجنات در ص ۴۰۴ نسبت کتاب الایات الباهره فی فضائل العترة الطاهره را بشرف الدین علی حسینی استرابادی نجفی شاگرد شیخ علی کرکی « متوفای ۹۴۰ » مظنونا نقل کرده ودر صفحهٔ ۴۰۹ تنصیص نموده که مؤلف کتاب الایات الباهره شرف الدین علی است وملخص آن ازعلی یا علم بن سیف بن منصور نجفی حلی است ونیز آورده که تاریخ ختم تألیف ملخص این کتاب درنجف بسال ۹۳۷ بوده ودر ص ۳۰۷ در ترجمهٔ شیخ شرف الدین علی نجفی آورده که کتاب تاویل الایات قریب ۱۰۰۰۰ بیت است وصحت بعضی از اخبار مندرجه درآن را قابل مناقشه دانسته ودر تشخیص مؤلف اصل کتاب ومؤلف ملخص آن کتاب پیروی ازعلامهٔ مجلسی نموده (۱) علامهٔ مجلسی درمقدمهٔ جلد اول بحار الانوار مؤلف کتاب تأویل الایات الظاهره فی فضائل العترة الطاهره را سید شرف الدین علی حسینی استرابادی نجفی (شاگرد شیخ علی کرکی) دانسته ودرصحت مندرجات آن ابدا خدشه نفرموده وهم آورده که بیشترمطالب این کتاب گرفته وبرداشته شده است ازتفسیر: «ما نزل من القرآن فی اهل البیت» تألیف محمد بن عباس بن علی بن مروان بن ماهیار (۲) و مختصر

---

(۱) روضات الجنات در ص ۱۶۹ شیخ علم بن سیف بن منصور نجفی حلی را ذکر نموده وآورده است که ترجمهٔ کتاب تحفة الابرار تالیف عماد الدین طبرسی از اواست. لیك دانشمند بارع متتبع معاصر درالذریعه (ج ٤ ص۸۸) آورده است که نسخه ترجمهٔ تحفة الابرار را دیده ومترجم آن شیخ نجف بن سیف نجفی حلی بوده .

(۲) ـ ازمحدثین امامیه در نیمهٔ سدهٔ چهارم هم عصر معاصر بثقة الاسلام کلینی بوده

تفسیر خطی

ترجمهٔ قرآن وتفسیر آیات نازله درشأن خاندان عصمت ۴ است باخبار مرویه ازطرق امامیه
آغاز (حمد بیحد وشکر بیعد منعمی را سزد که شقایق حقایق قرآنیرا درحدایق صدور انسانی بشکفانید) انجام (المنتظر المهدی صلوات الله) خطانسخ ونستعلیق ۲۸ سطری دارای ۵۷۷ برگ - اندازه ۳۸ در ۲۴ وقفی قائم مقام «۱۴۶۰»

ترجمهٔ رفع اللثام

بنگرید بشماره ۷۵ فقه خطی

۲۶۴ ترجمة السلطانی

فارسی - مترجم: محمد رضا بن محمد مهدی بن محمد باقر شریف سبزواری - کتاب ترجمه وتفسیر سورهٔ مبارکهٔ کهف است که بفرمودهٔ شاه سلطان حسن صفوی تألیف کرده. ترتیب کتاب براین نهج است که پس ازدیباچه وهم ذکر اخبار وارده در خواص این سوره عین سوره را آورده وترجمهٔ تحت اللفظی هرکلمه را درزیر آن ذکرنموده پس بتوضیح وتفسیرهر آیه باخبار امامیهٔ پرداخته - تاریخ ختم تألیف ربیع الاول ۱۱۱۵ است.

آغاز پس ازنام سوره وتسمیه (حمد بیحد کریمی راسزد که بتعداد نعمتش مترجم زبان در کهف الجبل سخن چون اصحاب کهف پیوسته درخواب قصور) انجام (مگراینکه بیدارشود ساعتی که اراده دارد) خط نسخ ۱۲ سطری ۲۵ برگ که سورهٔ کهف نوشته شده ۶ سطری است. ترجمهٔ فارسی آیات بخط نستعلیق وباشنجرف نوشته شده - برگ اول ودوم دارای یك سرلوح ودرحاشیه وبین سطور آن مذهب وگل بوته - دارای ۱۱۳ برگ ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا وشنجرف بدوجدول - گمان میرود این همان نسخهٔ باشد که برای شاهنشاه مذکور نوشته شده است - اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی نائینی «۱۴۶۱»

۲۶۵ ترجمة الصلوة

فارسی - مترجم: فیض کاشانی - رساله ترجمهٔ نمازاست وبرآن بعضی ازآداب و فوائد افزوده است.

آغاز (هر که نه گویا زتوخاموش به) انجام (در تفاصیل أحکام شرایط خوض نموده والسلام) پس از این ۴ قطعه عباراتی است متفرقه ازپرسش وپاسخ یحیی بن معاذ رازی با برادرش وعبارتی ازجواهر التفسیر وغیرها - خط نستعلیق که درهرصفحه درسه ستون ودرحاشیه بطور چلیپا نوشته شده - دارای ۵ برگ ومجدول بشنجرف ولاجورد وطلا بسه جدول - اندازه ۳۲ در ۲۶ وقفی نائینی (۱۴۶۲)

۲۶۶ ترجمة الصلوة

فارسی. مکرر پیش - آغاز (هر که نه گویا بتو خاموش به) انجام (خرگوش صفت

۲۶۱ التبیان فی اعراب القرآن

عربی- املاء : محب الدین ابوالبقاء عبدالله بن ابی‌عبدالله حسین بن ابی البقاء عبدالله بن حسین عکبری حنبلی - متولد ۵۳۸ دربغداد متوفای شب یکشنبهٔ ۱۸ ربیع الثانی ۶۱۶ - مدفون در باب‌الحرب بغداد(۱) درکودکی مبتلا به بیماری آبله شد ودر اثرآن نابینا گشت . با این حال بشوق وهوش ذاتی در رشتهٔ تحصیل برآمد - علم نحو وعربیة را از ابن خشاب ویحیی بن نجاح فراگرفته وتکمیل نمود. علوم دینیه را نزد قاضی ابی یعلی دید و درآن بارع شد وآز ابوالفتح محمد بن عبدالباقی بن احمد معروف بابن بطی وابوزرعه طاهربن‌محمد بن طاهر مقدسی سماع حدیث نمود ودرعلم حساب بهره وافی داشته. لکن مهارت وشهرتش درعلم نحو بیش از علوم دیگر بوده وبنیروی ذکاء وحافظه وپشت کار از اعلام‌جامع و استاد نامی روزکار خویش گشت - کتاب دربیان اعراب ووجوه قرآآت است . کتاب‌چاپ‌شده . درنسخه چاپی اشتباها نسبت داده شده است بابوالبقاء نحوی رازی -

آغاز (الحمدلله الذی وفقنا احفظ کتابه ووفقناعلی الجلیل من حکمه) انجام - (وهو معطوف علی الجنة) تاریخ نوشتن ۱۱۱۴ خطنسخ ۲۳ سطری - برگ اول دارای یك سرلوح مذهب نفیس - اقوال باشنجرف واسامی سور بطلاء وخط درشت نوشته شده - دارای ۲۵۵ برگ و مجدول بطلا ولاجورد وتحریر وطلا بدوجدول- اندازه ۲۵ در ۱۴ وقفی‌نائینی (۱۴۵۵)

۲۶۲ التبیان

عربی - مکرربیش - آغاز (الحمدلله الذی وفقنا لحفظ کتابه) انجام (و قیل هو معطوف علی الجنه) تاریخ تحریر ربیع الاول ۱۲۳۶ - خطنستعلیق ۱۹ سطری - دارای ۲۹۶ برگ - اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی‌نائینی (۱۴۵۴)

تراجم الاعاجم

درباب لغت به‌ببینید .

ترجمان قران

درباب لغت به‌ببینید .

ترجمهٔ تفسیر امام حسن عسکری ۴

به‌ببینید آثارالاخبار شمارهٔ ۲۳۰ را

۲۶۳ ترجمة الخواص

فارسی - مکررشماره ۱۵ خطی - مفسر مترجم: علی بن حسن زواری - کتاب

(۱) وفیات الاعیان ج۱ بغیة الوعات ص ۲۸۱

سورهٔ کهف تا آخر قرآن را دارد - صدر نسخه چند سطری است از بقایای تفسیر سورهٔ اسرأء که متمم عبارت جلد اول است.

آغاز (ودراینجا اشارت است بر اینکه تنزه خدا ازآن ولی) انجام (اول وآخر قرآن زجه با آمدو سین - یعنی اندر دوجهان رهبر تو قرآن بس) پس از این مقام این تفسیر را بیان کرده وآنرا چنین بستوده: « برلبیب سخن شناس مخفی نماند که اختتام این ترجمه بلفظ بس کنایه است بر اینکه این ترجمه نیز طالبان رحیق حقایق قرآنی ومتعطشان مناهل دقایق وحیانی را کافی وبس است واحتیاج نیست بمطالعه تفاسیری که اکثر آنها تفسیر برأی است وتفسیر برأی باتفاق عقل ونقل باطل وعاطل است والله یحق الحق ویبطل الباطل انه کان حلیما غفورا الحمدلله اولا وآخراً وظاهراً وباطنا والصلوة علی رسوله المصطفی وآله البررة الاتقی مادامت ... فی السماء » کاتب محمد اشرف بن محمد علی. تاریخ تحریر ربیع الثانی ۲۶۰ - خط نسخ ۳۰ سطری - آیات بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۶۵ برگ. اندازه ۳۱ در ۲۱ واقف برابر با شمارهٔ پیش است (۱۳۶٤)

ترجمهٔ مفردات قرآن

درباب لغت به بینید.

ترکیب القرآن

درباب نحو به‌بینید.

۲۶۹ تفسیر

عربی - مفسر: ملاصدرا - این نسخه شامل تفسیر آیهٔ مبارکهٔ نور وسوره های زلزله و واقعه وحدید است -

آغاز (الحمد لواهب العقل والخیر والجود) انجام (واکمالهم اولا واخری) - تاریخ کتابت ۱۲۶۲ خط نسخ ۲۰ سطری - عناوین واقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۲۹ برگ - اندازه ۲۲ در ۱۵ وقفی نائینی - «۱۳۶۷»

۲۷۰ تفسیر

عربی - محتویات این مجلد عبارت است از تفسیر عرفانی سورهٔ فاتحة الکتاب و سورهٔ طارق وآیة الکرسی. مفسر سورهٔ فاتحه شناخته نشده ومینماید که از اعلام امامیه است. مفسر بقیه ملا صدرا است. تفسیر آیة الکرسی ناقص است.

آغاز (الحمدلله الحامد المحمود الواجد الموجود) انجام موجود (مشروحة فی آیة الکرسی والذی) کاتب عبدالله - تاریخ تحریر ۱۲۵۶ درشت خط نستعلیق ۱۸ سطری - دارای ۴۳ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی نائینی «۱۴۸۰»

ولیك بیدار نه) خطنستعلیق ۱۰ سطری - عناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۴۸ برك - اندازه ۱۵ در ۱۰ وقفی نادرشاه (۲۷۱۵)

۲۶۷ ترجمة القرآن - ج ۱

فارسی - وحدت اسلوب وسنخ مطالب وخط این نسخه با نسخه که بعد از این بیاید و هم ترتیب میانهٔ آنها میرساند که مترجم ومفسر بهاء الدین محمد لاهیجانی است واین نسخه جلد یکم آنکتاب است - کتاب ترجمهٔ قرآن وتوضیح آیات وتفسیر باخبار وارده ازطریق امامیه است به بیانی روان وروشن. وازتفسیر مجمع البیان هم بسیار نقل کرده - کاتب از دیباچهٔ کتاب تا آیهٔ سوم ازسورهٔ بقره را ننوشته . موجودی از آیهٔ چهارم سورهٔ بقره تا اواخر سورهٔ اسری است .

آغاز موجود (اولئك - آن متقیان وشیعیان بوسیلهٔ عقل وارسال انبیاء وائمهٔ هدی) انجام (وهم ازفقر وهم ازسقم خلاص شدم الحمدلله رب العالمین) خطنسخ ۳۰ سطری - آیات بشنجرف نوشته‌شده دارای ۲۷۴ برك . برك آخر بخط تازه نوشته‌شده. اندازه ۳۱ در ۲۱ بوسیلهٔ منتجب الدین دراسفند ۱۳۰۹ تسلیم کتابخانه گردید « ۱۴۶۳ »

۲۶۸ ترجمة القرآن ج ۲

فارسی - درآخر این نسخه است که مترجم ومؤلف کتاب نام خود وتاریخ و محل تألیف را چنین یاد کرده : « تم تألف هذه الترجمة الانیقه علی ید مؤلفه بهاء الدین محمد بن شیخعلی شریف اللاهیجی عفی الله عنهمافی شهر مولود من نزل علیه القرآن فی یوم الثلثاء اربع وعشرین من سنة وثمانین والف من هجرة خیرالبریه علیه وآله الصلوة والتحیة فی بلدة لسسه « کذا » صانها الله عن الفساد والفتنة من بلاد الهند والحمدلله اولا وآخرا » ترجمهٔ محرر مؤلف دیده نشد - در امل الامل (ص ۶۵) آمده: « مولانا قطب الدین محمد بن علی الشریف الدیلمی اللاهیجی عالم جلیل القدر له مصنفات منها رسالة فی العالم المثالی وغیر ذلك وهومن المعاصرین الاجل » نجوم السماء عین عبارت امل الامل را ترجمه کرده . در هدیة الاحباب این شخص بعنوان قطب الدین اشکوری شاگرد میر داماد ومؤلف کتاب محبوب القلوب یاد شده - لیك نام این کتاب برده نشده . روضات الجنات (ص ۶۰۹) قطب الدین اشکوری را نامبرده لکن شخصیتش را نشناخته - الذریعه ج ۵ ص ۱۵ » مؤلف این کتاب را قطب الدین اشکوری دانسته وتاریخ فوتش رابطور اجمال پس از ۱۰۷۵ ذکر کرده (۱) این نسخه از اول تفسیر

---

(۱) مؤلف این کتابرا تألیفات دیگری است یکی بنام لطائف الحساب که (بشمارهٔ ۵۶۰۹ عمومی ریاضی خطی است) ودیگری بنام ثمرة الفؤاد (که بشماره ۳۵۲۴ عمومی اخلاق خطی است) دیباچهٔ آن دوکتاب میرساند که مؤلف دارای قریحه وطبع شعر بوده ومدتی در اصفهان فیزیسته و بعدا مراجعت بلاهیجان نموده .

که مفسر از افاضل اهل سنت است. در سورهٔ کهف از امام فخر رازی نامبرده ازین رو باید از مردمان سدهٔ ۷ ببعد باشد - روش مفسر چنین است که قرآنرا بتمامه بطورمزج تفسیر کرده و وجهات اعرابی وادبی هر آیه‌را بر تفسیر آن مقدم داشته ودرتفسیر برخی از آیات ذکر احادیث نبوی ص۴ نموده ودرپایان هر سورهٔ حدیثی نبوی در فضیلت آنسوره آورده - نسخه از تفسیر سورهٔ اعراف تا قدری ازسورهٔ حج را دارد واز اواسط تا آخر سورهٔ نحل وهم اوائل تا اواخر سورهٔ اسری افتاده است. نسخه نسبة قدیمی است ومینماید که پیش ازسدهٔ ۹ نوشته شده.

آغاز موجود پس از تسمیه (المص اما مسرود علی نمط التعدید باحد الوجهین المذکورین فی فاتحه سوره البقره فلا محل له من الاعراب واما اسم للسوره فمحله الرفع) انجام موجود (تلك الاثار العجیبة التی یشاهدونها فی الانفس والافاق ومبادی) خط نسخ ۲۵ سطری - آیات بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۲۸۷ برگ. اندازه ۳۱ در ۲۰ وقفی قائم مقام «۱۴۷۴»

تفسیر آیهٔ توحید وعدل

بنگرید بشمارهٔ ۲۷۵

۲۷۳ تفسیر آیهٔ سرف

عربی. مفسر: ملا جلال دوانی - رساله ایست درتفسیر آیهٔ ۲۹ ازسورهٔ مبارکهٔ اعراف: « یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد وکلوا واشربوا ولا تسرفوا» .مفسر این رساله‌را برای شمس الدین محمد بدخشی صدر سلطان بایسنقربن سلطان شاهرخ تألیف نموده. رساله مرتب است بر۴ موقف : الموقف الاول فی سبب نزولها ۲ فی معناها وطوینا ذکر اعرابها ۳ فی النکات البیانیه ۴ فی اللطایف التی یستنبط عنها والمسائل التی تشتمل هی علیها من الفقهیة والطبیة وغیرها.

آغاز (صدر الکلام ذکر المفضل المنعام الذی بسط موائد کرمه) انجام (وادم علیه دیم الصلوة والسلام ما صاحب الی نیل المرام) خط نستعلیق ۱۵ سطری - دارای ۱۱ برگ. اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی «۱۴۷۱»

۲۷۴ تفسیر آیهٔ سرف

عربی. مکرر شمارهٔ پیش - آغاز (وبه نستعین فی کل الامور صدر الکلام ذکر المفضل المنعام) انجام (ما صاحب الی نیل المرام والسلام علی رسوله محمد وآله اجمعین) پس ازین ضمن ۹ صفحه ٤ فائده ومقاله است بشرح زیر : ۱ درحصر دلالت لفظیه وضعیه در مطابقه وتضمن والتزام از محمد حنفی ۲ حصر قضایا ازعصام الدین اسفرائینی ۳ تعلیقی برشرح شمسیه قطبی نیز از او ۴ فایده ومقاله فارسی دربیان محکوم علیه بودن حرف.

آغاز (بمقتضای فرمان واجب الاذعان صاحب کمالی که اکابرفضلا در بیان دقایق وجلائل مائر وفضائل او بعجز وقصور معترف گشته) انجام (وحرف کافی باشد والسلام)

۲۷۱ تفسیر

عربی - نسخه فاقد دیباجه است بهمین جهت مؤلف شناخته نشد . مضامین کتاب مسلم می‌دارد که مؤلف آن ازاعلام امامیه است . کتاب تفسیر مزجی مختصری است. اغلب جملات تفسیریه مصدر است بیکی ازحروف مقطعة : « م - ع - ی - ن » طرز و مضامین این تفسیر میرساند که خلاصه ومأخوذ از کتاب تفسیر اصفی « تفسیر دوم فیض » است و گمان میرود که کتاب مصفی« تفسیردوم فیض» باشد . دانشمند بارع متتبع آقای حاج شیخ آقابزرك تهرانی درمسافرت سومشان بمشهد نسخه‌را رؤیت فرمودند وبقرینهٔ حروف مقطعه ورموزمذکور احتمال دادند که اینکتاب همان کتاب موسوم به تفسیر المعین «۱» تألیف نور الدین اخباری کاشانی «محمد بن‌مرتضی بن محمد مؤمن بن شاه‌مرتضی بن محمود کاشانی » پسر پسر برادر فیض باشد «۲» نسخه حاوی تفسیر ازجزو پانزدهم « سورهٔ اسری » تا آخر قرآن است ومذیل است بخاتمهٔ درادعیهٔ وارده هنگام قرائت قرآن وهم کیفیت استخاره بقرآن و فهرست سوره های مبارك مندرجهٔ درین جلد وتعداد آیات وکلمات و حروف مبارکات قرآن و بیان‌تعداد آیات‌وارده‌ازحیث موضوع طور اجمال . نسخه محلی است بحواشی بامضاء : « باقر » گمان میرود ازکاتب نسخه باشد .

آغاز پس ازتسمیه « سبحان الذی اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی هو فی السماء » انجام «فاترك كذا ذكرها العلامه فی‌مصباحه » کاتب محمد باقر بن محمد رضا عبد العظیمی تهرانی - تاریخ تحریر ۲۷ شعبان ۱۲۰۳ درمکه - خط نسخ ۱۷ سطری - روی‌آیات خطوط شنجرفی کشیده شده - اسامی سور بشنجرف نوشته‌شده. دارای ۲۱۱ برك - اندازه ۱۶در۱۱ نسخه رطوبت رسیده - وقفی قائم مقام « ۱۴۷۳ »

۲۷۲ تفسیر

عربی - اول وآخر نسخه افتاده بهمین جهت‌مؤلف شناخته‌نشد. مضامین کتاب‌میرساند

---

(۱) دانشمند معظم له سابق الذکر دروجه تسمیهٔ کتاب بنام : « تفسیر معین » بطور اجمالی که درخاطر داشتند شفاها چنین فرمودند : که مؤلف چهار نوع حدیث درین تفسیر نقل ودرج نموده وبرای هریك از احادیث و مأثورات منقوله اسمی وضع‌کرده وبجهت اختصار برای هریك از اسامی موضوعه مذکوره یکی ازحروف مقطعهٔ : « م - ع - ی - ن » را رمز قرارداده و حروف مقطعهٔ چهارگانه مذکور رمز است برای اسامی چهارنوع حدیث مندرج دربن کتاب تفسیر و حروف مقطعه مذکورکه ترکیب شود کلمهٔ : « معین » پیدا میشود باین جهت کتاب بنام : « تفسیر معین » موسوم ومشهور گشته .

(۲) مؤلف کتب دورالبحار وکتاب ومصفاة الاشباح وعجائب الافاق و در محرم ۱۱۱٤ در قید حیات بوده . روضات الجنات ص ٥٤٢ - فیض القدسی ص۱۲ وص ۱۸ - الذریعه ج۱ ص۱٥٦ وص ۲۲۸ وص ۲٦۰ و ج ٤ ص ۳۱٥

بقطع رقعی نوشته شده. دارای ۳۶ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی « ۱۴۶۸ »

۲۷۹ تفسیر آیهٔ نور

عربی - مفسر: شیخ احمد احسائی - وجیزه ایست در تأویل آیهٔ نور که در پاسخ از پرسش سید مال الله بن محمد خطی تألیف نموده -

آغاز (قال سلمه الله و آیة النور من اولها الی آخرها) انجام (کفایة لاولی الالباب فی بیان هذه الایة الشریفه) خط نسخ ۲۰ سطری. دارای ۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی. « به بینید حیوة النفس شمارهٔ ۶۰ ه حکمت خطی ص ۲۳۲ » « ۹۰۴ه »

۲۸۰ تفسیر آیهٔ وادعوا شهدآئکم

عربی - مفسر شناخته نشد . رسالهٔ ایست در تفسیر آیهٔ ۲۲ از سورهٔ بقره : « وادعو شهدائکم من دون الله ان کنتم صادقین » که در آن برد و ایراد بر کشاف و امام فخر و بیضاوی پرداخته -

آغاز (بسم الله الرحمن الرحیم استفتح وبحمده استنجح وبالصلوة علی رسوله استمنح وبعد فهذه رسالة فی تفسیر قوله تم وادعوا شهدائکم) انجام (ولایخفی علیك ان هذا معنی لاقرینة تحوجنا الیه فلا یجوز حمل النظم علیه والحمدلله اولا وآخرا وباطنا وظاهرا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله اجمعین) خط نستعلیق ۲۹ سطری - نسخه رطوبت رسیده. دارای ۴ برگ. اندازه ۲۵ در ۱۷ واقف شناخته نشد « ۱۳۷۰ »

تفسیر حسینی

به بینید مواهب علیه را .

۲۸۱ تفسیر امام عسکری ع

عربی. مکرر شمارهٔ ۴۷ - این تفسیر املاء: حضرت امام حسن عسکری ع است. موجودی از ین تفسیر که چاپ هم شده است بروایت شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه قمی از استادش ابوالحسن محمد بن قاسم « یا ابوالقاسم » مفسر استرابادی از ابویعقوب یوسف بن محمد بن زیاد وهم ازعلی بن محمد بن سیار از امام ابو محمد حسن عسکری ع است. اعلام ومشایخ امامیه قدس الله اسرارهم خلفا عن سلف در تمامی اعصار این تفسیررا صحیح و معتبر دانسته اند . علامه حلی در خلاصة الاقوال آورده است که این تفسیر را مفسر استرابادی از یوسف بن محمد وازعلی بن محمد « سابقان الذکر » ازحضرت امام علی النقی ع روایت کرده ومفسر استرابادی را قدح وجرح نموده وراویان مذکور رامجهول واین کتاب را ازموضوعات سهل دیباجی بروایت پدرش دانسته. ازمتاخرین نیز میرداماد (د ر

دانسته نشد این مقاله از کیست ومینماید ازمردمان اواسط سدهٔ ۹ بوده - کاتب ابو اسحق بن عبدالله تبریزی - تاریخ کتابت ۸۷۷ خط نستعلیق وشکسته ۳۲ سطری - دارای ۹ برگ اندازه ۱۸ در۱۹ وقفی نائینی « بهبینید اثبات واجب شمارهٔ ۲۹۹ حکمت خطی ص ۶۲ » «۱۴۶۴»

۲۷۵ تفسیر آیهٔ شهدالله

عربی . در نسخه نامی ازمؤلف نیست لیك مسلم است که مؤلف ازاعلام امامیه است . گمان میرود که این رساله همان رسالهٔ انس الوحید تالیفی قاضی نورالله مرعشی باشد . رساله ایست تحقیقی در تفسیر آیهٔ مبارکهٔ شهدالله انه لا اله الا هو الخ (آیهٔ ۱۶ ازسورهٔ آل‌عمران) ودرآن برد وایراد گفتهٔ امام فخر رازی درتفسیر کبیرش برداخته -

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب والصلوة علی خیر من اوتی الحکمة وفصل الخطاب ثم علی آله وعترته المعصومین ما دامت السموات مع الارضین اما بعد فقدجری فیما بین المفسرین کلام فی الایة التی روی فی فضلها انه ع قال یجاء بصاحبها یوم القیمه) انجام (وتحقیق الکلام لا یسعه المقام وساعود الی هذه المسئله ان امهلنی الزمان والله المستعان) خط نسخ ۱۷ سطری - اقوال بشنجرف نوشته شده - دارای ۴ برگ . اندازه ۱۶ در ۱۱ وقفی ابن خاتون «۱۴۶۶»

۲۷۶ تفسیر آیة الکرسی

عربی - اول وآخر نسخه افتاده . باین جهت مؤلف شناخته نشد . تفسیری است بشرح کلمات ومشرب حکمی .

آغاز موجود (بجوهر ولاعرض واما الاضافات وهی العالمیه) انجام موجود (قال الله تعالی و ما یشاؤن الا ان یشاء الله تعالی) خط نستعلیق ۲۳ سطری . دارای ۴ برگ . اندازه ۱۹ در۱۳ وقفی نائینی «۱۴۶۵»

۲۷۷ تفسیر آیهٔ نور

عربی . مفسر: ملا صدرا رساله چاپ شده -

آغاز (الحمدلله واهب العقل والخیر والجود) انجام (آخر ما اوردنا ابرازه و قصدنا اظهاره) تاریخ تحریر جمادی الاول ۱۲۶۲ درتهران - خط شکسته نستعلیق ۱۱ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۹۴ برگ اندازه ۱۲ در ۷ وقفی نائینی «۱۴۶۹»

۲۷۸ تفسیر آیهٔ نور

عربی . مکرر پیش - آغاز (الحمدلواهب العقل والخیر والجود) انجام (وحاولنا اظهاره) کاتب هدایت الله بن عبدالله علوی - تاریخ تحریر ۱۳۰۵ خط نسخ ۱۹ سطری - عناوین

شمس‌الدین استرابادی ـ خط نستعلیق وشکسته ۱۹ سطری ـ دارای ۱۶ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۰ وقفی تقی موسوی بسال ۱۱۱۹ . به‌بینید رسالهٔ وجودیه شماره ۷۱۹ حکمت خطی ص۱۴۵» (۶۴۰۶)

۲۸۳ تفسیر سورهٔ توحید

عربی ـ مفسر : شیخ الرئیس ـ رساله درحاشیهٔ کتاب شرح هدایهٔ ملا صدرا منطبعه تهران چاپ شده .

آغاز (قوله جل جلاله قل هوالله احد الهوالمطلق هوالذی لایکون هویته موقوفة علی غیره) انجام «وهذاما وقفت علیه من اسرار هذه السوره والله اعلم بکتبه » کاتب حاج سیدعباس شاهرودی . تاریخ تحریر رجب ۱۳۱۰ درمدرسهٔ دارالشفاء تهران ـ خط نسخ ۱۵ سطری ـ دارای ۶ برگ . اندازه ۱۸ در ۱۱ وقفی فهرستی « ۱۴۷۵ »

۲۸۴ تفسیر سورهٔ توحید

عربی . مکرر پیش ـ آغاز (قل هوالله الهوالمطلق هو الذی لایکون) انجام ـ (والله اعلم بحقایق الامور) خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای ۵ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۷ ـ وقفی فهرستی ـ « به‌بینید رساله درنفس ناطقه شمارهٔ ۷۰۶ حکمت خطی ص۱۳۳ » (۳۰۱۰)

تفسیر سورهٔ توحید و غیره

ضمیمهٔ کتاب شماره ۳۰۳ حکمت خطی به‌بینید .

۲۸۵ تفسیر سورهٔ حدید واعلی

عربی ـ مفسر: ملاصدرا ـ رساله چاپ شده .

آغاز « الحمدلله الذی افاض علی قلوب اولیائه لئالی جواهر القرآن » انجام «علیهم اجزل تسلیمات المصلین » احمد بن محمد حسین در۲۶ ذیقعده ۱۱۵۸ ازتصحیح نسخه فارغ شده ـ خط نسخ ۲۰ سطری ـ درزیر آیات خط قرمز کشیده شده ـ دارای ۱۰۴ برگ ـ اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی نائینی « ۱۴۷۶ »

۲۸۶ تفسیر سورهٔ زلزله

عربی ـ مفسر: ملا صدرا. آخر نسخه افتاده ـ رساله چاپ شده است .

آغاز « اللهم اهدنی من عندك فهماً جدیدا » انجام موجود « اوحی لها تحدیث باخبارها » خط نسخ ۱۸ و ۱۹ سطری . عناوین بشنجرف نوشته‌شده . نسخه رطوبت رسیده ـ دارای ۷ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی «۱۴۷۷»

۲۸۷ تفسیر سورهٔ زلزله وواقعه

عربی ـ مفسر: ملاصدرا ـ رساله چاپ شده .

کتاب شارع النجاة در مبحث ختان) تبعیت از علامهٔ حلی نموده . ازمتقدمین تنها شیخ غضائری مفسر استرابادی را تضعیف نموده . از معاصرین شیخ محمدالجواد بلاغی « صاحب تفسیر «آلاء الرحمن» نیز این تفسیررا معتبر ندانسته . لیکن چنانکه مذکور گشت جمهور مشایخ امامیه قدهم در اعصار مختلف این تفسیر را معتبر ومعتمد دانسته‌اند وازآن نقل کرده‌اند و مفسر استرابادی راوی این تفسیر را موثق شناخته اند . شیخ صدوق در کتاب من لایحضره الفقیه که ملتزم بوده اخبار صحیحهٔ مسلمهٔ نزد خودشرا درآن نقل کند وهم در کتب دیگرش ازین تفسیر نقل کرده . اعتماد ونقل شاگرد نقادی مثل شیخ صدوق با آن تبحر وورع و احتیاط وقرب عهد بزمان پیدایش این تفسیر بهترین دلیل بروثاقت مفسر استرا بادی واعتبار این تفسیر است. بزیاده آنکه تفسیر مبحوث‌عنه تفسیراملاء شده از امام یازدهم‌است نه امام دهم وسهل دیباجی وپدرش داخل درسلسلهٔ رواة این تفسیر نیستند. (چنانکه درخلاصة الاقوال ذکر شده) وتضعیف شیخ غضائری ره نیز بسیار مورد اعتماد نیست (۱) ونقل وروایت این تفسیر منحصر بطریق مفسر استرابادی نیست . بالجمله تفصیل بیشتر راجع باین کتاب را درمستدرك الوسائل « ج ۳ ص ٦٦١ » به‌بینید . موجودی ازاین تفسیر از سورهٔ مبارکهٔ فاتحه تاآیهٔ ۲۸۳ از سورهٔ بقره : (ومن یکتمها فانه آثم قلبه) است. ترجمهٔ این تفسیر را بشماره ۲۳۰ به بینید .

آغاز پس ازدیباجه (قال محمد بن علی بن محمد بن جعفر بن الدقاق حدثنی الشیخان الفقیهان) انجام (یعنی کافر قلبه) کاتب نصرالله ـ تاریخ تحریر ۱۲۲۸ خط نسخ ۲۱ سطری. عناوین درحاشیه بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۱٦۳ برك. اندازه ۳۰ در ۱۸ وقفی نائینی « ۱۴۸۵ »

۲۸۲ تفسیر سورهٔ اخلاص

عربی ـ مفسر: ملاجلال الدین دوانی. مختصریست درتفسیر سورهٔ مبارکهٔ توحید و آنرا چنین توصیف نموده : « وتحقیقات منحها الله لهذا الفقیر الکسیر وعلی ما مهده بعض ائمة المعقول من القواعد الحکمیة التی هی فی فنها من الاصول مع مایلیق بها النقد والاتمام والنقض والاحکام والتوهین والابرام» بمرقوم دردیباچه رساله اهداء شده است بابوالفتح عبدالقادر سلطان گویا همان سلطان ابو الفتح بایندری باشد که در مجالس المؤمنین (ص۴۴۹) یادشده است.

آغاز (بعد الحمدلله الاحد الصمد علی نعمة التی تجاوزت عن حد العد) انجام « من انها تعدل ربع القرآن والله اعلم بحقایق الامور وصلی الله علی سیدنامحمد شفیع یوم النشور وآله واصحابه معادن ... » پس ازین ضمن ۴ صفحه افاده ایست از امام فخر رازی درتفسیر کلمهٔ مبارکهٔ توحید: « لااله الاالله » ونیز ۴ صفحهٔ دیگراست درهمین موضوع از

---

(۱) ـ چه آنکه گفته‌اند : کم است ثقهٔ که ازجرح شیخ غضائری سالم مانده باشد.

تفسیر خطی

آغاز (الحمدلله الذی شهدت المکنونات بوحدانیته) انجام (عند قبور آبائه صلوات الله علیهم اجمعین) کاتب حامد بن الله بخش - تاریخ کتابت شوال ۹۲۹ خط نسخ ۱۵ سطری آیات و عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۲۴ برگ ومجدول بشنجرف - نسخه رطوبت رسیده است. اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی حاج قائم مقام «۱۴۸۳»

تفسیر سورهٔ یوسف

به بینید حدائق الحقائق شمارهٔ ۳۳۵ را

۲۹۲ تفسیر عیاشی

عربی - مفسر: ابوالنضر محمد بن مسعود بن محمد بن عیاشی سلمی سمرقندی کوفی (وگفته شده ازقبیلهٔ بنی تمیم است) معروف بعیاشی از اجلهٔ مشایخ فقهاء واعلام امامیه واستاد شیخ کشی صاحب رجال معروف است - ابن ندیم درفهرست (ص ۲۷۴) آورده که مفسر را ۲۰۸ تألیف بوده. دررجال نجاشی (ص ۲۴۷) وارد است که مفسر در آغاز اهل سنت و جماعت بوده وبسیار ازضعفاء روایت میکرده سپس متبصر شده ودرحداثت سن از اصحاب علی بن حسن بن فضال وعبدالله بن محمد بن خالد طیالسی وجماعتی ازشیوخ کوفیون و بغدادیون وقمیون بوده وحدیث شنفته است. تمام متروکات ومیراث پدری را که ۳۰۰۰۰۰ دینار بوده. انفاق برعلم و حدیث نموده وخانه اش چون مسجد مملو ازطالبان دانش بوده برخی بنوشتن و فرقهٔ بتصحیح ومقابله وجمعی بخواندن مشغول بودند ومجمع علماء ومحدثین وکانون دانش بوده - آورده اند که اورا دو مجلس بوده یکی برای خواص ودیگری برای عموم - تاریخ تولد و فوت مفسر بنظر نرسید . لیکن شیخ تلعکبری که متوفای ۳۸۵ است وشیخ صدوق که متوفای ۳۸۱ است شاگرد فرزند مفسرند وبواسطهٔ پسر ازپدر روایت میکنند و باز هم شیخ تلعکبری و جعفر بن قولویه (درگذشتهٔ حدود ۳۶۹) بواسطهٔ شیخ کشی ازمفسر روایت میکنند .

پنداشته میشود که مفسر همدوره باشد با محمد بن قولویه شاگرد سعد بن عبد الله بن ابی خلف اشعری قمی (متوفای ۲۹۹ یا ۳۰۰ یا ۳۰۱) وباشیخ کلینی معاصر بوده و درمیانهٔ نیمهٔ اول سده ۴ میزیسته - کتاب تفسیری است بسبک محدثین دربیان مناقب خاندان عصمت ومثالب دشمنانشان باخبار مأثورهٔ ازآنان - متاخرین ازین کتاب نقل کرده اند . د و نسخه قدیمی ازین تفسیر را علامهٔ مجلسی دیده که مانند این نسخه محذوف الاسانید بوده - روضات الجنات آورده که صاحب وسائل الشیعه وهم صاحب تفسیر کنز الدقائق بیش ازنصف اول این تفسیر را نداشته اند - این نسخه نا تمام واول آن افتاده است . از تطبیق مضامین و عبارات این کتاب بامرویات ومنقولات درکتب متاخرین شناخته ومشخص شد - موجودی ازین

آغاز « اللهم احدثنی من عندك فهما جدیدا » انجام « كذلك فی الدنیا تعیش البهائم » كاتب هدایت الله علوی همدانی ـ تاریخ تحریر ۱۳۰۵ خط نسخ ۱۹ سطری ـ آیات بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۵۸ برك. اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی‌نائینی « ۱۴۷۸ »

۲۸۸ تفسیر سورهٔ فاتحه

عربی ـ مفسر: ملاصدرا . رساله چاپ شده .

آغاز (سورة فاتحة الكتاب المسمی ام القرآن لاحتوائها) انجام (وبعده عن جنابه المقدس) تاریخ تحریر ۱۲۸۴ وحدت خط نسخه باخلاصة الترجمان « كه درباب اخبار است » میرساند كه كاتب زین‌العابدین بن عبد الله است ـ خط نسخ ۱۸ سطری. عناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ كاغذ نسخه آبی . دارای ۶۳ برك ومجدول بلاجورد وشنجرف بدو جدول . اندازه ۲۵ در ۱۷ وقفی‌نائینی « ۱۴۷۹ »

۲۸۹ تفسیر سورهٔ فاتحه

عربی. تفسیریست شارح جهات عربیت وحاوی نكات حكمی ـ كاتب دیباچه‌را ننوشته. از كتاب استفاده میشود كه مفسر از افاضل سدهٔ ۱۰ ببعد است .

آغاز پس ازتسمیه (فاتحة الكتاب مكیة علی‌الصحیح وكونها مكیه ومدنیة بط و مدنیة من هفوات مجاهد ولانها افضل السور اتفاقا وهو جایز وانكان الكل كلام الله) انجام (ومن طریق آخر هذ الخبر نفسه الا انه قال كانما قرا القران وعن جابر یا جابر الا اعلمك افضل سورة انزله الله تعالی فی كتابه فعلمه الله وقال شفاء من كل داءالاالسام والله اعلم بالصواب والیه المرجع والماب آمین) خط نسخ ۲۰ سطری ـ نسخه رطوبت‌رسیده ـ دارای ۲۳ برك. اندازه ۲۸ در ۱۶ واقف شناخته نشد « ۱۴۸۱ »

۲۹۰ تفسیر سورهٔ فلق

عربی ـ مفسر : شیخ الرئیس ـ آغاز (قل اعوذ برب الفلق فالق ظلمة العدم) انجام (والتاله الكامل والحمد كله لواهب الكل) خط نسخ ۱۹ سطری ـ دارای دوبرك. اندازه ۲۲ در ۱۷ وقفی‌فهرستی « ببینید رساله‌درنفس‌ناطقه شمارهٔ ۷۰۶ حكمت خطی ض ۱۴۱ » « ۵۹۵۵ »

۲۹۱ تفسیر سورهٔ یوسف

عربی ـ مفسر : ابوحامد غزالی. بیان داستان حضرت یوسف است بمشرب اخلاقی وعرفانی . كتاب چاپ شده.

۲۹۵ تفسیر قمی

عربی. مکرریش- آغاز « تفسیر الکتاب المجید المنزل » انجام « خلفاء من کل هالك و درکا لما » کاتب محمد بن‌عبدالله طالقانی - تاریخ کتابت رجب ۱۰۷۱ - خط نسخ ۲۱ سطری - اسامی سور بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۳۸۸ برگ. اندازه ۲۵در ۱۸ وقفی قائم مقام - « ۱۴۸۹ »

۲۹۶ تفسیر قمی

عربی . مکرریش- آغاز « الحمدلله الواحدالاحد المتفرد» انجام « الا و قد انزله الله فیه » کاتب علی بن حسین بن نورالدین حسینی کفرحونی عاملی - تاریخ تحریر رجب ۱۰۷۳ - خط‌نسخ ۲۱ سطری- اقوال وعناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای۲۸۲برگ. اندازه ۳۰در۲۰ بوسیلهٔ تقی‌آقامدرس رضوی درشهریور ۱۳۱۷ تسلیم کتابخانه گردیده«۵۶۷۳»

۲۹۷ تفسیر قمی

عربی. مکرریش - آغاز « الحمدلله‌الواحد الاحد » انجام « الا وقد انزله الله‌فیه» کاتب ضیاءالدین‌بن ملارحمت الله - خط‌نسخ ۱۹ و۲۰سطری . دارای ۲۳۲برگ. نسخه‌رطوبت رسیده . اندازه ۲۶ در۱۸ وقفی‌نائینی « ۱۴۸۶ »

۲۹۸ تفسیر قمی

عربی . مکرریش- آغاز (الحمدلله الواحد الاحد) ازآخر نسخه چندین برگ افتاده آخر موجود (یا ایها الذین آمنوا اذا) خط‌نسخ ۲۱ سطری- اقوال بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۴۴۵ برگ - نسخه رطوبت رسیده - اندازه ۲۱ در۱۲ وقفی‌نائینی (۱۴۸۸)

تفسیر کلمهٔ توحید

بنگرید بضمیمهٔ شمارهٔ ۲۸۲ تفسیرخطی‌وهم بشمارهای ۶۲۳ رسالهٔ تهلیلیه و۷۵۱ سؤآلات درباب حکمت خطی .

۲۹۹ تفسیر المعوذتین

عربی - مفسر: شیخ الرئیس - تفسیر سورهٔ مبارکهٔ: (قل اعوذ برب الناس) وسورهٔ مبارکهٔ:(قل اعوذ برب الفلق) است. این تفسیر درحاشیهٔ کتاب شرح هدایهٔ ملا صدرا منطبعهٔ تهران چاپ شده .

آغاز پس از تسمیه (قل اعوذ برب الناس قد ذکرنا ان الربوبیه عبارة عن‌التربیة) انجام (ورزقنا الله تعالی التحرك التام والتاله الکامل) پس ازین در ۱۶صفحه وجیزهٔ شیخ بهائی

تفسير درين نسخه قدری ازتفسير آية ۳۰ ازسورة بقره : « واذ قال ربك للملائكة انی جاعل فی الارض » تا آخر سورة مباركة كهف است .

آغاز موجود « من الماء الملح الاجاج فصلصلها فی كفه فجمدت ثم قال لها منك اقل الجبارين والفراعنه » انجام « التسليم لعلی لايشرك معه فی الخلافه من ليس ذلك له و لا هو من اهله تمت » تاريخ كتابت نسخه معلوم نيست ولی از بازديدهائيكه در كتابخانه شده تاريخ ۱۱۵٤ ديده ميشود – خط نسخ ۱۷ سطری – اسامی بعضی ازسور بشنجرف نوشته شده – دارای ۲۶۷ برك . اندازه ۳۱ در ۲۰ واقف شناخته نشد « ۱٤۹۰ »

۲۹۳ تفسير فرات

عربی – مفسر : فرات بن ابراهيم بن فرات كوفی از مشايخ حديث در اواخر سدة ۳ وآغاز سده ٤ روايت ميكند ازحسين بن سعيد كه از مشايخ علی بن بابويه قمی است (۱) شيخ صدوق در كتاب امالی بواسطة حسن بن محمد بن سعيد هاشمی كوفی وحاكم ابوالقاسم حسكانی درشواهد التنزيل ازمفسر نقل و روايت ميكنند . مجلسی اول استظهار نموده كه مؤلف متمايل بتصوف بوده . كتاب تفسير آيات وارده درشأن حضرت امير المؤمنين ع است . باخبار وارده ازمعصومين . علامة مجلسی اين كتاب را از مدارك بحار الانوار قرار داده و اعتماد بر اخبار مرويه درآن نموده وهمچنين وسائل الشيعه از اين كتاب نقل كرده – اندكی ازآخر نسخه افتاده .

آغاز « الحمدلله غافر الذنوب وكاشف الكروب وعالم العيوب ومطلع علی اسرار الغيوب » انجام موجود « بعثه الله يوم القيمه يهوديا قال جابر فقمت اليه وقلت » خط نسخ ۱۲ سطری – اسامی سور بشنجرف نوشته شده – دارای ۲٦۱ برك . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائينی « ۱٤۵۱ »

۲۹٤ تفسير قمی

عربی – مكرر شماره ۲۷ مفسر : ابو الحسن علی بن ابراهيم بن هاشم قمی از اجلة رواة اماميه در اواخر سدة ۳ وصاحب تأليفات است – در اواسط عمر نا بينا شد و تا ۳۰۷ ميزيسته « ۲ » كتاب تفسيری است باخبار واردة از معصومين عليهم السلام و چاپ هم شده .

آغاز « تفسير الكتاب المجيد المنزل من عند العزيز الحميد » انجام « وخافاه من كل هالك ودركا لما » كاتب محمد بن عبدالله طالقانی – تاريخ تحرير شوال ۱۰۷۱ – خط نسخ ۲۱ سطری – اسامی سور بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۲٦ برك . اندازه ۲۵ در ۱۸ وقفی نائينی « ۱٤۸۷ »

(۱) روضات الجنات ص ۵۱۱ (۲) تنقيح المقال ج ۲ ص ۲۰٦

معنوی وملخص تفسیر کبیر فخر رازی و کشاف ودیگر از کتب مربوط بعلم القرآن است که درآخر کتاب آنهارا نامبرده است. بزیاده ترجمهٔ فارسی آیات وجهات وقوف و قرآآت و شمارهٔ حروف وکلمات وعدد آیات ودیگر ازنکات وفوائد را ذکر نموده وآنرا بصدر داشته به ۱۱ مقدمه درمطالب مقدماتی وموسوم است بغرآئب القرآن ورغائب الفرقان (۱) کتاب در ۴ جلد صورت گرفته – این جلد از اول قرآن است تاآخر سورهٔ آل‌عمران .

آغاز (بالخیر عونك یاکریم الی الله الکریم اوغب فی ابداع غرائب القرآن) انجام (وآخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین) تاریخ تحریر آن که در آخر جلد چهارم نوشته شده ذیقعده ۸۸۵ است . خط نسخ ۳۹ سطری – آیات بخط درشت وترجمهٔ فارسی آن با شنجرف نوشته شده – دارای ۲۲۹ برگ . ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا حاشیهٔ برگ اول ودوم مذهب کتاب موریانه خورده – پشت برگ اول یك ترنج مرصعی است که وسط آن این عبارت بخط ثلث باشنجرف نوشته شده : « تفسیر نیشابوری - تمام بخط نسخ باسکه با چ (کذا) نورس عالم پنا ابراهیم عادلشاه خلد الله ملکه وسلطانه ابداً بابت خرید ازاحمد نکر درسنهٔ ۹۷۹ جمع کتابخانه معموره نورس » درحاشیهٔ ترنج باهمان قلم ومرکب نوشته است : « درسنهٔ ۸۸۵ نوشته » ازاین عبارت چنین مستفاد میشود که این جلد وسه جلد بعد ازین خط یکنفر واز کتب کتابخانهٔ ابراهیم عادلشاه بوده است – اندازه ۳۶ در ۲۳ وقفی نائینی (۱۴۹۱)

۳۰۲ تفسیر نیشابوری ج ۲

عربی . مکرریش – این جلد از اول سورهٔ نساء تا اوآئل سورهٔ یونس را دارد.

آغاز بعد از بسمله (یا ایهاالناس اتقوا ربکم) انجام (احق ان یتبع امن لایهدی) خط نسخ ۳۹ و ۴۰ سطری – آیات بخط درشت وترجمهٔ آن باشنجرف نوشته شده – دارای ۲۱۲ برگ ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا – نسخه رطوبت رسیده وموریانه خورده – اندازه ۳۶ در ۲۳ وقفی نائینی « ۱۴۹۲ » .

۳۰۳ تفسیر نیشابوری ج ۳

عربی . مکرریش – این جلد ازاوآئل سورهٔ یونس تا اواخر سورهٔ نور را دارد .

آغاز (الا ان یهدی فما لکم کیف تحکمون) انجام (فلم یذکر لها علامات یمکن الوقوف علیها) خط نسخ ۳۹ و ۴۰ سطری – آیات بخط درشت وترجمهٔ آن بشنجرف نوشته شده . دارای ۲۲۲ برگ . مجدول بلاجورد وتحریر وطلا – اندازه ۳۰ در ۲۲ وقفی نائینی « ۱۴۹۳ »

(۱) برای اطلاع بیشتر ازمطالب این کتاب واسلوب این تفسیر بفهرست آن که بعبارهٔ ۲۲۹ تفسیر چاپی است بنگرید .

دردرایه است - کاتب ملا محمد رضا تونی - خط نسخ ۱۰ سطری- عناوین بشنجرف نوشته شده
دارای ۱۷ برك، اندازه ۲۳در۱۵ وقفی قائم مقام «۱۴۸۲»

۳۰۰ تفسیر المعوذتین

عربی ، مکرر پیش - آغاز (قوله جل جلاله قل اعوذ برب الفلق فالق ظلمة العدم) انجام (هذا هوالذی یبلغ الیه العقل فی‌هذه السورة والله اعلم باسرارها) کاتب علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی - تاریخ تحریر ربیع الثانی ۱۲۶۳ در مدرسهٔ مستوفی رشت - خط نستعلیق ۱۹ سطری، دارای دو برك - وقفی فهرستی (به‌بینید رسالهٔ درنفی جبر وتفویض شمارهٔ ۷۰۹ حکمت خطی ص ۵) (۵۹۶۷)

تفسیر معین

بنگرید بشمارهٔ ۲۷۱

تفسیر نسفی

به‌بینید تیسیر فی علم التفسیر شمارهٔ ۳۰۹و۳۳ را

ر المؤمنین ع

۳۰۱ تفسیر نیشابوری ج ۱

عربی ، مکررشمارهٔ ۲۲ مفسر: نظام الدین حسن بن محمد بن حسین قمی نیشابوری معروف بنظام اعرج ازاعلام جامع دورهٔ خودبوده، ترجمهٔ مفصل مفسر بنظر نرسید، روضات الجنات (ص۲۲۵) مفسر را ازاعلام اول سدهٔ نهم شمرده ودرخاطره اش بوده که نسبت تشیع بمفسرداده شده وتاریخ تألیف این تفسیررا پس از ۸۵۰ دانسته، درآخر جلد اول چاپی این تفسیر مذکور است: «کتب المصنف فی‌نسخه علقهٔ مؤلفه الحسن بن‌محمد بن‌الحسین المشتهر بنظام النیسابوری ببلاد الهند فی‌دار مملکتها المدعو بدولت آباد فی اوائل صفر سنة ثلاثین وسبعمائة» در آخر جلد سوم چاپی تاریخ ختم تألیف درنیمهٔ روز پنجشنبه ۱۱ محرم ۷۲۸ تنصیص شده ونیز درهمان جلد مفسر مدت تألیف این کتاب را چنین ذکر کرده: « ولقد وفقت لاتمام هذا الکتاب فی مدة خلافة علی ع وکنا نقدر اتمامه فی‌مدة خلافة خلفاء الراشدین وهی ثلاثون سنة ولو لم یکن ما اتفق فی اثناء التفسیر من وجود الاسفار الشاسعة وعدم الاسفار النافعه ومن غموم لایعد عدیدها وهموم لاینادی ولیدها لکان یمکن اتمامه فی مدة خلافة ابی‌بکر» شاهد دیگر آنکه تاریخ فراغت مفسر ازتألیف شرح تذکرهٔ نصیریه بروایت کشف الظنون (ج ۱ص۲۷۷) غرهٔ ربیع الاول ۷۱۱بوده، بالجمله عبارت مذکور درآخر جلد ۱ و۳وتاریخ فراغت ازشرح تذکره میرساند که مؤلف ازاعلام سدهٔ هشت است، کتاب تفسیری است جامع جهات لفظی و

۳۰۸ تفسیر نیشابوری

عربی. مکرر پیش- این نسخه تا اواسط سورهٔ نساء را دارد. آیات درحاشیه تدوین شده وترجمهٔ آیات نوشته نشده.

آغاز (الی الله الکریم ارغب فی ابداع غرائب القرآن » انجام موجود (یعنی منازعة النفس القلب والروح والسر) کاتب محمد اشرف بن محمد علی قاینی - تاریخ کتابت جمادی الثانی ۱۲۴۰ - خط نسخ ۲۸ سطری- آیات درحاشیهٔ بعضی از برگها بطور چلیپا وباشنجرف نوشته شده - کاغذ حنائی رنگ - دارای ۳۴۰ برگ. اندازه ۳۰ در ۲۰ بوسیلهٔ منتجب الدین دراسفند ۱۳۰۹ بکتابخانه تسلیم گردیده است - « ۱۴۹۸ »

۳۰۹ تیسیر فی علم التفسیر- ج ۲

عربی. کتاب تفسیری است مفصل بعنوان قوله که از تفسیر ابو منصور (عبد القاهر بن طاهر بغدادی شافعی درگذشتهٔ ۴۲۹) وتفسیر قشیری (ابو القاسم عبد الکریم بن هوازن شافعی متوفای ۴۶۵) ودیگران نقل کرده- نسخه حاوی است برتفسیر آیهٔ ۲۴ از سورهٔ مبارکهٔ نساء تا آخر سورهٔ مبارکه یونس- در برگ اول نسخه بخط مغایر باخط نسخه این کتاب جلد ۳ از تفسیر نجم الدین ابو حفص عمر نسفی مرقوم وشناخته شده. ازوحدت سنخ مطالب وسبك تحریر وتشابه خط این نسخه بانسخهٔ که بشمارهٔ ۳۳ است (که بتحقیق کتاب تیسیر نسفی است) وهم ترتیب آیهٔ اول این نسخه با آخرین آیهٔ آن نسخه پنداشته میشود که این نسخه جلد دوم از تفسیر نسفی موسوم به تیسیر فی علم التفسیر باشد -

آغاز پس از تسمیه (وما توفیقی الا بالله علیه توکلت قوله تعالی والمحصنات من النساء الا ماملکت ایمانکم ای وحرم علیکم نکاح المنکوحات ای اللاتی لهن ازواج) انجام (فانها مدنیه نزلت فی الیهود. والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۳۱ سطری- اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۷۰ برگ. نسخه رطوبت رسیده - اندازه ۲۷ در ۱۸ وقفی ابن خاتون « ۱۴۹۹ »

۳۱۰ تیسیر ج ۳

عربی - قرآن مذکور درشمارهٔ پیش هم درین نسخه موجود است. پنداشته میشود که این نسخه جلد سوم باشد. در برگ اول این نسخه بخط مغایر مرقوم است: « جلد ثالث ازجملهٔ مجلدات کتاب تفسیر موسوم بکشف الحقائق نسفی » در کتب تراجم موجود چنین کتابی درتفسیر برای نسفی دیده نشد. کشف الظنون « ج ۲ ص ۴۱۸ » کتاب کشف الحقائق در موضوع تفسیر را بشیخ موفق الدین احمد بن یوسف کواشی متوفای ۶۸۰ نسبت داده است -

۳۰۴ تفسیر نیشابوری ج ۴

عربی. مکرر پیش- این جلد ازاواخر سورهٔ نور تا آخر قرآن را دارد .

آغاز (یمکن الوقوف علیها بل یفرد سبحانه یعلم ذلك) انجام (والهادی فی العلم والعمل الی سواء الحق والطریق) پس از این شرحی است ضمن ۱۶ سطر ازمؤلف کتاب راجع بتحقیقات خود دراین تفسیر . تاریخ تحریر ذیقعدهٔ ۸۸۵ - خطنسخ ۴۰و۴۱سطری. آیات بخط درشت نوشته‌شده. ترجمهٔ آن بشنجرف نوشته‌شده است. دارای ۲۵۴ برك . ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا- نسخه رطوبت‌رسیده وموریانه‌خورده - اندازه ۳٦ در۲۳ وقفی‌نائینی « ۱۴۹۴ »

۳۰۵ تفسیر نیشابوری ج ۱ و ۲

عربی . مکرر پیش - این‌جلد ازاول قرآن تا آخر سورهٔ انعام را دارد .

آغاز بعد از بسمله (رب یسروتمم بلطفك الی‌الله الکریم ارغب فی‌ابداع) انجام- (ما بعده الحال والاستیناف ذاقربی) خطنسخ ۲۹ سطری- برك اول دارای سرلوح مذهب نفیس - آیات بخط درشت وبعضی ازبرگها مترجم بفارسی وباشنجرف نوشته‌شده . دارای ۴۸۱ برك. ومجدول بلاجورد وشنجرف وتحریر وطلا - نسخه رطوبت‌رسیده وصحافی‌شده وبخشی از برك اول بصحافی رفته - اندازه ۳۸ در۲۳ وقفی‌نائینی « ۱۴۹۵ »

۳۰٦ تفسیر نیشابوری - ج ۳ و ۴

عربی • مکرر پیش - این جلد از اول سورهٔ یونس‌تا آخر قرآن‌را دارد.

آغاز (سورهٔ یونس مکیة الایات) انجام (التوفیق والهادی فی العلم والعمل الی سواء الحق والطریق) کاتب بدیع الزمان بن محمد رضا یزدی - تاریخ تحریر شوال ۱۰٦۷ آیات بخط درشت وترجمهٔ آن بشنجرف نوشته شده • دارای ۵۸۷ برك. ومجدول بلاجورد و تحریر وطلا - اندازه ۳٤ در۲۲ وقفی‌نائینی - « ۱٤۹٦ »

۳۰۷ تفسیر نیشابوری

عربی . مکرر پیش. این‌نسخه ناقص است وتا قدری ازاواخر سورهٔ مائده‌را دارد •

آغاز (عونك یاکریم الی الله الکریم ارغب فی ابداع غرائب القران) انجام‌موجود (شهادتهما الصدق‌والکذب ان انم ضربتم) خطنسخ ۳۲ و۳۳ سطری- دو برك اول دارای سرلوح وحاشیه مذهب ومرصع - آیات بخط درشت. ترجمهٔ آن بشنجرف نوشته شده- دارای۵۰۱ برك. ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا- اسامی سور وعناوین بشنجرف‌نوشته‌شده. نسخه رطوبت رسیده - وقفی‌نائینی - «۱۴۹۷»

(حرف ج)

۳۱۳ جوامع الجامع

عربی ۰ مکرر شماره ۷۰ مفسر: امین الاسلام ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی متولد ۴۷۰ متوفای عید اضحی ۵۴۸ یا ۵۵۲ در سبزوار مدفون در مشهد در ابتداء خیابان شمالی شهر معروف بخیابان طبرسی (۱) از اعلام مشایخ امامیه است - روایت میکند بواسطهٔ شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی و عبدالجبار بن علی مقری رازی از شیخ طوسی - کتاب تفسیر متوسط مؤلف و خلاصهٔ دو تفسیر دیگرش موسوم به مجمع البیان و کتاب الکافی الشافی است که در سن زیاده بر ۷۰ سالگی بخواهش فرزندش ابونصر رضی الدین حسن (صاحب مکارم الاخلاق) تلخیص و تألیف نموده. شروع بتألیف این کتاب در روز شنبه ۱۸ صفر ۵۴۲ بوده و در ۲۴ محرم ۵۴۳ از آن فراغت یافته.

آغاز (الحمدلله الذی اکرمنا بکتابه الکریم) انجام (وحسبنا الله ونعم الوکیل) کاتب جلال الدین بن احمد - تاریخ تحریر ۳ جمادی الاول ۹۸۵ - خط نسخ و نستعلیق و مختلف السطر - اسامی سور بشنجرف نوشته - زیر آیات خط شنجرفی کشیده شده - دارای ۴۷۴ برگ - نسخه رطوبت رسیده - اندازه ۳۰ در ۱۹ وقفی نائینی «۱۵۰۲»

۳۱۴ جوامع الجامع

عربی. مکرر بیش - آغاز «الحمدلله الذی اکرمنا بکتابه الکریم» انجام «وحسبنا الله ونعم الوکیل» کاتب محسن بن محمد حسینی مدنی - تاریخ کتابت رجب ۱۰۶۲ - خط نسخ ۲۴ سطری - نسخه رطوبت رسیده. نام سور بشنجرف نوشته شده - دارای ۴۷۳ برگ - اندازه ۲۴ در ۲۱ وقفی نائینی «۱۵۵۰»

۳۱۵ جوامع الجامع

عربی ۰ مکرر بیش - این جلد از اول تا چند سطر از اواخر سورهٔ کهف را دارد.

آغاز «الحمدلله الذی اکرمنا» انجام «فی الساعة التی یریدها تم الجزو الاول من کتاب الجوامع» خط نسخ ۲۵ سطری. آیات بشنجرف نوشته شده. برگ اول و آخر بخط تازه است. نسخه رطوبت رسیده وقدیمی است. دارای ۲۹۲ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۴ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۱۴۷»

۳۱۶ جوامع الجامع

عربی. مکرر بیش - این نسخه از اول سورهٔ مریم تا آخر را دارد -

(۱) روضات الجنات ص ۵۱۲

این نسخه از اول سورهٔ مبارکهٔ هود تا آخر سورهٔ مبارکهٔ سجده را دارد -

آغاز پس از تسمیه « وهوربی لااله الا هو علیه توکلت - بسم الذی انزل الکتاب المحکم المفصل المبین الرحمن الذی جعل العاقبة للمتقین » انجام «حتی نشفع لك عند الله تعالی اللهم نجنا من الظالمین والحمدلله رب العالمین » خط نسخ ۳۱ سطری. - اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده - خط این نسخه با نسخهٔ پیش خیلی شبیه و گمان میرود خط یکنفر باشد - دارای ۳۰۴ برگ. اندازه ۲۷ در ۱۸ وقفی امیر جبرئیل - بسال ۱۰۳۷ « ۱۵۰۰ »

۳۱۱ تیسیر

عربی - مکرر پیش - یك برگ اول نسخه افتاده - اول موجود (و کتبت العلامات للایات موخره وجعلت الاولی للجزء) انجام (جهنم لایموت... بحیی و ت « کذا ») کاتب حسین تاریخ تحریر ۱۲۰۶ - خط نسخ ۱۶ و ۱۷ سطری که با مرکب وشنجرف نوشته شده - نسخه رطوبت رسیده وبخشی از برگهای آن بصحافی رفته - اندازه ۱۷ در ۱۲ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ (۶۱۳۶)

۳۱۲ تیسیر البیان فی تخریج آیات القرآن

عربی -: مؤلف احمد معروف بخان داود - ترجمه اش بنظر نرسید - کتاب کشف الایات است. در دیباچه آورده است که چون آیات قرآنی مورد استشهاد در کتب است و پیدا کردن آنها دشوار است بتألیف این کتاب بدین ترتیب بی مانند پرداختم. تخریج آیات را بدین ترتیب یاد کرده : « وجعلت الکتاب قسمین خلا ذکر الفاتحه. الاول فی اوائل الای والثانی فی اواخرها وجعلت کلا منهما بابا بابا وعنوان کل باب من الاول الحرف الاول من الایة مع مایلیه و من الثانی الاخر منها مع السابق علیه وجعلت الثالث مهملا بقولنا الالف. الباء التاء ثم اعتبرت الرابع والخامس والسادس وهکذا الی ما انقطاع الشرکة واعتبرتها مکتوبة لا مقروه واعلمت کل جزء ورکوع بحروف ابجد محمره و کتبت العلامات عن الایات موجزة وجعلت الاولی للجزء الرکوع للرکوع الثانیه وعدد الرکوعات من ابتداء الاجزاء وان لم یکن هناك رکوع بین القراء وعینت فی الفهرس مواضع الاجزاء و الرکوعات للاختلاف بین الائمة فی تعیین بعضها مع العلامات وذکرت فیه السور مجموعة لتصیر بجهتها الایة معلومة وراعیت الترتیب فی حروف التهجی فی ذکر الایات مقدمة ومؤخره »

آغاز (الحمدلله الذی انزل القران حجة باهرة) انجام (جهنم لایموت فیها ولایحیی ،ود، « کذا ») نسخه نسبتا قدیمی است - خط نسخ ۱۷ سطری، که بامرکب وشنجرف نوشته شده دارای ۱۶۵ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۲ وقفی فاضلخان « ۱۵۰۱ »

لزاول ومیانه وآخر نسخه زیادافتاده .

آغاز موجود (العاصیة او من الاولی لان النفس) انجام موجود (اللازم ثم وصل بالباء کما وصل فی) خط نسخ ونستعلیق ۲۱ سطری ـ اقوال بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۲۴ برگ. نسخه موریانه خورده ـ اندازه ۲۰ در ۱۱ واقف شناخته نشد . « ۱۵۱۲ »

۳۲۰ حاشیه بر انوار التنزیل

عربی ـ مکررشمارهٔ ۱۰۴ محشی : عصام الدین اسفراینی ـ این نسخه شامل حواشی تا آخر سورهٔ انعام است ومینماید که این حاشیه‌را بدینجا تمام نموده وحاشیهٔ دومش بربخش مربوط بجزو ۳۰ است وبخش مربوط بسورهٔ مبارکهٔ اعراف تا آخر سورهٔ مبارکهٔ مرسلات را تحشیه نکرده. در کشف الظنون (ج۱ ص۱۶۵) آمده که محشی نخست تا آخر تفسیر سورهٔ مبارکهٔ اعراف را حاشیه نموده پس ازآن بحاشیهٔ تفسیر سورهٔ نباء وسوره های بعد از آن پرداخته است ـ بالجمله این حاشیه ازحواشی مفصل است ومحشی آنرا بسلطان سلیمان اول اهدا نموده ـ نسخه مینمایاند که چند برگی ازآخرش افتاده .

آغاز « الحمدلله الذی عم بارفاد ارشاد الفرقان » انجام « واسلم منی الی ابی البشر آدم صلوات الله وعلی جمیع انبیائه » تاریخ کتابت شعبان ۹۹۷ « ۵۴ سال پس ازفوت محشی نوشته شده » حاشیه بربخش جزو ۳۰ را بشماره ۱۰۶ به‌بینید. خط نسخ ونستعلیق مختلف الخطوط . دارای ۳۲۱ برگ. نسخه رطوبت رسیده وموریانه خورده ـ اندازه ۲۶ در ۱۵ وقفی نائینی « ۱۰۰۸ »

۳۲۱ حاشیه برانوار التنزیل

عربی ـ محشی : بهاء الدین محمد بن شیخ حسین بن عبدالصمد بن شمس الدین محمد بن علی بن حسین بن صالح جیعی عاملی حارثی همدانی معروف بشیخ بهائی ـ متولد چهار شنبه ۱۷ ذیحجه ۹۵۳ در بعلبک یا پنجشنبه ۱۳ روزمانده ازمحرم ۹۵۳ متوفای سه شنبه ۱۲ شوال ۱۰۳۰ دراصفهان . مدفون درمشهد جنب صحن جدید واقع درطبقهٔ تحتانی کتابخانهٔ آستانقدس (۱) برخی ازعلوم عقلی را نزد ملاعبدالله یزدی تلمذ کرده . فنون ریاضی را ازملاعلی مذهب وملا افضل قاینی ودیگران آموخته. وعلم پزشکی را نزدعماد الدین محمود شیرازی دیده ـ علوم عربیت وفقه وتفسیر وحدیث را درخدمت پدرش تکمیل کرده وخود ازاعلام جامع واستاد بارع روزگار خود بوده. شاه عباس صفوی پاس احترام حضرتش را میداشته ومنصب شیخ الاسلامی‌را پس از شیخ علی منشار بدو تفویض فرمود. کتاب حاشیه ایست برتفسیر بیضاوی از اول تاقدری ازتفسیر آیهٔ ۲۳ سورهٔ مبارکهٔ بقره .

آغاز « الحمدلله الذی جعل نسخته عالم الامکان شرحا لایات قدرته » انجام ـ

(۱) روضات الجنات عالم آرای عباسی ۱۱۵ وص۶۸۱

آغاز « سورة مریم علیها السلام مکیه » انجام «حسبنا الله ونعم الوکیل تم جزء آخر جوامع الجامع » خط نسخ ۲۱ سطری، روی آیات خط شنجرفی کشیده شده ـ اسامی سور وعناوین بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۲۶۷ برگ، اندازه ۲۵ در۱۸ وقفی نائینی « ۱۵۰۳ »

۳۱۷ جواهر التفسیر لتحفة الامیر

فارسی، مکرر شمارهٔ ۷۵ مفسر: کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی بیهقی سبزواری متوفای ۹۰۶ یا ۹۱۰ درهرات (۱) ازاعلام جامع وادباء بارع دورهٔ‌خود بوده وباعبدالرحمن جامی مصاهرت داشته . کتاب ازنفایس کتب تفسیر وشامل لطایف نکات ادبی واخلاقی‌وعرفانی است که بدستور وزیر امیر علی شیر نوائی تألیف فرموده . مفسر به تصیص دردیباچه تفسیر موسوم بمواهب علیه می‌خواسته این تفسیر را در ۴ جلد تمام کند لیکن موفق‌نشده. جلداول تا آخر سورهٔ آل عمران است که زیادهٔ بر ۵۰۰۰۰ بیت شده است، تاریخ‌فراغت ازین جلد سال ۸۹۰ است ـ مفسر کتاب را مصدر نموده بچهار اصل که حاوی ۲۲ عنوان است درفوائد ومطالب متنوعه مقدماتی تفسیر . این نسخه تا آخرسورهٔ مبارکهٔ فاتحة الکتاب را دارد.

آغاز (... والله علیم حکیم زینت فاتحه هرخطاب) انجام (و مطاوب برین قدر اقتصار افتاده والله ولی الرشاد والموفق للصواب والسداد) پس ازین ضمن دوصفحه فائدهٔ ایست دربیان عدد کلمهٔ مبارکه جلاله وعدد نقطه ها وحروف وکلمات واجزاء و سور قرآن مجید ومحل نزول آنها وبیان سور مشتمله برآیات ناسخه ومنسوخه وغیرها . کاتب محمد شفیع بن حاج مؤمن عطار لاهجانی . تاریخ تحریر ربیع الثانی ۱۱۱۸ ـ خط نستعلیق ۲۱ سطری- آیات وعناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲۳۰ برگ ومجدول بلاجوردوشنجرف. اندازه ۲۳ در۱۲ خریداری‌آستان‌قدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۱۵۲۰ »

۳۱۸ جواهر التفسیر

فارسی-مکرر پیش- اول‌نسخه افتاده -آغازموجود (باسماع ارباب رسالت‌رسانیده)انجام (ومطلوب برین تقدیر اختصار افتاد والله ولی‌الرشاد والموفق للسداد والصواب) ۴۴ برگ از اول و۲۳ برگ آخر نسخه بخط نستعلیق تازه نوشته شده ، بقیه بخط نسخ و۱۸سطری- دارای ۳۳۸ برگ، اندازه ۲۶ در۱۴ وقفی حاج قائم مقام « ۱۵۰۴ »

(حرف ح)

۳۱۹ حاشیه

عربی ـ کتاب حاشیه ایست برکتابی درتفسیر ومینماید که آن تفسیر بیضاوی باشد ،

(۱) منتظم ناصری ج ۲ کشف الظنون ج ۲ روضات الجنات

است . خط نسخ - ۱۶ سطری . اوراق رطوبت رسیده دارای ۱۴۱ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۱
وقفی فهرستی - « ۶۰۳۷ »

۳۲۶ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . مکرویش - آغاز (الحمدلله الذی جعل نسخة عالم الامکان) انجام (فی هذا المقام عند اول تفسیر الفاتحة) تاریخ تحریر ذیقعده ۱۲۶۳ خط نستعلیق وشکسته ۱۴ و۱۵ سطری - کاغذ نسخه آبی رنك - دارای ۱۳۸ برك . اندازه ۲۱ در ۱۷ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۱۵۱۹۰»

۳۲۷ حاشیه بر انوار التنزیل

عربی . محشی : عبدالحکیم بن شمس الدین سیالکوتی هندی متوفای ۱۰۶۷ یا ۱۰۶۰ واندی یا ۱۰۶۸ «۱» شاگرد کمال الدین کشمیری . ازشیخ طریقتش شیخ احمد مجدد سرهندی ملقب به «آفتاب پنجاب» گشته ازفضلاء عصرخود بشمار ودردربارهند مقرب بوده بحکم جهانگیر شاهجهان درشهر لاهور تدریس مینمود . کتاب حاشیه است تعلیقی بعنوان . قوله . که بنام شاهجهان معنون داشته . نسخه تاقدری ازتفسیر آیهٔ ۲۲۹ - ازسورهٔ بقره را دارد . ظاهراً مؤلف موفق باتمام این کتاب نشده .

آغاز (الحمدلله الذی انزل القرآن شفاء لما فی صدور) انجام (وانه یصح ان عطف علی) کاتب محمدحسن مشهدی . تاریخ تحریر غره ربیع الثانی ۱۱۲۵ خط نسخ ۲۳ سطری - دارای ۲۷۳ برك . اندازه ۲۵ در ۱۷ وقفی دکتر حسن شهیدی درمهر ۱۳۲۳ «۶۶۱۱»

۳۲۸ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . حاشیه ایست بعنوان «قوله» برتفسیر بیضاوی - ترتیبش چنین است که تام هرسوره را باآیهٔ بسم‌الله آورده سپس بحاشیهٔ مورد منظورخود پرداخته - نسخه ازاول سورهٔ مبارکهٔ انعام تا آخر قرآن را دارد - محشی مفصلا وبتحقیق شناخته نشد - در آخر نسخه مرقوم است : « لقد اتفق الفراغ عن تألیف هذه النسخه لعبدالضعیف الراجی الی رحمة الله ربه محمد الشیروانی ابن جمال الدین العسکری غفرالله له ولوالدیه وللمسلمین والمسلمات » قاموس الاعلام (ج ۴ ص ۲۸۰۴) درعنوان شیروانی محمد بن جمال الدین بن رمضان را محشی بر انوارالتنزیل ذکر نموده بی اندك اشارهٔ بترجمهٔ احوالش . کشف الظنون (ج ۱ ص ۱۶۴) ازحواشی برانوار التنزیل حاشیهٔ از عالم فاضل محمد بن جمال الدین ابن رمضان شیروانی یاد

---

(۱) الاعلام ج ۲۰۶ ص ۴۲۹ - خلاصة الاثر ج ۲ ص ۳۱۸ - خزینة الاصفیاء ج ۲ .

« وقد سبق لنا کلام فی هذا المقام عند تفسیر الفاتحه فتذکره » کاتب اسمعیل بن محمدمهدی گلپایگانی . تاریخ کتابت ۱۲ جمادی الاول ۱۰۷۲ خط شکسته ونستعلیق ۱۷ سطری - برگ اول یک سرلوح زمینه طلا دارد - اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۱۹ برگ ومجدول به تحریر وطلا - اندازه ۱۸ در ۱۰ وقفی نائینی «۱۵۱۱»

۳۲۲ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . مکرر پیش - آغاز (الحمدلله لذ جعل نسخة عا لم الامکان) انجام « فی هذا المقام عند اول تفسیر الفاتحة فتذکر » تاریخ تحریر صفر ۱۲۱۰ خط نستعلیق مختلف السطر . اندازه ۲۹ در ۱۶ وقفی تاج ماه بیگم بسال ۱۲۶۲ «۱۵۰۹»

۳۲۳ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . مکرر پیش - آغاز « الحمدلله الذی جعل نسخة عالم الامکان » انجام « عند تفسیر الفاتحه فتذکر » تاریخ کتابت صفر ۱۰۵۲ خط نسخ مختلف السطر - اقوال بشنجرف نوشته شده . دارای ۸۳ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی دکتر حسن شهیدی در مهر ۱۳۲۳ (۶۶۱۲) .

۳۲۴ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . مکرر پیش . آغاز (الحمدلله الذی جعل نسخة عالم الامکان) انجام (عند اول تفسیر الفاتحه فتذکره) نسخه تصحیح شده ودارای حواشی است . کاتب محمدکاظم بن محمد جعفر - تاریخ تحریر ۱۹ جمادی الثانی ۱۰۹۳ خط نسخ ۱۸ سطری . دارای ۱۱۷ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی دکترشهیدی درمهر ۱۳۲۳ «۶۶۱۳»

۳۲۵ حاشیه برانوار التنزیل

عربی . مکرر پیش . آغاز (الحمدلله الذی جعل نسخة الامکان) انجام (عند اول تفسیر الفاتحه فتذکره) کاتب احمد بن کربلائی ابوالحسن بن ملا رجبعلی بن کربلائی ابوالحسن بن محمد حسین هزارجریبی استرابادی . تاریخ کتابت رجب ۱۲۴۴ - صدر نسخه مقاله ایست ضمن ۶ صفحه در بیان استخراج وجوه اعراب اول سورة بقره . گمان میرود اثر خامهٔ شیخ بهائی باشد .

آغاز مقاله پس از تسمیه (اعلم ان بعض الافاضل قد اغرب ههنا غایة الاغراب حیث استخرج اربعة عشرالفا وتسعمائة وسبعین وجها من وجوه الاعراب) انجام (یحصل عشرون مائة الف وتسعة واربعون الفا وستمائة هذا ما تیسرلی فی هذاالباب بعون الملک الوهاب والحمدلله ملهم الصواب والیه المرجع والمآب) تاریخ تحریر ۱۲۳۰ کاتب مینماید همان احمد بن ابوالحسن

۳۳۰ حاشیه بر غرر الفرائد

عربی. محشی: ملا مظفر علی بن حاج حسن. ترجمهٔ محشی بنظر نرسید. احتمال میرود که محشی همان مظفر الدین علی شاگرد شیخ بهائی باشد که رساله در شرح احوال شیخ بهائی تألیف کرده «۱» کتاب افاداتیست بر تأویل آیهٔ ۶۳ از سورهٔ بقره: «واذ قال موسی لقومه ان الله یامرکم ان تذبحوا بقره» مذکور در مجلس ۵۲ غرر الفرائد. نسخه بخط دستی محشی است. خط نسخ ۱۰ سطری. دارای ۲۵ برگ. و موریانه خورده. اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی ابن خاتون «۱۵۰۰»

۳۳۱ حاشیه بر کشاف

عربی. مکرر شمارهٔ ۸۶ محشی: ملا سعد تفتازانی - این حاشیه بهترین حواشی بر کشاف است. در کشف الظنون (ج ۲ ص ۲۱۲) آمده که این حاشیه ملخص از حاشیه موسوم بفتوح الغیب فی الکشف عن قناع الریب تألیف شرف الدین حسن بن محمد طیبی است ونیز آورده که این حاشیه آخرین آثار قلمی محشی است که در پایان عمر بتألیف آن پرداخته و موفق باتمام آن نشده است وهم آورده که مأنور خامهٔ محشی در تحشیهٔ کشاف از اول آن کتاب تا اوائل سورهٔ مبارکهٔ یونس است وقطعهٔ از اول سورهٔ ص تا سورهٔ قمر را نیز شرح کرده ودر ۷۸۹ از تالیف آن فراغت یافته - این نسخه شامل حاشیه از اول تا آخر سورهٔ مبارکهٔ هود و از سورهٔ مبارکهٔ زمر تا قدری از سورهٔ فتح است وکاتب بقیه را ننوشته.

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب ولم یجعل له عوجا) انجام موجود (والعظمة والرحمة وعدم الخفاء والغلظة) خط نستعلیق ۲۵ و ۲۸ سطری. اقوال واسامی سور بشنجرف نوشته شده - نسخه رطوبت رسیده وبخط دو کاتب است. دارای ۴۲۹ برگ. اندازه ۲۴ در ۱۶ وقفی نائینی «۱۵۱۳»

۳۳۲ حاشیه بر کشاف

عربی. مکرر شماره ۱۰۰ محشی: میر سید شریف علی گرگانی - نسخه تا اواسط تفسیر آیهٔ ۲۶ از سورهٔ بقره: «وبشر الذین آمنو وعملو الصالحات ان لهم» را دارد.
آغاز (قال جارالله العلامه احسن الله اکرامه فی دار المقامة الحمدلله الذی انزل القرآن کلاماً مؤلفاً منظما دل بلام الجنس) انجام (علی انتزاع الرزق من الثمرة بل هی فی نفسها رزق) کتاب چاپ شده. کاتب احمد بن علی. تاریخ کتابت ۱۲ ربیع الاول ۱۰۱۲ خط نستعلیق ۲۳ سطری. دارای ۱۴۴ برگ. نسخه موریانه خورده - اندازه ۲۵ در ۱۶ وقفی امیر جبرئیل درسال ۱۰۳۷ (۱۵۱۴)

(۱) روضات الجنات ص ۶۳۹

کرده وهم آورده که این حاشیه دردوجلد صورت گرفته وجملهٔ آغاز آنرا نیز آورده لکن چیزی از تاریخ وفات ودورهٔ محشی یادنکرده ـ پنداشته میشود که این نسخه جلد ۲ این حاشیه باشد.

آغاز (سورة الانعام بسم الله الرحمن الرحیم قوله اخبر بانه تعالی حقیق بالحمد و نبه علی انه المستحق له علی هذه النعم الجسام حمدا ولم یحمل فیکون حجة علی الذین بربکم یعدلون یعنی ان المراد منه احمدو الله ولکن جاء علی صیغة الخبر) انجام (یحسب کل مرتبة من مراتب الانسانیه بما یلیق تلك المرتبة) خط نسخ ۲۹ سطری . اقوال واسامی سور بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۵۷۴ برگ . ومجدول بشنجرف ـ نسخه موریانه خورده ـ اندازه ۲۸ در ۱۶ وقفی فاضلخان « ۱۵۰۷ »

۳۲۹ حاشیه برانوار التنزیل وحاشیه آن

عربی . محشی: مولانا ابوالفیض ظهیرالدین تفریشی . ترجمهٔ محشی را شیخ علی حزین در کلیاتش چنین آورده: که مولانا فرزند ملا مراد تفریشی (صاحب حاشیه وتعلیقه برمن لایحضره الفقیه) وازاعلام جامع دورهٔ خودبوده . درعلوم حساب وهندسه وهیئت متبحر بوده در شعر دارای قریحهٔ عالی ودر انشاء سخن وسخن سنجی یکانه بوده لیکن بجهت کمال علو همت و فضائل نفسانی ولطافت طبعی بمعاشرت بامردم راضی نشد وبافادهٔ علوم نپرداخت واعتکاف درزاویهٔ خمول وگمنامی را پسندیده بود وازینرو شهرتی میانه مردم نداشت و هم آورده : « انس والفتی که با والدین خاکسار داشت پیوسته بمنزل ایشان رسیده ایام ولیالی بصحبت گذرانیدی وفقیر ازمستفیدان آنمجلس عالی بودی » شیخ علی حزین متولد ۱۱۰۳ است وپدرش در ۱۱۲۷ درگذشته ـ ازینرو میتوان حدس زد که محشی درحدود ۱۱۲۷ در اصفهان میزیسته وازتعبیرات والقابیکه درثناءگوئی برآقاحسین خوانساری ذکرکرده برمیاید که محشی شاگرد آقا بوده واین حاشیه را دردورهٔ زندکانی او تألیف کرده ـ کتاب افادات وتعلیقاتی است برانوارالتنزیل وحاشیهٔ شیخ بهائی برآن که بنقد وتمیز ومحاکمه میان آنها پرداخته است . عناوین مطالب بقال المؤلف وقال المحشی است ـ دردیباچه براعتماد الدوله شیخعلیخان زنکنه « درگذشتهٔ ۱۱۰۱ » وزیر شاه سلیمان صفوی ثناء گفته است . نسخه درزمان محشی نوشته شده .

آغاز (الحمدلله الذی منه الابتداء وبه البقاء والیه الانتهاء فهو الحقیقی بالحمدوالثناء) انجام (ولا یقدر علی مثل مایفعله لیس العلم به عاماً فتبصر والحمدلله اولا وآخراً و باطناً و ظاهرا » پس از این مرقوم است : « تمت الحاشیه بتاریخ یوم الاربعا غرة شعبان المعظم ۱۰۹۶ » خط نستعلیق وشکسته ۲۰ سطری ـ جای عناوین را نویسنده ننوشته وسفید گذارده ـ دارای ۷۳ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۳ وقفی محمد تقی مولوی درسال ۱۱۱۹ « ۵۶۷۴ »

ونسوید نموده بوده وتفسیر حدائق الحقائق را تا آخرسورهٔ بقره تألیف کرده بوده ومیخواسته بقیهٔ سورهها رامرتبا تفسیر کند وتفسیرسورهٔ یوسف رابیبضه ومندرج درکتاب نمایدلیکبخواهش جمعی از دوستان تفسیر این سوره را محرروبیبضه ومقدم برسورههای دیگر داشته . اسلوب این تفسیر ترجمهٔ آیات وذکر نکات اخلاقی وعرفانی است ودرآن تمثل باشعار نموده . کتاب تا آیهٔ ۱۰۰ ازسورهٔ مذکور ختم شده . این کتاب درتهران بنام احسن القصص ودرهندوستان بنام تفسیر نقره کار چاپ شده .

آغاز پس از تسمیه(وبه نستعین ربنا آتنا من لدنك رحمة وهیئی لنا من امرنا رشدا)
انجام (وعلی جمیع عباد الله الصالحین من اهل السموات والارضین والحمدلله رب العالمین)
تاریخ تحریر ۱۴ ذیحجه ۹۸۶ خط نستعلیق ۲۳ سطری- برك اول دارای سر لوح مذهب و نفیس- آیات وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۰۵ برك . ومجدول بلاجورد وشنجرف . اندازه ۳۴ در۲۳ وقفی نائینی (۱۵۱۶)

۳۳۶ حدآئق الحقائق

فارسی . مکرربیش- این نسخه تا آخر سورهٔ یوسف را دارد .

آغاز (ربنا آتنا من لدنك رحمة) انجام (فلیعمل العاملون تمت) خط نستعلیق ۲۴ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده . دارای ۱۷۷ برك . اندازه ۲۴ در ۱۵ وقفی نائینی (۱۴۸۴)

(حرف خ)

۳۳۷ خلاصة المنهج

فارسی- مکررشمارهٔ ۱۱۹ مفسر : ملافتح الله کاشانی - نسخه قطعه ایست ازتفسیر سورهٔ مبارکهٔ فاتحه .

آغاز موجود(ازابن عباس روایت است که هرچیزیرا اصلی است) انجام موجود . (جنات ایشان افزون شد پیغمبران ایشان گویند) خطنستعلیق ۱۷ سطری . عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۳ برك . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی شیخ حسن بسال ۱۳۲۴ «۱۵۱۷»

(حرف د)

۳۳۸ درالنظیم خاقانی ج ۱

فارسی . مفسر: ملا محمدرضا کوثر همدانی . مبنای این تفسیر که بدستور فتحعلیشاه تألیف شده چنین بوده که آیات قرآن ازحیث موضوع تبویب شود وشتات آیات نازله درهربابی (ازاصول واحکام وقصص ومواعظ وغیرها) افراد درجمع وترتیب گردد وپس از آن هر بابی تفسیر شود . مأثور خامهٔ مفسر تنها آیات نازله درباب توجیه است که بعبارتی روان و

۳۳۳ حاشیه بر کشاف

عربی. کتاب تعلیقاتی است برحاشیهٔ تفتازانی بر کشاف وبر حاشیهٔ میرسید شریف برحاشیهٔ تفتازانی بعنوان قال واقول . حاشیهٔ تفتازانی را غالبا بقال الشیخ وازمیرسید شریف را بقال الفاضل عنوان کرده ـ محشی بمرقوم دربشت برك اول نسخه مولی علی طوسی است ـ کشف الظنون (ج ۲ ص ۳۱۲) از حواشی برحاشیه میرسید شریف حاشیهٔ علاء الدین علی طوسی را یاد کرده ـ کاتب نسخه را تمام نکرده ودیباچه‌را ننوشته ـ موجودی ازین حاشیه تا اواَئل تفسیر سورهٔ مبارکهٔ فاتحه‌است .

آغاز (قال شیخنا المحقق العلامه روح‌الله روحه القرآن فی اللغة الجمع قل الخ اقول قال فی التلویح القرآن مصدر بمعنی القراءة غلب فی عرف العام علی المجموع المعین) انجام موجود (بل ترتیب المجموع کمایقول به ابو) خط نستعلیق ۲۰ سطری ـ اقوال باشنجرف نوشته‌شده . دارای ۹۹ برك ـ اندازه ۱۸ در ۱۲ وقفی شیخ محمد باقر ـ بسال ۱۱۲۶ (۱۵۱۵)

۳۳۴ حاشیه بر کشاف

عربی ـ محشی: ملامظفر علی بن حاج حسن مذکور. کتاب افاداتی‌است برتفسیر آیهٔ ۶۳ ازسورهٔ بقره: « واذ قال موسی لقومهٔ ان الله یامرکم ان تذبحو بقرة » نسخه بخط محشی است. خط نسخ ۱۰ سطری ـ دارای ۲۰ برك . اندازه ۲۰ در ۱۳ وقفی ابن خاتون . « ۱۵۰۶ »

۳۳۵ حدآئق الحقائق فی کشف اسرارالدقائق

فارسی . مؤلف: معین الدین بن حاج محمد فراهی هروی معروف بملا مسکین متوفای درسال ۹۰۷ درهرات مدفدن دربقعهٔ خواجه عبدالله انصاری (۱) شخص زاهد و در بسیاری ازفضائل وکمالات اظهار وقوف مینموده . اکثر خطوط را درنهایت جودت مینکاشته بامر سلطانحسین میرزا بایقرا متصدی مقام قضاوت هراة گشته پس از یکسال ترك قضاوت نموده و هر چند بادشاه مذکور مبالغه در تکلیف اینکار نمود نبذیرفت . در روز های جمعه بعد از ادآء نماز در مقصورهٔ مسجد جامع هراة موعظه مینموده ووعظی درکمال تأثیر میگفته وباعاظم امرآء که درمجلس وعظ او می‌نشستند ملتفت‌نمی گشت ودروقت نصیحت آنانرا سخنان درشت برزبانش میگذشت . این کتاب تفسیر سورهٔ یوسف ع وتقریرات منبری مؤلف است که طبق مجالس تذکیریه اش پیش ازکتاب حدائق الحقائق تدوین

(۱) حبیب السیر جزو ۳ از جلد ۳ ص ۳۰۲ ـ صبح گلشن ص ۴۳۴ ـ قاموس‌الاعلام ج ۶ ص ۴۳۳۶

سورهٔ انعام : یوم یاتی بعض آیات ربک... است ودر آن بتحقیق حقیقت ایمان وتوبه پرداخته .
مؤلف در دیباچه آورده که این رساله را بفرمان شمس الدین ابوالنصر مظفرشاه بن محمود شاه بن
محمد شاه بن احمد شاه بن محمد شاه بن مظفر شاه (۱) تألیف نموده - نسخه از آخر
ناقص است .

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب وفضله علی العالمین بعظم الخاق وفصل
الخطاب)انجام موجود (یا بخیانت یا از قلت فطانت ویران حمل باطل) خط نسخ ۱۲ سطری -
نسخه رطوبت رسیده . دارای ۶۵ برگ . اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی آقازین العابدین درسال ۱۱۶۶
« ۱۴۷۲ »

۳۴۱ رسالهٔ نیروزیه

عربی . مصنف: شیخ الرئیس - مختصریست در کشف اسرار وحل غوامض حروف
هجائیه واقع درفواتح سور قرآن ومرتب است برسه فصل : ۱ - فی ترتیب الموجودات والدلالة
علی خاصیة کل مرتبة من مراتبها ۲ - فی الدلالة علی کیفیة دلالة الحروف علیها ۳ - فی الفرض -
شیخ این رساله را بعنوان تحفهٔ عید نوروز بامیر شیخ ابوبکر محمد بن عبدالله یا «عبدالرحیم»
اهداء فرموده - رساله درضمن تسع رسائل چاپ شده .

آغاز (رب وفق للاتمام یاذالجلال و الاکرام کل تترع به همته الی خدمة نیروز
مولانا الشیخ الامیر السید ابی بکر) انجام (ولجعلنی ممن یوفق لقضاء ایادیه بمنه وسعة رحمته)
تاریخ تحریر صفر ۱۰۹۷ - خط نستعلیق وشکسته که بطور چلیپا نوشته شده - دارای ۴ برگ .
اندازه ۲۲ در ۱۲ وقفی نائینی « به بینید رسالهٔ مزاج شمارهٔ ۶۹۵ حکمت خطی ص ۲۰۵ » (۵۹۴۵)

(حرف ز)

زبدة البیان فی براهین احکام القرآن

ببینید آیات الاحکام شمارهٔ ۲۳۹ را

(حرف س)

سؤالات

ببینید شمارهٔ ۷۵۱ حکمت خطی را

(حرف ص)

۳۴۲ صافی

عربی . مکرر شمارهٔ ۱۴۲ . مفسر : فیض کاشانی - کتاب تفسیری است باخبار مأثوره

(۱) گمان میرود هفتم پادشاه کشور گجرات باشد که در ۹۱۷ بپادشاهی رسیده . ببینید کتاب طبقات
سلاطین اسلام ص ۲۸۲ را .

روشن دریکمقدمه وپنج اصل وخانمه تحریر ومرتب گشته ودردوجلد صورت گرفته .

آغاز (جامعترین کلامی که ازرشحات اقلام اعلام عوالم قدس الواح ارواح مفسران) انجام (نعوذ بالله من العقاید الفاسده والاراء الباطله) نسخه در زمان مفسر نوشته‌شده . فهرست کتاب در اول نسخه ضمیمه است ـ کاتب محمد محسن بن محمد کاظم اشرفی مازندرانی. تاریخ کتابت ذیقعده ۱۲۲۳ ـ خط نستعلیق خوب ۲۱ سطری ـ صفحهٔ اول دارای یك سرلوح مذهب نفیس وزیبا ـ بین سطور دو برك اول طلا اندازی ـ آیات وعناوین بشنجرف نوشته‌شده . دارای ۲٥٤ برك . ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا بدو جدول ـ اندازه ۳۰ در ۲۱ ـ وقفی نائینی (۱۰۱۸)

(حرف ر)

رسالهٔ آیات احکام فقهیه

به‌بینید شماره ۲۲۰ فقه خطی را .

رسالهٔ تهلیلیه

بنگرید بشمارهٔ ۶۲۳ حکمت خطی .

۳۳۹ رساله دررد فخر رازی

عربی ـ مفسر: مولانا رفیع الدین محمد بن فرج گیلانی مشهدی متوفای د ر ۱۱۵۰ واندی (۱) یا ۱۱۶۱ (۲) درشهر مشهد فنون عقلی وعلوم نقلی را نزد میرزا رفیعا نائینی و آقا جمال خوانساری وشیخ جعفر قاضی تکمیل نموده . اجازهٔ روایت وشرف مصاهرت با علامهٔ مجلسی را داشته . موجهیت واحترامات صوری‌را با مقامات ومراتب معنوی واجد بوده. طول عمر بارفاهیت درعیش را مرزوق گشته . رساله مختصریست استدلالی در رد امام فخر رازی در استدلال بایهٔ ۱۷ از سورهٔ مبارکهٔ لیل: « وسیجنبها الاتقی » برافضلیت ابوبکر . رساله درزمان حیات مفسر نوشته‌شده.

آغاز (الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی) انجام (ونسب فی الکشاف نزولها فی ابی‌بکر الی قول فثبت والحمد ثانیا وثالثا ورابعا) تاریخ تحریر اواسط محرم . ۱۱۲۴ خط نستعلیق ۲۱ سطری ـ دارای ۴ برك . اندازه ۲۱ در ۱۹ خریداری آستان قدس در آذرماه ۱۳۲۲ (۶۵۲۷۵)

۳۴۰ رسالهٔ فردوسیه

فارسی . مؤلف : عمادمحمد طارمی . ترجمه اش بنظر نرسید . بمستفاد از کتاب مؤلف از اهل سنت وجماعت ومردمان سدهٔ ۱۰ میباشد . کتاب درتفسیر وتاویل آیهٔ ۱۵۹ از

(۱) فیض القدسی ص ۳۰ ـ نجوم السماء ص ۲۳۲ (۲) الذریعه ج ۶ ص ۲۲۱

(حرف ع)

۳۴۶ عروة المتقین

فارسی- مفسر: محمد بن ملاحیدر علی معروف باشرف ورنوسفادرانی از افاضل امامیه است. ترجمه اش بنظر نرسید - کتاب تفسیر آیة الکرسی است ومرتب است بریک مقدمه و۳ باب وخاتمه: مقدمه درذکر اخبار واحادیثی که درفضل وثواب آن مأثور است. باب ۱ دربیان کریمة الله لا اله الا هوالحی القیوم الخ درسه فصل: فصل ۱- درحل لغات آیة اول ۲- درتراکیب نحویه ونکات عربیة آیة اول - ۳ درترجمه وخلاصة معنی آیة اول - باب ۲ - دربیان عظیمة لا اکراه فی الدین الخ در۴ فصل: ۱ درحل لغات آیة دوم ۲ درتراکیب نحویه ۳ درجهت نزول ۴ دربیان ترجمه وخلاصة معنی باب ۳ دربیان آیة وافی هدایة الله ولی الذین آمنو الخ درسه فصل: ۱- درحل لغات ۲ دربیان تراکیب نحویه ۳ دربیان ترجمه وخلاصة معنی خاتمه دربیان فضیلت قرآن وثواب قاری آن. نسخه چند سطر ازدیباچه را ندارد -

آغاز موجود (مقرب فکان قاب قوسین او ادنی أعنی حضرت) انجام (ومایم بزرگتر الحمدلله علی نعمائه والصلوة علی اشرف انبیائه محمد واله) خط نسخ ۱۷ سطری. دارای ۵۹ برگ. ومجدول بتحریر وطلا. اندازه ۱۸ در۱۲ وقفی فهرستی «۱۰۲۵»

۳۴۷ عروة الوثقی

عربی- مکرر شمارة ۱۴۷ مفسر: شیخ بهائی - کتاب تفسیری است جامع - در امل الامل آمده که از خامة مفسر بیش از تفسیر سورة مبارکة فاتحة الکتاب تراوش نکرده است لکن نسخة شماره ۳۴۸ شامل قدری ازتفسیر سورة مبارکة بقره است.

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده کتابا الهیا) انجام (انک انت السمیع العلیم فانا نتوسل الیک بنبیک نبی الرحمة) خط نسخ ۲۲ سطری. آیات وعناوین بشنجرف نوشته شده. دارای ۱۷ برگ. اندازه ۲۰ در۱۴ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۱۴۸»

۳۴۸ عروة الوثقی

عربی. مکرر پیش- دراین نسخه پس ازتمامیة سورة مبارکة فاتحه تفسیر سورة بقره است. کاتب تاقدری ازمطالب مربوطه بآیة دوم ازآن سوره را نوشته.

آغاز (الحمدلله الذی انزل علی عبده کتابا الهیا) انجام موجود (والخبر للمتقین او محذوف کما لاخبر) خط شکسته ونستعلیق مختلف السطر که بطورچلیپا نوشته شده. عناوین بشنجرف دارای ۳۶ برگ. ومجدول بتحریر وطلا. اندازه ۲۲ در۱۲ وقفی نائینی «۱۰۲۶»

تفسیر خطی

ازخاندان عصمت علیهم‌السلام وشامل نکات عرفانی ومصدر است به ۹۲۹ مقدمه درمطالب مقدماتی مربوط بتفسیر - تاریخ ختم تألیف بمرقوم درآخر نسخه سال ۱۰۸۵ است. مفسر این کتاب را تلخیص نموده وملخص را باصفی نامیده (بهبینید شمارهٔ ۲۳۶ را) کتاب چاپ‌شده.

آغاز «نحمدك یامن تجلی لعباده فی کتابه بل فی کل شئی» انجام (من غیران ینقصهم شیئی من الاجر والثواب انه بالاجابة جدیر وهوعلی کل شیئی قدیر) نسخه رونویس شده است از نسخهٔ صحیحی که بخط مولانا محمد هادی (ظاهراً فرزند مؤلف باشد) بوده . کاتب احمد بن ابوالحسن اردکانی - تاریخ تحریر رجب ۱۲۱۳ خط نسخ ۲۵ سطری. اسامی سوربشنجرف نوشته‌شده . دارای ۵۱۳ برگ. اندازه ۳۰ در ۲۱ وقفی نائینی « ۱۵۲۲ »

۳۴۳ صافی

عربی. مکرریش - این نسخه ازاول تا اواسط تفسیر آیهٔ ۹۳ ازسورهٔ مبارکهٔ اسری: « قل سبحان ربی هل کنت الابشرا رسولا » را دارد -

آغاز (نحمدك یامن تجلی لعباده) انجام موجود (عن ان یغتنم جهل الجاهلین) خط نسخ ۲۵ سطری- اسامی سور بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۲۶ برگ. نسخه موریانه خورده ورطوبت‌رسیده - اندازه ۲۵ در ۱۹ وقفی محمد مقیم درربیع‌الثانی ۱۱۸۲ «۱۵۲۳»

۳۴۴ صافی

عربی. مکرریش این نسخه ازاول تا آخر تفسیر سورهٔ مبارکهٔ مائده را دارد .

آغاز (نحمدك یامن تجلی لعباده) انجام (ولم یشرك به ابدا) کاتب زین العابدین بن محمد رضا - تاریخ تحریر ۱۲۳۹ درکربلاء درمدرسهٔ قرب روضهٔ مطهر حسینی - ۲۵ برك اول نسخه بخط‌نستعلیق و۲۳ سطری- بقیه بخط نسخ و۲۱ سطری- اسامی سور وجزو درمتن وحاشیه باشنجرف نوشته شده - دارای ۲۳۵ برك. اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی‌نائینی «۱۵۲۴»

۳۴۵ صافی

عربی. مکرریش نسخه مصحح ومقابله شده بانسخهٔ اصل است و تا آخر سورهٔ مبارکهٔ مائده را دارد .

آغاز «نحمدك یامن تجلی لعباده» انجام (ویتلوه فی الربع الثانی سورة الانعام ان‌شاءالله والحمدلله اولا وآخرا) کاتب ومصحح محمد المدعو باسمعیل . تاریخ تحریر ماه صفر بی تعیین سال . خط‌نستعلیق ۲۳ سطری- دارای ۱۷۱ برك. اندازه ۲۴ در ۱۹ وقفی حاج سیدرضا قوچانی بوسیلهٔ جواد قوچانی درمرداد ۱۳۲۴ «۶۶۷۷»

ومصدر است بمختاراتیکه شریف مرتضی بر این مجالس افزوده است .

آغاز پس از نام شریف مرتضی (انه لایزال المتکلمون یخالفون النحویین فی ان للفعل ثلاثه احوال) انجام (فتشاغل بامور الحج) نسخه رونویس شده است از نسخه مغلوطی. کاتب ظهیر بن معصوم - تاریخ کتابت ۲ ربیع الثانی ۱۰۹۶ خط نسخ ۲۷ سطری . - عناوین ومجالس بشنجرف نوشته شده - اندازه ۳۲ در ۲۰ دارای ۲۱۸ برگ . وقفی قائم مقام «۱۰۲۷»

۳۵۲ غرر الفوائد

عربی . - مکرر پیش - این نسخه شامل ۷۸ مجلس است . با ترتیب نسخه چاپی تخالف دارد . نسخه مصدر است بفهرست مطالب .

آغاز (المجلس الاول من غرر الفوائد ودرر القلائد فی تأویل آیه قال الله تعالی واذا اردنا) انجام (واهمال حق البعید) تاریخ تحریر ۱۲۳۰ خط نسخ ۲۵ سطری - آیات و مجالس درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۱۲ برگ . اندازه ۲۷ در ۱۸ وقفی حاج میرزا موسی خان بسال ۱۲۶۲ «۱۰۳۱»

۳۵۳ غرر الفوائد

عربی . مکرر پیش - این نسخه شامل ۸۰ مجلس است واندك اختلافی با نسخهٔ چاپی دارد .

آغاز (قال سیدنا الشریف الاجل المرتضی ذو المجدین اطال الله بقائه) انجام (ثم تشاغل بامر الحج) خط نسخ ۲۰ و ۲۱ سطری - اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۲۴۱ برگ . اندازه ۳۱ در ۲۱ وقفی نائینی «۱۰۲۹»

۳۵۴ غرر الفوائد

عربی . مکرر پیش - این نسخه قریب ۱۵ مجلس را دارد وتخالف دارد با نسخه اول

آغاز (قال السید الاجل الشریف المرتضی ذو المجدین) انجام موجود « ولازمة لی فجعل » خط نسخ ۱۸ سطری - دارای ۱۰۳ برگ . اندازه ۲۵ در ۱۸ واقف شناخته نشد «۱۰۳۲»

غریب القرآن

درباب لغت ببینید .

حرف (ف)

۳۵۵ فرائد منتخبه وفوائد ملتقطه

عربی - مؤلف شناخته نشد . کتاب منتخبات وملتقطات ولباب کتاب فرائد التفسیر فصیح

(حرف غ)

غاية الامكان

شمارهٔ ۹۰۵ حکمت خطی را ببینید .

غرآئب القرآن

شمارهٔ ۷ لغت را ببینید .

غرآئب القرآن ورغائب الفرقان

ببینید تفسیر نیشابوری شمارهٔ ۳۰۱ را

۳۴۹ غررالفوآئد ودررالقلائد

عربی . املاء شریف مرتضی . کتاب حاوی برمحاسن فنون تفسیری وادبی وکلامی وغیرها است که درسفر مکه درهشتاد مجلس برتلامیذی که شرف حضور داشتند املاء فرموده وبعداً تکملهٔ برآن افزوده وبنام « امالی » نیز موسوم است . موقعیت این کتاب چنین است که یکی ازشیوخ ادب مصری دربارهٔ آن گفته : « استفدت من کتاب الغرر مسائل لم اجد فی کتاب سیبویه وغیره من کتب النحو » ودیگری ازعلماء اهل سنت گفته : « لو حلف انسان ان السید المرتضی کان اعلم بالعربیة من العرب لم یکن عندی آثما » (۱) این نسخه دارای ۷۹ مجلس است ومجلس اول را ندارد .

آغاز موجود پس ازدیباچه ونام شریف (فی تأویل آیهٔ قول الله تعالی و یسئلونك عن الروح) انجام (واهمال حق البعید) تاریخ تحریر دوشنبه یکم ربیع الثانی ۷۸۶ – خط نسخ ۴۵ سطری آیات وعناوین بشنجرف نوشته شده . کاغذ نسخه نباتی وحنائی رنگ و موریانه خورده – دارای ۷۱ برگ . اندازه ۳۵ در ۲۵ وقفی نائینی «۱۵۲۸»

۳۵۰ غررالفوآئد

عربی . مکرربیش – این مجلد شامل ۷۸ مجلس است . کاتب برخی ازمطالب مندرجهٔ درعنوان مجلسی را جداگانه بنام مجلس عنوان داشته وبرخی از مجالس را هم بی عنوان مجلس ومندرج ومتداخل درعنوان مجلسی دیگر نوشته – بالجمله با نسخهٔ اول تخالف در ترتیب دارد وهم مینماید که عباراتش مصحح باشد ومصدر است بفهرست مطالب .

آغاز (قال السید الاجل المرتضی علم الهدی کبت الله عدده «کذا») انجام – (ثم تشاغل بامور الحج) تاریخ تحریر ۲۱ ربیع الاول ۱۰۴۱ خط نسخ ۱۹ سطری – عناوین ومجالس بشنجرف نوشته شده . دارای ۳۴۹ برگ . اندازه ۲۵ در ۱۷ وقفی نائینی «۱۵۴۰»

۳۵۱ غررالفوآئد

عربی . مکرربیش – این نسخه شامل ۷۳ مجلس است ومتخالف است با نسخه چاپی

---

(۱) روضات الجنات این کتابرا بنام غررالقرائد ضبط کرده

(حرف ك)

۳۵۷ کشاف عن حقائق التنزیل

عربی، مکررشمارهٔ ۱۵۲ مفسر: فخر خوارزم جارالله ابوالقاسم محمود بن عمربن محمد بن عمر خوارزمی زمخشری معتزلی حنفی ـ متولد درچهارشنبه ۲۷ رجب ۴۶۷ در زمخشر ـ متوفای شب ۹ ذیحجه ۵۳۸ در جرجانیهٔ خوارزم (۱) استاد مسلم وپیشوای بزرك درعلوم ادب وحدیث وازمشایخ ابن شهر آشوب است. برای تحصیل دانش ببغداد رفته. علم ادب را از ابوالحسن علی‌بن مظفر نیشابوری وابو نصر (مضر) اصفهانی فرا گرفت و استماع حدیث از ابوسعد شقانی (شفانی) وشیخ الاسلام ابو منصور حارثی نمود گفته اند دریکی از سفرهایش در راه تحصیل علم ازشدت سرما وبرف یابجهت افتادن ازمرکب یك پایش سقط شد وپای چوبی بجایش بکار میبرد ومدتی مجاور مکه بوده. برخی را گمان بتشیع اواست. کتاب تفسیری است ادبی شارح نکات بلاغتی ووجه اعجازقران. مؤلف این کتاب را بخواهش جمعی بخصوص شریف امیر ابوالحسن علی بن حمزة بن وهاس درمکه تألیف نموده ـ تاریخ ومحل تألیف را چنین یاد کرده: «فرغت منها یدالمصنف تجاه الکعبه فی جناح داره‌السلیمانیه التی علی باب اجیاد الموسومة بمدرسة العلامة ضحوة یوم الاثنین الثالث والعشرین من ربیع‌الاخر فی عام ثمان وعشرین وخمس مائة» کتاب چاپ شده. شروح وحواشی براین کتاب را بشمارهای ۸۳ و۸۶ و۹۱ و۱۵۹ و۳۲۲ و۳۲۳ و۳۳۴ خطی ودرباب تفسیرچاپی بنام «انتصاف» ودرباب نحو بنام «تنزیل الایات» به‌بینید.

آغاز (الحمدلله الذی انزل القرآن کلاما مؤلفا منظما) انجام (انه هوالجوادالکریم الرؤف الرحیم) کاتب محمد بن عزالدین بن محمودکاتب ـ تاریخ تحریر ربیع الاول ۸۵۸ در بلدهٔ جرون ـ خط نسخ ۲۷ سطری ـ برك اول دارای یك سرلوح مذهب نفیس ـ آیات در متن بشنجرف وجزو ونصف الجزو درحاشیه بلاجورد واسامی سور درمتن بمرکب وخط درشت نوشته شده ـ دارای ۵۵۱ برك ومجدول بلاجورد وتحریر وطلا ـ نسخه رطوبت رسیده ـ اندازه ۲۹ در ۱۷ وقفی نائینی ـ «۱۵۲۷»

۳۵۸ کشاف

عربی، مکرربیش ـ آغاز (الحمدلله الذی انزل القرآن کلاما مؤلفا منظما) انجام «انه هو الجواد الکریم الرؤف الرحیم» خط نسخ ۳۱ سطری ـ برك آخر بخط نستعلیق وتازه

(۱) بغیة الوعاة ص ۳۸۸ ـ وفیات الاعیان ج ۲ ـ روضات الجنات

الدین محمد بن عمر خوافی ماتونابادی است - دانسته نشد که تلخیص وانتخاب از که بوده - مطالب کتاب بجملهٔ قال الکشاف وقلت عنوان شده - کشف الظنون « ج ۲ ص ۱۷۸ » درتوصیف فرآئد التفسیر آورده است که خلاصهٔ تفسیر کشاف است با اضافات ادبی و کلامی .

آغاز (الحمدلله الذی کفی وسلام علی عباده الذین اصطفی خصوصا علی محمد المصطفی وبعد فهذه فرايد منتخبه وفوايد ملتقطه من التفسير المسمی بفرايد التفسير للامام الهمام) انجام (بل هم غافلون عن هذا المعنی والله اعلم) کاتب ابراهیم بن حسن - تاریخ تحریر ذیحجهٔ ۱۰۲۹ خط نسخ ۲۱ سطری - اقوال واسامی سور بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۲۷ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۱۵۳۴ »

(حرف ق)

۳۵۶ قصهٔ موسی وفرعون

عربی . مؤلف شناخته نشد . درپشت برگ اول نسخه مرقوم است: «هذه قصه موسی الکليم عليه الصلاة والتسليم مع فرعون اللئيم غفرالله تعالی لمالکها وکاتبها وقاريها ومستمعها ولجميع المسلمين» کتاب دربیان داستان حضرت موسی وفرعون وبمانند تفسیر قسمتی از سورهٔ مبارکهٔ قصص وآیات نازله دربیان داستان مذکور است .

آغاز پس ازتسمیه (الحمدلله رب العالمين روی عن ابن عباس رضی الله عنه انه قال عن سورة القصص ان فيها اربعون آيه الی قوله وما کنت ثاويا فی اهل مدين تتلوا عليهم آياتنا فليس فيها غير قصه موسی وفرعون وذلك لما اراد الله تعالی ان يطول عمر فرعون ويصح جسده حتی ظن فی نفسه انه مخلد لايموت ابدا فادعی الربوبيه من دون الله تعالی) انجام (فقال موسی يارب انت الرحيم ومنك الرحمة وانت ارحم الراحمين) درآخر نسخه مرقوم است : وافق الفراغ من هذه النسخة نهار الخميس المبارك تاسع شهر رجب الفرد من شهور سنه سبع وسبعين وثمانمائه علی يد العبد الفقير الی الله تعالی ابوالوفاء ساح علی (۱) البدری ترسم الفقير الی الله تعالی بدر (۲) الدين احمد بن المرحوم الفقير شمس الدين محمد الشهير بابن مخلوف (۳) المالوردی بمدينه الرمله » خط نسخ ۱۵ سطری - دارای ۱۵۰ برگ . اندازه ۱۷ در ۱۲ وقفی ابن خاتون . « ۱۵۳۵ »

(۱) این کلمهٔ : «علی» قرائت وتصحیح محرر این سطوراست لیکن در نسخه طوری نوشته شده که مردد بین « عل » و «عد» خوانده میشود (۲) کلمهٔ : « بدر » بامرکبی غیر ازمرکب کتاب روی کلمهٔ نوشته شده که آن کلمه زیر : « عل » یا « عد » بنظر میرسد (۳) کلمهٔ: « مخلوف » نیز بامرکبی غیر ازمرکب کتاب برروی کلمهٔ نوشته شده که آن کلمه خوانده نشد

آغاز دیباچهٔ فارسی : (سپس سپاس دادار جهاندار ونگارش نیایش داور آفریدکار) آغاز دیباچهٔ عربی (کشفت نقاب عذار عذراء المقال باسم الله الکبیر المتعال) انجام (آل عمران ۱۰ من ۵ صف ٦ من ١) کاتب محمدرضا بن درویش محمد شهمرزادی- تاریخ تحریر ۲۴ شوال ۱۰۹۹ - خط نستعلیق ۱۵ سطری . باطلا ومرکب وشنجرف ولاجورد نوشته‌شده - برك اول دارای یك سرلوح زمینه طلای ساده وبرك سوم دارای یك سرلوح مذهب ومرصع نفیس - دارای ۴۲٦ برك . ومجدول بتحریر وطلا - اندازه ۲۴در۱۵ وقفی‌نائینی « ۱۵۳۸ »

۳٦۰ کشف الایات

عربی . مکرر پیش - این نسخه دیباچهٔ فارسی‌را ندارد .

آغاز « کشفت قناع عذار عذراء » انجام «آل عمران ۱۰ من ۵ صف ٦ من ١ » این نسخه راکاتب مطابق دستور مؤلف ننوشته وفقط کلمات‌را باشنجرف وبقیه را بامرکب نوشته است - خط نستعلیق ۱۸ سطری- دارای ۴۱۴ برك . نسخه رطوبت‌رسیده - اندازه ۱۹ در۱۳ وقفی حاج علی اصغر قزوینی بسال ۱۰۹۲ « ۱۵۳۹ »

۳٦۱ کنز الدقایق وبحر الغرآئب

عربی- مکرر شمارهٔ ۱۵۰ خطی . مفسر : مولانا میرزا محمد مشهدی طوسی‌فرزند مولانا محمد رضا بن مولانا اسمعیل بن جمال الدین قمی ازاعلام نیمهٔ یکم سدهٔ ۱۲ درأمل‌الامل (ص۶۴) ازمولانا بفاضل معاصر تعبیر شده لیك ازین کتاب نامی نبرده - روضات الجنات«ص۶۴۸» آورده که دورنیست مولانا ازشاگردان فیض کاشانی باشد - الذریعه « ج۱ ص۱۵۴ » از جمله اجازاتی که از علامهٔ مجلسی یاد کرده تقریظش را براین تفسیر آورده که تاریخ آن روز غدیر ۱۱۰۲ بوده . ازینرو شاید بتوان حدس زدکه تاریخ فراغت مفسر از تألیف اینکتاب درین حدود بوده - در منتخب التواریخ آمده که مفسر ازشاگردان مجلسی وآرامگاهش در اصفهان‌است. کتاب تفسیریست باخبار مأثور ازخاندان عصمت ۴ وبیان ربط آیات ووجوه اعراب وقرا آت وحل مشکلات الفاظ راهم نموده و بر ۴ جلد مرتب شده است . بروایت روضات الجنات این تفسیر حاوی ۱۲۰۰۰۰ بیت است که بر چهار جلد ترتیب داده‌شده . این نسخه جلدچهارم است . ازسورهٔ مبارکهٔ یس تا آخر قرآن را داود . نسخهٔ که بشمارهٔ ۱۵۰ است شامل تفسیر سورهٔ بنی اسرائیل است .

آغاز پس از دیباچهٔ مختصر (سورهٔ یس وتدعی المعمة تعم صاحبها خیرالدارین والدافعه تدفع عنه کل سوء) انجام « قال هذه الامة جمع القرآن الاوصی محمد صلی الله علیه وآله واهل بیته الطاهرین المعصومین » این نسخه درهمدان برای شاهزادهٔ خاطر میرزا احتشام الدوله

نوشته‌شده - برگ اول نسخه وهم برگ اول سورهٔ مریم دارای سرلوح مذهب ونفیس است • اسامی سور وعناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۴۲۸ برگ • ومجدول بلاجورد وشنجرف و تحریر وطلا - نسخه موریانه‌خورده - اندازه ۳۸ در۲۴ وقفی نائینی « ۱۵۳۶ »

۳۵۹ کشف الایات

عربی - مکررشمارهٔ ۱۷۰ - مؤلف: منشی‌الممالک محمد رضا بن عبد الحسین نصیری طوسی - در امل الامل از مؤلف بامیر کبیر سید محمد رضا حسینی منشی الممالک تعبیر شده واورا بجملهٔ عالم فاضل معاصر محدث جلیل القدر ستوده وهم آورده که در اصفهان ساکن است. ازینرو مؤلف درجمادی الثانی ۱۰۹۷ که تاریخ ختم امل الامل است یا در این حدود زنده بوده. این کتاب در امل الامل بکلمهٔ : «عجیب» توصیف شده. دردیباچه شرح وطرز کتاب وچگونگی وراه یافتن آیات ومفتاح پیدا کردن کلمات‌را چنین ذکرنموده : « وطریق پیدا کردن آیات از این کتاب آنستکه نظر کنند باصل کلمهٔ مقصوده که مأخذ اشتقاق است و اول آنرا از کتاب وآخر آنرا ازباب درمیان کلماتیکه جلی نوشته‌شده بملاحظهٔ ترتیب حروف از اول تا آخر تفحص نمایند و اگر آن کلمه مکررباشد تمیز آنرا که کلمه یاحرف ما بعد است درمیان کلمات وحروف که خفی نوشته شده بملاحظهٔ ترتیب مذکور تفحص کنند چون پیدا شد سرخی را ملاحظه نمایند که بعد از اسم سوره عدد پیش از کلمهٔ من دال است برعدد آیات وعدد بعداز آن برعدد عشرها یعنی آیهٔ چندم از عشرچندم ازفلان سوره وجهت عدم اشتباه درهنگام تفحص فرق نهادیم میانه هردونوع از کلام باینکه اول هر نوع را بعلاء جلی نوشتیم و درهر کتاب آنچه ناقص واوی ویائی بود درباب واو وباء آوردیم وتمیز بقدر احتیاج نوشته‌شد تا آنکه باسم وفعل دیگر نرسد آنگاه آنرا درموضع خود پیدا باید کرد وآنچه باول کلمه مقصوده در کتابت متصل بود مثل فاوالف ولام آنرا جدانکرده‌در ترتیب منظورداشتیم ودرآیات طریق سجاوندی وروایت حفص ازقرآئت عاصم اعتبار کرده اعراب را اعتبار ننمودیم چنانچه آخر بفتح خاو بکسر آن دریك مقام‌نوشته‌شده وحروف مشدده دو حروف اعتبارشد وآنچه برخلاف رسم الخط بالف خوانده میشدالف‌اعتبار کرده‌شدمثل‌لکن که الف بعدازلام وانثی که الف بعد از ثامنظور داشته شدوالف‌برهمزهٔ که‌بربالای‌واو باشد وآن‌برهمزه‌یاالفی که بر بالای‌یاباشد مقدم‌داشته شد وهر دو کلمه که بکثرت استعمال یك کلمه شده یکی اعتبار کرده شد مثل احد عشر واسرائیل ومدطلا برسر کلمهٔ که اولا ازهر نوع درقرآن مذکورشده کشیده شد » - مؤلف این کتاب را بشاه سلیمان صفوی اهدآءنموده • تاریخ ختم تالیف سال ۱۰۶۷ است • کتاب دارای یك دیباچهٔ فارسی ویك دیباچهٔ عربی است وترسیم آن از مواضعیکه باید بطلا وجوهر سرخ نوشته‌شود بهمان نحوی است که مؤلف مقرر داشته •

ودومقصد وخاتمه: مقدمه درشرح امهات بحار وجود. مقصد ۱ در بیان کیفیت انشعاب بحور ده‌گانه ۲ درتقسیم بحرالاکوان کرهٔ اخری بسوی بحر کون تفصیلی و کون اجمالی و بیان کیفیت انشعاب بحور شش‌گانه اکوانی الخ - خاتمه درشرح حدیث انا النقطة تحت الباء

آغاز (الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم مالك یوم الدین والصلوة علی من اتاه الله سبعا من المثانی والقران العظیم) انجام «غیرالمغضوب علیهم ولاالضالین والحمدلله رب العالمین وبه نستعین » تاریخ تحریر ۱۵ شعبان ۱۲۶۸ درتهران- خط شکسته ونستعلیق ۱۶سطری. کاتب عناوین مطالب را ننوشته - دارای ۸۰ برك. اندازه ۲۲ در۱۳ وقفی نائینی « ۸۷۴ »

۳۶۵ مجمع البیان لعلوم القرآن ج ۱

عربی. مکررشماره۱۹۱ مفسر: شیخ ابوعلی طبرسی - کتاب تفسیری است جامع و ممتاز وحاوی فنون وجهات لغوی واعراب وقرآت واسباب نزول ومعانی وتأویلات واحتجاجات وقصص وغیرها است ومصدر است بمقدمهٔ حاوی ۷ فن درمطالب مقدماتی تفسیر ومرتب است بر ده جزء . مؤلف در سن زیاده بر ۶۰ بعنایت و توجه‌امیر ابی منصور محمد بن یحیی بن هبة‌الله حسینی بتألیف این تفسیر شروع نموده ودر پنجشنبه نیمهٔ ذیقعده ۵۳۶ از تألیف آن فارغ شده- (مختصر این کتاب را بشمارهٔ ۱۹۸ ببینید) کتاب چاپ شده . این مجلد حاوی پنج جزءاول است . ازاول قرآن تا آخر سورهٔ مبارکهٔ یوسف‌را دارد .

آغاز (الحمد لله الذی ارتفعت عن مطارح الفکر جلالته) انجام (لانهم المنتفعون دون غیرهم) کاتب علی بن حسن کرمانی. تاریخ تحریر سلخ ربیع الاول۹۵۳ - خط‌نستعلیق ۳۱سطری- آیات بخط نسخ وباشنجرف وعناوین واقوال باطلا ولاجورد وسلو نوشته شده . در اول هر جزوی یك سرلوح مذهب ومرصع‌است و دو برك اول هر جزء حاشیهٔ آن گل وبوته وبین‌سطور آن طلا اندازی ونام جزو وکتاب درزمینهٔطلا باسفیداب نوشته‌شده . ومجموعا پنج سرلوح دارد وازحیث خط وتذهیب ممتاز ونفیس است . دارای ۶۱۰ برك ومجدول بتحریر ولاجورد وطلا بدوجدول ونسخه‌رطوبت‌رسیده - اندازه ۲۷ در۱۶ وقفی‌نائینی « ۱۵۲۷ »

۳۶۶ مجمع البیان ج ۲

عربی- مکرر پیش- این جلد مشتمل برپنج جزء دوم وازسورهٔ رعد است تاآخرقرآن .

آغاز بعد از بسمله: (سورة الرعد مکیة کلها عن ابن عباس) انجام (نبیك صلواتك علیه وآله یوم الزلفی انك ولی الانعام) کاتب طالعی یزدی . تاریخ کتابت ۹۶۷ دراحمدنگر خط‌نستعلیق ۳۱سطری.. دارای پنج سرلوح . مشخصات دیگر ازسرلوح وجدول و عناوین مانند شمارهٔ پیش دارای۵۶۱برك. نسخه رطوبت‌رسیده - اندازه ۲۷در۱۶ وقفی‌نائینی«۱۵۲۸»

نوشته‌شده ـ تاریخ تحریر دوشنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۴ است • خط نسخ ۲۴سطری ـ اسامی سور بشنجرف نوشته‌شده ـ دارای ۳۶۵ برگ• اندازه ۲۹ در۱۹ وقفی‌نائینی «۱۵۴۱»

کنز العرفان فی فقه القرآن

به‌بینید آیات الاحکام شمارهٔ ۲۳۱ را

کشف المعاد

درباب حکمت خطی شمارهٔ ۹۴۴ را به‌بینید •

۳۶۲ کنز الفوائد ودامغ المعاند

عربی • مؤلف این کتاب بمنصوص در صورت خط مؤلف که در پشت صفحهٔ آخر کتاب نوشته‌شده : علم بن‌سیف بن منصور است وآورده است که این کتاب ملخص است از کتابی درتأویل آیات وارده درشان خاندان عصمت؏ وتاریخ ختم تألیف این کتاب بسال ۹۳۷ درنجف بوده، این کتاب باکتاب تأویل الایات الظاهره شمارهٔ ۲۵۹ تا اندازهٔ که مقابله شد فرقی میانه‌این دودیده نشد ـ توضیح بیشترراجع باین کتاب را ضمن گفتار دراطراف کتاب تأویل الایات به‌بینید•
آغاز (ان احسن ما توج به همام الفاظ الکلمات) انجام (وسلم تسلیما کثیرا کثیرا برحمتك یا ارحم الراحمین) کاتب محمد زمان حسین صراف رامهرمزی ـ تاریخ تحریر آدینهٔ ۱۲ شوال ۱۰۷۴ ـ خط‌نسخ ۲۳سطری ـ نسخه رطوبت‌رسیده • دارای ۲۴۲ برگ• ـ اندازه ۲۴ در۱۴ وقفی‌نائینی «۱۵۴۴»

۳۶۳ کنز الفوائد

عربی• مکرربیش • اول نسخه افتاده ـ درحاشیه برگ آخر نسخه مرقوم است : « علم بن سیف بن‌منصور غفرالله له ولکافة المؤمنین والمؤمنات انه ارحم‌الراحمین وعلی کلشیئی قدیر وبالاجابة جدیر »
آغاز موجود (مادجالیل مار واضاء صبح وانار) انجام (اقروا بفضل المصطفی‌ثم اله)
کاتب عبد الواحد بن حاجی ریحان حویزاوی • تاریخ تحریر ۱۰۵۳ دراصفهان . خط نسخ ۱۲ سطری ـ دارای ۴۵۸ برگ• اندازه ۱۸در۱۲ خریداری آستان‌قدس در آذر۱۳۲۲«۶۵۰۵»

(حرف م)

۳۶۴ مجمع البحار

فارسی ـ مفسر: مظفرعلیشاه میرزا محمدتقی کرمانی. اینکتاب منثور بحرالاسرار مفسر است که در تأویل وتفسیر عرفانی سورهٔ مبارکهٔ فاتحة‌الکتاب‌است . ومرتب بریکمقدمه

است . خط نستعلیق ۲۱ سطری - آیات بخط نسخ نوشته شده ومشتمل برپنج سرلوح مذهب و مرصع نفیس ودارای ۶۷۴ برگ و مجدول بتحریر وطلا بسه جدول - اندازه ۳ در ۱۹ - وقفی نائینی « ۱۵۴۶ »

۳۷۲ مرآت الانوار ومشکوة الاسرار

عربی . - مفسر : شیخ ابوالحسن بن مولانا محمد طاهر بن عبدالحمید بن موسی بن علی بن معتوق بن عبدالحمید فتونی نباطی عاملی اصفهانی نجفی متولد در اصفهان متوفای حدود ۱۱۱۴ «۱» یا ۱۱۳۸ (۲) در نجف . مفسر خواهر زادهٔ امیر محمد صالح خاتون آبادی - « داماد مجلسی دوم » وجد مادری صاحب جواهر الکلام است . درجواهر الکلام در مسئلهٔ جواز استنابه در استخاره وهم درمسئلهٔ اول ازمسائل احکام رضاع ازمؤلف این کتاب بعنوان « قال جدی ملا ابوالحسن - وجدی الفاضل المتبحر الاخوند ملا ابوالحسن الشریف فی رسالة الرضاعیه » نقل قول فرموده . مفسر ازشاگردان مجلسی است . روایت میکند ازحال خود وهم ازفیض کاشانی ومحقق خوانساری وسید جزایری وشیخ حر عاملی وخود ازمشایخ حدیث است (۳) - اسلوب این تفسیر بر بیان بطون و تفسیر وتأویل آیات نازله درمناقب خاندان عصمت علیهم السلام ومثالب دشمنانشان است باخبار وارده بطرق امامیه . آیاتیکه نص خاصی در تفسیر و شأن نزول آن وارد نشده ازاخبار مطلقه استنباط تفسیر آنهارا کرده . قرآت وارده ازائمه علیهم السلام راذکر نموده . لیکن تمام عبارات اخبار وهم اسانید آنهارا ذکر نکرده . مأ نور خامهٔ مفسر تا اواسط سورهٔ بقره است - این تفسیر درتهران چاپ شده . محدث نوری درمستدرک الوسائل (ج ۳ ص ۳۸۵) آورده : که نسخهٔ اصلی این تفسیر درکتابخانهٔ صاحب جواهر الکلام بوده ومن ازآن نسخهٔ برداشتم و نسخهٔ من برای چاپ کتاب گرفته شد . بانی طبع این کتاب (۴) پیش ازختم طبع کتاب فوت کرد و دیگری اتمام طبع این کتاب را نمود . بانی دوم مؤلف این کتاب را غلطا بنام شیخ عبداللطیف کازرونی نجفی ضبط و باین سرقت کتابی نشر داد . این نسخه قسمت مقدمهٔ کتاب ودر حدود ۲۰۰۰ بیت است ومرتب است برسه مقدمه وهرمقدمه درعناوین مقالات وهرمقاله شامل فصولی است -

آغاز (الحمدلله الذی کشف لنا استار اسرار النبوه والرساله بمعجزات القرآن ولو کره المشرکون) انجام (والحدیث طویل یکفی ههنا ما ذکرناه ولیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی مقدمات تفسیرنا ونشرع بعد هذا فی اصل التفسیر) خط نسخ ۱۹ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۸۱ برگ . اندازه ۲۷ در ۱۵ وقفی نائینی « ۱۵۵۰ »

---

(۱) فیض القدسی (۲) الذریعه ج ۱ ص ۱۴۹ (۳) روضات الجنات ص ۶۵۸ لؤلؤة البحرین
(۴) شاهزاده معز الدوله بهرام میرزا

۳۶۷ مجمع البیان ج ۲

عربی. مکرریش: این نسخه ازاول سورهٔ مبارکهٔ رعد تا اوائل سورهٔ مبارکهٔ سبا رادارد.

آغاز (سورة الرعد مکیه کلها عن ابن عباس وعطا) انجام موجود (وکمال قدرته فقال) خط نسخ ۲۱ و۲۲ سطری- آیات بشنجرف ونه برک اول بخط تازه نوشته شده - نسخه رطوبت رسیده دارای ۳۵۰ برک. اندازه ۲۵در۱۶ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ (۶۱۵۰)

۳۶۸ مجمع البیان ج ۲

عربی- مکرریش- این جلد از اول سورهٔ مبارکهٔ سبا تا آخر قرآن را دارد.

آغاز بعد ازبسمله (الحمدلله الذی له ما فی السموات) (صلواتك علیه و آله یوم الزلفی انك ولی الانعام) خط نسخ ۲۲ سطری- آیات وعناوین بشنجرف نوشته شده - نسخه رطوبت رسیده - دارای ٤٤٧ برک. اندازه ۲۶در۱۷ خریداری آستان قدس دراسفند ۱۳۱۸ «۶۱۵۱»

۳۶۹ مجمع البیان

عربی. مکرریش. این جلد شامل ۶ جزء ازکتاب است و ازاول تا آخر تفسیر سورهٔ مبارکهٔ مریم را دارد. ازاوائل تفسیر آیهٔ ۲۳: «وبشر الذین آمنوا» تا قدری از تفسیر آیهٔ ۸۰ ازسورهٔ بقره ازنسخه سقط شده است.

آغاز (الحمدلله الذی ارتفعت من مطارح الفکر جلالته) انجام (لایبقی منهم عین ولا اثر) کاتب رضوان - خط نسخ ۲۹ سطری- اقوال وعناوین بشنجرف نوشته. نسخه رطوبت رسیده وبعضی از برکها بصحافی رفته - دارای ۶۳۰ برک. اندازه ۳۹ در۲۷ وقفی خواجکی ابوالقاسم بسال ۱۰۵۷ « «۱۰٤۵»

۳۷۰ مجمع البیان ج ۲

عربی. مکرریش. این نسخه ازاول سورهٔ مبارکهٔ مریم تا آخر سورهٔ مبارکهٔ والصافات را دارد.

آغاز (سورة مریم علیها السلام هی مکیة بالاجماع) انجام (وسلام علی المرسلین والحمدلله رب العالمین) خطنسخ ۲۲ سطری- اقوال وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۶۰ برک. اندازه ۲۵ در۱۹ وقفی نائینی «۱۵٤۹»

۳۷۱ مجمع البیان - ج ۱ و۲

عربی. مکرریش - این مجلد دورهٔ کامل است

آغاز (الحمدلله الذی ارتفعت عن مطارح الفکر جلالته) انجام (صلواتك علیه و آله یوم الزلفا انك ولی الانعام) تاریخ تحریر که درآخر جزو ۳و۵ تصریح شده سال ۱۰۷۹ است

آغاز « الحمدلله الحنان المنان الذی خلق الانسان علمه البیان والتبیان » انجام - « ووصول نسیمی ازجهت تلطف وتعطف ومرحمتش عماً قریب جلدثانی این کتاب هم با تمام خواهد رسید وعلی التوکل ومنه التأیید والحمدلله اولا وآخرا » تاریخ تحریر محرم ۱۲۹۸ خط نسخ ۳۳ سطری- عناوین بشنجرف نوشته‌شده - روی سطور آیات خط شنجرفی کشیده‌شده . دارای ۱۸۷ برگ. اندازه ۳۵ در۲۲ وقفی حاج قائم‌مقام «۱۵۵۲»

۳۷۷ معارج السئول ومدارج المأمول

عربی. مکررشمارهٔ ۲۱۵ مفسر: کمال‌الدین حسن بن محمد بن حسن استرابادی نجفی. کتاب فقه القرآن ودرتفسیر آیات وارده در احکام وفروع است که در آن أخبار واقوال را هم ذکر نموده وازعیون التفاسیر تألیفش استخراج کرده - درمستدرک الوسائل (ج۳ ص۴۰۵) آمده که این کتاب علی الظاهر بهترین تالیفی است در زمینهٔ خودش . تاریخ ختم تألیف ۸۹۱ است . درآخر نسخه ۲۱۵ تاریخ فراغت ازتألیف در عصر شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۸۹۱ تعیین گردیده . واقف آن نسخه بخط خودش نوشته که مفسر مدفون درتون است. از کتاب برمی آید که مفسر شاگرد فاضل مقداد بوده. بالجمله بیش ازین ترجمه مفسر بنظر نرسید. کتاب مرتب است بریکمقدمه دربیان فوائد مقدماتی اصولی ومنطقی وابواب فقه(ازباب تعبیر بکتاب نموده) وخاتمه - اندکی ازآخر نسخه افتاده .

آغاز (الحمدلله الذی ادار رحی نظام العالم بهبوب ریاح احکام الشریعة المصطفویه) انجام موجود (فمن اعطی من جهة اخیه القاتل او ابدل دم) خطنستعلیق ۳۲ سطری - آیات وعناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای ۲۱۷ برگ. نسخه رطوبت‌رسیده- اندازه ۳۳ در۲۰ وقفی‌نائینی « ۱۵۵۳ »

مفاتیح الغیب

بشمارهٔ ۱۰۱۹ حکمت خطی بنگرید .

۳۷۸ مفردات القرآن

عربی. مکررشمارهٔ ۲۱۹ - مؤلف: ابوالقاسم حسین بن‌محمدبن‌مفضل اصفهانی‌متوفای ۵۰۲ کتاب فرهنگ کلمات مفردهٔ قرآن است با استدلال باشعار فصحاء ومرتب است به ترتیب حروف تهجی وچاپ شده . نسخه تا آخر حرف (ص) را دارد.

آغاز (الحمدلله رب العالمین وصلوة «کذا» علی نبیه محمد وآله اجمعین قال‌الشیخ العالم) انجام موجوده (وللشوکة التی یقابل بها الدیك صیصیة) خط نسخ ۲۰سطری- عناوین بشنجرف نوشته‌شده - دارای۱۶۲ برگ. اندازه ۲۴ در۱۴ وقفی‌نائینی «۱۵۵۴»

مقاله درتفسیر آیهٔ نور

منسوب بملا میرزاجان باغنوی . این‌مقاله ضمیمهٔ شمارهٔ ۳۰۰حکمت خطی است .

۳۷۳ مرآت العارفین فی ملتمس زین العابدین

عربی. مختصری است عرفانی درتفسیر وتأویل سورهٔ مبارکهٔ فاتحة الکتاب که چاپ هم شده. دردیباچه آمده : «فانی اجیت سؤالك ایها الولد الصالح لما سالتنی ان أثبت وارقم لك فی هذا المختصر شیئا مما قدرالله لی فی تحقیق فاتحة الکتاب التی هی ام الکتاب بلسان خاصة و سمیته بمرآت العارفین فی ملتمس زین العابدین» چنین برمیاید که پرسنده زین العابدین نام داشته. درنسخهٔ چاپی بغلط بحضرت امام حسین ع نسبت داده شده.

آغاز (الحمد لله الذی اخرج من النون ما ادرج فی القلم) انجام (وهو حسبنا ونعم الوکیل) تاریخ تحریر رمضان ۱۲۵۵ خط نسخ ۲۴ سطری که بطور چلیپا نوشته شده. دارای ۶ برگ. اندازه ۲۱ در ۱۰ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۱۵۲ »

۳۷۴ مرآت العارفین

عربی. مکرر پیش آغاز (الحمدلله الذی اخرج من النون) انجام (و هو یهدی السبیل والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۲۱ سطری - دارای دوائری که با شنجرف رسم شده. دارای ۶ برگ. اندازه ۲۹ در ۲۰ وقفی نادرشاه « ۱٤۵۲ »

۳۷۵ مصباح المفسرین

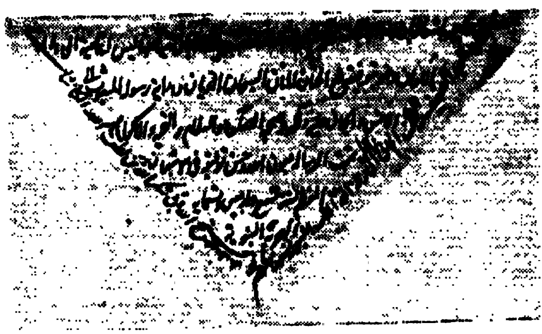
عربی- مفسر : سید ابو الحسن محمد بن محمد حسینی شیروانی در ۱۳۰۱ ازشیروان بمشهد آمده - کتاب تفسیر آیهٔ مبارکهٔ نور است باخبار ومشرب عرفانی وآنرا بفرمانفرمای خراسان آصف الدولهٔ شیرازی اهدآء کرده - کتاب را دردیباچه بنام مصباح المفسرین ودر پایان بمناسبت ومطابقت بامادهٔ تاریخ فراغ ازتالیف قرة عین المفسرین نامیده است.

آغاز « الحمدلله الذی جعل آیة النور مشکوة لهدایته ومصباحا لمعرفته سره وآیته » انجام (راجیا ان تکون هی مصباحی وقرة عینی فی یوم الدین والحمدلله رب العالمین) خط نسخ ۱۲ سطری- آیات باخط درشت ومرکب وعناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۳۱ برگ. کاغذ نسخه برنگهای آبی وسفید وسبز وقرمز و کبود است . اندازه ۲۱ در ۱۳ وقفی نائینی « ۱۵۵۱ »

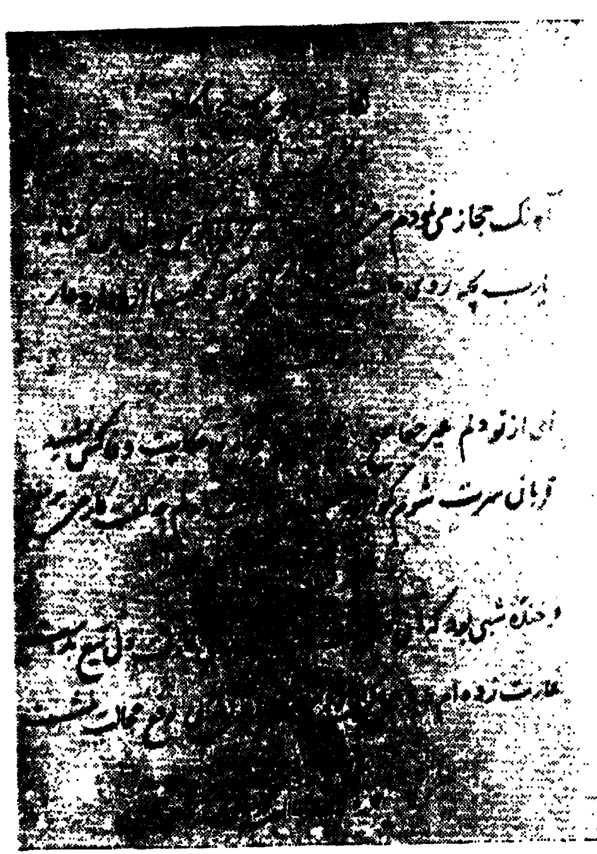
۳۷۶ مظهر التبیان فی ترجمة الاتقان - ج ۱

فارسی - مترجم : سید علی اکبر بن مرتضی طباطبائی یزدی مدرس مدرسهٔ منصوریه شیراز. درتاریخ تحریر کتاب درقید حیات بوده ودرفارسنامهٔ « ج ۱ ص ۹۷ » ستایش شده - کتاب ترجمهٔ کتاب اتقان سیوطی است که بخواهش فرمانفرمای فارس شاهزاده حاج معتمد الدوله فرهاد میرزا تألیف نموده.

صورت دستخط ملافتح‌الله کاشانی (ترجمه‌اشرا درصفحهٔ ۴۵۶ به‌بینید) منقول از کتاب‌شرح اثبات‌واجب‌شمارهٔ ۷۶۳ حکمت خطی.

صورت دستخط شیخ بهائی (ترجمه اشرا درصفحهٔ ۴۲۳ به بینید) منقول از پشت جلد کتاب (اکر) شمارهٔ ۵ ریاضی.

صورت دستخط سید هاشم بحرانی (ترجمه اشرا در صفحهٔ ۴۶۱ به بینید) منقول از کتاب (بیان) شمارهٔ ۴۵ فقه خطی.

۳۷۹ مناظر الانوار ومظاهر الاسرار - ج ۱

عربی. مفسر: سیدمحمد تقی بن امیر مؤمن حسینی - پنداشته میشود که مفسر همان صاحب کتاب نهایة التحریر باشد که ترجمه اش درباب حکمت گذشت . کتاب تفسیر وجیز وروانی است بمشرب عرفانی واخلاقی - این جلد تا آیة ۲۹ ازسورهٔ بقره: « هوالذی خلق لکم ما فی الارض جمیعا ثم استوی الخ » را دارد نسخه در روزگار مفسر نوشته شده -

آغاز « الله احمد بمنه علی بسط فنون فواضله وایاه اشکر بعونه علی نشر نوامی نوائله حمدا یجمع جمیع المحامد » انجام (وذلك ذریعة الی تعلیل خلق العالم الاصلح والالیق) تاریخ تحریر صفر ۱۲۴۱ خطنسخ ۱۹سطری- دارای ۱۳۶ برك. اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی میر سید علیخان طبیب بسال ۱۲۷۳ « ۱۵۵۶ »

۳۸۰ منهج الصادقین فی الزام المخالفین

فارسی- مفسر: ملا فتح‌الله بن مولانا شکرالله کاشانی شریف متوفای ۹۸۸ شاگرد مفسر زواری معروف. ازاعلام جامع روزکار خود است . کتاب تفسیری است روان ودرآن حجج هر طایفه از آیات ونکات عربیهٔ آنرا متعرض شده وآرا بر پنج جلد مرتب داشته و زیاده بر ۱۷۰۰۰۰ بیت است (خلاصهٔ این تفسیر رابشمارهٔ ۱۱۹ ببینید) این نسخه جلد ۴ و ازتفسیر سورهٔ حضرت مریم تا اواخر سورهٔ فرقانرا دارد. تاریخ ختم تألیف این جلد ۲۸ محرم ۹۸۲ است .نسخه که‌بشمارهٔ ۲۱۳ است ازسورهٔ نساء تا آخرسورهٔ انفال را حاوی است .

آغاز (سورة مریم علیها السلام مکی است باجماع امت و نودو هشت آیت است بعددعراقی) آخرنسخه‌افتاده. انجام‌موجود(واصابت بلاومصیبت‌حق تعالی)خط‌نستعلیق۱۸سطری. برك اول‌دارای‌سرلوح مذهب نفیس - آیات‌بخط‌نسخ‌وشنجرف‌نوشته‌شده .دارای۳۲۲برك‌ومجدول‌بلاجورد وشنجرف‌وتحریروطلا‌اندازه۲۴در۱۸بوسیلهٔ‌منتجب‌الدین‌درخرداد۱۳۰۹ بکتابخانه‌تسلیم‌شد .«۱۵۵۷».

۳۸۱ منهج الصادقین

فارسی. مکرربیش- این نسخه ازاواخر سورهٔ فرقان تا آخر سورهٔ فاطر رادارد.

اول نسخه افتاده - آغاز موجود « کشف آن نمیکرد ازشما » انجام « وهریك را فراخور ..... وباداش دهد والله اعلم بالصواب » نسخه مصحح ومقابله شده است - تاریخ تحریر محرم ۹۸۳ خط نستعلیق ۱۸ سطری- آیات بخط نسخ وشنجرف نوشته‌شد -دارای۳۰۸ برك و مجدول بلاجورد وشنجرف وتحریر وطلا درشمارهٔ پیش تاریخ تحریر نوشته نشده ولی بطور قطع نویسندهٔ هردوجلد یکنفر است وآن جلدهم‌درحدو تاریخ مذکور نوشته شده است. اندازه ۲۴در۱۸ بوسیلهٔ منتجب الدین درخرداد ۱۳۰۹ تسلیم کتابخانه شده. « ۱۵۵۸ »

۳۸۲ مواهب علیه

فارسی- مکرر شمارهٔ ۱۸۳ مفسر: کمال‌الدین حسین کاشفی. مؤلف این تفسیررا پس از کتاب جواهر التفسیر تألیف کرده وبنام وزیر علیشیر نوائی ممنون داشته.
آغاز تألیف این کتاب درغرهٔ محرم ۸۹۷ بوده ودر دوم شوال ۸۹۹ اختتام یافته. اسلوب این تفسیر چنین است که دردیباچهٔ کتاب ذکر شده: «عجالتا الوقت را ترجمهٔ مبرا از تکلیف ومعرا از اظهار فضیلت وخودنمائی رقمزدهٔ کلک بیان گردد» تا آنجا که‌میگوید: «ودرین ترجمه بعد ازملاحظه حذف واضمار وتخصیص وتعمیم وحقیقت ومجاز واضح وآیت بر وجهی که شامل بعضی ازوجوه تفسیری باشد مذکور خواهد شد وازاسباب نزول و قصص انبیاء علیهم الصلوة والسلام آنچه اصح واشهراست بطریق خیر سمت ذکر خواهد یافت وبرخی از سخنان ارباب تحقیق درمحلش صورت تلقین خواهد پذیرفت وچون قرائت جایز التلاوت بسیار است و اختلاف قرآء درحروف والفاظ بیشمار دراین اوراق کلمات قرآنی بروایت بکر از امام عاصم که قرائت او در بلاد خراسان صفت اشتهار ورتبهٔ اعتبار دارد ثبت میگردد وبهر کلمه که‌حفص‌را با او مخالفت است ومعنی آن سخن بسبب آن خلاف تغییری‌می یابد اشارتی میرود (ترجمهٔ‌ترکی اینکتاب را در باب تفسیر چاپی بنام مواکب ببینید). این نسخه ازاول تاآخرسورهٔ کهف‌رادارد.
آغاز (بعدازتمهید قواعد محامد الهی وتأسیس مبانی ثناخوانی) انجام (وبعددکل حروف الفا الفا وصل علی جمیع الانبیاء والمرسلین والحمدلله رب العالمین) خط نستعلیق ۲۵ سطری- آیات بخط نسخ. اسامی سور وعناوین بشنجرف نوشته شده- دارای ۲۷۰ برگ ومجدول بشنجرف- اندازه ۳۱ در۲۰ وقفی‌نائینی «۱۵۵۹»

(حرف ن)

۳۸۳ ناسخ التفاسیر

فارسی- مفسر: سید محمد عصار- رویهٔ مفسر چنین است که نخست خلاصهٔ ترجمهٔ آیات را بیان‌نموده پس ازآن بذکرتناسب سور وآیات ونکات مستفادهٔ ازآیات پرداخته وبفوائد اعرابی وقرائتی کمتر متعرض شده‌است. موجودی ازین‌تفسیر ازسورهٔ فاتحه تا آیهٔ ۶ ازسورهٔ مبارکهٔ‌زمر: «ان الله لایهدی من هو کاذب کفار» است. ظاهراً مأثور خامهٔ مفسر بیش از این نباشد. مؤلف درغرهٔ رجب۱۳۵۱ شروع بتألیف‌این کتاب نموده و دراواخر ۱۳۵۵ از تألیف این جلد فراغت یافته. نسخه مسوده بخط‌دستی مفسر است.
آغاز (الحمدلله الذی لاشبیه له ولانظیر وصلی الله علی نبیه البشیر النذیر وعلی اهل بیته) انجام (برای آنکه برهان حسی مسئله را ثابت نماید پس فرمود ان الله لایهدی من‌هو

لکن اسلوب خط میرساند که کتاب پیش از روزگار شیخ بهائی نوشته‌شده - نسخه برمؤلف عرضه داشته وتصحیح شده است .

آغاز موجود (حتی یعطوا الجزیة عن یدوهم صاغرون ومنها ما کان اهل العقود علیه)
انجام موجود (سورة الطارق فیها من المنسوخ آیة واحدة وهی قوله تعالی) بخط نسخ ۹ سطری- عناوین بشنجرف نوشته‌شده.دارای ۷۰ برگ. اندازه ۲۳ در۱۷ وقفی‌نائینی «۱۵۶۱»

۳۸۷ نور الانوار ومصباح الاسرار

عربی - مفسر : رضی‌الدین محمدبن محمد تقی حسینی نجفی‌الاصل شیرازی منشاء اصفهانی مسکن (۱) از افاضل محدثین در نیمه ۱ سدهٔ ۱۲ هجری قمری.در تراجم موجوده شرح احوال مفسر دیده نشد . لیکن در اجازهٔ که مفسر برای ملا یحیی‌بن‌ملا نبی‌بجستانی در پشت کتاب جامع‌الاحکام (۲) نوشته عصر مفسر شناخته شد بمرقوم در آن اجازه‌اساتید ومشایخ مفسر شیخ عبد علی حویزی صاحب تفسیر نورالثقلین وشیخ حر عاملی (۳) وشیخ‌قاسم بن محمد کاظمی نجفی (۴) وشیخ صالح بن عبدالکریم بحرینی(۵)است.تاریخ اجازهٔ مذکور اوآخر رمضان ۱۱۰۷ است که اشتباها ۱۰۱۷ نوشته شده ٠ کتاب تفسیری است با خبار بحذف اسانید وشامل جهات قرا آت وترکیبی است وآنرا چنین توصیف کرده : «فالتمس منی جماعة من‌الاخوان‌ان‌افسر لهم‌القرآن بطریق‌الموعظه والبیان ورایت ان ذالک لا یجوز بدون‌النص من الائمة‌الاعلام » تا آنجا که گفته : «فاردت ان اجمع کتابا یشتمل علی‌القرات و التراکیب واکثر الاقوال والتفاسیر وفوائد لم یطلع علیها الاالنحاریر وماوصل الینا من کلام‌الائمة‌الاطهار» تاریخ تالیف کتاب دانسته نشد لیك از نامبردن مفسر این کتابرا در اجازه مذکور دا نسته می شودکه تالیف این کتاب پیش از ۱۱۰۷ است - این جلد تا آخر سوره بقره را دارد.گمان میرود نسخه در عصر مفسر نوشته شده‌باشد.

آغاز (الحمد لله لذی خلق‌الانسان فی احسن تقویم وارسل الیه‌الرسل‌لیهدیه الی‌الصراط المستقیم) انجام (کان الرجل اذا تعلم سورة‌البقرة جد فینا ای عظم) خط نسخ۳۱ سطری. آیات بشنجرف نوشته شده.نسخه رطوبت رسیده - دارای ۲۲۹ برگ - اندازه ۳۷ در ۲۵ بوسیلهٔ منتجب‌الدین در اسفند ۱۳۰۹ بکتابخانه تسلیم شد - (۱۵۶۷)

۳۸۸ نور الانوار

عربی.مکرر پیش - این‌مجلد از سورهٔ کهف تا آخرسورهٔفاطرادارد.ظاهرااین‌نسخه

(۱) مرحوم حاج عماد مؤلف را بنام ٠ (رضی الدین محمد بن محمد تقی حسینی افطسی تفریشی) ضبط کرده است ٠ (۲) تالیف مؤلف اینکتاب که بشماره ۱۹۸۱ عمومی کتب‌اخبار خطی است ٠ تاریخ ختم تالیف ان ۱۱۰۵ است (۳) متوفای۱۱۰۴ (۴) متوفای ۱۱۰۰ الذریعه ج۱ ص۲۲۶ (۵) متوفای ۲۷ رجب ۱۰۹۵ یا۹۸۱ نجوم‌السماء ص ۸۴

کاذب کفار) خط نستعلیق مختلف السطر - کاغذ نسخه قرمز و آبی وزرد - دارای ۴۸۱ برگ .
اندازه ۲۷ در ۱۹ وقفی مفسر در ۱۳۱۵ خورشیدی (۱۵۶۰)

۳۸۴ ناسخ ومنسوخ

عربی . مکرر شماره ۲۲۴ . مؤلف: ابوالقاسم هبة الله بن سلامة بن نصر بن علی مقری مفسر نحوی بغدادی متوفای رجب ۴۱۰ شاگرد ابوبکر بن مالك قطیعی . از اعلام مفسرین وادباء وازدیده نابینا بوده (۱) کتاب در بیان آیات ناسخ ومنسوخ است که مستخرج از ۹۵ تفسیر است .

آغاز پس از ذکر اسناد وسلسلهٔ رواة کتاب (الحمدلله الذی هدانا لدینه وجعلنا من اهله وفضلنا بما علمنا من تنزیله) انجام (نسئل السلامة من الزیادة والنقصان والمنفعة من عنده والحمدلله کما هو اهله وصلی الله علی رسوله وآله وسلم تسلیماً کثیراً) کاتب محمد صالح یزدی - تاریخ تحریر ۵ ذیقعده ۱۰۴۹ خط نسخ ۱۵ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۳۹ برگ . اندازه ۱۹ در ۱۲ وقفی فهرستی « ۱۵۶۳ »

۳۸۵ ناسخ ومنسوخ

عربی . مؤلف از اعلام امامیه است که شناخته نشد . ازدیباچه برمی آید که مؤلف را تألیفی دیگر درتفسیر است که مطالب این کتاب را درآن مندرج داشته ومتعرض شده است - عناوین کتاب پس از دیباچه بشرح زیر است : « باب من مقدمة ذلك العلم اعلم ان النسخ هو زوال مثل الحکم الثابت الخ - فصل النسخ فی کلام العرب هو الرفع للشیئی وجاء الشرع بمایفرق العرب الخ - فصل اعلم ان النسخ یصح دخواله فی الاخبار الخ - فصل واعلم ان السور التی یدخلها النسخ والمنسوخ خمس وعشرون سورة الخ - فصل وقد ردالله علی من ابی ذلك الخ » . سپس شروع به بیان آیات ناسخه ومنسوخه ترتیب سور نموده .

آغاز (الحمدلله الذی لم ینسخ من آیة الا وقد اتی بخیر منها او مثلها والصلوة علی محمد وعترته المعصومین فی قولها وفعلها) انجام (وکذا المعوذتین واختلف فی نزولهما) . کاتب زین العابدین بن حاج محمد رضا ارومی - تاریخ تحریر ۱۲۳۹ درکربلا . خط نسخ ۲۱ سطری - عناوین بشنجرف نوشته شده - دارای ۱۶ برگ . اندازه ۲۱ در ۱۵ وقفی نائینی « ۱۵۶۲ »

۳۸۶ ناسخ ومنسوخ

عربی - اول وآخر نسخه افتاده است . بهمین جهت مؤلف شناخته نشد - مینماید که مؤلف از اهل سنت وجماعت است . کتاب دربیان آیات ناسخه ومنسوخه است طبق ترتیب سور قرآنی . در پشت برگ اول نسخه بخط مغایر نوشته شده : « رسالهٔ ناسخ ومنسوخ خط شیخ بهائی علیه الرحمه »

(۱) معجم الادباء ج ۷ ص ۲۴۳

۳۹۱ الهادی ومصباح النادی

عربی . مفسر : سید هاشم بن سید سلیمان بن سید اسماعیل بن سید عبد الجواد کتکانی توبلی معروف بعلامهٔ بحرینی . متوفای ۱۱۰۷ « یا ۱۱۰۹ » دردیهٔ نعیم . مدفون در دیهٔ توبل در مقبرهٔ ماتنی از اعلام جامع واز محدثین متتبع واز مشایخ شیخ حر عاملی است. روایت میکند از سید عبدالعظیم بن سید عباس استرابادی وشیخ فخر الدین طریحی «۱» تفسیری است حدیثی که پیش از تفسیر هدایة القرآنیه «۲» تألیف نموده . بنای مفسر در این کتاب تفسیر آیات است باحادیث مرویه از مشایخ معتمد وعلماء معتبر امامیه . در تفسیر آیهٔ که حدیث صحیحی نیافته است مرویات علی بن ابراهیم قمی را ذکر نموده وآن احادیثی که بروایت ابن عباس آورده بنقل وطریق امامیه است . کتابرا مصدر داشته بدیباچه و۱۲ باب در مطالب مقدماتی تفسیر بشرح ذیل : باب ۱ فی فضل العالم والمتعلم ۲ فی فضل القرآن وحامليه ۳ معنی الثقلین ۴ ان القرآن فیه تبیان کل شیئی ۵ ان القران له ظهر وبطن وعام وخاص ومحکم ومتشابه وناسخ ومنسوخ الخ ۶ ان الائمه عندهم القران الذی انزل علی رسول ص ۴ ویعلمونه ۷ فی النهی عن تفسیر القرآن بالرای ۸ فیما نزل علیه من القرآن من الاقسام ۹ نزل القران بایاك اعنی واسمعی یاجاره ۱۰ العلة لم اتی القرآن باللسان العربی وان المعجز فی نظمه ولم صار جدیدا علی ممر الازمان ۱۱ فی ذکر الکتب الماخوذ منها الکتاب ۱۲ فی اول سورة نزلت وآخر سورة . روضات الجنات این کتاب را بنام «الهادی وضیاء النادی» در دوجلد یاد کرده . نسخه صدرا وذیلا ناقص است . موجودی قسمتی از دیباچه است تاقسمتی از تفسیر آیهٔ آخر از سورهٔ نساء : « یستفتونك قل الله یفتیکم » است . در دیباچه سید ابوالحسن علی بن محمد بن عبد الجواد حسینی نامی رابمدح وتمجید یاد کرده .

آغاز موجود (زیدرفعة ومقام السید السند والکهف المعتمد) انجام موجود (وذلك کله اذالم یکن للمیت ولد) خط نسخ ۲۱ سطری . دارای ۱۹۴ برگ اندازه ۲۵ در ۱۹ وقفی حاج سیدرضاقوچانی بوسیلهٔ فرزندش جواد قوچانی ۱۰ مرداد ۱۳۲۴ تسلیم کتابخانه شده «۶۶۸۵»

(۱) لؤلؤة البحرین ص ۵۲ (۲) بشماره ۲۲۹ تفسیر خطی

نیز در روزگار مفسر نوشته‌شده‌است.

آغاز « سورة الکهف مکیة ـ وقال‌ابن عباس الاقوله واصبر نفسک الایة » انجام « وما رضیت لنفسی منک ما رضیت به لنفسک منی ثم قال عزو جل ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی الایة تمت » خط نسخ ۲۱ سطری ـ آیات بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۲۲۹ برگ ـ اندازه ۳۷در ۲۵ بوسیله منتجب‌الدین در اسفند ۱۳۰۹ بکتابخانه تسلیم شد (۱۵٦٦)

۳۸۹ نورالثقلین ج ۱و۲

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۲۲۲ مفسر : شیخ عبد علی بن جمعه‌عروسی‌حویزی‌شیرازی. روایت میکند از مولانا قاضی علینقی بن شیخ ابوالعلاء محمد هاشم طغائی کمری فراهانی شیرازی اصفهانی ویکی از استادان محدث جزائری است ـ کتاب تفسیریست باخبار و ماثورات از خاندان عصمت ومرتب بر ۴ جلد است : جلد ۱ از اول قرآن تا آخر سورهٔ انعام است تاریخ فراغت از تالیف روز آدینهٔ ۲۷ شعبان ۱۰٦۵ در شیراز در مدرسهٔ خواجه محمدمقیم بن محمد امین شهیر بکاتبی است ـ جلد ۲ مشتمل بر سورهٔ اعراف تا آخرسورهٔ کهف ـ تاریخ فراغت از آن عصر دو شنبه ۲۴ رمضان ۱۰٦٦ در شیرازبوده٪ ٰی ٠داشته میشود که این مجلد در روزگار مفسر نوشتهٔ شده است . تعرض

آغاز (الحمدلله الذی نزل‌الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا)انجام «لایشرک معه فی الخلافة من لیس ذلک له ولا هو من اهله » کاتب محمد طاهر بن حسن ـ تاریخ کتابت پنجشنبه ۸ جمادی الاول ۱۰۷۸ خط‌نسخ ۲۵سطری. ابواب وعناوین درمتن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای دو سرلوح زمینه طلا ومجدول بلاجورد وشنجرف‌وتحریروطلا دارای ۴۷۸ برگ ٠ اندازه ۳۰ در ۱۷ وقفی نائینی «۱۵٦۴»

۳۹۰ نور الثقلین ج۳و۴

عربی ـ مکرر پیش‌جلد ۳ از سورهٔ مریم ۴ تاآخر سورهٔ فاطر را دارد ـتاریخ ختم تالیف آن بامداد ۲۵ ماه مبارک ۱۰۷۱ بوده ـ جلد ۴ مشتمل است برسورهٔ مبارکهٔیس تا آخر قرآن ـ تاریخ‌ختم تالیف آن ۱٦ ذیحجه ۱۰۷۲ است

آغاز « فی کتاب ثواب‌الاعمال‌باسناده عن‌ابیعبدالله قال من ادمن» انجام (جمع‌القران الاوصی محمد صلوات‌الله علیهما » کاتب محمد بن نعمت طبسی ـ تاریخ تحریر ۱۷ربیع‌الثانی ۱۱۰۲ خط نسخ ۲۵ سطری ـ عناوین در متن وحاشیه بشنجرف نوشته شده ـ دارای ۴۸۳ برگ ـ اندازه ۳۴ در ۲۰ وقفی نائینی «۱۵٦۵»

۵۹ آیات الولایه ج ۱ و ۲

فارسی - مکرر پیش. ازصفحه ۳۵۲ از جلد یکم تاصفحهٔ ۳۳ ازجلد دوم افتاده است. چاپ سنگی تهران : چاپخانهٔ میرزا علی اصغر - بسال ۱۳۲۴ وقفی محمد تهرانی در مهر ۱۳۱۶ (۶۹۰)

۶۰ الاتقان ج ۱ و ۲

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۴۲ خطی - مفسر : جلال‌الدین سیوطی - کتاب اعجاز القرآن در حاشیهٔ اینکتاب مدون است . چاپ سربی مصر: چاپخانهٔ ازهریه بسال ۱۳۱۸ وقفی نائینی (۶۹۱)

۶۱ الاتقان

عربی . مکرر پیش. چاپ سنگی هندوستان - خط نسخ. بسال ۱۲۸۰ وقفی حاج قائم مقام (۶۹۲)

اجوبة المسائل

فارسی . مفسر : حاج زین‌العابدین خان کرمانی . تفسیر برخی از آیات مبارکه قرآن است که درپاسخ از پرسش حاج میرزا علی اکبر آقای جورابچی تبریزی تالیف نموده تاریخ ختم تالیف ۶ ذیقعده ۱۳۲۹ است. چاپ سنگی تبریز خط نسخ ۱۳۴۴ این کتاب ضمیمهٔ کتاب شمارهٔ ۱۶۳ تفسیر است .

۶۲ احسن القصص

فارسی . مکرر شمارهٔ ۳۳۵ تفسیر خطی . مفسر : معین‌الدین فراهی . چاپ سنگی خط نستعلیق تهران ۱۲۷۸ خریداری آستان قدس در خرداد ۱۳۲۴ (۸۲۴۹)

ارشاد العقل السلیم الی مزایا الکتاب الکریم

ببینید تفسیر ابوالسعود را

۶۳ اسباب النزول

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۴۳ خطی . مفسر : ابوالحسن علی بن احمد واحدی - کتاب الناسخ والمنسوخ درحاشیهٔ اینکتاب تدوین شده - چاپ سربی مصر چاپخانهٔ هندیه بسال ۱۳۱۵ وقفی نائینی (۶۹۳)

۶۴ اسرارالایات

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۴۴ مفسر : ملاصدرا. کتاب محشی بحواشی آخوند ملاعلی نوری است - اینکتاب در صفحهٔ ۹۲ بپایان میرسد . پس از آن بقیهٔ شرح مشاعر آخوند ملا اسمعیل اصفهانی است - چاپ سنگی تهران بخط نسخ سال ۱۳۱۹ - وقفی فهرستی (۶۹۴)

- تفسیر چاپی -

(حرف الف)

۵۲ آلاء الرحمن فی تفسیر القرآن ج ۱

عربی . مؤلف شیخ محمد الجواد بلاغی - کتاب تفسیری است جامع وتفاوة تفاسیر فریقین «امامیه واهل سنت وجماعت» بخامهٔ روان واسلوب تحقیقی نگاشته شده . ومصدراست بمقدمهٔ مفصل درمطالب مقدماتی ومذیل است بفهرست مطالب . بطوریکه گفته شده این کتاب آخرین اثر خامهٔ مؤلف است . این جزء تاآخر سورهٔ آل عمران را دارد وپیش از اتمام جزء ۲ درگذشته - چاپ سربی صیدا : چاپخانهٔ عرفان . بسال ۱۳۵۱ وقفی شیخ جواد در فروردین ۱۳۱۳ « ۶۸۶ »

۵۳ آیات الاحکام

عربی - مکررشمارهٔ ۲۳۱ خطی - مفسر: فاضل مقداد - کتاب معلق است بعباراتی از کتب مختلفه چاپ سنگی تهران - خط نسخ بسال ۱۳۱۳ وقفی فهرستی « ۸۱۴ »

۵۴ - ۵۵ آیات الاحکام

عربی . مکررشمارهٔ ۲۳۶ خطی . مفسر: مقدس اردبیلی - چاپ سنگی تهران . خط نسخ سال ۱۳۰۵ وقفی فهرستی - وقفی قائم مقام « ۶۸۷ » و « ۶۸۸ »

۵۶ آیات ذوالقرنین

فارسی . مؤلف معاصر: عطاء الله شهاب پور . این رساله که از سلسلهٔ نشرات انجمن تبلیغات اسلامی تهران است تفسیر آیات شریفهٔ وارده درشأن ذوالقرنین است . چاپ سربی تهران چاپخانهٔ تابان . چاپ دوم شهریور ۱۳۲۳ خریداری آستانقدس درشهریور ۱۳۲۴ « ۱۰۰۵۱ »

۵۷ آیات الرجعه

فارسی - مؤلف . حاج میرزا محسن عماد مدرس اردبیلی متخلص بحالی . کتاب در ترجمه وتفسیر آیات داله برمسئلهٔ رجعت است . تاریخ ختم تألیف ۱۴ ربیع الاول ۱۳۵۷ است. کتاب مصدر است بمقدمهٔ از احمد مدرس خوشنویس - چاپ سربی تهران. چاپخانهٔ مرکزی درتیر ۱۳۱۸ وقفی کتابفروشی مرکزی تهران درشهریور ۱۳۱۸ « ۶۷۶۷ »

۵۸ آیات الولایه ج ۱

فارسی . مفسر : میرزا ابوالقاسم ذهبی شیرازی - کتاب ترجمه وتفسیر ۱۰۰۱ آیه نازله درشان خاندان عصمت علیهم السلام است که قریب ۳۰۰ آیه نزولش در بارهٔ آنان اتفاقی فریقین است وبقیه بطریق امامیه است - چاپ سنگی تهران - خط نسخ - وقفی فهرستی (۶۸۹)

مقدماتی مربوط به تفسیر. مفسر کتابرا بشاه سلیمان صفوی اهداء نموده. تاریخ ختم تألیف ۳ ذیحجه ۱۰۹۵ است. کتاب مرتب بر ٦ جلد بوده ودرچاپ مرتب بر ۴ جلدوضمن دو مجلدصورت گرفته. این مجلدازاول قرآن تا آخر سورهٔ کهف است. چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۰۲ وقفی فهرستی «۷۰۴»

۸۴ البرهان فی تفسیر القرآن ج ۳ و ۴

عربی ـ مکررشمارهٔ پیش. این مجلد ازاول سورهٔ مبارکهٔ مریم تا آخر قرآن است ـ چاپ سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۰۲ وقفی فهرستی «۷۰۵»

۸۵-۸٦ البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱و۲و۳و۴

عربی. مکرر پیش. وقفی نائینی «۷۰٦» و «۷۰۷»

۸۷-۸۸ البرهان فی تفسیر القرآن ج۱و۲و۳و۴

عربی. مانند پیش. خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ «۷۰۸» و «۷۰۹»

۸۹-۹۰-۹۱ بیان السعاده فی مقامات العباده

عربی. مفسر: حاج ملا سلطانعلی گنابادی ـ تفسیریست نسبةً جامع نکات ادبی ومضامین اخبار ورموز وتاویلات عرفانی ومصدر است به ۱۴ فصل درمطالب مقدماتی. تاریخ ختم تالیف ۱۴ صفر ۱۳۱۱ است. چاپ سنگی تهران ـ خط نسخ ـ چاپخانهٔ سید مرتضی ـ بسال ۱۳۱۴ وقفی فهرستی ـ خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ ـ وقفی نائینی «۷۱۱» و«۷۱۲» و«۷۱۳»

(حرف ت)

۹۲ تاریخ قرآن

فارسی. مترجم معاصر: ابوالقاسم سحاب. ترجمهٔ کتاب «تاریخ قرآن» تألیفی حاجی میرزا ابوعبدالله زنجانی(۱) است. کتاب دربیان تاریخ ومحل نزول آیات وترتیب سوره‌ها وکیفیت جمع آوری وکتابت قرآن وغیرها است ومصدر است. بترجمهٔ مختصری درشرح احوال حضرت پیغمبر خاتم ص ۴ ومذیل است بترجمهٔ منتخبی از کتاب «محمد وقرآن» (۲) چاپ سربی

---

(۱) استاد دانشگاه تهران وعضو مجمع علمی عربی دمشق. متولد در ۱۳۰۹ هـ - ق متوفای اواخر تیر ۱۳۲۰ ازخاندان علمی قدیمی زنجان فرزند شیخ الاسلام میرزا نصرالله بن حاج میرزا عبد الرحیم بن نصرالله بن محمد بن علی است. مقدمات ومبادی فقه واصول را درزنجان خوانده. علوم عقلی وریاضی را درتهران نزد میرزا ابراهیم فلکی (متوفای ۱۳۵۱ شاگرد میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا محمد حسن آشتیانی) فرا گرفت. علوم نقلی را درنجف خدمت سیدمحمدکاظم طباطبائی یزدی وشریعت اصفهانی تحصیل نموده. مشایخ حدیثش ازامامیه سیدحسن صدرالدین کاظمینی است و ازاهل سنت وجماعت سیدمحمودشکری آلوسی وسیدمحمد بدرالدین بن یوسف دمشقی است. (شهدآءالفضیلة ص۲۵۲)

(۲) تالیف خطیب کاظمیلی. این کتاب حاوی گفتار وگواهی دانشمندان اروپا وبزرگان علماء نصاری دربارهٔ وجود مقدس حضرت ختمی مرتبت صلعم وقرآن مجید است.

۷۶ انوار التنزیل

عربی- مکرر پیش- چاپ سنگی تهران. خط نسخ بسال ۱۲۷۲ وقفی فهرستی «۷۰۱»

۷۷ ایقان در اوامر و نواهی قرآن

فارسی- مؤلف: سید حسین عرب باغی- کتاب ترجمهٔ آیات امری و نهیی است وبمانند آیات الاحکام است. کتاب در دو فصل ترتیب یافته: ۱ در اوامر قرآنیه ۲ در نواهی قرآنیه تاریخ ختم تالیف سلخ جمادی الثانی ۱۳۴۵ است. چاپ سنگی ارومیه چابخانهٔ تمدن بخط نستعلیق- سال ۱۳۴۶- وقفی مؤلف- درسال ۱۳۱۶ خورشیدی «۸۰۷»

(حرف ب)

۷۸ بحر الاسرار

فارسی- مکرر ۲۵۶ مفسر: مظفرعلیشاه چاپ سنگی نستعلیق کرمان بسال ۱۳۲۹ خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ (۸۳۸۸)

۷۹ - ۸۰ بحر المحبه فی اسرار الموده

عربی. مفسر: شیخ احمد غزالی. کتاب تفسیر سورهٔ حضرت یوسف است بمشرب اخلاقی وحاوی لباب مطالب عرفانی است- چاپ سربی بمبئی: چابخانهٔ ناصری وقفی فهرستی- وقفی نائینی «۷۰۲» و «۷۰۳»

۸۱ بدایع البیان فی جامع القرآن

فارسی- مؤلف: سیدمهدی بدایع نگار تفریشی متخلص بلاهوتی. مختصریست وجیز در کیفیت قرآن ازبیان جمع وقراآت وناسخ ومنسوخ ومورد نزول وثواب سور که درهشت باب ترتیب یافته. تاریخ تألیف صفر ۱۳۴۶ است. چاپ سربی تهران: چابخانهٔ عالی- ۱۳۱۹ خورشیدی خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ « ۸۳۹۵ »

۸۲ برهان البیان

عربی. مفسر: حاج سید ابوالقاسم رضوی قمی کشمیری لاهوری- رساله تفسیر آیهٔ ۵۴ ازسورهٔ نور آیهٔ استخلاف: « وعدالله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات لیستخلفنکم فی الارض » است ومربوط بمسئلهٔ امامت است. تاریخ ختم تألیف ۲۰ صفر ۱۳۱۷ است. چاپ سنگی لاهور خط نستعلیق. سال ۱۳۱۷ وقفی شجیعی درفروردین ۱۳۱۵ « ۷۱۰ »

۸۳ البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ و ۲

عربی- مفسر: سید هاشم بحرینی. کتاب تفسیر مفصلی است باخبار مأثورهٔ ازخاندان عصمت بی آنکه اندك شرح وتوضیحی ازخود آورده باشد ومصدرومذیل نموده است. بابوابی درمطالب

وهی دخان » (آیهٔ ۱۱ تانیمهٔ آیهٔ ۱۲ سورهٔ دخان) وهم تفسیر سه سورهٔ آخرقرآن - این مقالات‌بی دربی را درحاشیهٔ شرح هدایة الحکمه شمارهٔ ۳۸۹ حکمت چاپی ازصفحهٔ ۲۹۶ تا صفحهٔ ۳۲۰ ببینید .

۱۰۰ تفسیر آیهٔ نور

عربی، مکررشمارهٔ ۲۷۷ خطی. مفسر: ملا صدرا - چاپ سنکی بخط نسخ چاپخانهٔ آقا مرتضی درتهران بسال ۱۳۱۳ وقفی‌فهرستی « ۷۱۷ »

۱۰۱ تفسیر آیهٔ نور

عربی، مفسر : شیخ‌محمد هادی بن‌محمد امین‌تهرانی. متوفای ۱۳۲۱ درنجف مدفون دریکی ازغرفه های شمالی‌صحن روضهٔ مقدسهٔ علوی ۴ (۱) ازشاگردان شیخ انصاری و شیخ العراقین شیخ عبد الحسین‌تهرانی(۲)است. ازین کتاب برمی آید که مفسر از احفاد مجلسی است . مفسر ازاعلام جامع وازاساتید فن‌فقه واصول‌ومقیم درنجف ودرعلم اصول فقه دارای مسلك مخصوصی بوده وازینرو ارزشی برای آراء اعلام متقدمین آن علم قائل نبـوده و همین غرورعلمی تااندازهٔ باعث وهنش در انظار شد. چاپ سنکی تهران خط نسخ بسال۱۳۱۹ وقفی فهرستی « ۷۱۸ »

تفسیر ابو السعود

عربی، مفسر : احمد افندی بن شیخ محمد محیی‌الدین مصطفی معروف بابوالسعود عمادی متوفای جمادی الاول ۹۸۲ - مدفون درساحت مکتب واقع درجوارحضرت ایوب(۳) مفسر کرد نژاداست. گویادر۸۹۶درتوابع استامبول‌متولد شده . نزد پدرودیگران از اعلام‌ترکیه تلمذ نموده وسلطان بایزید دوم برایش وظیفه برقرار داشت. درروزکار سلطان سلیمان‌قانونی وسلطان سلیم دوم از اعاظم علماء بشمارآمد ومدت ۳۰ سال متوالی مقام شیخ‌الاسلامی دولت آل‌عثمانرا حائز بود. کتاب خلاصهٔ تفسیر کشاف وتفسیر بیضاوی است با افادات و تحقیقاتی هم ازمفسر. کتاب موسوم است بارشاد العقل السلیم الی مزایا الکتاب الکریم . مفسر کتاب را بسلطان سلیم خان بن سلطان بایزید اهدآء نموده. لیکن کشف الظنون (ج ۱ ص۸٤) آورده که‌مفسر این تفسیر را مصحوب فرزندش نزد سلطان سلیمان خان فرستاد وسلطان تادم در ازآن استقبال کرد وبروظیفه وتشریفات مفسر بیفزود . مادهٔ تاریخ فراغت از پاکنویس این‌تفسیر: « تفسیر اکبر» ۹۷۳ است . این تفسیررا درحاشیهٔ کتاب مفاتیح‌الغیب ازشمارهٔ ۲۵۹ - ۲۶۶ ببینید .

تفسیر ابو الفتوح

ببینید شمارهٔ ۲۰۸ روض الجنان وروح الجنان فی‌تفسیر القرآن را

---

(۱) احسن الودیعه ج۱ ص۱۶۶ (۲) متوفای رمضان ۱۲۸۶ (۳) قاموس الاعلام ج ۱ ص۷۲۲ . عثمانلی مؤلفلری ج ۱ ص ۱۹۸ وص ۲۲۵

تهران: چاپخانهٔ شرکت مطبوعات در ۱۳۱۷ خورشیدی. وقفی مترجم دراسفند ۱۳۱۷ «۶۹۱۸»

۹۳-۹۴ تاویلات

عربی. مکرر شمارهٔ ۲۵۸ خطی - مفسر: ملا عبدالرزاق کاشانی است واشتباهاً باسم محیی الدین عربی چاپ شده است. چاپ سنگی- خط نسخ محل چاپ گمان میرود بمبئی باشد. تاریخ چاپ سال ۱۲۹۱ وقفی فهرستی-وقفی نائینی «۷۱۴» و «۷۱۵»

۹۵ تبیان ج ۱ و ۲

ترکی. مفسر: عینتابی محمد افندی. کتاب تفسیر ساده ایست باخبار وبترجمه بیشتر مینماید - تاریخ فراغت ازتألیف ۱۱۱۰ است. این مجلد از اول قرآن تاآخر سورهٔ نحل‌را دارد. تفسیر مواکب درحاشیهٔ این کتاب تدوین شده است. چاپ سربی اسلامبول چاپخانهٔ شرکت صحافیه عثمانیه بسال ۱۳۲۰. وقفی مهرمنیر دردی ماه ۱۳۱۳ «۷۲۳»

۹۶ تبیان ج ۳ و ۴

ترکی. مکرر شمارهٔ پیش - این مجلد ازسورهٔ اسراء تا آخر قرآن را دارا است. مشخصات کتاب وواقف مانند شمارهٔ پیش - سال چاپ ۱۳۲۴ «۷۲۴»

۹۷ تحفة الخواص فی تفسیر سورة الاخلاص

عربی. مفسر: حاج شیخ محمد جعفر شیرازی معروف بحاج شیخ آقا - مختصریست درتفسیر سورهٔ مبارکهٔ توحید که بریکمقدمه ویک مقصد و خاتمه ترتیب یافته. تاریخ ختم تألیف شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۵۲ است. چاپ سنگی بخط نستعلیق محل چاپ شیراز چاپخانهٔ سعادت بسال ۱۲۵۲ - وقفی حاج شیخ آقا درشهریور ۱۳۱۳ «۷۱۶»

۹۸ تفسیر

فارسی. - مفسر. معاصر: سید کاظم (بن سید محمد) عصار استاد دانشگاه تهران کتاب تقریرات درسی دوساله «۱۳۱۵ و ۱۳۱۷ خورشیدی» است که در مؤسسهٔ وعظ وخطابه گفته. این تفسیر بمشرب عرفانی است وازآیهٔ: «مالك یوم الدین» تجاوزنکرده. - چاپ سربی تهران سال ۱۳۱۵ تا ۱۳۱۷ نسخه ازبرك ۲۴ تا ۴۰ را ندارد. اهدآئی وزارت فرهنك از ۱۳۱۵ تا ۱۳۱۷ «۷۶۳».

۹۹ تفسیر

فارسی- مکرر پیش- چاپ سربی تهران- این نسخه نیزازبرك ۲۴ تا ۴۰ را ندارد. سال چاپ از ۱۳۱۵ تا ۱۳۱۷ است. اهدآئی وزارت فرهنك از ۱۳۱۵تا۱۳۱۷ «۷۶۳۱»

تفسیر آیهٔ دخان وسوره‌های توحید وفلق وناس

عربی. مفسر. شیخ الرئیس - چهار مقاله است در تفسیر آیهٔ: «ثم استوی الی السماء

۱۰۷ - ۱۰۸ تفسیر جلالین

عربی - مکر شماره ۸۱ خطی - مفسر آن: جلال‌الدین ابوعبدالله محمد بن احمد بن محمد بن ابراهیم بن احمد محلی شافعی متولد ۷۹۱ در قاهره. متوفای ۸۶۴ «۱» وجلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی - کتاب تفسیر وجیز ادبی است که در آن وجوه قرآآت مشهوره وارجح اقوال واعراب یادشده. مأثور خامهٔ جلال‌الدین محلی از تفسیر سورهٔ کهف تاآخرقران است. سپس جلال‌الدین سیوطی بهمان روش کتابرا از سوره فتحه تاآخر سورهٔ بنی اسرآئیل تفسیر وتکمیل نموده (۲) وچون هیچ کدام ازمفسران بسمله را تفسیر ننموده یکی ازعلماء یمن مختصری درتفسیر بسمله نبشته وبرحاشیه کتاب تعلیق نموده. این چاپ تفسیربسمله‌را ندارد. کتاب‌التبیان فی اعراب القرآن درحاشیهٔ اینکتاب تدوین شده (۳) کتاب کشف‌الایات محمدشاهی نیز ضمیمهٔ کتاب چاپ شده است - چاپ سنگی تهران خط نسخ - بسال ۱۲۷۶ وقفی نائینی - وقفی‌فهرستی «۷۷۳» و (۷۷۴)

۱۰۹ تفسیر جلالین

عربی - مکرر پیش - تفسیر سورهٔ فاتحه درین چاپ درآخرکتاب تدوین‌شده وکتابهای لباب‌النقول ومعرفة‌الناسخ والمنسوخ در حاشیه مدون است چاپ عربی مصر چاپخانه شرفیه بسال ۱۳۲۶ وقفی فهرستی (۷۷۵)

تفسیر خازن

ببینیدلباب‌التاویل شمارهٔ ۲۴۲را

تفسیر سورهٔ اخلاص

عربی - مفسر: شیخ حبیب‌الله بن علیمدد کاشانی - تفسیر مختصریست حاوی برخی ازنکات تاویلی وتنزیلی سورهٔ مبارکه توحید - اینرساله ضمیمهٔ کتاب‌درة‌الدررشمارهٔ ۱۹۵ است.

۱۱۰ تفسیر سورهٔ اعلی

عربی - مفسر : ملا صدرا - رسالهٔ اجوبة لمسائل حکیم نوری در حاشیه اینکتاب تدوین‌شده است وهم ضمیمهٔ کتاب است منتخبی از معانی‌الاخبار صدوق وتمام کتاب کشف‌الریبه شهید ثانی - چاپ سنگی تهران - خط نسخ - بسال ۱۳۰۵ وقفی نائینی (۷۲۵)

۱۱۱ تفسیر سورة الانبیاء

عربی - مفسر: سید احمد رضا هندی نجفی متولد ۱۳۲۰ از نویسندگان وسرایندگان

---

(۱) حسن‌المحاضره ج۱ ص۱۸۸ (۲) جلال الدین سیوطی در چهار شنبه غرهٔ رمضان ۸۷۰ شروع بتالیف وتتمیم این‌تفسیر نموده ودر یکشنبهٔ دهم شوال همانسال ازین تالیف فارغ شده ودر چهار شنبه ۶ صفر ۸۷۱ انرا پاك نویس نموده (۳) در باب کتاب التبیان دواشتباه درین چاپ شده: ۱ در صدر کتاب نام مولف ابوالبقاء نحوی رازی ضبط است ۲ در صفحه اول کتاب ترجمه موفق الدین ابوالبقاء یعیش بن علی ازوفیات‌الاعیان نقل وواتود شده که این شخص اخیرمؤلف کتاب‌التبیان‌است.

تفسیر چاپی

۱۰۲ - ۱۰۳ تفسیر اصفهانی

عربی - مفسر: شیخ محمد حسین بن شیخ محمدباقر بن شیخ محمد تقی اصفهانی متولد ۲ محرم ۱۲۶۶ در اصفهان متوفای ۱ محرم ۱۳۰۸ در نجف از خاندان مسجد شاهی اصفهان ونوهٔ صاحب هدایة المسترشدین است. پس از بهره‌مندی درجملهٔ از فنون بعتبات رفت ونزد میرزا حبیب‌الله رشتی وشیخ راضی ومیرزا محمد حسن شیرازی تلمذ کرد - بعد از مراجعت باصفهان دررشته ترك وتجرید وارد شد - کتاب تفسیری است باخبار وحاوی نکات عرفانی واخلاقی ومصدر است به ۱۲ مقدمه - مأثورخامهٔ مفسرتا آیه ۲۳ از سورهٔ مبارکهٔ بقره: «الذی جعل لکم الارض فراشا الخ» است. ترجمهٔ مفسر بخامه برادرش حاج آقا نورالله (۱) درآخر کتاب تدوین شده . چاپ سنگی خط نسخ بسال ۱۳۱۷ - گمانمیرود چاپ تهران باشد - وقفی قائم مقام - وقفی فهرستی (۷۱۹) و (۷۲۰)

۱۰۴ - ۱۰۵ تفسیر امام عسکری ۴

عربی - مکرر شمارهٔ ۲۸۱ خطی - تفصیل سندواعتبار اینکتاب درباب خطی گذشت. کتاب آیات الاحکام فاضل مقداد در حاشیهٔ اینکتاب تدوین شده - چاپ سنگی تبریز خط نسخ سال ۱۳۱۵ وقفی نائینی - وقفی فهرستی (۷۲۱) و(۷۲۲)

۱۰۶ تفسیر جزوعم

عربی - مفسر: شیخ محمد عبده متولد ۱۲۵۸ متوفای ۱۳۲۲ ازشاگردان سید جمال‌الدین اسدآبادی است . پس از تحصیل وتکمیل وارد مراحل سیاسی گشت. باتحمل مشقات از تبعید شدنش باروپا ومسافرت بپاریس وملاقات مجدد بااستادش سید جمال‌الدین بخشوده وبازگشت بمصر نمود ومتصدی مقام افتاء شدو از اعلام دینی و مردان اصلاحی کشور مصر میبود . در تدریس ونشر علم وسعی در توفیق میان دین وعلم وتطبیق اسلام با تمدن کوشا بود (۲) کتاب تفسیر جزو عم (جزء ۳۰ قران حاوی ۳۷ سوره) است که بخواهش برخی ازانجمن خیریه اسلامیه مصر تالیف نموده. تاریخ ومحل ختم تالیف یکشنبه ۲۳ اغسطس ۱۹۰۳ درژنو است . سبك این تفسیر چنانیکه در دیباچه آورده در بیان دلائل توحید ومواعظ وعبرمستفادهٔ ازسوره های مبارکه این جزواست باانشائی روان وخالی از ذکر وجوه اعراب وقراآت. چاپ سربی چاپخانه مصر . چاپ سوم ۱۳۴۱ خریداری آستانقدس در آذر ۱۳۲۲ (۸۰۷۲)

---

(۱) متوفای غرهٔ رجب ۱۳۴۶ در قم مدفون در نجف در مقبرهٔ خاندان کاشف الغطاء ازمتعینین ومعارف علماء معاصر بود .

(۲) تاریخ آداب اللغة العربیه ج ٤

تفسیر چاپی

۱۱۵ و ۱۱۶ تفسیر سورهٔ نور

فارسی – مفسر: میرزا خلیل بن ابوطالب کمرهٔ متولد در ۱۳۱۷ قمری، علوم ادبی و مقدمات را در جاپلق و خوانسار نزد سید علی اکبر بید هندی و ملا محمد بید هندی خوانساری و غیر هما خوانده در سال ۱۳۳۷ بحوزهٔ علمی اراك (سلطان – آباد) رفته نزد حاج شیخ عبدالکریم یزدی حائری (۱) و دیگر از اساتید فقه و اصول را خوانده. علوم عقلی و ریاضی را از میرزا علی اکبر یزدی حکیم فرا گرفته. معارف و اخلاق را در خدمت حاج میرزا جواد آقا تبریزی(۲) آموخته. مشایخ حدیثش ابوالمجد آقا رضا اصفهانی مسجد شاهی و حاج شیخ عباس (۳) محدث مشهور است. از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۴ در شهرستان قم بافاده و استفاده مشغول بوده. از سال ۱۳۱۴ خورشیدی مقیم در تهران گشته و از معارف معاصر است. سبك این تفسیر چنین است که نکات مستفاده از آیات را بقدر میسور از اسلوب عبارتی و بقرائن و شواهد آیات دیگر و احادیث وارده از خاندان عصمت علیهم السلام تفسیر و ترجمه نموده و بفوائد و جهات ادبی و اعرابی و غیر هما نپرداخته. این جلد تقریر مفسر و تحریر یکی از دوشیزگان معاصر است که نامش پنهان و برمز: «ر – ی» ضبط گشته این جلد تا اواخر تفسیر آیهٔ ۳۰: «لیس علیکم جناح ان تدخلوا ابیوتاً غیر مسکونة فیها» الخ را دارد. چاپ سربی تهران: چاپخانهٔ اقبال در ۱۳۲۴ خورشیدی وقفی مفسر در شهریور ۱۳۲۴ و در ابان ۱۳۲۴ «۱۰۰۵۰» و «۱۰۰۸۱»

۱۱۷ تفسیر سورهٔ نور ج ۲

فارسی. مکرر پیش. این مجلد تتمهٔ تفسیر آیهٔ مذکور و تا آیهٔ مبارکهٔ ۳۶: «الله نور السموات» و اشاره ببرخی از آیات دیگر را دارد. تاریخ ختم تالیف ۶ جمادی‌الاول ۱۳۶۵ است. چاپ سربی تهران چاپخانهٔ اقبال ۱۳۲۵ خورشیدی. وقفی مفسر در مرداد ۱۳۲۵ «۱۰۳۱۴»

۱۱۸ تفسیر سورهٔ واقعه

عربی – مفسر: ملاصدرا – چاپ سنگی تهران. خط نسخ. وقفی نائینی «۷۳۰»

۱۱۹ و ۱۲۰ تفسیر سورهٔ یوسف

عربی – مکرر شماره ۲۹۱ خطی. مفسر: ابوحامد غزالی – چاپ سنگی

---

(۱) مؤسس حوزهٔ علمی قم متولد ۱۲۷۶ قمری در قریهٔ مهرجرد یزد متوفای ۱۷ دیقعده ۱۳۵۵ در قم (۲) متوفای ۱۳۴۳ مدفون در شیخون قم (۳) متوفای ذیحجه ۱۳۵۹ در نجف

بارع معاصر عرب است . مفسر اصلا هندی است لکن اکنون خاندان هندی از خانواد های عرب بین النهرین بشمارند ـ کتاب تفسیر سورهٔ انبیاء است وحاوی جهات اعرابی ومطالب تاریخی واحتجاجات کلامی ومصدر بمقدمهٔ مفصلی است ـ چاپ سربی نجف چاپخانهٔ الراعی وقفی مفسر در شهریور ۱۳۱۷ (۷۲۶)

۱۱۲ تفسیر سورهٔ حمد و اخلاص

فارسی ـ مفسر : شیخ محمد (بن حاج شیخ حسن) سنگلجی تهرانی از معارف معاصر در تهران . مختصریست حاوی ترجمه وجهات اعرابی واشتقاقی ونکات معنوی دو سورهٔ مذکور . تاریخ ختم تالیف شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۳۶۱ است . چاپ سربی تهران چاپخانهٔ تابان خریداری آستانقدس درخرداد ـ ۱۳۲۳ (۸۵۵۹)

۱۱۳ تفسیر سورهٔ حمد

فارسی . مفسر : شیخ محمد سنگلجی سابق الذکر . اینکتاب تنهاتفسیر سورهٔ مبارکهٔ حمد است که آنرا از کتاب سابق الذکر افراد درتدوین و مفصل نموده ومصدر داشته است آن را بمطالب مقدماتی تفسیر . مینماید عزم مفسر بر تفسیر دورهٔ قرآن است که متدرجاً تالیف و طبع نماید . چاپ سربی تهران : چاپخانهٔ مجلس در ۱۳۲۵ خورشیدی . خریداری آستان قدس در مهر ۱۳۲۵ (۱۰۳۶۸)

تفسیر سورهٔ فاتحة الکتاب

ببینید اعجاز البیان شمارهٔ ۶۹ را

۱۱۴ تفسیر سورهٔ فتح

عربی . مؤلف : شیخ حبیب الله شریف کاشانی فرزند ملا علیمدد ساوجی متولد ۱۲۶۲ درکاشان متوفای ۲۳ جمادی الثانی ۱۳۴۰ ازاعلام جامع و دارای تالیفات در علوم متنوعه است . علوم مقدماتی را درکاشان نزد حاج سید محمد حسین تحصیل کرده علوم نقلی را در تهران نزد حاج میرمحمد علی کاشانی وحاج ملا محمد ادرمانی وحاج میرزا ابوالقاسم کلانتری وحاج ملاهادی مدرس تهرانی وشیخ محمد(خواهرزاده صاحب فصول) ودر گلپایگان خدمت ملازین العابدین گلپایگانی ودرکربلاء در محضر فاضل اردکانی فراگرفته وتکمیل نمود . علوم عقلی را نزد بعضی از شاگردان حکیم سبزواری دیده . پس از تکمیل مقیم در کاشان گشته و بامرجعیت تامه ومقبولیت عامه روزگاری را بزهد وپرهیز وتدریس و تالیف گذرانده (۱) طرز این تفسیر بیان نکات ادبی وعرفانی است . چاپ سنگی تهران بخط نسخ در سال ۱۳۲۲ وقفی فهرستی (۷۲۹)

---

(۱) این ترجمه خلاصهٔ افادات کتبی فاضل نسابه معاصر سید شهاب الدین مرعشی تبریزی در مقدمهٔ کتاب عقائد الایمان (تالیفی مؤلف این تفسیر) وتقریرات شفاهی فاضل بارع شیخ محمد غروی کاشانی (شاگرد مؤلف) است . تاریخ فوت مولف از کتاب الذریعه (ج ٤ ص ۳۳۵) نقل شده .

و منور علیشاه (۱) رسیده است و از اقطاب سلسله صوفیهٔ نعمت اللهی و از سرایندگان دانای روزگار خود بوده. کتاب تفسیر منظوم تمام قرآن است که ببحر مثنوی سروده و شاید تفسیر منظوم تمام قرآن بفارسی منحصر باین تفسیر باشد و در زمینهٔ خودش ممتاز است - اسلوب این تفسیر چنین است که پس از ذکر هر چند آیه و هم ترجمه تحت اللفظی آن به ترجمه وتفسیرعرفانی آن منظوماً پرداخته. مفسر در ۱۳۰۶ قمری شروع بتالیف این تفسیر نموده و در ۱۳۰۸ از آن فارغ شده. سرتیب میرزا ابوترابخان نایب نظمیه بر آن دیباچهٔ نگاشته و بچاپ رسانیده. چاپ سنگی تهران - خط نسخ . بسال ۱۴۰۸ . آیات بخط درشت و نسخ و ترجمه آن بخط نستعلیق نوشته شده . وقفی نائینی « ۷۳۴ »

۱۲۷ تفسیر طبری ج ۱

عربی. مفسر: ابوجعفر محمد بن جریر بن یزید (بن خالد - کثیر بن غالب)طبری متولد ۲۲۴ درآمل مازندران. متوفای درشنبه ۲۵ شوال ۳۱۰ درخانه‌اش دربغداد یا در رحبهٔ یعقوب (۲) علامهٔ روزگارخود درفن حدیث وتاریخ وعلوم تفسیر وفقه بوده. برای تحصیل به بغداد وشام ومصر وحجاز شتافت وازمشایخ حدیث آندوره مانند محمد بن حمید رازی وابی جریح وابی کریب وغیرهم استماع حدیث کرده. فقه حنفی رادوری نزدابی مقاتل وفقه شافعی را در دومصر نزد ربیع بن سلیمان ودر بغداد نزد حسن بن محمد زعفرانی خوانده. فقه مالکی را از یونس بن عبد الاعلی ودیگران آموخته - گفته اند درآغاز برمذهب شافعی بوده لیکن درانجام پیروی از هیچ یك ازمذاهب چهارگانه اهل سنت ننموده وخود درفقه اعمال فکر واجتهادنموده وگروهی ازاعلام پیرویشرا کردند ودرمذهب او کتاب نوشتند - خصایص خلقتیش باریکی اندام وبلندی قامت وگندم گونی رخسار بوده . امتیاز خلقیش صراحت درگفتار وآزادی درفکر و جرات در رأی . وهمین جهت بود که فرقهٔ حنابله بزندقه اش متهم داشتند ودفنش را درروز مانع شدند. لیکن نبوغ علمی وزندگانی پارسائی وقناعتش باندوخته پدری خود درمازندران وقعی باین تکفیرها نمیداد - صاحب روضات (ص۷۰۲) تشیع مفسررا بقرآئنی گمان‌زداده - کتاب تفسیری است حاوی جهات ادبی وتاریخی واقوال صحابه وتابعین وتاویل باحادیث وغیرها برای بهتر بدست آوردن مطالب این تفسیر بفهرست آن که بشمارهٔ ۲۳۱ است بنگرید . بالجمله این تفسیررا اجل ازتفاسیر متقدمین شمرده اند - ابوحامد اسفرآئنی درشأن این تفسیر چنین گفته : « لوسافر رجل الی الصین حتی یحصل له تفسیر ابن جریر لم یکن ذلك کثیرا »

(۱) حاج آقا محمد بن حاج محمد حسن قزوینی شیرازی ۱۲۲۴ - ۱۳۰۱
(۲) فهرست ابن ندیم ص۳۲۶ وفیات الاعیان ج ۲ ص۲۹

تفسیر چاپی

تهران ـ خط نسخ . بسال ۱۳۱۲ . وقفی نائینی ـ وقفی فهرستی . « ۷۳۱ » و « ۷۳۲ »

۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ تفسیر شبر

عربی ـ مفسر : سید عبدالله بن سید محمد رضا حسینی نجفی کاظمی شهیربشبر متولد ۱۱۸۸ در نجف . متوفای رجب ۱۲۴۲ . مدفون در رواق روضهٔ مطهرهٔ کاظمین (۱) اسانید و مشایخ اجازه اش پدرش و سید محسن اعرجی و سید بحرالعلوم وصاحب ریاض و شیخ احسائی و کاشف الغطاء و میرزا محمد مهدی شهرستانی (۲) و شیخ اسدالله کاظمی و صاحب قوانین میباشند ـ کتاب تفسیریست وجیزو روان شامل نکات عربیت و مضامین اخبار و خلاصهٔ دو تفسیر دیگرش است و حاوی ۱۸۰۰۰ بیت است ـ کتاب مصحح است بتصحیح آقای حاج سید نصرالله تقوی و مصدر است بمقدمه در ترجمه مؤلف از حفیدش سید ابراهیم بن سید محمد . چاپ سربی تهران . چاپخانه مجلس ۱۳۱۴ خریداری آستانقدس در فروردین ۱۳۱۵ ـ وقفی محمد باقر علی آبادی در ۱۳۱۶ وقفی میرزا عیسی علی آبادی در خرداد ۱۳۱۵ « ۷۵۱ » و « ۷۵۲ » و « ۷۵۳ »

تفسیر القرآن الکریم

به بینید شمارهٔ ۱۱۳ را

۱۲۴ و ۱۲۵ تفسیر صدرا

عربی ـ مفسر : ملا صدرا ـ کتاب در تفسیر چند سوره و آیه و بیان معارف الهیه و نکات عرفانیهٔ مستفاده ازآنها و جامع میانه حقائق تنزیلی وتاویلی است ـ موجودی ازین تفسیر بدین تفصیل است : تفسیر تمام سورهٔ فاتحه ـ سورهٔ بقره تا آخر آیه ۵۴ (واذ قال موسی لقومه یا قوم انکم ظلمتم) آیةالکرسی ـ آیهٔ نور ـ الم سجده ـ یس ـ واقعه ـ جمعه ـ طارق ـ اعلی ـ زلزال ـ آیهٔ و تری الجبال .

چاپ سنگی تهران خط نسخ . بسال ۱۳۲۰ ـ خریداری آستانه قدس در آذر ۱۳۰۸ ـ وقفی فهرستی « ۷۵۶ » و « ۷۵۷ »

۱۲۶ تفسیر صفی

فارسی ـ مفسر : صفی علیشاه حاج میرزا حسن بن محمد باقر اصفهانی متخلص بصفی . متولد ۳ شعبان ۱۲۵۱ متوفای چهار شنبه ۲۴ ذیقعدهٔ ۱۳۱۶ مدفون در کوی شاه آباد تهران (۳) مفسر بازرگان زاده است که بخدمت شیخ طریقتش رحمتعلیشاه (۴)

---

(۱) روضات‌الجنات ص ۲۷۴ و نجوم‌السماء ص ۳۶۳ (۲) متوفای ۱۲۱۶

(۳) طرائق الحقائق ج ۳ ص ۲۰۴ (۴) حاج زین‌العابدین بن حاج معصوم قزوینی‌شیرازی ۱۲۰۸-۱۲۷۸

۱۳۱ تفسیر طبری ج ۸-۹-۱۰-۱۱

عربی - مکرر پیش . این مجلد حاوی جزء هشتم و نهم و دهم و یازدهم است . جز ۸ از آیهٔ ۱۱۱ سورهٔ انعام : « ولو اننانزلنا الیهم » تا آیهٔ ۸۵ از سورهٔ اعراف : « و ان کان طائفة منکم آمنوا » را دارد . جزء ۹ از آیهٔ ۸۶ آن‌سوره: « قال الملاء الذین » تا آیهٔ ۴۱ از سورهٔ انفال : « و ان تولوا فاعلموا » را دارد . جزء ۱۰ از آیه ۴۲ آن سوره : « واعلموا انما غنمتم » تا آیهٔ ۹۳ از سورهٔ تو به : « ولا علی الذین اذاما اتوك » را دارد . جز ۱۱ از آیه ۹۳ سورهٔ مذکور « انما السبیل علی الذین یستاذنونك » تا آیهٔ ۷ سورهٔ هود: « انه علیم بذات الصدور » را دارد. مشخصات کتاب مانند پیش « ۷۳۸ »

۱۳۲ تفسیر طبری ج ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ - ۱۵

عربی - مکرر پیش . این مجلد جزء ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ است . جزء ۱۲ از آیهٔ ۸ سورهٔ هود : « و ما من دابة فی الارض » تا آیه ۵۲ از سورهٔ یوسف ع: « ذلك لیعلم انی لم اخنه » را دارد . جزء ۱۳ آیه ۵۳ آن سورهٔ : « و ما ابری نفسی » تا آخر سورهٔ مبارکهٔ ابراهیم ع را دارد . جزء ۱۴ از سورهٔ مبارکه حجرات تا آخر سورهٔ نحل را دارد . جزء ۱۵ از سورهٔ بنی اسرائیل تا آیهٔ ۷۷ سورهٔ کهف : « قال هذا فراق بینی وبینك » را دارد . مشخصات کتاب مانند پیش (۷۳۹)

۱۳۳ تفسیر طبری ج ۱۶-۱۷-۱۸-۱۹

عربی - مکرر پیش . این مجلد حاوی جزء ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ است جزء ۱۶ از آیهٔ ۷۸ از سورهٔ کهف : « اما السفینة فکانت لمساکین : تا آخر سورهٔ مبارکه طه را دارد . جزء ۱۷ از سورهٔ مبارکه انبیاء تا آخر سورهٔ حج را دارد . جزء ۱۸ از سورهٔ مؤمنون تا آیه ۲۲ سورهٔ مبارکه فرقان : « وما ارسلنا قبلك من المرسلین الا انهم لیاکلون الطعام » است . جزء ۱۹ حاوی تفسیر آیه ۲۳ آن سوره : « و قال الذین لایرجون » تا تفسیر آیهٔ ۵۶ سوره نمل : « ائنکم لتاتون الرجال » است . مشخصات کتاب مانند پیش « ۷۴۰ »

۱۳۴ تفسیر طبری ج ۲۰-۲۱-۲۲-۲۳

عربی - مانند پیش . این مجلد حاوی جزء ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ است . جزء ۲۰ از تفسیر آیهٔ ۵۷ سورهٔ نمل : : (فما کان جواب قومه) تا آیه ۴۴ سورهٔ

وبجهت اعمال نقد وترجیح میانه اقوال ممتاز گشته - آورده اند که مفسر این کتاب را پیش از کتاب تاریخش تألیف کرده ودر آغاز در ۳۰۰۰۰ ورق بوده سپس آنرا مختصر و بدین قطر کنونی درآورده وبجامع البیان فی تفسیر القرآن نامیده شده. عنوان ورود در تفسیر آیات جملهٔ : ألقول فی تاویل قوله تعالی است. کتاب بفارسی وفرانسه ولاتین ترجمه شده (ترجمهٔ فارسی این کتاب را بشمارهٔ ۱۹ تفسیر خطی ببینید) کتاب درین چاپ در ۳۰ جزء وضمن ده مجلد صورت گرفته. این مجلد از اول قرآن تا تفسیر آیهٔ ۱۲۸ سورهٔ بقره : « تلك امة قد خلت لها ما کسبت » را دارد . تفسیر نیشابوری درحاشیهٔ مجلدات این کتاب مدون است . چاپ سربی مصر چاپخانهٔ میمنیه. تاریخ چاپ که تنها درمجلد دهم ذکر شده سال ۱۳۲۱ است وقفی نائینی « ۷۳۴ »

۱۲۸ تفسیر طبری ج ۲

عربی - مکرر پیش . این مجلد از تفسیر آیهٔ ۱۳۶ سورهٔ بقره : « سیقول السفهاء من الناس » تا آیهٔ ۲۵۳ سورهٔ بقره : « تلك آيات الله نتلوها علیك بالحق » را دارد. مشخصات کتاب مانند پیش. « ۷۳۵ »

۱۲۹ تفسیر طبری ج ۳-۴

عربی - مکرر پیش. این مجلد حاوی جزء سوم و چهارم است. جزء سوم از تفسیر آیهٔ ۲۵۴ از سورهٔ بقره : « تلك الرسل فضلنا بعضهم علی بعض » تا آیهٔ ۸۶ از سورهٔ آل عمران : « لن تنالوا البر حتی تنفقوا » را دارد. جزء چهارم از تفسیر آیهٔ ۸۷ از سورهٔ مذکور تا آیهٔ ۲۷ از سورهٔ نساء : « حرمت علیکم امهاتکم » را دارد . مشخصات کتاب مانند پیش « ۷۳۶ »

۱۳۰ تفسیر طبری ج ۵-۶-۷

عربی - مکرر پیش . این مجلد شامل جزء پنجم و ششم و هفتم است . جزء پنجم از تفسیر آیهٔ ۲۸ از سورهٔ نساء : « والمحصنات من النساء » تا آیهٔ ۱۴۶ از آن سورهٔ : « ما یفعل الله بعذابکم » را دارد. جزء ششم از تفسیر آیهٔ ۱۴۷ سورهٔ مذکور : « لایحب الله الجهر بالسوء من القول » تا آیهٔ ۸۴ از سورهٔ مائده : « ولو کانوا یؤمنون بالله و بالنبی و ما انزل الیه » را دارد . جزء هفتم از تفسیر آیهٔ ۸۵ آنسوره تا آیهٔ ۱۱۰ سورهٔ انعام : « و نقلب افئدتهم و ابصارهم » را دارد . مشخصات کتاب مانند پیش « ۷۳۷ »

است و او را جامع میان شریعت و طریقت گفته‌اند - نزد دانش محمد بن سوار تربیت یافته . در مکه ذوالنون مصری را ملاقات کرده . کتاب تفسیر مختصری است تاویلی - این کتاب را ابویوسف احمدبن محمدبن قیس سنجری در ۲۷۵ از مفسر شنیده . کتاب تصحیح شدهٔ جمعیت مصححین کتب چاپخانهٔ دارالکتب العربیه مصر است . چاپ سربی مصر چاپخانه دارالکتب العربیة الکبری بسال ۱۳۲۹ وقفی نائینی (۷۵۴)

۱۴۳ تفسیر القرآن ج ۱

فارسی - مفسر: سرسید احمد خان بن محمد تقی دهلوی - متولد ۱۸۱۷ میلادی دردهلی - متوفای مارس ۱۸۹۸ درعلیگره (۱) اصلاحرائی است وپدربرپدردردربارپادشاهان مغولی هند ذیجاه ومصدرخدمات بزرك بوده اند وخودنیز ازمردان سیاسی وعلمی و مؤسس دانشگاه علیگره واز ناموران معاصر بشمار است - مترجم معاصر: سید محمد تقی فخرداعی گیلانی . روش تفسیر وروبه مفسر بطوری که دردیباچه مذکور است روشن‌داشتن مقاصد قرآن ازقرآن است. ومفسر درص ۱۱ ازمقدمهٔ کتاب رویه اش را چنین بیان‌نموده : « واینك اصولی را که جزء مذهب ما است ودرتالیف این‌تفسیر همان اصول را ما اختیارنموده ایم » سپس ۱۴ اصل ازمطالب راجع بعقائد واعجاز ومطالب مربوط بترجمهٔ قرآن را ذکر نموده این جلد تا تفسیر آیه ۸۰ ازسورهٔ بقرهٔ : « اولئك الذین‌اشتروا الحیوة الدنیا بالاخرة فلایخفف عنهم العذاب ولاهم ینصرون » را دارد ومصدر است بمقدمهٔ ازمترجم . چاپ سربی تهران چاپخانهٔ آفتاب . وقفی کتابفروشی شرکت تضامنی علمی وشرکاء درمرداد ۱۳۱۸ «۶۷۶۸»

۱۴۴ تفسیر قرآن

فارسی . مفسر معاصر: شیخ محمد خالصی زاده . کتاب بخش مقدمه و در اثبات حجت قرآن وردشبهات منکرین است . چاپ سربی تهران دردی ۱۳۲۳ خریداری آستانقدس درفروردین ۱۳۲۴ « ۹۶۴۲ »

۱۴۵ - ۱۴۶ تفسیر قمی

عربی . مکرر شمارهٔ ۲۹۴ خطی مفسر: علی بن ابراهیم‌قمی . چاپ‌سنگی تهران خط نسخ بسال ۱۳۱۳ وقفی حاج قائم‌مقام - وقفی فهرستی (۷۴۹) و (۷۵۰)

---

(۱) مشاهیرالشرق چاپ ۱ ج ۲ ص ۶۷

عنکبوت : (اتل ما اوحی الیك) را دارد . جزء ۲۱ مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ٤٥ آن سوره : (ولا تجادلوا اهل‌الکتاب الابالتی هی احسن) تا آیهٔ ۳۰ سوره احزاب (یا نساء النبی من یات) جزء ۲۲ مشتمل است بر تفسیر آیه ۳۱ سورهٔ مذکور: (ومن یقنت منکن) تا آیهٔ ۲۶ سورهٔ مبارکهٔ یس : (بما غفرلی ربی و جعلنی من‌المکرمین) جزء ۲۳ مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ۲۷ سورهٔ سابق‌الذکر : « و ما انزلناعلی قومه » تا آیهٔ ۳۰ سورهٔ زمر : (ضرب‌الله مثلا رجلا) مشخصات کتاب مانند پیش (۷٤۱)

۱۲۵ تفسیر طبری ج ۲٤و۲۵و۲٦و۲۷

عربی مانند پیش . این مجلد شامل جزء ۲٤ و ۲۵ و ۲٦ و ۲۷ است . جزء ۲٤ مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ۳۱ سورهٔ مبارکهٔ زمر: (انك میت و انهم‌میتون) تا آیهٔ ٤٦سورهٔ فصلت : (من عمل صالحا فلنفسه) جزء ۲۵ مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ٤۷ سورهٔ مذکور: (الیه یرد علم‌الساعه) تا آخر سورهٔ جاثیه . جزء ۲٦ مشتمل است بر تفسیر سورهٔ احقاف تا آیهٔ ۲۹ سورهٔ ذاریات : (فاقبلت امراته) جزء ۲۷ مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ۳۰ از آن سوره : (قالوا کذالك) تاآخر سوره حدیده مشخصات کتاب مانند پیش (۷٤۲).

۱۲٦ تفسیر طبری ج ۲۸و۲۹و۳۰

عربی - بمانند پیش . این مجلد شامل جزء ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ است. جزء ۲۸ مشتمل‌است بر تفسیر سورهٔ مجادله تا آخر سورهٔ تحریم . جزء ۲۹ مشتمل‌است بر تفسیرسورهٔ ملك تا آخر سورهٔ مرسلات جزء ۳۰ مشتمل بر تفسیرسورهٔمبارکهٔ نبا تا آخر قرآن‌است (۷٤۳).

۱۳۷-۱۳۸-۱۳۹-۱٤۰-۱٤۱ تفسیر طبری

جزء (۳ و ٤) و (۱۱ و ۱۲ و ۱۳) و (۱٤ و ۱۵ و ۱٦ و ۱۷) و (۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳) و (۲٤ و ۲۵ و ۲٦ و ۲۷ و ۲۸). عربی مکرر پیش ازهر جهت. وتفی قائم مقام «۷٤٤ و ۷٤۵ و ۷٤٦ و ۷٤۷ و ۷٤۸»

تفسیر طنطاوی

الجواهر فی‌تفسیر القرآن‌الکریم شمارهٔ ۱٦۵ را به ببینید.

۱٤۲ تفسیر القرآن‌العظیم

عربی مفسر : ابو محمد سهل بن عبدالله بن یونس بن عیسی بن عبدالله بن رفیع شوشتری متولد ۲۰۰ یا ۲۰۱ متوفای محرم ۲۸۳ در شوشتر (۱) از اکابر مشایخ صوفیه

(۱) وفیات‌الاعیان ج ۱ ص ۲۳۵ - تذکرة‌الاولیاء - قشیریه

من النساء الا ما ملکت » تا آیهٔ ۸۳ سورهٔ مائده : (ولوکانوا یؤمنون بالله والنبی) مشخصات وواقف مانند پیش . سال چاپ ۱۳۲۸-۱۳۳۰ (۷۶۰)

۱۵۱ تفسیر المنار ج ۷ و ۸

عربی. بمانند پیش. این مجلد مشتمل است برتفسیر آیهٔ ۸۵ سورهٔ مائده: (لتجدن اشد الناس عداوة للذین آمنو) تاآیهٔ ۸۶ سورهٔ اعراف: (وان کان طائفة منکم آمنو بالذی) مشخصات وواقف مانند پیش. سال چاپ ۱۳۳۸ - ۱۳۴۶ - (۷۶۱)

۱۵۲ تفسیر المنار ج ۹

عربی. بمانند پیش - این جزء مشتمل است بر تفسیر آیهٔ ۸۷ سورهٔ اعراف: (قال ملاءالذین استکبروا من قومه) تا آیهٔ ۴۰ سورهٔ انفال : « وان تولوا فاعلموا ان الله مولیکم» تاریخ ختم تألیف سلخ شعبان ۱۳۴۶ مشخصات وواقف مانند پیش .سال چاپ ۱۳۴۷(۷۶۲)

۱۵۳ -۱۵۴ - ۱۵۵ -۱۵۶ -۱۵۷
تفسیر المنار

عربی. - جزء ۱ و۲ و۳ و۴ و۵ و۶ و۷ و۸ و۹ - مشخصات از همه حیث مطابق دورهٔ قبل است. وقفی نائینی «۷۶۳» و «۷۶۴» و «۷۶۵» و «۷۶۶» و « ۷۶۷»

۱۵۸ تفسیر نقره کار

فارسی - مکررشمارهٔ ۴۳۵ خطی. مفسر معین الدین مسکین کتاب تفسیر سورهٔ مبارکهٔ یوسف است وعیناً همان تفسیری است که بنام احسن القصص بشمارهٔ ۶۲ گذشت بااندک اختلافی در برخی از کلمات آن که دراین چاپ بنام تفسیر نقره کار ضبط ونشرشده. شرح وتفصیل این دو کتاب چاپی درتفسیرخطی گذشت . چاپ سنگی نستعلیق لکهنو چاپخانهٔ منشی نولکشو ۱۳۰۹ خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۴ « ۸۵۶۰ »

۱۵۹ تفسیر نیشابوری ج ۱

عربی. مکرر شماره ۳۰۱ خطی مفسر : نظام نیشابوری - کتاب درسه جلد صورت گرفته این جلد از اول قرآن تا آخر سورهٔ نساء است. چاپ سنگی تهران . خط نسخ. تاریخ چاپ که درجلد سوم ذکر شده: سال ۱۲۸۰ است . وقفی فهرستی « ۷۶۸ »

۱۶۰ تفسیر نیشابوری ج ۲

عربی - بمانند پیش. این جلدازسورهٔ مائده تاآخر سوره طه است. برگ اول این

تفسیر کبیر

مفاتیح الغیب شماره ۲۵۹ را ببینید .

۱۴۷ تفسیر کیوان ج ۱ و ۲ و ۳

فارسی مفسر: حاج ملا عباسعلی کیوان قزوینی ـ مفسر نخست آیات را ترجمه نموده سپس بتفسیر پرداخته . این تفسیر حاوی مطالب متنوعه است ـ مفسر تنصیص نموده که رویه اش برخلاف مفسرین است ومطالب مذکور در این تفسیررا استمداد از خارج ننموده وبقرائن لفظیهٔ قرآن دریافته وقرآن را بقرآن تفسیر کرده ـ این مجلد مشتمل است بر تفسیر استعاذه تا آخر آیهٔ ۱۰۹ سورهٔ نساء : « ها انتم هؤلاء جادلتم » مصدر ومذیل است بمقدمه وخاتمه هرجلدی دارای فهرست مطالب است . چاپ سربی تهران ـ سال ۱۳۵۰ وقفی مفسر درخرداد ۱۳۱۵ « ۷۵۵ »

۱۴۸ تفسیر المنار ج ۱ و ۲

عربی. مفسر : سید محمدرشید رضا طرابلسی شامی مصری مدیر مجلهٔ المنار که در قاهره نشر می یافته ـ مفسررا تصریح است که رویه اش برتوضیح وتفسیر قرآن ازجنبهٔ دعوت به تهذیب وارشاد واصلاح وبیان تعلیمات عالیهٔ قرآن درهدایت فردی واجتماعی بشر در هرجا وهر دوره است و این جنبه را مراعات نموده وبجنبه های دیگر از اعراب واسباب نزول وغیرها کم پرداخته است . این تفسیر از اول قرآن تا آیهٔ ۱۲۵ ازسورهٔ نساء : «وکان الله بکل شیئی محیطا » تقریر درس استاد مفسر شیخ محمد عبده مفتی مصر است که ازغرهٔ محرم ۱۳۱۷ تا نیمه محرم ۱۳۲۳ درجامع ازهر گفته وبقیه را خود بدان رویه تألیف کرده ـ این تفسیر در ۹ جزء ودر ۵ مجلد صورت گرفته وهرجزئی مصدر است بفهرست هجائی مطالب این مجلد تا تفسیر آیهٔ ۲۵۳ از سورهٔ بقره : « ولولا دفع الله الناس » را دارد ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ المنار سال ۱۳۴۶ خریداری آستانقدس درتیر ۱۳۱۱ (۷۵۸)

۱۴۹ تفسیر المنار ج ۳ و ۴

عربی. مانند پیش ـ این مجلد مشتمل است برتفسیر آیهٔ ۲۵۴ سورهٔ بقره : « تلک الرسل فضلنا بعضهم » تا آیهٔ ۲۷ ازسورهٔ نساء: (حرمت علیکم امهاتکم) مشخصات ووقف مانند پیش سال چاپ ۱۳۲۴ ـ ۱۳۲۵ « ۷۵۹ »

۱۵۰ تفسیر المنار ج ۵ و ٦

عربی. مانند پیش . این مجلد مشتمل است برتفسیر آیهٔ ۲۸ سورهٔ نساء : «والمحصنات

اینکتاب است. چاپ سنگی نسخ تبریز سال ۱۳۴۴ تقدیمی ابوالقاسم خان ابراهیمی دی ۱۳۲۱ (۷۹۷۲)

۱۶۴ تنویر المقباس من تفسیر ابن عباس

عربی ـ مفسر : مجدالدین ابوطاهر محمد بن یعقوب بن ابراهیم بن عمر بن ابی بکر شیرازی فیروز آبادی متولد ۷۲۹ در کازرون متوفای شب ۲۰ شوال ۸۱۰ در زبید از شهرستان های یمن (۱) مفسر گاهی نسبش را بشیخ ابواسحق شافعی شیرازی منتهی میداشته ومرتبهٔ خود را از ذریهٔ ابوبکر صدیق خلیفهٔ اول معرفی مینمود. بالجمله ازمشاهیر علماء لغت واز اعلام دورهٔ خود بوده در کازرون از محمد بن یوسف زرندی و در شام از ابن خبازو و ابن قیم و تقی سبکی و فرخی و ابن نباته و شیخ خلیل مالکی تلمذ وسماع حدیث نموده. پس از سیر و سیاحت کشور های مصر و سوریا و کشور عثمانی و هند و نیل بجوائز و بخشش از بایزید خان عثمانی و امیر تیمور بیمن رفت. شهریار وقت اشرف اسماعیل اول مقدمشرا گرامی داشت و منصب قضاء زبیدرا بر او ارزانی داشت. کتاب تفسیری است توضیحی و ساده سلسلهٔ رواة مطالب آن منتهی میشود بابن عباس ومروی از او است. کتاب لباب النقول و کتاب معرفة الناسخ والمنسوخ در حاشیهٔ این کتاب تدوین شده ـ چاپ سربی مصر چاپخانهٔ ازهریه بسال ۱۳۱۶ وقفی نائینی (۷۷۲)

(حرف ج)

جامع البیان فی تفسیر القرآن

تفسیر طبری شمارهٔ ۱۲۷ را به بینید.

۱۶۵ الجواهر فی تفسیر القرآن الکریم ج ۱

عربی ـ مفسر معاصر: شیخ طنطاوی جوهری متولد ۱۲۸۷ استاد پیشین دارالعلوم مصر (۲) طرز و اسلوب این تفسیر استفادهٔ علوم اخلاق واجتماع وطبیعیات ازقرآن مجیداست وتمام عنایت مفسر مبذول برتطبیق وتوضیح قرآن است برفلسفه وعلوم مادی جدیدالاکتشاف وآورده است که زیاده بر ۷۵۰ آیه از قرآن مربوط بعلوم متنوعه است ـ کتاب در ۲۵ جزء صورت گرفته هرجزئی دارای فهرست مطالب است این جزء سورهٔ فاتحه وبقره است. تاریخ فراغت از ین جزء ۲۶ شعبان ۱۳۴۱ درخانه‌اش واقع در خیابان زین العابدین قاهره است ـ چاپ سربی مصر ـ سال ۱۳۵۰ وقفی سروان شکرالله در شهریور ۱۳۱۹ (۷۵۳۱)

---

(۱) بغیة الوعاة ص ۱۱۷ روضات الجنات ص ۷۴۶ (۲) شنیده شد که فوت کرده

این نسخه افتاده وبخشی از برک آخر نیز بصحافی رفته. مشخصات وواقف مانند شمارهٔ پیش (۷۶۹)

۱۶۱ تفسیر نیشابوری ج ۳

عربی - بمانند پیش - این جلد از سورهٔ انبیاء تا آخر قرآن است مشخصات و واقف مانند پیش « ۷۷۰ »

۱۶۲ تفصیل آیات القرآن الحکیم

عربی - مؤلف : جول لابوم (۱) فرانسوی . مترجم : محمد فؤاد عبدالباقی عضو انجمن شورای جامعهٔ علمی مستشرقین - کتاب تجزیهٔ آیات شریفهٔ قرآن و تبویب و ترتیب آیات مبارکه است از حیث عناوین و مطالب و مرتب است بر ۱۸ باب و هر بابی حاوی فروع و عناوین و مطالبی است . ابواب کتاب بشرح زیر است : باب الاول التاریخ ۲ محمد ص ۳-۴ التبلیغ ۴ بنو اسرائیل ۵ التوراة ۶ النصاری ۷ - ماوراء الطبیعه ۸ التوحید ۹ القران ۱۰ الدین ۱۱ العقائد ۱۲ العبادات ۱۳ الشریعه ۱۴ النظام الاجتماعی ۱۵ العلوم والفنون ۱۶ التجاره ۱۷ علم تهذیب الاخلاق ۱۸ النجاح . تاریخ فراغ از ترجمه شب شنبه ۱۲ شعبان ۱۳۴۲ است . چاپ سربی مصر چاپخانهٔ عیسی بابی حلبی و شرکاء . خریداری آستانقدس شهریور ۱۳۲۴ (۱۰۰۰۸)

تمییز الاوصیاء

فارسی - مفسر : حاج زین العابدین خان کرمانی - رساله در اثبات لزوم بودن ولی عصر از ذریه پیغمبر ص با یات شریفه قرآنیه است . تاریخ ختم تالیف عرفهٔ ۱۳۴۱ است. چاپ سنگی تبریز بخط نسخ سال ۱۳۴۴ - این رساله ضمیمهٔ کتاب تنزیه الانبیاء شمارهٔ ۱۶۳ تفسیر است.

تنزیل الایات علی الشواهد من الابیات

شرح شواهد تفسیر کشاف است . در باب علم نجوم به بینید

۱۶۳ تنزیه الانبیاء

فارسی - مفسر : حاج زین العابدین خان کرمانی - کتاب در اثبات عصمت پیغمبران است باستدلال از آیات قرآنیه که ضمن یکمقدمه و دو باب و هر بابی ضمن فصولی صورت گرفته : باب ۱ در اثبات عصمت انبیاء باب ۲ در بیان بعض آیات متشابهه که موهم خلاف است. تاریخ ختم تالیف ۲۷ ذیحجه ۱۳۴۵ است - رسالهٔ تمییز الاوصیاء و اجوبة المسائل ضمیمهٔ

«۱» ضبط نام مؤلف چنان است که معرب آورده .

۱۷۵ الجواهر ج ۱۱

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ حج و سورهٔ مؤمنون است ـ مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۴۱ »

۱۷۶ الجواهر ـ ج ۱۲

عربی، بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ نور وسورهٔ فرقان است ـ مشخصات کتاب و واقف مانند پیش (۷۵۴۲)

۱۷۷ الجواهر ج ۱۳

عربی، بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ شعرآء وسورهٔ نمل است ـ مشخصات کتاب و واقف مانند پیش (۷۵۴۳)

۱۷۸ الجواهر ج ۱۴

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ قصص وسورهٔ عنکبوت است ـ تاریخ چاپ ۱۳۴۸ واقف مانند پیش (۷۵۴۴)

۱۷۹ الجواهر ج ۱۵

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ روم و سورهٔ لقمان و سورهٔ سجده است ـ مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۴۵ »

۱۸۰ الجواهر ج ۱۶

عربی ـ بمانند پیش . این جزء تفسیر سوره احزاب و سورهٔ سبا است، مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۴۶ »

۱۸۱ الجواهر ج ۱۷

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ فاطر و سورهٔ یس است مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۴۷ »

۱۸۲ الجواهر ج ۱۸

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سوره صافات و سورهٔ ص و سورهٔ زمر است تاریخ چاپ ۱۳۴۹ واقف مانند پیش « ۷۵۴۸ »

۱۸۳ الجواهر ج ۱۹

عربی ـ بمانند پیش ـ این جزء تفسیر سورهٔ غافر و سورهٔ مؤمن و سوره حم سجدهٔ (فصلت) است مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۴۹ »

۱٦٦ الجواهر ج ۲

عربی - مکرر پیش - این جزء تفسیر سورهٔ آل عمران است - چاپ سربی مصر بسال ۱۳۴۳ واقف مانند پیش « ۷۵۳۲ »

۱٦۷ الجواهر ج ۳

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ نساء و مائده است - مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۳۳ »

۱٦۸ الجواهر ج ۴

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ انعام و اعراف است - چاپ سربی مصر بسال ۱۳۴۴ واقف مانند پیش « ۷۵۳۴ »

۱٦۹ الجواهر ج ۵

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ انفال و سورهٔ توبه است - مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۳۵ »

۱۷۰ الجواهر ج ٦

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ یونس و سورهٔ هوداست - چاپ سربی مصر بسال ۱۳۴٦ واقف مانند پیش « ۷۵۳٦ »

۱۷۱ الجواهر ج ۷

عربی بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ یوسف و سوره رعد و سورهٔ ابراهیم است. مشخصات کتاب و واقف مانند پیش (۷۵۳۷)

۱۷۲ الجواهر ج ۸

عربی بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ حجر و سورهٔ نحل است - مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۳۸ »

۱۷۳ الجواهر ج ۹

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ اسری (بنی اسرائیل) و سورهٔ کهف است . مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۳۹ »

۱۷۴ الجواهر ج ۱۰

عربی - بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ مریم و سورهٔ طه و سورهٔ انبیاء است. تاریخ چاپ ۱۳۴۷ واقف مانند پیش « ۷۵۴۰ »

آیات داله بر اثبات مبدء و خدا شناسی بدلائل آفاقی وشواهد صنعی و بیان وجوه‌حکم و نعم متضمنه در آن آیات . کتاب در ۱۵ باب صورت گرفته . چاپ‌سربی مصر. چاپ دوم چاپخانهٔ السعاده . در ۱۳۲۶ قمری. خریداری آستان‌قدس در آبان۱۳۲۲ «۸۰۳۹»

(حرف خ)

۱۹۴ خلاصة‌المنهج

فارسی - مکرر ۱۱۹ خطی . مفسر: ملا فتح‌الله کاشانی . چاپ سنگی‌تهران. خط نسخ سال ۱۲۸۱ خریداری آستانقدس خرداد ۱۳۲۳ (۸۷۹۹)

خوارق‌البوارق

در باب حکمت چاپی صفحهٔ ۳۰۷ به بینید .

(حرف د)

۱۹۵ درة‌الدرر

عربی - مفسر : شیخ حبیب‌الله کاشانی . مختصری است حاوی جهات تنزیلی و تاویلی سورهٔ مبارکهٔ کوثر. تفسیر سورهٔ مبارکهٔ اخلاص ضمیمهٔ اینکتاب‌است. چاپ سنگی تهران . خط نسخ سال ۱۳۲۶ وقفی فهرستی « ۷۷۸ »

۱۹۶ درالنظیم فی فضائل القرآن والذکر الحکیم

عربی- منسوب: به‌نزیل الحرمین شیخ ابو السعادات عفیف الدین عبدالله بن اسعد یمنی‌یافعی متوفای ۷۶۸ (۱) ازاقطاب صوفیه‌است. شاه نعمت الله ولی ازتربیت یافتگان اواست واز بیشتر مشایخ مجاز بوده . تعلم سلاسل صوفیه باو منتهی میشود - کتاب در بیان‌فضائل وآداب تلاوت وختم قرآن وخواص سور است . در دیباچه آورده : « فرایت ان اجمع فی هذ الکتاب بین کتاب البرق اللامع و الغیث الهامع تألیف الامام الفقیه القاضی ابوبکر الغسانی وبین کتاب فیه خواص من‌القرآن وفوائح السور للامام ابی‌حامد حجة الاسلام و بغیة المرام الغزالی » درکتب تراجم برای یافعی کتابی بنام درالنظیم فی فضائل قرآن العظیم ضبط شده - کشف الظنون کتابی بنام درالنظیم فی خواص القرآن العظیم از شیخ ابوعبدالله‌محمد بن‌احمد بن عبدالله‌بن سهل‌جوزی‌معروف‌بابن‌خشاب یمنی‌یاد کرده که‌از حیث موضوع وهم‌جملهٔ آغاربااین کتاب

(۱) روضات الجنات ص۴۵۷

۱۸۴ الجواهر ج ۲۰

عربی بمانند پیش- این جزء تفسیر سورهٔ شوری و سورهٔ زخرف است. مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۵۰ »

۱۸۵ الجواهر ج ۲۱

عربی بمانند پیش - این جزء تفسیر سورهٔ دخان و سورهٔ جاثیه و سوره احقاف و سورهٔ محمد ص ۴ است. مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۵۱ »

۱۸۶ الجواهر ج ۲۲

عربی- بمانند پیش این جزء تفسیر سورهٔ فتح و سورهٔ حجرات است- تاریخ چاپ سال ۱۳۵۱ واقف مانند پیش (۷۵۵۲)

۱۸۷ الجواهر ج ۲۳

عربی- بمانند پیش. این جلد تفسیر سورهٔ ق و سورهٔ والذاریات وسورهٔ طور وسورهٔ نجم وسورهٔ قمراست. تاریخ ختم تالیف این جزء ۱۰ جمادی الاولی ۱۳۵۱ است. مشخصات کتب وواقف مانند پیش (۷۵۵۳)

۱۸۸ الجواهر ج ۲۴

عربی- بمانند پیش. این جلد تفسیر سورهٔ الرحمن تا آخر سورهٔ مرسلات است. مشخصات کتاب و واقف مانند پیش (۷۵۵٤)

۱۸۹ الجواهر ج ۲۵

عربی. بمانند پیش - این جلد تفسیر سورهٔ نبأ تا آخر قرآن است. مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۵۵۵ »

۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ جواهر القرآن

عربی مکررشمارهٔ ۱۸ اخلاق - مؤلف : ابوحامد غزالی - کتاب اخلاق القرآن است . آیات مربوط باخلاق را بعنوان نمط جواهر قرآن ونمط درر قرآن گرد آورده و مصدر داشته بفصولی در تقسیم علوم و اعمال ومطالب مربوط بمعارف واخلاق - کتاب اربعین مؤلف ضمیمهٔ اینکتاب است چاپ سنگی تهران - خط نسخ بسال ۱۰۲۵ وقفی فهرستی. خریداری آستان قدس درسال ۱۳۱۱ وقفی دکترحسن شهیدی درمهر ۱۳۲۳ « ۷۷۶ » و « ۷۷۷ » و « ۸۱۹۹ »

(حرف ح)

۱۹۳ الحکمة فی مخلوقات الله

عربی - مؤلف : ابو حامد محمد غزالی طوسی مختصریست فلسفی در تفسیر

ماب. درهند مر جمیت تمامی داشته (۱) کتاب تفسیر و توضیح ۱۲۰ آیة نازله در شأن حضرت امیرالمومنین وخاندان عصمت علیهم السلام است باخبار مرویه از طرق اهل سنت وجماعت وامامیه ونقاوة ۱۳۹ کتابست که بیشتر آن هاازمؤلفات اهل سنت است که بالواسطه وبلاواسطه از آنها نقل کرده. خلاصة توصیفیکه مؤلف از کتاب نموده این است: «ولیعلم ان کتابنا هذا مشتمل علی خمس فوائد کل منها اعزوابهی من قلائد الفرائد: ۱ التدرب فی علم الادب و معرفة اسالیب کلام العرب ۲ الاحتجاج علی الخصام بالتبکیت والالزام ۳ نشر فضائل علی علیه السلام ۴ الوقوف علی تفسیر الایات المسرودة فیه والعلم بشان نزولها علی الوجه الوجیه ۵ تفریح الخاطر وتنشیط الناظر لمافیه من الطرائف والنوادر» تاریخ فراغت ازتالیف شب عید غدیر ۱۲۷۱ است - درصدر کتاب اجازة مفصل سید العلماء سید حسین بن علی به مؤلف تدوین شده(۲) چاپ سنگی هندوستان بخط نسخ درسال ۱۲۷۷ نسخه موریانه خورده است. وقفی حاج سید محمد شوشتری بسال ۱۳۰۹ «۷۸۲»

۲۰۲ روح البیان ج ۱

عربی- مکرر شمارة ۱۴ چاپی مفسر: اسماعیل حقی جلوتی متولد درایدوس- متوفای ۱۱۳۷ یا ۱۱۲۷ درشهرستان بروسه (۳) از اعلام ومشایخ صوفیة جلوتیة عثمانی بوده. درآخر عمر درجامع سلطانی بروسه اشتغال بوعظ وارشاد داشته و زیاده بر ۱۰۰ تالیف در رشته های مختلف پرداخته است - کتاب تفسیری است مفصل بمسلك عرفانی ومشرب اخلاقی که در شهرستان بروسه تألیف کرده - این جلد تا سورة توبه است تاریخ ختم تألیف این جلدرا دراین رباعی بیان نموده: (حمد لله روزیکشنبه وهم «کذا» ماه صفر (۴) - چون نخستین دفتر ازروح البیان فارغ شدم) (حقیا تاریخ وی کردم بحرف جوهری) (۵) (حالیاز جلد اول فارغ البال آمدم) - (۱۱۰۲) چاپ سربی اسلامبول چاپخانة عثمانیه بسال ۱۳۰۶ وقفی فهرستی (۷۸۳)

۲۰۳ روح البیان ج ۲

عربی- مکرر پیش. این جلد ازسورة مبارکة یونس تا آخر سورة مبارکة عنکبوت است. تاریخ ختم تألیف جمادی الاول ۱۱۰۹ - مشخصات کتاب و واقف مانند شمارة پیش «۷۸۴»

۲۰۴ روح البیان ج ۳

عربی- مکرر پیش - این جلد ازسورة روم تا آخر سورة قتال است. تاریخ ختم

---

(۱) احسن الودیعه ج ۱ ص ۲۰٤ (۲) تاریخ اجازه چهار روزمانده ازربیع الثانی ۱۲۷۲است
(۳) عثمانلی مؤلفلری ج ۱ ص ۲۸ . قاموس الاعلام ج۲ ص۹۵۰ (٤) ظاهرا کلمه «وهم» غلط چاپی است وصحیح آن «دهم» باشد (۵) ظاهرا ماده تاریخ در مصرع چهارم است و مقصود از حروف جوهری حروف منقوطه در مصرع چهارم است

یکی است وهم آورده که مختصر اینکتاب منسوب است بیافعی و نسخهٔ مختصر از حیث قطر باندازهٔ نیمی از اصل کتاب است. چاپ سنگی بخط نسخ نام چاپخانه و محل چاپ ذکر نشده. وقفی حاج سید محمد شوشتری «۷۸۰»

۱۹۷ درالنظیم خاقانی ج ۱ و ۲

قارسی - مکرر شمارهٔ ۳۳۸ خطی - مفسر: ملا محمد رضا همدانی. چاپ سنگی تهران. خط نسخ بسال ۱۲۷۶ یا ۱۲۷۹ وقفی فهرستی (۷۷۹)

دلائل قرآنی

در باب حکمت چاپی صفحه ۳۰۸ به بینید

(حرف ر)

۱۹۸ رجاء الغفران فی مهمات القرآن

فارسی: مؤلف شیخ محمد رضا بن اسدالله یزدی - کتاب در بیان اسامی و فضیلت و اعجاز و معنی کلام‌الله و حدوث و قدم و آیات ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه وغیرها است و مرتب است بر یکمقدمه و پنج مقصد و هر مقصدی دارای عناوین و فصولی است. تاریخ ختم تالیف ۲۹ جمادی الال ۱۳۳۱ چاپ سنگی شیراز. بخط نستعلیق چاپخانهٔ سپهر سال ۱۳۳۱ . وقفی فهرستی « ۷۸۱ »

۱۹۹ رسالات

فارسی - جامع ناشر بهمن کریمی - سه رساله از رسائل فیض کاشانی است: ۱ ترجمة الصلوة مانند شمارهٔ ۲۶۵ تفسیر خطی ۲ الفتنامه ۳ آئینهٔ شاهی - کتاب مصدراست بمقدمهٔ درترجمهٔ مؤلف از ناشر. چاپ سربی شیراز چاپخانهٔ موسوی آبان ۱۳۲۰ خریداری آستانقدس در خرداد ۱۳۲۳ (۸۹۷۹)

۲۰۰ رساله نوریه

فارسی - مفسر: حاج محمد رحیمخان کرمانی. کتاب تفسیر آیهٔ مبارکه نور است و مرتب است بر ۸ مقدمه و ۱۹ فصل. چاپ سنگی نسخ. تاریخ و محل چاپ ذکر نشده. خریداری آستانقدس در خرداد ۱۳۲۳ « ۸۹۸۷ »

۲۰۱ روائح القرآن فی فضائل امناء الرحمان

عربی - مؤلف: مفتی سید محمد عباس بن علی اکبر بن جعفر بن طالب نورالدین بن سید نعمت‌الله جزائری شوشتری لکهنوی متوفای رجب ۱۳۰۶ مدفون درلکهنو درحسینیهٔ غفران

ادلهٔ فقه مستخرج ازاو بود ونیز چارهٔ نباشد ازطرفی اخبار که لایق باشد به آیه ومعنی او وآیاتیکه وارد باشد برسببی سبب نزول آن بباید گفتن وقصهٔ که متعلق باشدبه آیهٔ بباید گفتن» تاآنجا که گفته: «پس چون جماعتی ازدوستان وبزرگان اماثل واهل تدین اقتراح کردند که دراین‌باب جمعی باید کردن» تا آنجا که: «واین کتاب انشاء الله ازمیانهٔ اطناب واختصار بود اطنابیکه ممل نباشد واختصاریکه مخل نباشد وشرط آنست که هرآیهٔ که بدو رسیم یا هرلفظی وقصهٔ آنچه شرط است دراو گفته شود وچون آن آیهٔ یا آن لفظ درقرآن مکررشود حواله برگفته کرده شود» مفسر کتاب را در۲۰ جزو مدون داشته ـ کتاب چاپ شده است ازنسخهٔ کتابخانهٔ سلطنتی ایران که آن‌نسخه ازنسخهٔ کتابخانهٔ آستانقدس رونویس شده بوده ـ جمعیتی ازاعلام بریاست سید محمدکاظم بن محمد یوسف بن محمد باقر طباطبائی تبریزی «امام جمعه تبریز» جلد اول ودوم این‌تفسیر را تصحیح نمودند ودر۱۳۲۳ هجری قمری بچاپ رسید ـ چاپ بقیهٔ مجلدات بتعویق افتاد تا درسال ۱۳۱۳ خورشیدی وزارت فرهنگ‌ایران اقدام بچاپ بقیه مجلدات نمود وجمعیتی بریاست جناب آقای حاج سید نصرالله‌تقوی‌سه‌جلد دیگررا تصحیح کردند. کتاب مذیل است بمقالهٔ مفصل وممتع بعنوان خاتمة الطبع از علامه شیخ محمد قزوینی درترجمهٔ مفسر وشرح کتاب. این‌جلد ازاول قرآن تا تفسیر آیهٔ ۶۱ سورهٔ نساء: «واذا قیل‌لهم تعالوا الی‌ماانزل‌الله والی‌الرسول» است ـ چاپ‌سربی تهران چاپخانهٔ شاهنشاهی ـ بسال ۱۴۲۳ هـ ـ ق اهدائی وزارت فرهنگ ـ درمهر ۱۳۱۳ «۷۸۸»

۲۰۹ روض الجنان ج ۲

فارسی ـ مکرر پیش. این‌جلد تفسیر آیهٔ ۶۲ سورهٔ نساء: «فکیف اذا اصابتهم مصیبة بما قدمت» تا آخر سورهٔ توبه است. مشخصات کتاب وواقف مانند پیش «۷۸۹»

۲۱۰ روض الجنان ج ۳

فارسی بمانند پیش ـ این‌جلد ازتفسیر سورهٔ یونس تا آخر سورهٔ مؤمنون است ـ چاپ‌سربی تهران ۱۳۱۳ خورشیدی واقف مانند پیش «۷۹۰»

۲۱۱ روض الجنان ج ۴

فارسی ـ مکرر پیش ـ این جلد تفسیر سورهٔ نور تاآخر سورهٔ شوری است ـ چاپ‌سربی تهران ـ بسال ۱۳۱۴ هـ ـ ق. واقف مانند شمارهٔ پیش «۷۹۱»

۲۱۲ روض الجنان ج ۵

فارسی ـ بمانند پیش ـ این‌جلد ازتفسیر سورهٔ زخرف تا آخر قرآن است ـ چاپ‌سربی تهران ـ بسال ۱۳۱۵ واقف مانند پیش «۷۹۲»

تألیف ۳ شنبه ۲۵ ذیحجه ۱۱۱۳ - مشخصات کتاب و واقف مانند پیش « ۷۸۵ »

۲۰۵ روح البیان ج ۴

عربی- مکرر پیش- این جلد ازسورهٔ مبارکهٔ فتح تا آخر قرآن است . تاریخ ختم تألیف پنجشنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۱۱۷ - مشخصات کتاب وواقف مانند شمارهٔ پیش « ۷۸۶ »

۲۰۶-۲۰۷ روضة الامثال

عربی- مفسر: حاج ملا احمد بن عبد الله کوزه کنانی تبریزی متوفای ۵ ربیع الاول ۱۳۲۷ (۱) یا درحدود ۱۳۲۶ (۲) درکاظمین. مدفون درنجف درمقبرهٔ استادش شیخ حسن مامقانی. از شاگردان سیدحسین کوهکمری (۳) و فاضل ایروانی وشیخ مامقانی مذکور است. کتاب تفسیر امثال وارده درقرآن وتوضیح آیات مشتمله برکلمهٔ: « مثل » وذکر لطائف ونکات آنهاست که درآن بشرح وتفصیل ونقل اقوال وتحقیق پرداخته و در زمینهٔ خودش از کتب نفیسه است . چاپ سنگی تهران - خط نسخ . سال ۱۳۲۵ - وقفی فهرستی . خریداری آستان قدس در ۱۳۱۸ (۷۸۷) و (۷۶۱۱) .

۲۰۸ روض الجنان وروح الجنان فی تفسیر القرآن ج ۱

فارسی - مکرر شمارهٔ ۱۲۹ خطی. مفسر: شیخ ابوالفتوح رازی - کتاب تفسیری است جامع شامل ترجمهٔ آیات و وجوه اعراب و قراآت و اسباب نزول ونکات کلامی وفقهی و بیان تأویل وناسخ ومنسوخ وغیرها ومصدر است به ۷ فصل درمطالب مقدماتی- طرز وتوصیف کتاب چنان است که مفسر دردیباچه آورده : « پس چارهٔ نباشد آنرا که تعاطی این علوم کند و خواهد که درتفسیر تصنیفی کند ازآنکه ازهمه علوم که این کتاب متضمن است آنرا و مشتمل است برآن بابهره باشد خصوصاً علم ادب واطلاع برترکیبات کلام عرب وعلومیکه منسوب باشد بعلم ادب ازلغت ونحو وصرف وعلم نظر وبلاغت صنعت وشعر چه مدار این لغت براین علوم است ونیز باید تا متقن بود علم اصول را تااقوالی که قادح بود دراصول بشناسند واجتناب کنند وتأویل آیات متشابه بروفق اصول کند چنانکه ادلهٔ عقل اقتضاء کند ومطابق بود آیات محکم را وباید تافقیه باشد تا آیاتیکه متضمن احکام شرعی باشد معانی و وجه استدلال آنرا برمذهب صحیح بداند واین معنی تمام نشود تاعالم نباشد باصول فقه که بناء فقه برآنست و

(۱) الذریعة ج ۲ ص ٥٠٤ (۲) دانشمندان آذربایجان ص ۳۱ - اعیان الشیعة جزء ۷
(۳) متوفای ۱۲۹۹

۲۲۳ صافی

عربی- مانند پیش- چاپ سنگی تهران- خط نسخ. خریداری آستانقدس در ۱۳۱۱ «۸۰۲»

۲۲۴ صافی

عربی- مانند پیش - چاپ سنگی تهران چاپخانهٔ میرزا علی اصغر بسال ۱۲۳۴ - وقفی فهرستی « ۸۰۳ ».

۲۲۵ صافی

عربی. بمانند پیش چاپ سنگی. بخط نسخ تاریخ ومحل چاپ نامبرده نشده است وقفی مرحوم شیخ غلامرضا مجتبی بوسیلهٔ حاج محمد در آذر ۱۳۲۳ « ۸۵۹۰ »

۲۲۶ صفوة العرفان فی تفسیر القرآن

عربی - مؤلف معاصر : محمد فرید وجدی مصری - کتاب بخش مقدمهٔ تفسیر ودر بیان تأثیرات علمی واجتماعی قرآن است که در ۵۰ عنوان مطالب صورت گرفته. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ الشعب در شوال ۱۳۲۱ خریداری آستانقدس در شهریور ۱۳۲۴ «۱۰۰۳۵»

(حرف ع)

۲۲۷ عنایات الرضویه ج ۱ و ۲

عربی - مؤلف : شیخ محمد تقی معروف بحاج آقا نجفی اصفهانی مسجد شاهی . کتاب مجموعه ایست اعتقادی وتفسیری در اثبات نبوت وامامت واعجاز قرآن وتفسیر برخی از آیات از سورهٔ فاتحه وسورهٔ بقره وشامل نکات نظری و دقائق علمی است - مطالب جزء یکم غالبا در عنوان «عنایة» ومطالب جزء دوم در عنوان «درس» صورت گرفته- مؤلف دیباچه برای کتاب نوشته - ناشر کتاب آورده که این کتاب را مؤلف هنگام تشرف بزیارت مشهد مقدس رضوی تالیف کرده . - چاپ سنگی تهران بخط نسخ چاپخانهٔ سید مرتضی بسال ۱۳۱۹ وقفی فهرستی «۸۰۴»

(حرف غ)

غرائب القرآن

شماره ۷ لغت را ببینید .

۲۲۸ غرر الفوائد ودرر القلائد ج ۱ تا ۴

عربی مانند ۳۴۹ خطی املاء شریف مرتضی - کتاب دراین چاپ در ۴ جزء صورت گرفته وهر جزئی مصدر است بفهرست عناوین مجالس ومصحح بتصحیح ومحشی بحواشی سید محمد بدرالدین نعسانی حلبی است - چاپ سربی مصر چاپخانهٔ السعاده - بسال ۱۳۲۵ وقفی نائینی « ۸۰۵ »

تفسیر چاپی

۲۱۴-۲۱۳ روض الجنان ج ۱ و ۲

فارسی – مانند پیش – مشخصات کتاب مانند دورهٔ پیش است. خریداری آستانقدس در ۱۳۱۳ «۷۹۳» و «۷۹۴»

۲۱۶-۲۱۵ روض الجنان ج ۱ و ۲

فارسی – مانند پیش – مشخصات کتاب مانند دورهٔ پیش – وقفی نائینی «۷۹۵» و «۷۹۶»

۲۱۸-۲۱۷ روض الجنان ج ۱ و ۲

فارسی – مشخصات کتاب مانند دورهٔ پیش – وقفی فهرستی «۷۹۷» و «۷۹۸»

(حرف س)

۲۱۹ سر اکبر

فارسی – مفسر : سید رجبعلیخان بهادر حسینی حسنی نقوی بهکری دهلوی لاهوری. رساله تفسیر سورهٔ مبارکهٔ فجر و بیان نکات و اشارات وارده درین سوره بر فجیعهٔ شهادت حضرت سید الشهداء علیه السلام است – تاریخ ختم تالیف ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۶۷ است – چاپ سنگی لاهور خط نستعلیق – چاپخانهٔ کوه نور بسال ۱۲۶۷ خریداری آستانقدس در اسفند ۱۳۱۸ «۶۷۷۰»

۲۲۰ سیاست الاسلام

عربی – مؤلف : سیدحسین عرب باغی رضائیه – رساله حاوی برخی از دستورهای واردهٔ درقرآن مربوط باصول وفروع است که تنها آنهارا ترجمه نموده و بمانند آیات الاحکام است. چاپ سنگی تبریز – خط نسخ وقفی حاج مختار معینی در مهر ۱۳۱۴ «۸۶۳»

(حرف ش)

۲۲۱ شرح آیة الکرسی

عربی – مؤلف سید کاظم رشتی – تفسیر و تاویل آیة الکرسی است • رسالهٔ شرح حدیث عمران صابی ولوامع الحسینیه تالیفی مؤلف نیز ضمیمهٔ این کتاب است – چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۲۷۱ ا وقفی نائینی «۸۰۰»

(حرف ص)

۲۲۲ صافی

عربی – مکرر شمارهٔ ۲۴۲ خطی – مفسر : فیض کاشانی. چاپ سنگی تبریز خط نسخ بسال ۱۲۷۲ وقفی نائینی «۸۰۱»

۱۲ فصل ترتیب یافته ومصدر است بمقدمهٔ مفصلی اثر خامهٔ مفسر مذکور . تاریخ ختم تحریر و تألیف ۲۰ آذر ماه ۱۳۲۳ چاپ سربی تهران چاپخانه سروش اسفند ۱۳۲۳ خریداری آستانقدس در فروردین ۱۳۲۴ «۹۶۵۷»

۲۳۴ کشاف ج ۱

عربی. مکرر شمارهٔ ۲۵۷ خطی . مفسر: جارالله زمخشری ـ کتاب در۲ جلد چاپ شده و تمام قرآن در حاشیه هردو جلد مدون است. هرجلدی دارای فهرست سوری است که برآنمشتمل است ـ اینجلد آخر سورهٔ کهف را دارد در متن کتاب نیز حاشیهٔ میر سید شریف بمایزخط جدولی تدوین شده.چاپ سربی مصر سال ۱۳۰۸ وقفی نائینی (۸۰۸)

۲۳۵ کشاف ج ۲

عربی ـ مکرر پیش ـ این جلد از سورهٔ مریم تاآخر قرآنرا دارد. کتاب انتصاف درحاشیهٔ این جلد تدوین شده. کتاب تنزیل الایات علی‌الشواهد من‌الابیات در آخر ضمیمه است . چاپ سربی مصر بسال ۱۳۰۸ وقفی‌نائینی (۸۰۹)

۲۳۶ - ۲۳۷ کشاف ج ۱ و ۲

عربی ـ مکرر پیش این چاپ حاشیه میر سید شریف‌را ندارد . چاپ سربی مصر چاپخانه شرفیه بسال ۱۳۰۷ خریداری آستانقدس سال ۱۳۱۱ خورشیدی (۸۱۰) و(۸۱۱)

۲۳۸ ـ ۲۳۹ کشاف ج ۱و۲

عربی ـ مکرر پیش . وقفی‌فهرستی (۸۱۲) و (۸۱۳)

کشف الایات محمد شاهی

فارسی ـ مؤلف : سید محمد بن مهدی حسینی از علماء علم تجوید ـ این کتاب را بنام مرحوم محمد شاه قاجار تالیف کرده ونام کتاب مادهٔ تاریخ تالیف است . کتاب‌مرتب است بریکمقدمه وجدول و۲۸ باب وخاتمه. کتاب‌را ضمیمهٔ‌تفسیر جلالین شماره ۱۰۷ ببینید

۲۴۰ کشف‌الغطاء عن‌وجوه آیات هل اتی

فارسی ـ مفسر: سید رجبعلیخان بهادر. رساله در تفسیر وتوضیح انطباق سورهٔ مبارکهٔ هل اتی برواقعهٔ شهادت کربلاء است تاریخ ختم‌تألیف۱۲ ذیقعده۱۲۶۶ چاپ سنگی لاهور خط نستعلیق چاپخانهٔ کوه نور بسال ۱۲۶۶ خریداری آستانقدس دراسفند ۱۳۱۸(۶۷۷۱)

۲۴۱ کلید فهم قرآن

فارسی . مؤلف : حاج شیخ شریعت (بن حاج شیخ حسن بن میرزا رضا قلی) سنگلجی متوفای پنجشنبه ۹ محرم ۱۳۶۳ بسن ۵۳ سالگی در تهران مدفون دردارالتبلیغ تاسیسش درخیابان فرهنگ. ازمعارف معاصر بود. درتهران نزد پدر وشیخ عبدالنبی نوری

۲۲۹ غرر الفوائد

عربی - مانند پیش، کتاب رونویس شده است از نسخهٔ مصحح مرحوم شاهزاده فرهاد میرزا ومختاراتی را که شریف مرتضی برمجالس افزوده نیز دارد وملق است بحواشی توضیحی و مذیل است بفهرست مطالب - چاپ سنکی تهران خط نسخ چاپخانهٔ حاج عبدالمحمد بسال ۱۲۷۲ وقفی فهرستی « ۵۸۶۳ »

(حرف ف)

۲۳۰ فاتحه ومعنای آن

فارسی- مترجم معاصر: عباس راسخی . این کتاب ترجمهٔ کتاب « تفسیر الفاتحة ومشکلات القرآن » است . اصل کتاب از افادات شیخ محمد عبده مصری وتحریر و تالیف شاگردش سید محمد رشید رضا مدیر مجلهٔ المنار است . پس از تفسیر سورهٔ مبارکهٔ فاتحه مقالات تفسیری است: ۱ تفسیر آیات وارده درمسئلهٔ افعال بندکان - ۲ تفسیر آیات مربوطه بغرانیق - ۳ تفسیر آیات ورفع شبهه دربارهٔ طلاق دادن زید بن حارثه زوجه خود زینب دختر جحش وگرفتن پیغمبر ص ۴ زینب را . چاپ سربی رشت. چاپخانهٔ فردوس. وقفی مترجم در تیرماه ۱۳۲۵ « ۱۰۲۶۱ »

۲۳۱ فهرست تفسیر طبری و نیشابوری

عربی- کتاب فهرست اصول مطالب تفسیر طبری وهم تفسیر نیشابوری است. این فهرست را علماء جامع ازهر مصر که مصحح اصل تفسیر بوده اند بریاست شیخ محمد زهری غمراوی تألیف کرده‌اند - چاپ سربی مصر- وقفی نائینی «۸۰۶»

(حرف ق)

۲۳۲ القرآن والعلوم العصریه

عربی- مؤلف : شیخ طنطاوی جوهری. رسالهٔ سادهٔ مختصری است دربیان رموزات واشارات برخی از آیات بعلوم طبیعی . چاپ سربی مصر . چاپخانهٔ داراحیاء الکتب العربیه در ۱۳۴۱ خریداری آستانقدس درابان ۱۳۲۲ «۸۰٤۰»

(حرف ک)

۲۳۳ کانون حکمت قرآن

فارسی . تقریر : حاج شیخ محمد باقر کمرهٔ وتحریر . ابوالقاسم کریمی وحسن موسی خادم وعاصی وحسین آقا از مردمان شهر ری . کتاب تفسیر سورهٔ مبارکهٔ لقمان وبیان مواعظ شافیه مندرجهٔ دراین سورهٔ شریف است که بطور درس گفته شده ودرضمن

کتاب اشتباها جامع البحار ضبط شده. چاپ سنگی بخط نسخ ۱۳۲۴ قمری محل چاپ ایران است . از چاپخانه وشهری که چاپ شده نامی برده نشده. خریداری آستانقدس در خرداد ۱۳۲۳ (۸۶۱۴)

۲۴۶ مجمع البیان ج ۱

عربی - مکرر شماره ۱۹۱ مفسر: ابو علی طبرسی - این جلد از اول قرآن تا سورهٔ مبارکهٔ یوسف است -چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۲۶۷ وقفی فهرستی «۸۱۸»

۲۴۷ مجمع البیان ج ۲

عربی - مکرر بیش این جلد ازسوره رعد تاآخر قرآن است چاپ سنگی تهران خط نسخ سال ۱۲۶۷ وقفی فهرستی « ۸۱۹ »

۲۴۸ مجمع البیان ج ۱

عربی . مکرربیش . چاپ سنگی تهران خط نسخ چاپخانهٔ علیقلی خان - بسال ۱۳۰۴ وقفی نائینی « ۸۲۰ »

۲۴۹ مجمع البیان ج ۲

عربی - مکرر بیش چاپ سنگی تهران - خط نسخ چاپخانهٔ الله‌قلیخان بسال ۱۳۰۲ وقفی نائینی « ۸۲۱ »

۲۵۰ مجمع البیان ج ۲

عربی - مکرر بیش - چاپ سنگی تهر ان خط نسخ بسال ۱۲۶۷ وقفی میر سید علیخان طبیب بسال ۱۲۷۳ « ۸۲۲ »

۲۵۱ مجمع البیان ج ۲

عربی- مکرر بیش - چاپ سنگی تهران - خط‌نسخ . بسال ۱۲۶۷ - خریداری آستان قدس دراسفند ۱۳۱۸ « ۶۷۷۲ »

۲۵۲ محکم ومتشابه

عربی. مؤلف : شریف مرتضی - کتاب دربیان آیات ناسخ ومنسوخ ومحکم‌ومتشابه وآیاتیکه لفظاً عام وازحیث معنی خاص وآیات وارده در رخصت وعزیمت و آیات احتجاجیه وردیه وآیات مبینه سبب بقاء ومعایش خلق وهم وضع اسماء حسنی برای خدا وآیات وارده در بیان ایمان و کفر وهم فرائض وقصص وغیرها است . ودرزمینهٔ خودش ازنفایس است. مطالب کتاب به‌تصویص دردیباچه مأخوذ ومنقول ازتفسیر نعمانی است . چاپ‌سنگی تهران بخط‌نسخ سال ۱۳۱۲ وقفی‌فهرستی « ۸۲۳ »

علم فقه را خواند وعلم کلام را در خدمت حاج شیخ علی نوری آموخته وحکمت را از میرزا حسن کرمانشاهی وعرفان را از میرزا هاشم اشکوری فرا گرفته. برای تحصیل وتکمیل رهسپار نجف گشته ومدت چهار سال نیز نزد اعلام آن شهرستان تلمذ کرده (۱) کتاب برخی مطالب مقدماتی تفسیر است . چاپ سربی تهران چاپخانهٔ علمی در ۱۳۶۱ خریداری آستانقدس در خرداد ۱۳۲۳ «۹۳۱۹»

(حرف ل)

۲۴۲ لباب التاویل فی معانی التنزیل ج ۱

عربی - مفسر : علاء الدین علی بن محمد بن ابراهیم بن عمر بن خلیل بغدادی صوفی معروف بخازن متولد در ۶۷۸ متوفای در «۷۴۱» کتاب تفسیری است باحادیث وارده در صحاح اهل سنت که برای تسهیل حذف اسانید روایاترا نموده وبشرح آنها پرداخته وخلاصه معالم التنزیل بغوی وبرخی از تفاسیر دیگر است که در ۴ جزء صورت گرفته و هر جزئی دارای فهرست مطالب است تاریخ فراغت از تالیف کتاب بروایت کشف الظنون (ج۲ص ۳۵۰) چهار شنبه ۱۰ رمضان ۷۲۵ است. این جلد تا آخر سورهٔ مائده را دارد. مدارك التنزیل درحاشیه کتاب تدوین شده چاپ سربی مصر چاپخانهٔ شرفیه سال ۱۳۲۸ وقفی قائم‌مقام «۸۱۵»

۲۴۳ لباب التاویل ج - ۲

عربی - این جزء تفسیر سورهٔ انعام تاآخر سورهٔ هود است - مشخصات کتاب وواقف مانند پیش «۸۱۶»

۲۴۴ لباب التاویل ج ۳ - ۴

عربی - این مجلد شامل تفسیر سورهٔ یوسف تاآخرقرآن است مشخصات کتاب وواقف مانند پیش «۸۱۷»

لباب النقول فی اسباب النزول

عربی - مؤلف : جلال الدین سیوطی - کتاب در بیان شأن نزول آیات قرآن است. که از کتب جوامع واصول احادیث اهل سنت تلخیص وگرد آورده - این کتاب در حاشیهٔ تنویر المقباس شمارهٔ ۱۶۴ از صفحهٔ ۲ تا صفحهٔ ۳۰۷ ببینید .

(حرف م)

۲۴۵ مجمع البحار

فارسی . مکرر ۳۶۴ خطی . مفسر : مظفر علیشاه کرمانی . نام کتاب در اول

---

۱ علی‌المسموع کتاب اسلام ورجعت که بشمارهٔ ۱۳۹ حکمت چاپی است ازمؤلف این کتاب است و نام عبدالوهاب فرید مستعار است

۲ معجم المطبوعات العربیه ص ۸۰۹

موسوم به مواکب منطبعهٔ چاپخانهٔ عامره استانبول در ۱۲۸۲ وهم حاشیه های ابن تمجید وابن‌قنوی چاپی چاپخانهٔ عامره در۱۲۸۶ - ترتیب کتاب چنین است که آیات را مرتب به ترتیب تهجی نموده وبرطبق ارقام موضوعه هرآیهٔ را ازسوره وجزو وهم صفحهٔ ازهریك ازتفاسیر مذکور را تعیین و مشخص نموده - کتاب مصدر است بدیباچهٔ عربی و ترکی و مذیل است به تقریظ هائیکه بر کتاب نوشته شده - چاپ‌سنگی بمبئی بخط نسخ سال ۱۲۹۹ وقفی‌نائینی «۸۵۲»

معرفة الناسخ والمنسوخ

عربی- مؤلف ابوعبدالله محمد بن حزم متوفای ۴۵۶ (۱) کتاب دربیان آیات ناسخ ومنسوخ است - کتاب را درحاشیهٔ تنویر المقباس شمارهٔ ۱۶۴ ازصفحهٔ ۳۰۸ ببینید

۲۵۹ مفاتیح الغیب ج ۱

عربی- مکرر شمارهٔ ۱۹۹ مؤلف: امام فخر رازی - کتاب معروف به تفسیر کبیر (درمقابل تفسیر وسیط و وجیزش) وشامل برفنون مختلفه است. درهر مبحثی مفصلا به تحقیق ونقل ونقد اقوال پرداخته و از ینرو درشأن آن گفته شد که غیر ازتفسیرهمه‌چیزدارا است. این کتاب بزرگترین تألیف مفسر ویگانه تفسیر کامل وازتالیفات مشهورهٔ او است لکن در وفیات الاعیان (ج ۱ ص۴۸) آمده: «منها تفسیر القرآن الکریم جمع فیه کل‌غریب و غریبه وهو کبیر جد الکنه لم یکمله» کشف الظنون (ج۲ ص ۴۷۷) درپایان شرح کتاب مفاتیح الغیب پس از نقل عبارت وفیات الاعیان آورده: «وصنف الشیخ نجم الدین احمد بن محمد القمولی تکملة له وتوفی فی سنة ۷۷۷ وقاضی الفقهاء شهاب الدین بن خلیل الخونی الدمشقی کمل ما نقص منه ایضا توفی فی‌سنة ۶۳۹» کتاب در۸ مجلد صورت گرفته جلد اول ازتفسیر سورهٔ مبارکهٔ حمد تا تفسیر آیهٔ ۱۴۱ ازسورهٔ بقره: (تلك امة قدخلت لها ما کسبت) است تفسیر ابوالسعود درحاشیهٔ کتاب تدوین شده. چاپ‌سربی مصر چاپخانهٔ خیریه بسال ۱۳۰۷ وقفی‌نائینی «۸۲۷»

۲۶۰ مفاتیح الغیب ج ۲

عربی - مکرر پیش - این جلد از تفسیر آیهٔ ۱۴۲ سورهٔ بقره: (سیقول السفهاء من الناس» تا تفسیر آیهٔ ۹۲ ازسورهٔ آل عمران (لن‌تنالوا البرحتی تنفقوا) است - چاپ سربی مصر چاپخانهٔ خیریه بسال ۱۳۰۸وقفی‌نائینی «۸۲۸»

۲۶۱ مفاتیح الغیب ج ۳

عربی- مکرر پیش - این‌جلد تفسیر آیهٔ ۹۳ سورهٔ آل عمران: «کل الطعام کان حلا» تا اول سورهٔ انعام است - مشخصات کتاب وواقف مانند پیش «۸۲۹»

---

(۱) اکتفاء القنوع ص ۱۱۶

۲۵۳ مدارك التنزیل وحقائق التاویل ج ۱

عربی. مکرر شمارهٔ ۲۰۹ مفسر: حافظ الدین عبدالله بن احمد بن محمود نسفی حنفی متوفی ۷۱۰ یا ۷۰۱ (۱) از فقهاء ومفسرین واز مردمان ایذج اصفهان است که در آنجا هم در گذشته ـ طرز این تفسیر بطوریکه در دیباچه آمده ازمتوسطات درتاویل وجامع وجوه اعراب وقراآت ومتضمن دقائق علم بدیع و اشارات وشامل گفتار وعقائد مختصهٔ اهل سنت وجماعت است. این جلد از اول قرآن تا آخر سورهٔ بنی اسرائیل است چاپ سربی مصر چاپخانهٔ حسینیه بسال ۱۳۴۳ ـ وقفی نائینی «۸۲۴»

۲۵۴ مدارك التنزیل ج ۲

عربی ـ مکرر پیش ـ این جلد ازسورهٔ کهف تاآخرقرآن است. چاپ سربی مصر چاپخانهٔ حسینیه ـ بسال ۱۳۴۴ وقفی نائینی «۸۲۵»

۲۵۵ مرآت الانوار ومشکوة الاسرار

عربی مکرر شماره ۳۷۲ خطی. مفسر: ابوالحسن شریف عاملی. چاپ سنگی تهران. بخط نسخ سال ۱۳۰۳ ـ وقفی فهرستی (۸۰۳)

۲۵۶ مرآت العارفین

عربی ـ مکرر شمارهٔ ۳۷۳ خطی. شرح وتفصیل این کتاب درشمارهٔ خطی گذشت بخشی از کلمات قصار علوی ع که به ترتیب تهجی مرتب شده ضمیمه است ـ چاپ سنگی بمبئی خط نسخ بسال ۱۳۰۷ ـ وقفی فهرستی «۸۲۶»

۲۵۷ مشکات الحیات فی تفسیر الایات

ترکی ـ مفسر: حاج میرزا نجفعلیخان بن میرزا حسینعلی تبریزی متخلص به دانش رساله دربیان وتفسیر آیات مبارکه وارده درقصهٔ ذوالقرنین است ـ تاریخ ختم تألیف یازدهم ذیحجه ۱۲۸۹ درقسطنطنیه چاپ سربی اسلامبول ۱۲۸۹ـ خریداری آستان قدس در آذرماه ۱۳۲۲ «۸۰۸۵»

۲۵۸ مصباح الایات الجلیلة الفرقانیه و مفتاح التفاسیر الجمیلة القرآنیه

عربی ـ مؤلف: سید حافظ محمد شریف بن حاج حافظ عبدالله حقی بن عبد الباقی معروف بیالی زاده مفتی شهرستان کوتاهیه ازمردمان ترکیه معاصر باسلطان عبدالعزیزخان عثمانی اول ودر ۱۲۸۶ زنده بوده ـ کتاب رهنما نیست برای پیدا کردن آیات ازتفسیر بیضاوی وحاشیهٔ شیخ زاده بر آن منطبعه درچاپخانهٔ مصر به ۱۲۶۳ و تفسیر روح البیان چاپی چاپخانهٔ مصریه در ۱۲۶۳ وتفسیر کبیر چاپی چاپخانهٔ مذکور در ۱۲۷۸ وتفسیر ابو السعود منطبعه در آن چاپخانه در ۱۲۷۵ وتفسیر ترکی موسوم به تبیان چاپی چاپخانهٔ مصریه در ۱۲۶۷ وتفسیر ترکی

(۱) کشف الظنون ج ۲ ـ الاعلام ج ۲ ص ٥٤٦

تفسیر چاپی

کشف آیات وکلمات قرآن است که به ترتیب حروف تهجی در ۲۸ باب وهربابی ضمن فصولی صورت گرفته. طرز وترتیب آن چنین است: ۱ ترتیب کلمات بترتیب حروف هجاء ۲ در تعیین مواضع کلمات محتاج الیها بعداز ذکر سور بعواشر آیات اشاره شده است نه بعدد آیات ۳ پیدا کردن آیهٔ محتاج الیه ازهر کلمهٔ آن آیه ۴ تفتیش کلمات محتاج الیه بترتیب حروف همان کلمات است نه اصول کلمات ۵ درتفحص کلماتی که حروف تعریف و عطف وجاره دارد باید باصل کلمه نظر کرد ۶ در ترتیب کلمات آیات بحروف وظروف وضمایر و ادات اشاره مستقلا اشاره نشده‌است ۷ کلمه مبارکهٔ (الله) مع مزیدانه بقدر مقدور درضمن جملات استینافیه به‌یکجا ترتیب داده شده واین کلمهٔ مبارکه درمواضعیکه تلو فعل‌است درباب همان فعل ذکرشده‌است. تاریخ ختم تالیف سال ۱۲۶۲ است. تاریخ کتابت ۱۲۷۴ است. مؤلف کتابرا بنام ناصرالدین شاه معنون‌نموده واین رباعیرا درتاریخ فراغ ازتالیف وکتابت آورده‌است: حمدلله‌ختم‌شد فهرست دراوان سعید - نهم ماه حمل سال‌جدید وروز عید- ازپی تاریخ اتمامش چو گشتم‌غیب گفت - کشف کن ازابجد فهرست فرقان‌المجید. چاپ‌سنگی‌نسخ- ازتاریخ ومحل‌چاپ‌نام برده نشده- خریداری آستانقدس خرداد - ۱۳۲۳ «۹۴۴۰»

۲۸۵ مفردات القرآن

عربی. مکرر شمارهٔ ۳۷۸ خطی- مؤلف: راغب اصفهانی. چاپ سربی مصرچاپخانه میمنیه بسال ۱۳۲۴ وقفی نائینی «۸۵۳»

مقاله رد برمسیحی

بنگرید بشمارهٔ۶۲ حکمت چاپی.

مناهج المؤمنین

فارسی. مؤلف: سید حسین‌بن نصرالله‌بن صادق موسوی عرب باغی. کتاب دربیان تأویل آیات وارده درشان وفضیلت خاندان عصمت.وطهارت است باحادیث وارده ازطرق اهل سنت وجماعت وامامیه. کتاب مرتب است بر ۱۸ منهج و خاتمه. تاریخ ختم تألیف سه شنبه چهارم ربیع‌الثانی ۱۲۵۸ است. این کتاب‌را درباب اخبار ضمیمهٔ کتاب مناهج العارفین به بینید.

۲۸۶ مناهل التحقیق

فارسی. مؤلف: آقامحمدهاشم‌بن میرزا اسمعیل شیرازی‌ذهبی. متوفای ۱۱۹۹ بسن ۹۰ سالگی مدفون درحافظیه شیراز (۱) در اواسط حال ازکار نویسندگی و استیفاء نزد خوانین زندیه

---

(۱) طرائق الحقائق ج۳ ص ۹۸

۲۶۲ مفاتیح الغیب ج ۴

عربی- مکرر پیش این جلد تفسیر سورهٔ انعام تا آیهٔ ۵۲ از سورهٔ یونس ۴ : « ثم قیل للذین ظلموا ذوقوا عذاب الخلد » است. مشخصات کتاب وواقف مانند پیش «۸۳۰ »

۲۶۳ مفاتیح الغیب ج ۵

عربی- مکرر پیش - این جلد تفسیر آیهٔ ۵۳ سورهٔ یونس: «ویستنبؤنك احق هو » تا آخر سورهٔ مریم است - مشخصات کتاب وواقف مانند پیش « ۸۳۱ »

۲۶۴ مفاتیح الغیب ج ٦

عربی- مکرر پیش - این جلد تفسیر سوره طه تا آخر سورهٔ احزاب است - مشخصات کتاب وواقف مانند پیش« ۸۳۲ »

۲٦۵ مفاتیح الغیب ج ۷

عربی- مکرر پیش -این جلد تفسیر سورهٔ سبا تا سورهٔ قمر است مشخصات کتاب و واقف مانند پیش «۸۳۳ »

۲٦٦ مفاتیح الغیب ج ۸

عربی-مکرر پیش - این جلد از سورهٔ الرحمن تا آخر قرآن است - مشخصات کتاب و واقف مانند پیش (۸۳۴)

۲٦۷-۲٦۸-۲٦۹-۲۷۰-۲۷۱-۲۷۲-۲۷۳-۲۷۴
مفاتیح الغیب
جلد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ٦ و ۷ و ۸

عربی - مکرر پیش - چاپ سربی اسلامبول چاپخانهٔ عامره بسال ۱۳۰۷ - وقفی نائینی (۸۳۵) و(۸۳٦) و(۸۳۷) و(۸۳۸) و(۸۳۹) و«۸۴۰» و(۸۴۱) و (۸۴۲)

۲۷۵-۲۷٦-۲۷۷-۲۷۸-۲۷۹-۲۸۰-۲۸۱-۲۸۲-۲۸۳
مفاتیح الغیب
جلد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ٦ و ۷ و ۸ و جلد ۲

عربی . مانند پیش . چاپ سربی چاپخانه اسلامبول بسال ۱۳۰۷ وقفی فهرستی «۸۴۳» و«۸۴۴» و«۸۴۵» و«۸۴٦» و«۸۴۷» و «۸۴۸» و «۸۴۹» و «۸۵۰» و «۸۵۱»

۲۸۴ مفتاح کنوز القرآن

فارسی. مؤلف: محمدعلی بن حاج محمدکاظم دربندی شهیر به کاظم بك. کتاب مفتاح

حسب فرمان شاهنشاه ایران کتب توراة وزبور وانجیل را نیز دراصفهان نقل بپارسی داده است. درحاشیه کتاب تمامی قرآن مندرجاست. محل وتاریخ چاپ ذکرنشده این کتاب را میرزا محمد ملك‌الکتاب نشرداده گمان میرود دربمبئی چاپ شده. خریداری آستانقدس در خرداد ۱۳۲۳ (۹۶۱۹)

مواکب

ترکی- مترجم: فرخ اسمعیل افندی قریمی متوفای ۱۲۵۶ در اسلامبول مدفون درقبرستان اورته‌کوی سرای (۱) ازعلماء وشعرآء ونروتمندان بوده. کتاب ترجمهٔ تفسیر مواهب‌العلیه کاشفی‌است. تاریخ‌ختم‌ترجمه ۱۲۴۶ است. این کتابرا درحاشیهٔ تبیان شمارهٔ ۹۵و۹۶ببینید

۲۹۲ مواهب علیه ج ۱

فارسی. مکررشمارهٔ ۳۸۲ مفسر: کمال‌الدین حسین کاشفی- کتاب مصدر بمقدمهٔ ممتع ومذیل بتصحیح فاضل معاصر سیدمحمدرضاجلالی نائینی است. این‌جلد تا آخرتفسیر سورهٔ مبارکهٔ اعراف‌را دارد. چاپ سربی تهران چاپخانهٔ اقبال در مرداد ۱۳۱۷ وقفی مدیر چاپخانه و کتابفروشی اقبال تهران در ۲۰ مرداد ۱۳۲۲ «۸۰۱۹»

۲۹۳ مواهب علیه ج ۲

فارسی. مکرر پیش. این جلد ازتفسیر سورهٔ مبارکهٔ انفال تاآخر سورهٔ کهف است. مشخصات کتاب وواقف مانند شمارهٔ پیش «۸۰۲۰»

۲۹۴-۲۹۵ مواهب علیه ج ۱و۲

فارسی - مشخصات از هرجهت مانند دورهٔ پیش. خریداری آستانقدس در۱۳۲۲ - «۸۱۵۶» و «۸۱۵۷»

(حرف ن)

الناسخ والمنسوخ

عربی- مکرر۳۸۴ مؤلف: ابوالقاسم هبة الله بن سلامة بن نصر بن علی بغدادی متوفای رجب ۴۱۰ از ابوبکربن‌مالك قطیعی سمع حدیث نموده و بانابینائی درعلم‌نحووعربیت‌وتفسیراستادمسلم‌روزگار خوداست. در جامع المنصور بغداد دارای حلقه وحوزهٔ تدریس بوده (۲) کتاب دربیان‌معرفت آیات ناسخه ومنسوخه است. این کتاب درحاشیهٔ اسباب النزول شمارهٔ ۶۳ تفسیرچاپی تدوین شده

۲۹۶ نجوم‌الفرقان

عربی-. صفحهٔ اول نسخه افتاده باین جهت مؤلف کتاب شناخته نشد. کتاب کشف

---

(۱) این قبرستان از بین رفته و جزء باغچه ییلدز سرای شده عثمانلی مؤلفلری ج۱ ص ۳۹۴ قاموس الاعلام ج ۵ ص ۳۳۸۰ (۲) معجم الادباء ج ۷ ص۲۴۳

مستغفی گشت وبترك وتجريد پرداخت وقطب الدين محمد نيريزى اورا تربيت نموده خليفه وهم داماد اوشد - فارس نامه (ج ۲ ص۱۵۲) ترجمهٔ مؤلف را ازرياض العارفين نقل كرده (۱) و تاريخ فوتش را در ۱۲۰۰ واندى ضبط كرده (۲) كتاب در تفسير آيهٔ مباركهٔ : « الا الى الله تصير الامور » وحاوى لطائف عرفانى مربوط بمسئله مبدأ ومعاداست - پس ازاين رساله ايست در سلوك ازميرزا ابوالقاسم معروف بميرزا بابا ذهبى شيرازى - چاپ سنگى تهران - خط نسخ - سال ۱۳۲۳ - وقفى نائينى (۸۵۵)

۲۸۷ منظومهٔ نورانيه

فارسى - سرآينده : صدر العلماء ميرزا عبد المحمد بن شمس العلماء حاج ميرزا فتحعلى لاهجانى . منظومه دربيان اسامى وتعداد سور مباركه قرآن وتعيين تبويب مضامين وتعداد آيات مباركه ازاحكام وقصص وغيرهماست. تاريخ ختم نظم سلخ ربيع الاول ۱۳۴۱ است. چاپ سنگى تهران بخط نستعليق چاپخانهٔ حقيقت ۱۳۴۱ خريدارى آستانقدس خرداد ۹۴۸۶۰۱۳۲۳»

۲۸۸ منهج الصادقين ج - ۱

فارسى. مكرر ۳۸۰ خطى. مؤلف ملا فتح الله كاشانى. پنج جلد درسه مجلد چاپ شده . مجلد اول حاوى جلد اول ودوم است وازاول قرآن تاآخر سورهٔ انفال را دارد. چاپ سنگى تبريز بخط نسخ سال ۱۳۱۴ - خريدارى آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ (۹۴۸۹)

۲۸۹ منهج الصادقين ج ۲

فارسى. مكرر پيش . اين مجلد حاوى جلد سوم وچهارم است . از سورهٔ برائت تاآخر سورهٔ فاطر را دارد - مشخصات كتاب وواقف مانند پيش « ۹۴۹۰ »

۲۹۰ منهج الصادقين ج ۳

فارسى . مكرر پيش. اين مجلد جلد پنجم است. از سورهٔ مباركه يس تا آخر قرآن را دارد . مشخصات كتاب وواقف مانند پيش (۹۴۹۱)

۲۹۱ موآئد الرحمن فى ترجمة القرآن

فارسى - نام مترجم درديباچه ذكر نشده وعصر مترجم هم معلوم نشده. كتاب ترجمهٔ سادهٔ قرآن شريف است كه دراصفهان بامر پادشاه وقت تاليف نموده . حروف مقطعه واقعه دراوائل سور را عينا آورده. مترجم در ديباچه آورده است كه پيش ازين كتاب

---

(۱) مؤلف غيراز آقا هاشم درويش ذهبى متوفاى ۱۲۸۶ است كه ترجمه‌اش درفارس‌نامه (ج ۱ ص ۴۱) مذكوراست (۲) در رياض العارفين تاريخ فوت ذكرنشده.

فهرست اسامی کتب

الایات است . طرز وترتیب کتاب چنین است که بترتیب حروف تهجی مبداء اشتقاق هر کلمه وکلمات مجرده ازمتعلقات‌را عنوان قرارداده وذیل آن اشتقاقات آن کلمه یا آنکلمهٔ که مصدر یامذیل بحرف یا مضاف الیه است ذکرنموده . بعدازهر کلمه دوعدد آورده : عدد اول که درشت نوشته شده اشاره بشمارهٔسوره وعدد ریز اشاره به‌آیه ایست که‌مشتمل برآن کلمه‌است. چاپ سربی اورنبورك. چاپخانه غلمان ابراهیم اوغلی کریموف در۱۹۰۲ خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ «۹۶۲۰»

۲۹۷ نص الجلی فی امامة علی ع

عربی – مؤلف: ملا محمد حسین بن آقا باقربروجردی متوفای ۱۳۰۰ واندی (۱) کتاب تفسیر ۴۰ آیه داله برامامت حضرت امیرالمؤمنین ع است باخبار مروی از فریقین ومصدراست بمقدمهٔ درامامت– تاریخ ختم تألیف دههٔ آخر ربیع‌الثانی ۱۲۷۳ چاپ‌سنگی تهران بخط نسخ چاپخانهٔ سید مرتضی– بسال ۱۳۲۰ وقفی فهرستی (۵۶۳)

۲۹۸-۲۹۹ نفحات الرحمن فی تفسیر القرآن ج ۱

عربی. مفسر معاصر : شیخ محمد بن مولانا میرزا عبدالرحیم نهاوندی متولد ۲۳ رجب ۱۲۹۱ ازمعارف مشهداست. نزد صاحب کفایةالاصول وسید محمدکاظم یزدی وحاج‌میرزاحسین خلیلی وشیخ عبدالله مازندرانی تلمذ نموده. در شعر دارای قریحه‌است و(تجلی) تخلص مینماید. این تفسیر لباب وخلاصهٔ چندین تفسیر معتبر امامیه و اهل سنت و حاوی فوآئد ولطائفی ازافادات مفسر است. رویهٔ این تفسیر نخست ترجمه وتلخیص معانی آیات‌است بفارسی سپس بذکرجهات تفسیری از ذکر اسباب نزول ونکات واسرار وبیان وجه نظم وترتیب سور وآیات وبیان قرآآت ماثوره ازخاندان عصمت پرداخته شده ومصدراست به ۴۰ طرفه در فوآئد متنوعه مقدماتی. این جلد تا آخر تفسیرسورهٔ انعام است. چاپ سنگی تهران بخط نسخ ۱۳۵۷ هر دو شماره جلد اول ووقفی شیخ حسینعلی راشد تربتی درتیر ۱۳۲۱ (۷۴۹۲) و(۷۴۹۳)

(حرف و)

۳۰۰ وسیلة النجاة

فارسی – مفسر: آخوند ملا حسین بن علی مجلسی زنجانی . کتاب تفسیر سورهٔ مبارکهٔ والشمس است که مذیل ساخته تفسیر هرآیهٔ را بمصائب حضرت خامس آل عبا ع و در ضمن عنوان ۳۹ مجلس صورت گرفته . تاریخ شروع به‌تألیف دوم ذیحجه ۱۳۲۱ چاپ‌سنگی تبریز بخط نسخ ربیع الاول ۱۳۲۳ خریداری آستانقدس درخرداد ۱۳۲۳ «۹۵۶۰»

(۱) الذریعه ج ۲ ص ۴۳

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی کتب

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

(خ)

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

نام — صفحه

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

فهرست اسامی مؤلفین

غلط نامه

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۲۴۶	۲۶	بنور اله	بنور الله
۲۵۶	۱	اهل تصوف	درعقائداهل تصوف
۲۶۶	۱	منقول از	منقول را از
۲۷۵	۱	شماره ۷۲۵	شماره ۱۱۰
۲۸۱	۴	مؤاقف	مؤلف
۳۱۲	۲۷	ترجمه‌اش درجلد پنجم فهرست ذکر خواهد شد	ترجمه‌اش بیاید
۳۱۵	۱۳	۵۸۷	۷۰۷
۳۲۱	۹	عقائد آداب	عقائد وآداب
۳۲۳	۹	مغنیاوی	مغنیساوی
۳۲۴	۲۴	نسخه	کتاب
۳۲۷	۷	نسخه	کتاب
۳۳۳	۵	طاهریه	ظاهریه
۳۳۴	۱۱	۱۴۱۵	۴۱۵
۳۳۵	۲۶	آلمان	آلمانی
۵۱۶	۲۵	رسالهٔ خلوت	رسالهٔ خلوات
۵۲۱	۲۴	فرائد الرضویه	فرائد الرضویه
۵۲۸	۳	آقای نجفی	آقا نجفی
۵۳۱	۲۲	تبزیزی	تبریزی
۳۴۸	۲۳	مدینة الاسلام	مدنیة الاسلام
۳۵۳	۲۳	اصول الدین	اصول دین
۳۶۲	۴	ار	از
۳۶۶	۳	یبدی	میبدی
۳۶۷	۱۰	بمعنی شایع	شایع بمعنی
۳۸۵	۱۶	قواعد الجلیله	قواعد الجلیه
۴۴۹	۴ – ۵	کتاب تا آیهٔ ۱۰۰	این نسخه بتفسیر آیهٔ ۱۰۳
۴۵۴	۱۷	آصف لدوله	آصف الدوله
۴۵۵	۲۳	اصفهانی متوفای	اصفهانی معروف براغب متوفای
۴۶۷	۲۰	حاجی	حاج
۴۷۵	۱۲	درخانه اش	مدفون درخانه‌اش.
۴۸۲	۲۱	نجوم	نحو
۴۹۶	۹	(۱)	(۲)
۴۹۶	۲۶	مجمع البجار	مجمع البحار
۵۲۲	۲۷	فی طریق الی الاسلام	فی طریقی الی الاسلام
۵۲۳	۲۶	کشکوک فی ماجری	کشکول فی ماجری
		لال الرسول	لال الرسول
۵۲۶	۲	مکتویات احمدی	مکتوبات احمدی

مشهد چاپخانه طوس